

Foly. Ujs. 0.

Digitalizálta
a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

MTA
1826 K

Fol. 6/7

Francisci Mexnerico

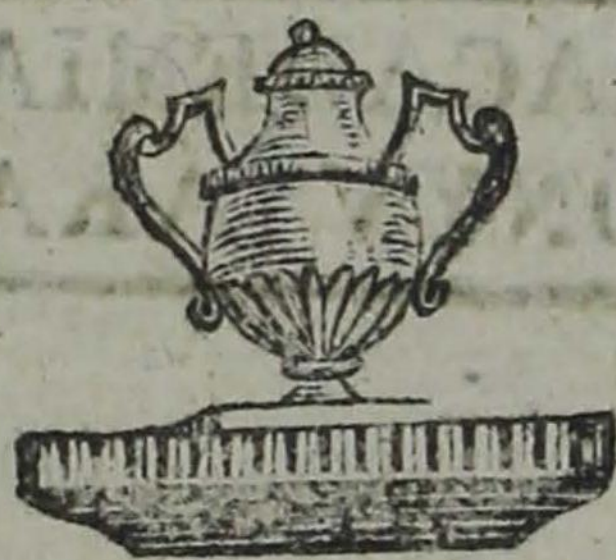

M A G Y A R
H Í R M O N D Ó.

E L S Ő S Z A K A S Z.

B e t s b e n

Hummel J. D. betüivel.

1 7 9 2.

301845

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁRA

Bé - vezetés.

Néhai Gróf HADIK ANDRÁS, született Magyar Fő Vezérünknek, *Nandorfejevára* ellen lett küldetése' alkalmatosságával, fogtunk vala mi, folyó Munkánknak írásához, *Hadi és más nevezetes Történetek'* nevezete alatt: — most, minekutánna *Második*

Leopold bõlts Királyunk, tökéletesen véget vete, a' *Sisztóvi* Békesség-kötés által ez előtt öt hónapokkal a' Török Hadnak, melly, közel negyedfél esztendőig tartott; és már az *Orosz* Tsászárné is, úgymint a' kivel együtt kezdte néhai *Második Jósef* Tsászár ezen említett hadat, Békességrõl kezdett tanátskozni, *Móldva Ország*nak fõ Városában *Jászvásárban*: mi is meg-változtattuk előbbeni Tzimjét Munkánknak, 's azt, *Magyar Hírmondó* nevezettel tseréltük-fel. — Nem mondhatjuk ugyan egy szóval is, hogy még ezen bé-állott Esztendőben is, kéntelenek nem leszünk sok Hadi Történeteket írni, még pedig olyanokat, a' melyek bennünket is fognak érdeklenni; de helyet találhatnak azok a' *Hírmondóban* is. — Ha
vala-

valaki azt kérdi : mitsoda hadakról gondoljuk , hogy fognák ki-ütni magokat ebben az Elztendőben? — Mi, erre a' kérdésre rövideden azt feleljük : hogy a' környül-állások , a' *Frantziákkal*, és *Lengyelekkel* való hadra mutatnak. — A' Lengyelek t. i. meg-állították ugyan, a' múltt Májusnak 3-dikán új Konstitutziójokat; de minthogy ez, akaratja ellen készüle-meg az Orosz Tsászárnénak, a' ki pedig köteles Fenntartójának tartja magát, az előbbeni *Lengyel Konstitutzió*nak : nehezen fogja meg-állani, hogy ki ne kellyen a' mellett , fegyveres kézzel is — mihelyt dolgát végezheti a' Törökökkel. — A' *Frantziák* ellen is régen hadat indított már szivében *II. Katalin*; valamint a' *Svéd Király III. Gusztáv* is. — Az Orosz Tsászárné

segítette is már pénzrel, a' Hazájokon kívül
lévő, 's magokat hadhoz készítő Frantzia
Királyi Hertzegeket. — Hogy a' mi Udva-
runk, és a' *Prussziai* Király, hadba fognak
elegyedni vagy előbb, vagy utóbb *Frantzia*
Országgal: onnan lehet gyanítani, mert
meg-ígérték Pápa ő Szentségének, 's a'
Német Birodalmi meg-károsított Fejedel-
meknek, hogy amannak ugyan *Avenio* Tar-
tományát, ezeknek pedig *Alsátziai* jussai-
kat, mellyektől meg-fosztattak, vissza-
adatják a' Frantzia Nemzettel; ez azonban
sem egyiket, sem másikat nem akarja
tellyesíteni. E' felett, bizonyos Társaságok
állottak-fel Frantzia Országban — *Jakobi-*
nusok' nevezete alatt — mellyek, azon
vagy nak minden módon, hogy *Frantzia*

Országból Közönséges Társaságot tsinály-
lyanak; és nem tsak Frantzia Országnak,
hanem egész Európának minden Lakosait is
magok' értelmére hajtsák; mellyek, az
Austriai Belgyiomból, és *Lüttichből* ki-
költözött Pártosoknak is menedék-helyet
engedtettek Frantzia Országban. — — A'
Szárdiniai, *Spanyol*, és *Portugalliai* Udva-
rokról is méltán lehet gondolni, hogy egy-
gyesíteni fogják magokat, Frantzia Ország
ellen, a' *Bétsi*, *Pétersburgi*, *Berlini*, és
Stokholmi Udvarokkal. — *Anglia*, *Hollan-*
dia, *Helvétzia*, 's *Dánia* ellenben, alig ha-
tsak Nézői nem lesznek, a' több Hatalmas-
ságok' háborgásaiknak. — Már, akármit
forogjon Európa' állapotja, sőt a' Földnek
több részeié is: mi, igyekezünk azt *Hírmon-*
dónk-

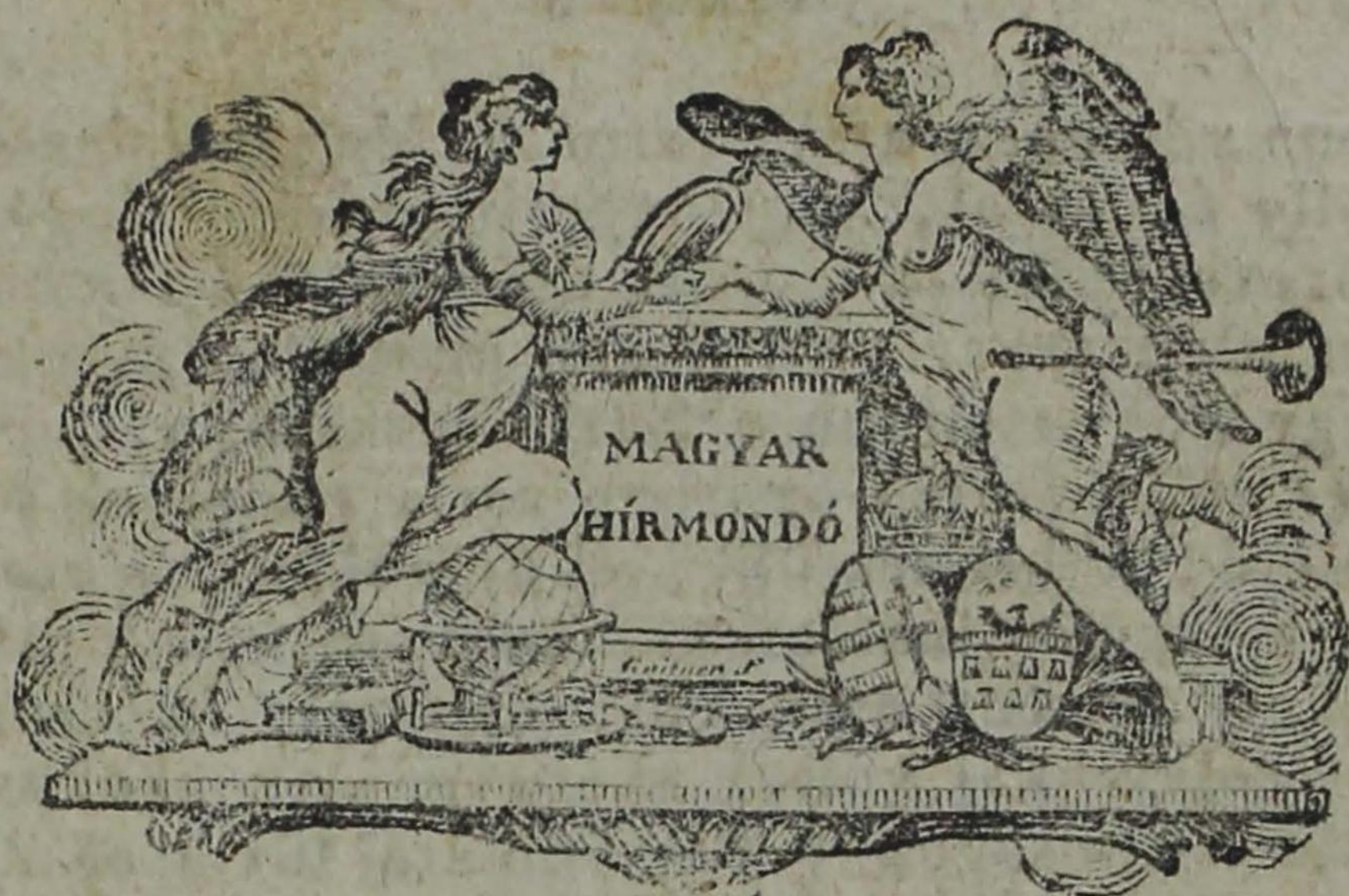

dönkban hitelesen le - rajzolni, és ezen kívül
mindent el - követni, a' mi által a' Magyar
Litteraturát elő - mozdíthatjuk; Nemzetünk-
nél a' szükséges tudományokat gyarapít-
hatjuk, és ekképpen Hazánknak ditsőségét
és javát eszközölhetjük; Érd. Olvasóink-
nak is hasznokra, és mulattságokra szol-
gálhatunk.

A' TSÁSZÁRI

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog Asszony-Havának
(Januáriusnak) 3-dik napján, 1792.

Béts.

A' bé-állott 1792-dik Újj Esztendő' első napján, igen nagy *Gála* vólt az Udvarnál. — Miből állott ezen *Gála*: meg-próbáljuk avagy tsak a' naggyából is elő-adni; annyival inkább, mivel már régtől fogva nem vólt szerentséje effélét látni magának *Béts* Városának is. — Decembernek utolsó napján eljárak az Udvari Tselédek minden főbb Meltóságokat, 's éltésekre adták az ő Felsége' kívánságát: hogy t. i. más nap, az az Újj Esztendő' első napján jelennének meg egész

A

pom-

pompájokban az Udvarnál. Meg is jelentek olly izámmal, hogy reggeli 9 órától fogva, tizenegyig, és így két egész óráig, mind-úntalan takarodott a' sok hintó az Udvarba, úgy hogy tsudálta a' Nézők' sokasága, hová fér a' Tsászári Udvarban az a' temérdek sok hintó, a' benne ült Méltóságokkal, 's ezeknek számos inassaiakkal együtt. A' hintók nagy részént arannyal, ezüsttel, 's drága rajzolatokkal voltak ékesítve. Az azokban ülő Méltóságok pedig jobbára tilzta arany, vagy ezüst materiákból készültt öltözetekben díszeskedtek, melly materiák még azon fel-lyül tenyérsyi szélességre ki voltak kelleme-tesen varrva arannyal, vagy ezüsttel. A' Dámáknak fejeiken, mellyeiken 's a' t. szivárványokat mutattak a' sok gyémántok. A' kengyel-futóknak, kotsisoknak, és a' hintók' hata megett álló házi Huszároknak 's inasok-nak ruháikon alig lehetett egyebet látni az arany, vagy ezüst paszomántnál; úgy hogy nem tudta az ember, mire nézzen inkább: az Uraságokra é? vagy a' Tselédekre? vagy a' fényes hintókra? avagy az azokat vonó válogatott lovakra? mellyeknek természeti szépségeket még inkább fel-vitték az azok-nak fejeiken tsillámló magas bokréták; hom-lokaikon, és pofáikon le tsüggő drága boj-tok, 's egyéb testeket fedő aranyos és ezüs-tös szerszámok. — Majd minden hintók felett leg pompásabbak voltak: a' Hertzeg *Schwar-tzenberg*, 's a' Nápolyi Követ *Markeze Gallo* hintajaik. — A' Szentséges Pápa' Követje (*Nuncius Apostolicus*) három hat lovas hin-tón ment fel az Udvarba; de mindjárt vissza-tért,

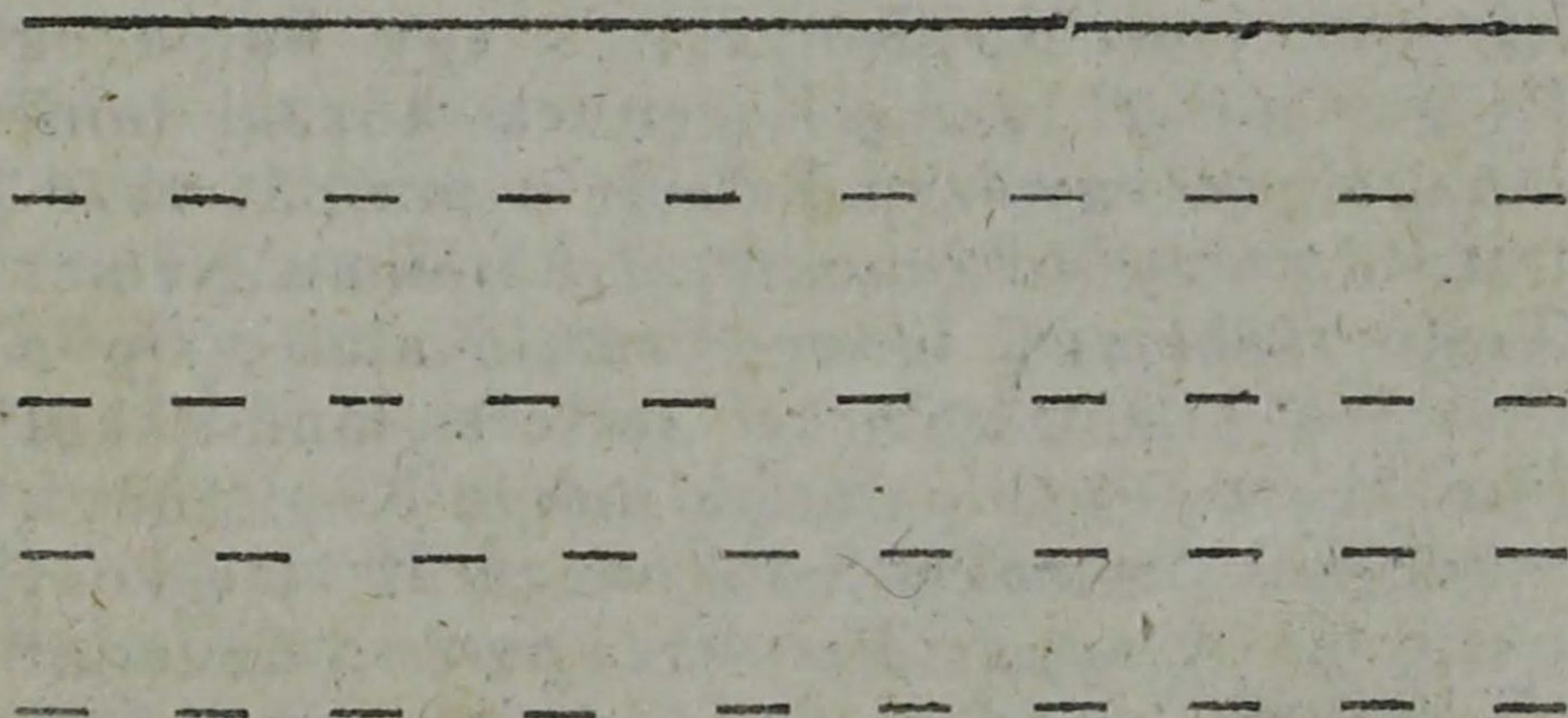
tért, mihelyt a' köszöntést el - végezte *).

— A' fő Udvari Tisztségeket (*Charge*) viselő Méltóságok, következő pompával mentek fel az Udvarba:

Az Udvari Fő Lovász - Mester Hertzeg *Dietrichstein*, hat lovas udvari hintóban ült, melly előtt két nagy ezüst botos Kapusok, hat drága liberias Inasok, 's az udvari Istállókhöz tartozó számos tselédek hosszú fényes sort formáltak. A' hintó után gyalogoltak a' Császári Lovász - Mesterek, gazdag öltözetekben. — Az Udvari Fő Vadász - Mester Gróf *Hardeg*, két lovas, de igen drága hintóban ült; előtte mentek: egy kapus, és a' több tselédjei — innepi öltözetekben; az udvari Vadászok, ezüst paszomántos világos kék ruhákban. — Az Udvari Marsall Gr. *Kaunitz Ernest* előtt jöttek legelől 8 vasas Katonák lóháton, kiket egy kapus, két kengyelfutó, 's a' több tselédek követtek gyalog. A' Gróf, hat lovas udv.

A 2

hin-

hintóban űlt. — A' tzipra kotsik közzül némellyek, neveltségre is fakalztották a' Nézőket; mert midőn a' nagy tolakodás miá meg megállottak, 's ismét megindultak volna: úgy tsikorogtak, mint az oláh szekerek a' *Debretzeni* piatzon; nem azért ugyan, mint ha a' Kotsis meg itta volna a' tengely-kenő' árrát, hanem mivel újdonnaan újjak voltak a' kotsik.

Az illyetén újj elztendői tzeremoniák' alkalmatosságával, három rendbéli Testörzö Seregek mentek fel máskor pompásan az Udvarhoz, úgymint: a' *Magyar*, a' *Lengyel*, és a' *Német*. De mivel *Lengyel* Testörzök nintsenek többé: tehát ez úttal tsak két Testörzö Sereg tett tiszteletet. Két félék ugyan a' Német Testörzök; de az első rendűek nem szoktak úgy nevezetett *Einzugot* (az Udvarhoz való pompás felmenetelt) tartani. — A' másod rangú Német Testörzöket vezette Gr. *Nostitz* Kapitányok, egy holló színű igen derék paripán. Elöttelevaglottak a' Grófnak: a' maga Lovász-Mestere, három lovász Legényei, 's egy kalpagos Huszársja. A' lovász Legények közzül mindenik egy egy szép készületű paripát vezetett, a' maga lova mellett. A' mint a' Német Testörzö Sereg, lobogó zászló alatt, sip 's dob szó között, 's fel-tartott lándsákkal (hellebard) gyaloglott a' maga Kapitánnya után: sok szemeket vont magára. De vont bezzeg a' Magyar Testörzö Sereg; úgymint a' mellyről minden Idegenek meg-vallyák, hogy ennél kellemetesebb, 's szemet gyönyörködtetőbb Sereget nem láttak. Saját fényes-
sé.

ségét a' Nemes Seregnek még tündöklőbbé tette, mind elől, mind végről, az *Eszterházi Ház'* fényessége. Maga volt t. i. a' Vezető *Eszterházy Antal* ő Hertzege, az *Eszterházi Hertzegi Háznak* mostani Feje, 's a' Nemes Testőrző Sereg' Kapitánya; hátul követte a' Ns Sereget Oberflieutenant Hertzeg *Eszterházy Miklós*, a' Kapitány ő Hsége' Fia. Előtte mentek a' Kapitány Úrnak: egy Hertzegi Kapus, négy Kengyelfutók, nagy ezüst gomb-fejű botokkal, hat Inasok, egy Vadász, 's egy szép házi Huszár, világos kék bársony ezüstös öltözetben. — Továbbá 3 lovász Legények, kik három szép török fajta paripákat vezettek, mellyek között a' két elsőn ezüstös, a' harmadikon pedig aranyos gazdag kiegészületek tündöklöttek. Követte ezeket, a' Ns Seregnek előjáró része (*Avantgarde*). Itt érkezett már Kapitány ő Hertzege, eggy almás szőrű paripán, mellynek gyönyörű termetét, 's jádúi ballagását kellemetesítette a' fényes kiegészület is. Valahányszor meg-mozdította a' fejét, mind annyiszor meg-pendültek az azt ékesítő arany és ezüst boglárók. A' Hertzeg' kalpagját, drága vitéz kötés, 's a' kótsag toll bokréta mellett lebegő gyémántos forgó tündököltette. Nyusztos veres mentéjét, drága varrások ékesítették a' széles paszomántok helyett. A' mente-kötője, szintén 30 ezer forintot érő briliántokból volt ki-rakva. Ez alatt tsüngött az arany gyapjas rend-tzimer, gyémánt kövekkel körül-véve. Kezében villogott mezítelen kardja, mellynek markolatja 's hüvelye, smaragd, zafír, rubint és más

más drága kövekkel vólt ki-rakva. Mellette lovaglott ő Hségének, B. *Splényi* Generális Ur. Utánnok pedig a' Testörző Tiszt Urak, széles sorokban. Ezeknek fejeket kótsag-tollas, és ezüst forgós magas kalpag fedte; vállait pedig ezüst körmű párdutz-bőr borította. Köztök lovaglott egy nagy fejer lovon a' Dobos, kinek két nagy réz dob függött két felől a' nyerge' kápája mellett; körülötte vóltak a' Trombitások. A' menetel közben, szakadatlanúl hallatott a' trombita 's dob szó. A' fényes Sereg után lovaglott magánosan H. *Eszterházy Miklós* Oberst-Lieutenant, egy derék török paripán. Kísérték két házi Huszárai, 's több tselédjei gyalog.

Minekutánna fel-gyülekeztek vólna a' hivatalos Méltóságok ő Felségekhez: tizen-egy óra tájban izent Misére indúlt a' Ts. Kir. Familia, az említett Méltóságokkal egygyütt az Udvari Kápolnába. Végbe menvén az Isteni Tisztelet, vissza tért az egész Fels. Gyülekezet a' Ts. Kir. belső Szobákba, a' honnan tsak hamar az arany Szálába mentek által. Itt, Császár és Császárné ő Felségek, *Ferentz és József* Fő Hertzegek, 's *Mária Clementina*, és *Mária Anna* Fő H. Asszonyok, egy gazdag trónus alatt asztalhoz ültek, mellyen a' tálak, tányérok, kanalak, úgy nem különben a' kések 's villák' nyelei is mind tiszta aranyból vóltak. Körül vették a' Ts. Kir. Asztalt minden Méltóságok, 's nem tsak a' Gavallérok, hanem a' Dámák is állva udvaroltak. — Mindjárt az ebédlő Felségek megett állottak a' Fő Udv. Mes.

Mesterek; Tsászárné ő Felsége megett pedig az Udvari Fő Mester - Asszony is H. *Battyániné*. Udvaroltak *Antal**) és *János* Fő Hertzegek is, *Amália* Fő Hertzeg - Asszonykával együtt; de ezek tsak hamar meg - hajtották magokat, 's el - mentek más szobába. — Az étkeket, az Udvarnokok (*Aulae Familiares*) hordták fel az Asztalra; az italt pedig a' Nemes Ifjak (*Edelknaben*). Minekutánna ivott volna Tsászárné ő Felsége: fel lépett hozzája, az asztal' gráditsán H. *Battyániné*, 's kérte a' régi szokás szerént ő Felségét, hogy szabadítaná fel (dispensálná) a' Dámákat az állástól. Kérésére, kegyes választ nyert a' Hegné ő Felségétől; 's ezzel a' Dámák mind el - oszlottak az arany Szálából, és tsak a' Férjfiak udvaroltak. — Minekutánna jó izűen ettek és ittak volna ő Felségek: fel - keltek az asztaltól **), 's el - osz-

---

*) Ezen a' napon jelent meg leg - először *Antal* Fő Hertzeg, a' volt *Károlyi Magyar gyalog Regimentje'* forma - ruhájában. Nem *János* Fő Hertzeg nyerte t. i. ő Felségétől, ezen Regiment' Tulajdonos (*Proprietarius*) Generálisságát, mint ezt mi is hibásan irtuk volt előbbeni Munkánkban, a' Bétsi Udvari Újság után. F. M. L. Báró *Wenkheim József* jog most Helytartója lenni *Antal* Fő Hertzegnek, említett tulajdonos Generálisságára nézve.

**) Ebéd alatt nagy musika volt, 's ama' hi-

oszlott a' fényes Gyülekezet. — Így lön vége az 1792-dik esztendő' első napja pompájának.

A' Magyar Dámák, és Gavallérok ezen nevezetes napot is mind nemzeti öltözetekben inneplették; melly példából hathatós letzkét vehetnek azon Hazafiak és Leányok, kik benn a' Haza' kebelében vagynak: még is rá kezdtek már únni illy hamar a' magyar ruhára!

H. *Eszterházy* Antal Hitvessét, az Udvari Dámák száma közzé méltóztatta ő Fel sége. — Gróf *Koháry* Ferentz Udvari Titoknok Ur meg mátkásodott Gróf *Valdstein* kis Asszonnyal, kinek a' Házasság - kötésben husz ezer forintot ígért mindjárt előre Asszonyi ékességekre (smukra) 's gombos tő pénzül, minden esztendőkre 3 ezer forintokat; azon esetre pedig ha talám özvegységre találna maradni, husz ezer forint kész pénzt, 's esztendőnként hét ezer forintokat egész holtta napjáig, Jól nevelt, és mind természetére, mind személlýére nézve szép a' Gróf kis Asszony. — Annál bizonyosabban reményljük felőle, hogy követni fogja kedves testvér Nénnye Gróf *Károlyi* Jósefné ő Nagysága' példáját a' Magyar nyelvnek meg tanulásában; mentől nagyobb búzgósággal viselte-

---

hires Éneklő Férjfi Maffoli, és Giuliáni Cecilia Leány - asszony éneklettek, kik harmincz harmincz aranyat kaptak éneklésükért.

tetik jövődöbéli kedves Férje, Nemzeti Literaturánkhoz.

Ugy halljuk, hogy Grof Zichy István ō Nga, a' ki *Ferentz Fő Hertzegné Szerentsés* szüléséről vitt hirt *Nápolyba*, egy egész nappal előzte meg az ide való *Nápolyi Követ Kurirját*, ki mintegy hét órával indult meg a' Gróf Ur előtt. — A' Grófnénak sok baja volt az úton az újj módi magas hintóval, mert eggynehány ízben el tört a' tengele.

M. *Pogány Lajos* Uron kívül, *Causarum Regalium Director* M. *Lányi József* Urat is Referendáriussá tette ō Felsége a' F. Kancelláriánál.

A' *szorgalmatos Mezei Gazda Szerzőjét* N. *Nagyváti János* Urat, arany lántzról függő arany emlékeztető pénzzel tisztelte meg ō Felsége.

A' *Diós-Győri* volt Prefektus *Pártsetits* György Ur Komisszáriussá tétetett ō Felségétől a' *Kikindai* privilegiált Distriktusban, *Ns Torontál Vármegyében*. Hellyébe, még senki sints *Diós Győri* Prefektusnak nevezve.

A' *Brinken* gyalog Reg. jét, F. M. L. Gróf *Stuart* nak adta ō Felsége.

A' *Tseh*, és *Lengyel* Országban fekvő Seregekhez parantsolat ment a' napokban hogy készen tartsák magokat. — Hasonló parantsolatot vett a' Magyar és Erdély széleken fekvő Katonaság is. Ezt a' Törökök ellen akarják még egyszer indítani a' Bétsi Görög Kereskedők: amazokat pedig igen sokan a' Frantziák ellen.

A'

A' Fő Hadi Tanács, sürgeti azon hat ezer Embernek ki-állítását, mellyre kötelezte magát *Magyar Ország*.

A' három *Horvát Huszár Regementek*, mellyek az utolsó *Prusszus* háború után megszüntek lenni, most újra fel-állíttatnak.

Egy nagy újság, azon melegiben.

Éppen most vesszük a' tudósítást, hogy az *Oroszok és Törökök* között félbe szakadt a' Békességről való tanátskozás, és már meg is verekedtek egymással. — Az *Orosz Tsászárné*, kívánja a' mi Udvarunktól, a' Frigy szerént a' 30 ezer segítséget.

A' Tsászár' Dragonyos Regementjében Oberstlieutenantságot viseltt H. *Lichtenstein* Filepről, ki *Berlinbe* küldetett vólt a' *Tseh* Koronázás' hírével; onnan pedig *Párisba* kéredzett: most az a' hir érkezett *Párisból*, hogy ott egy Ország-Arendátornak (*Fermier general*) gazdag Leányát el-vette, 's Hertzezségéről le-mondván, le-tette a' *Francia* polgári hitet.

Magyar Ország.

Eger, Eszék, Kanisa, Rosnyó, és Szigetvárosai Szabad Királyi Városokká akarnak lenni. — Az akart *Vácz Városa* is; hanem, a' miut értjük, száz ezer forint vetett akadályt a' dologban. A' földes Uraság' (Püspök ö Nagy-

Nagysága) ki-elégítésére t. i. öt száz ezer forintok kívántatnának; a' Várost pedig nem tartják némellyek elégségesnek reá, hogy többet le-tehessen négy száz ezer forintnál, igen nagy maga meg-erőltetése nélkül. — Ha Királyi Város nem lehet *Vátz* (így ír hozzánk egy érdemes Úr): lehet Bánya-Város. Mert mintegy másfél óra járásnyira esik hozzá, éjszak és napkelet között *Nagyszál*, vagy *Naszál* hegye, melyet tsak a' nyar' vége felé kezdének ásni; 's kevés idő alatt olly gazdag arany-erekre találtak benne, hogy midőn vizgálták volna *Selmetz-bányán* azon ásvány-darabokat (*stuffákat*), melyeket mutató-képpen küldöttek vólt innen oda: nem akartak hitelt adni a' dolog' valóságának, azt állítván, hogy tsak nem lehetetlen, mindjárt eleinten olly gazdag ásványokra találni. Azért is hét Bányászt, vagy úy neveztetett *Hevért* küldöttek, kik végére járnának a' dolognak. Ezek eljöttek, 's vissza se menének többé; hanem itt maradtak munkában. Már a' múltt Október' közepe felé, öt vagy hat ölnyi mélységet ástak a' hegy-tetőn; azután mintegy húsz ölnyivel alább, a' hegy' oldalát kezdték ásni, az említett mélység ellenében. — Az ásató Urak' Társasága, többre megy már nyoltzvannál, kik nagy részént *Selmetziek*.

Erdély Ország.

Az Ujj-Esztendő' első reggelére ezeket készítette Guberniális Kántzellista *K. Boér Sándor* Úr:

Ván.

Vándor tekintetünk ha néz szerte - széllyel,
 Tsudáljuk, mit tehet egy hatalmas éjjel:
 Az estve ágyunkban ó éjtszaka háltunk,
 's ímé ma eggy újjúltt reggelre találtunk;
 Valamit az estve avúlttúl tiszteltünk,
 Ma vidám karokkal újjúlva öleltünk:
 Új barátság, hívség, 's szeretet hát légyen
 Az, a' mit ma szívünk szokásának végyen,
 Az új barátságra új kéz - fogás jöjjön,
 A' melly napról napra édesebben nőjjön;
 Kössék a' hívséget újjúltt esküvések,
 Mind hóltig szolgáló tartós petsétlések,
 Az új szeretetet új tsókok kövessék,
 A' mellyek örökre el - kötelezhessék.

Szamosfalváról, Dec. 18-dikán.

Olly közel lévén Falunk *Kolosvárhoz*,
 hogy ha egy jó paripás Iffjú *Kolosvártt* Ked-
 vesétől tsókot kap, annak heves édessége
 meg nem hűl *Szamosfalváig*, ritka nap az,
 mellyen bé ne látogassunk, holmi újságot
 hallani, vagy látni.

Két fontos kerülő Levele ment ki a'
 minap a' Fő Kormányozó Tanátsnak. Egy-
 gyikben azt jelentette, hogy valakiknek a'
 Kamarai Hivatalokhoz kedvek vagyon, ott
 kezdjék szolgálatajokat, mert ezután az érde-
 mesebb Praktizálók mindenkor az Udvari
 Tanátsnak fel - jelentetvén, a' magokat elő-
 adandó ürességekre Nemes Magyar Iffjak
 tétetnek. A' másokban pedig, a' némelly
 Helyeken már el - kezdődött, eddig adózó,
 de már ezentúl az adó alól ki - vétetendő
Armalisták, és egyházi Nemesek' registrá-
 tzióját (számba - vételét) leg - ottan félbe-
 szakasztatni parantsolta addig, míg ő Felsé-
 gé-

gének ez eránt is maga királyi meg-erössítése el, érkezik.

Két heves Iffjú el-megyen a' minap egy házhoz, eggyik a' Gazda' Leánya, a' másik a' Dajka' kedviért. — Foly egy darabig az édes enyelgés; azonban nevedvén a' szerelmes vitzogás, ki-jő a' Gazda, kiált keményen: kik vagynak ott? a' Leánya fel-találja magát, 's azt mondja, hogy a' tyúkok jöttek ki, 's azokat akarják bé-rekeszteni. Ez alatt a' két Vitéz már szaladásban vólt, 's keményen hágták a' kertet; midőn meg-akadott köntöseik' szakadását halván a' Gazda: *De veszem észre a' tyúkokat*, ezt kiáltja. — E' szókra, úgy meg ijedt az eggyik Iffjú, hogy féltében a' palánk' tetején maradott; 's talám, ha keményebb szivü Társa le nem vette vólna, ott is lett vólna éjtszakai hálása.

Az estve, ezen darab folyt a' jádzó-szinben: *Das Kind der Liebe, oder der Strassenrauber aus kindlicher Liebe. A' szeretet' gyermeke, vagy a' gyermeki szeretetből lett úti tolvaj.* Mindnyájan különösen viselték a' Játékosok magokat, nevezetesen a' szép *Dorner* Leány úgy jádzott egy szerentsétlen Anyát, hogy valójában meg-hathatta az érzékeny sziveket.

Elegyes Történetek.

Azt olvassuk a' *Regensburgi Újságból*, hogy a' Svéd Király, 's Orosz Császárné is el-fogadták immár nagy sokára azon Jelen-tését a' *Frantzia* Királynak, mellyben elő-adja, hogy maga jó izantából állott ő reá
az

az új Konstitutióra (az Országnak újjonnan való el-intézésére), 's azt saját helybenhagyásával meg-erősítette. — A' *Neuvidi* Újság ellenben azt írja, hogy a' *Frantzia* Udvarnál volt *Orosz* és *Svéd* Követek oda-hagyták bútsuzatlan *Páris* Városát; hanem előbb Dec. 11-dik napján, estvéli 8 óráig fogva, egész 11 óráig voltak mind ketten a' Királynál. — Az *Orosz* Udvarnál volt *Frantzia* Tilzttartóról is azt írja, hogy ez hasonlóképpen úgy illantott el *Pétersburgból*, hogy csak az ajtó-fél fától vett bútsut.

A' *Brabantziai* Rendekről azt írja a' *Regensburgi* Újság, hogy a' harmadik Rend Gyűlést tartott Dec. 20-dikán, 's olly formán nyilatkoztatta ki magát, hogy ő semmit se akar adni a' múltt 1791-dik esztendőről ő Ts. Kir. Felségének. A' két első Rend mindent meg-ígért, de feltételek alatt. — A' *Neuvidi* Újság azt mondja, hogy a' harmadik Rend minden kívánságára reá állott a' Tsászárnak. — A' két első, úgymint a' Nemesi, és Papi Rendek, eggy Irást botsátottak a' *Belgyiomi* Közöns. Kormányozók *Kristina* és *Albert* ő Hségekhez, mellyben arra kérnek engedelmet: hadd küldhessenek Deputátusokat *Bétsbe* a' Tsászárhoz, sőt hadd tartassanak szüntelen egy Deputátust *Bétsben*, mint a' *Lombardiai* Rendek, melly Deputátussok voltaképpen útasíthassa ő Tsász. Kir. Felségét mindenkor, a' *Belgyiomi* dolgok' miben-létéről.

A' *Neuvidi* Újságból, ezeket kívántuk még, de koránt sem szóról szóra, közleni:

„Papiros pénz elég van *Frantzia Országban*, de mindúntalan alább alább megy a' betsi. Már December' közepe táján 46-procentót vesztett, a' ki papiros pénzzel akart fizetni. De majd akkor lesz még bezzeg kevés kelete a' papiros pénzeknek, ha közönségessé fog tétetni azon nyomos Jelentés, mellyet a' Tsászár, 's a' *Német Birodalom* küldöttek a' *Frantziák*' Királyához.

(Ezen Jelentésben, kereken meg-mondja a' Tsászár, hogy a' mit *Frantzia Ország* azon *Német Birodalmi Rendekre* nézve el követett, kiknek több vagy kevesebb jussaik voltak a' *Frantzia Territoriumon* (földön): egyáltalában ellenkezik az a' Békesség-kötésekkel, 's szövetségekkel; 's ő Tsászári Felsége, mint a' *Német Birodalomnak Feje*, köteles, párt-jokat fogni a' meg-sértetett *Birodalmi Rendeknek*.)

A' *Navarra* nevet viselő *Frantzia* Regimentből, két száz Lovas szökött által a' *Báseli* (*Basileai*) Püspökségbe. — Izentek *Koblentzbe* a' *Frantzia Király*' Öttséinek, 's tőlök várják, mi tévők legyenek. — A' *Helvetusokkal* új alkut kell indítani a' *Frantziák-nak*, a' nállok szolgáló *Helvetus* (*Schweitzer*) Regimentekre nézve. — Dec. 22-dikén, sok Polgárok költöztek vólt még ki *Frantzia Országból*. — Még akkor lelte a' hideg a' *Frantzia Király*' öregebbik testvér Ötsét. — A' ki-költözött *Frantziák*' egyik nagy reményét *Conde Hertzeget* meg akarták ölni *Vormsban* némelly *Frantzia Pátrioták*; hármat el-fogtak közülök. — A' *Svéd Királyt* *Brüsszelbe* várják, a' jövő Februáriusban. —
A'

A' hires *Vandernóthoz*, ki, a' mint tudjuk, feje vala a' *Belgyiomi* pártütésnek, sok *Belga* Ifjak takarodnak *Lille*, és *Douai Frantzia* Városokba. — Mentől jobban emelkedik az új *Frantzia* Konstitutió: annál engedetlenebbeknek mutatják magokat a' *Brabantziai* Rendek.

A' Szentséges Pápa' egészsége, viszont helyre állott tökéletesen; úgy hogy Dec. 14. és 15-dikén audientziákat is adott. Értekezett ama' hires *Maury Frantzia* Apát-úrral, ki olly nagy Oltalmazója vala a' Sz. Széknek, 's átallyában a' Papi és Nemesi Rendnek, az előbbi *Frantzia* Nemzet-Gyűlésben.

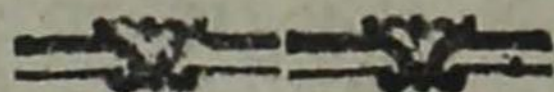
Ditsérik *Lemberg*ből az *Alvintzi* Regimentjebéli Vitézeinket, hogy fő eszközök voltak egy gyűlésnek el őltésában, melly a' múlt hónapnak 16-dikán estve támadt volt ott estvéli 10 órakor.

* *

* *

* *

Küldjük a' régi Előfizető Urak' számára az *u u* árkust az Ország Gyűlése Historiájához tartozó Aktákból; az új Előfizető Uraknak pedig kedveskedünk azon emlékeztető pénzek képeikkel, mellyeket a' Nápolyi Felségek meg tisztelésére veretett Magyar Ország.

A'
TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog Asszony-Havának
(Januariusnak) 6-dik napján, 1792.

Béts.

Az Igazságnak tökéletes ki-szolgáltatását, 's szolgáltatását, nem *kegyelemnek* tartja *II. Leopold* jó Királyunk, hanem maga szoros köteleffégének 's tartozásának. Ennek naponként adja újj példáit; valamint annak is: hogy a'Status hív Szolgai'Özvegyeiknek, 's árváiknak pártfogó édes Attyok kíván lenni.

A' múltt Szeredán volt itt az első Bál, a' Német Birodalmi Völze Kantellarius H. *Collorédónál*. Jelen volt Tsászárné ő Felsége is a' balha 's kártyázott a' Gazdával H. *Collorédóval*, és H. *Battyánineval*; de

B

nem

nem tett többet a' kasszába eggy húszasnál : mivel jól tudja ez a' bölts Fejedelem Asszony hogy nem nyerekedésért , hanem mulattságért van a' kártyázás. *Ferentz Fő Hertzeg* eggy vólt a' tántzolók között. Kedves *Hit-ve*se frissen van kisdédével eggyütt. — Örül a' kis Fő Hertzeg Asszonyka' dajkája : mert már is kapott eggynehány atlasz, és más öltözöt a' Fő Hertzegnétől.

A' millyen háládatos szívvvel vettük , az itt következő újj-esztendői köszöntőnek vélünk lett közöltetését : "szintén olyan örvendetes készséggel iktatjuk azt Munkánkba :

Nagy Méltóságú Kegyelmes H a r u k-ker Jósepha Báró Asszonynak , Néhai Nagy Méltóságú Kegyelmes Nagy Károlyi Gróf Károlyi Antal Úr' Özvegyének , kegyes Pártfogó Asszonyának , szerentsés újj esztendőt , 's minden boldogságot kíván alázatos engedelmes szolgája , Révai Miklós , a' Győri Rajzoló Os-kolának Tanítója.

Mint sugára a' szép Napnak ,
'S jó illatja a' Virágnak
Minden felé el-széllyed :
Kegyes Grófném' Jó Szívének,
Adakozó Nagy Lelkének
Ditső Neve úgy terjed.
Ezer ajak viszi hírét,
Mert ezernek szorúltt ügyét
Édesen enyhítette :
Nagy és Kitsiny magasztalja,
Hála adó szívvvel vallja,
Inségben mint védette.
Mikor harmat hull az égből,

Ez

Ez éltető nedvességből
     Nem tsak tölgyek zöldülnek;
 Az alattsony ivolyák is,
 Apró füvek, kis rózsák is
     Attól úntig frissülnek:
 Úgy e' Grófné' jó voltából,
 Szánakodó irgalmából
     Nem tsak Nagyok újjúlnak;
 Kitsinyek is bő kegyelmét,
 Érzik nyújtott segedelmét,
     'S újj életre vídúlnak.
 Bátor mindig sok áldások,
 Ezért jámbor kívánások
     Az egekbe nyújtatnak;
 Még is bé vett idejekre,
 Ohajtások' Innepjekre
     Jelesebben mondatnak.
 Újj Elztendő virrad reánk,
 Új tettekre készül Anyánk,
     Öröme nő Szívének:
 Mert jót tenni, 's ember társán,
 Könyörülni szegény sorsán
     Öröm ő Nagy Lelkének.
 Felleg nélkül víg napokra,
 Mindég bóldog jó dolgokra
     Keljen tsendes álmából:
 Harmat 's bőség mezejére,
 Járjon áldás tér földjére,
     Gyűljön bő kints nyájából.
 Vigasztalást Egy Fiából,
 Nagy Házának Ofzlopából,
     Vegyen Öregségére:
 Lássa bokor Unokáit,
 Kik Jósága' szép példáit
     El tanulják kedvére.

Szárnya alatt meg maradni,
 Kegyelméből még vigadni
     Jó tévő Állzonyának,
 Eggyetlen eggy óhajta,
 Mellyet követ ajánlása,
     A' leg kissebb Szolgának.

A' *Bétsbe* jövő Török Követ' *) minden-
 napi izükségeinek laistroma: 300 tseléd-
 kenyér, 150 'semlye, 180 font ürü hús, 67 $\frac{1}{2}$
 font borju hús, 70 tsirke, 113-ad fél font
 vad hús, 3 $\frac{3}{4}$ font török riskása, 203-ad fél
 font zsír, 113 ad fél font méz, 90 font tzu-
 kor, 90 font *Tziserl*, 270 font tiszta liszt,
 22 $\frac{1}{2}$ f. liszt-láng, 22 $\frac{1}{2}$ f. *Schetzzyr*, 33 $\frac{3}{4}$ fél
 font fa olaj, 250 tojás, 90 font török kávé,
 300 faggyú, és 40 vialz gyertya, 3 $\frac{3}{8}$ font
 fa-héj (*Zimmet*), két font és $\frac{1}{4}$ rész, az
 az eggy óka sáfrán, 1 $\frac{1}{8}$ font *maszelix*,
 4 óka rósa víz, 30 drakma tzinóbrium, két
 drakma *bisom*, 100 drk. viza hójag, 1 óka
 kömény mag, 100 dr. timsó, 22 $\frac{1}{2}$ font rósa-
 méz, fél óka ízekfü, fél óka *Kartamom*, fél
 óka bors, fél óka alkermes, 100 dr. kámfor,
 12 óka *pisztatzon*, 33 $\frac{3}{4}$ font állzú meggy,
 22 $\frac{1}{2}$ f. mondola, 45 f. *Kürbisnüsse*, 22 $\frac{1}{2}$ f.
 pálma gyümölts, 15 óka fige, 5 óka malosza
     sző.

---

*) Eppen tsak most olvassuk egy *Szebeni*
Levélből, hogy a' Török Követ Dec. 24-
 dikén ment bé szép pompával *Szebenbe*,
 ló háton. — Meg érdemli az egész *Levél*
 a' közlést, mellyet a' jövő *Postán* fo-
 gunk is tellyesíteni.

szőlő, 8 óka apró szőlő, 10 óka mogyoró, 4 óka mag nélkül való apró mal. szőlő, 1 óka törött búza, 1 óka bisom-szappan, 20 óka közönséges szappan, öt vég közönséges gyólt, 10 óka száraz laska, 3 óka ostya, 3 óka leg jobb-féle sajt, 20 óka közöns. sajt, 20 drakma szeretsen dió, 100 drakma tsekfübors, 4 óka narants virág viz, fél óka *Bisomliktárium*, 500 font veres hagyma, 25 font olaj gyümölt, 30 óka etzet, 20 óka só, 2 száz tiztrom, 10 óka gelztenye, 150 marl láb, 25 nyelv, 50 óka edes tej, 30 óka alu tej, 20 óka turó, 100 fáklya, 25 óka árp kása.

Ezekhez járúlnak még Pirs, és m nemü alma, körtvély, szilva, narants, görög és sárga dinnyék, 's más jó fele gyümöltök. Továbbá: kék kápolzta, par sóska, andivia, spárga, bori, paszuly (bat apró kása, zöld borsó, zöld paszuly, m colihyl, ártitsóka, 's több más efféle zöl ségek, és külömbkülömbféle nemü halak. — Végre szalma, széna, 's tüzi fa elegendő. — — Van még kétség kívül egy nagy szül sége a' Török Követnek; de mivel azt mag ki nem tetette: mi se említjük.

Új módi Morálisták (Erköltsi-Tanítók) támadtak Bétsben. — Gondollya el tsak a Ember! A' közelébb múlt Karátson éjtszákáján, bé-ront két Zsivány a' *Stempel-Am* (Papiros-béllyegező Hivatal') Kintstarjába, 's el tsen belőle 454 for. 4 krajtzárt. Hitték a' Tolvajok, hogy bizony több pénznek is kell még lenni annál a' 454 forintnál, 's 4 krajtzárnál a' Kasszában: vólt is biz ott 18 ezer-

ezernél felesebb summa mindjárt a' kisebb summa mellett; hanem elég a' hozzá, hogy ők erre nem akadtak, mellyre nézve a' Kapusnak szánák azt; kihez is következő értelmű Levelet útasították:

Kedves *Hut Gottfried*!

Te igen szerentsés lehetsz, de ne szóllyám a' Feleségednek semmit; vigyázva bánnya' dologgal, menny a' Stempelamtba, mellynek nyitva az ajtaja; nyitva van a' Kintstár is. Vedd kezedhez, a' mit számodra meghagyunk. Jól, 's keresztényi módra neveld a' fel-fogadott Gyermeket. Mi, ketten vagyunk; de még ma útra indulunk.

A' Levélbe egy kis tzedula is vólt téve, mellyen ezek a' sorok olvastattak: *Minek-utánna meg-tselekedted te ezt, add a' Levelet az Adminisztrátornak: így betsületes Ember maradhatasz.* — Sokkal más forma gondolati vóltak azonban *Hut Gottfriednek*, mind a' betsületes Emberségről, mind a' jó és keresztényi módra való nevelés' eszközeiről; mint a' Zsiványok' erköltsi letzkéje tartotta. Azért is mihelyt fel-nyitotta a' levelet: legottan lármát ütött! — A' Tolvajok még eddig nem kerülének horogra. — Azólta más Zsivány is akart már pénzt ki-hozni a' *Stempelamt* Kintstárjából; de ez, kétségkívül nem töltötte még el az inas-esztendőt a' zsiványságban: mert még tsak a' kúltos láda' nyitjához se juthatott, sok felfegetései után.

Béts mellett, *Szép-kúton* (*Schönbrunn*) *Allfart* nevű nőtelen nap-számos Legény, feleségül akara venni magának egy hetven

elz.

esztendő Szüzet; nem is vólt más héjjával, hanem hogy nem jött vala még el a' Farsang' eleje, mellyben meg-esküdtethettek volna. Azonban, költsönös szeretetekről némelly bizonyyságot akarván tenni, el-intézik magok között, hogy Karátson napján egy kis vendégséget üssenek. A' Vő-legény, a' hús-nak bé-szerzését vállalja vala magára; a' Mátka pedig a' gombótzokat. El-megy a' meg-határozott napra a' Legény, éltes Mátkájához, 's a' gombótzos tálhoz ülven, jó izűn eszik. Először a' húst szedi vala ki, annakutánna a' gombótzoknak esett. Meg-evett már ezekből is hetet, a' maga Kedvesének nem igen kedves álmélkodására. — Midőn a' nyóltzadikért nyúlt volna a' tálba: el-rikóltja magát ijjedttében a' vén Mátka. „Jaj mentsen meg, úgymond, tőled az Isten, inkább most esküszöm meg, hogy soha hozzád nem megyek; e' légyen az első és utolsó vendégség: hiszem, te a' szoknyámat is lennéd a' testemről.“ Így a' szegény Legény betsülettel feleség nélkül maradott. — A' nagy ehetőség is akadállya lehet tehát a' házasságnak!

Erdély Ország.

Torda, Dec. 25. dikén. „Két Kerülő-Rendelése jövének ki a' minap a' Fő Kormányozó Tanátsnak: Egyikből, a' Perceptorok vettenek az eránt parantsolatot, hogy a' Tárház meg-szűkülven, az adó fel-hajtásával, és bé-szedésével siessenek. A' másikban pedig: hogy a' szolgálat nélkül lévő, úgy nevezett *quiescens* érdemes Személyek között, valakik hivatal viselésre még

még alkalmazhatók, leg-első ürességekkel szolgálatba téteffenek, parantsoltatott.

Decemb. 19 dikén vevé kebelébe Nemes *Kraszna Vármegye*, új Fő-Ispánnyaát Báró *Bánffy László* Urat. Mélt. Gróf *Kemény Farkas* Statuum Préses, és Gróf *Bethlen Gergely* Titoknok Urak valának a' Béiktatók. Az Installátzió (Béiktatás) *Somlyón* esett, feles *Erdélyi*, 's kivált *Magyar Ország*i Uraságoknak jelenlétében. A' Gyűlést vig vendégség, 's tántz váltotta fel.

A' *Brassói* Ispotály' Kommendánsa, Lovas Kapitány *Csinto Ferentz* Ur, meghalálozott.

Felénk úgy megváltozott az idő, hogy midőn derekas számkázást reménylettünk: akkor kelle egy sáros Karátsonyt érnünk. Ugyan is előbb jó forma fagy vala; de arra szinte két nap tartó esső hullván, már most alig járhat az ember, kivált ebben a' mi *Tordánkban*, a' hol ugyan szárazságnak kell akkor lenni, mikor az ember sár nélkül járhat. "

Elegyes Történetek.

Az *Austriai Belgyiomi* Közönséges Kormányozók, úgymint *Kristina* és *Albert* ő Hertzegségek, vissza küldötték azon Irást a' *Brabantziai* Rendeknek, mellyet ezek ő Hertzegségek által akartak küldeni a' Tsáfszárhoz.

A' *Belgyiomi* lármának bődögtalan következései közzül való az is, a' mit *Brüsselből* irnak: hogy ott sok fő kereskedő Házak vagynak sinlődésben, mellyeknek romlása húsz más *Brüsszeli*, és száz idegen kereskedő Házakat fog meg-buktatni. A'

A' *Frantzia* Nemzet-Gyűlése, megtiltotta azon *Brabantziaiaknak*, kik *Ryffel*, *Douay*, és más *Frantzia* Helyiségekben tartózkodnak, hogy gyűléseket tartani, 's hadi készülleteket tenni, ne mérészellyenek. — Követi ebben a' *Frantzia* Nemzet-Gyűlése, Tsászár ö Felsége' példáját, úgymint a' ki hasonló parantsolatokat adatott ki, a' *Belgyiomban* lévő ki-költözött *Frantziákra* nézve.

A' *Frantziák*' Királya, második nyomas Végzését nem verössíté már meg a' Nemzet-Gyűlésének. Az első vala, a' ki-költözött *Frantziák* ellen hozott Végzés; a' másik pedig — Talám ugyan a' meg nem esküdtt Papok ellen való Végzés? A' bizony. — 'S mit monda a' Nemzet-Gyűlése, az ez eránt tett jelentésére a' Királynak? *Obmutuit* (meg-némúlt) *Luc. X.*

A' külső Udvaroknál lévő *Frantzia* Követek között, sokak ellen vólt panassza a' *Frantzia* Nemzetnek; mellyre nézve visszahivta azokat a' Király, 's másokat küldött helyekbe.

Ezen esztendőben, 420000 emberből fog állani a' *Frantzia* Sereg; oda értvén a' Nemzeti Őrállókat is (National-Garde). — Ezen roppant Sereg' tartására, 's hadi készülletek' tételére 221 millió, 392 ezer 310 livra kívántatik, a' Had-Ministernek felsummálása szerént.

A' *Lengyel* Nemzet-Gyűlésében rettetesen ki-kelt Decemb. 5-dikén az Ország' Primássa, 's a' Király' *Ötse H. Poniatovsky* a' *Frantzia* Nemzet ellen, hogy ennek köve-
té.

tésétől annál inkább el idegeníthesse a' maga Nemzetét. A' Papi, 's Nemesi Renddel való illetlen bánásokért, eszteleneknek, dühösöknek, 's vad Barbarusoknak kiáltotta a' *Frantziaikat*.

Tizenkét *Lüttichi* Pátriotákból álló Deputátzió, arra kérte Dec. 18-dikán a' Nemz. Gyűlését az egész *Lüttichi* Pátriotaság' nevében, tselekedje meg: hadd kaptsolhassa magát *Lüttich* Tartománnya *Frantzia Országhoz*, mint kaptsolta magát *Avenio*; és hadd állíthasson fel egy Regementet *Frantzia Ország'* számára.

Új módi tolvajságok. — Decemb. 17-dike éjtszakáján, el-loptak egy hajós Legényt a' *Triesti* ki-kötő helyből. Nem ő volt ugyan veszőkös, első tárgya a' lopásnak; hanem a' hajó, mellyre sürásául rendeltetett volt: de minthogy szerentsétlenségére el talált szunnyadni, 's mint a' magyaros ki-fejezés tartja, tsak a' *szem - héjja alól vigyázott*: úgy el vivék biz ötet mind hajóstól egygyütt, hogy a' lába sem érte a' földet.

Egy gonosz lelkű *Bétsi* Suhantz, ki a' közelébb múlt három napokon egy egy óráig állt a' Város - Háza előtt szégyenálláson, arra a' vakmerőségre vetemedett volt, hogy a' Templomokat választotta a' maga zshiványságának műhelyéül. El-járogatott t. i. egy éles késetskével a' Szent-egyházakba (miként hajdan *Flacius Illyricus* a' Könyvtárakba, holott a' Szép Nem közzé elegyedvén, ájtatoskodása közben jókat jókat szelt azoknak hosszú ruháikból. Az el mettzett külömbkülömbféle drága selyem da.

darabokkal olly jámborúl ballagott ki osztán a' Templomból, mint ha ugyan ő végezte volna leg-jobban a' maga keresztényi kötelességét. Sokan a' meg-károsítottak közül tsupán otthonn vették észre, a' midőn t. i. le vetették volna ruháikat, hogy úgy jártak, mint *Saul* a' barlangban.

A' következő selmaság is *Bétsben* történt nem régiben: Eggy Asszon-személly oda megy bizonyos Lelki-Atyához, 's minekutánna el panaszlotta volna néki nagy hossa-san, miket kell néki szenvedni a' maga Férjétől: kérte, hogy dorgálná meg azt. Megigéri a' Lelki Atya, hogy fogja igen is telylyesíteni az Asszony' méltó kérését. Ez megköszöni a' Lelki-Atya' kegyességét; hanem minekelötte még el-ment volna, jelentette, hogy az ő Férje igen tsalárd, 's úgy tudja magát sokszor tettetni, mintha eszén kívül volna — de ne hiddjen néki, úgymond, édes T. Atyám Uram, mert van néki esze, tsak gonoszcodik, 's még annál keményebben bánnyon vele. — Jól van jól, felele a' Pap Úr. Ezzel bútsut vesz az Asszony, 's megy töle egyenesen egy bóltba; mondja ott, hogy ő ennél 's ennél a' Pap Úrnál vagyon szolgálatban; adjanak ő T. Atyasága' számára egy tutzet jóféle harisnyákat; 's küldjenek el ő vele eggyütt egy Kalmár-legényt, a' harisnyák' árráért. Kezéhez veszi az Asszony a' meg-alkudtt harisnyákat, 's vezeti a' Kalmár-legényt a' Pap Úrhoz. Bé megy 's mondja a' Pap Úrnak, hogy már itt van a' Férje; de engedje meg ő T. Atyasága, hadd ne legyen ő jelen a' dorgálá-

láson. Ki-jő tehát, 's mondja a' Kalmár-Legénynek, hogy menne bé. Ez, szegény feje bé-lép nagy bátran a' szobába, mint igaz járatbéli Ember; 's hát mindjárt letzkézni kezdi a' Pap Úr. Ez, tsak el-szörnyűködik a' nem vártt komplementeken; mondja, hogy ő a' harisnyák' árráért jött. De a' Pap Úr, reá emlékeztvén az Asszony' szavára, hogy t. i. az ő Férje hébe korba úgy tetteti magát, mintha meg-kábúlt volna: még keményebben fogja az Embert. Minek-utánna jó darab ideig tartott volna a' vételkedés: ki-sült végre az álnok Asszony' gonosz praktikája; de már ekkor bottal se lehetett ütni a' nyomát.

Szerentsétlen Történetek.

Az úgy neveztetett *Faëtonokról*, újmódi igen magas kotsikról, bőven emlékeztünk volt előbbeni Munkánk' utolsó Szakaszában. Ezek, mivel módik, szin' úgy kedvet talál-
tak *Romában* is sokaknál, mint *Bétsben*. Itt mind inkább inkább nevekedik a' számok; pedig már nem egy szerentsétlenségnek voltak az elzközei. *Romában*, ha több szerentsétlenséget nem okoztak volna is még a' *Faëtonok* azon kívül, a' melly történt Dec. 15-dikén dél után: ez valóban maga is elég hathatós letzke lehetne mind azoknak, vala-kik a' *Faëtonozásra* ásítoznak. — Történt t. i. az említett napon dél után. hogy ki-megy, eggy attyafiával faëtonozni H. *Lante-nak* *Don Lajos* nevű 19 esztendőös eggyetlen egy Fia. A' Városon kívül a' mint sebesen hajtottak volna, el kapják a' lovak a' *Faë-ton*. Tartván tőle az Iffjú Hertzeg, ne hogy a'

a' hajdani *Faëton*' dijjára jusson, ki-szökik *faëtonjából*, de nagyon szerentsétlenül; mivel úgy ütötte magát egy kö-szálhoz, hogy bé vihették ugyan még életben a' Városba: de estvéli hat óra felé ki ment a' lélek belöle. Ezen Ifjú Hertzegre maradt volna Kárdinális *Lantenak* is minden jószága. — A' Társa is ki ugrott utánna a' kotsiból, és ez meg maradt életben; de tsak ugyan ő is meg adta a' módi' árrát, mert ketté tört az egyik lába.

Belső Carniolában, Schneeberg Uraság' erdejében történt ugyan tsak Dec. 15-dikén. Valamellyik erdő-tsősz Legény ki-tanulta vólt, egy medvének a' téli tanyáját. Felkészül tehát a' már említett nap, magához vévén egy töltött puskát, és egy fejszét; 's el indul egy pajtássával együtt a' medve' barlangja felé. A' társát, tsak nézőnek hagyta távol a' barlangtól; maga pedig oda megy nagy bátran a' barlang' szájához, 's kezdi ostromlani a' medve-gazdát. Az ostrom abból állott, hogy égő szurok-koszorúkat *) hányt bé a' medvéhez, 's a' barlang' száján kótogott a' fejszéjével. A' medve nem örömet hagyta volna ott tsendes aimát, melly-

---

*) Sok ilyen koszorúkat hánytanak bé diadalmas Vitézeink is a' Török Várakba. — Valamint más tüzi-testeknek: úgy az említett koszorúknak le írásokat, 's képjeiket meg-küldöttük a' Hadi és más nevezetes Történetek' Első Szakaszával.

mellyben már két hónapoktól fogva kedvére pihent; de minthogy nem szivelhette már tovább a' rajta el követett alkalmatlanságot, ki felé tammog nagy dörmögéssel. A' Legény készen várta már a' fejszével, 's mi helyt keze' igyébe ejthette, úgy tsapott hozzá, hogy a' medve leg ottan vissza esett a' barlangjába. De az ütlek koránt sem vólt halálos, mivel nem búbon, hanem tsak nyak - szirton tsaphatta. Újra ostromhoz kezdett tehát, mellyre a' medve is viszont ki indúlt a' lyukából; de már ekkor rókaí fortéllyal élt. Úgy ki vetette t. i. magát a' nagy lompos test, hogy tsak derékon kapott eggy ütést; 's hirtelen meg - fordúlván, diribről darabra szaggatta a' Legényt. — Ennek bezzeg drágába került szegénynek a' medve - bőr. A' másik Legény, ki különben is tsak nézőnek ment vólt el, szerentsésnek tartotta magát, hogy el szaladhatott.

Stájer Országban (Styria), Friedau Városotskához eggy óránnyira lakott magánosan egy, magát jól biró Paraszt Gazda. Pintzéje is vólt néki, nehány száz lépésnyire a' házától. Egy Zsivány, meg - kémleli a' múltt hónap' közepe táján a' pintzét; látja, hogy abba könnyen bé lehetne néki rontani; de bezzeg (gondolta magában) ha ott találná kapni a' Gazda: ugyan lenne *hadd el hadd el*. Fogja biz ő tehát magát, 's hogy bátorságot szerezzen magának, tüzet vet a' Paraszt' házának. Meg - gyúlad a' ház, 's míg a' szerentsétlen ház - nép óltásban foglaltoskodik: bé töri a' gonolztévő a' pintze' ajtaját, 's ki görget belöle 3 hordót, egy nagy

nagy magas hegyen által a' szekér úthoz, melly egy fertály órannyira vólt a' pintzéhez. E' meg lévén, el indul szekér keresni, 's reá is vett hazugságával egy szekeres Embert, hogy ötet bé vitte, a' 3 hordójával együtt *Friedauba*. Ott tsak hamar el vesztegeti óltsó pénzen a' 3 hordó bort, 's béül a' vendég - fogadóba. A' midön már kedvére dözsolne: bé lép a' meg károsodott paraszt Gazda' Felesége a' szobába, 's beszéli siránkozva a' rajtok meg történt szerentsétlenséget. Az el - lopott borról való panasz' hallottára, fel - ugrik a' Tolvaj ülo helyéből, 's úgy osont ki az ajtón, mintha ostorral vágták volna. A' jelenlévők mindjárt gyanúságba estek az ember eránt. Utánna eredtek; de meg nem kaphatták, mivel mindjárt a' Városon kívül erdő vagyon, 's abba vette magát.

MATYÁS KIRALYRÓL

egy régi Magyar Hagyomány.

A' *Tétenyi* Esküdtek, a' Falu' malmába akarának bé - vinni egy új malom - követ; azon megy el a' Király, 's azt mondja nekik: hogy azt a' követ nyúzzák meg, 's a' bőrit vigyék fel hozzá *Budára*. Mindjárt Tanács - gyűlést hirdetett a' Biró; tanakodnak éjfélig, de haszontalan: egyikjek sem találja ki a' nyúzás' titkát. Az öreg Szószólló (most Törvény Birónak hívják) nem alhatik buvában. Eggyetlen egy hajadon Leányától nem nyughatott, míg ki nem vette belőle, mi a' baja. Az okos Magyar Leány hallván a' nagy főben járó dolgot, el mosolyodik, 's azt mondja: Oh édes Öreg Apám Uram!

Uram! tsekélység az; vigyék a' követ a' Királyhoz, 's mondják néki: vegye vérit először, úgy mindjárt meg-nyúzzák. Ezen módon tselekefznek. Kérdi a' Király: kinek az esze vólt az? Mit vólt mit tenni, meg kellett vallani. Parantsol a' Király, hogy azt az okos Leányt vigyék az udvarába — meg lessz. Szoba-leánnyá teszi olly feltétel alatt, hogy engedelme nélkül senkinek tanátsot ne adjon. Történt azonban, hogy két Tsizmadia ment árúlni a' *Budai* Vásárra; egyiknek taligája, másiknak lova vala; 's roízatska lévén az út, a' lovas vezette a' lovat, a' taligás pedig tolta a' taligát; azonban a' ló hasas lévén, az erőltetésben meg-tsikódzott. A' tsikó a' taliga alól ki maradván, kap rajta a' taligás, fel veszi a' tsikót, erőssen állítván, hogy az ő taligája ellette azt. Perelnek, 's el nem igazodhatván, a' Királyhoz mennek, a' ki otthonn nem lévén, a' Szoba-leánynak beszélik el ügyöket. Ez, azt mondja nékiek: a' Király ki ment a' Duna partjára, mivelhogy a' már érésben lévő kölessére rá kaptak a' potykák, 's azokat nyilazza. A' Peresek lehetetlennek állítják; kiknek mond a' Leány: a' taliga sem elhetett hát tsikót. Azonban meg-érkezik a' Király, 's tudakozza, mit keresnek; mondják, hogy már meg van köztök az egygyesség. Meg értvén a' Király az egész környülállást, haza küldötte a' Leányt; meg-engedvén azonban néki, hogy a' mit leg jobban szeret, azt emlékezetnek okáért el viheti magával.

Folytatása, következik.

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Januarius 6ik napján 1792ben költ árkusához.

Végzője a' Mátyás Királyról való Hagyománynak.

A' Leány, a' Királyt arra kéri: hadd vatsorálhasson utóljára vele; melly kérését megnyervén, a' Király' ételébe 's italába alattomban álom hozó szert tett. Mi történik? A' vatsora felett el - alszik a' Király. Feltéteti tehát a' Leány, *Mátyás* Királyt a' kétsiba, ki viszi magával *Tétenbe*, a' ház' közepére szalmát hordat, rá fekteti a' Királyt, tsak egy lepedő 's egy vánkos lévén a' szalmán. Éjfélíg tartott az álom - hozó szernek ereje; ekkor fel - serken a' Király, zörög a' szalma, tsak nem tolvajt kiált, 's kérdi hol van? Ekkor a' Leányzó meg - fejtí a' mesét, hogy ő a' Király' szava szerént tselekedett, azt hozván el *Budáról*, a' mit leg - jobban szeret. Meg - tettzett a' Leány' okossága *Mátyás* előtt, 's vissza vitte *Budára*.

Tudományi Dolgok.

Magyar Országból. Karátson hónapjában 1791 esztendőben. Meg botsáthatatlan vétek az némelly Magyar Irókban, hogy ezen hellység 's familia neveket *Csongrád* *Czegléd*, *Zichi*, *Péchy*, 's a' t. *Tsongrád*, *Tzegléd*, *Zitsi Pétsi* - nek írják. Némellyek *Posoniumot* *Posonnak* írják. Ez hellytelen írás.

írás. Erről jó Jegyzéseket olvastam én *Orpheus* nevű folyó munkában. Meg van ebben a' többek között mutatva, hogy a' Christianust nem Kereszténynek, hanem *Keresztyénnek*; Sebastianust hasonlóképpen *Sebestyénnek*, Debretzinumot *Debretzennek*, nem *Debretzenynek* s' a' t. kell írni. — Nints bizonyosabb annál; hogy ez a' szó *Keresztyén* innen jő Christianus. Az *us* syllábát a' Magyar el-hagyja, 's lesz Chrisztján, továbbá Chrisztién, Chrisztjén, Kirisztjén, Keresztyén. — A' Debretzinumból ismét el marad az *um*, 's lesz Debretzen. A' Capitaneusból el maradván az *us* terminatio, lesz Kapitáne; de az *e* eggy természetű az *i* betűvel, 's lesz Kapitáni, vagy Kapitány. Ezen derivatio mutatja meg, a' *Mohr* miért Szerecsen, és nem Szerecseny? — azért mert innen jő Saracenus. Ha Saracenus volna, úgy volna Szerecseny. — Ez mutatja meg a' Stephanus miért István, és nem Istvány, a' Martinus miért Márton, és nem Mártony. Ellenben a' Posonium, miért Posony, nem Poson. Kapitáne us, miért Kapitány, és nem Kapitán 's a' t. Ha kell, a' legrégibb nyomtatásokból is megmutathatom, hogy Posonyt mindig úgy írták. — Azt is méltán lehet némelly Tudósokban sajnálni, hogy Írásaikban *j* suffixummal nem élnek. Ezzel élnek *Pétzeli*, *Rajnis*, *Revaj*, *Kazinczy*, *Horváth*, és sokan mások. Ugyan hol veszi magát e' szóban: *arundo ejus* nádgya, a' gy? nem igazábban íródik e' így: nádja? — Optimates Regni, Ország Naggyai. Így írja ezt a' leg idiotább falusi Nótárius, de másként a' Literator, mert

mert tudja, hogy ez innen jő: Nagy—ja, ergo: Nagyjai. — finit, hagyja, nem hagygya, hanem hagyja. libertas nem szabattság, hanem szabadság. — Nem lehet az okos Orthographiában tsak a' hangot venni vezérül. Lám a' Német másképpen írja le a' Meer, tenger. — mehr több, maehr mese, stöhr háborítsd szókat, noha mind egy hangon hangzanak. — Illyen makatság az, midőn a' lacrymat és lacrymarit könyvnek és könyvezni-nek írjuk mindég, holott a' szónak equivocitása meg különböztetést kíván. p. o. ez a' ki-fejezés: *Julia, Ovidiusnak Könyvei által sem tudott meg lágyúlni.* — Nem hagyja é kétségben az olvasót, ha vallyon ezt kell e' érteni alatta: *Julia ne libris quidem Ovidii se emolliri passa est;* vagy ezt, ne lacrymis quidem Ovidii flecti potuit Julia. Nem jobb vólna e' Könyv helyet *Köny*, vagy *Könyü* - t tenni? Ez jó 's szokásban forgó szó a' leg magyarosabb helyeken is.

Budáról December. 30-dikán 1791

Az Aesthetikai Professzorságra, Decembernek 26 dik napján vólt Pesten, a' Concurus. A' kérdések ezek vóltak: Mivel két dolog kiváltképpen, a' mit az észnek tehetségére nézve meg kívánnak az Aesthetikusok, a' szép Mesterségek és Tudományok szeretőjétől, úgy mint; a' jó íz (geschmack, bonus gustus) és az *aesthetikai elme*, (genie, ingenium aestheticum) mutattassék meg:

1.) Miben áll mind kettőnek a' természet, és tulajdonsága? Az eredeti vagy származékony tehetségeihez (ad primitivas-

an

n derivativas facultates) tartoznak é a' lé-
eknek ?

2.) Mitsoda részekből állanak, 's mitsoda okokból erednek ?

3.) Vetteffenek össze a' mostani Poéták a' Régiekkel, és az okoknak feljegyzésekkel együtt határoztassék meg: mellyik felekezet érdemli meg, a' szépségre és ékesen szólásra nézve, a' nagyobb dicséretet ?

A' szóval való meg fejtésre pedig ez a' kérdés adatott fel: Miben áll az Aesthetikának első és leg főbb fundamentuma ? (*Grundsatz*) *primum et adaequatum principium*) Azután az ellenkező ítéleteknek meg táfolása. Végre *Isokratesből*, ama régi Görög Rhetorból némelly helyeket Deákra, *Virgiliusból* pedig Magyarra fordítottak a' Concurrenssek (vagy az Aesthetikai Professzorságra kívánczók) kik is személlyesen hatan vóltak jelen: de vóltak igen sokan, kik, könyörgő leveleiket botsátották az említett Professzorság végett.

Magyar Országból.

Jelentették vólt az Urak a' múlt esztendő elein betses Irásokban, hogy Királyi Tanító *Grigely József* Úr, anyai nyelvünkre kezdette vólt a' *Besztertze Bányai* (*Neosolium*) Iffijúságot tanítani minden fizetés nélkül. Örömmel jelenthetem most én az Uraknak, hogy ezen Hazánk javára termett Tanító Úr ezen bé állott 1792-dik újj esztendőben is folytatja nemes igyekezetét. A' múlt esztendőben Aprilisnak 9-dik és Sep. 5-dik napjain a' Deák Oskolák Igazgatójának Fő Tisz-

Tisztelendő-*Plathy* Kanonok Úrnak 's több más Uraknak jelenlétekben exament is adtak Tanítványai, mind magoknak, mind érdemes Tanítójoknak nagy betsületére. Tavaly az igaz ki-mondást (*orthopepiat*) és a' szó származást (*etymologiat*) végezte el velük *Farkas*, és *Meliboeus* Gramatikái szerint. Az idén a' szókötésben (*syntaxis*) 's a' fordításokban fogja őket gyakorolni. Hogy a' Magyar Szókuak könyvnélkül való megtanulásokon valamennyire könnyebbítsen; köketkezendő fortéllyal él, és a' mint hiteles helyről értettem, nem kevés haszonnal: mindenik Tanítvánnyát el szokta nevezni, p. o. Péternek ezeket a' neveket adja: *káposzta de kolbász és szalonna*, Pálnak pedig *Tehén hús de torna és etzet*, Pistának *pagátsa de bor és nem viz* 's a' t. Más iskolánapig mind jól tudják az ilyen neveket a' Tanulók: mivel ha öszve találkoznak: mind az adott neveken szólaltatják egymást.

Méltó a' meg jegyzésre, hogy *Grigely* Urnak a' Magyar nyelv nem született nyelve, még is olly tökéletességre vitte azt, hogy nem csak beszélni tudja, hanem haszonnal is taníthatja. Hogy anyai nyelvünket azon Ország szegelyetében is kívánja gyarapítani, meg táfolhatatlan példája ez, Hazánk jóvára törekedő nemes lelkének. Meg esmerete ezt ő benne maga a' *Studiorum Directio* is, mellynek Dec. 16 dik napján 1791-ben *Besztertze Bányára* utasított Irásában ezeket is olvastam: *Hac Occasione una officiose informo Praetitulatam Dominationem vestram, ad hanc Regiam studiorum Directionem*

*nem Gratosum Intimatum advenisse super res-
soluta ad Academiam Posoniensem Lingvæ et
Literaturæ Professore Gubernath Ant o-
nio. De Gymnasis autem altum tacetur. Si
itaque Clarissimus D. Jos. Grigely amore Bo-
ni Publici Juventutem scholasticam Neosoliensem
in hac lingua erudire et excolere ultra quo-
que perrexerit, istud ad maximam ejus com-
mendationem pertinebit, nec emittet hanc Re-
gia studiorum Directio data opportuna Occa-
sione ad meritorum ejus cumulum hunc quo-
que ejus conatum adjicere.*

* * *

P. P. Hermolaus a' Kaputzinusok' Szer-
zetebéli Pap: és Bétsben a' N., Magyar Nem-
zetnek néhai Lelki Tanítója, méltó köszö-
nettel veszi, a' Nemes Haza fiaknak kegyes-
ségét, mellyel Egyházi Beszédinek I. köte-
tét el fogatták. 's jelenti, hogy a' II. kötet
a' Böjt első Havának elején meg-készül.
Melly magában a' Böjt I. Vasárnaptól Pünköszt
napig való Vasárnapi Beszédek foglallya.
Az árra, valamint az I. Kötetnek, 1. forint.
Találtatik ugyan ott a' hol az első t i. Po-
sonyban, Budán, Tatában, Nagy-Váradon a'
P. P. Kaputzinusoknál, Egerben a' T. T.
P. P. Szerviták' Klostromában. Kassán T.
P. Ecker Tacián Német Concionátornál, Pé-
tset Weidinger Könyv-kötő Urnál. 'S igéri
ezzel a' N. Hazának további szives szolgál-
latyát.

Az itt következő tréfás könyvetské találta-
tik Posonyban és Komáromban Wéber Péter
Könynyomtatónál:

*Aprekaszión, mellik mek sinálik Fersben
mikor mek tartatik Szent Francz Xavér ne-
ve nat Pátron, Strenge Herr Kapitán Úr
N* **, Asz Nemes Regiment Excellens Gróf
N* ** Huszáren. Pozsonban, Weber Simon
Péter betűivel. 1791. 8ad rét. 15 old.*

Kóftolóloul ide iktatunk négy srófát belöle:

Most én fers kifánni, kentnek jó ekéssék,
Attou Isten kentnek, iken jó Felesék,
Mek ne léten kent test, és notrák peteksék,
Minten patalia, mek ferni Ellensék.

Mert kent püszon mek van, iken nat
Kafallér,

Azért mert Szent Patron, mek faton Francz
Xavér,

Éless szábel is fan, ontani Purkus fér,
Az epatta Kurucz, sok parton kent mek kér.

Látni mek fan Sákán, palta, és patrontás,
És asz kend szivében, sok mek fan nat Kurás,
Ha N* ** sinál, kent attakirozás,
Ertek atta Purkus, soha Berlin nem láss.

Az aprekaşzióló Tiszt Némét Országí fi vólt,
még is örömeşt reá fogta vólna a' Kapi-
tánnyára, eggy nagy Magyarra, hogy
egy nemzetségből származott vele. Erre
nézve, így Szóll a' versek vége felé:

A' Kendé Nad apát, Madjar Ország meni,
Hol Kajzer Leopold, ött Madjar mek tenni,
Azután Madjar Lán, Feleség mek venni,
Kend apád mek sinált, kend is Madjar lenni.

*Beyträge zur Schulpädagogik, von Johann
Generſich, Professor am Protestantischen
Gy.*

Gymnasio illustri zu Käszmark in Ungarn. Svast amor Patriae, civesque juvandi cupido. Wien, bey Joseph Stahel 1792. nagy 8-ad rét. 235 óld. Szép papirosra van nyomtatva, mint valóban meg is érdemlette. Az ára 1. forint. Találtatik itten és Pesten Stahel Könyv-áros boltjában.

* * * * *

Minekutánna a' Tudományi Dolgokra-
való ügyelést, a' Tseh és *Austriai* Kántzellá-
riára bízta volna ő Felsége: nem állíta fel
különös Kommissziót, a' Könyv-visgálásra
nézve; hanem az arra való fő vigyázást is
ugyaz az említett Kántzelláriára bízta a' múlt
Dec. 30-dikán.

A' *Tirolisi* Rendek' kérésére meg engedte
ő Felsége, hogy az *Insbruki Lyceum* vizont
Universitássá formáltassék; és már a' jövő
oskolai Elztendőben mind a' négy Fakultások
(*Theologica, Juridica, Philosophica, Medica*)
el kezdődjenek taníttatni.

Emlékeztető pénzen kívánta fenn ma-
rasztani egy nagy Ember, azon fejedelmi
érdemét *II. Leopoldnak*, mellyet a' Békesség-
nek vissza-állításában bizonyított meg ez
a' Felség. Az emlékeztető pénz' formája:
hosszas kerekded. Felső részén, tser-fa-
kolzorú szemléltetik, mellynek közepén ezek
olvastatnak: *Leopoldo. II. Augusto. a' ko-
szorú körül pedig: Pietatis. In. Genus. Hu-
manum. Ergo. A' pénz' más oldalán végre:
Quod. Cruentam. Caedibus Populorum. Lau-
ream. Sprevit. Imperium. Intra. Fines. Coër-
cendo. Cives. Hostes. Servavit. Pace. Ultro.
Data. Accepta. Orbi. Terrarum. Consuluit.
MDCCCLXXX.*

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog Asszony-Havának
(Januáriusnak) 10-dik napján, 1792.

Béts.

A' miolta Tsászári 's Királyi Székbe ülteté
II. Leopoldot a' Mindenható: sok érdeemes
Alattvalóit tisztelte már meg Nemességgel ez
a' bölts Fejedelem; mivel tudja, hogy a'
Nemesség egy kiváltképpenvaló eszköz, a'
nemes tselekedeteknek mind meg-jutalmaz-
tatására, mind eszközzésére. — Midőn látná
egy valaki, mennyin nemesednek meg *II.*
Leopold' Igazgatása alatt: oda megy ő is
a' minapában jó Fejedelmünkhöz, 's esedezni
kezd a' Nemességért. Kérését azzal akarta
nyomossá tenni, hogy hiszen ő le-telzi a'
D Nemes-

Nemesség' táxáját is. Ezt hallván a' Fejedelem, így szól hozzája: „*Már éppen azért nem fog kelmed Nemességet kapni, hogy pénzen akarja azt tőlem vásárolni.*” — Méltó felelet egy II. Leopoldhoz.

A' napokban látni kívánta ő Felsége, maga szemeivel a' penziók' laistromát, melly a' Török Hadnak végétől fogva igen nagyra nevekedett: úgy hogy reá megy esztendőnként hét millióra, a' mit a' Katonai, és Polgári Rendből való *Pensionátusoknak* kell ki-adni. Nem is tsuda, mert tsak a' Seregek' élés - házai, és a' tábori szekerek körül szolgált személyek között, többen maradtak kenyér nélkül ezer nyóltz száznál. — A' kinek tehát módja vagyon benne, hogy könnyítsen a' Státuson a' penzió - fizetés' terhére nézve: kötelességében áll, hogy azt tselekedje. — Melly belsőképpen meg légyen győztetve ezen feltételnek igazságáról amaz érdeméhez képest meg - jutalmaztatott nagy Vitéz, Ob. L * * Úr, hathatósan megbizonyította az által, hogy minekutánna olly szép jószágot nyert volna ajándékban ő Felségétől, le-mondatott a' maga Felesége' édes Annyával, néhai A * * Kommendáns O * Generális Úr' Özvegyével a' penziójáról (mint ezt eggy ide való, szava hihető Úrtól értettük), 's maga vállalta fel azon 600 forintoknak esztendőnként való ki - fizetését, mellyeket kapott vólt a' meg - nevezett Gen. Asszony esztendőnként penzióban. Részeltette ez "nemes gondolkozású Úr több rokonságait is, a' maga szerentséjében. A' Felesége' három hajadon Testvérjeinek t. i. aján-

ajánlást tett, hogy ha nálla akarnak maradni, míg az Isten szerentsét parantsol nékiek: két két száz forintokat kapnak tőle minden esztendőben, tartásokon kívül; ha pedig nálla nem laknak, hat hat száz forintot. Férjhez menetelekre, egynek egynek tizenkét ezer forintot rendelt. Két testvér Öttsei a' Felségének már Férjnél vagynak. Ezeknek két két száz forint tóldalékot ígért addig, míg a' Férjeik Stábális Tisztségre juthatnának. — A' Napa' testvér Öttsének, négy száz forint penziója vagyon. Ennek is két száz forint tóldalékot ígért, holtta' napjáig.

A' Felséges Magyar Kántzelláriához is el-küldötte ő Felsége azon kegyelmes Rendelését, melly szerént kívánnya (a' mint már jelentettük), hogy a' Tartományi Székek (minémű *Magyar Országban* a' Felséges Helytartó-Tanáts) minden hónapban közöllyék ő Felségével egyenessen az afféle közönséges és magános történeteket, mellyeket szükség tudni eggy olyan Fejedelemnek, a' ki Attyok akar lenni a' maga Alattvalóinak.

A' múlt héten, új szomorú énekes Játékot (*Opera seria*) vala szerentsénk látni az Udvari Teátromban, mellyen Tsászár ő Felsége is jelen vólt. Azért mondhatjuk szerentsének*) eggy új *Opera seriának* látását, mi-

D 2

vel

---

*) Azt tartják az *Aesthetikusok* is (a' Szép-ről való tudományban jártas Emberek), hogy az *Opera seriánál* felségesebb műlat.

vel *Olasz Ország* az Operák' Hazája; még is alig látnak ott is többet egész télen által, egy két *Opera* *seriánál*. *La vendetta di Nino* (*Ninusért való bosszú-állás*) az említett újj *Opera* *seriának* a' neve. — Ebben is úgy énekelt ama' hires Tenorista *Maffoli*, hogy midőn tapsolásokkal nem bizonyíthatták nagy megelégedéseket a' Hallgatók: legalább lassatskán egy *o bravót*, vagy egy *o benedettót* (*óh jó! óh áldott!*) sohajtottak. A' *Dekorátziók*, és *Scénák* mind újjak, 's olly felségesek, hogy alig telik bé az Ember látásokkal. — *Platzer* Ur' munkái. — A' *Ballét* is (az Operával együtt járó tántz) tettzett nagy részént.

Tsászárné ő Felsége, ritka nap múlatja el a' Teátromot. — *Ferentz* Fő Hertzeg nem látogatja azt azólta, a' mióltától fogva kedves Hitvese le - betegedett.

Amaz esmeretes vitézségű *Erdödy* Huszár Regementben, Svadronos Kapitányságra emeltetett Gróf *Pálffy Károly* ő Nagysága, (Gróf *Pálffy Leopold* ő Excell. ja' Fia). — Valamint minden más Tiszteknek: úgy ő Nagyságának is el kellett innen menni a' *Ns Regementhez*.

Négy

---

lattság nem lehet: mivel ebben mind fel találtatik az, a' mi a' belső 's külső érzékenységeket leg inkább gyönyörködtet peld. ok.: a' rajzolatok, tántz, musika. éneklés, versezet 's a' t,

Négy napoktól fogva, jó szán-út készüle itten; de van is már divattya a' szánkázásnak, 's azzal együtt járó tsergetéseknek, és kurjongatásoknak.

Az Universitas' Épületjében, tsak három grábitsni magasságról esele a' napokban egy erős izmos házi szolga; még is halálos leve az esés. A' válla' tsontja tört ketté, 's már 24 óra múlva ki vólt nyújtóztatva. — Nem tsak a' vizen járók' életek és halálok között tehát olly keskeny a' köz, mint *Horátzius* mondotta; hanem még a' földön járóké között is. — Midőn illy véletlenül fogya egygyel, *Béts'* Lakosainak száma: szinte akkor nevelé azt hárommal egy termékeny méhü Anya, a' *Landstrasse* nevü külső Városon. Minthogy közel esett ezen szerentsés szüléshez Viz - Kereszt: *Gáspár*, *Menyhárt*, *Bóldisár* nevet vettek a' Magzatok a' szent Kereszttségben.

Az 1783-ban fel-állíttatott, 's a' dohányjövedelmére ügyelő Direktzióval egyesített Vám-Direktziót el-törölte ő Felsége; 's a' köz-jövedelmekre, és kereskedésre ügyelő Udv. Fő Szék alá vetett minden vám-szedő hivatalokat.

Pattantyús Oberflieutenánt *Ankenbrand* Úr (kinek vitézi érdemeit örökösíteni fogja a' mi előbbeni Munkánk is, t. i. a' *Hadi és más nevezetes Történetek*) a' múlt December 30-dikának éjtszakáján végezte életét. — Halálát okozta azon sebje, melyet vett *Novi'* ostrománál.

A' felső Rendeléseket, és Pátenseket, nem a' Lelki Atyák fogják ezenül el-olvasni
a'

a' Templomokban; hanem a' Birák, a' Helységek' közönséges Házaiknál. A' Lelki-Atyák is jelen fognak azonban lenni az efféle ki-hirdetéseken (publikátziókon).

Fő Tisz. *Vlassits József*, *Székesfejérvári Káptalanbéli Úrnak* érdemeit, *Szent Jakab de Insula Danubii* Apátúrságával jutalmaztatta meg ő Felsége.

Néhány napokkal ez előtt, *Nápoly* felé indult volt a' *Moson Vármegyei* Fő-Ispány Gróf *Eszterházy Ferentz* ő Nagysága *), Feleségével, és *Windischgrätz* Gróf Kis-Asszonnyal; de még jól látták a' Sz. István' Tornyt, midőn le tört alattok az újdonna új hintajok, 's kénytelenítették vissza-térni. *Viz-Kereszt*' napján, ismét útnak indultak.

Nem bátorságos, drága pixist vinni Teátromba. Ha úgy tudta volna ezt előre Gróf *Zinzendorf* Úr is, mint már most tudja: inkább otthonn hagyta volna, úji elztendő' estvéjén azt a' drága pixisét, mellyet az *Angliai* Királytól kapott ajándékban — mert ha szerentsétlenségére a' Teátromba nem vitte volna: most nem kellene kurrentáltatni mindenfelé (még *Magyar Országban* is). A' pixis magában, 4 ezer forintra betsültetik; de nem a' 4 ezer forint kárért sajnállya a' Gróf Úr annyira ezt a' pixist: hanem hogy eggy

An-

---

*) A' *Nápolyba* rendeltt Nagy Követ is ezen a' néven vagyon; de különböző személy a' fenn említett Gróf Úrtól.

Angliai Király' ajándéka volt, kinek a' képe is rajta volt a' pixisen.

Az *Auersperg* Familiát, általán-fogva Hertzegi méltóságra emelte ő Felsége.

Magyar Ország.

Nagy Várad, Dec. 29-dikén. „Itt, és a' mint hallyuk, több Ns Vármegyékben is közönséges Gyűlés tartatik.

Szomorúan jelentették *Kalotsáról*, hogy Ersek ő Kegyelmessége terhes betegségbe esett az Ó Elztendő' végével.

Erdély Ország.

Azon *Szebeni* Levél, mellyről közelébbi Irásunkban emlékeztünk, ezeket írja a' *Bétsbe* jövő *Török Követ*ről:

„Decembernek 20-dikán indultak innen a' *Török Követ* eleibe, öt rend-béli négy négy lovas udvari hintókkal, *Stürmer*, *Schwind*, és *Krämer* Urak, úgymint a' kik *Bétsből* küldettek le, Követ ő Méltósága' el-fogadására; az *Erdélyi* Generálkomándó részéről pedig: Hadi-Koncipista *Günther*, Tolmáts *Dalhofen*, és Fő-Orvos *Neustädter* Urak. Az el-fogadás' helye volt a' *Verestoronyi* szoros járason túl lévő *Kontumátsz* (tisztuló) Háznál, hová 22-diken érkezett a' Követ. Városunkba, 24-diken jött bé lóháton, szép pompával. Tiszteletére, 18 ágyú-lövések lettek. Itt most mind öszve csak száz tizenkettőd magával vagyon, mivel sokan vissza maradtak előbbeni kísérői közzül. Vasárnap, *Stürmer*, és *Schwind* Urakkal én is látogatására voltam, és nála fölöstökömöltem. Dec. 26-dikán meg-járta, a' Vejével, és más *Török Urakkal* együtt,

a' mi Generálisaink' kotsijaikon az egész Vározt, 's nevezetesen minden Templomba bé-ment, és meg-nézte azokban, a' mi látni-való vólt. Leg-inkább tettzett néki a' mi Templomunk (a' Katholikusoké), és az abban lévő készületek. Az orgona-szóban olly nagy gyönyörűségét találta, hogy el-hagyván az Orgonista az orgonálást, másodszor is kérte a' Tisz. Plébános Urat, hogy néki orgonáltasson. A' B. *Brukenthal* Úr' könyvtárját, és képes házát is meg-járta. Egy *Persiai* nyelven irott könyvet adtak kezébe a' könyvtárban. Meg-nézte a' könyvet; de mindjárt által adta a' mi Tolmátsunknak, 's azonban mondta a' fejéből (memoriter) a' könyv' foglalatját. Tudakozódott az *Európai* tanúltt Irókról is; nevezetesen kérdezte, ha ki-jöttek volna e' már *Voltérnak* minden munkái? — Az Emberei, mind válogatott szép Emberek, kik között maga a' Követ leg-feketébb, és a' Veje a' leg szebb. Tsendesen, és igen szép mérsékléssel viselik magokat. — 34 igen szép ménlovakat viszen magával, de nem tudatik, kiknek, és hányat az Udvar' számára? Itt még nem hallatott, hogy adott volna másnak valami ajándékot, az *Orosz* Regementje Bandáján kívül. Ezt meg-ajándékozta 4 arannyal, mivel igen tettzett néki a' musikálása. A' Tzigányok is el mentek látogatására, meg is engedte nékiek a' musikálást; de hogy meg-tudta, kik legyenek: megharagutt reájok, 's félbe hagyatta velek a' musikálást. — Hólnap indul innen *Bét*s felé, és hamarább ott akar lenni, mint sem

ed.

eddig volt a' szándéka. Alkalmasint oda fog érkezni Febr. 15-dik napjára."

Tordáról, Dec 29-dikén.

Úgy halljuk *Kolosvárról*, hogy ott vig Farsangot reménylenek; mellynek okai ezek:

- 1.) Az Ország-Gyűlésétől ki-rendeltt Deputátziók' Tagjai, Farsangra gyűlnék oda bé.
- 2.) Komédiás *Divalt Ferentz* ő Kegyelme, nem csak Játékokat, hanem Bálokat is fog adni a' Farsangon. Biliárdozó helyet is ollyat készítettett, melly leg első *Kolosvárt*.
- 3.) A' *Splényi* Regement-Bandája fog a' Bálokban musikálni, melly már útban is van *Kolosvár* felé.

A' Frantzia dolgokról.

Decembernek 17-dikén el járta a' Király, tsupán egy Nemzeti-Őrálló Tiszttel eggyütt, *Páris* Városának külömbkülömbféle részeit. Vólt a' hal, 's más piatzokon is, és atyai módra ludakozódott, az élelemre meg kívántató dolgoknak állapotjokról, 's árokról. Valamerre indúlt, mindenütt tapasztaltatta vele a' Nép, eránta viseltető szeretetét és tiszteletét.

Nagyon biztató elő-adást tett a' Nemz. Gyűlésében *Morveau* Úr, Dec. 22-dikén a' földtől való adózásra nézve. Azt állította t. i., hogy mind akaratja, mind tehetsége is vagyon arra a' Népnek; és ha a' szükséges intézetek jól meg-tétetnek előre: idejében bé lehet szedni mindenütt az adót. „Hogy' is lehetne azt, úgymond, el-hinni, hogy *Frantzia* Országtól, melly a' *Revolutzió* előtt 759 milliót adózott, most ki nem telhetne 586 millió adó: holott a' termő föld nem vándor-

lott

lott ki az Országból, és a' szabadság újj erőt adott a' föld-mívelésnek."

Nagyon sokfelé von még *Párisban* az értelem, és a' sziv. Nem költöztek ugyan is ki mind az Országból, a' kik az új Polgári Alkotvány (Konstitutzió) ellen dolgoznak; de magok a' Konstitutzió' Baráti között is visszálkodás uralkodik. Egy rész a' Király' hatalmát igyekezik nevelni; más rész pedig a' Népét. Az utóbb említett Felekezetnek van egy *Prudhomme* nevezetű Írója. Ez, olly vakmerőségre vetemedett nem régiben, hogy következendő tzimű könyvről való jelentését tette közönségessé: *A' Frantzia Királynéknak vétkeik, hozzájuk értvén ezekhez a' mostani Királynét is.* Mivel ezen jelentésnek ki-hirdetéséért, nem tsak meg nem ütötte *Prudhomme* a' lábát; hanem még jobban fel-kapott: fogta biz ő magát, 's nagy veres betűkkel nyomtattatott ki illy hallatlan szörnyüséget: *Jelentem, hogy én minden órán ki fogom adni nyomtatásban, minden Hatalmasságoknak vétkeiket: a' Pápákét, a' Spanyol, Nápolyi, Portugalliai, Svéd, Dániai, Orosz, Szárdiniai, Török 's a' t. Uralkodóknak vétkeiket, számos rajzolatokkal egygyütt, mellyek az említett Uralkodóknak főbb vétkeiket fogják ábrázolni.* Leg első szüksége az eggy oliyan Népnek, melly szabaddá kezd lenni, hogy esmérje a' maga Királlyainak vétkeit. Akarmint vigyáztassanak is a' Despoták: még sem akadályoztathatják meg, hogy én millió nyomtatványait el ne széleszszem munkámnak az ő Státusaikban, ez alatt a' *symbolum* alatt: *Könyvnyomtatás' szabadsá-*

sága, vagy halál.“ Ezeket a' jelentéseket nem csak az úttzák' szegleteikre, hanem a' Királyi Palota' falaira, és még a' Nemzet-Gyűlése' Háza ajtajára is fel - raggattatta. — A' *Kliviai Frantzia Újság-Iró*, ki egyébaránt különös pártfogója az új Fr. Konstitutióznak, következő ítéletet vét most utánna, az elő - adott történet' el - beszéllésének: „A' melly Tartományban, úgymond, meg szenvedik az efféle botránkoztató jelentéseknek ki - hirdetését: bátran azt lehet már arról mondani, hogy az, minden igazgatás, politzia, és törvények nélkül vagyon; sőt hogy meg - szűnt már ott polgári Társaság lenni. Előbb vagy utóbb egyesíteni fogják magokat az *Európai Fejedelmek*, hogy ki - irtsák *Europából* az illy botránkoztató példát.“

Vormátzia Városa, melly szint' úgy tele vólt ki - költözött *Frantziákkal*, mint *Koblentz*, és más *Rajna - mellyéki Német Városok*, nagyon meg - ijjedt a' *Frantzia Királynak* fenyegetődzésére *), és kényszerítette mindjárt az ott tartózkodott *Frantziákat*, hogy költöznének el belőle. Úgy is takarodott onnan a' *Frantziaság* (a' mint írják) rész szerint *Koblentzbe*, rész szerint *vissza*

---

*) Azt irta t. i. a' *Frantzia Király* (a' mint tudjuk), hogy Jan. 15dikén hadat indít az olyan *Tartományok* ellen, melyekben továbbra is meg fogják engedni a' hadi készület - tételeket a' ki - költözött *Frantziáknak*

vissza *Frantzia Országba*, mint hajdan az *Izrael Fiai Egyiptomból*.

Meg ijjedtek a' *Trieri (Treviri) Rendek* is; de a' Választó Hertzeg Ersek (Elector) bízatta őket, hogy ne félljenek; mert ő elküldötte úgymond azon *Frantzia* fenyegetődzést, melly költ a' múlt Dec. 14-kén, a' *Német Udvarokhoz*, és jó válaszokat reményl. — Érkezett is mindjárt Dec. 26-kán, óhajtott válasz a' Tsászártól. Azt írta t. i. ő Ts. Felsége (mint a' *Koblen. Levelek* bizonyítják) tulajdon kezével az Elektornak, hogy parantsolatot küldött *Belgyiomba*, melly szerént húsz ezer embert tartozik ki-állítani óltalmúl *Bender Fő Vezér, Luxenburgtól* kezdve, a' *Trieri* szélekre; 80000 embert fog pedig ő Felsége, Fr. Ország ellen küldeni, azon esetre, ha a' *Frantziák* meg támadnák *Német Országot*. — Illy értelmű biztatást reménylett az Elektor, *Berlinből* is.

A' Lengyel dólgookról.

A' *Lengyel Nemzet* Gyűlése, szinte éjfélutánni négy óráig nyújtotta, a' múltt Dec. 20-dikára virradóra a' maga Ülését, mellyben végképpen meg határozta már, hogy az *Ország's* a' *Korona* fekvő Jöszágai mind adattassanak el örökre. Négy száz millió *Lengyel* forintokat fog ezen eladásból bé venni az Ország: de minthogy ezen summa bé vételére jó darab idő kívántatik; a' kész pénzre pedig nagy szüksége vagyon: tehát ezen szükségét a' Papi jövedelmekből akarja pótolni. — Dec. 9-dikén úgy öszve veszteek egymással *Rzevvusky Kasimir*, 's Hertzeg *Sanguskó* az új Konstitutió, hogy verekedés (duellálás) lett a' vége. *Rzevvusky* Úr veszedelmes sebet kapott a' karján;

de a' másik tsak kartzolást. — A' Király eggy kerülő Levelet adott ki Dec. 9-dikén azon Protestátzió ellen, mellyet az Országból ki költözött számos *Lengyelek* tettek az új *Lengyel* Konstitutzió ellen közönségessé.

Portugalliának fő Városában *Lisbonában*, eggy *Szabad* kö mives (*Freymaurer*) Társaságot tapogatótt ki a' nyomozó Szék. Katonákból 's fő Nemesekből; de mind született *Portugallusokból* állottak a' Társaság Tagjai: kik között már igen sokan el fogattak.

Berlinben, a' múltt Dec. 27-dikén vett bútsút a' Török Követ az Udvartól.

A' szép *Conceptusokban* gyönyörködőknek-
való *Újságok*.

Tudni való, hogy hadhoz készíti magát *Frantzia Ország*, és hogy három részekre osztotta fel a' Király az egész Sereget, 's bízta a' fő kormányozást *Rochambeau*, *Luckner*, és *la Fayette* Urakra. Ezen meg nevezett Generális Uraknak, következő kifejezésekkel adta értékre a' mostani Had-Minister *Narbonne* Úr a' Király' rendelkezését:

Rochambeau Úrnak.

„Uram! Repeső örömet nyilatkoztattak a' Nemzet - Gyűlése, azon királyi választáson, melly szerént az Urat nézte ki a' Király azon *Seregek*' egyike' Kormányozójának, mellyeknek fel-állítását meghatározta magában. Úgy ítélte ő Felsége, hogy leg-méltóbb meg-jutalmaztatás lessz az az Úrra nézve, ha alkalmatossága lessz az Úrnak, új szolgálatokat tenni a' maga Hazájának.“

Luckner Úrnak.

„Jelentem a' Király' hagyományából az Úrnak, hogy ő Felsége az Urat választotta

azon Seregek' egyike Kormányozójának, mely-
lyeknek ki-állítását szükségesnek ítélte. A'
Nemzet-Gyűlése örvendett ezen választásnak,
's nem lehet már valóban semmi kétsége többé
Europának az eránt, hogy a' Király változ-
hatatlanúl akarja meg-erössíteni a' Frantzia
Konstitutziót, midön látándja, minémű alkál-
matos eszközök vétetnek elő, annak (t. i. a'
Konstitutziónak) tiszteletben való tartására. "

La Fayette Úrnak.

„ Reám bízta a' Király, hogy adnám ér-
tésére az Úrnak, hogy ő Felsége, az Urat
választotta azon Seregek' egyike Kormá-
nyozójának, mellyeknek ki-állítását szükségesnek
ítélte. Olly értelemben vagyon a' Király,
hogy La Fayette Úrnak, a' Szabadság' Sere-
gében való jelen-lété erős reménységet nyújt
a' felől, hogy a' Sereg buzgóan, és szerentsés
ki-menetellel is fog vitézkedni. "

Hozzájok adjuk még e' három Levelek-
hez azon nyomos ki-fejezéseket, mellyekkel
a' Nemzet-Gyűlése' Elölülője válaszolt La
Fayette Úrnak, midön meg-köszönte vólna
ez a' Nemzet-Gyűlésének, hogy olly öröm-
mel meg-eggyezett az ő Fő Kormányozóvá
lett választatásában: „ A' La Fayette
nevezet, úgymond, szabadságra, és győze-
delemre emlékeztet: a' Nemzeti Örállók, kik-
nek első mozgásaik, az Úr' munkája, követni
fogják az Úr' szavát; és ha a' mi Ellenségeink
arra az esztelenségre vetemednének, hogy
magokat meg-támadtatnák: tellyes bizoda-
lommal fogja a' Nemzet mindenkoron elő-állí-
tani ő ellenek a' maga Konstitutzióját, és La
Fayettét. "

A'

A Szüzesség - óltalmazásnak örök emlékezetet érdemlő példája.

Még tsak olvasni is szörnyűség, azon kegyetlenkedéseket, mellyeket a' fel lázzasztott Szeretsenek vivének véghez nem régiben Amerikában *S. Domingo* Szigetében. Történt a' többek között, hogy egy *Bayon* nevezetű 19 esztendő *Frantzia* Leánynak neki estek dühössen hét fekete Emberek, 's buja indulatoknak áldozatjává akarták azt tenni erőnek erejével. A' nemes érzékenységű, 's nagy szivű Leány mind addig védelmezte szüzességét, míg módját ejthette, hogy a' leg - vakmerőbb Szeretsennek kezéből kikapta fegyverét, mellyel önnön magát legottan keresztül ütötte. — Hajdan a' Szüz *Lukrétzia* akkor vete már véget bús életének, minekutánna *Tarquinius* által megszeplősítettett volna; de *Bayon* megmenté halálával a' maga szüzességét.

Bayon, Amerikában született; de Európában is találhatnák még, kivált a' nagy Városokon kívül, olly Leányok, kik drága kints gyanánt tartják szép szüzességeket, 's óltalmazák is azt, ha arra kél a' dolog, minden ostromlók ellen. Példa erre egy Német paraszt Leányzó, *Ettenheim* tájékára való. Történik t. i., hogy midőn vizet vitt volna egykor a' Leány, a' nállok kvártélyban lévő *Frantzia* köz Katonának, ez, minden tartózkodás nélkül ki - nyilatkoztattya, hogy ő szereti a' Leányt. A' Leány semmit se szóllott az ajánlásra; mellyre nézve többre kezdett menni a' tsupa szónál a' *Frantzia* *Márs*, hogy meg - ejthesse a' Német *Vénust*. De nem győzedelmeskedhetett, mint remény

lette; mert mihelyt látta a' Leány, hogy több már a' dolog kettőnél: elő vette fegyverét, t. i. a' kezét, 's olly pof-levet ada a' Vitéznek, hogy soká viselte ökeme a' Leány' keze helye kékjét az ortzáján. — Midőn el-beszéllték volna ebéd felett e' dolgot RohánKárdinálnak, a' kinek Seregéből való vólt a' köz Katona, leg ottan egy frantzia tallért tett ki tányérra; a' tányért el-indította az asztalnál, 's az ekként öfzve gyűltt summával kívánta meg-jutalmaztatni a' Leánynak *Susánnai* állhatatosságát. — Azt írják *Moguntziából*, hogy ezen Szüzesség-jutalomra szintén szükség vólt; mivel a' *Rajna-melleyéki* Német Állzonyoknak és Leányoknak szüzességek nagy próbáknak vagyon az időtől fogva ki-téve, mióta a' ki-költözött *Frantziák* úgy meg-lepték a' *Rajna'* mellyékét.

Bétsi Anekdota.

Eggy az olyan orvos Doktorok között, kik kótsin szokták el-járni *Patienseiket* (Betegeiket), ki-száll bizonyos *Uri Ház* előtt a' kotsijából, 's minekelötte fel-ment volna a' Beteghez, beszédbe ered egy *Favágóval*: *Nehéz munkát tesz ked, úgymond, Atyafi! Biz azt én, Uram, felel a' Favágó. De nekünk, mond tovább az Orvos, a' kik fejünkkel dolgozunk, még nehezebb munkát kell tennünk.* Ekkor, vissza fordúlván a' Favágó, a' szeme közzé néz az Orvosnak, 's így szól: *El-híszem Uram, mert gyakran láttam gyermek koromban, hogy' el-aléltak az Apám' négy ökrei — azok is a' fejekkel dolgoztak* *).

*) *Austriában t. i., valamint többnyire másutt is, nem a' nyakán von a' marha; hanem a' homlokán.*

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog Asszony-Havának
(Januáriusnak) 13-dik napján, 1792.

Anekdotás Újság.

Posonyi újj Anekdota.

El. megy a' napokban egy piperés Asszony-
személy a' játék-néző helybe, 's bé ül nagy
fittyre magánosan egy Lózséba. Mind
addig páratlan nézője vala ő Dámasága a'
játéknak, míg eggy ide 's tova tekingető
Gavallérnak szemébe nem tünt. Hogy e'
történik: nosza bizon mindjárt farkas szemet
E kez-

kezdenek nézni egymással; azután pedig, kétség kívül katsingattak is, mert elég a' hozzá, hogy tsak hirtelen el-tün a' Gavallér előbbi helyéről, 's fel-lopja magát a' Lózséba. — A' millyen mézes mázos beszédekkel folyt a' Legény' mosolygó szájából a' maga ajánlása: szintén olyanokkal fogadta el azt, 's tettzetösködött vissza, vigyorogva a' tzifra Nimfa. Vége lévén a' játéknak, kísézőül ajánlja magát a' Gavallér. A' Leány jól értvén a' gyújtogatás' mesterségéhez, a' maga érdemetlenségét, 's szállása' mellzelését kezdi emlegetni; 's kéri a' Gavallért, hogy ne alkalmatlankodna magának, a' kísérés' fáradságával. A' Legény még inkább neki hevesedett, ezen nem-hívó tsalfa hívásra; 's már ekkor kész lett volna *operentzián* is túl repülni azon szárnyakon, melyeket fűzött néki az a' beste karafi szárnyas kis Gyermek (*Kupidó*). Karjára veszi tehát a' Nimfát, 's viszi olly örömmel, mint hajdan *Páris*, lopott *Helcnáját*. — Midőn a' Misericordiánusok' (Könyörületes Rend') Klastromához értek volna: elő vesz a' Leány egy

---

*) A' Játék - néző hely' karjában vagynak bizonyos el-rekesztett helyek, mellyekben a' főbb Személlyek szoktak bé ülni ketten, hárman, olykor többen is. Az illyen deszka sátorotska forma el-rekesztett helyet hívják *frantzia* nevezettel *Logé-nak*. De a' mellyet a' Németek is felvettek.

egy pikszist, 's kinállya belőle a' Vezetőjét. Ez, kész módiséggal nyúl a' pikszisbe, 's szívja édesdeden a' képzelte jó-féle tobák helyett, a' tsalárd *Sirennek* álom-hozó porát. Alig mennek két lépést, hát már operált (dolgozott) a' por; mert el szenderedik álltában a' Gavallér, 's el hanyatlik. E' kellett a' *Sirennek*: mindjárt neki áll az el-altatott Legény' zsebjeinek; 's magához vévén, a' mi pénzt talált azokban, az órával együtt, úgy el-tünt, valamint a' tengeri *Sirennek* a' mély viz' öbleiben. — Felélmélődik kevés idő-vártatva a' Legény, 's látja, hogy koránt sem pihes ágyon nyújtódzott; és hogy nem tsak társ, hanem pénz és óra nélkül is maradt. — — Nem mind arany az, a' mi arany módra tsillámlik. Nem is mind nagy, és nemes érzékenységu Dáma az, a' kit annak mutat a' külső szín. — Bóldog, ki a' más kárán tanulhat! — *Dixi.*

Német Országi újj Anekdota.

Egy Hertzezségben, de a' mellynek nevét tsak két tsillaggal * * tehetjük ki, lakik egy tehetős paraszt Gazda. Tisztességes és helyre egy Gazdasszony a' Felesége, de ő még sem elégedett meg ezzel; hanem arról a' rossz szokásról varrott himet, melly már sok nagy Uraknak egész természetekké vált. — Nem vólt ugyan néki abban módja, hogy különös szálláson tartson magának ágyast, 's néhány száz vagy ezer forintokat fizessen annak elztendőnként; hanem szép szolgálókat fogadott 's a' t. Vette észre a' Felesége e' dolgot, de nem szólott néki semmi zog-

szót; hanem igyekezett mind inkább inkább kedveltetni magát, hogy ennél fogva vissza téríthesse a' rossz útról a' maga Férjét; és ha a' szomszéd Asszonyai beszéltek is néki valamit a' Férje ellen: nem hogy kezekre adta volna nékik, hanem mindenkor buzgó indulattal óltalmazta a' Férje' betsületét. Történik egykor, hogy a' szőlejébe megy ki a' Gazda, még pedig, mivel a' Felesége nem mehetett vőlt akkor vele, a' szolgájával. — Bátorságot vélvén a' szülő levelek' árnyékában, követte fel - főrrott indulatját. — Arra talál azonban el - menni az Embernek egy Szomszédja. Ez, észre vette a' dolgot, és minthogy halálos ellensége vőlt a' *leveles* Embernek, alig várta, hogy bé - érjen a' Faluba, mindjárt kezdi beszélni, a' mit látott; sőt a' Hertzegi Konsistoriumnak is feladta a' szomszédját. Tzítálja a' Konsistorium maga eleibe a' bűnöst. Érezvén ez belsőképpen a' maga vétjét, sem ehetett, sem alhatott buvában. A' Felesége vátig igyekezett ki venni belőle, mi baja; de semmire se mehetett vele. Fűlibe megy azonban az Asszonynak az egész történet. Nem kényszeríti tehát ő többé a' Férjét, baja' ki - nyilatkoztatására; hanem eleibe áll, 's el - mondja néki tsendesen az egész dolog' miben - létét, 's egyfzersmind igéri, hogy szerentséssen ki fogja ez úttal szabadítani őtet a' hinárból: ha reménylheti, hogy ezentúl jó Férjhez illendő hívséggel fog erántta viseltetni. — Mit meg nem igérne az okos Férj, az ilyen Feleségnek? — Fogadja a' mi Emberünk is, könyben lábbadtt szemmel, hogy szentül fog-

fogja a' maga nemes gondolkozású Feleségének méltó kívánságát tellyesíteni. — Eljő a' Konsisztórium előtt való meg-jelenés napja. Beteggé teszi magát az Ember, Felesége' tanátslására; az Asszony pedig elmegy, 's be-jelenteti magát a' Konsisztóriumnál. Meg kérdeztetvén, mit akarna? feleli, hogy az ő Férje tztáltatott; de mivel beteg, meg nem jelenhetett: hanem ímé ő ott van helyette, hogy meg-értse a' Konsisztórium' akaratját. El-áll a' Konsisztóriumnak szeme szája, ezen jelentésnek hallására. — Meg - szólal azonban ismét az Asszony: „Bizonyosan, úgymond, megént az az istentelen Szomszédunk akart minékünk galyibát okozni.“ Ekkor el-beszéli az Asszony az egész történetet, azt hazudván kegyes tsalárdsággal (*pia fraude* — ha ugyan lehet ilyen), hogy nem a' szolgáló, hanem ő volt a' Férjével oda ki a' szőlőben. Ekkor egymás szemébe néztek a' Konsisztórium' Tagjai, 's egy szívvel szájjal ártatlannak kiáltották a' be vádolttat; a' vádolót pedig megbüntették. Midőn haza ment volna az Asszony a' vigasztaló hirrel: nyakába borúlt a' Férje, 's alig tudott szókat találni, a' maga háládatos indulatinak ki-fejezésére. Mindjárt ki-fizetődött a' szolgáló, 's elbocsáttatott. Ez időtől fogva hív Férj, érzékeny Atya, 's szorgalmatos Gazda vált az Emberből!

Londoni újj Anekdota.

Ama' hires *Pelissario* nevezetű tudós Zsidó, meg-haláloza a' múlt hónap' végétáján *Londonban*, életének 80-dik esztendejében.

ben. Még halála' napján is frissen vólt, a' maga éltes idejéhez képest; hanem egyszer tsenget, 's elő-hivatja egész háza-népét. Azt mondja nékiek, hogy ő meg-hal egygy óra múlva, 's igen fájlalta, hogy semmit se hagyhat gyermekeinek; azonban azt adta nékiek tanátsúl, hogy szerezzenek-öszve annyi pénzt, a' mennyit bé-tehessenek a' mostani *Irlandiai* (*Hiberniai*) Lotteriába, bizonyos számokért, mellyeket ő meg-álmodott, 's a' mellyekről hiszi bizonyosan, hogy szerentsét fognának ő nékiek eszközteni. — Meg-hal *Pelisario*, a' mint előre meg-mondotta, egy óra múlva. A' Lotteria eránt adott tanátsát akarták is követni a' Fiai, nem is; fogták tehát magokat némelly Barátjaik, ki vették az említett számokat magok pénzén a' Lotteriából, 's oda ajándékozták nékiek. Meg-esik a' vonás. — Ki találja ki, mit nyertek *Pelisario*' Fiai? — Ezer font sterlinget, az az: a' mi pénzünk szerént 9 ezer 's néhány száz forintot.

Párisi új Anekdota.

Egy szegény szerü *Párisi* Asszony, a' ki két kézi munkájával keresi élelmét, el-megy nem régiben onnan hazúl, 's bé zárja maga után az ajtót. Vissza menvén, üressen találja a' szobáját; fut tehát mindjárt a' Kerületi Politzáj-Kommisszáriushoz; 's panaszollya néki, hogy a' míg kinn vólt, mindenét el-lopták a' szobájából. El-megy az Asszonnyal kár látóba a' Kommisszárius, 's hát a' mint vizsgálódik, egy levél-tartóra akad; mellyet fel nyitván, ötven ezer livrát érő papiros-pénzre talál benne. Ekkor az Asszonyhoz
for.

fordulván: Imhol, úgymond, Asszonyom; bőven meg van a' kend kára: mindjárt elindúlhat más ház-bélt vásárolni, az ellopott helyett. — A' levél-tartót, a' zshiványok vesztették-el siettségeekben. — Sok Gazdák és Gazdasszonyok inkább nyitva is hagynák szobájaikat: ha olly zshiványokat találhatnának bé azokba, mint a' minéműekhez szerentséje vólt a' *Párisi Asszonynak*.

Béts.

A' Magyar Udvari Kantzelláriához Vítze Kantzelláriusi méltóságra Gróf Csáky Jósef ö Exc. ja méltóztattatott ö Felségétől. Eddig a' F. Helytartó Tanátsnál vólt Tanátsos, a' nevezett Gróf Úr, 's egyszersmind a' *Provincialis Commissariaticus Districtusoknak Directora* *). — A' Fő Kantzelláriusi méltóságot még mind ez ideig viseli Gróf Pálffy Károly ö Exc. ja: ámbár vissza ajánlotia légyen is már azt néhány izben az ö Felsége kezébe.

A' múlt Decembernek 27-dikén egy nevezetes Irást botsátott ö Felsége *Ferentz Fő Her.*

---

*) Tíz illyen Provintz. Kommisszáriátusok vagynak Magyar Országban, úgymint: Budán, Posonban, Sopronban, Besztertze Bányán, Kassán, Debretzenben, Tömös váron, Pétsen, Eszéken, és Zágrábban. Ezen elő számláltt helyeken mindenütt egy Fő, és egy Al-Kommisszárius vagyon, kik főképpen a' Katonaságnak az Országban való rendes el-szállítására 's tartására ügyelnek.

Hertzeghez, mellyben azt kívánja, hogy a' Katonai egész systemának meg vizsgálása, 's jobb karba való állítása végett eggy Kommisszio álljon fel, mellynek a' Feje maga légyen ő Fő Hertzegsége: több Tagjai pedig *Colloredo* Fő Hadi Vezér; Gróf *Kinsky* Jósef Lovasság Generálissa; B. *De Vins* Hadi Tár Mester; Gr. *Harraeh*; és B. *Splényi Gábor* F. M. L. Urak; 's *Mészáros*, és *Mikovinyi* Generális Urak. Referensekké rendeltettek: *Rollin*, és *Hiller* Oberster Urak. — Mind a' Fő Hadi Tanátsnak; mind minden Generálcommondóknak is meg van parantsolva, hogy akármelly Írásokra lessz az említett Kommissziónak szüksége: véle közölje.

Az *Illyriai* Nemzet, bizonyos panaszát terjesztette vólt ő Felsége eleibe, a' *Temesváron* tartatott Zsinatból. Voltaképpen való esmerettséget kívánván venni ő Felsége a' dolognak miben-létéről, vizsgáló Bízatosokká (Kommisszáriusokká) rendelte ki: *Temes-Vármegyei* Fő Ispány B. *Splényi Jósef*, és az *Illyriai* Kántzelláriánál Udv. Tanátsosságot viselő Gen. *Szejutsatz* Urakat.

Úgy értjük, hogy négy száz *Magyar Országiaiak* bé-ütöttek, fegyveres kézzel *Moráviába*. Ott rontottak, pusztítottak, 's egy *Morvai* Lakost agyon is löttek; mást pedig meg-sebesítettek. — A' további erőszakoskodásoknak meg-akadályoztatására: Katonaság rendeltetett oda leg-ottan a' *Kinsky*, és *Mitrovsky* Regementjéből.

A' múlt Szombaton, egy Kurir érkezett ide *Brüsszelből*. Sok kedvetlen dolgokat beszél-

széllett kétség kívül ő Felségének; de beszélt olyat is, mellynek hallása, repeső örömmel töltötte el a' Felség' Atyai szivét, t. i. hogy ott is szeretik *Károly* Fő Hertzeget mindenek: valamint szerették itten is, a' maga nyájas, és kedves alkalmaztatásáért.

Egy *Nápolyi* magános Levélből olvassuk, hogy a' *Ferentz* Fő Hertzegné' szerentsés szüléséről vett hir, repeső örömmel töltötte bé ott nem tsak az Udvar, hanem az egész Városet is, melly három napokon vólt egymás után ki-világosítva. A' Környéknek is ki-durrogták ezt az örömet, a' Vár' bástyáin fekvő ágyúk. — *Auersberg* *Adám* ő Hertzogségét különös tisztelettel, 's barátságos indulattal fogadta a' *Nápolyi* Király. Már az Ország' szélére tizenkét Vadászokat küldött eleibe *), kik osztán egész *Nápolyig* kísérői vóltak. Maga a' Király, *Capuáig* ki-ment eleibe, 's midőn öszve-érkeztek vólna, nyakába borúlt, 's édes nyájassággal meg-ölelte. — A' Hertzeggel lévők között, mindjárt reá esmért a' Király *Janitsch* *Emilián* nevezetű érdemes Pap Úrra (Ez az Úr írta le ő *Nápolyi* Felsége' útazását), 's igen nagy le-botsátkozással beszéllgetett vele.

---

*) Az úgy neveztetett *Diánna - Rendjének* (*Vadász Rendnek*) t. i. Feje, a' *Nápolyi* Király; egy fő Tagja pedig *H. Auersberg* *Adám*. — Böven emlékeztünk a' *Diánna Rendjéről*, *Hadi és más nevezetes Történetek* nevet viselő *Munkánkban*.

vele. — Bé . érkezvén *Nápoly Városába*, a' *Szent István'* Rendje nagy Keresztjével tiszteelte meg a' Király ő Hertzegségét, a' Ts. Kir. Felség' nevében.

Erdély Ország.

Szeben, Karátson első napján.

„Tudom, hogy több Levelezőik is vagynak az Uraknak, kik, valamint egyéb nevezetes tárgyakról: úgy most közelébb a' *Török* Követről is hiteles tudósításokkal kedveskednek; mindazáltal az én Levelemet is bátran bé iktathatják az Urak munkájokba egésszen, mivel úgy igyekeztem én azt feltenni, hogy nevelhessem általa a' *Magyar Hírmondó'* betsét:

Decembernek 20-dikán hozták ide *Szebenbe* hírül, hogy a' *Török* Követ már *Kineenbe* érkezett, melly helység *Oláh Ország'* szélén fekszik, 's hat óránnyi járó föld *Szebenhez*. Utnak készültünk tehát mindjárt, a' kik Követ ő Méltósága' el-fogadására ki voltunk rendelve, 's meg-indultunk dél-utánni 3 órakor. El-fogadó Kir. Biztosnak *Orosz* Reg. béli Fő Strásamester *Roth* Úr volt ki-nevezve. Az nap, *Talmáts* nevű *Szász* Faluban haltunk. Más nap, csak hamar ott termettünk a' *Veres-toronyi* Kontumátsz (tisztuló) Háznál. Dél után, által jött oda hozzánk, *Kineenből* egy fő Tisztje a' Követnek, hogy végére járna, mikor lenne az el-fogadás. Egy *Görög* Ifjú küldetett el részünkről, a' Követ' kívánságávaló felelettel, hogy t. i. a' következő nap lenne az el-fogadás' napja. — Mint-hogy

hogy tsupán fél óránnyira esett oda az Ország' határa, 's gyalog sokkal könnyebb menetel esik a' hegyi keskeny útakon, mint kotsin: fogtuk bizon mi magunkat, 's felkerekedtünk más nap (Dec. 22-dikén) gyalog, 's mentünk az Ország' határához, melyet egy *Rue Vadului* nevű patak formál. Ez választja el t. i. *Havasalföldét* (*Oláh Országot*) *Erdélytől*. — A' Követnek túl a' patakon vólt vonva egy kívülről zöld, belőlről pedig veres sátora. Maga a' Követ párnákon ült, a' Követtség' Titoknokjával, 's a' jövődöbéli Vejével együtt, ki mintegy 17 esztendő's szép Ifjú. A' több Törökök a' sátor' két oldala mellett állottak, többnyire mindnyájan drága skárlát felső ruhákban. — Nem sokára azután, hogy mi eljutottunk a' határhoz: érkezett utánunk egy Svadron Huszárság a' *Leopold Toskána*' Regementjéből; továbbá két Kompánia az *Orosz* gyalog Regementjéből, török musikával; azután két hintó: eggyik a' Követ' számára való, a' másikon pedig *Roth* Fő-Strásamester, és Udvari Tolmáts *Stürmer* Urak ültek. Hátul ismét *L. Toskána*' Huszársjai lovaglottak. *Roth* és *Stürmer* Urak ki-szállottak a' patakon innen, egy sátor alá. E' meg lévén, által küldötte kevés idő múlva a' Követ eggy Emberét, az egymással való szembe-jövetel' tzeremoniájának megtudakozására. Mihelyt meg vitte ez a' választ a' Követnek, leg-ottan mozdulások lettek mind a' Törökök' részéről, mind a' miénkről. A' Követ fel-kelt a' párnákról, 's indulni kezdett a' patak felé. Fel-kelt

Fő

Fő Str. M. *Roth* Ur is ülő helyéből, 's hasonlóképpen a' patak felé indúlt, kit mi is mindnyájan követtünk.

Meg-indulásunkkor, reá kezdték az *Orosz* Reg. je' Musikussai a' török musikát, mellyben a' Követ felette gyönyörködött. Arra nagyon vigyázott mind a' két Fél, 's úgy tette a' lépéseket, hogy se előbb, se később, hanem egy idő pontban érkezhessen öszve azon közép-helyre, melly a' két határ-szélek között készítettett az öszve jövetelre. Ez a' közép-hely, egy sátor volt, melly a' patak' hidja közepén úgy vonatott, hogy fele a' mi részünkre; fele pedig a' Törökökére terjedt. A' sátor' közepére, éppen olly móddal volt helyhetve egy terített asztal is. Az asztalnak túlsó, az az *Havasalföldi* oldala mellett két székek voltak; hasonlóképpen az innentső, az az *Erdélyi* oldala mellett. Ama' két székekre le ült a' Követ, és a' Követtség' Titoknokja; ezekre pedig *Roth*, és *Stürmer* Urak. A' Követet körül állották az Emberei; Fő Str. M. *Roth* Urat pedig mi. Egy kevés beszélgetés után, által adták egymásnak a' Követ, és *Roth* Urak az el-fogadást tárgyazó Írásokat. Azután a' Követ meg vendégelt benünket kávéval, 's valamelly édes *esszen-tziával*. *Roth* Fő Str. M. Úr hasonlóképpen kedveskedett a' Törököknek kávéval, gyümöltsel, 's mindenféle édes süteményekkel. E' meg lévén, indúltunk mind öszveséggel a' Kontumátz-Házhoz; onnan pedig, mi-
nek-

nekutánna vége lett volna a' vizsgálásnak *), Dec. 24. *Szeben* felé: hová estvéli 6 órakor, sok égő fáklyák' világánál, bé is érkeztünk.

Szebenbe lett bé-meneteléről a' Követnek, ezeket olvastuk más tudósításokból: Elöl lovaglott egy Magyar Lovas Svadron; ezt követték száz és egynehány tár-szekerek; a' tár-szekereket az *Orosz* Reg. je' Bandája, török musikával. Ez után vezettek 34 drága készületű tatár tsödöröket. Itt lovaglott már maga a' Követ, eggy igen gazdag szerszámú szép fehér paripán. Mellette két felöl, négy Törökök gyalogoltak. Utánna lovaglott a' jövendőbéli Veje. Ezt követték 40 fő Török személlyek lovon, és párosan. Ezen fényes sornak, egy tsomó Huszárság vólt a' bé-fejezője. — Az új kapun lett a' belső Városba való bé-menetel; a' *Heltaui* kapun pedig ismét a' ki-menetel: mivel a' külső Városban vólt szállás tsinálva a' Követnek, mellyhez tiszteletnek okáért 25 katona strásák rendeltettek. Míg keresztül mentek a' Városon, mindég vert egy kis dobot egy Török; a' Követtség' Papja pedig el elkiáltotta magát, 's egynehány török szónak ki-mondása után megént el-hallgatott. — Karátson első napján hideg-lelése vólt a' Követnek; még is szívesen fogadta a' látogatására mentt Uraságokat. Karátson' második napján, majd másfél órát töltött B.

---

*) Ha t. i. a' Követ, vagy a' vele lévők nem pestiseseek e'?

B. *Brukenthal Sámuel* Úr' gazdag Könyvtárjában. — A' melly *Persiai* Könyvről említettük volt közelébbi Levelünkben, hogy annak foglalatját könyv nélkül mondta a' Követ, *Haphyzi* nevű *Persiai* Poéta' Versei voltak. Esmeretes volt előtte a' *Frantzia Encyclopedia*, úgy nem különben *Choiseul*-nek is — néhai *Konstantinápolyi* *Frantzia* Követnek — ama' gyönyörű munkája: *Voyages pittoresques de la Grèce*. *Voltér*' képét nagy tisztelettel szemlélte. A' festett kép-házakban is szinte egy óráig mulatott. Leg inkább meg akadt a' szeme, *Titian*' festésein, és *Sz. Hieronimus*' képén, mellyet *Guido Reni* festett. — Említést érdemlenek azon szavai a' Követnek, mellyekkel felelt az őtet meg-tisztelt Katholikus Papságnak: „*Ajánlom magamat az Urak' ájtatosságába. Mindnyájunknak azon egy Istenünk vagyon: csak különböző nyelveken nyújtjuk fel hozzá könyörgésünket.*“ — Estve, meg-jelent a' Teátromban, 's tapsolással fogadtatott. Meg-értvén a' Tolmátstól, hogy az ő tiszteletére lett legyen a' tapsolás: fel-ugrott leg ottan a' Lozséban lévő székre, 's melylyére tévén kezét, nagy maga meg-hajtásával kölzönte a' Publikumnak eránta mutatott hajlandóságát. — Nevetiséges volt nézni, hogy ha egymás lózséjába kíváncsoztak a' főbb Törökök, beszéllgetésnek okáért: nem kerülgettek ők az ajtóra; hanem minden tartózkodás nélkül által mászkáltak egyik lózséból a' másikba. — A' musikális Akademián kívül, tüzi mesterség is volt a' Teátromban. Midőn egy ugró a' tüzes keréken

ve-

vetette volna magát által, így szóllott egy Török, a' ki oláhul is beszéll a' körülötte lévő Asszonyokhoz: „*Nem tsudálom már, úgymond, hogy a' Németek semmit se tudnak irtódzni a' had' tüzétől; úgymint a' kik mulattságból is neki szöknek a' tüznek.*“ 27 diken estve bál vólt, mellyben különös gyönyörüségét találta a' Követ 3 órákig. A' vele lévő főbb Törökök nagyon örültek a' Gyermekes' tántzának; hanem azon nem győztek eléggé tsudálkozni, hogy az ifjú Asszonyok inkább tántzoltak másokkal, mint a' magok Férjeikkel.

(*A' Követ' útazásának egész psánumát, (sorát), úgy a' vele lévő személyek' laistromát is, a' jövő postán fogjuk közleni.*)

* * * * *

A' Svéd Király is felelt már azon Irására a' Frantzia Királynak, mellyben t. i. jelentette vólt ez a' Felség, hogy az új Frantzia Konstitutiót elfogadta, 's meg erősítette. Dec. 19-dikén vitte el a' feleletet egy Kurir Párisba.

Jő 's megy a' sok Kurir Stokholmból, Pétersburgba; 's Pétersburgból Stokholmba; mivel a' Frigy-Traktának (Alkunak) némelly Tzikkelyein nem állapodhattak még a' két Udvarok. 21 a' számok öszveséggel az említett Tzikkelyeknek.

Küszöb előtt áll már Januáriusnak 15-dike: ez a' Frantzia Nemzet' nagy napja: melly vagy egy, vagy más részre, tsak elkezdi már valahára választani a' Frantziák kétséges dolgát. Tudjuk, hogy had-napjává rendelte Fr. Ország Jan. 15-dikét — a' ki köl-

költözött *Frantziák*, 's azoknak pártfogói ellen való Had-napjává. — Készen is vóltak már néhány napokkal ez előtt, a' Fr. széleken tiz ezer ágyúk; 's talpon állottak 201 Batalion gyalog; és 206 Svadron lovas rendes Katonaság; hét Pattantyús-Regementek, 's 148 Batalion Nemzeti Őr-állók; öszveséggel 224351 Emberek. Ezen Sereg' jobb szárnyát, Gen. *Lukner*; bal szárnyát Gen. *Fayette*; a' derekát pedig G. *Rochambeau* kormányozza. — A' Fr. szélekhez közel fekvő Német Városok, nyakra főre szállítják bellyebb a' Birodalom' közepe felé leveleiket, kintseket, 's más drágaságaikat.

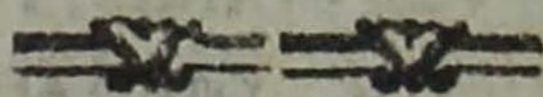
A' *Bétsi* Udvar, és *Hollandia* között fel állítandó Szövettségnek fontosabb tzikkelyei, nagy részént meg vagynak már határozva.

A' *Lengyel* Gyűlés el végezte, hogy a' *Korona*, 's az Ország' jószágai el-adattassanak; de mi vólna leg-jobb mód az eladásra? még azt meg nem állította.

A' *Párisi* Krónika, 532-re teszi a' megházasodott *Frantzia* Katholikus Papok' számát.

Küldjük az első *Báni* Regement' képét, melly eggy, a' nyóltz *Horvát* Regementek között.

A'
TSASZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog Asszony-Havának
(Januáriusnak) 17-dik napján, 1792.

Béts.

Békesség' Esztendejének jövendölik sokan,
ezen 1792-dik Esztendőt! — Ugyan bizony?
— Mitsoda fundamentomon? — Mert azon
Énekből, mellyet az Angyalok zengedeztek
Urunk' születésekor, pontban ki-telik az
1792-dik szám:

gLoria In eXCeLsIs Deo, et In terra paX
hoMInIbVs bonae VoLVntatIs.

A' *Törökök*, és *Oroszok* között, tsak
meg-készül talám már a' Békesség, mint
egy *Gyász-Vásári* (*Jassy*) Levél írja, melly
költ a' múltt Dec. 17-dikén; de bezzeg más

részről ugyan lelkesen készül a' *Frantzia* Had *); 's ha el. kezdődik, vallyon véget vethet e' néki ez az 1792-dik Esztendő? — Ez, olyan kérdés, melyre csak az Égből jöhetne felelet.

A' *Bétsi* Udvar, és *Hollandia* között fel-állott Frigy' fő tikkelyeinek ide megy ki az értelme: hogy azon esetre, ha vagy *Hollandiában*, vagy *Austriai Német Alföldön* (*Belgyiomban*) párt-ütés támadna, tartoznak a' két Hatalmasságok, fegyveres erővel segíteni egymást; és ha késedelem nélkül lejénd vagy egyik, vagy másik Félnek szüksége a' segítségre: olly környülállásokban mindjárt szólíthassa az *Austriai* Kormányzó Generális a' *Hollandiai* Seregeket; valamint a' *Hollandiai* Kormányzó Generális is az *Austriai* Seregeket. Hogy a' *Hollandiai* Pártosoknak, *Austriai Belgyiomban*; hasonlóképpen az *Austriai Belgyiomi* Pártosoknak *Hollandiában* tsendes, és bátorságos mene-

---

*) *Kinn van már a' Frantzia Had-Manifestum is, az az, az a' Jelentése a' Frantzia Nemzetnek, mellyben ez, egész Európa', sőt (a' mint a' Jelentésben vagy) az egész Emberi Nem' szemei előtt fel-fedezi azon hadnak okát és tzellyát, mellyet kéntelen ő kezdeni a' maga, ellenségeivé vált Vére, 's azoknak Pártfogói, némelly Német Hertzegek (nem a' Német Nemzet) ellen. — Erről, másszor bővebben.*

menedék ne engedtesen; hanem leg-első ké-
résre mindjárt ki-adattassanak.

Vége holla nints most itt a' külömbkü-
lömbféle vigságoknak. A' múltt Pénteken
magunknak is vala szerentsénk, egy igen
jeles mulattságot látni, H. *Auersberg* házi
Teátrumában. Itt némelly Fő Méltóságok,
egy *vig Játék Darabot*, mellynek neve: *A'*
Vadászok (Die Jäger) nagyon derekasan jád-
zották. A' jádzó Személlyek voltak: H. *Baty-*
tyáni Lajos Vas Vármegye Fő Ispánnya, Gróf
Eszterházi János, kedves Hitvesével (*Pálffy*
Cancellárius ö Exc. ja testvérjével) 's két
szépen nőtt Gyermekével, egy Gróf Ürfi-
val, és Kisasszannyal együtt, továbbá G.
Pálffy Miklós Oberstlieutenant, H. *Lignovsz-*
ky Kisasszonyai 's a' t. Ambár mind tapso-
lást érdemlettek is a' jádzó személlyek: leg
inkább ki mutatta magát tökéletes jádzása
által G. *Eszterházi János* ö Nagysága. —
A' főbb Méltóságok mind hivatalosok vól-
tak ezen jeles Játéknak szemlélésére. A' fel-
vonások között Kancellárius G. *Pálffy* gaz-
dag öltözetű Udvari Tisztjei kínálták a' Né-
zőket mindenféle frissítő szerekkel.

Más nap úgymint *Szombat* estve, nagy
Bált adott G. *Zichy Ferentz N. Zemplén*
Vármegye fő Ispány ö Exc. ja. Meg jelen-
tek *Ferentz* és *Jósef Föhertzegek* is. Nagy
ízámmal voltak benne mind ide való mind
kivált idegen Méltóságok is, kik között egy
vált ama' híres *Nassau Sziegeni Hertzeg Orosz*
Hajós Vezér ki a' *Svédek* ellen olly vitézű
kormányozta volt az *Orosz* könnyű szerű ha-

Jós Sereget. Ott díszeskedett *Duc de Richelieu* is világos kék ezüstös Húszár Forma ruhában. *Ferentz Föhertzeg* jól meg forgatta eggynehányszor a' Gazda szép Kis Asszonyát.

Ama nagy hirű Tudós *Campe* Úr, ki magát a' neyelésről irtt, 's azt tárgyzó Munkái által egész *Európa* előtt esmeretessé tette most itt vagyon *Bétsben*.

Professzor *Vatteróth*, a' ki *Sonnenfels* Udvari Tanácsos Úr Kathedrájába ült, igen mérges és alatonító Irást adott ki a' napokban az említett nagy nevű Úr ellen.

Katonai Promótiók.

F. M. L. Gr. *Wallisch Olivier* Úr, Hadi Tármesterré, és az Agyúsok' (Artilleristák) Al-Igazgatójává lett. — Gr. *Kollovráth*, és Ns *Stapen* Gen. Májor Urak, Brigadérosokká, 's egy eggy Agyús Regement' Tulajdonossáivá (Proprietáriussáivá) tétettek.

Kollorédó Ventzel Regementjebéli Oberst Lieutenant *Pomblér* Urat, Kabinét-Titoknoknak vette maga mellé ő Felsége, 's a' Kabinétban elől-forduló katonai dolgokra való ügyelést bízta reája.

Polgári Promótiók.

Erdély Országi Provinciális Perceptorrá (Zahlmeister): *Pálko*; Kontralórrá pedig *Boros* Urat méltóztatott ki nevezni ő Felsége. Ezen említett mind két érdemes Urak, nagy haszonnal szolgáltak a' *Thesauráriátusnál*.

A' *Bétsi* Magistrátusnál, bizonyos inquisíziót (vizgálást) tétet ő Felsége, Udvari Tanácsos *Hahn*, Gr. *Pergen*, és Ns *Hackler* Urak

Urak által. — Örülnek az ollyatén Tagjai a' Magistrátusnak, kik tudják a' magok' ártatlanságokat; mivel szint' úgy érdeklette eddig őket is a' közönséges panasz, mint a' leg-vétkeesebbeket.

Azt olvassuk egy *Német Újságból*, hogy némelly Magyar Regementek ki-kérték volna magoknak: hogy ha kardot talál rántani Tsászár ő Felsége a' *Frantziák* ellen; hadd ők is állhassanak ki újjolag a' Márs' mezejére. — Erről mi, sem itt, sem *Magyar Országból* leg-kissebbet se hallottunk; valamint arról sem, a' mit egy más *Német Újság* hirdet: hogy a' Fels. Tsászárnénak Magyar Királynévá való koronáztatása Mártziusban fogna *Budán* tartatni. — Hogy meg fogja magát, kegyes ígérete szerint koronáztatni ő Felsége, mi is hisszük; de úgy itéllyük, későbbén Mártziusnál.

Hulzon - három *Gallitziai* Nemes Iffjak érkeztek ide, rész szerint Regementektől, rész szerint onnan hazúl; kik, ő Felsége' előbbi kegyes rendelése szerint, a' másod rangú *Német* Testörzök közzé fognak felvétetödni.

Magyar Ország.

Budáról írja egy Ns Királyi Testörzö Ur: „Az Új Elztendöt, mi is *Gálában* töltöttük. Tíz óra tájban meg-jelentünk az Udvarnál, 's szokott szolgálatunk szerint, *spalirt* (sorokat) formálván, az öszve gyülekező Uraságokat közöttünk a' nagy Kir. Palotába bé-botsátgattuk, a' hová Nádor-Ispány ő Kir. Fő Hertzegsége, 11 óra tájban a' sok Uraságok közzé ki jött, 's idvezléseket

ket a' Rendeknek köszönettel el - fogadta. Mintegy fél órai beszélgetés után, vége lett mindennek. Estve, *apartement* (múlattság) volt az Udvarnál. — A' Farsang, nállunk nagy mértékben állott bé. Mindenfelé a' sok tántzok, 's bálók. Vasárnap, és Tsö-törtökönként redutjaink vagynak. Az Ország Birájánál minden Hétfőn; a' Primásnál minden Kedden bálók; Szombaton pedig *apartementok* vagynak. A' jövő Hétfőn, ő Fő Hertzege szándékozik bált adni. — A' hideg, 4-diktől fogva olly keményen tart, hogy a' Duna' habjait jég - darabokká változtatván, harmad naptól fogva a' *Pestre* való által-jarástól szinte egészen el - zárt. Ha így tart: három nap múlva kereftül áll a' Duna. — Tegnap előtt indult ki *Pestről* B. *Alvintzi* Regementjének egy Batalionja; ma a' másika, *Kassára*. Helyébe a' *Gyulaiánusok* jöttek. “

Posonból, Jan. 14. „Az itt őrizeten lévő Fő H. *Ferdinánd* Regementjének első Osztálya, fel-kerekedett innen tegnap, *Otskay* Fő Strásamester Úrnak vezérlése alatt, 's *Trentsén-Vármegyébe* vette útját, *Morva Ország'* szélére — kétszég kívül láрма' tsendesíteni.

Eger, Jan. 7-dikén.

„Szörnyű dolog történt itten, harmad nappal ez előtt. — A' tél, keményen befogott. A' szegénységet, valamint minden nyomorúság: úgy a' hideg is leg - inkább tzelba vette. Szükségtől kényszerítettvén, el megy egy szegény Ember, száraz gallyért az Uraság' erdejére. De meg - esett néki szegénynek; mert az Uraság' érzéketlen Vádáz-

dálza reá lőtt, 's úgy találta, hogy mindjárt szörnyű halált holt. Már el is temette — 's árván hagyta utánna jajgató gyermekeit. Vagynak mások nem kevesen, kiket nem öltek ugyan meg a' Vadászok; de hóltig - való nyomorékokká tettek. — Még ki nem vitték az említett Szerentsétlen Embert a' temetőbe: már ismét 3 szegény Embert fogtak el a' száraz ágak' fzedéséért, 's kemény vasban tömlöztbe zárták. Ezt hallván a' Kapások, mód nélkül neki keseredtek. Egy közzülök, szabadsággal haza bocsátott Katona. El-megy ez, többed magával a' Tömlözt - tartóhoz, 's kéri, hogy bocsátaná ki a' testvér Öttsét (ez, egy vólt a' gally - fzedésért el - fogattak közzül); mivel más napra vólna téve a' lakodalma. De haszontalan vólt kérése; sőt haszontalan vólt a' vele lévőeknek száz forint kezességajánlások is. Ekkor erőt vett a' Kapásokban, a' fel-buzdúltt indulat az élsen: fogták tehát magokat, 's minekutánna megújították vólna még egyszer kéréseket haszontalan: le-verték a' tömlözt - ajtaja' lakattyát, 's mind ki-eresztették a' rabokat. — Még több rossz következésektől is tartunk itten. “

Szathmár Városa' környékéről, következő Szerentsétlen történeteket írnak:

„*Réztelek* nevű Faluból ki-megy két Ember, a' rétre szénáért. Történik, hogy mindketten ugyan azon rakás szénánál jönnek öszve, mivel mind kettő magáénak tartotta; 's ahoz képest tehát eggyik se akarta azt a' másiknak engedni. A' pernek, halál leve
a'

a' vége: mert nem birván eggyik a' maga fel-fórrott indulatjával, fogta a' vas-villát, 's úgy ütötte a' másik fejébe, hogy az leg-ottan szörnyű halált halt.

Szathmárhoz a' leg-közelebb Faluban *Lázáriban*, ki-megy eggy Ember éjtszaka, hogy meg-nézzé a' sertéssét (minthogy e' tájjon az ólból is el-lopják a' kövér sertést a' Kondások). Várja bé a' Felesége: hát tsak nem megy az Ember. Egy darabig azt gondolta felőle az Asszony, hogy talám a' marháknak ad enni; hanem midőn hosszas várakozása is mind tsak hijjába-való lett volna: fel-kél végre az ágyából. De melly szörnyű látás sebhette szivét, a' midőn kinyitotta volna a' pitvar' ajtaját. Szemébe ötlött t. i. meg-öletett, és halva fekvő Férje. — A' gégéje vólt, szerentsétlennek el-mettzve.

Hirpin nevű Helységből, szölleje' látogatására indul, Feleségével eggyütt, eggy oda való lakos Uri Ember, *Kis Antal* nevezetű. A' szolgálókat otthonn hagyta, ház-örzöknek; még is éjtszakára kelve két nagy ládáját, 's eggy almáriomját ki-vitték a' házából valamelly gonosz emberek; 's ki pusz-títván mind az almáriomot, mind a' ládákat, több kárt okoztak a' meg-nevezett Urnak két ezer forintnál.

Pestről, Jan. 10-dikén. „Itt még tsak az Urak' betses Irása után tudjuk, hogy a' *Szorgalmatos Mezei Gazda*' Szerzőjét, *Ns Nagyváti János* Urat, arany lántzról függő arany emlékeztető pénzzel jutalmaztatta meg jó Királyunk. Annyit mi is tudtunk, hogy a'

a' Fels. Helytartó Tanács által küldötte a' fenn említett Munkát (a' *Szorgalmatos Mezei Gazdát*) a' *Pesti* Universitáshoz, olly hagyomással, hogy meg-visgáltatván azt, a' *Mezei Gazdaság*' Közönséges Tanítója *Mitterpacher Lajos* Úr által, adná felöle maga vélekedését. Véghez vivén *Mitterpacher Lajos* Úr a' reá bízott vizgálást, azt ítélte, hogy a' mezei gazdaságra nézve, nem tsak Magyar Nyelvünkön nem találhatott még eddig hasonló jóságú, és tökéletességű Munka, a' *Nagyváti* Úr' Munkájához; de még az idegen nyelveken írott hasonló tárgyú Munkák között se sokan haladják azt fellyül. Ezen ítéletet meg-küldötte az Universitas' Magistrátusa a' Fels. Helytartó Tanácshoz, holott is minekutánna referáltatott volna az, Gróf *Barkótz*i Tanácsos Úr által: a' lett a' végzés, hogy terjesztessék ő Felsége eleibe Ns *Nagyváti* Úr' fáradozása, érdemlett meg-jutalmaztatás végett. — Más felől is derék jutalmat eszközle *Nagyváti* Úrnak, hasznos munkája. Mert olvasván azt Gróf *Festetics György* ő Nagysága, bővebben értekezett a' Szezőjéről; 's olly szép hivatalt adott néki, hogy menne hozzá *Consulens Oekonomikusnak* (Gazdasági Tanácsosnak) ezer forint fizetésre. Ezen drága hivatalt el is fogadta *Nagyváti* Úr, 's minden órán el-megy a' meg-nevezett Nagysághoz. — Serkentő példa lehet ez, minden jó igyekezetű Magyaroknak.

Most már én is irhatom, hogy tökéletesen meg van, a' mit jó eleve meg-íranak az Urak: hogy Főtisz. *Horváth János* Úr, a'
Göt.

Göttingai Tudós Társaságnak egy érdemes levelező Társa, 's az itt *Pesten* lévő Magyar Királyi Universitásnál a' *Physikának* és *Mechanikának* eddig volt Közönséges Tanítója, addig is, míg kegyes Fejedelmünktől egy Kánonoksággal meg-vigasztaltathatnék: egész szaláriumával, önnön maga kívánságára, nyúgodalomra bocsátatik. Helyébe pedig Tisz *Domin* Úr jő, ki eddig a' *Pétsi* Akademiában tanította volt az említett tudományokat. T. *Domin* Úr' tanító Székének beültetése végett, Februáriusban fog *concurfus* (vetélkedés) tartatni. Addig pedig *Szarka József* Úr fogja azt, helytartó-képpen el foglalni, a' ki Főtisz. *Horváth* Úr' Adjunktusa volt.

A' Német nyelv', és Litteratura' tanítása, újjolag el fog itt kezdődni; 's e' végett is Konkursus (vetélkedés) fog tartatni Februáriusban.

Most közelébb, az a' kegyelmes Kir. Rendelés hirdettetett az Universitásbeli Ifjúság előtt, hogy a' melly Magyar Ifjak bizonyosságot mutathatnak arról, hogy ők a' Törvény-tanulását el-végezték, 's a' Magyar, és Deák nyelveken kívül, a' Német, *Frantzia*, és *Olasz* nyelveket is tudják: jelentsék magokat a' *Bétsi* Hadi Tanátsnál; ott ingyen való magok gyakorlására (*praxis*) leg-ottan fel-vétetnek; 's a' gyakorlás' végzésével, vagy az említett Hadi Tanátsnál, vagy a' Magyar Országgi Generál-Commandónál (Katonai Kormányzéknél), tehetségekhöz képest való tisztségekre alkalmaztatnak, vagy

pe.

pedig Magyar Regementeknél Auditorokká tétetnek.

Addig is, míg a' Tudományi Dolgokra ügyelő Országos Deputátzió ki-dolgozná a' maga Plánumát: reá bízott *Schönbauer József* Úrra, a' különös természeti *Históriának* Tanítójára, hogy tanítsa a' különös nyavalyák' gyógyításáról - való Tudományt (*Therapiam specialem*); melly rend-kivülvaló tanításáért két száz forint tóldalékot kap, a' maga előbbeni rendes fizetéséhez.

Tegnap temettetett el *Salmáron* (a' maga *Vörösvári* Uradalmának egy falujában) néh. *Kesselőkői Majthényi Károly* ö Nagysága; életében a' Sz. István' Rendjének kis keresztetes Vitéze, 's Udvari Tanácsos Úr; drága emlékezetét hagyván maga után nem tsak kedves Özvegyénénél, *M. Beleznai Susánna* Asszonynál, 's minden úri Maradékkinál; hanem mind azoknál is, valakik közelebbről esmerték: mivel egy valóságos derék, és különös kegyességű Úr vólt. Tovább forgott 45 esztendőknél közönséges hivatalokban. *Ns Borsod Vármegyében* kezdett legelőször szolgálni, holott is érdemei, a' tisztségeknek alsó léptsőjéről, Első Al-Ispányi Méltóságra emelték; melly tisztségéből b. e. *M. Thérésia* által Itélő-mesterségre méltóztatott a' Kir. Táblához. Innen végre a' *Septemvirális* Táblára tétetett által, mellynél folytatott hasznos szolgálatját tsak a' múltt esztendőben szakasztotta félbe; mint-hogy öregsége nyúgodalomra hívta. Meghólt életének 71-dik esztendejében.

Tegnap

Tegnap éneklé el itten a' *Jövel Szent Lélek Úr Istent*, a' *Septemvirális*, és Királyi Tábla, a' Sz. *Ferentz*' Rendén lévő TT. Atyák' Templomában. Kilentz órától fogva tizig tartott az Isteni tisztelet. Jelen voltak a' Szentegyházban mind a' két Tábláknak úri Tagjai, és Prókátorai, 's a' temérdek Törvény-tanuló Nemes Ifjúság. Ő Nsága *Zerdahelyi Gábor* Püspök Úr pontifikált. Ki jöven a' Szentegyházból, egy rövid ülést tartott mindenik Tábla. A' Királyi Tábla' részéről, Itélő-mester T. *Somogyi János*, és Táblabíró T. *Gányi János* Urak neveztettek ki Personális Ürményi *Jósef* ő Kegyelemessége által, 's küldettek el a' *Septemvirális Vára*' köszöntésére, 's bóldog újj elztendő kívánnással való szzerentsésítésére; kiknek jót kívánó Magyar Beszédjeiket, hasonló értelmű szép Magyar Válasszal viszontagolta Tárnok Mester *Végh Péter* ő Exc. ja, a' ki azért viseli mostanság az Elölülőséget a' *Septemvirális Táblánál*; mivel Nádor Ispány ő K. Fő Hertzege', 's Ország-Birája *Zichy Károly* ő Kegyelemessége' *Budáról* való általjöveteleket meg-akadályoztatta a' *Duna*' zajlása.

Még ugyan tegnap jöttek által némely-lyek *Budáról*, de nagy alkalmatlansággal, 's nem kevés félelmek között. Mára virradóra, olly kemény hideg lett, a' millyen még az idén nem vólt. Ha 24 óráig tart ez a' hideg: úgy széltire járhatunk a' *Duna*' hátán.

Vig Farsangjok lesz a' *Budai*, 's *Pesti* Fő Méltóságoknak. Mert Nádor-Ispány ő Kir.

Kir. Fő Hertzegsége, Primás ő Eminen. ja, 's Ország. Birája ő Kegyelemssége, minden héten fognak rend szerént egy egy Bált adni. “

Budáról. „Újj Elztendő' első napján, 30 Fő Rendeket vendégelt - meg ebédvel Nádor - Ispány ő Kir. Fő Hertzegsége. Estve pedig Társaság vólt nálla. — A' *Publiko-Politikumokra* (az Ország' közönséges polgári dolgaira) ügyelő Országos Deputátzió' Tagjává tétellett, Nádor - Ispány ő Fő Hertzegsége által, *Posonyi* Polgár - Mester *Ns Windisch* Ur. — Az Országos Deputátziók, Mártziusnak 12 dikére fognak *Budára*, és *Pestre* öszve gyűlni, hogy az eleikbe adatott tárgyakat tökéletességre hajthassák. — A' Bányai dolgokra ügyelő Deputátzió, melly még a' múltt Elztendő' Októberében hozzá fogott újjolag az Ülés - tartáshoz, rövid időn készen leísz a' maga munkájával. — Városunk' Fő Notáriussának, *Mack Antal* Úrnak érdemeit, Nemességgel jutalmaztatta meg ő Felsége. “

A' *Török* széleken lévő *Magyar* Tartományinkban, kétféle ki - szolgáltatás' módja vólt néhány elztendőktől fogva. Egy része a' Lakosoknak, rendes katonaságot viselt; más része paraszti munkát tett, 's adózott; hanem ugyan tsak ez a' felekezet is Katona - Tisztek által igazgattatott. Most ő Felsége viszont az előbbeni ki - szolgáltatásnak módját állította fel, melly szerént t. i. minden ház tartozik katonát ki állítani, azt ruhával, 's fegyverrel is tartani, az egy bajonetos puskán kívül, mellyet maga fog adatni ő Felsége.

sége. — Meg engedte azt is ő Felsége, hogy a' Határnok - Katonák tsákós süveget viselhessenek ezentúl, az úgy nevezett *kaskéták* helyett.

A' Frantzia Dolgokról.

A' múlt Decembernek utolsó napján nagy örömet okozott a' Nemzet Gyűlésének egy Levél, mellyben jelentette a' Király, miként nyilatkoztatta légyen ki magát a' Tsászár, a' *Trieri Választó Hertzegre* nézve, 's mit felelt ő t. i. a' Király a' Tsászárnak. Oda megy ki a' felelet' summája: hogy *Frantzia* Ország tsak úgy fog fegyvert a' *Trieri Vál. Hertzeg* ellen; ha Jan. 15-kéig széllyel nem oszlatja a' maga Statusaiban a' ki költözött fegyveres *Frantziák* tsapatjait. — Azt mondja a' Király fenn említett Levelének a' végén: Ha tsak ugyan kényteleníttetik ki kelni *Frantzia* Ország a' maga Gyermekai, és Szövettségei ellen: eleibe fogom én terjeszteni egész *Europának* a' mi igaz ügyünket, mellynek erős gyámola lesz a' *Frantzia* Nemzet' vitéz bátorsága.

Januáriusnak első napján azt végezte a' Nemzet Gyűlése, hogy a' Király két testvér Öttseire, 's H. Condera; úgy nem különben *Calonne*, *Laqueuille*, és *Mirabeau* (a' meg-hóltt nagy Pátriota' Testvérje) Urakra sententziát hozzon a' Nemzeti Fő Törvény-szék, mint Haza-árulóira. Ezen Végzésnek meg-erössítésére, nem kívántatott királyi helybe-hagyás (sanctio).

A'

A' *Neuvidi* Újság azt írja, hogy *Koblentz*. be egy hiteles tudósítás érkezett *Berlinből*, melly szerént a' *Prússziai* Király egy Kurirt küldött *Párisba* azzal a' jelentéssel, hogy ha a' *Frantziák* - Királlya' Katonái bé lépnek ellenséges - képpen a' *Német Birodalom'* földjére: ő kénytelen lesz, egéssz erejével óltalmazni *Német Országot*. — Ez, elég kedvetlen hír egy felől az új *Frantzia Konstitutió'* Barátinak; de még kedvetlenebb az, a' mit a' *Regensburgi* egyik Újság (*Staatsrelation*) ír, hogy t. i. két ezer Ts. Kir. Seregek már benn volnának *Trevir* Tartományában; hat ezer Ts. Kir. Seregek pedig a' széleit fedik ezen Tartománynak. — Szomorúságot okozott a' *Frantzia Pátriotáknak* az is, ha igaz; a' mit ugyan csak az említett *Regensburgi* Újságban olvasunk, hogy t. i. ezen hónapnak 4-dikére virradóra, hirtelen meg gyúladt négy oldalról egy nagy magazinom, melly *Hagenau* Városában készült a' *Fran. Sereg'* számára. A' Polgárok nem csak magok nem óltották a' tüzet, hanem még a' Falusiakkal se hagyták óltatni, bé - zárván azok előtt a' Város' kapuit. Benn égett a' magazinomban 4000 zsák zab, temérdek más eleséggel, s hadi készülettel, és 25 ló.

Dámáknak való Újságok.

A' m ó d i k' hazájában *Párisban*, legmódibb kezdett mostanság lenni a' veres és fejér tsikos pántlika. — Nyak - ékességnek, le tsüngő arany lántzot kaptak fel a' *Fran. Dámák*, mellynek végéről *medaillon* nyúlik le. A' lántz alatt, veres pántlika fityeg le a' mellyre.

Nevettséges Történet.

Egy részeges Úr, ugyan azon szobában szokta volt hálalni az Inassát, a' mellyben maga is hált. Az Inas, igen egy húron pendült, iszosság' dolgából az Urával. Egy nap, a' többek között, mód nélkül el-áztak mind ketten, úgy hogy haza érvén, alig várták, hogy le-vethessék magokat az ágyba. Az Ur, előbb el-nyúgodott. Az Inas, maga ágyának gondolván az Ura' ágyát, belé dül; de fővel az ágy' lábához. Egyszer fordúlni akar az Ur, hát veszi észre, hogy valaki fekszik mellette. Kiált tehát: „*Hallod é te János? valaki fekszik én melletttem.*“ „*Én melletttem is Uram,* felel az Inas. *Hányd ki az eb-lelkűeket,* mond tovább az Ur. Erre, meg-kapja a' zavarodott fejü, 's pókhálós szemü Inas az Ura' lábát, 's úgy le rántja azt lábánál fogva az ágyról, hogy majd ketté esett a' feje-kaponyája. — *Mit tsinálsz te ilyen amollyan,* el-ordítja magát a' ízegény Úr. — —

* *   * *   * *

Sok Levelekből olvassuk, hogy Pápa ő Szentsége, gutta-ütésben meg-hólt volna.

Mostani Munkánk' második, az az B árkusával, meg-küldöttük az x x árkust, az Ország-Gyűlése' Historiájához tartozó Aktákból; mai postával küldjük az y y árkust, a' régi Elő-fizető Urak' számára.

A'

TSASZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog Asszony-Havának
(Januáriusnak) 20-dik napján, 1792.

Békesség Északon, és Napkeleten.

Hamar bé-tele a' jövendölés, melyet ki-
kürtöle *Magyar Hírmondónk* a' múlt Kedden
az *Oroszok*, és *Törökök* között való Békessé-
égről. Már az említett nap estve t. i. itt
vólt a' Kurir *Gyász-Vásárból* (*Jassyból*) azzal
a' nem gyálzos hírrel, hogy ezen hónapnak
9-dikén subscribáltatott (mind két részről-
való al-irással meg-erössített) ottan, az
Orosz és Török Birodalom között való Békesség-
kötés. — A' millyen kívánsággal vágyako-
zunk mi magunk is meg-tudni minél előbb,
ezen nevezetes Békesség-kötésnek tikkelyeit,
G mely-

mellyeken annyit, és olly tüzeffen vetélkedének *Londonban*; 's nem keveset rágódának *Koppenhágában* is (*Dánia*' fő Városában): szintén ollyan készséggel fogjuk azokat közleni, mihelyest kezünkhöz vehetjük.

A' Frantzia Dolgokról.

A' mit Tsászár ö Felsége ígért a' *Trieri* Választó Hertzegnek: meg-ígérte azt a' *Prussziai* Király is, hogy t. i. minden erejével fogja segíteni ö Vál. Hertzogségét azon esetre, ha igazságtalanúl fognák meg-támadni a' *Frantziák*; de egyzersmind javasolta, hogy a' Vál. Hertzeg is el-kerüllyön maga részéről mindent, valami méltó panaszra szolgáltatathatna alkalmatosságot a' *Frantziák*' Királynak *). — Ezen javaslásnak az az ereje vólt: hogy a' *Trieri* Vál. Hertzogségben tartózkodó *Frantziáknak* mindennemű katonai gyakorlások meg-tiltattak; úgy hogy a' melly

---

*) Következendő panaszokat terjesztetett t. i. a' *Frantzia* Király minden *Német* Udvarok eleibe a' *Trieri* Vál. Hertzeg ellen: hogy t. i. ö Vál. Hertzogsége inkább hallgatott azon indulatai után, mellyekkel a' ki költözött *Frantziák* erránt viseltetik, mint sem azon kötelességeire, mellyekkel tartozna mint Fejedelem és *Frantzia* Ország szomszédja: ö Vál. Hertzogsége el-tagadta a' nyilvánvaló dolgokat; segítette ellenséges szándékjokban a' ki-költ. *Frantziákat*; 's még midőn meg-kéretett vólna *Párisból*, hogy ne fogná pártjokat a' ki-költ. *Frantziáknak*, azt felelte: hogy a' *Trieri* V. Hertzogség *Német* Országhoz tartozik.

Frantzia ezen rendelést által-hágja: ki kell néki 3 napok alatt menni a' V. Hertzegegből; meg tiltattak a' nagy tsoportokban való utazások is. Meg-parantsolta továbbá a' Vál. Hertzeg, hogy katonák alá való, és ágyú vonó lovakat bé ne szállítsanak a' V. Hertzegebe a' Frantziák; hogy a' ki-költözök meg ne telepedjenek mindjárt a' Fr. széleken innen; hanem négy órányi járó földnél még bellyebb válasszanak magoknak lakó helyet; de azonban *Trier* Városához se közelítsenek négy órányi messzeségen belől; hogy a' ki-költözött Frantziáknak Al-tisztjeik és köz Katonáik meg ne telepedjenek a' V. Hertzegeben; ha pedig Katonák szöknek által *Fr. Országból*: azoknak leg ottan eleikbe állyanak a' V. Hertzegi Vadászok, 's kivessék a' Tartományból. — Két elztendő-kig tartó várbéli dolgozásnak büntetése alatt tiltotta meg a' Vál. Hertzeg a' maga Alattvalóinak, hogy el ne merjenek szegődni katonáknak a' ki-költözött Frantziákhoz; vagy azoknak hadhoz tartozó dolgokat adni, 's készíteni.

Vorms (Vormátzia) és Speyer (Spira) Városai, úgy nem külömben a' *Spirai* Püspöknek minden Tartományai is üressék a' ki-költözött Frantziáktól. — A' *Palatinátusi* Vál. Hertzeg Tartományjaiban meg szenvedtetnek ugyan a' ki-költözött Frantziák de úgy ám, hogy tsendesen légyenek.

A' *Frantzia* Királyi Hertzegek külömböző értelműek kozdenek lenni egymástól, a' mint a' *Neuvidi* Ujság írja. A' nagyobbik vissza szándékozik *Párisba*.

Svéd Ország.

Ezen Hónapnak 23-dikán Ország Gyűlés fog kezdődni ezen Tartományban, mellynek fő tzellya lesz a' Közönséges Kintstár beteges állapotjának, meg orvoslása. Nem a' fő Városban *Stokholmban* fog tartatni, mivel a' múlt Ország-Gyűlés alkalmatossá-gával olly sok lármát, 's rendetlenségeket követett vólt el az oda való Nép sepredék-je; hanem *Gefle* Városában, melly fekszik a*l* *Botniai* öbölnek vagy Tenger kebelnek (*sinus*) napnyúgoti partján, (*mint az általunk készített Europa' közönséges Tábláján meg lehet látni*) Olly intézeteket tett a' Kirtály előre, hogy az Ország Gyűlése függjön ő tőle, ne ő attól. Parantsolatott vettek minden Katona és Polgári Tisztviselők, hogy ha Familia-Fők is még se jelenjenek meg az Ország Gyűlésén; hanem a' magok kiszabott helyeiken maradjanak. — A' belső bátorságra ügyelő személlyek (Politáj-Tisztek) közzül mintegy húszan küldöztettek el széllyel az Országba 's a' t.

Magyar Országgi Tudósítások.

2 *Temesvárról*, Dec. 29-dikén, 1791.

„Kivántam közleni az Urakkal, a' *Bétsbe* menő *Török* Követ' *Erdély* és *Magyar Orsz.* 's *Aust.* utazásának egész plánumát, megnevezvén mind azokat a' helyeket, mellyekben meg-hált, és több, vagy kevesebb napokat múlatott, 's még ezután fog háltni, és napolni. Dec. 23-dikán, a' *Veres torony-nál* lévő *Kontumázt-Házban* hált; 24-diken *Szebenben*, a' hol töltötte Decembernek 25, 26, 27, és 28-dik napjait is. Ma, az az, Dec.

Dec. 29-dikén, Szerdahelyen hál; 30-dikon Szász-Sebesen; 31-diken Szász-Városon, a' hol az újj Elztendő' első napját is fogja tölteni. Jan. 2-dikán Déván, 3-dikán Dobrán. — Január. 4-dikére, a' Bánátba jő által, 's meg hál Karassován; ugyan ott napol 5diken is. 6dikon Boszurban hál, 7diken Lugoson, 8dikon Szinerszegen, 9diken Tömösváratt, a' hol, a' mint halljuk, két napokat fog tölteni. 12-diken, Kis-Betskereken lessz a' hálása; 13-dikon Csataon, 14diken Komlóson, a' hol marad 15ken is. 16kon Mokriban hál, 17ken Kis Kanisán. 18kon ki érvén a' Bánátból, a' Bátskaságnak veszi útját, 's meg hál Szabatkán (Sz. Márián, Theresiá-nopolis). Itt tölti a' más napot is. 20kon, Mélykúton hál, 21ken Halason, 22ken Vadkerten, 23kon is ott múlat. 24ken Isákiban, 25ken Szabadszálláson, 26kon Sz. Miklóson. Más nap is ott múlat. — 28kon Latzházán, 29diken Soroksáron, 30dikon Pestre érkezik. Ott, és Budán szándékozik tölteni Jan. 31dik, és Febr. első napját. Febr. 2-dikán Vörösvárra megy hálni; 3dikon Dorogra, 4diken Neszmélyre, 5diken Nyerges Újfaluba, 6dikon Komáromba, 7diken Gönyűre, 8dikon Györbe. Ott múlat 9-diken is. — 10-diken Ó Váratt hál; 11diken pedig Zorndorfon (Csunon) hál. — 12diken, Auszriának Prugg nevü Városában; 13dikon Schwecheten, a' honnan 16kon megy bé Bétsbe.

A' Török Követ 112-d magával jő Bétsbe, a' mint már jelentettük. A' vele lévőknek laistroma így következik:

1. *Divan Effendi* (Követtség-Titoknokja).
2. *Mustafa Beg*, az *Ottománi Porta'* *Chogekánja*, és a' Követnek jövendőbéli Veje.
3. *Kiaja* (Fő Udvari Mester) *Achmed Effendi*.
4. *Chaznedár* (Kintstartó) *Chalie Aga*.
5. *Miri Achor* (Lovász-mester) *Hagi Achmed Aga*.
6. *Imam* (Követtség-Papja) *Ali Effendi*.
7. *Emir*.
7. *Selam Agrasi* (Tzeremoniás Mester) *Ismail Aga*.
8. *Silidár* (Fegyver-hordozó) *Mustafa Aga*.
9. *Ilsch Ciohodari* (meghitt belső szolga) *Salihaga*.
10. *Muhurdár* (a' petsét-nyomó' gondviselője) *Labisaga*.
11. *Kaftan-Agasi* (a' ruhák' gondviselője) *Hagi Somiran Aga*.
12. Követség Tolmáttsa *Janka Rosseti*.
13. Öt szolgáló Legények.
14. Tizenkilentz személylyekből álló másod rangú házi Tisztek (*Enderan-Agalar*).
15. Tizenkilentz Lakájok (*Cishodarn*).
16. Huszonhárom személylyekből álló lovászok, étel hordók, ló-kovátsok, lovász-legények, fegyver-hordozók, és *Karovas*.
17. *Vekil Chardseh* (a' konyhára vigyázó) *Veli Aga*.
18. Huszonnégyszemélylyekből álló szakátsok, házi szolgák, kotsisok, szabók, szütsök.
19. *Pezitkan Basi* (házi Zsidó).
20. A' Tolmátshoz tartozó két Görög Gyermek.

Rév-Komáromból, Jan. 10-dikén.

„Több száz esztendejénél, hogy nem esett Városunkban olyan temetés, mint tegnapi napon. Tudni való dolog, hogy a' Reformáta Vallásnak szabados gyakorlása 1672-dikben szünt itt meg, 's az 5000 lelkekből álló nyáj, Pásztór nélkül vólt szintén 1783-kig, ugymint a' Keresztényi türedelemnek, 's

szeretetnek bőldog esztendeéig: következés-
képpen Református Prédikátornak nem lehe-
tett itt halottja leg alább 120 esztendőknél
el forgások alatt. Meg esett ez az említett
napon, a' mikor ama nagy nevű T. T. *Pé-
tzeli József* Úrnak első szülöttjét, jeles re-
ményiségű, és sok szép minéműségekkel ékes-
kedő Leányát *Kristinát*, a' Városnak nagy
réltze, nem tekintvén az időnek alkalmatlan-
ságát, sajnálkozva késérte a' temetőbe. —

— — — Különösen meg - mutat-
ták ez alkalmatossággal, némelly Tzéh Mes-
ter Urak a' magok Keresztyéni szereteteket,
kik között Rom. Katholikusok is voltak: mert
minden kérés nélkül ingyen ki parantsol-
ták a' Tzéheket halotti tisztelesség tételre.

Elegyes Történetek.

Ezen hónapnak első napján egy igen
nevezetes Rendelést botsátott ō Ts. 's Kir.
Felsége minden Udvari és Tartományi Szé-
kekhez, melly szerént az eddig szokásban
vált *Elölülői magános Jelentéseknek*, az
úgy neveztetett *Praesidialis-nótáknak* helyek
többé eggyetlen eggy eseten kívül nem léfzen;
és a' dolgok végre hajtásának olly sebesség-
gel kell esni, valamillyennel tsak lehet az
ō Felsége ítélete szerént.

Tegnap előtt újra *Bál* volt H. *Colloredó-
nál*, mellyben *Ferentz Föhertzeg*, úgy a'
kissebb Testvérjei is tántzoltak.

Katonai Promótzsiók.

Deutschmeister Regem. béli Oberster B.
Rosenberg; *Toskána* Regem. béli Oberster B.
Rottenberg; és *Pellegrini* Reg. béli Oberster
Gr. *Stubenberg*, rövid időn Generál-Májo-
rok.

roknak fognak ki - hirdettetni a' Tsász. Kir. Armádiánál. A' *Deutschmeister* Regementjéhez első Obersterségre fog által tétetni *Kallenberg* Regem. béli Oberster *Kerpen* Úr; a' *Toskána* Reg. jéhez, *Brechainville* Reg. béli második Oberster Gróf *Spork*; a' *Pellegrini* Reg. jéhez pedig a' Tsászárr' gyalog Reg. béli 2-dik Oberster *Suel* Úr.

A' *Római* újjabb Levelek, nem tsak meg - tázafollyák azt a' hirt, melly Pápa ő Szentsége' haláláról támadt vala; hanem azt is írják, hogy ismét fel - vette magát az ágyból ő Szentsége, 's a' Karátsoni szent szolgálatoakat, mellyeket a' Pápák magok szoktak tenni, mind véghez vitte szereztséssen.

Dániában a' gabonát is úgy mérik ezen - túl, mint a' húst, t. i. nem mennyiségére (quantitas); hanem nehézségére (pondus) nézve.

Angliában szinte közönségesen le tettek a' nadrág - és tzipő - tsatt viselésről; 's a' tsat helyett pántlika - kötöt vettek fel. — Ezen módinál fogva, kenyér nélkül maradtak temérdek Mester - emberek *Birmingham*, *Vallfall*, és *Walferhampton* Városaiban, kik tsupán a' tsat - készítésből éltek vólt. Hogy tehát a' magok mostoha sorsokon könnyíthessenek, azt végezték, hogy Deputátusokat küldjenek a' Korona' Örököséhez, kik által kérjék ő Hertzegségét, hogy kezdené el ismét a' tsatt - viselést; mivelhogy az ő Hsége példáját mások is mindjárt fognák követni. A' *Valliai* Hertzeg — így nevezik *Angliában* a' Korona' Örökösét — kegyessen fogadta a'

a' Deputátziót, 's ígérte, hogy tellyesíteni fogja a' tsatt-mives Fabrikák' kívánságát; és mindent el követ, valamit tsak tehet a' végre, hogy a' tsatt-viselést újjonnan lábra állíthassa *Angliában*. — Ugyan ezt ígérte az *Yorki Hertzeg* is.

Bétsben, a' Bolondok-Házába 135 személyek vitettek-bé újjonnan az el-múltt elztendőben; a' már régebben oda benn voltak közzül pedig 121-en botsáttattak ki ép ésszel. Ezen elztendő' kezdetével, mind öfve 190 szerentsétlenek voltak az említett Házban.

A' Lélek' természetét vizsgáló Tudósoknak (Psychologusoknak) egy új tárgy a' gondolkodásra.

Egy Asszonyt temettek el nem régiben *Lemberg Városában (Gallitziában)*, a' ki, minekelőtte valósággal ki-ment volna a' lélek belőle, olly ájulásba esett két rendben, hogy mindenek meg-hólttnak gondolták. Az első el-ájulása után, mivel egészen megmerevedett, 's öt órákig leg kisebb jeleit se adta életének: meg-mosták, 's fel-öltöztették, mint szokás a' halottakkal tselekedni. A' Férje, éppen az Asztaloshoz akart már menni, koporsó tsináltatni: hát bizony a' hólttnak vélt Asszony, a' mint az ágyon feküdt volna, eggyet fordúl, 's fordúlttában le-esik az ágyról. Tsak el-íszonyodtak ezen látásra a' jelen lévők; fel vették a' szegény beteget a' földről, 's frissítő eszközökkel jártak körülötte. Ebren is volt az Asszony más napig; hanem akkor ismét új ájulásba esett, melly mivel az elsőnél tovább

vább tartott: bé is tették vólt már ekkor a' koporsóba. Egyfzer megént elevenedni kezd az Asszony, 's hogy dörgölték a' testét, egészen fel is eszmélődött. Midön harmad izben meg szünt élni, ekkor is tsak ájúlt-nak gondolták már a' két előbbi történetek után: azért is három egész napokig tartották, és minden elevenítő eszközöket el-követtek körülötte; de többé tsak ugyan vissza nem hozhatták az életre.

A' szép Conceptusokban gyönyörködőknek kedvéért.

A' Lengyel Királynak, Stanislaus Augustusnak, következő értelmű Ujj Esztendői Köszöntő nyújtatatott bé ezen 1792-dik esztendő' kezdetével, a' Lengyel Nemzet' nevében:

„A' föld' kerekiségének három negyed részénél többre terjed az a' föld, a' hol a' Királyok, felséges vóltokat, 's szentséges neveket tisztelik, és félik. Az újonnan született Lengyel tsudállya Te benned, Nagy Stanislaus! mind azt, valamit teremtetted néki a' te böltsességed. Te benned találta - fel Szármátzia (Lengyel Ország) a' maga boldogsága' Eszközlőjét. Fogadd el ezen szélesen ki-terjedett Tartományoknak Lakossaitól a' szeretet' adaját, halld meg az ő szavokat — halljad, miként kívánnak ez napon számos esztendőket az ő Attyoknak, és Jóltévőjöknek. A' te tselekedeteid fel vagynak írva az idők' templomába, és örökké-valóvá fogják tenni a' te ditsösségedet. Győzedelmeskedj örökre, a' te ellenségeiden. Ez a' vitéz Nép, melly Te alattad új életet nyert, meg-újítja ez nap

nap hálaadatos szívvel azon esküvését: hogy kész viaskodni, 's meg is halni azokért a' Törvényekért, mellyeket a' leg-böltsebb Király adott ő nékie."

Említettük vólt még előbbeni Munkánkban, hogy *Saxoniának* fő Városában *Dresdában* egy Irás jött világ eleibe, mellyben arra kéri nyomos okokkal egy *Saxoniai* Pátriota, a' *Saxoniai* Nemzet' nevében a' Választó Hertzeget, *Friderikus Augustust*, hogy el ne fogadja a' nékie ajánlott *Lengyel* Koronát. Következendő hathatós ki-fejezésekkel él, mindjárt Irásának elein: „Te, ki a' Te Népednek kívánságait soha meg nem vetted, soha az ő panaszaira érzéketlen nem vóltál, soha az Igazság előtt, bár melly keményen hangzott is az, füleidet bé nem dugtad, 's az által magadat megbántatottnak nem tartottad, Felséges *Augustus!* ne vedd rossz neven most, hogy a' Te Néped között egy, a' ki tellyes hazafiúi buzgó indulattal, 's erántad való forró szeretettel; tellyes azzal a' bátorsággal, mellyet a' jó lelki esméret, 's azzal a' bizodalommal, mellyet a' Te kegyelmednek meg-gondolása eszközölhet; a' ki Te tőled ugyan nem vett parantsolatot a' szóllásra: de vett az Igazság' Isten-Affzonyától, és *Saxónia'* Angyalától (Géniusától) — az — nagy hangon beszéll a' Te szentséges Személlyed előtt, 's azzal a' tisztelettel, mellyel az Uralkodók' Trónusához kell járúlni, kér tégedet a' te felséges fejedelmi méltóságodra, a' *Saxok* eránt vonzó szeretetedre, és az ő boldogságokra, mellyet ők Te read bíztak, 's ké-
s ké-

's kényszerít, hogy tulajdon ditsősségedért, 's Néped' javáért, herüld azt a' magad meghatározását, melly szabadságodban állana; 's tégy le arról, hogy ha már el-tökéltetted volna reája magadat."

Papoknak, 's jó Keresztényeknek - való újságok.

A' mostani *Prussziai* Király, egy nevezetes parantsolatot adott vólt ki 1788-dik esztendőben Jul. 9-dikén, a' Vallás' dolgában. A' múltt Esztendő' Májusának 14-dik napján pedig egy Visgáló (*Examinations*) Kommissziót állított fel a' Fő Konsistorium mellé, mellynek következő értelmű *instruktziót* (utasítást) adatott által a' múlt Dec. 15-dikén: „Két Laistromba vegye a' Kommisszió, a' *Prussziai* Tartományokbéli minden Predikátorokat, 's Oskolai Tanítókat. Eggyik Laistromba az ollyatén Predikátorok, 's Oskolai Tanítók irattassanak, a' kik jó magok - viselésekről, 's a' Keresztényi Tudomány' régi tisztaságához - való ragaszkodásokról esmeretesek; a' másikba pedig az úgy neveztetett *Illuminátusok* (Megvilágosottak), 's a' botránkoztató életűek. Az első Laistrom - bélieket, alkalmatosság ízerént jobb állapotba kell helyhetni. A' második Laistromban - lévőknek azon részét, melly tévelygő tudományt hiszen, szemmel kell tartani, hogy a' maga hamis vélekedéseit ne terjeszthesse; más részét pedig előbb a' Konsistoriális Törvények ízerént kell orvosolni; és ha még sem hágy alább a' maga feslettségéből: által kell adni a' Világi Törvényiséknek. — Minekelötte a' Predikátorságra, 's Oskolai Tanítóságra menendők,

kö.

közönséges vizsgálásra botsáttatnának: szorgalmatosan végére járjon a' Kommisszió, ha nem az úgy nevezetett Meg-világosodtak' száma között valók találnak e' azok lenni; hogy így mind a' Templomi, mind az Os-kolai Tanítóságra olly Személyek állíttathassanak elő, kik igaz Szolgai a' Jésusnak. — Szívekre köti végre a' Király a' Kommisszió' Tagjainak, hogy eleikbe adott kötelességeiket úgy tellyesítsék, mint emberséges és jó Emberekhez illik, hogy ekképpen Isten segedelme által, el lehessen azt az idvességes tzeltni, hogy a' hamis Tanítóknak, és Tsábítóknak még tsak hirek se hallassék a' *Prussziai* Tartományokban, 's el ne vonatassék a' Nép, a' Jésus' tiszta tudományától."

A' *Veseli* *) Garrison (örző Katonaság) Tisztjeiről azt írják, hogy azok egészen kiirtották azt a' rút módit — a' káromkodást — magok között.

Különös el-fogadás, és el nem fogadás.

Hogy a' *Frantziák*' Királya, minden kifogás nélkül el fogadta tavaly Sept. 18-dik napján az új Konstitutiót, az az, *Frantzia Ország*' állapotjának újj el-intézését: ezen tselekedete a' *Frantzia* Királynak méltán *különösnek* tettzett szinte egész *Európa*' szemei előtt. Éppen olly *különösnek* tettzik az most sokak előtt, hogy a' *Saxóniai* Választó Hertzeg annyira késedelmeskedik egy Korona' el-fogadásával, mellyet a' *Lengyel* Nemzet ajánlott, a' mint tudjuk, 's ajánl nékie.

*) *Vesel*, nagy és szép Város a' *Cliviai* (Cleve) Hertzegségnek.

*De hát mikor is válik már el egyszer a' dolog,
a' Saxóniai Választó Hertzeg, és Lengyel
Ország között?*

Nem lehet ezt olly könnyen előre megmondani: mert a' *Bétsi és Berlini* Udvarokon kívül, szállója van még abba az *Orosz Udvar*nak is. — Kínálás nélkül is belé szállott volna abba bizonyosan az *Orosz Udvar*; annyival inkább tselekeszi tehát ezt már most, midőn maga akarta a' *Saxóniai Választó Hertzeg*, hogy az *Orosz Udvar* is belé szólylyon a' dologba. Azt olvassuk ugyan is egy *Varsói Levélből*, hogy Dec. 22-dikén következő Jelentést tettek a' *Saxóniai Választó Hertzeg*' ki-rendeltt Ministerei: Gr. *Loos*, és Belső Tanácsos *Gutschmidt* Urak, a' *Lengyel Nemzet*' Küldöttjének H. *Czartorizsky Adámnak*, hogy minekelőtte belé ereszkedhetne ő *Választó Hertzegsége*, a' *Lengyel Korona*' el-fogadásáról való alkuba: kívánja, hogy terjeltessék néki eleibe, *Lengyel Ország*nak mind belső, mind külső állapota, különösen az *Orosz Birodalommal* 1765-ben és 1768-ban tartott Szegödségre nézve, melly Szegödségek között az elsőben, úgymint az 1765-ben tartatottban, garantirozta *Russzia*, *Lengyel Ország*' fundamentomos Törvényneit, az az: kötelezte magát, az azokért való jót-állásra. Azt is kívánja továbbá a' *Választó Hertzeg*, hogy ezen egész dologról hasonló Jelentés tétessék az *Orosz Udvarhoz*, mint a' minémű tétetett a' *Bétsi és Berlini Udvarokhoz*. — El is végeztetett mindjárt Dec. 23-dikán a' *Lengyel Nemzet* - Gyűlésben, hogy a' *Sax. Választó Hertzeg* által kívántt Jelentés el-küldödjék *Petersburgba*. E' szerént

az *Orosz Udvar'* feleletétől függ már most a' *Dresdai Tanátskozásoknak* további folyamata.

Nem igen tanátsos, az asztalnál való heves vitézkedés.

Fel-viszik *Carnioliában*, bizonyos úri asztalra a' sült malatzot. Egy Gavallér kikéri mindjárt magának, hadd néki lehessen szerentséje, legénységét meg mutatni a' malatz fön — fogadta, hogy ő egy vágással fejét veszi a' malatznak. Meg nyerte kérését, 's tellyesítette ígérletét is; hanem igen neki vadúlt a' malatz-fő, hogy egyszerre meg talált szabadúlni a' több tagoktól, 's leugrott az asztal alá. Utánna a' Gavallér a' prédának, 's hát bizony a' mint görnyedt volna szegény — — talált. Minthogy tudta, hogy tilalmas ilyen helyen a' lövés: meg akart szaladni; de ő rajta bezzeg nem telebé a' *Parthusokról* való példa-beszéd: *Parthus fugiendo vincit. A' Parthus futva győz.* Mert belé akadván sarkantyúja az abrolyba, maga ugyan el bukott; a' vendégeket pedig fel ugratta: mivel az abrolyzal együtt mindent le rántott az asztalról. — Héj ha ezen történetet láthatták volna a' *Bétsi Kofák*: majd még akkor kiálthatták volna ám jó ízűn, a' magok dialektusa (szóllások' módja) szerént: *Ó Spitákel!*

Affzonyi bosszú-álló próba.

Májor G. Urat, Bálba hívják Feleségestől. A' Felesége tettette magát, hogy ő rollzúl vagyon; minekokáért tsak maga ment el G. Ur a' mulattságba. Mivel a' Bálban lévő Dámák közzül egy se vólt, a' kinek különös tántzoló társa ne lett volna; tehát

egy darabig tsak néző vólt a' Májor Úr. — Bizonyos idő múlva, bé vezet a' Bál - adó Gazda a' tántzoló szobába egy áll - ortzás Asszony - személyt, melly egy szép Juhász - Leányt ábrázolt, 's ajánlya azt Májor G. Úrnak. Ez, kinek éppen hasonló tárgyon járt vólt az esze, módos készséggel el - fogadja az esmeretlen társat, 's mindjárt járt, is vele egy módos *menuétet*. Nagyon kívánta vólna tudni G. Úr, mitsoda szép teremtés lappangjon a' Juhász - Leány' állortzája alatt; de a' katonai betsület - érzés sok ideig tartóztatta ezen kívánságát. Ugyan tsak erőt vett végre rajta a' hajlandóság, 's alkalmatos helyet keresett a' magános beszéllgetésre. Kéri a' szép Juhász - Leányt, azzal az indulattal, mellyet már addig is tapasztaltatott vólt vele, igen édesdeden, hogy fedezné fel az ortzáját. Engedett a' Juhász - Leány a' kérésnek, 's le - veszi állortzáját; de bezzeg nem telhetett kedve benne a' Májor Úrnak: mert a' Juhász - Leányt jádzott Asszony rútol ki - gúnyolta szegény Férjét, 's így szóllott tsúfos hangon hozzája: *Engedelmes szolgálója az Úrnak*. — Talám bizon a' Felesége vólt Májor G. Úrnak, a' Juhász Leány? A' hát! — Mit tsinált a' szegény Májor Úr? Mit tudott vólna egyebet tsinálni, hanem tsak a' mit, más tsendes, és okos Férj tsinálna illyen könnyül - állásokban; t. i. kushadt, és ízzadt. — Tsak nagy mesterek némelly Asszonyok, kivált a' Férjeiken való győzedelmeskedésben! — Az el - beszéltt história *Helvétziában* történt.

A'

TSÁSZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog Asszony-Havának
(Januáriusnak) 24-dik napján, 1792.

Béts.

A' múltt Vasárnap tartatott, *Ferentz Fő Her-*
tzeg' kedves *Hitvese'*, és hat heti *Leányká-*
ja' közönségesen való *meg áldatásoknak* pom-
pás tzeremóniája. Dél előtti tizenegy órára,
fel gyülekeztek az Udvarhoz fényes öltöze-
teikben a' fő Méltóságok. Tizenegy óra
tájban le indúlt a' Ts. Kir. Felséges Familia
az Udv. Kápolnába, — *Ferentz Fő H. uét*, ki
a' maga szülöttjét ölében tartotta, két Udv.
belső Inasok vitték le a' garáditson egy üveg-
veres székben egész a' Kápolna' ajtajáig; holott
is ki szállott a' Főhertzegné, 's egy bársony
H pár.

párnára le borúlván meg áldatott *Migazzi* Kardinális által. Az után bé menvén a' Kápolnába, a' nagy óltárra helyhette egy bársony párnán kedves Leánkáját, minek-utánna meg áldotta volna azt Kardinális ő Eminentziája, le vette a' Főhertzegné fő Udvari Mester Asszonya az óltárról, 's bé ülven véle azon üveges székbe, mellyben *Ferentz* Főhertzegné hozatott vólt le, fel vitetett a' kis Főhertzeg Asszonyka' rendes szobájába. — A' két rendbéli áldást követte a' Sz. Mise. Ennek végződésével az arany szálába tért vissza az Udvar, a' hol körül vétetvén ő Felségek a' mind két nemű fő Méltóságoktól egy darab ideig beszéllgettek (ezt nevezik *Cercle*-nek) 's azzal vége lett a' pompának. Estvére mind a' két Udvari Teátromba ingyen botsáttatott bé a' Nép. — A' Redutba bé vitte *Ferentz* Főhertzeg kedves Hitvesét: holott mint egy fél óráig sétálással mulatták magokat ő Főhertzégsek.

A' *Ferentz* Fő Hertzegné' meg-áldatása napján, egy esmeretes nagy Hazánkfia áldatott öszve egy szép ifjú Özvegy Asszonnyal. Házasság Társúl vette t. i. az nan Gróf *Battyáni Ferentz* ő Nsága, néhai Gr. *Erdödy László* kellemetes Özvegyét.

Gróf *Pálffy Károly* ő Kegyelmessége, sok fontos okok, és kérések által meggyőztetvén, meg maradt továbbra is Kántzelláriusi fényes méltóságában, 's már most ismét el kezdett előlúlni a' F. Magyar Kántzellária' Tanáttsában.

F. M.

F. M. L. Báró *Splényi Gábor* ő Exc. ja, kiről jelentettük vólt, hogy több nagy Személyekkel együtt, ő Excel. ja is Tagjává választátoit a' *Ferentz Fő Hertzeg*' előlölése alatt tartandó Katonai Kommissziónak: már itt vagyon. — F. M. L. Gr. *Harrach Ferdinánd* Ur' helyébe, a' ki nem jöhet fel betegsége miá, B. *Vétsey* F. M. L. ő Excel. járt rendelte ő Felsége *Debretzenből* a' Kommisszió mellé. Gróf *Collorédó* Fő Hadi Vezér, meg köszönte a' Kommissziónál való Assesorságot. Még nem tudjuk, ki lesz helyette. — Míg tartani fog a' Kommisszió, minden Tagnak naponként való fizetést rendelt ő Felsége. Egy Feldmarsall - Lieutenantnak tiz forintja jár naponként; 's a' melléje bérelt Inas is, a' közönséges Kintstárból fog fizettetni.

Sok külső *Német Újságok* azt hirlelik, hogy „*Stájer Országban (Styria)* 9 ezer Parasztoz ölszve adták magokat, 's azt kívánják, hogy a' Parasztságnak is legyen ezentúl szava, és széke az Ország - Gyűlésén.

Ezen hirlelésekből, tsupán annyi igaz, hogy a' *Stájer Országi* Parasztság is részt kívánna venni ezentúl az Ország - Gyűlési tanátskozásokban; de ezen kívánságát, nem valamelly zenebonáskodók' hangján nyilatkoztatta ki, hanem ő Felsége eleibe terjesztette, nehány Küldöttjei által nagy alázatossággal. A' mint hallyuk, azzal a' válasszal botsáttattak el *Bétsből*, hogy előbb hadd mennyen által minden *Forumokon* (Törvény-

székeken) a' kérések; 's minekutánna mind vélekedéseket adták az eránt a' *Fórumok*: akkor fog ő Felsége nékiek egyenesen felelni.

Az *Erdélyi* Udvari Kántzelláriánál Registrátor: T. *Csüdor Ferentz*; Expeditor: T. *Felzegi György*; és Protokollista: T. *Csedő László* Urak, a' más Udvari Kántzelláriákon, ugyan ezen hivatalokat viselőknék hasonlatosságokra, *Secretáriusi* (Titoknoki) méltósággal tiszteltettek meg ő Felségétől; úgy mindazonáltal, hogy Titoknoki fizetést csak akkor fognak vonni, mikor valósággal Titoknoki kötelességet tesznek.

Sok szerentsétlen történetek, 's gonofságok bélyegezték meg itten az el-múlt 1791-dik elztendőt; de a' mint mutatja magát ezen folyó 1792-dik elztendő: e' sem akar jobb lenni amannál egy póltrával is. — Alig van tizenkét napja, hogy itt a' Városban, közel a' szállásunkhoz, úgy el-gázoltatott egy *Fiakker*-Kotsis bizonyos Allzony-személyt, hogy a' szegény leg-ottan szörnyű halált holt; mivel éppen a' kerék alá esett vólt a' nyaka. Azt mondják, hogy a' *Fiakker* eleget kiabált; de a' szerentsétlen személy nem hallott semmit is a' kiabállásból, mivel a' feje bé vólt burkolva a' hideg ellen. — A' múlt Pénteken, más *Fiakker* végezeki, egy meg-élemedett Lelki - Atyát a' világból. A' mint mendegélt vólna t. i. a' szegény öreg Pap egy kö-hidon, *Wien* nevezetű külső Városban, neki hajtott a' goromba Kotsis, 's el-üttetvén, öszve zúzatta a' fejét a' kerékkal. Látván, mit tselekedett, haj-

hajtott, a' mint tsak hajthatott, egy közről, más közre, hogy utat vezthessen; de az utánna eredt vigyázó lovas Katonák tsak ugyan meg-tsípték. — Tolvajságok is bokrosan történnek itt ez újj esztendőben. A' többek között, olly deszka-bóltot pusztítottak ki néhány napokkal ez előtt valamelly zsiványok, melly a' Város' leg-nevezetesebb úttzájának a' *Grábennek* közepén vagyon. A' mi nagyobb, egy nagy lyukat vágtak a' bólt' oldalán, 's azon bújtak bé. Hat száz forint árra kárt tettek.

Magyar Ország.

Ő Felsége kegyes parantsolatjából, minden *Magyar Tót és Horvát* Országi Gymnásiumokba is rendeltettek *Magyar* nyelv Tanítók. — *Besztertze-Bányára* Gábor Ferentz; *Lötsére: Dajka Gábor; Újj Vidékre: Funták Mátyás* Urak neveztettek ki: de mostani tartózkodásoknak helye nem tudatik: arra nézve kérettetnek, hogy minél elébb jelentsék magokat Fő Tiszt. Kanonok, és a' *Budai fő Gymnásium* Directoránál *Szerdahelyi György* Urnál.

Pesten eggy Magyar Társaság állott fel a' Tanuló Ifjakkból. *Erről másszor bővebben.*

A' *Posonyi Akademiába* rendelt Magyar Nyelv Tanító, N. *Gubernáth Antal* Úr ezen hónapnak 9-dikén iktattatott bé a' maga Professzori hivatalába: melly jeles alkalmatossággal igen nyomos és szép Magyar Beszédet mondott. Minteggy 400-ra megy a' Taniványai száma, kik között sok Juristák és Filozofusok is vagynak.

Nyir.

Nyiregyházáról, (Szabolts - Vármegyéből)
Januáriusnak 12-dikén.

„Irhatom az Uraknak, az itteni környül-
állásokról, hogy a' tél ezen folyó Január.
hetedikén olly kemény hideggel 's fagyással
kezdett folyni, melly által a' leg-melegebb
nádas tók is bé-fagylaltattak; hanem már
ma fagyos essőre változván az idő, ismét
meg-lágyúlt egy kevéssé, és alig ha járha-
tatlan jeges utakat nem tsinál. Az életnek,
's más eledelre - tartozó terméseknek arra
igen óltsó most itten, úgy hogy egy béres
szolgának elztendei ki-fizetésére majd tsak
nem két szekér életet 's gabonát kénytelenít-
tetnek a' gazdák el-vesztegetni; de a' mel-
lett a' szarvas marhák, lovak, és kövér
sertések, már három vagy négy elztendőtől
fogva olly drágák, hogy 100 forinton
jó pár ökröt, 50-en egy jó lovat, 's 60 on
egy pár jó sertést nem lehet venni; holott
ez előtt majd a' leg-jobbakat lehetett az
említett árron vásárolni. A' fa is úgy meg-
drágúlt, hogy a' mennyiért ez előtt egy R.
forintot adtunk; már most azt két forintok-
ért is nehezen kaphattyuk.“

Dömsödről (Pest - Vármegyéből), Januárius-
nak 12-dikén.

„A' Török Követ, ezen hónapnak 27-
dikén fog Kún-Szent-Miklóstra érkezni. Azt
mondják, hogy tsak dohány-vágója 12 va-
gyon. Két nap fog rostokolni (múlatni) K.
Sz. Miklóson: az alatt kell neki 12 kila
széna, hat öl fa, 's élelmére a' többek között
32 ökör láb.

Nál-

Nállunk, egy hét óta igen hideg volt; hanem a' múltt éjjel meg-lágyúlt az idő."

Pestről, Jan. 9-dikén. „A' Török Követ eránt, tegnap publikáltatott az ide-való Magistrátusnál a' parantsolat, hogy t. i Februáriusnak első napjára minden készüléteket tétessen, annak illendő el-fogadására. A' több nagy készülétek közzé tartozik: 400 hámos lovaknak, 's négy négy személyre való két hintóknak ki-állítása. Azért fog-nak olly feles számú lovak készen tartatni, mivel ha akkor is úgy talál zajlani a' Duna, mint most: úgy *Vátnak* fogja venni útját a' Követ.

Már ma el-kezdődött, mind a' két (*Septemvirális*, és *Királyi*) Tábla' ülése. Nádor-Ispány ő Fő Hertzege, vátig készült által az első Ülésbe; de a' zaj miá nem ítélte eléggé bátorságosnak az által-hajókázást."

Erdély Ország.

Kolosvárról, Jan. 12-dikén. „A' Provinciális Exaktorátus által ment innen *Szebenbe* addig, míg már a' *Computusnak* (számvetésnek) vége nem lessz; hanem a' *Cameralis Exaktorátus* itt maradt.

Mivel alkalmatlan utak kezdtek lenni: úgy meg szűkült a' fa, hogy három nap se fűtethettek sok Tisztviselők. Törekedett ezen nagy fogyatkozáson minél előbb segíteni Ns *Kolosvármegye'* Fő Ispánnya Bárá *Jósika Antal* ő Nagysága: olly intézeteket tett, hogy a' Tisztviselő Uraknak egyenesen a' házokhoz szállíttasson a' fa."

(A

(*A' nagy Városok-béli akármelley megszüküléseknek, 's rendkívülvaló drágaságoknak leg-jobb móddal eleit lehet venni az által, ha Magazinomok állíttatnak fel, 's alkalmas időben meg-töltetnek.*)

Elegyes Tudósítások.

Austriai Belgyiomban, különös Ts. Kir. Kassza állíttatott fel a' végre, hogy a' kinek költsön adni való pénze vagyon; adja abba ő Felsége számára. Ez ellen a' rendelés ellen egy veszedelmes motskos Irás jött ki *Brüsszelben*, a' mellyben fenyegetik a' pártosok mind azokat, valakik pénzt mérészelnek adni az említett kasszába. — Nagyon utánna járat a' Kormány Szék, hogy ki tanulhassa az Irás Szerzőit 's még akadályoztathassák annak árulását. — *Vandernót* igen emelgeti a' fejét. Sok gazdag Követői vannak *Brabantziában*, kik pénzen is készek reá béreltetni a' *Belgákat*, hogy költözzenek ki Hazájokból, 's takarodjanak a' *Frantziák* földére, *Vandernóthoz*.

A' *Neuvidi* Újság-Iró fel-summálta, hat tiszta levél-lapra az új *Frantzia* Konstitutzió' hasznait, 's telt néki a' *Summa summarum* 9 tziifrára (*nullára*).

A' Tsászár, parantsolatot küldött *Rohán* Kárdinálisra (a' ki ez előtt *Strafszburgi* Püspök vólt, de hogy le nem tette a' *Frantzia* Polgári Hitet, 's oda hagyta *Frantzia* Országot: már azólta csak azt a' részét bir-

birja a' *Strafsburgi* Püspökségnek, melly *Német Országban* fekszik, 's a' mellynek Fő Városa *Ettenheim*), hogy el-takarítsa *Ettenheimből*, 's annak egész vidékjéről az ott tartózkodó négy ezer ki-költözött fegyveres *Frantziákat*; különben magának tulajdonítsa, ha reá ütnek a' Tartomány-nyára *Frantzia Országból*. — Ezen Jelentéséről a' Tsászárnak, Jan. 14-dikén érkezett a' hír *Strafsburgba*, 's felette nagy örömet okozott ottan. — Ditsérték a' Tsászárt, 's testvér Húgát, a' *Frantzia Király-nét*.

Jan. 4-dikén, bé-megy egy *Gays Miklós* nevezetű *Anglus* a' *Frantzia Nemzet-Gyűlésébe*, 's ezer livra ajándék mellett ajánlja magát a' *Frantzia Nemzet*' szolgálatjára. Mind az ajándékot, mind az ajánlást repeső indulattal fogadta a' Gyűlés; hanem ezen alkalmatossággal az a' kérdés fordult-fel: ha vallyon el veheti e' idegenek' ajándékát is a' *Frantzia Nemzet*? Erre, *Pastoret Úr* így felelt rövideden, az egész Gyűlés' megelégedésére, 's örömére: „*Igen is, mivel minden szabad Emberek, ugyan azon egy Familiához tartoznak.*“

A' tömlöztök, jobbító oskolákúl rendeltettek a' bünösöknek; de azért a' tömlöztben is bünhödnek sokan a' munka nélkülvő foglyok között, ha módját ejthetik. — A' *Párisi Törvényfűzék*' tömlöztében is meg-
 anták volt mostanság némelly rabok a'
 he-

heverést; 's hogy hiába ne töltsék idejüket: ők bizony papiros - pénz - tsináláshoz fogtak. A' dolog ki - tudódott, 's kétség kívül nem kaptak munka - bért; mivel nem a' Nemzet - Gyűlése bízta volt a' munkát reájok.

Egy *Zimonyi (Semlini)* tudósítás szerént, meg - engedte a' Török Tsászár a' *Szerviai* Keresztyéneknek, hogy néhány Agenseket (Szószóllókat, vagy Közbenjárókat) tart - hassanak *Konstántzinápolyban*. — Pais gya - nánt lészzen ez, a' szegény Keresztyén Job - bágyoknak, azon satizoitatások, 's nyag - gatások ellen, mellyeket ő rajtok a' Török földes Urak szándékoztak volna, gonosz szokások szerént ezentúl is el követni.

† *Bodonból* két kereskedő hajó indult a' múlt hónap' végén *Belgrádba*; de nagy szél - vész támadván éjtszaka, mind a' kettő el - süllyedt. Sok ezerre megy a' kár. Ezt, a' mi tsalmás szomszédink, *Mahomettól* bo - tsátott büntetésnek tartják, mivelhogy az új Elöljárók még azokra a' mindennapi szüksé - ges dolgokra is adót vetettek mostanság, mellyek nélkül el nem lehetnek a' *Mahomet*' hív Követői. Ollyanok p. o. a' riskása, kávé, dohány 's a' t.

Gallitziának Sándetz nevű Városáról azt írják, hogy ez, néhány esztendőktől fogva szemlátomást fel - vette magát, az élettél - való derekas kereskedés által. Igen nagy számmal járnak t. i. oda *Magyar Országról* hetenként, élet - vásárolni. — Melly nagy része tehetné az által magát szerentséssé a' *Ma-*

Magyar Hazának is, ha saját felesleg - való természetét, vagy össze szerzett életjét mindenkor jó móddal el - adhatná. Rajta leszünk mi tellyes igyekezettel, hogy Magyar Hírmondók e' részben is hasznos eszköz lehessen kedves Hazánkfiainak. — Nem kell egyéb, tsak úgy segéllye elő egész Nemzetünk jó igyekezetünket, mint már egy része vóltaképpen elkezdette: úgy a' mi szolgálható tehetségünk is mind inkább inkább szélesebben fog terjedni, mind az említett, mind sok más tekintetekben. —

Igy summálta fel a' Neuvidi Ujság - Író az uj Frantzia Konstitutzio' hasznait:

—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0000
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	000000
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	00000000
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0000000000
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	000000000000
Summa	Summarum	—	—	—	—	—	—	—	—	000,000,000.

A' mire az Ember reá nem mehet a' maga okossága által: véghez viszi azt sokszor az oktalan a' maga érzékenységei által.

Északi Amerikában, az úgy neveztetett *kék hegytől* nem messze lakott egy *Cofedee* nevű *Frantzia*, a' ki tizenegy *Gyermekek'* Attya vólt. Bizonyos nap, egy héjjával látja maga körül *Gyermekeit*, még pedig a' leg kissebb *Fia'* héjjával. Nézik szorgalmasan a' meg - ijjedt *Szülék* mindenfelé a' négy elztendő kis *Dávidot* (e' vólt a' *Gyermek'* neve), de sehol se találták. El-
in-

indultak tehát egész ház-népestől együtt keresni az erdőbe, 's tsupán egy öreg Szeretsen Affzonyt hagytak otthonn ház-őrízőnek. Érkezik azonban egy *Vad-ember* a' *Cofedee*' házához, 's kérdi az öreg Affzont, hol volna a' Gazda. Jaj, felele az Öreg, hiszen el vesztette a' kis *Dávidját*, 's az egész ház-nép oda van keresőben. Fújd - meg hirtelen a' kürtöt (monda a' vad Ember a' vén Affzonynak), hadd jöjjön vissza a' Gazdád. Vissza hozom én néki a' *Dávidját*. " Otthonn terem az Atya nagy örömmel, mivel azt gondolta, hogy talán más felől haza került kedves *Dávidkája*. De megént neki keseredett, midőn értette volna, hogy nints meg a' Gyermek. Bízatta azonban a' vad Ember, hogy semmit se búsullyon, mert ő meg-keríti a' Fiatskáját, tsak keressék elő azt a' harisnyát, és tzipőt, melly leg utóljára vólt a' Gyermek' lábán. — *Mit tsinált a' Vad-ember, a' kis Dávid' tzipőjével, 's harisnyájával?* Meg-szagoltatta azt erőssen a' maga kutájával. E' meg lévén, el indul a' háztól, 's midőn már mintegy negyed-rész óránnyi járó földre távozott volna: *kerekbe* kezdett menni a' ház körül, 's mindenütt szagoltatta a' földet a' kutájával. Még el nem végezte az egész *circulust* (kerekbe való menetelt), midőn egyszer ugatni kezd a' kutya; melly jele vólt, hogy rá akadt a' *Dávid'* nyomára. Ez a' nyom, 's az orra leve tehát már most vezetőjévé a' kutjának. Igen szerentséssen is ment ez bezzeg az *orra után*. Mert egy fél óra múlva vissza érkezvén, farka' tsóválásával, 's az

Ura'

Ura' lábához való nyájas dörgölődzése által jelentette, hogy meg találta a' Gyermekeket. Meg indul tehát utánna az Ura. Midőn már jól bé mentek volna az erdőbe, meg állapodik a' kutya egy nagy fánál: hát látja a' Vad-ember, hogy ott fekszik a' Gyermekek, már szinte fél-hólttan. El-tévedt t. i. szegényke az erdőben, 's ki nem tudott többé belőle hatolni. Fel ölelte az el-aléltt Gyermekeket édesdeden a' Vad-ember, 's vitte siettséggel, hogy minél hamarább megvigasztalhatta annak búslakodó Szüléit. — Minémű indulattal fogadták ezek a' Vad-embert, látván annak ölelő karjai között a' magok forró kívánságoknak első tzellyát: könnyebb képzelni, mint ki-fejezni. — De hihető, hogy a' kutya is jó áldomást kapott. Meg is érdemlette.

Bolond Szabadság. Jó Tanács.

Párisnak St. Honore nevezett útjájában történt, hogy egy öl-béli kutyátska megvész, 's mind rendre harapdállyá a' Gazdasszonyait, t. i. három testvér Leányokat. A' leg-iffjabbik Leányt, a' ki 14 esztendő volt, leg-előbb kezdte érdeklenni a' veszett-ség. Orvost hívtak tehát, vagy is inkább Hóhért. Mert hogy meg-látta ez a' szeren-tsétlen Leányt: leg ottan gyógyíthatatlannak kiáltotta nyavalyáját, 's meg-fojtatta a' gyönyörű Gyermekeket. A' közbűlső testvér, a' ki 17 esztendő volt, ispotályba vitetett, holott délutánni 4 órakor ő is adta jeleit a' kutya-marásból származott nyavalyájának. Hatodfél órakor tehát meg-gyóntatták, felad-

adták néki a' szentséget, 's ötet is megfojtotta a' veszettség. A' leg-öregebb testvért ki-vitte magával egy okos, és a' maga felebarátja' életét betsülni tudó Ember falura, 's ígérte, hogy ott meg fogja gyógyítani.

Ha ez a' történet valóságos, a' mint-hogy annak írják magából *Párisból*: igen lehet valóban tsudálkozni a' *Frantzia* Orvosok' szabadságán, hogy ők minden további vizsgálás nélkül, tsupán magok vélekedések szerént ölhetnek Embert; holott, melly könnyü móddal eleit lehet venni annak a' rettenetes nyavalyának, melly valamelly veszett állat-harapásból származik; mint ezt száma nélkül való szerentsés példák bizonyítják. — Kötelességünknek esmértük, közönségessé tenni ezen könnyü kúrát (orvoslás módját), úgymint a' melly nem áll egyéb-ből; hanem hogy *ki kell mosni a' sebet etzettel, azután vajjal elegyített etzetes ruhát kell reá rakogatni szüntelen; bé is kell adni a' betegnek, napjában négyszer, vajjal elegyített ser-etzetről annyit, a' mennyi egy herbatés t. uprotskának felébe fér: 's ezt a' napjában való négyszeri bé-adást így kell egynehány hetekig praktizálni (folytatni), ha nagy talált lenni a' harapásból vett seb.*

Bika, Borjú, és Ökör Anekdóták.

Alsó Stájer Országban, szó vólt egy Afztalnál a' borjú-húsról. A' mint folyt a' diskursus (beszélgetés), azt mondja egy tréfás Ur: Valahányszor en bikát látok: mindig nagy komplementet szoktam neki vágni, mivel o nálla nélkül húsunk sem vólna. E se

azt

azt jegyzi meg hevennyiben egy más virgontz eszü Ur : *Azt igen jól tselekeszi, úgymond, az Ur, minthogy arra a' fiúi tisztelet is kötelezi.*

Bétsben, az a' kérdés támaða bizonyos Társaságban: Hogy' lehetne ótsóbbá tenni a' marha-húst? Ki eggyet, ki mást mondott. Némellyek azt javaslották, hogy kevesebb húst kell enni, 's mindjárt óltsóbb lesz a' marha. Lám *Páris* két annyi, mint *Béts*: még is húsz ezer ökörrel kevesebb fog ott el esztendönként, mint *Bétsben*. — Vólt a' Társaságban egy különös szokású Pap Úr is, a' ki előtt semmit sem ért az olyan beszéd, a' mit a' Bibliából nem lehetett meg-mutatni; a' több Tagok' tanátslásokra, 's próbáikra tehát mind tsak azt felelte ő, hogy azok semmit sem érnek, mivel tsak *világiak*. Hozzá fog tehát ő maga a' kérdés' meg-fejtéséhez: *Miért kevesedett, úgymond, a' Férjfiak' száma, mindjárt a' Krisztus' születése után? Azért* (így felelt a' maga kérdésére), *mert Heródes megölette az Izraeliták' kisdedeiket. Tehát hogy elég ökrünk legyen: nem kell le-öldösni a' borjúkat.* — Nevettséget okozott a' Pap Úr' okoskodása' módja; de meg kellett ugyan vallani a' több Tagoknak, hogy bizony mind jó, és mind igaz az, a' mit a' Pap Úr mondott.

Tudományi Dolgok.

Méltóságos Udvari Tanátsos *Sonnenfels* Úrnak, azon halhatatlanságra méltó három Részekből álló Munkája, mellynek I. Része a' *Politiáról*, vagy Közönséges 'Társaság' bel-

belső bátorsága fel-állításáról, 's fenn-tartásáról; II-dika a' *Commerciumról*, vagy kereskedésről; III-dika pedig az *Aerariumról*, vagy a' köz-jóra meg-kivántató költségnek, az adó-fizető Nép' terhe könnyebbítésével való bé szerzéséről tanít: olly nagy kedvességet talált a' Német nyelven azt olvasó Polgárok előtt: hogy kevés esztendő' el folyása alatt már *Bétsben* öt izben nyomtatott újjonnan. Méltán is; mert ez a' Munka magában foglalja mind azokat a' módokat, mellyek által a' Polgárok, vagy Lakosok, arra a' közönséges boldogságra juthatnak, mellyre való vágyódás kit kit a' Társaságban való állásra kényszerített. Ezen hasznos Munkának Nemzeti Nyelvünkre való fordításában szorgalmatoskodik *Kassán* egygy Ember társainak boldogságát óhajtó Hazafi; melly Nemzete' hasznára tzelező szándékát addig is, míg az említett Könyvnek ki-nyomtatása felől bővebb tudósítást botsátana: kívánnya a' Fordító a' Nemes Magyar Közönségnek, főképpen pedig a' Magyar Tudomány' terjesztésén iparkodó, 's annak előmenetelét munkálkodó igaz Hazafiak, 's hív Mecenások eleibe terjeszteni, reménylvén, hogy bizonyosan lesznek olyanok, ennek a' Jeientésnek Olvasói közzül, kik ezen szándéknak tellyesítését óhajtani, sőt segíteni is fogják.

Küldjük az *a a a* árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból. — A' múltt postán le küldöttük a' *z z* árkust.

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog Asszony-Havának
(Januáriusnak) 27-dik napján, 1792.

Béts.

Ö Felsége, meg-parantsolta a' *Tseh-Országi 's Austriai* Udvari Kantzelláriának, hogy venné summába az el-törölt Klastromokat, valamint azon személyeket is, kik az el-törölt Fundátzióknak 's Klastromoknak vissza - állításokért esedeznek. Ezen Ts. Kir. parantsolatnak végre-hajtására egy különös Kommisszió állíttatott fel, melly a' múlt Decemb. 28-dikán lett készen a' maga munkájával. Ennél fogva, következő elentést terjesztett a' Kantzellária ő Felsége Jleibe :

e

I

Az

„Az Ausiriai, Tseh, és Gallitziai örökös Tartományokban öszveséggel 413 Papi Gyülekezetek, 309 Férjfi, és 104 Asszony - nem lévők töröltettek el. A' még jenn-álló szerzetes Társaságoknak száma meggy 469-re: mellyeknek négy száz húsz Férjfiakból, negyvenkilentze pedig Asszonyokból áll. Ezek között még 129-en vagynak, az el-töröltetés végett ki-jelelve. Tsupán 53 illyetén Társaságokbeli Papok könyörgöttek, az el-töröltetett Klastromoknak vissza - állíttatásokért.” — Ezen Jelentésre, arra határozta magát ő Felsége: hogy az el törölt Fundátziók, és Klastromok többé nem fognak vissza-állíttatni, és ezen akaratját minden Tartományi Székeknek is tudtokra adta ő Felsége, ezen hón. 17-dikén költ Udvari Végzése által, 's ebben egyszersmind azt is parantsolta az említett Székeknek, hogy minden ezentúl bé-nyújtandó kérésekre, mellyek a' Klastromok' vissza - állíttatását fogják tárgyazni, tsak azt felellyék, a' mit tart az ő Felsége' ki jelentett akaratja.

A' Ferentz Fő Hertzeg' előlülése alatt fel-állított Katonai Kommisszióról, ezeket jegyzi-meg a' Bétsi Udvari Újság: „hogy koránt sem akarja az által ő Felsége fundamentomostól fel-forgattatni a' most fenn-álló Katonai Systemát (mint némelleyek vélekedtek); hanem tsak a' vagyon bizva ezen Kommisszióra, hogy nyomos tanatskozásai után, terjessze ő Felsége eleibe azon jobbítások eránt a' maga vélekedését, a' mellyek eshetnének még a Katonai Systemának minden ágán. Ezen vélekedést meg fogja vizsgál-
gál.

gálni ő Ts. Kir. Felsége, Gróf *Lacy* Fő Hadi Vezérrel együtt; 's úgy tsinál törvényt belőle.

A' Tsászár' Magyar Lovas Regementjében eddig Kapitányságot viseltt *Keszler* Ur, Fő Strásamesterségre emeltetett.

Ezen hónapnak 16-dikán, éjfél-utáni másodfél órakor bizonyos Férjfi - személlyt vontak ki egy árokból, a' *Wienn* nevezetű külső Városban. Nem volt ugyan egészen holt az Ember; de se nem szólhatott, sem nem elzmélt. Ezen állapotban megholt néhány napok múlva, a' közönséges Ispótályban. Kék polztó köpönyegben, 's Magyar öltözetben találtatott a' szerentsétlen Ember. Semmi héjja se volt a' ruhájának.

Hogy' megy a' gabona Austriában?

Bétsben, Jan. 16 dikától fogva 21-dikig, el - ment egy *Posonyi* mérő garason.

Búza	-	-	-	-	-	42	—	60 *)
Rozs	-	-	-	-	-	26	—	30
Arpa	-	-	-	-	-	25	—	31
Zab	-	-	-	-	-	16	—	20

Fischamentben, melly két postánnyi járó föld *Bétstől Poson* felé, Jan. 19-dikén ment egy *Posonyi* mérő garason

Búza	-	-	-	-	-	54	—	56
Rozs	-	-	-	-	-	24	—	27

I 2

Arpa

*) A' számoknak illyetén le - írása' módja azt jelenti, hogy a' búzának leg-alsó arra volt 42 garas; leg-felső pedig 60.

Arpa	- - - - -	21 — 23
Zab	- - - - -	11 — 16

Drafskirchenben, melly fele útja *Bétshez*
Német Újvárnak (*Wienerische Neustadt*) ment
 Jan. 19. egy *Pos.* mérő garason

Búza	- - - - -	48 — 57
Rozs	- - - - -	27 — 30
Arpa	- - - - -	25 — 28
Zab	- - - - -	14 — 17

Magyar Ország.

A' Kis-Kúnságról, Jan. 21-dikén.

„Tegnap érkezett *Izsákra* a' *Török* Követ,
 ma ott pihen; minden nap két státziót megy.
Pesten, és *Budán* két nap fog mulatni.

Ezen hónapnak 16-dikán vólt a' három
 Distriktusoknak *Jászberényben* közönséges
 Gyűlések, és némelly Tisztekre nézve szék-
 újjítások. — Mikor Fő Kapitány T. *Boros*
 Úr, *Jászkiséri* Fi, *Fazekas András* Úr eránt
 szólott volna, ezt mondá: *Ennek az Iffjú*
Úrnak valamelly illendő tisztséget kell adnunk,
mivel Nádor-Ispány ő Fő Hertzegsége világo-
san megmondotta: hogy ha mi nem adunk —
maga fog néki adni. — Adtak is: mert a'
 meg nevezett derék Iffjú Úr, Fiskálissá es-
 kettetett fel. — *Kis-Kúnsági* Distriktuális
 Kapitánnyá lett, az eddig vólt Fiskális *Már*
András Úr *Kún Szent Miklósi* Fi, kinek a'
 Nagy Attya is Kapitánságot viselt; még pedig
 mind a' hadban, mind a' Distriktusban.

Pestről, Jan. 10-dikén.

„Szinte közönséges tanúságot adhattak
 volna már a' sok gyászos példák az eránt,
 hogy nem kell töltött puskát tartani az
 ollya.

ollyatén házaknál, a' hol gyermekek vannak. Nevekede itt a' napokban is eggyel, az említett szerentsétlen példának száma. Történt t. i., hogy a' szobát akarván takarítani két Leányzó — eggyik 12, a' másik 15 esztendő — tréfából *Amazonokat* kezdenek jádzeni — vitézkedéshez fognak. A' kisebbik török késsel ijjesztgette a' nagyobbikat. Ez pedig puskát kap, 's rá tsattantya a' másikra. Először tsötörtököt mondott (hibázott) a' puska; de másodszorra el-sült, 's egyszerre meg-ölte a' kisebbik Leányt. “

Tolna - Vármegyéből.

„Adjon Isten három B—ét, három S—et, három E—t!!! *). Ez, a' többek között, a' mi mindennapi Imádságunk. Bóldog Ország az, mellyben mind ezek fel-találtatnak. De melly ritka Tartomány, 's Ház ditsekedhetik, mind azoknak tökéletes birásával. Ha egyben bővölködik: másban szűkséget lát. — Édes Hazánkat ugyan nem nyomja már többé, a' kegyetlen *Márs'* békételenkedésének terhe; de az éhséggel, és szűkséggel most sem szünt még meg minden része küszködni. — A' marha-húsnak, öt krajtzár nálunk az árra; borunk, vólna a' mint vólna; de a' búza! búza! ez az, a' mi a' különben leg jobb Gazdákat is illy keserves panaszra fa-

---

*) *Bort, Búzát, Békefféget. — Sót, Sertést, Szarvas-marhát. — Észt, Erőt, Egéfféget.*

fakasztja: *Meg mutatta az Isten, hogy adhat is; de azt is, hogy ha akarja, akkor is vissza tudja venni a' maga áldását, midőn már szinte kezében volt az az Embernek.* Olly szép termés volt ugyan is az idén, hogy még nem emlékeznek illy gazdag aratásról. De mi haszna? *Tantalusnak* az a' leg-nagyobb gyötrelme, a' *Poéták'* képzelődése szerént, pokolban, hogy a' rakott asztal mellett is éhezni kell néki. A' mi Embereinknek is a' fáj leg inkább, hogy a' rakott asztagok mellett, a' szép és jól sültt búza kenyér helyett, a' sovány kukoritza (tengeri) málén kell nékiek rágódni. Oka ennek az, mert a' sok essős és havas idők miá, nyomtatatlan vagynak minden asztagok; 's akármelly jól legyenek is bé-fedve: fenéig le-áznak, kistsiráznak, 's el-rothadnak. — Itt tehát bé-tölt valóban, az életre nézve, a' tavalyi *Baranyai* Paraszt *Próféta'* jövendölése; de bé-tölt nagy részént a' szénára nézve mondott profétziája is: mert a' kik *Ur'* napja előtt kaszáltattak, kevés hasznát vehették munkájoknak, a' gyakor essőzés miá.

Volt nállunk egy *Vizteleki Sándor* nevű éltés Ember. Itt is, amott is kotsiskodott; régenten pedig Ispányságot is viselt a' *Festetics* Uraságnál, a' mint maga beszélette. Gyakran mondogatta azt is, hogy ő Nemes Ember; melly meg-lehet: de leg-alább egy tsepp Nemesi 's *Uri character* (természeti tulajdonság) se nézett ki belőle azon az eggyen kívül, hogy a' dologtalanságot, és henyélést mód nélkül kedvelte. — *Meg-botsásson az Uri Rend!* Korant sem a' magam ítéletét mon-

mondám ki most, a' midőn illy ki-fejezésekkel éltem; hanem a' tudatlan Község' nyelvén szólltam, melly, a' mint tudni való, a' munkátalanságban helyhez teti az Úri karaktert, 's ugyan azért köz-mondássá is vált az efféle mondás nálla: Ennye, 's be nagy Úrrá lettél! bizony még azt se tselekedheted már meg. — A kik messzebbetske látunk az orrunknál, tudjuk, hogy a' korhelység, nem valóságos nemesi és úri, hanem tzigány karakter. — De hogy a' dologra vissza térjek: 's mi leve *Viztelekinek* a' vége? Az, a' mi a' tunya életnek, 's dolog-kerülésnek szokott közön-ségessen lenni, t. i. üres erszény, ehes has, és végre törvénytelen úton való elődiség. Hozzá fogott már a' mi *Viztelekink* is ehhez a' tsunya mesterséghez, mert a' hasa kén-szerítette. Meg érzette azonban a' sáfrány-illatot, 's tartván tőle, hogy nemes létére, olly helyre talállyák dugni, a' hol ki nem veszi kezéből a' kutya a' kenyeret: egyfizer biz ő — *illa berek, nád a' kert.* — — De minekelőtte e' történt volna: meg-jádzotta még előbb a' mézes kaláts báb-sütőt. Oda megy t. i. vásár alkalmatosságával a' mézes kalátsos sátor alá, fel ölel egy rakás bábót, 's már menő félben vólt vele, midőn megszóllítja a' Báb-sütő: *Lassan Atyafi! még meg se adta ked az árrát a' báboknak.* — Erre ő, mintegy neheztelőleg: *No no, úgy-mond, hiszem nem szökik el az ember vele, amott megy a' feleségem, azt akarom ide szóllítani.* Utánna kiáltott tehát egy távol menő Asszonynak, és mivel nem akart ügyelni az Asszony reája, illy szép áldást, és ditsé-re.

retet is töldött vólt kiáltásához: *Ördög bújjon a' siket füledbe, be nagyot hallassz!* Tudom, hogy a' kortsmdra indúltál már, ilyen korán: mert ég a' pokol torok úgy é? Tsak men-degél azonban az *Asszony* felé: egyszer hirtelen utat velt, 's máig is vízi a' bábok' árrát a' sütőnek.

A' Frantziák' dolga

olly közönséges figyelmetességnek tárgyává leve *Europában*, hogy nem tsak azt olvassuk már erről örömet, a' mi, kétségbe - hozhatatlan valóság; hanem még a' futó hireket, és tsupa vélekedéseket is. Imhol azért köz-lünk azokból némellyeket:

Azt irták *Koblentzből* Jan. 12-kén, hogy bizonyos Hatalmasságok öszve akarják békéltetni a' *Frantzia* Királyt, 's Nemzet-Gyűlését, a' *Frantzia* Királyi Hertzegekkel; és hogy van is reménység, ezen szándéknak bóldog végéhez. — A' *Neuvidi* Újság-Iró, más hangon beszéli. Ő azt itéli, hogy minden órán három Excellenciás Nagy Követe-
ket küldenek az *Európai* Fejedelmek *Frantzia* Uraimékhoz, úgymint: *Agyú*, *Bomba*, és *Bajonét* ő Excell. kat. Tellyes hatalmok léssen ezeknek, hogy eggy óra alatt többet végre hajtsanak, mint a' mennyire húsz más nagy parókás, pázsis, és ekvipázsis Követek mehetnek. — Ez az Ultimátumok (utólsó Végzések) minden *Európai* Hatalmasságoknak! — Így ír továbbá a' *Neuvidi* Újság-Iró: „Örülnek a' ki-költözött *Frantziák*. Jan. 24-dikén, milliók érkeznek számokra *Spanyol Országból*. — A' *Nassaui* Hertzeg jó választ küldött *Bétsből*, *Koblentzbe*. — Az
em.

említett Hertzeg azért ment vólt, a' mint bizonyosnak állítják, *Koblentzből Bétsbe*, hogy ki- vegye a' Tsászárból: *Széna* é már, vagy *szalma*? A' Tsászár úgy felelt, a' mint csak a' *Frantzia* Kir. Hertzegek óhajthatták. *Eddig vagynak a' Neuvidi Ú. I. szavai.* — Jan. 12-dikén költ *Koblentzi* Tudósítás szerint, azt irta a' *Hollandiai* Helytartó Hertzeg a' *Frantzia* Királyi Hertzegeknek, hogy ha tettzik nékiek, mennyenek az ő *Német Országi* Tartományába. — *Londonban* azt rebesgetik, hogy Gróf *Goronsky* a' végett küldetett volna *Pétersburgból* *Londonba*, hogy tanullya ki az *Angliai* Udvar' szándékát, *Frantzia Országra* nézve, 's igérje meg néki, hogy csak ellene ne szegezze magát *Anglia; Ruffzia'*, és *Svéd Ország'* törekedéseinek: hasznát fogja venni az *Oroszokkal* való kereskedésben. — Más felől azt beszéllik, hogy *Frantzia Ország* tellyes igyekezettel rajta van, hogy örökös Frigyet kössön *Angliával.* —

Ezek, hirek, és vélekedések vóltak; ha- nem már ez valóság: hogy ő Ts. Kir. Felsége nagyon örizkedik, a' *Frantziákkal* való hadba elegyedéstől; mellynek új bizonyosságát adta azon Rendelése által, mellyet ezen hón. 5-dikén tétetett közönségessé *Felső- és Alsó-Brisgauban*, hogy t. i.: tellyességgel meg ne engedődjék ezen Tartományában ő Felségének, a' ki-költözött *Frantziák'* Rekrutáiknak (itt amott fel-szedett Katonáiknak), *Ettenheim, Oberkirch* 's a' t. felé való által-szállítások. Ezen Rendelését közlötte a' *Bádeni* Markgráffal is, még pedig úgy, mint kö-

követni való példát. — Valóság az is, hogy ezen hón. 4-kén meg hirdettette a' *Frantziák* Királya minden Alattvalóinak, hogy a' *Német Birodalomnak* tsak leg kissebben is bántására járni ne mérészellyenek. Jan. 16-kán pedig bizonyossá tette a' *Trieri Vál. Hertzeget*, hogy az eddig való barátságos szomszédságot szívesen óhajtja fenn tartani. — Valóság az is, hogy sokan takarodnak vissza a' Ki-költöztek közül *Frantzia Országba*.

Elegyes Tudósítások.

*Spanyol Ország*nak reménysége vagyon, hogy talám elzére tér már ő *Marokkói* Szakallas Felsége valahára; 's emberséges Ember módjára akarja a' Békeesség-kötést. — Annak meg bizonyítására, minémű betsülettel, és bizodalommal veseltetik a' *Spanyol Király*, a' T. Papi rendhez; jónak ítélte, hogy ezen rendből is legyen egy Minifter a' Kamaránál a' ki a' Papság' dolgaira ügyeljen.

Portugáliának nem tsak a' fő Városában *Lisbonában* vala a' múlt Novembernek 27-dikén föld-indulás, a' mint eddig irogatták: hanem az Országnek nagy részében meg rázkódott a' föld, északi napkelet felől, déli napkelet felé 's tartott a' rázkódás harmadfél minutáig: de semmi kárt nem okozott. *Lisbonában* nagyobb erőben rengett ugyan a' föld: úgy hogy a' többek között egy Klastom Temblomában le vetődtek az óltárról a' gyertya tartók: mindazáltal ott sem lett kár. Nem lett azoltától fogva is, és ennél fogva megént neki bátorodott a'

Ne,

Nemesség, melly az 1755-dik esztendőbeli veszedelemre emlékezvén, (a' midőn szinte el temettetet a' Város a' maga rakás köveiben) ki költözött vólt Nov 28-dikán falukra.

Mediolánumban két rendelést tétetett közönséggé közelébb a' Kormányfő. Egyikben a' péter - kés - viselés tiltatik meg, 50—500 tallér büntetés alatt. — Az utazóknak azonban meg - engedtetik, hogy magok őltalmazása végett kardot hordhassanak magokkal. — A' másik Rendelésben meg tiltatik a' sebesen való kotsizás, száz tallér, arestom 's a' t. büntetés alatt — Héjj be nagy szükség vólna erre a' Rendelésre még Bétsben is.

Dánia' fő Városában Koppenhágában, eggy Zsidó vétetett bé nem régiben a' Kenyérsütők tzéhekbe. — Rövid időn más Tzéheknek is lesznek Zsidó Mester Ember Tagjaik.

Az *Austriai Belgyiomi* Kormány Szék kiváltképpen való módon gondoskodik az Ifjuságnak jó neveltetéséről. Kemény parancsolatot botsátott minden nevelő Házakba, hogy az Ifjak valóságos fenytékben tartassanak.

A' *Lüttichi* Püspöknek *Thuin* nevezetű Városából, alig vonták ki a' lábokat, Tsászár ő Felsége Katonái: mindjárt egymás hajába kaptak a' Polgárok. A' felső Város szabad akaratú Katonái közzül 15-en igen veszedelmes sebeket kaptak.

Tudományi Dolgok.

Következendő tzimü Könyvetske érkezett hozzánk *Posonból* a' napokban:

Pöstényi Fürdés, a' mellyet egy Magyar Lovas Ezereböl való Százados, az ottan történt mulatóságos dolgokkal, élő Magyar nyelven, Versekbe foglalt, 1787. Esztendőben, Rák-Havának 12-dik napján. Nyomtatott Tsöbörtsökön, a' Caspium Tenger' partyán azon Esztendőben. Kis 8-ad rétbén. 45 öld.

Belöle, ezt a' nevettséges történetet kívántuk Munkánkba iktatni

A' Tzigányokról.

En egy Vasárnapon érkeztem estvére,
Jó Gazdához száltam falu' közepére,
Kápolna, Mészárszék nem vóltak messzére,
Udvarán jó konyha, szakátsom' kedvére.

Szeredről már itt vólt eggy új Magyar
Khórus,

Elöl melly hegedült, vala jó Muzsikus,
Nem vétetett tőle, semmi hamis tónus,
Tsudáltam: hogy kereszt-neve vala *Ambrus*.

A' mint vatsoráltam, öten meg jelentek,
Elöl szolgám által hozzám bé-izentek,
Jöjjenek-bé, mondám: bé jövőn köszöntek,
Szóltam: jó barátim! honnan valók kentek?

Szerediek vagyunk, és fürödni jöttünk,
Szólt *Ambrus*: kettő van kesvinyes közöttünk,
Nékem is, és Ferkó ötsémnek a' fejünk
Sédül: meleg viztől, tám jobbúlást nyerünk.

Feleltem: engem'is szint ilyen baj gyötör,
Nints appetitusom, ha eszem, bánt tsömör,
Tsak hogy nem keringek, mint keringős ökör,
Olly nagyon fáj fejem, lábamat köszvény tör.

De

De most *Bétsből* jövök, Tsászár' Doktorával
Szóltam bajaimról, én önnön magával,
Adott orvosságot, esküdött szavával,
Semmi bajom nem lessz, élvén kurájával.

De azért Barátim! hogy mi most szenvedünk
Nem szükség, a' mellett szomorúk is legyünk,
Húzd rá magyarossan, Ambrus! igyunk 's
együnk,
Hóltunk után majd meg-láttyuk, hogy mit
tegyünk.

Nem is kémélték ők, hegedük' húrjait,
Régi Magyaroknak palotás tántzait,
Úgy meg-vonák, hogy a' halgatók' lábait
Mozdulásra hozták, köfzvényes inait.

Egy jó nagy palatzkal, bort nékik adattam,
Vatsorálván, velek magamat múlattam,
*Rákótz*i, *Bertsényi*, nótáit hallgattam,
A' *Nagy-Idait* is, velek el-vonattam.

Latzkó fiúnak is el-húzák keservét,
Annyával meg-történtt szerelmes esetét,
Pihegő hangokkal el-mondák énekét,
Az öreg Tzimbalmos húllatá itt könyvét.

Majd fél éj vólt, hogy ők, én tölem el-
mentek,

Egy tsürbe tsak közel hozzám, szállást kértek
Más nap korán regvel már nálam termettek,
És mikép' nyugodtam, engemet kérdettek.

Mondottam: Barátim! keveset aludtam,
A' fej-szédüléstől ágyamban forgottam,
Erre a' poharat, asztalról fel-kaptam,
És utólsó tseppig, előttök ki-ittam.

— — — : estve nyóltz órakor
Meg-jelentek nálam, napnak le-száltakor,
Di-

Ditsekedtem: hogy melly nagyon használt
a' por;

Hogy most már jól esik mind étel, mind a' bor.

Ezt halván, közölök négyen menyre földre
Kértek: hogy tekintsek beteges ügyökre,
Mert szörnyen szenvednek lábokra 's fejekre,
Ezen porral legyek én segedelmekre.

Szívéssen, Barátim! feleltem, szolgállok,
Hog Ti jobban lesztek, a' mellett is állok,
Ha el-fogy is, *Bétsben* majd frisset találok,
Örültek: beszédem kedvet nemzett nálok.

Az Iskátulát itt mindjárt elő-vettem,
Négy seres pohárba jó négy dózist tettem,
Friss vizet reájok, mint szükség, öntöttem,
Portzelán tätzákkal azokat bé-fedtem.

Vatsorálván szóltam: no muzsikályaatok,
Ma néhány szép Legyel tántzokat vonnyatok,
Majd mingyárt néktek is, ennetek adatok,
Kivánom azután, hogy jól nyugodgyatok.

Lengyel táncz vonáshoz, hozzá is fogának
Négycet is ök egybe. öszve kavarának,
De nem vólt itt, hijja, a' czigány czifrának,
Újjal húrokon is, gyakran pattogának.

Egy tántzot el-vonván, meg mondák
hogy kié,

Uram! ím' ez a' tántz, Fiscáriusunké,
Ezs a' más pediglen, mi Kasznár Urunké,
E' pedig a' hídnál lakó Vámosunké.

Ezek után mondám: mennyetek már enni,
Jöjjetek el korán, orvosság bé venni:
Mert én a' fürdőbe, jókor fogok menni,
Majd megint estvére, vigan fogunk lenni.

Regvel öt órakor' már Konyhamba áltak,
Mig Kávémat ittam, udvaron sétáltak,

Lát.

Láttam, láb hegyen is, ajtóm előtt jártak,
Mikor szóllítom bé, ők tsak arra vártak.

Kávézásom után, gyertek bé! mondtam,
Vizeket kanállal fel zavarítottam,
Kinek kinek az ő dózsissát nyújtottam;
Igyátok ki frissen! biztatva szóllottam.

Egybe mingyárást is' ők azt fel hajtották,
De szemeket rútúl bé húnnyoritották,
Testeket meg rázván szájok görbén vonták,
Be fojtos ital ezs, Uram! azt mondták.

Rájok rivalzkodtam: mért hunyorganak
úgy?

Felelt a' Köntrahás neve vólt Perepúlty,
Jaj Uram keseri, bides mint a' ló húgy,
Semem zsöld karikát hány, tám jön reám súly.

A' pora is enyves, mert, inemhez ragadt,
Úgy tetszik, holyagzsig nyelvem tüle,'s dagadt
A' vér a' Lelkembe egészsen fel áradt,
Még jó a' fejembe, hogy esem meg maradt.

Hallyátok Barátim! egy sints jó orvosság,
Hagy rosz, rosszat hajt el, hidgyétek: valóság,
E' rosz majd meg gyógyít, és ér nagy ból-
dőség

Titeket: hogy ezt most télszitek, bolondság.

Mind így vólt, szolgámmal a' fürdő házba
Sétáltam; bé mentem rendelt kamarámba:
Fel öltözvén itten fürdő ruhámba,
Bé ültem he vizzel meg töltött vannámba.

Bándám is utánnam hamar el érkezett,
Köz fürdökhöz érvén, gatyára vetkezett,
Hellyt nyerni fokaság között igyekezett,
De még is mind a' négy közikbe férkezett.

Ennek nagyobb része, vala Katonaság,
Fördött sok Németh is's Tót, Magyar Pol-
gárság,

Sváb,

Sváb, Hijentz, sok Hanák, felusi Parasztság,
Leányok, Asszonyok, nem kevés zsidóság,

Nem sok idő múlva, hallottam nagy zajgást
Üssed! udri! slág tzú! e' szókat's pufogást,
Vannámba fel áltam; lássam a' lármázást,
Láttam is, hogy Bandám téfzen már szaladást,

Mivel a' he-vizbe ők nyakig be ültek,
Ennek forrójátúl gyomrokba hevültek,
A' dózis operált, hogy szint úgy zödültek,
Izzadott homlokok, majd hogy el nem dültek

Hamar a' gyomrokon a' só hatalmat vett,
Rotyogott füstösök, rút's nagy bűdösség lett,
A' viz zavarodott, sok sinre lett festett,
Mellyért ki ki, ki itt fördöt, nagy szitkot tett.

A' sok ütések közt, vizből ki ugrottak,
Tzigány mézgát még is, sűrön botsátottak,
Akkor is inokon folyt, mikor futottak,
Ugyan tsak a' sűrő füzesbe jotottak.

Kik velek fördöttek, vizből ki költöztek,
Pfi! Pfi! kiáltottak, hirtelen öltöztek.

Sokan ruhájokat, tsomóba kötöztek,
Dohos volt a' Tzigány Myrha, melyt öntözték

Katonaság főkép, haragra fel indúlt,
Hogy őket meg verik, nagyon készült dúlt
's fúlt,

Sok már köztök bothoz, sok pallosához nyúlt
Láttam rosz lesz vége, parasztság is mozdúlt,

Azért a' ruhámat szaporán fel vettem,
És közikbe menni felette fiettem,

Szerentsére még is köztök hamar lettem,
Tzigányok mért jártak így, el belzéltettem.

Meg értvén a' dolgot minnyájan nevettek,
Hogy nem bántják őket, ígéretet tettek,

Nem vóit más belzédjek, a' mint ők öltöztek
Tsak a', hogy tzigányok miként rá szedettek'

Szolgám .

Szolgám ruhájokat a' füzesbe vitte,
Semmi bajok nem lesz, vélek el hitette,
Parantsolatomat nékiek meg tette,
Nálam vatsorájok lészzen jelentette.

Mondá szolgám, a' mint ő reájok talált
Még akkor is a' só gyomrokba operált,
Ki nyárfa tövébe kukorodva purgált,
Ki hasát meg fogván, görnyedezve járkált.

Még is tsak el jöttek e' 8 órakor
Szóltak, hogy veszzen el a' Tsászári Doctor,
Pokolba, és vele, azson átkozott por,
Mert azzsal rajtunk vólt azs Erdegi ostor.

Uram! a' Lelkünhet, azs úgy által járta,
Hogy tzimbalmos Bátyánk, már halálát várta,
Gyomrunkat, bilünket, rútúl fel zsavarta,
Ködökünket is majd hogy ki nem csafarta.

Turgyelunkat ugyan soritánk bé felé,
Nem mehetett volna, gombos tö is belé,
De az a' gyilkos por, tsak mind elé elé
Igyekezett, hamar gatyánkat is tellé.

Mondottam Barátim! nagyot vétettetek,
Hogy a' port bé vévén, mingyárt förödtetek,
Valamint én tettem, ti úgy nem tettetek,
Azon nap, nem másnap, fördeni mentetek.

Debretzenből, Jan. 12-dikén. „Az ide-
való külső Tanátsnak (Kommunitásnak)
Csáti György nevezetű érdemes Tagja, sok
esztendei tapasztalása után, egy köz-hasznú
munkát készített a' méhészségről; mellyet
Ns *Bihar - Vármegye'* Fő - Ispánnya Gróf
Teleky Sámuel ő Excell. jának ajánlva szán-
dekozik világ eleibe botsátani. — Sok jó-
akarói', 's tisztelői' kérésére, reá vette ma-
gát a' mi nagy Concionátorunk, T. *Hunyadi*

Ferentz Úr, hogy a' maga prédikáttzióit nyomtatásban ki-adja; annyival is inkább, mivel nem kevés meg-illetődéssel tapasztalta, hogy neve alatt, de magának minden tudása nélkül, némelly hijános munkákat kezdtek mások közönségesekké tenni.“

J e l e n t é s.

A' *Magyar Kurir* nevű Újságnak ezen elztendőben költ első árkusában következő Levél olvastatott:

Buda 29 Dec. — „ *A' leg tisztább búza között is találhatik konkoly, és hol van az a' tiszta finum arany, melly között semmi salak ne volna?* Ugy esett értésünkre, hogy a' Gömör Vármegyebéli *Evangelikus* *Esperest Coroni Fridrikh* Uram, a' Papi *Hierarchiának* támogatására, a' *Zsinat* előtt készített *Diatrobe* nevű Munkáját, egy Fő Minis-ternek, a' *Zsinaton* oly kérés mellett küldötte Bétsbe; hogy azt ő Felségének benyújtsa, és a' Szerzőnek K i r á l l y i oltalmát munkálódják ki. Ennek igazságát (szóll a' Tudósító) magam is tapasztaltam; midőn a' Könyvet a' Ministernél szemeimmel láttam. Ezen munka, a' maga veszedelmes következéseire nézve, a' külső Rendben lévőket nagyon és méltán érzékenyítette; azért — kétség kívül tartván a' gyanus Szerző maga is a' meg érdemlett üldözéstől, ezt kívánnyá vala le irt szándékával gátolni — de, az edgyügyűség bordájában szőtt gonosz tzélú munka maga magát el árulván, egy olly bölts Minister által félre tetetett. — A' Papi Rendnek az Uralkodásra való vágyódását tsak ebből is láthatja a'

Ku.

Kurir; mi pedig, kik a' Zsinatbau veleek e' felett edgyütt vetélkedtünk, kedvellenül tapasztaltuk. Egy húron pengett e' részben mind a' két Zsinat, és mint egy öszve esküdteknek lenni láttatnak vala a' jó Atyák, hogy az Ekklesiáknak Uraikká teshessék magokat. — Az említett Aug. Evangelikus Esperest, *Petrovits* Püspök Urnak is küldött egy Nyomtatványt ezen *Diátribájából*. “

Ezen Levél ellen egygy irás érkezett hozzánk *Rév - Komárom* Városából, 's arra kért bennünket az érdeemes Szerző, hogy Irását iktatnánk bé Munkánkba: melly kérést a' midőn örömmel tselekekszünk, jelentjük egy-szersmind, hogy mi minden más, hasonló illendőséggel készültt Irásokat is keszek lé-szünk *Magyar Hirmondónkkal* közre botsá-tani, akárki küldendi is azokat hozzánk,

Komáromból, Jan. 10-dikén.

Ítélsze meg maga, a' részre hájlás nélkül igassá-got Szerető Haza, ha meg álhat e' a' Kereszténység és az Emberiség 's igasság Törvényével: az egész Magyar Országi Protest. Eggyháziakat, az egész Ha-za, és a' Világ előtt minden elégséges ok nélküligy motskolni? én ugyan T. T. Esperest Coroni Ur-nak bérlett Prókátorja nem vagyok: de lehetetlen volt, a' Hazát figyelmetessé nam tenni, illy méltat-lanságokra. A' Budai írónak elméjét és szive' mi-néműségít, az ő saját irásából könnyen meg esmér-hetni. Engemet egygy ide volò K-Úr tett leg elsőben vigyázóvá arra, a' M. Kurirból, a' ki nem Pro-testáns létere is, undorodással említette azt.

T. T. Coroni Urnak Diatribéje, olly ártatlan munkátska, hogy akárki, miuden meg ütközés nél-kül olvashatja azt valaki az igasságot fzereti, és a' tífzta búzáat is konkolnak nem kiáltja lenni. Mert hogy azt állittya felöle a' Budai Író, mintha ő abban, az

az Eggyházi Hierarchiáuk felállításán dolgozott volna: a merő képzelődés. Ugyan is, szinte tsömörülésre halhatui már másfél esztendőtol fogva, ezen talp-
kő nélkül lévő állitást, némelly Protestáns Eggyhá-
ziak felől, sokáktól, a' kiktől még elébb azt kelle-
ne meg tudni: mitsoda a Hierarchia? hiszem a' M.
Országi Protest. Eggyházaknak külső állapotjuk is
ollyan, hogy, ha közönségesen akarnának, se álit-
hatnának fel Hyerarchiát, melly egyátallyában, Vi-
lági hatalmat, fényes tisztességet és kivált gazdag jö-
szágot 's jövedelmet kíván. De a' ki tudja, melly
silám jövedelmek van a' M. Országi Protest. Eggy-
háziaknak és minémű el állyasodott állapotban van-
nak ők, egyikét se keresi körültek, 's az ő álta-
lak fel állittatandó Hirarchiáról se álmadoz. Leg-
alább nem motkolja őket álmadozásában.

Senki se hidje, hogy egy illyen merő pókhálóhoz
kapdoznának ők, s úgy vélem T. Coroni Ur se arra tze-
loz. Hanem a' Magyar Országi Evang. Eggyháziak-
nak eredeti természetes és Törvényes állapotjokat
akarta ő a' tisztes Publ kum eleibe adni. Ebben pe-
dig, hogy igazán és mindeneknek meg sértése nél-
kül irt, a' ki Anyaszentegyházi történeteinket, ere-
deti rendtartásainkat, Ekklesiai régi Canonainkat,
sőt M. Hazánknek ősi sarkalatos Törvényeit tudja
maga meg ítélni. Szomorú dolog, hogy még is
üldözésekkel fenyegeti őtet azért a' Budai Iró.

Lám a' múlt Ország - Gyűlésén, mennyit nem
szóllottak és irtak némellyek Polgári törvényes Jus-
saink mellett: még sem halljuk vagy tapasztaljuk,
hogy valakinek üldözéseket kellene azért szenvedni!
az Ur Jésusnak jól tévő tudománya, még az Isten
tagadókat, és nyilvánságos eretnekeket se engedí ül-
dőzni! hát az Evangéliom szolgai, ezeknél is alább
valók lesznek e? hogy tsak ő nékiek kelljen mások
üldözéseiknek tárgyul ki-tétetteknek lenni! - de -
úgy láttatik, mintha e' századnak a' végén, tsak az
Eggyházi rend volna sokaknak tövés gyanánt szemek-
ben, sőt mintha ők volnának azon botránkozásnak
kövei, mellyeken más minden, kényén kedvére ta-
pod-

podhatna. Ugy de mit mondanak **chez a'** kívül **va-**
lók?

Maradjon meg kiki, és járjon el hiven abban **a'** hivatalban, **a'** mellybe állittatott 's ne igyekezzen másnak igasságos és törvényes jussainak és betsületének lerontott hantjain maga jussait és bets. nevelni! Mind az Eggyháziak, mind **a'** Világiak költsönessen **a'** Haza boldogulásán dolgoznak! egyik nélkül se lehet el 's nem boldogulhat **a'** közönséges tarsaság! egyiknek sints **a'** másikán e részben el allyosító jussa! ha valaki az Eggyháziak közül, **ne** talám **a'** levegőbe tsapdozna: várjuk el, van tgazság ki szolgáltató, Vallást és embert szerető Leopoldunk, **a'** ki előtt most **a'** Proteftánság' Eggyházi ügye, le tétetve **va-**gyon. Ő mindenikét **a'** maga természetes és Törvényes helyére fogja állítani! mi mind **a'** két részt az ő alatta valói vagyunk; **ne** mesterkedjünk tehát idegen dolgokban; **ne** gyűlöljük, és gyűlölségből **ne** igyekezzünk egyikünk **a'** másikunkat üldözni, mert ez **a'** Kereszténység motska, mi pedig mind **a'** szelid Jesus tanítványi, Keresztények vagyunk!

A' M. Kurirnak Budai Levelezője, **alig** ha el éri **a'** tzelját T. T. Esperest Coroni Úr Diatribeje iránt; --- sött ő néki köszönhetni majd, hogy ezután többen olvassák, és jobban gondolkodnak az abban lévő dolgokról, még talám olyan nagyobb helyeken is, mint **a'** hol **a'** Budai Író félre tétetve látta azt; vagy talám, hogy majd még bővebb munkák is jönnek **e'** dologban, **a'** világ eleibe.

T u d ó s í t á s.

A' tsudálkozás mind illetlen, mind igen káros indulat az emberekben. **A'** tsudálkozás **a'** Tudatlanok' tulajdonsága, mert **a'** ki **a'** dolgot érti, az azt tsudálni nem szokta. **A'** tsudálkozás, mint egyéb indulatok is, az elmének természeti tsendességét háborítja, az okosságot egy darabig meg köti, 's mint **a'** sebes zúgó patak **a'** mit talál, úgy ez is az el.

elmének igazságos helybe hagyó tehetőségét erőszakosan el-ragadja. — Talám senki se tudta a' *Philosophusok* között, ezt az indulatot másokban annyira fel gerjeszteni, mint ama' hires *Königsbergi Professor Kánt* egy Munkájával, mellyet *A' tiszta Okosság' vizsgálásának* (*Kritik der reinen Vernunft*) nevez, mellyben a' régi *Philosophiát* fenekestül fel fordítani, 's annak le romlott köfalaiból akar egy új alkotmányt építeni. *Kánt* a' látható 's tapasztalható Dolgok' tulajdonságának nagy részét, a' gondolkodásra megkivántató minéműségekkel (*conditiones subjectivae sentiendi cogitandique*) teszi, 's igen mesterséges *Idealista*. Ő, a' vélekedési, 's különösen készített erősségei eleibe sűrű homályt húz, mellyen által látni akárkinek is kivált gyenge Tanúlónak, nem kis dolog. Más Országokban régen gyötrik már magokat az Iffjak, a' *Kánt'* munkáinak megértésével, 's *Német Országban* némelly Tanulók meg is tsábultak a' *Kánt'* olvasása miá. Azzal ditsekednek még mostan is a' *Kánt'* Követői, hogy a' velek ellenkező Tudósok között senki még eddig őket meg nem érthette. — Az oka e' gonosznak, úgy itélem, nem egyéb, hanem a' *bámúlás*, 's a' munkának előre való rendeletlen imádása. A' *Kánt'* munkáiban az *elektrizáló erő*, a' mély gondolkodáson kívül, kiváltképpen a' homályos írás' módjában, az új szókban, a' néha 30 sorból álló *periodusokban*, a' melyeknek eleit a' végivel a' gyenge emlékezésű elme öszve nem kötheti, a' tapasztalás alá

alá nem vettetett gondolatokban (*abstractæ cogitationes*) egy szóval az érthetetlenségben vagyon. — Én, hogy mind a' *Kánt* Úr' pártján lévő *Jacob*, és *Reinhold*, *Hálai*, és *Jénai* Professor Uraknak meg feleljek, mind pedig a' *Természeti Böltselkedést* (*Philosophiát*) szerető Iffjak előtt a' *Kánt*' munkáit esmeretessé tegyem, 's sokakat a' *tsudálkozástól* meg - szabadítsak; egy kis Oskolai Munkátskát készítek, illy felül való irással: *Dubia de Initiis transcendentalis Idealismi Kantiani*. Azzal, hogy én e' Könyvetskét irván, *Kántot* tökéletesen meg - értettem, nem ditsekedem; tsak akartam én *Kántot* meg érteni: melly igyekezetem mire mehetett, azt a' tudós Olvasó' ítéletére hagyom. Senkit, minthogy igen kitsiny is lesz a' Könyv, előre való fizetéssel nem akarok terhelni; tsak azt akartam jelenteni: hogy illyen Könyvetske is fog nem sokára prés alá adatni; mellyel ha a' tanulni szerető Iffjaknak szolgálhatok, nagy örömömre lé-
szen.

*Rozgonyi József,
Losontzi Prof.*

* * *

* * *

* * *

A' Kathedrai Gyűjteménynek következő Darabjai; úgymint a' 3dik és 4dik találatni fognak a' szokott helyeken, József napi *Pesti Vasárkor*, és utánna.

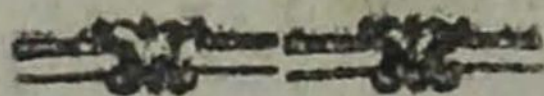
Következendő tzimü Munkák jönnek
Posonyban, *Véber* Knyomt. Úrnál, világ
eleibe:

Broug.

Broughtonnak a' Religióról való Históriai Lexicona, a' mellyben a' Világ kezdetétől fogva a' mai időig a' Pogányoknak, Zsidóknak, Keresztényeknek, Mahummedánusoknak Tudományok, Isteni tiszteletek, Ceremoniájik, Szokásaik, Hellyeik, Személlyeik, Írásaik azoknak történetekkel együtt elő adattatnak; magyar Nyelvre fordította és sok eredeti Articulusoknak meg - bővítésekkel, sok újaknak hozzá adásokkal, a' Szent és Világi, Régi és új Históriaknak és Könyveknek meg értésekre ki botsátotta Mindszenti Sámuel. A' Rév Komáromi Evang. Reformáta Ekklesiának Prédikátora.

Universa Historia Physica Regni Hungariae; Secundum tria regna naturae concinnata A Joanne B. Grossinger Archi-dioeceseos Strigon. Presbytero.

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának (Februá-
riusnak) 7-dik napján, 1792.

Béts.

Meg-neveztünk közelébbi Levelünkben
némelly Batalionokat, és Osztályokat, mel-
lyek *Austriai Belgyiomba* rendeltettek. Még
e' következendők is azokhoz tartoznak:

A' Fő Hertzeg *Ferdinánd*' Regementjéből
2 Batalion, a' *Gyulaiéből* 1, *Devinséből* 1,
Jellachichéből (melly ez előtt, néhai *Pálffy*
Jánosé volt) 1, a' *Tóth Országiból* 1, a'
Horváth Határnokokból is ugyan annyi. —
Minden Batalion három hat hat fontos ágyú-
kat, 's 14 *haubitzokat* kap, és még felesleg
való (*reserve*) 12 tizenkét fontos ágyúi is
lesz.

N

lesznek az elő-adott Seregnek. — Az elrendelt Batalionokhoz és Osztályokhoz, nagy siettséggel hivattattak vissza a' szabadsággal távol-vólttak.

Generálisok, ím' e' következendők parantsoltattak *Belgyiomba*, úgymint: Gyalog Generálisok: F. M. L. *Stuart*, és GG. MM. *Dalton Edvárt*, *Strasoldo*, *Schmakers*, *Lichtenberg*, *Fürstenberg*, *Türkheim*, *Draskótzky*, 's *Werneke* Urak. — Lovas Generálisok pedig: GG. MM. *Kollonits*, *Kavanagh*, *Auersberg*, és *Einsidl* Urak.

(A' *Freyburg* körül fekvő Seregeknek, 's Generálisoknak laistromát a' jövő postán közöllyük.)

Ferentz Föhertzeg már jobban vagyon; de tsak ugyan nem járja még a' Bálokat: ámbár éppen nem ellensége a' tántzoknak. — Nevezetes egy bál vólt itt ezen hónapnak negyedikén: mert nem éjjel, hanem nappal tartatott dél előtti tiz órától fogva, dél utánni 3 óráig: a' mi nagyobb: Férfi se vólt benne egy is. — Mitsoda bál vólt hát ez? Ezt t. i.: a' *Salesiai Apátzák* adták. Tsászárné ő Felsége is meg jelent ezen bálban a' Föhertzegnéekkel, 's némelly fő Dámákkal egygyütt.

Más forma Bálok vóltak: Febr. 4-dikén Gróf *Zichi Ferentz* ő Exc. jánál; 's tegnap Gróf *Pálffi Leopold*, Királyi fő Ajtónálló ő Kegyelmeffégénél.

A' Politikai Tudományoknak tanításában *Vatteroth* Úr váltotta fel (mint már többször is jelentettük) *Sonnenfels* Udvari Tanatsos Urat, az ide való Univerfitásnál.

Em.

Említett *Vatteroth* Úron kívül *Deluca* Úr is Tanítójává leve most itten ő Felsége rendelkezéséből a' Politikai Tudományoknak. Már tehát kedvekre válogathatnak a' Politika tanulóí a' Tanítóokban,

Udvari Magyar Vitze Kántzellárius Gróf *Csáky József* ő Excell. ája, a' múltt Tsötörtökön tette le a' hitet, mellyel magát új méltóságának híven való folytatására kötelezte. — Mélt. *Lányi* Udvari Tanácsos Úr' referádája alá tartoznak: a' Vallás, és tudománybéli, 's az — — dolgok. — Mélt. *Pogány Lajos* Udvari Tanácsos Úr, (a' ki még fel nem érkezhett ez ideig) a' *Publicopolitikumokat*, az az, az Ország' közönséges polgári dolgait fogja referálni.

Két új szerentsétlen Történet.

Scheffer nevezetű pensionáltt öreg Májor el vesztven valamelly perét, ezen hónapnak 3-dikán meg fordúlt ő Felsége előtt audienzián; de mivel ott se vett vizafiztalást: tehát még az nap estve 8 órakor a' *Duna'* hidjáról, melly a' belső Városból a' *Leopoldstadt* nevű külső Városba viszen, le ugrott. Úgy mondják, hogy felesége 's gyermekei vólnának a' *Német Birodalomban*, sőt hogy itt is lett vólnda vele egy szép Leánya. — Más nap, az az, Jan. 4-dikén benn a' Városban a' *Sz. Péter'* Temploma mellett lévő Strása háznál agyon lőtte magát fényes nappal egy *Baur* nevezetű Káplár a' *Jaquemin* Vasas Regementjéből. Jeles eggy ifjú Ember vólt. Azon való aggodásai között leve nyomorúltt maga gyilkosa (mint a' Regementjebéli Tiszt Uraktól értettük), hogy valami harminz

és egynehány forintokkal vólt adós, a' mellyeknek ki-fizetésére nem látta magát elég-ségesnek.

Magyar Ország.

A' Török Követről szólló Pesti tudósítá-sainkból, következő tördelékeket kívántunk ide iktatni:

„A' több Török Kéz-írások között, mellyeket mutattak a' Követnek az Univer-sitás' Könyvtárjában, különös figyelmetes-séggel, 's néminémű töprenkedéssel olvasta azt, melly *Szigeth Várának* vissza-vételével maradt nállunk. Az *Alkoránt* is kezébe ad-ták, mellyet midön el vett vólna, meg-tsó-kolt. Tovább múlatott a' Könyvtárban 3 óránál. — Az idegen Látogatók' *Laisstromába* 8 Török verseket irt, 's azok alá irta a' nevét. — A' Játék néző helyben, *Die Entführung aus dem Serail* A' *Serailból* való ki-ragadás nevű Darabnak szemlélésével múlatta magát. — A' *Phisikum Museumban* meg elektrizált Főtisz. Professor *Horváth* Ut vagy tiz Törö-köt, mellyen azok igen álmélkodtak. — Két óránál tovább vólt a' Követ, a' *Természeti Dolgok' Kamarájában*, 's kávét is ivott ot-tan. A' vialz *praeparátumokat*, mellyek ide *Florentziából* hozattak, nagy gyönyörüség-gel visgálgatta. Több kísérői között mind a' *Fisikum Museumban*, mind a' *Természeti Dolgok' Kamarájában*, vele vóltak a' Kö-vettel: *Davidovits* Generális Úr, és az Ország Birája' Úrfiai. — Ambár szoros fenytékben tartja a' Követ az Embereit: még is sok ren-deletlenségeket követének-el azok *Pesten*. A' fejer Nép után annyira esdeklettek, hogy
egy

egy közzülök még késsel is fenyegetett egy Purgert (Polgárt), midőn ki-kelt volna ez a' felesége mellett. Hanem más nap, hat-hatós letzkét is kapa Tsalmás Uram fenyegetődzéséért: mert jó ötvent verete a' Követ az ökeme talpára."

(A' Török Követ, valósággal Januáriusnak 25-dikén délutánni két óra tájban érkezett bé *Pestre.*)

Vátról, Jan. 30-dikán.

„Tegnap, délutánni két 's három óra között érkeze bé Városunkba a' Török Követ, 's ma délelőtti 9 órakor el-indúlt. A' Ns Vármegye' részéről, első Szolgabiráak *Veres*, és *Bitskei*, második Szolgabiró *Gosztony*, 's Vármegye-Esküttje *Egri* Urak; a' Város' részéről pedig, Város-Kapitánnya *Drobnyi Antal* Úr' vezérlése alatt lovaglott feles számú Polgárok vóltak a' Bé-vezetői, 's El-kísérői. Mind érkezésekor, mind elmenetelekor a' Követnek, 12 mozsár ágyúk durrogtak a' Város' közepén, 's zengettek ide 's tova a' musika-szerek. Minekutánna bé szállott volna a' Követ *Szarvas* nevű vendégfogadóba: látására mentek mind az ide való, mind a' környékről bé jött Uraságok, 's végig nézték a' vatsoráját is, melly rövid, és a' természeti eggyüséghez vólt alkalmaztatva. Azután Bálba mentek, melly a' Káptalan' *Kurijában* tartatott, holott a' Követ is meg jelent, 's nagy kedvel múlatta magát tiz óráig."

Anek.

A n e k d o t a,

Eggy Embere a' Követnek (talán éppen az, a' kit *Pestről* hozott el magával) vizért ment a' *Dunára*. Egy Magyar Suhantz töltötte meg vízzel az edénnyét. Háládatosságát akarván ehhez a' *Török* meg-bizonyítani, így szólítja meg magyarul: *No Fiam, ha Belgrád alatt össze találkozunk, nem bántalak*. Erre, a' jó magyar vérű Legényke illy választ ad a' hevennyiben: *De én Bátya, bántalak ám téged, ha oda jutok*.

Nagy - Váradról, Január. 22-dikén, „E” folyó 1792-dik esztendőnek első napján ülébé *Zombori* Úr nállunk azon Tanító-Székbe, melly valamint más Akademiáknak: úgy valóban a' miénknek is, (a' hol különben virágjában van a' Magyar Nyelv) egy nagy dísze; 's Hazánk' maradandó boldogságának kiváltképpen való záloga. Értem a' Magyar Nyelv - és Stilus - Tanító Székét. — Az Akademia fel-iratta mind azon Tanulóknak neveiket, kik eddig nem tudták a' Magyar Nyelvet, 's szivekre kötötte, hogy szorgalmasan el-járják a' meg-nevezett Professor Úr' letzkéit, mellyek délutánni négy órától fogva öt óráig tartatnak. Nem tsak azok járhatják azonban örömmel *Zombori* Úr' Kollégiomát, a' kiknek Magyar Nyelv' tanulásra vagyon szükségek; hanem azok is, kik a' Magyar Konceptusokban gyakorolatlanok, a' milyenek nagy számmal vagynak, mint tudni-való, a' született Magyarok között is,

Igen

Igen használlyá az ide-való szép Nem a' *Módik' Kalendáriumát*. — Nagyon ritkúlnak a' Bálakban a' Magyar főkötők. Tselekedetét azzal szépíti a' szép Nem, hogy *Frantzia módit* vesz fel. — Én is kívánom Dámáinknak ezen újjítását menteni, bár ha nem vagyok is fogadott Prókátorjok. Legjobb mehetségnek találom: hogy most Farsang' alkalmatosságával maskarázni akartak egy kevéssé; melly már nem tsak *Velentzében*, hanem *Europának* más pallérozott Városáiban is szokássá, és így szabadossá, 's törvényessé lett. — A' Férjfiaknak méltó ditséretekre említhetem azonban, hogy ők a' Farsang' kedvéért se vetkeztek ki Nemzeti díszes köntöseikből. Ezekben kívánják már ők ezentúl mind vig, mind szomorú napjaikat tölteni állhatatossan, meg emlékezvén azon Deák példa-beszédről: *Constantia decet Virum*.

A' *Devins'* Regementjéből, mellynek Obrist-Batalionja *Aradon* fekszik, két Kompania jött ide. A' többek falukra osztattak. A' betegesek' számára, leg-alkalmatosabb helynek íteltetett *Szent Márton*, a' fürdők' (bányák) kövel léte miá.

Nállunk is meg van már az a' gaz könyv, mellynek foglalatja egyátallyában ellenkezik a' tizimjével. Értem *Zöllnernek* *Grosse Wahrheiten, und Beweise aus der Ungarischen Geschichte* nevű munkáját. A' módik' árulója *Vinkler* hozá bé ide, *módi'* képiben. Minthogy titkon árulta: már tsak abból a' tekintetből is kaptak rajta a' Polgárok. Fülibe menvén ezen dolog a' Vitze-
Is.

Ispány Úrnak, kérdőre vonatta *Vinklert* legottan: Hogy hogy' mérészlett ő olly pestises portékával vásárt indítani. *Vinkler* a' *prima juris regulát* *) vette elő, 's Kalmári hitére bizonyította, hogy nints több néki az említett munkából egyetlen egy nyomtatványnál, a' mellyet maga számára vett. Elbocsátatott tehát; hanem tsak ugyan ki-sült olztán még is, hogy sok Polgár-házaknál olvassák a' *Zöllner*' nagy igazságait, az az *vakmerő hazug rágalmazásait*.“

A' Nemes Vármegye, jelentést szándékozik ez eránt tenni a' Fels. Helytartó Tanátsnak.

E r d é l y   O r s z á g.

„A' *Magyar Hírmondónak*, ítéletem szerint, közönségesebb tzélja a' Nemzet' formáltatása, akár állyon az már a' Nyelvben, akár külső és belső rendtartásokban, 's azokból következett 's következhető történetekben, akár az esmerettségi és erköltsi tudományokban, 's azokból folyó kedves, vagy kedvetlen ki-menetelekben 's a' t. És mi szolgáltathatott több alkalmatosságot a' kedvetlen történetekre; az esmeretség', és azaz egybe köttetett szükséges helyes vizsgálódás' fogyatozásából származandó előítéletnél, 's hamar hivesnél. Az illy tulajdonságúak hajlandóbbak, szokásaik szerént, a'

---

*) Az az: a' Törvénynek első reguláját, mellynek ezt tartják: *Si fecisti, nega. Ha tselekedted, tagadd.*

a' rendkívülvaló dolgoknak hívására, mintsem a' néminémű megfontolást kívánó, 's tartózkodó ítélet-tételre. Tsak hallyanak ritkábban történt dolgokat, már azoknak valóságokat úgy hiszik, hogy kézszebbek azok mellett meg esküdni, mint sem vagy az azokkal ellenkezheto jobb oldalról gyanakodni, vagy azt (mivel egy kevés munkát, 's figyelmetességet kíván) egy kevéssé meg vizgálni. Nem lehet hát elégséges példákat a' rendkívülvaló dolgokon kapdosó Közönségnek elő hozni, arról való meggyözzettezésére, melly hamar megtsalattathasson, tsak kitsiny 's gyenge árnyékoknak és zörgéseknek tapasztalására is isszonyú Goliátokat, 's tsudákat képzelvén maga előtt, hogy ezután szemesebb, 's bátrabb légyen.

A' *Magyar Kurir* is ez előtt egynehány hetekkel, úgymint a' 87-dik Levélben mintegy el-ijjedve, 's halaványodva egy szörnyüségés dolgot hirdete ki, az ebben az esztendőben Sz. Mihály havának 16 dik napján gutta-ütésben meghóltt igen nemes szivü, és senkit meg nem sértő Néh. Mélt. *Vér László* Úr felől; hogy t. i. az a' kriptájából ki-kiáltozott, fél oldalra 's a' t. feküve találtatott volna a' koporsójában; melly kihirdetésre azután, a' történetnek valóságát az Országban szerte széllyel (itt ugyan nem) sokan esküvéssel is bizonyították; ha szintén ezen néhai érdemes Úr (a' mint ennek nyavalyájáról, haláláról, 's temető-helyéről a' *Magyar Kurir* már ez előtt bővebben tudósíttatott, és talám tsak valamelly véletlen akadály tartóztatta meg mind eddig annak

nak ki-kértt közönségessé való tételétől, mivel annyi egyenességet várunk azon Úrtól) már az előtt is ugyan a' gutta-ütésnek valamelly nemével illetetvén, de nevezetesen a' fenn- említett 1791ben Sept. 16dik napján délutánni 6 óra tájban, -már azt meg-előző egynehány napi erőtlenségei és nehéz beszédei után, a' lég-veszedelmesebb, úgymint a' vastag nyálas materiákból származott hideg gutta-ütéstől találtatván, az által egyszeriben minden érzékenységeitől annyira meg-folztatott, hogy egész 3 órák alatt is, az oda hivattatott Doktorok' és Borbélyoknak minden el követett mesterségeikkel semmi érzékenységre vissza nem hozattathatnék; hanem estvéli 9 óra tájban valóban meghalna (nem tsak a' mint a' Magyarok szóllanak, el-rejtezne); ha szintén más nap, úgymint Szombaton dél tájban a' holttest már szagosodni, meg-indúlni kezdene, 's egészen meg lenne is merevedve; ha szintén 4 óra tájban dél után bé-öntött koporsóba zárattnak, 's a' *Kodori* Familiának, oda egy jó órannyira lévő, 's a' földben mélyen fekvő kriptájába vitettetnék, 's tétettetnék, melly kriptának az ajtaja Kőmives által mindjárt akkor bé-rakattatott, 's e' mái napig is ki nem bontattatott. De miből származék hát a' Költemény? Semmiségből. — Szilvát fzedének t. i. az után vagy harmad nappal azon környékben valamelly Leányok, Gyermek, és egy nagy Tzigány is. Egyszer, valamelly hangzás hallatik. Erre, a' félelmes állatok fel kiáltanak: *Jaj! talám Vér László Úr kiált a' kriptából?* azonnal már hi-

hiszik, 's el-ijjedve szaladnak: hijjában kiáltozván utánnok a' Tzigány, hogy ne bolondoskodnának. A' Tzigány pedig el-indúl a' kriptá felé, a' melly felől jött a' hang. Halgatódzik a' kriptánál, de abból leg-kissebb hangzást is ki-jöni nem tapasztal; ugyan csak hall alólról a' völgyből már valamelly erősebb hangot fel-jöni, le felé indul a' hang felé, 's hát látja, hogy a' völgyben egy más Tzigány követ hasogat és tör, 's annak a' hangja hatott fel a' szilva-szedők-höz. De a' könnyen hívésnek, 's félelmes-ségnek elég vala egy néminémű hangot hallani: már képzei a' hólttat minden levegő nélkül is kiáltozni, meg-fordúl a' koporsóban, maga testét rágni; már hiszi is, mint leg-bizonyosabb dolgot, sőt hirdeti a' gondolatlanság újjabb újjabb környülállásokkal 's töldalékokkal szerte széllyel; sőt a' deres-nek is ottan el kell indulni, ezen rendkívül-való dolognak az Országban szerte-széllyel-való ki-hirdetésére: a' különben is méllyen meg-szomorítottatott árva Familiának még nagyobb meg-szomorítottatására. — Mikor kezd már a' Világnak esze lenni? mikor kezd, a' rendes meg-visgálás után a' dolgokról ítéletet tenni? 's mikor kezdi a' könnyen hívésnek rossz következéseit által látni, 's meg-únni? — Oh kedves Uraim! a' mint eddig is sokszor, úgy ezután is úntassák a' könnyen-hivést. Ez is egy példa lészén, 's ennek közönségessé való tétele, talám néminémű vigasztalást is nyújthat, a' hamis hír által valóban méllyen meg-szomorítottak.

taknak; a' mellyet is a' *Magyar Hirmondótól* bizodalommal ki-kérek."

Désen, Dec. 26-dikán 1791.

Bányai Sámuel,
Belső Szolnok Vármegye'
Fiskálisa.

Elegyes Tudósítások.

A' *Belgyiomi* pártosoknak isszonyú szándékjok (mellyről közelébbi Levelünkben emlékeztünk) a' vólt, hogy a' *Brüssze-li* Polgárok öllýék meg Februátiusnak 2-dikán egyyül egyyik a' nállok lakozó Ts. 's Kir-Tiszteket, kiknek forma ruháikba annakutánna öltözködjenek fel a' Pátrióták, 's vezessék ki, a' Ts- 's Kir. Seregeket a' Kaszárnyákból a' Városon kívül, az alatt menjenek más Pátrióták a' Közönséges Kormányozókra; *Bender* fő Vezérre; és a' Kormányfő Tagjaira, 's kerítsék kézre. — Ezen szörnyű Plánumnak egész le írása találtatott *Vanderhoop* nevezetű Prókátornál, a' ki már el fogatott, más gonosz tzimborás társaival egyyütt Januáriusnak 16-dik, és 17-dik napja között vólt éjtszakán.

A' *Frantzia* Nemzet - Gyűlése, *Russzó'* képét is fel-függesztette nem régiben *Mirabó'* képe mellé, azon palotában, mellyben szokta tartani a' maga üléseit; akarván ezen két képek által szüntelen arra emlékeztetni magát: hogy tsupán a' *Filozofia*, és *ékeessen-szóllás* az, a' mi által ő a' maga Hazája' boldogságát eszközölheti.

Nagy

Nagy örömmel áldották *Muhammedet* a' *Törökök*, hogy ki-könyörögte valahára *H. Potemkint* a' világból; mivel olly hiedelemben voltak, hogy ennek a' nagy Ellenségeknek halála után könnyű móddal szerttehetnek már ők az óhajtott békességre. — Koránt se képzelték többé, hogy a' békeség-kötés körül olly erőben éreztelle velek *II. Katalin* a' maga mindenhatóságát, mint éreztette valósággal. — Még ugyan nem tettek közönségesekké az említett Kötés' tizikkelyei; de annyit tsak ugyan irtak már *Gyász-Vásárból*, hogy a' lett meg, a' mit az *Orosz Tsálszárné* akart. — Az utolsó ülésben, midőn azt gondolták a' *Török Ministerek*, hogy semmi kívánsága nem lessz már többé *Orosz Minister Besborodkónak*: tsak el-hültek egyszer belé, hogy még húsz milliót kíván, a' hadra tett költségek' némelly részének meg-fordítására. A' *Török Ministerek* esdeklettek: hadd küldhetnének a' Nagy-Vezérhez; de *Besborodko* nem engedte, hanem kereken megmondotta, hogy ha minden haladék nélkül reá nem állanak az említett summának ki-fizetésére: mindjárt hozzá kezdet újra a' had' folytatásához. Le szállott ugyan tsak még is húsz millióról tizenötre; de úgy, ha mind az erről szolló kívánságnak, mind a' több feltételeknek is tüstént alájok írják magokat a' *Török Ministerek*. Meg lett *Besborodko'* akaratja; de tsak hamar ismét meg-vigasztaltattak a' *Török Ministerek*, mert alig irták neveiket a' feltételek alá, hogy *Besborodko* követke-

zen.

zendő jelentést tett nékiek: „Az ő Tsászárnéja, úgymond, meg ajándékozza az említett 15 milliókkal a' Portát; reménylven, hogy ez is egy indító ok lesz annak ezentúl az Orosz Birodalom' barátságának meg-betsü-lesére, 's minden ellenségeskedéseknek el-távoztatására.“ Az első Török Minifter egy ládátka rósa-esszentiával kedveskedett Gr. Besborodkónak, melyet ez el vett; de azt izente a' Török Minifternek, hogy ő olly drágaságot meg nem tart magának, hanem *Petersburgba* fogja küldeni a' maga Nagy Tsászárnéjának.

J e l e n t é s e k.

A' melly érdemes Olvasók bizonyos dolgokban írtak hozzánk, és még választ nem vettek tőlünk: kérjük, legyenek egy kevés várakozással: mert lehetetlen egy két postanap minnyájoknak eleget tenni: kivált mostan, midőn az előfizető Urak, még mind ez ideig is számosan jelentik magokat, 's kiknek minthogy Hirmondónknak eddig ki-jött árkuflait meg küldjük, tizimjeiket ki nyom-tattatjuk, 's a' t. felette igen sok rajtunk a' dolog.

A' melly Verseket, 's tudósításokat 's a' t. fel küldöttek hozzánk közlés végett némelly Tudós Hazafiak, bé fogjuk azokat iktatni egymásután Munkánkba mint már ezt tselekedtök is rélz szerént.

Azon Tudós Hazafiaknak, kik a' Magyar Grammatikáknak állapotjokról tudakozódnak, jelentjük, hogy mivel némellyek a' Szerzők között még a' múltt Julius hónap-

napjára sem küldötték volt fel Grammatikájokat, meg kértek pedig bennünket, hogy várnánk meg az övéket is; tehát a' Grammatikákat későbbben küldhettük le Hazánkba a' meg ítéltetés végett, mint eleinten reménylettük volt. Ugyan tsak örverde es hirt vettünk nem régen azok eránt *Erdey Országból*, hogy t. i. jóllehet felette sok időbe's bajba kerül is, annyi sok Írásoknak ilendőül való meg-vissgálása azokon mindazonáltal nem sokára által esnek a' Nemzet javáért fáradozó nagy érdemű Birák. Az időnek szűk vólta nehezen fogja meg engedni, hogy minden Competens Bírákhoz elküldetteffenek a' Grammatikák: mindazonáltal a' dologhoz értő Hazafiak ítélete szerint, meg fognak még azok egy helyen vizsgáltatni, melly meg lévén leg ottan tudósítani fogjuk a' két Hazát mindenekről.

* * * * *

Troppauból, a' hol most a' Ns *Vurmser* Huszár Regimentje' Stabja fekszik, jelentetik, hogy *Győr Városának Révfalu* nevezetű külső Városából származott *Nyerges* (eredeti néven *Sattler*) *Antal* köz Katona, a' közelebb múltt Török háborúban el esvén, tizenegy forintokat hagyott maga után. — Továbbá a' *Zombori* Katona-Ispotályban meg-holt egy *Siska Jakab* nevű köz Huszár, ugyan a' *Vurmser* Regimentjéből. Ennek a' hagyományja áll 13 forintokból's 10 krajtz. ból. A' ki jussát tartja ezen elő adott summátskáknak vagy egyikéhez, vagy másikához: adja tudtára azt a' Ns Regimentnek a' jövő Májusnak 17 dikéig. — Hirdettetik végre
hogy

hogy *Nandorfejevára* meg-vételének alkal-
matosságával 1789-dik éltendőnek Októb.
hónapjában 310 forintokat talált, a' maga
állítása szerént, egy *Papp Gergely* nevű köz
Hufzár a' külső Városban, mellyről akkor
semmi hiradást se tett. A' ki ezen gyanús
találmány által ne talán meg-károsított
vólna: jelentheti magát a' jövő Mártziusnak
4-dik napjáig. Ha ezen idő-pontra senki
se jelenti magát: úgy a' 310 forint a' Katona-
Ispotály' számára fog fordíttatni; valamint
a' fellyebb említett két rendbéli summa pénz
is, hasonló esetekben.

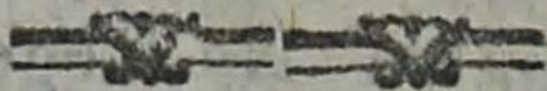
A' minap illy tzimű könyv jöve ki, a'
Kolosvári Reformátum Kollégyiom' nyomtató
műhelyében:

*Erdély Ország' közönséges Nemzeti Tör-
vénnycinek első Részze. A' törvény - hozó
Hatalomról, mellyet a' Nemzeti közönséges
Törvények' természetéhez alkalmaztatott ren-
del egybe foglalt Felső - Szilvási Iffjabb Balia
Sámuel, az Erdély Országai Királyi Tábla'
Assessora. Kolosváratt 1791.*

Ma ment ki *Bétsből* egy Kapitány, és
egy Hadnagy, 50 Emberrel együtt a' *Török*
Követ eleibe.

Küldjük a' c c c árkust, az Ország-
Gyűléséhez tartozó Aktákból.

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának (Februá-
riusnak) 10-dik napján, 1792.

DITSŐ NEMZETÜNKNEK

a' Felséges Nápolyi Udvar által lett meg-
tiszteltetése, Gróf Széchényi Ferentz ö
Kegyelmessége' Személyében,
Nápoly Városában.

A' *Bétsi* Udvarnál lévő Nápolyi Követ
Markéze *Gallo* ö Excell. jához, egy Kurir
érkezett ide Nápolyból a' múlt Kedden, az
az, Február. 7-dikén; ki is, a' reá bizott
több Irások között, hozott egy, nekünk
szólló tsomó Irást is. Ezen Irásnak tsak
első meg-tekintése is, repeső örömmel töl-
tött el bennünket; foglalatjának figyelmetes

O

ol.

olvasása pedig, inkább érezhető, mint sem ki-magyarázható hazafiúi édes indulatokat gerjesztett szívünkben. Mert olvastuk belőle azon nagy tiszteleteket, mellyekkel méltóztattak a' *Nápolyi* Felségek meg-tisztelni Ns Nemzetünket, Gróf *Széchenyi Ferentz* ö Exc. ja személyében, kit Hazánk' Tek. Státusai és Rendjei választottak azon emlékeztető pénzeknek el-vitelére, és bé-ajánlására, mellyeknek veretését elközlötte a' *Nápolyi* Királynak és Királynénak, Felséges *II-dik Leopold* jó Királyunk' Koronáztatása pompáján lett meg-jelenések, 's ugyan azon örvendetes alkalmatossággal, ezen drága Felségeknek a' *Magyar* Nemzethez sok rendben ki-nyilatkoztatott kegyességek.

Január. 6-dikán érkezett Gróf *Széchenyi Ferentz* ö Excell. ja (mint ezt már jelentettük volt más izben) *Nápoly* Városába. Ezen naptól fogva, az Audientzia' napjáig, az az Jan. 22-dikéig, minémű szembe-tünő jeleit tapasztalta ö Excellentiája a' *Nápolyi* Kir. Udvar' hajlandóságának, 's szeretettel és betsülettel tellyes indulatinak: ezeknek előadását kéntelenítettünk a'jövő postákra halasztani. Egyedül azt a' fényes pompát hirdettjük ki mai *Hírmondónk* által, mellyel megkészült az Audientzia, avagy a' pénzek' bé-ajánlásának tzeremoniája; és ezt annál örvendezőbb készséggel tselekekszük: mivel hiszük, hogy érzékenyítőbb, 's buzdítóbb történetet nem beszéllhetnénk egyet egyet mind azoknak, valakiknek ereikben igaz *magyar vér* tsergedez.

Január.

Január. 22. dikén dél tájban fel-gyüle-
keztek, a' Király' rendelkezéséből a' Ministerek,
Hertzegek, Grófok, és más belső 's külső
Országi Gavallérok, pompás öltözetekben
a' Király' Palotájába; valamint a' Dámák
is a' Királynéhoz. Két udvari hat hat lovas
hintókban küldettek Gróf *Széchenyi* ö Excel-
lentiájáért, Hertzeg *Riario*, és Nemes *Don*
Vespasiano Macedonio Urak, kik is az emlí-
tett Méltóságot -Országunk'Küldöttjét- követ-
kezendő pompával vitték fel az Udvahoz:
Elöl lovaglott egy Oształy Lovas Katonaság
a' *Nápolyban* őrizeten lévő Sereg közzül; ez
után gyalogoltak H. *Riario*, és Ns *Macedo-*
nio tselédjei; továbbá a' Gr. *Széchenyi* Inassai
és Huszárjai; osztán a' *Nápolyi* Udvarnál
lévő Tsász. Kir. Követ H. *Ruspoli* tselédjei;
végre az udvari liberiás tselédek. Most jött
már a' hat lovas pompás udvari hintó, melly-
ben Gróf *Széchenyi Ferentz* ö Excell. ja ült,
Ns *Sopron Vármegye*' Forma - ruhájában
(uniformis, v. uniform); H. *Riario*, *Gen-*
tiluomo di Camera del Re (Királyi Kamarás);
és Ns *Macedonio*, *Magiordomo di Settimana*
(azon a' héten szolgálatot tett Fő Udvari
Mester) Urakkal egygyütt. Két felől a' hintó
mellett, egynehány Udv. Lakájok gyalogol-
tak; kiket két Strásamesterek követtek lovon
ki-vontt karddal.

A' második hat lovas hintóban ült az
Iffjú Gróf *Széchenyi Lajos*' Nevelője *Tibolth*
Úr érdemes Hazánkfia, a' ki is Titoknoki
Személyt viselt, és az emlékeztető pénzeket
két kis módos ládátskákbán magánál tartotta.
Vele ült egy Gavallér, *di Campo della Corte*

(— — — —). Harmadik húzom-ban érkezett H. *Ruspoli*, Ts. Kir. Követ' 6 lovas hintaja, mellyben egy *Gentiluomo* (Nemes) ült. Követték még ezen hintót, H. *Riario*', N. *Macedonio*', és több más Gavallérok' gála hintajaik. Bé fejezte ezen fényes sort ismét egy Osztály Lovas Katonáság. A' pompás menetel lett, *Vittoria* nevü úttzán, és *Chiája* nevü piatzon kereksz-tül, mellyek rakva vóltak temérdek sok szemlélőkkel, kiknek a' szemekből is öröm nézett ki. A' Királyi Palota előtt való pia-tzon, a' Kapu' jobb része felől állott egy Osztály Gyalogság; bal része felől ismét más Osztály *Albániai* Katonáság, *Magyar* köntösben; által-ellenben pedig a' Kapuval egy Svadron Lovasság tisztelkedett. Ezek, katonai musikával, és egyéb tisztelet-téte-lekkel fogadták Gr. *Széchenyi* ő Excell. ját. Midőn a' Királyi Palota' első Szálájába ért vólna ő Kegyelmessége: eleibe jött *Principe di Mignano* Gárda-Lieutenant. A' második Szálában pedig a' szolgálaton lévő Kamarás Úr fogadta, ki is, az említett Gárda Lieut. tal egygyütt, el-kísérte ő Excel. ját egész a' nagy *Galleriáig*, a' hol vólt a' Király, a' *Nápolyi* Fő Gavallérok' seregében. Bé-érvén ide Országunk' Küldöttje, háromszori magameg-hajtása után meg-állott egy lépésnyire a' Király előtt, 's *Olasz* nyelven tartott rövid Beszédjében elő adta a' maga Küldött-sége' okát; le-festette eleven színekkel a' *Magyar* Nemzetnek ő Felsége eránt viseltető mélly tiszteletét, és szeretetét; 's Nemzetünket, kegyességébe ajánlotta ő Felségének.

Erre

Erre a' Király, igen kegyesen válaszolt. Ekkor által-adta Országunk' Küldöttje, a' Tsászárs' *Magyar Király*', és a' Nádor-Ispány' ajánló Leveleiket. Azonban *Tibolth* Ur, ki eddig, más Követség-Titoknokjainak hasonlatossága szerént, a' *Galleria*' ajtajánál állott vólt, oda vitte a' pénzes ládátskát, mellyis - által adatott a' Királynak. Ezzel meg-hajtván háromszor magokat az Ország' Küldöttje, és a' Titoknokja, ki mentek a' Király elől.

Innen, a' Fels. Királynéhoz vezettetett Gróf *Széchenyi* ő Excel. ja; 's minekutánna ezen Felségnek Anyai nyelvén, az az *németül*, egy szép Beszédebskét tartott; 's erre, Királyné ő Felsége igen kegyesen válaszolt vólna ugyan tsak *Német* nyelven: által-adatott a' pénzes ládátksa a' Királynénak is hasonló tzeremoniával, mint már a' másik ládátksa adatott vólt a' Királynak. — Ezen költsönös meg-tiszteltetéseket a' *Nápolyi* Felségeknek, 's édes Nemzetünknek, örvendezve szemlélték mind a' Király' Palotájába öszvesereglett Gavallérok, mind a' Királynéval vólt Korona-Örököse, Kir. H. Asszonykák, és más Fő Dámák. — Szállására lett visszavitele Országunk' Küldöttjének, a' fenn megírtt pompával ment véghez.

Alig ért haza ő Excel. ja a' maga szállítására: már ott vólt egy Királyi Követség, melly által barátságos beszéllgetésre hivatztatott a' Gróf Úr ő Felségéhez. — Még egygyütt vólt Király ő Felsége a' Fő Gavallérokkal, midön meg-jelent nálla Országunk' Küldöttje, kinek is egy két lépésnyire elibe
jö-

jövén a' Király, sok szép kifejezések között újra meg-köszönte, a' *Magyaroknak* rólla való szives meg- emlékezéseket: az emlékeztető pénzeket felette nagyra betsülte; 's készítettésekben mind a' gondolatot, mind a' munkát igen helyesnek ítélte. Botsánatot kért végre, hogy az nap *Magyar* ruhában nem lehetett. „*De, úgymond, nekem is van éppen olyan Forma - ruhám, mint a' Gróf Uré*“ (t. i. világos veres kurta mente, ugyan azon szín nadrág, setét kék puliderrel; setét kék mellyre - való, kótsag - tollas kalpag, tarsolyos kard 's a' t.). Fogadta, hogy majd egy nap fel-veszi, 's ugyan ekkor *Magyar* ebédre fogja hívni a' Gróf Urat, kedves Hitvesével, született *Festetits* Gróf - Asszonnyal, és Gróf *Festetits* Mária Kis - Asszonnyal együtt. „*Majd az ebéd alatt, monda a' Király, kezembe veszem, a' kis Primas Battyáni' példája szerént* *), a' nagy poharamat, 's iszom az én kedves Magyar - jaimnak egészségeért.“ Ezen, 's több efféle nyájas, és úgy szólván, barátságos beszéllgetése után, vissza vitette a' Király Országunk' Küldöttjét a' maga szállására.

Ezen

---

*) Arra tzelozott itt a' Király, hogy midön a' *Posonyi Koronázás*' alkalmatoßágával meg - vendégelte volna ő Felségeket a' *Primas*: a' *Ns Magyar Nemzet*' nevében, egy nagy pohárból ivott ő Eminentziája, az ő Felségek' hoßzas életekért.

Ezen öröm - napot igen nevezetessé teszi az is, hogy Országunk' Küldöttjének Nemzeti gazdag formaruháján kívül, több drága *Magyar* öltözetek is szemléltettek a' Királyi Palotában. Magyarosan volt t. i. öltözködve H. *Auersberg* Adám is, kinek gazdag kezületű mentéjén leg először tündöklött ekkor a' Sz. István Rendjének nagy tsillaga, mellyel a' *Nápolyi* Király által tiszteltetett meg, ő Ts. K. Felsége' nevében; továbbá; Gr. *Zichy* István; Gróf *Lamberg*; és *Szécse-nyi* Lajos Iffjú Grófotska. — A' Dámák között Magyar ruhában tisztelkedtek: Országunk' Küldöttjének kedves Hitvese, született *Festetits* Gróf Asszony; és *Festetits* Maria Grof Kis Asszony *), kiket a' Királyné, valamint már az előtt eggyneháuy napokkal: úgy ekkor is nagy kegyességgel fogadott; mind a' két Audientziáknak szemlélésében részesített; 's nem kevés időt töltött a' vélek való barátságos beszélgetésben: minthogy a' kegyesség, tulajdonok ama' kedves emlékezetű *Maria Theresia'* Szülöttjeinek.

Ezen a' napon, Generális *Acton* Fő Ministernél ebédelt Országunk Küldöttje, az Ország' Naggyaival, 's kedves Grófnéjával,
és

---

*) A' Levélben ugyan nintsen fel-jegyezve, hogy Gróf *Zichy* Istvánné ő Nagysága is *magyar* ruhában tisztelkedett volna: de ellenkezőt, véteknek tartanánk még csak gondolni is.

és Grof *Festetics* Kis-Affzonnyal együtt. Ebéd után meg-kérte a' Fő Ministert, hogy a' Király és Királyné Feleletjeiknek más-sait (*Copiáit*) nyerne ki az ő számára ő Felségektől. A' Fő Minister, ki mindent kész el-követni, hogy Nemzetünknek szeretetét meg-nyerhesse, igen hiven el járt a' Gróf Úr kérése tellyesítésében. — A' Király, és Királyné, nem Copiákban közlötték a' magok szép feleletjeiket; hanem le-irták azokat tulajdon kezeikkel*) 's úgy küldötték Országunk' Küldöttjéhez, kinek érzékeny szive repeső indulatokkal tellyesedett olly betűs írásoknak szemlélésére. Hálálta ő Felségek kegyelmeket az Ország' nevében: 's fogadta, hogy Ország' Gyűlése alkalmatosságával, által fogja adni azokat a' Státusoknak, és Rendeknek, mint kedves zálogát annak a' kegyes hajlandóságnak, mellyel méltóztatnak ő Felségek viseltetni a' Magyar Nemzethez.

A' Felséges *Nápolyi* Udvar által lett illy nagy meg-tiszteltését édes Nemzetünknek, kiváltképpen-való módon eszközlötte *II. Leó* jó Királyunk, nem tsak az által, hogy kegyessen méltóztatott, meg engedni az emlékeztető pénzek' veretését, 's el küldését; hanem hogy saját Kéz-írásait is ad-

---

*) A' Királyné Válasszát láttatlanban is tudjuk, hogy szépen van le írva: mint-hogy esméretes előttünk, melly szép író legyen ő Felsége.

adta Országunk' Küldöttjének, mellyekben mind Nemzetünket, mint tulajdonát; mind Gróf *Széchenyi* Ferentz ö Exc. ját igen szép kifejezésekkel ajánlotta a' *Napolyi* Király és Királyné' kegyességeibe. — Ugyan ezt tselekedte jó Nádor Ífpányunk *Leopold* Fő Hertzeg is, a' kinek elől-ülése alatt és helybe hagyásával határozta vala magát Nemzetünk azon nemes tselekedetre, mellyel, mind a' *Nápolyi* Felségeket; mind magát örökre meg tisztelte, és a' ki mindent is buzgóan el-követ a' Magyarok' ditsőiségeért, úgymint a' mellyel öszve köttetettnek esmérí a' magáét. — — Ezen két Felséges Nevek után méltán emlithetjük, Ország Birája' Gróf *Zichy* Károly ö Exc. ját, kinek tudva vagynak, mind más fontos tárgyakban, mind az emlékeztető pénzek dolgában is el követett meg - betsülhetetlen iparkodásai; továbbá Hertzeg *Kaunitz* és B. *Spielmann* Urakat, kik mind ö Ts. 's Kir. Felségénél örömmel vetették magokat közbe a' Nemzet Követtségéért, mind pedig szép és hathatós Leveleiket nagy kezséggel útasították ezen tekintetben a' szükséges helyekre. — A' *Bétsi* Udvarnál lévő *Napolyi* Követ, Markése Galló ö Exc. ja is meg érdemli, hogy neve örök tiszteletben tartasson Nemzetünk-nél, mert még jó eleve, igen szépen irt ezen derék Méltóság, Országunk Küldöttje erántt a' *Nápolyi* Fő Ministerhez; a' kitől vett kedves Választ annakutánna, különös hajlandóságának ki - nyilatkoztatása mellett, közlötte Gróf *Széchenyi* Ferenz ö Exc. jával.

Olly örvendetes tudósítás érkezett a' minap hozzánk *Budáról*, hogy Iffjú *Caburg Lajos* Generális Úr ő Hertzegsége, nem tsak kedvelli *Magyar Nyelvünket*; hanem tanulja is szorgalmatosan. Ennek második bizony-ságául szolgál egy nagy érdemű M. Királyi Tanácsos Úrnak közelébb hozzánk útasított betses Levele, mellynek így ír mindjárt az elein: „*Meg-látván nállam C. L. ő Hsége az Urak' betses Munkájokat, igen meg-ked-vellette azt, és kívánja, hogy a' Magyar Hirmondót mindjárt jártaffák számára; e' felett küldjék meg a' Hadi és más nevezetes Történeteknek mind az öt Szakasszait is, az azokhoz tartozó minden Rajzolatokkal egy-gyütt.*” Serkentse ezen nemes példa az ollyatén Hazafiakat, kik mind ez ideig se akarják érdeme szerént betsülni Anyai Nyel-vünket. Azt is halljuk, hogy Feldmarsal-Lieutenant *Blankenstein* Úr ő Excell. ja is el-kezdette *Budán*, Nemzeti Nyelvünk' tanulá-sát. — Szaporítsa az Ég, az így gondol-kodó Méltóságoknak számát!

Baváriának fő Városából, Münchenből (Monachium) írják, hogy Gróf *Bethlen Jó-sef* ő Nagysága, nyóltz napokat mulatott ott közelébb, a' maga kedves Hitvesével, született *Zichy Jósefa*, Keresztes Dáma Gróf *Alfzonnyal*. Mind a' nyóltz napok alatt Nemzeti Magyar öltözetben kellemeteskedett ezen drága Pár. Nem tsak a' Tartomány-Naggyai mutattak hozzájuk igen nagy tisz-teletet, és szeretetet, hanem maga a' Vá-lasztó Hertzeg is különös kegyességet ta-pasztaltatta velek; mert majd mindennap asztalához méltóztatta.

Generális *Mészáros* ő Nagysága, ugyan akkor, midőn az *Uláhnus* Regementet nyerte; *Pétervárad*i Komendánsá is rendeltetett ő Felségétől.

N. *Bars* Vármegye első Al-Ispánnyát *T. Szentiványi János* Urat, Septemvirálistai méltóságra emelte ő Felsege, Néhái M. *Nyitzki Ferentz* Ur helyébe.

Elegyes Tudósítások.

A' *Belgyiomi* öszve esküvésben sok részeknek kellett lenni; mert a' miolta *Vanderhoop*, némelly *tzimborássa*ival együtt el fogatott Jan. 16-dika éjtszakáján; feles számú *Brabántziaiak* takarodtak ki a' Tartományból, kétség kívül azért, mivel féltek, hogy majd reájok vallanak az el fogatott, és Törvényes vizsgálás alá vettetett Társaik. Egy *Brüsszeli* Tudósítás szerént ki is vallott már azoknak nagy része mindent Jan. 25-dikén.

Nagyon pórúl járt mostanság egy *Belga* földes Ur — *Namur* Tartományábólvaló — a' koppójával. Meg unt t. i. az Ur Tsászár' Alatt-valójának lenni; azért is el adta a' jószágát, egy *Frantzia* Urnak, száz ezer livra — de nem kész, és tsengő; hanem lassú hangú papiros pénzen. A' pénzt az úti tarisznyájába tette, még pedig egy sült kappan felibe a' mellyet papirosba takargatott vólt az útra. Meg érezvén a' fontos koppó a' kappan szagát; neki esett biz ő a' tarisznyának 's betsülettel fel abézolta (falta) a' kappant. Jaj de e' még tsak türhető lett volna; hanem papiros pénz se maradt ám mi is. Már most oda mind a' jószág; mind a' pénz.

A' *Frantzia* Nemzet - Gyűlése, ismét új Végzést hozott Tsászárra ő Felségére nézve Jan. 25-dikén, mellyben már első Mártziusig ad időt ő Felségének, a' tellyes meghatározású Válasz - adásra. *Frantziából* fordítva ez a' Végzés' értelme:

„Megfontolván a' Nemzet - Gyűlése, hogy a' Tsászár, az *Európai Fejedelmekhez* 1791-ben Nov. 25-dikén útasított kerülő *Levele*; a' *Prussziai Királlyal* szerzett utóbbi *Kötése*; és a' *Frantziák' Királynak* a' *Konstitutió-Summája* eránt való jelentésére adott feleletje által, az 1756-diki *Kötést* (t. i. a' *Frantziákkal* valót) meg-szegte; és a' külső *Hatalmasságokat* arra igyekezik venni, hogy *Frantzia Ország* ellen hadat indíttsanak — megfontolván, hogy minekutánna meg-esküdt egyszer a' *Frantzia Nemzet*, hogy ő, más *Nemzetek' Igazgatásának* formáját soha is bizgatni nem akarja: méltó jussal meg-várhatja, hogy más *Nemzetek* is hasonlóképpen alkalmaztassák magokat ő hozzája. Örvend azon erős lelkiességnek, mellyel felelt a' *Frantziák' Királya*, a' *Tsászár' utolsó Írására*; és ezeket végezi:

1.) Kérni kell a' Királyt egy *Deputáció* által: jelentse meg a' Tsászárnak, hogy ő (t. i. a' Király) nem traktálhat másképpen a' külső *Hatalmasságokkal*, hanem a' *Frantzia Nemzet' nevében*; és a' *Konstitutió* által reája bízott hatalomnak erejénél fogva.

2.) Kérni kell a' Királyt, kérdezze meg a' Tsászártól: akar é, mint az *Auftriai Ház' Feje*, békességben, 's szép tsendességben

élni a' *Frantzia* Nemzettel? és le mond é mind azon Kötésekről, 's Eggyezésekről, mellyek a' *Frantzia* Nemzet' Felsége, senkitől való nem függése, és bátorsága ellen tzelóznak.

3.) Kérni kell a' Királyt: jelentse meg a' Tsászárnak, hogy ha tökéletesen eleget nem fog tenni Mártziusnak első napjáig, az említett tzikkelyekre nézve: ollybá fog tartatni hallgatása, valamint minden halasztó, avagy mellőző felelete is, mintha hadat izent volna a' *Frantzia* Nemzetnek.

4.) Kérni kell a' Királyt, hogy továbbra is el-kövesse haladék nélkül mindent, a' mi által olly karba helyheztetethessék a' Sereg, hogy első parantsolatra mindjárt indulhasson táborba.

Svéd Ország' Kintstárja úgy ki-ürült, hogy a' múltt Január. 16-dikán még a' megígértt interes-fizetések is félbe-szakasztattak addig az ideig, míg már az Ország' Rendjei valamit nem végeznek azok erántt. Ezen interesek, azon adósságoknak interessei, mellyekkel a' Had' idején tett szállításokért tartozik a' Státus. Nagyon bé-fizetett a' papiros-pénzeknek az említett Jan. 16-dikai történet: mert mindjárt ötven *pro cento* kezdett alább szállani a' volorjok, az az: száz forintos banko-tzeduláért nem adtak többet 50 forintnál. — Már Január. 17-dikén megestek vólt nagyobb részént, az Ország-Gyűlésére való választatások; kezdtek is már gyűlekezni a' Deputátusok *Gefle* Városába. Mint-hogy olly nagy Szála nem vólt egész *Gefle*-ben,

ben, a' mellyben el-fért vólna az egész Ország. Gyűlése : újjonnan készítettett a' Király egy nagy Házat, mellyen mindennap 80 Átsok, és 200 Katonák dolgoztak. A' négy Státusoknak magános öfzve-gyűlésekre különös helyek' rendeltettek, úgymint : a' *Nemesi Rend'* számára, az Ispotály' Temploma; a' *Polgári Rend'* számára, a' ló-oskola; a' *Papi Rend'* számára, a' Gymnásium; a' *Paraszti Rend'* számára pedig más iskolai épület.

Meg-igértük közelébbi Levelünkben, hogy közleni fogjuk azon Seregeknek laistromát is, mellyek *Freyburg'* környékére rendeltettek, és már rész szerént helyben vagynak, rész szerént ott lesznek rövid idő múlva :

Gyalog Batalionok : A' *Gemmingen* Regementjéből 2, *Klebekéből* 2, *Ferdinánd Toskánáéból* 1, *Neugebaueréből* 2. A' *Stabs* gyalog Regementből 1.

Lovas Osztályok : A' *Hohenzollern* vasas Regementjéből 3, a' *Tászar'* könnyű Lovassai között ugyan annyi.

Generálissai ezen Seregeknek ím' e' következők : Fő Kormányozó H. *Hohenlohe*. Ideig-való Kormányozó (*Interims-Kommandant*) Feldm. Lieut. *Vallisch Olivier*; továbbá Feldm. L. *Ehrbach*, gyalog GG. MM. *Brentano*, *Velsch*; és lovas G. M. *Kosboth* Urak.

Az élet' arra Austriában.

Bétsben, Jan. 30-dikától fogva Febr. 4-dikéig ment *Posonyi* mérője garason
A' búzának . . . . . 40 -- 60

A'

A' rozsnak	.	.	.	.	24 — 30
Az árpának	.	.	.	.	25 — 30
A' zabnak	.	.	.	.	15 — 22

Fischamendben, Febr. 3-dikán

P. mérője					garason
A' búzának	.	.	.	.	48 — 51
A' rozsnak	.	.	.	.	23 — 26
Az árpának	.	.	.	.	— — 21
A' zabnak	.	.	.	.	13 — 16

Draszkirchenben, Febr. 3-dikán

Pos. mérője					garason
A' búzának	.	.	.	.	50 — 56
A' rozsnak	.	.	.	.	26 — 30
A' zabnak	.	.	.	.	14 — 16

Az erejek felett költőknek, vagy vesztegetőknek majd éppen az a' sorsok végre, mint a' pestiseseeknek. Nem zárják ugyan el szinte más Emberek' Társaságától őket, mint a' pestiseseket; de el-zárás gyanánt van az a' ki-hirdetés, hogy őrizze tőlök ki ki a' maga vagyonját, mint szava tarthatatlan Emberektől. Illy hirdetések tétettek mostanság közönségesekké a' *Bétsi Újság'* Tódlálékjában, Iffjú Bárá *Vetzlár* — — ellen; Iffjú Gróf *Khevenhüller* ellen, ki az Attya' halála után Hertzeg fog lenni; és közelébb *Pellegrini* Regementbéli Kadét Gróf *Wurmbrand Ehrenreich* ellen. — A' ki ezeket az Urakat, tulajdon magok szavokra, akár pénzzel, akár valami pénz-érővel ezentúl meg-emberli: maga lássa, hogy' veheti vissza tőlök, a' mit nékiek adott; éppen nem támaszkodhat a' Törvényhez, melly az afféle adósságokat nem esméri valóságos adósságoknak.

Erdély

*Erdély Ország.**D. Szent - Martonról, Jan. 29-dikén.*

Egy kerülő parantsolatjában, azt hirdettette ki a' napokban a' Fő Kormányozó Tanács, hogy ezentúl a' Nemes Magyar Királyi Testörzök közzé, tsak valóságos jó nemes származású Ifjak ajánltassanak; kiknek mértékeiket is kívánja.

Hogy az oroszlanok is birnak könnyörülő indulattal: e' már sok jeles példák által meg-bizonyított igazság. De hogy még a' ragadozó farkasnak is jutott legyen abból a' nemes indulatból: erre még kevés a' példa. Annyival inkább meg-érdemli tehát, úgy ítélem, a' *Magyar Hírmondóba* - való beiktatást az itt következő történet, melly a' múltt elzúlóban esett körülöttünk; de tsak most lett értelemre: Eggy ehes farkas ki-jő az erdőből prédát keresni; az orra (a' szagláló tehetsége) egy félre - való helyre vezette, a' hová némelly munkások a' magok kis gyermekeiket rakták vala le, élés - tarisznyáikkal együtt. — Mit csinált a' farkas a' gyermekeknek? meg-nyalogatá; hanem a' tarisznyából ki-vette a' dézmát.

* * * * *

Minthogy a' *Nápolyi* Felségek' tiszteletére veretett pénzek' képei, olly nagy bétben vagynak a' két *Magyar* Hazában: még egyszer fogunk azokkal kedveskedni az érdeemes Elő-fizető Uraknak; hogy a' már nállok lévőket másoknak el-ajándékozassák.

A' *Magyar Museum*' II. Kötetjének II. Negyedje már ki jött, kezünknel is vagyon. Erről nem sokára bővebben.

A'
TSASZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Böjt-elő Havának (Februáriusnak) 14-dik napján, 1792.

Nápolyi kedves Újságok.

Az Audientzia' napján, a' Nápolyi Királyhoz mondott Olasz Beszédjét Országunk' Küldöttjének, 's az arra adott Olasz Feleletjét Király ő Felségének, Magyar magyarázatjaikkal együtt ímé közöllyük:

Gróf *Széchenyi Ferentz* ő Excell. ja' Beszédje a' Királyhoz.

„Ho l' onore di presentare a Vostra Maestà la lettera dell' Imperadore e Re d' Ungheria mio graziosissimo Sovrano, come pure un' altra di Sua Altezza Reale

il Signor Palatino assieme colle Medaglie, che gli Stati d'Ungheria hanno fatto coniare all'oggetto di perpetuare la presenza di Vostra Maestà, e di Sua Maestà la Regina all'incoronazione della Sagra Sua Maestà Imperiale e Re Apostolico. Supplico Vostra Maestà di voler accettare e gradire queste Medaglie come un attestato della profondissima venerazione ed amore, che essi professano alla medesima, ed alla Regina. Degnisi anche permettere che io raccomandi la Nazione e me stesso alla continuazione della Reale Sua benevolenza tanto ambita dagli Ongaresi, che ho la fortunata sorte d'implorare qual interprete dei sinceri comuni voti. “

„ Szerentsém van által-adni Felségednek a' Tsászár és Magyar Ország' Királlya' az én kegyelmes Fejedelmem' Levelét, valamint ő Királyi Hertzegségéét a' Nádor-Ispány Urét is, azokkal a' pénzekkel együtt, melyeket a' végre verettek *Magyar Ország'* Státusai, hogy örökké-valóvá tegyék annak a' Királyi Jelenlételnek emlékezetét, mellyel meg-tisztelték Felséged és a' Fels. Királyné ő Szentséges Tsászári 's Apostoli Királyi Felségének koronáztatását. Reménykedem Felségednek, fogadja kedvesen ezen pénzeket, annak a' mély tiszteletnek, és szeretetnek bizonyságául, mellyel viseltetnek a' *Magyar* Státusok, Felséged, és a' Királyné éránt. Méltóztassék egyszersmind meg-engedni:
had'

hadd ajánljam mind a' Nemzetet, mind magamat további Királyi jóvoltába, mellyet a' Magyarok olly buzgóan óhajtanak, 's a' mellyet én, úgymint a' kinek szerentsém van a' közönséges kívánság' ki-magyarázójának lenni, igen kérek. “

A' Király' Feleletje.

„Ricevo con vera sensibilità il nuovo contrasségno di amistà, coll quale l'Imperadore e Re d' Ungheria, e l' Arciduca Palatino accompagnano la graditissima dimostrazione, che vogliono darmi gli Stati d' Ungheria di ricordarsi del piacer sommo, che ho provato presso l' illustre e valorosa loro Nazione.

Le attenzioni che mi ha la medesima usate, e il senso di stima, che mi ha ispirato, non si scancelleranno giammai dal mio cuore.

Vi priego di confermare questa asserzione agli Stati, e ai degni vostri Compagni, mentre colla massima soddisfazione riveggo voi in questa Capitale. “

„Belső indulattal fogadom ezen új bizonyyságát a' barátságának, mellyet ragasztottak a' Tsászárr 's Magyar Király, és a' Fő Hertzeg Nádor-Ispány, ahoz a' kedves ki-nyilatkoztatáshoz, a' mellyet mutatnak hozzám *Magyar Ország'* Rendjei; meg emlékezvén azon nagy örömről, mellyet tapasztaltam az ő Nemes és Vitéz Nemzetjeknél.

Az a' tisztelet, mellyet bizonyított erántam a' Magyar Nemzet, 's azon betsület-érzés, mellyet öntött az én belém magáeránt, soha se fognak ki-esni szivemből.

Kérem az Urat, tegyen erről tanúbizony-ságot a' Státusok, és a' maga méltó Társai előtt. Én az Urat, a' leg-nagyobb megelégedéssel nézem ezen fő Városban.

A' Török Követről.

Posonyba, ezen hónapnak 4 dikén érkezett a' Török Követ, dél utánni harmadfél órakor. Estve el ment a' Redutba, F. M. L. és *Posonyi* Komendans B. *Venkheim* hintáján. Más nap dél tájban el indult onnan. Meg nézte a' Szigetben a' *Novibéli* Basa' temető helyét, 's annak emlékezetére emeltt sír-követ belső meg indulással szemlélte. — *Svechet* *) nevű helységbe 7-dikén ért 161. előtti tíz órakor. Onnan 9-dikén bé küldö *Bétsbe* a' *Diván Effendit* (Követts. Titoknokja. *Mustafa Béget* olly hagyomással, hogy menne el a' Német Birodalom' Udvari Vitze Kancelláriusához H. *Koloredóhoz*; 's az Udvar és Status Kantzelláriusához H. *Kaunitz*hoz; 's illendő köszöntés mellett jelentené meg *Svechetre* lett el érkezését, 's azon kívánságát Követ' ő Méltóságának, melly szerént óhajt minél elébb *Béts* Városában meg jelleni 's el járni a' reája bizott dolgokban.

Di-

---

*) Így nevezik közönségesen; hanem *Schvachat* a' valóságos neve.

A' *Diván Effendi* maga hat lovas úti hintóban ült; mellyet egy négy lovas hintó, és három fél fedeles kotsik követtek. A' négy lovas hintóban ült a' Követtség Tolmáttsa *Janku-Rossetti Muráf*; a' három fél fedeles kotsikban pedig más hat Törökök. Kisériőben három lovas Katona volt a' *Diván Effendi* mellé adva. Ts Kir. Udvari Titoknok, 's Udvari Tolmáts *Stürmer* Ur, elvezette a' *Diván Effendit*, mind H. *Koloredóhoz*; mind pedig H. *Kaunitzhoz*; kik mindketten viszontagolták a' Követ' köszöntését. E' meg lévén meg vendégeltettek mind a' *Diván Effendi* és a' Követtség Tolmáttsa külön; mind pedig a' több 6 Törökök is más szobában tsokoládéval; kávéval; gyümöltsel édességekkel 's a. t. Ezután ki ment a' *Diván Effendi*, *Leopoldstadt* nevezetű külső Városba, hogy ott a' Követ számára készített szállást megtekéntené; 's ezt is elvégezvén vissza tért *Svechetbe*.

A' Követ, Febr. 11-dikén délelőtti tíz órakor indult meg *Svechetről*, *Béts Városa* felé. Maga, hat lovas hintón ült; de az Emberei mindnyájan lovagoltak előtte, és utánna szép rendben. A' lovas Katonaságon kívül, igen sok kísériői voltak, a' kik *Bétsből* mentek ki rész szerént hozzája, rész szerént tsak az nap eleibe. A' *Bétsi* szélső Kapuhoz, 12 óra felé érkezett. Ott várta Gróf *Kinsky József*, *Béts Városa'* Kommandánsa, több Generálisokkal 's Tisztekkal. Az említett Kapunál, ki-szállott a' Követ a' hintajából, 's paripára ült. Bé-érven a' kapun belől, *Wolkenstein* és *Veteráni* Gróf és

és Kamarás Urak által fogadtatott, kik az *Austriai* Rendek' részéről mentek vólt két Trombitással eleibe. Innen, következő renddel lett a' menetel: Leg-elöl lovaglottak öt vasas Katonák, utánnok a' megnevezett két Gróf Uiak, két Trombitássaikkal; továbbá egy tsomó vasas Lovasság; ezután hozott 4 bokrétás ló egyg ernyős szekeret, melly arany paszománttal, 's bojtokkal ékesített veres posztóval vólt bevonva. Azt mondják, hogy ebben vóltak az ajándékba - való drágaságok. Ezen ó testamentomi forma szekér után lovaglott egy Török, a' ki jobb kezében egy nagy botot tartott; utánna más Török, vékonyabb bottal; ez után kettő, mogyoró páltzákkal; és ismét kettő, ezüstös páltzákkal. Ezek után vezettek öt paripákat, két két *Austriai* Parasztok gyalog; más hat paripákat pedig Török Lovász - legények. Ezen hat, rész szerént szürke, rész szerént sárga pej paripák arannyal és ezüsttel ki - varrott, szebbnél szebb tsujtárokkal vóltak fel - ékesítve. A' nyereg - készületek, drága kövekkel tündöklöttek. — Itt következett már egy sor, a' melly messziről szépen veresellet: minthogy jobbára mind veress ruhákban vóltak a' Törökök. A' Követet meg előzőtt Törökök között lovaglott azon szép Iffjú is, a' ki jövendőbeli veje lessz a' Követnek; és a' Követtség Papja, kinek zöld konty fedte a' fejét; minthogy *Mahomettól* veszi származását. A' Követ egy gyönyörű készületű seregélly szürke paripán ült, sárgás színű felső ruhában. Fejében veress tsalma vólt. Drága övét

ővét még tündöklőbbé tette a' két szép piz-
tolya, 's a' *Péter* kése. Két felől a' lova
mellet négy Törökök gyalogoltak; sok he-
lyen pedig gázoltak is; mint hogy felette
nagy vólt a' sár. Bal oldalról lovaglott
Ts's Kir. Tolmáts *Stürmer* Ur. Azon Tö-
rökök között, kik a' Követ után lovaglottak,
nyilakkal rakott szép tegezek szemléltettek
némellyeknek felső ruháikon; rózsák, né-
mellyeknek kezeikben; egynek kezében,
egy nagy aranyos pipa; egynek, két kis
dob függöt két felől a' nyereg kápája mel-
let, mellyekre ottan ottan ütött egynehá-
nyat. — A' négy viz-hordók, rakva vóltak
mind magok, mind a' lovaik nagy tsörgök-
kel.

Hátul lovaglott a' Követ' Kintstartója,
a' ki hébe korba apró török ezüst pénzeket
szórt. Bé-fejezte a' menetelt egy tsomó
vasas Lovasság, melly után vólt még négy
hintó, és 54 rakott szekér. — A' Ts. Kir.
Udvar, a' *Salésiai* Apátzák' Klastromából
nézte a' Török Sereg' menetelét. Valamerre
ment a' Követ a' Váron kívül (mellynek
nagy részét meg-kerülte), mindenütt sűrű
sort formált két felől a' Nézők' sokasága,
mellyet meg nem szünt barátságosan kölzönt-
getni ő Meltósága, mellyére tevegetvén a'
jobb kezét. Bal kezével, a' kantár' szárát
tartotta. Délutánni 2 óra tájban ért a' maga
szállására, melly az *Au*-kert mellett vagyon,
B. Ecker' nyári palotájában.

Magyar Ország.

Budáról, Febr. 6-dikán. „Gróf Brunsvik József ö Excel. ja, kénytelenítettett beteges állapotja miá le mondani a' Mohátsiak' dolgában való Kir. Biztosságáról; helyébe, Temesvári Adminisztrátor M. Bakó Ur tétetett-fel (projektáltatott) ö Felségének.“

Abaúj Vármegyéből, Jan. 21-dikén.

*„Az Urak' Tetényi Historiájok, nékem egy igen kedves estvét tsinált. Tibullusi gyönyörködéssel ülvén kandallóm' lobogó tüze mellett, egy 70 esztendő's Öregnek olvastam el azt, a' ki ifjúságát az *insurgens* Seregben töltötte, most pedig, el-halván felesége és gyermeke, a' halált rettegetés és óhajtas nélkül várja; és a' ki nékem, lelkének ezen dispositiója által gyakorta fogantatosabb Tanítóm, mint a' sok *Chrysippusok*, és *Crantorok*, a' kik nem élni, hanem csak tudni tanítanak. Annak látása, hogy ez az eggyügyü költemény ennek a' jó Öregnek lelkét egészen fel-derítette, 's homlokáról minden el-butulásra altató lomhaságot elkergetett, engemet is által-járt, 's szívesebben nevettem, mint a' Bétsi Játék-néző-helyben a' *Benuzzi'* frivolitássain (haszontalankodásain). A' Tetényi történetért ez az Öreg nékem a' *Szesztait* beszéllte el; 's én azt ismét az Uraknak beszéllem, olly bizonyos hitel alatt, hogy az Urak' *Hírmondójának* Olvasói közt bizonyosan lesz legalább egy, a' kinek az, olly vidám estvét tsinál, mint nékem, és az én Öregemnek a' Tetényi rege. El-szenderülve a' tűz' melegé.*

gító lobogása alatt, igen elevenen érzettem, hogy *Rousseaunak* esmeretes *paradoxonjában* mélly igazság fekszik; és hogy az csak a' mi hibánk, hogy ötet meg-érteni nem akarjuk.

(Az említett *Szesztai* történet, a' Tóldalékba van iktatva, illy tzim alá: *Rege, Mátyás Királyról.*)

Erdély Ország.

„Az utazásbéli könnyebbségnek eszköz-
lésére, kívánnya ő Felsége *Károlyváratt*,
az ott már hajdanában is meg-volt *Cambiatu-
rát*, az az: *forspontos* lovak' tartását vi-
szont fel-állíttatni. Négy száz forint eszten-
dei fizetést ajánl ő Felsége a' *Cambiatoristá-
nak* olly fel-tétellel, hogy tartozzon az, 12
hámos lovakat, 's meg kívántató szekereket
tartani, és azokkal mindeneknek, valakik
Commisszariátika Affsignatziókat mutatnak,
következendő bérért szolgálni: A' Katonaság
15 krajtzárt fog néki fizetni egy lóért, egy
státzióra; a' kötelességből menő *Provincia-
listák* 17-et; más Utazók pedig 24-et.

A' külső Országi *Zink'* mázsájától
eddig vett két forint harmintzad, fél forintra
szállíttatott le.

A' mindennapi postázás, melly csak a'
háborúra nézve állott vala fel, ezen hónap'
végével mindenütt meg-szünik.

Most értem, hogy a' *Barclajus' Argenisse*
a' *Hochmeisteri* könyvnyomtató sajtó alatt
vagyon. Fordította egy Nemes *Erdélyi*
Magyar. — Valakik ezen könyvet láttak,
mindnyájan azt mondják, hogy még szebb
a'

a' fordítás, az eredeti munkánál. — Azt sajnálja Fordítója, hogy hasonlóban fáradozó Bajnokra akadott. Igyekezem valamit az eleiből kezemhez kapni, 's vele az érdeemes *Román* - Szeretőknek szolgálni.

A' Frantzia Dolgokról.

A' Császár eránt hozott azon Végzésére a' Nemzet - Gyűlésének, mellyről közelébbi *Hírmondónkban* emlékeztünk, következő értelmű Válasszát küldötte a' Király Január. 28-dikán a' Nemzet - Gyűlésébe:

„U r a i m !

Igen nagy figyelmetességgel meg vizgáltam azon kéréseket, vagy serkentéseket (invitation) az Uraknak, mellyet Végzésformájában küldöttek hozzám. Tudjak az Urak, hogy a' Konstituczió szerént *) egyedül engemet illet a' külső Hatalmasságokkal való értekezés. — A' törvénytelvő Test **) csak akkor tanátskozhatik hadról, minekutánna vóltaképpen - való jelentést vett én

tő-

*) Az az: a' Frantzia Igazgatás' formájának újjonnan lett el-intézése, vagy az új Frantzia Státus - alkotvány szerént.

**) Így neveztetik a' mostani Nemzet - Gyűlés, 's így fognak hivattatni minden következő Nemzet - Gyűlések. A' mostani Gyűlést meg - előzőtt Nemzet - Gyűlés azért neveztetett, 's neveztetik Constituens Nemzet - Gyűlésnek, mivel a' készítette el az új Frantzia Konstitucziót.

tőlem az eránt. Kétség kívül van az Uraknak arra jussok, hogy a' Nemzet' javának tekintetbe való vételét előmbe terjesszék; de azon mód eránt, mellyel tselekedték ezt az Urak, fenn említett Végzéseken: sok szólóm volna; hanemha látnám; hogy a' környülállások olyanok, mellyekben tellyesíteni kell inkább haladék nélkül, mint próbálgatni törvényes jussaimat. — Még 14 napokkal ez előtt meg-irtam már én a' Tsászárnak, hogy felelne egész meg-határozással azon pontomokra, mellyek tárgyai az Urak' végzésének. Olly formálag alkalmaztattam magamat a' Tsászárhoz, mint szükség alkalmaztatni magát egy Hatalmasságnak, más Hatalmasságokhoz.

Ha hadra kél a' dolog: érzem, hogy ditsősségemre szolgál énnékem, eggy olly Nemzetnek nevében kommandirozni (kormányozni), melly annyi bátorságot mutat. Tudva van előttem az ő egész ereje; de én azzal az okossággal tartozom mérsékelni lépéseimet, a' minémű serénységgel tétetem a' hadi készületeket, hogy hat hét alatt táborba szállhasson a' Sereg. Semmi szembe tünőbb próbáját nem adhatnám én; úgy ítélem, a' Konstitutióhoz vonzó indulatomnak, mint ha olly gondossággal eszközölöm a' békességnek fenn-maradhatását, a' milyen serénységgel tétetem a' hadi készületeket. A' leg-nyughatatlanzkodóbb bizodalatlanság is kényteleníttetik meg-esmérni, hogy én, ezeket tselekedvén, tellyesítem minden kötelességeimet. — Midőn hadról van a' tanátskozás, nem engedi meg akkor

a' heves hirtelenkedést az Ember-ség. Mert a' had - végzés által a' határoztatik - meg: hogy a' *Hazának* mellyen meg - fontoltt java, kívánnya a' *Hazafiak'* egy nagy részének fel - áldozását. Gondom van nékem az Ország' bátorságára, hasznára, és ditsőségére; 's hiszem, hogy minden órán meg mondhatom a' Gyűlésnek: ha tarthatunk é számot *Békes-ségre*, avagy pedig Had eránt való feltételt tartozok eleibe terjeszteni nékie."

Minthogy ezen Királyi Irás, felelet vólt: erre nézve leg - kissebbet se tanátskozott, 's végzett az eránt a' Gyűlés

Hogy a' visszálkodásnak, és háborúságnak lelke annyira uralkodott, és uralkodik még most is *Frantzia Országban*, 's különösen *Párisban*, a' *Frantzia Nemzetnek* nagy romlására: fő indítói, 's szerző okai ennek, azok a' sokféle értelmű *Klúbok* (Társaságok), mellyek mindnyájan akarván nevelni a' magok Követőiknek számát, különböző részekre szaggatták a' Nemzetet, 's ekként magát magának pusztító ellenségévé tették. Hogy ezen gonoltnak eleje vétetődhetnék addig, míg *Frantzia Országot* végső veszedelembé nem borítaná: újra egy Társaság állott fel mostanában *Unitáriusoknak* nevezete alatt, mellynek az a' tizélya, hogy egyesítsen minden más Társaságokat, vagy Felekezeteket azon esetre, ha valamely külső Hatalmasság meg - támadándja *Frantzia Országot*. — Abban a' *Klastromban* tartják magok üléseiket az említett *politikus Unitáriusok*, melly hajdan az úgy nevezetett *Unitárius Szerzete*.

teseké vólt. — Az Unitáriusok' igyekezete jó; de ennek kívántt tze'llyára való jutását inkább tsak kívánni lehet, mint reményleni.

Elegyes Tudósítások.

A' Frantzia gondolkodás' módjától úgy örzi II. Katalin a' maga Alattvalóit, mint ragadó nyavaljától; a' Spanyol Udvar pedig úgy nézi már azt, mint a' Spanyolokba is beléjek esett fenét: azért is szer felett kemény eszközöket vesz elő, hogy meg-akadályoztathassa annak terjedését.

Egy Pétersburgi tudósításból, melly költ Jan. 10-dikén, azt olvassuk, hogy meg tiltatott Pétersburgban az új Frantzia Konstitutióról való beszéllgetés. Ehez képest a' Politzáj rendelést adott ki minden Vendégfogadósoknak, hogy mihelyt meg sejteneek három vagy négy személlyeket együtt beszélleni az említett Konstitutióról: leg-ottan tegyenek jelentést azok eránt a' Politzájnál, melly maga részéről el követi olztán a' követni valót. — Ez, keményetske rendelés; de bezzeg szörnyűség az, a' mit *Madritban* történtnek lenni ir egygy *Olasz* Levél. Megparantsoltatott t. i. nem régiben egygy estve, hogy minden ajtók bé-zárássanak; és hogy az ablakokon se merjen senki is ki-nézni: mert különben mindjárt tüzet fognának adni a' Katonák az ollyatén ablakokra. Rémülés fogta el az egész Várost, illy *Drakói* Törvénynek hallására. De hát reggelre kelve melly nagy lett mindenfelé a' szörnyűködés: a' midön tizennégy akaasztó-fákat szemlélték a' vá-

vásár - piatzon , mellyeknek mindenikéről eggy egy szerentsétlen függött. A' táblán, mellyel jegyes vólt mindeniknek a' mellye, ez olvastatott: *Igy járnak a' köz - tsendesség' meg - háborítói.* — Kik lettek légyen ezen 14 törtt nyakúak , nem teszi ki az *Olasz* tudósítás; hanem tsak a' közönséges vélekedést írja meg felölök , melly szerent a' *Frantzia Propaganda' Apostolinak* (az az , a' *Frantzia Konstitutiót* terjesztő Társaság' Küldöttjeinek) kellett nékiek lenni.

A' *Spanyol* Udvar mind szárazon , mind vizen téteti a' nagy hadi készületeket , még pedig azért , a' mint egy *Madriti* Levél bizonyítja , hogy ha a' környül - állások úgy fogják hozni magokkal : ő is nyomosan belé szólhasson a' *Frantzia* dolgokba.

A' *Svéd* Király még se vitette vissza a' bagázsiáját , és lovait *Aachenből* (*Aquisgránumból*) , sőt az a' hire , hogy az Ország - Gyűlésnek végződésével , maga is oda fogná útját venni.

Anspach és *Bayreuth* Tartományait , mellyeknek birásáról örökösen le - mondott már a' múltt Dec. 2-dikán a' Markgráf: ezen folyó Elztendő' Január. 16-dikán foglaltatta el maga számára a' *Prussziai* Király , B. *Hardenberg* Ministere által.

Avenio (*Avignon*) Városa , és a' *Venesini* (*Venaißin*) Grófság , (mellyek a' magok előbbeni törvényes Fejedelmektől — Pápa ő Szentségétől — el - pártolván , *Frantzia* Or-

Országgal kívántak egyesíttetni) már most egészen új *Frantzia* kaptára vagynak ütve. *Avenio* Városában azzal az okossággal éltek a' Magistrátusok' választásában, hogy mindtsak olyan személyeket választottak Tisztviselőkné, a' kik egy vagy más részre való hajlással még nem jegyesítették (bélyegezték) magokat; a' kik tehát annál könnyebben elközölhetnek békességet és tsendességet a' Nép között. — A' *Venessini* Grófság' Lakosinak le-tsendesedését ellenben nagyon akadályoztatja az, hogy mind olyan Magistrátusok választattak, a' kik az előbbienékné meg-esküdtt Ellenségeik.

A' *Wurmser* Huszár Reg. jénél feleslegvaló (*Supernumerarius*) Májori hivatalt viselt *Knesevich* Ur, rend szerint való Májornak ment által a' *Vatsey* Huszár Reg. jéhez. — A' Freypartisták között Majorságot nyert *Mileradovits* Ur (ki a' Nemes Testörző Seregéből ment vólt ki a' Had' eleivel katonáskodni) most Májor a' *Jellachich* Reg. jében. Mintegy huszonnyóltz esztendő's Ifjú.

Schwecheti Anekdota.

Schwecheten jövén keresztül egy jó Barátunk ezekben a' napokban, beszédbe eredt az ott múlatott Török Követnék valamellyik Emberével, a' ki igen jól tud oláhúl. A' tsalmás Atyafi nagyon meg felejtkezett *Mahomet*' törvénnyeről a' Keresztyének között, 's jól bele tekintgetett beszéd közben a' boros kantsóba. A' belzélgető Társa azt mondja egyszer néki: *Azt hallottam én rokon, hogy*
a'

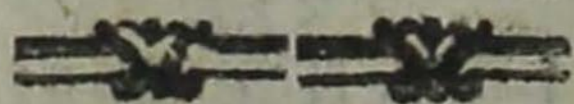
a' Törököknek nem szabad bort inni. — A' Török nem igen sokat törte a' fejét a' feleleten, hanem hevennyiben ezt válaszollya: En is azt hallottam, hogy a' Kathol. Keresztényeknek nem szabad húst enni Pénteken; de látom, hogy bizony tsak úgy meg eszik ők akkor is, mint más napokon.

J e l e n t é s.

Olasz Országának Komo nevű Városában testamentom-tétel nélkül holt-meg Nagyváradí Fi Bagosi László Kapitány Úr. A' ki ezen Kapitány Urnak hagyományához juszat tartja, jelentheti magát Májusnak utolsó napjáig az első Garnison Regementnél.

B é t s.

Az Erdély Országí Deputátus Urak közül, itt vagynak már Gróf Bethlen László, Gróf Teleki Lajos, Fő Kormányiszéki Tanátsos Gál János, Itélő - Mester Tűri László, és Kolosvári Senátor Bartha Móses Urak. — Ma talám a' több Deputátus Urak is meg érkeznek.

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Februárius' 14-di napján 1792-ben költt árkusához.

Tudományi Dolgok.

Ha valamelly Tudományi - Kerületben (*Districtus Litterarius* *) az Akadémiánál 's egy vagy más Gymnásiumnál üressen marad valamelly Tanító - szék : a' Kerület-béli Igazgató (*Director*) azonnal be-jelenti azt a' Felséges Helytartó Tanátsnak, melly ki-hirdetteti az Országban, hogy e' 's ez Városban ekkor 's ekkor *Concurfus* leszzen, az az, Prófefforságért való vetélkedés. Illyen *Concurfus* hirdettetett a' múltt esztendőben Karátson 2dik napjára *Pestre*, az ott lévő Univerfitás *Aesthetika Kathedrájáért* (vagy a' Jó Iz tudománnyának tanító - székéért) melly, a' mint tudjuk üressen maradt, Profeflor *Werthes* Úrnak *Pétersburgba* (*Sz. Péter Várába*) lett menetelével. — Ez a' *Concurfus* következendöképpen készült meg:

Karátson előtt való napokon, egynehány Ülésekben azon tanátskoztak, a' Világi Böltselségnek Tanítói (*Professores ex Facultate Philosophica*) mi módon kelleffen a' *Concurfust* úgy el-intézni, hogy a' részre - hajlás gyanújától mentt leheffen a' Fakultás. Min-

dent

---

*) Illyen, kilentz van az Országban.

dent is el követtek az ollyas eszközöknek felkeresésében, mellyek által mind a' F. Helytartó Tanács, mind az Udvari Kantz-lária benne helyhez tetett bizodal-moknak vóltaképpen megfelelhes-senek. Elvégezték tehát magok között, hogy minden Tanító Úr bizonyos Kérdéseket gondoljon ki az *Aesthetikából*, mellyek a' Concurrens-eknek fel-tétel-senek a' meg-fejtésre. A' köv-e-ző Ülésekben, ezek a' Kérdések felolvas-tak, meg-visgáltattak, 's köz-zü-lök mintegy harmin-tzig valók alkalmatos-oknak találtat-tak a' fel-tétel-re. Ezek külön-külön pa-pi-ro-sra le-irattat-tak, öszve-sodortat-tak, és kevertet-tek. Ezen öszve kevertt Kérdések köz-zü-l, hárm-at ki húztak; a' több-bit pedig a' Fakultás' jelen-lé-tében meg égették. Ezen 3 Kérdések-nek kette-jét boríték alá tették, 's a' Decanátus petsét nyomó-jával le-petsétel-vén, ezeket a' szókat irták a' boríték-on fe-lül: *Pro scribendo* (Írás által való meg-fejtés végett.) A' harmadik Kérdést ha-son-ló-képpen le-petsételték, 's ezt irták reá: *Pro examine orali* (szóval való visgálás végett). Mind a' két le-petsételtt levelet-ske, egy-ollyan Professzornak adatott a' Konkursus' nap-jáig, a' kinél nem vólt a' Dekanátus' petsét-nyomója.

Karátson' 2 dik napján reggeli 9 órakor meg-jelentek az Univer-sitás' egy-ik Osko-lájában a' Konkurrens-ek, kik is hatan vóltak, úgymint: Tisztelendő *Tóth Farkas*, az el-öszlött Jé-zus-Társaságából való Pap, és *Budán* a' *Rhetorikának* Tanítója; *Szabó László*, Református, ez előtt *Nagy-Bányán*
Hu.

Humanisták' Tanítója, most a' F. Helytartó Tanátsnál Praktikáns; *Belnaj*, az Ország Bírāja Úrfiainak nevelője, *Rossi*, a' *Pesti* Universitas könyvtárjánál Kancellista, *Nitsch* most nevelő Bárá *Prónay* ö Nagyságánál, és *Schedius Lajos*, mind ketten Évangelikusok. Az utolsó, egy azon nagy reménységű Ifjak között, kinek a' *Göttingiai* Tudós Társaság ítélte vólt az eggyik érdem pénzt 1790-dik esztendőben, 's kiről *Hadi és más Nevezetes Történetek* nevezetű Munkánk 4-dik Szakaszában, a' 182 dik oldalon bővebben emlekeztünk. — Kilentz óra után meg jelent a' *Filosofika Facultás'* Dekánnya, 's egyszersmind Professor *Pasquich* Úr, *Schwartner* és *Gabelhoffer* Professorokkal eggyütt. *Schwartner* Úr, által adta a' Dekánnak a' reá bizott leveletskét. A' Dekán pedig adta *Gabelhoffer* Úrnak, ki is fel szakasztotta azt, 's a' benne el rejtett kérdéseket le-diktálta a' Konkurrenszeknek. A' kérdések ezek vóltak: *Cum duo principia sint, quae Aesthetici a' studioso scientiarum et artium elegantiorum exigunt, scilicet bonus gustus, et ingenium aestheticum; ostendatur, in quo utriusque indoles et natura consistat? Utrum ad primitivas animae facultates, an ad derivativas pertineant; Ex quibus constitutivis constent, et ex quibus causis resultent: Azután: Comparentur veteres Poetae cum recentioribus, et cum ratione definiatur, utris venustatis et elegantiae major laus competat? *) Ezen* kér-

---

*) Nézd ezen kérdéseknek magyarázatjokat most folyó Munkánk 35-dik oldalán.

kérdésekről *Dissertatiot* (Elmélkedést) kellett írni Deák nyelven a' Concurrenseknek minden Könyv vagy Írás segedelme nélkül. Eljövén az ebéd ideje, hárman ebédelni mentek két Professorokkal, hármaknak pedig tettzett folytatni munkájokat, egy Professornak jelen létében. Estvéli 7 órára négyen készen voltak Írásokkal, ketten pedig egész 11 óráig dolgoztak. Az óránként egymást felváltó Professorok, a' készen lett Írásokat be szedték 's neveket reá irták.

Más nap volt a' szóval való előadásnak próbája. Erre, az egész Filozófiai Fakultás, melly mintegy 9 Tagokból állott, meg jelent Gróf *Brunsvik* Helytartói Tanácsos Úr Ö Excellenziaja előlülése alatt, ki egyfzersmind a' Tudományokra ügyelő *Commissiónak is Praefesse*. Mindenek szemek látára fel szakasztatott a' második le petsételt leveletske is, mellyben ez a' kérdés volt elrejtve: *Datur ne summum et primum principium Aesthetices, ad quod omnes partes Aestheticae revocari possunt? Quodnam est illud? Quomodo illud adplicative ad omnes artes liberales, tam formatrices quam foecundas enunciari debet? Recenseantur principia Aestheticae, quae hucdum a Philosophis recepta aut ventilata sunt, et sanae crisi subjiciantur.* A' Concurrensek más szobában tartózkodtak addig, a' meddig egymás után kihitták őket, és az asztal végénél álló székre le ültették. A' kérdést először fel olvasták, azután írásban kezébe adták minden Concurrensnek, hogy arról ollyas oktatást tartson, mintha tanítvánnyai előtt szollana.

Hár-

Hárman a' Professor Urak közzül mind írásba vették azt nagy sebességgel, a' mit a' Concurrrens a' kérdésről beszélt. Azután *Isochrates* beszédeiből némelly helyeket, és az *Anthologia Epigrammatum* — Görög Epigrammák virágos Gyűjteményéből — egy néhány verset Deákra; *Virgiliusnak Aeneides*ből pedig ezeket: *Ille ego, qui quondam gracili — arma virumque cano —* Magyarra fordították. Az utolsó fordítást Tisztelendő Dugonics Professor Ur vette protokollumba. A' Concurrrens Urak következő rendel hívattattak fel: *Tóth, Szabó, Rossi, Belnay, Schédius, Nitsch*. Négyen közülök egy fertályig, ketten pedig fél óráig disseráltak. A' ki által esett a' vizsgáláson, azt meg marasztották, 's egy más székre le ültették, hogy a' még elé nem hívtak meg ne tudják tőlök a' fell tett kérdéseket. — Ezzel vége lett a' Concursusnak.

Most kézzől kézre járnak Munkáik a' Fakultás Tagjai között; nemcsak azok, mellyeket a' Concursus első napján írtak, hanem ez előtt nyomtatásban ki bocsátott, és az Instántziájok, 's Attestátumaik mellett még a' Concursus előtt bé-nyújtott Munkáik is. Mind ezeket szorgalmasan meg vizsgálják a' Fakultás Tagjai, melly is valóban nem kevés időbe fog telni, Azután újra össze gyűlnek, és a' Concurrrens közzül hármat választanak voklok által a' Professorságra. Ezeknek neveiket maga ítélete mellett által küldi a' Fakultás Budára a' tudományokra ügyelő Commisziónak. A' Commiszió meg - vizsgálván a' Fakultás voksolását,
fel

fel adja azt vélekedése mellett a' Felséges Helytartó Tanátsnak, Innen a' Fels. Udvari Cancellariára küldetik Bétsbe, melly is, Ő Felsége eleibe terjeszti a' *Candidáltk* személyeket, kik közzül eggyet nevez azután ő Felsége Professornak.

R e g e *)

M á t y á s K i r á l y r ó l.

Szepes, és *Liptó Vármegye* között fekszik egy nagy hegy, mellyet most is *Király-heggynek* hívnak, minthogy *Mátyás* gyakorta ott vadászott; 's ennek bizonyságául lehet az, hogy *Szombathely* (másként *Mons S. Georgii*, vagy *Georgenberg*) nevű Városkában még most is látszik egy deák *epigraphe* egy ház' falán, melly azt adja tudtára az ott útnak, hogy *Mátyás* abban ebédelt. A' *Szomólnoki* 's *Jászai* erdőknek jöven a' *Király*, eggy estve azon veszi magát észre,

*) *A' mese, és rege között különbség van. A' mese soha sem történtt, hanem tsak költött dolgokat beszéll; a' rege ellenben valóban meg-történtt elmés eseteket ádelő. — Így különbözteti ezt a' Frantzia a' Fable és Conte; a' Német pedig a' Fabel és Erzählung nevezetekkel. — Ezt annyival illőbb volna közönséges értelembé vétetni, mivel e' szónak: Mese, most három jelentése van. Eggyik az ænigma — másik a' fabula — a' harmadik pedig az úgy nevezett régibb anekdotomok. A' Rege pedig valóságos magyar szó, mint ez a' szokásban lévő mondás is mutatja: Agg rege, az az, régi traditio.*

hogy tsak maga maradt, 's nyakán a' nagy
 sötétség. Tüzet látván, megyen a' mint
 mehetett, 's késő éjszaka ér bé *Szesztára*,
Kassához két mértföldnyire. A' Mester
 házánál még világ vólt, oda megy, szállást
 kér, 's bé-fogadtatik. *Betsületes* neve *Kegyelmednek*? kérdi a' Mester. *En, Mátyás Kováts* vagyok, felel a' Király, *Budán lakom*,
's ide 's ide jártam. A' Mester, vatsorát
 akar főzetni feleségével; de *Mátyás Kováts*
 látván, hogy üresetske a' kamara, nem engedte. *No hát egy fazék bort hozatok*, monda
 a' Mester, 's küld a' tsap-székre. — *Biz' azt izenik ott Kegyelmednek*, mond' a' szolgáló,
hogy rója-le előbb a' régít, különben zálog nélkül nem adnak. A' szegény Mester,
 szégyenletében, a' tógáját, vagy minek is
 hívták még akkor, küldi zálogba. Nem jött
 üresen a' szolgáló, 's a' Mesternek olyan
 kedve kerekedett, hogy maga a' szolgálóval,
Mátyás Kováts pedig Mesterné Afzonyommal
 jól meg rakták a' lejtőt. A' Magyar *hospitalitás* szerént, *Mátyás Kováts* más nap jó-
 kor reggel *schlafreutzer* (szállás - pénz)
 fizetés nélkül indult útnak, 's meg-ígértette
 a' Mesterrel, hogy egyszer *Budára* megyen,
 vissza adni a' költsönt. *En*, monda a' Király
igen esméretes Ember vagyok *Budán a' Kapu-*
soknál, tsak tudakozza Ked, hol lakik Mátyás
Kováts? 's a' *Kapus Kendet* mindjárt el-vezeti
 hozzám; mert tudja, hogy a' *betsületes Ven-*
dégért ő is kap egy ital bort. — A' Király
 el-megy, 's a' Mester tsak iszik *Mátyás*
Kovátsnak szerentsés haza-meneteléért. —
Feleség, monda egykor a' Mester, *nem felejt-*
hetem én azt a' Budai Kovátsot. *Derék* egy

Ember vólt az; nosza készíts egy tsupor vaját, hadd megyek Budára; meg-igérte, hogy jól lát, tudom, hogy embere lessz szavának: de én se mehetek üres kézzel, 's leg-alább a' Feleségének egy tsupor vaját viszek. — —

El-indúl a' Mester a' vajjal, 's bé-ér Budára. Tudakozza a' Kapust, hol lakik *Mátyás Kováts*? 's a' Kapus maga kezdi vezetni a' Mestert. — Ejnye be jó, hogy ide jöttem, gondolja magában a' Mester; derék Embernek kell ennek a' *Mátyás Kováts*nak lenni, hogy a' Kapus így kap a' Vendég-vivésen; 's hát a' Várnál vagynak, 's a' Kapus int a' Mesternek: *tsak fel a' gráditson!* Szepeg a' Mester, mert nem fért a' fejébe, hogy a' Kováts olyan roppantt házban lakjon; de akarta, nem akarta, menni kellett. Bé-érnek a' *Mátyás Kováts*' tzifra palotáiba, elő jön a' Kováts, de nem kormosan, 's a' Mester térdre bukik. *Kelj fel, jó Koma*, mond a' Király, *vólt é ebéded?* 's fordúl a' Királynéhoz: *Feleség, főzess neki egy kis ebédet, ő is jzívesen látott engem.* Oszlik a' Mester' rettegése, törölgeti izzádságát, 's utóljára még a' tsupor vajjal is kedveskedik felesége' nevében a' Királynénak. El-készül az ebéd, a' Király hegedültet, 's ebéd után tántzra kerekedik maga talám a' *Tetényi Leánnyal*, a' Mester pedig a' Királynével. — Így telvén el Budán vagy két hónapja a' Mesternek, kérdi a' Király: mit kíván tőle? *Tsak azt az eggyet, Felséges Uram, hogy Szeosztán nagyobb legyen az ittze!* monda a' Mester; 's azolta szintén e' mai napiglan nagyobb az itt, mint minden más *Abaúji* Helységeekben.

A'
TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bőjt - elő Havának (Februá-
riusnak) 17-dik napján, 1792.

Még is Nápolyi kedves Újságok.

Országunk' Küldöttje, Gróf *Széchenyi Ferentz*
ő Excellenciája, következő értelmű
Német Beszédet tartott a' *Nápolyi Király-*
néhoz:

Szerentsém vagyon Felségednek által-
adni, ő Tsáfz. 's Kir. Felsége' az én nagy
kegyelmességű Uram' Levelét. — Vagyon
az a' ki-mondhatatlan szerentsém is, hogy
bé-nyújtsam Felségednek a' *Magyar Nemzet*'
nevében, melly Felségedet belsőképpen sze-
reti és tiszteli, azon emlékeztető pénzeket,
mellyeket a' végre veretett a' Nemzet, hogy
R Fel.

Felségednek, a' mi kedves Királyunk' megkoronáztatásán - való jelen - létét, 's azt a' jóságát, mellyel szerentsésített bennünket azon alkalmatossággal, örök emlékezetben fenn-marassza. Méltóztasson Felséged azokat, mint háládatosságnak, tiszteletnek és szeretetnek jelét kegyesen el-fogadni; 's a' Nemzetet, és engemet is méltatlant további Felséges Kegyelmeiben meg - tartani."

A' Királyné' feleletét kívántuk mind a' maga eredeti valóságában közleni, az az, a' mint mondotta azt németül ő Felsége; mind pedig annak magyar értelmét is:

„Mit doppeltem Vergnügen empfangen ich in gegenwärtiger Veranlassung die Sendung des Kaisers meines Bruders, an den mich so viele theuere Bände knüpfen. Es ist sehr schmeichelhaft für mich nicht minder, als für den König meinen Gemahl, von einer so edlen und tapferen Nation einen so ausgezeichneten Beweis von Aufmerksamkeit zu erhalten. Ich ersuche Sie, Herr Graf! für mich insbesondere den Kaiser meinen Bruder meiner unbegrenzten Verehrung, und Zärtlichkeit, und die Stände von Ungarn meiner wahren aufrichtigen Verbindlichkeit, und Hochachtung zu versichern; und seyen Sie zugleich selbst überzeugt, dass letztere zur Vollziehung eines so schätzbaren Auftrags keine uns angenehmere Wahl, als es ihre Person ist, hätten treffen können.“

„Kétzeres gyönyörűséggel fogadom e' jelenlévő alkalmatosság - béli Küldését a' Tsászárnak az én Bátyámnak, kihez engem olly sok drága kötelek szorítanak. Igen ked.

kedvesen érzékenyítő dolog, szintén úgy reám, mint a' Királyra az én Férjemre nézve, hogy eggy olly nemes, és vitéz Nemzet illy kiváltképpenvaló módon bizonyítja - meg erántunk a' maga figyelmetességét. Kérem a' Gróf Urat! hogy különösen rélzemről tegye bizonyossá a' Tsászárt az én Bátyámat arról, hogy tiszteletem, 's érzékeny szeretetem, mellyel viseltetem eránta, határ nélkül - való; győzze meg *Magyar Ország* Rendjeit is arról, hogy igaz sziveségű kötelessék 's betsülőjök vagyok. Hitesse el egyfzersmind az Úr magával is, hogy a' Rendek, eggy illy betses Bíztoosságnak végre hajtására - való választások által, soha már jobban nem találhatták volna kedvünket; mint midőn az Úr Személyét választották.

Magyar Ország.

Posony. Gróf Szapári Péter ö Nsága vette Feleségül Gróf Csáky János ö Nsága Kis-Asszonyát, Gróf Haller Jósefné ö Exc. ja Testvérjét.

Ns *Hont Vármegyében*, *Judicii subalterni* Présességet viseltt M. Húszár Jósef Úr, Kir. Tanátsos méltósággal tiszteletetett meg.

Budáról, Febr. 7-dikén.

„Ma pótolattak - ki azon négy Vákántziák (ürességek), mellyek itt a' F. Helytartó Tanátsnál voltak, úgymint: két Kántzellista, és két Accessistaság. Gázsó Úr, a' *N. Szombati* Distriktuális Táblánál Titoknoki ranggal, és 800 forinttal vólt Registrátor, leve Kántzellista, személlére nézve 550 forinttal. Tsillag Úr, a' Septemvir. Táblánál

500 forinttal volt Registráns, ugyan tsak Kántzellista, 350 forinttal. Gyöngyösi László Úr, ez előtt Ns Szathmár Vármegyének Registrátora, Accessista lett 300 forinttal. Szabó László Úr is (ki előbb Nagy Váradon, azután pedig Nagy Bányán viselt volt Professorságot, vallására nézve Református) Accessista, 200 forinttal. — Az Instánsok' száma ezen közönséges hivatalokra, több volt 250-nél, kik az előtt többnyire főbb hivatalokban, 's jobb fizetéssel szolgáltak. — Nehéz volt a' F. Helytartó Tanátsnak a' választás; de igen nehezen esett, 's esik még az a' lehetetlenség is, hogy olly sok jeles válogatott Ifjakat, érdemek szerént meg nem jutalmaztathatott. A' Fel. Kamaránál lévő mintegy 20 Vakantziák is nem sokára kifognak pótoltatni. De ha ez végbe menénd is: még is 500-nál többen maradnak, az eddig szolgálatot viselttek közül vizsgálatalanúl. “

A' Munkátsi Uradalom, vagy Dominium vissza - vétetett volt (mint tudni - való) a' Gróf Schönborn Familiától, 1788-dik esztendőben a' Korona' számára. A' közelébb múltt Ország - Gyűlés ellenben vissza ítélte azt örökre az említett szép érdemekkel tündöklő Schönborn Háznak, az általa hozott, 's Királyi helybe - hagyással is meg - erősített Tzikkelyeknek 7-dikében. A' volta - képpenvaló által - adás, ezen folyó esztendő Január. 29-dikén esett meg. Altal - adó volt a' Munkátsi Distriktus' Kamerális Administrátora (Kamarai Ki - szolgáltatója), 's Kir. Tanácsos M. Csathó Úr. Altal - vevőnek kikérte

kérte maga képeben Gróf *Schönborn Eugenius Ervin*, Ns *Beregh Vármegye*' örökös Fő Is-
pánnya; Iffjabb Tek. *Lónyai László* Urat,
Ns *Beregh Vármegye*' Első Al Ispánnját,
a' ki volt t. i. negyedfél ezstendőkkel ez
előtt ugyan tsak Altal- adója is az Urada-
lomnak, a' *Schönborn Ház*' részéről. Midőn
birtokába vette volt a' Kamara ezen Jőszágot,
150 ezer forintot fizetett a' *Schönborn Fami-
liának*; most tehát ezen summát vissza ki-
vánta magának a' Kamara is, de annak
szakaszonként - való le - fizetésére 5 ezstendő-
ket engedett a' fenn - nevezett Gróf Úrnak.
Ő Excellentiája azonban mindjárt le - tette
nagy részét a' summának; 's minden órán
egélfizen is ki fogja elégíteni a' Kamarát.

Besztertze - Bányáról, Febr. 9-dikén.
„Egy jó Hazafi Plébános Ur éppen a' napok-
ban vala nállam *Arva Vármegyéből*, *Galli-
tziá'* széléről. Ezen Úrnak valóságos *Ma-
gyar* buzgóságát esmertessétek meg kedves
Hazafi - Társaim! a' két Magyar Hazával,
ezen drága szavai által: „*En, ha lehetne,
ma Magyarokká tenném minden velem lakó
Tótjaimat, vagy inkább Fél - Lengyeleimet;
mert meg - érdemli ez az áldott Haza, hogy
mind azok, kiket a' maga kebelében táplál, 's
gazdag javaiban részeltet, annak nyelvét bé-
vegyék. Bártsak vőltaképpen fel - serkennének
mind az ollyatén Naggyai Hazánknak, kik,
óh fájdalom! vagy éppen nem, vagy tsak im-
így amúgy tudják Nemzeti nyelveket, mind
más magyarul nem tudó Lakosi a' Magyar
Hazának; 's haszonra fordítanak a' mostani
drága alkalmatosságot: midőn olly bős, és*
ke-

kegyes Fejedelemmel áldott meg az Isten, a' kinek különös gondja van önnön magának az Anya - nyelv' gyarapodására: mint ennek tsalhatatlan bizonyságát adá az által is, hogy minden Oskolákba Magyar Nyelv - Tanítókat méltóztata rendelni. "

A' Rába - Közben igen el - hatalmazott, a' mint Göttingából *) írják, a' sertés - lopás. Nem tsak a' mezőn legelő sertéseket lopdosák széltire a' rossz emberek; hanem még a' hizlalókat is ki - viszik, a' házaknál lévő ólaktól.

Posonyból, Halak - havának (Februáriusnak) 9-dikén.

„A' Török Követnek több Emberei között vagyon egy varásló is. Azt gondolhatná valaki, hogy illy pallérozott Városban tellyességgel nem lehetett keleti ennek a' Bolondítónak. Dejszen — de bizony reá vitt némellyeket a' babonához való vonfzódás, hogy jövendöltesse nek vele. — Egy Leánynak, szép Mátkát, 's nagy gazdagságot; másnak ellenben rút Férjet jövendölt. — Ennyit az Oláh Tzigány Asszony is jövendöl, egy tojásért. — Eggy Asszony kérdezte tőle: találná el, mitsodás természetű legyen ő? A' Tsalmás meg - nézte, 's azt felelte: hogy haragos. Nem hazud biz abban,

---

*) Egy jó Barátunknak oda irták a' Rábaközről; ő pedig nekünk hevennyiben megirta: hogy Német Országról is kapjunk Magyar Újságot, bár ha szomorút is.

ban, monda az Asszony. — Ezt sem nagy dolog volt el-találni: mert látta az Asszony' rántzos homlokát; 's különben is ritka Asszony, a' kibe egy kis lúd-méreg ne szorúlt volna. — Szint' olyan könnyen meg mondhatta egy más Asszonynak, hogy a' Férje mellett *lóggósokat* is tart: mert hiszem már ez, sokaknál módivá lett. — Ennek az Asszonynak feslett életét különösen, a' kiről itt vagyon a' szó, tsak a' szemei, 's szemérmetlen maga-viselete is egyszeribe el-árúhatták. “

(*Bakó* ő Excel. ja nem *Temesvári* Adminisztrátor, mint *Budáról* hibásan irták volt; hanem *Krassó Vármegye'* Fő Ispánnya.)

Erdély Ország.

Szamosújvárról, Febr. 5-dikén. „Báró *Jósika Antal* Úr, Ns *Kolosvármegye'* Fő-Ispánnya, az *Erdély és Magyar Ország* között lévő szél-jegyeknek (métáknak) meg-nézésére indult. Ez eránt, még a' múltt Ország-Gyűlésétől vett volt parantsolatot ő Nsága; de sok foglalatosságai mind eddig el-vonák ennek tellyesítésétől. Mert most bezzeg van dolga a' *Kolosvármegyei* Fő Ispánynak, a' mióta *Kolosvártt* van a' Fő Kormányozó Tanács. Az is elég gond volt, hogy ezen a' télen tsak úgy melegedett a' *Kolosváratt* lakó Hivatal-béli Személlyek' Háza, ha a' Fő Ispány Úr parantsolt fa eránt.

Hogy' felel meg az ember maga magának?

Barátságban élnek vala itt két Iffjak, kik közzül mindenik alkalmas észbéli tehetséggel birt ugyan, de az egyik, sokkal oko-

okosabbnak tartotta még is magát a' másikonál, 's szüntelen tudatlanságot hánya szemére a' Társának mind addig, míg végre illy alkura lépett vele: hogy ha ezen verset: *Altius erectum gravius cadit omne superbum* (Mentől fénnyebben fel-emeli magát valaki, annál nagyobb esik) jól meg-magyarázza: nem tartja többé tudatlannak. Más nap azért monda a' magát tudósabbnak tartó: *Gyere mennyünk lovagolni, 's azután magyarázd meg a' verset. Jól vagyon, felel amaz, 's kérte egyszersmind tudós Társát, hogy nyergeltetne egy jó nagy lovat. Az okosnak nem vala annyi esze, hogy Társának ezen szavaiból valamit sajdított volna; hanem ki-lovaglott a' leg-nagyobbik lován. Elandalodik egyszer, és félre néz. A' másik azonban meg-tsapja az ökeme lova' farát, melly hirtelen meg-vitzkándozván magát, botsülettel le-fittyenté hátáról a' rajta ülő Urát; de semmi sértődést nem okozott néki. Ekkor el neveti magát a' másik, 's mondá: *No Barátom! itt a' vers' magyarázattya; örvendek mind azon, hogy magad meg feleltél magadnak, mind pedig azon is, hogy ezután nem tartassz már többé tudatlannak.**

Az idő felénk olly változó, hogy telylyességgel semmi rendet nem tart. Néha, szépen mosolygó nap-fénnyel kedveskedik; mindjárt ismét esni kezd; más reggel egy kisség (kevéssé) meg-fagy; tsak hamar megént esik, és havaz. Alig járhat az ember a' sár miá. “

A' múltt Karátsonban, következő
rhytmussal köszöntötte az Annyát egy kis
Gyermek:

Nem azért hirdetem, hogy ma Nagy Karátson,
Hogy felettébb kapnék a' vajás kalátson:
Hanem hogy jelentsem néked tiszteletem',
Melly nélkül nem volna élet az életem.
Hogy ez az örömöm tarthasson sokáig,
Élly kétszer három száz Új - hód' fordúlttáig!

A' Frantziáknak belső, és külső dolgaikról.

Bizonyos, hogy még mostanság is abban
a' hiedelemben voltak sok *Párisiak*, hogy a'
Király ki akar szökni az Országból; melly
hiedelem nyughatatlankodásokat is elközlött
Január. vége felé.

Bizonyos az is, hogy a' tzúkor és kávé
mód nélkül meg - drágúlt; és ez, második
elközlője volt a' Nép' közelébbi fel-zúdulá-
sának, és erőszakoskodásának. Mivel ezen
drágaságnak nem lehetett más módon eleit
venni, hanem egyedül a' kávé - italnak el-
hagyása által: erre nézve önként lemondott
arról *Páris Városának* egy Ofztállya, 's a'
több Ofztályokat is serkentette, a' maga pél-
dája' követésére. — Ugyan ezt tselekedte az
úgy neveztetett *Jakobinusok'* vagy *Republi-
kánusok'* (Közöns. Társasági Igazgatás' for-
máját sürgetők) Társasága is.

Bizonyos, hogy a' Polgári Hitet le nem
tett Papok, háborúság - szerzők voltak sok
részeiben az Országnak; mellyhez képest az
Igazságra ügyelő Minister által iratott a'
Király, minden Törvényfzékeknek széllyel
az Országban, hogy szorgalmatosan vigyáz-
zanak az említett Papokra, és minden sze-
mély -

mély - válogatás nélkül végre - hajtsák , a' köz - tsendesség' háborítói ellen hozott Törvényt. Következendő ki - fejezésekkel él a' többek között, említett Irásában a' Minister: „*A' Törvény nem tesz semmi különbséget a' Zsidók és a' Keresztyének, a' Protestánsok és Katholikusok, a' Konformisták és Dissidensek között. Nem a' vélekedéseket, és személyeket ítéli az; hanem a' tselekedeteket.*“

Bizonyos, hogy passzus nélkül senki se utazhat már most ismét *Frantzia Országban*.

Bizonyos, hogy Jan. 28-dikán a' *Párisi Tanács-Ház* előtt olvastatott el az a' Végzése a' Nemzet - Gyűlésének , melly szerint a' Király' öregebbik testvér Öttse *Lajos Stanislaus Xavérius* el - veltette a' Regensséghez való jussát: mivel nem ment vissza az Országba , a' Nemzet - Gyűlése', és a' Király' hívására.

Bizonyos, hogy az *Autüni (Autunumi)* Püspök *Taleyrand* Úr, ki egy vólt az előbbi Nemzet - Gyűlésnek Tagjai közzül , most pedig Tagja a' *Páris Városáról* neveztetett Ország - Olztály' Fő Kormányfőkének, *Londonba* érkezett Jan. 25-dikén egynehányad magával , és már azólta, *Anglus* Minister *Pitt*, és *Grenville* Urakkal gyakor izben is vólt eggyütt, 's hosszasán beszélgetett. Közönségesen úgy hiszik, hogy *Angliával* való Frigy - kötés az oka, *Londonba* lett menekelésnek. — Minekutánna az említett Frigy - kötésről szóllott volna a' *Párisi* Újságnak Jan. 21-dikén költ Darabja, ezt veti utánna előbbeni szavainak: „Kéttség kívül méltán óhajl-

óhajthatunk mi Frigyet eggy olly Nemzettel, mellyet a' derék Igazgatás, 's az azt lelkesítő Szabadság' Lelke leg - elsővé tettek a' Világnak minden Hatalmasságai között. Eggy illy segedelem nem hagyna többé bennünket kételkedni, a' Revoluzciónak bóldog előmeneteléről; és az, igen természeti dolog, hogy mi *Frantziák*, ahoz a' Hatalmassághoz valamelly bizodalommal legyünk, melly mind ekkoráig tökéletes *Neutralitást* (Részre hajlás nélkül valóságot) tartott a' mi Revoluzciónkra nézve.

Bizonyos, hogy a' *Lüttichi* H. Püspök tilalmazó parantsolatot adott ki Jan. 15-kén, melly szerént nem szabad többé semmi Idegeneknek katonákat szedni *Lüttich* Tartományában; és ezt azért tselekedte a' Püspök, hogy valamint más Német Hertzegek: úgy ő se szolgáltaffon alkalmatosságot panaszra *Frantzia Ország*nak.

Ezek, bizonyosságok voltak: következnek az irtt, és ki is nyomtatott, de azért nem egész bizonyosságú hírek.

(Mert nem mind igaz ám az, a' mi ki van nyomtatva.)

Az a' hire, még pedig úgy mondják, hogy ez a' hir Kabinétokból repült volna ki, hogy *Orosz*, *Spanyol*, és *Svéd Országok* egyes erővel, 's tökéletes meg - határozással rajta vagynak, hogy *Frantzia Ország* el ne pusztúllyon; hanem előbbeni egész erejébe vissza - állíttasson: — azért; hogy állandóúl maradjon benne eggy erős vetélkedő Társa *Angliának*, melly örömet szeretne a' nyakokra ülni a' több Tengeri Hatalmasságoknak.

nak. — Az *Austriai* és *Prussziai* Udvaroknak — minthogy ők nem Tengeri Hatalmas-ságok — nints olly károk, vagy hasznok benne koránt is, akár rontsák magokat a' *Frantziák*, akár sem — hogy tehát a' *Frantziák*' helyre-állításában teendő közös munkájok hijába ne essen: ki fogják tsinálni *Orosz*, *Spanyol*, és *Svéd Országok*, hogy a' Tsászár meg-tarthassa *Chotyim Várát*, a' Rájájával vagy Megyéjével együtt; *Prussia* pedig meg-kaphassa, a' mire már úgy is régen ásítózik: tudni illik *Thörn* és *Dantzig* Városait.

El ne felejtsük ám valami módon, hogy e' tsak hir.

Hir ez is, még pedig *Párisból* jött hir, hogy a' *Berlini* Udvarnál lévő *Frantzia* Követ *Segür* Úr háromszor ütött magának kést a' mellyibe, azon való nagy meg-háborodásában, hogy midőn más Ministerekkel, és Méltóságokkal együtt ő is meg-jelent volna Jan. 25. dikén délelőtt a' Királynál; délután pedig a' Királynénál: eggyik Felség se szólott hozzá egy szót is; belzélgettek ellenben mind a' ketten, *Fr. Gen. Heymannal*, a' ki *Bouille* Generálissal együtt hagyta oda *Fr. Országot*. Azt olvassuk, hogy a' Királynénak irt előre a' Király, hogy semmit se szóllyon *Segür* Úrral: melly irására a' Királynak ezt felelte volna a' Királyné: hogy „soha nagyobb gyönyörűséggel nem engedelmeskedett.“

Hogy nem tsak a' magános személlyek, hanem egész Gyűlések, 's akármelly névvel nevezendő Törvény-Táblák, és Székek is hi-

baz-

bdzhatnak: ez, nem újság; de, hogy egy hibázó Törvénytörő a' maga hibáját meg-esméri, 's azt, a' mennyire lehet, jóvá teszi: már ez, ritka dolog; és a' Magyar Hírmondóba is belé illő újság.

Yssengaux nevezetű *Frantzia* Distriktusnak Fő Törvénytörője, észre vévén az általa hozott szententziának igazságtalanságát, közönséges Gyűlést hirdettetett, 's nagy számú sokaságnak jelenlétében nyilván vallást tett maga felől, hogy hibázott ítélet-tételében; ki-adott szententziáját vissza vette, és semmivé tette; 's a' törvényezés - költségeit fel-olvtván magok között a' Birák, ki ki le-fizette a' maga erősenyéből nagy készséggel, a' mi reája esett. Még e' sem vőlt elég a' Törvénytörőknek, hanem hogy annál közönségesebbé lehessen tselekedete: le-iratta azt körülállásosan, ki-nyomtatatta, és a' nyomtatványokat közönséges helyekre fel-függesztette. — Ezen nemes példát olvasván értsük utánna mindnyájan ezt a' tudományt: *Néktek is szőll ez a' letzke, Barátim!*

Olasz Országí Anekdota.

Asszonyok, 's Férjfiak is olvashatják.

A' Római nyomozó Szék (Tribunal Inquisitionis) eleibe, igen különös ügy került mostanság. Egy Nápolyi Ember, már hét Feleséggel kelt őszve; 's midőn a' tselekedete ki-tudódott: már éppen a' nyőltzadikkal is lakodalmat akart tartani. Azzal menti magát: hogy ő néki a' vőlt tzellya a' házassodásban, hogy jó Feleségre tegyen szert; de ezen tzellyát egyben se érte el azon hét személlyek közzől, kiket egymás után vett feleségül: 's
most

most már azért akart nyóltzadik próbát is tenni.

Lembergi Anekdota, vagy is inkább megfejtésre való Rege.

Egy Nemes Ember bé-vádoltatott a' Törvényszéknek, hogy harmintz arannyal meg akart valamelly Tisztviselőt vesztegetni a' Felesége által. A' harmintz arany le is tetetett a' Törvényszéknél. Kérdőre vonatván a' Nemes Ember, azzal állott elő, hogy ő sem meg-vesztegetni, sem meg-ajándékozni éppen nem akarta a' Tisztviselőt, nem lévén arra legkisebb oka is; hanem az igaz, hogy azon napon, mellyen a' Tisztviselőnél volt, el veszett 49 arannya. A' vizsgálás közben elő mutattatott néki a' papiros, mellybe az aranyak voltak takarva, 's arra, mint magáéra reá esmért; hanem az aranyak másféléknek találtattak, mint a' millyeneknek mondotta ő a' maga el-veszett 49 aranyát. Amazok t. i. *Hollandus*, ezek pedig *Tsászar* aranyok voltak, az ő szája' vallása szerént.

Az élet' arra Austriában.

<i>Bétsben</i> , Febr. 6-dikától fogva				11 dikig
ment <i>Posonyi</i> mérője				garason
A' búzának	.	.	.	43 — 60
A' rozsnak	.	.	.	25 — 28
Az árpának	.	.	.	24 — 30
A' zabnak	.	.	.	14 — 20

Fischamendben, Febr. 9-dikén

<i>P.</i> mérője				garason
A' búzának	.	.	.	— — 54
A' rozsnak	.	.	.	23 — 26
Az árpának	.	.	.	20 — 21
A' zabnak	.	.	.	11 — 16

Drafsz.

Draszkirchenben, Febr. 9-dikén

<i>Pos. mérője</i>	<i>garason</i>
A' búzának	44 — 59
A' rozsnak	27 — 30
Az árpának	23 — 24
A' zabnak	15 — 18

Béts.

Ma tartatik bóldogúltt *II. Jósef* Tsászá-
ért a' vigilia; hólnap a' Sz. Mise: és így
Vasárnap és Hétfőn, (az az Febr. 20, a' melly
napon műla ki t. i. a' meg-nevezett Felség
a' világból) szabad lesz a' tántz, és Teátrum;
valamint Kedden is.

Február. 20-dikán szándékozik a' *Török*
Követ bé-jöni, szokott pompával a' *Német*
Birodalom' Udvari Vice-Kántzelláriusához,
H. *Kollorédóhoz*. Előre benn vólt már teg-
nap a' Követtség-Titoknokja egy fejer lovon,
a' ki előtt két vasas Katonák lovaglottak;
körülötte pedig 8 *Törökök* gyalogoltak.

Az itt őrizeten lévő Katonaság, farsan-
gi mulattságra való pénzt kapott *Ferentz*
Föhertzegtől. Jól ki is farsangolta magát.

Az *Erdély Országi* Deputátus Urak,
mind itt vagynak már.

A' múltt esztendő végén, *Wiener Zeit-*
schrift név alatt egy hónapos munkát kez-
dett ki botsátani *Hoffmann Leopold Aloysius*
— két esztendőekkel ez előtt a' *Pesti Uni-*
*versitás*ban a' Német Nyelvnek, most pedig
a' *Bétsi* Universitásnál az Eloquentiának
(Ékesen szóllásnak) Professora. Már há-
rom kötet jött ki *Zeitschrift*-jéből. Az utól-
sóban meg vallja, hogy a' *Bábel* és *Ninive*
nevezetű motskos Írásoknak maga a' Szer-
ző.

zöje. A' kik által olvasták ezen Köteteket, 's nemes érzékenységgel bírnak, közönségesen meg teltek bosszúsággal. Némellyek el is kezdték már a' Szerzőt Irásaikkal érdeklenni. A' *Braunschweigi Journalban* még most tsak rövideden kelt ki ellene *Kampe*. Itt *Bétsben*, *Huber Ferentz Xaverius*, *An Herren la Veaux* 's a' t. nevű kis munkájában róla le horta. *Alxinger* Tudós Úr is most nyomtattatja Irását ellene, 's a' jövő hétre el is készül vele. Azt halljuk, hogy a' Censurába több Irások is adattak be ellene. — Illyen, sőt keményebb patsmagolást érdemelne *Zilmer* (nem *Zölner*) a' *Grosse Wahrheiten und Beweise*-nak alaton gondolkozású Írója.

A' *Brabántziai* Rendek, szemére hányták a' Kormány-székeknek, hogy nem törvényesen esett azon el-fogatások némelly személlyeknek, melly történt *Brüsszelben* Jan. 16 dika', és 17-dike' közt való éjtzakán. A' Kormány-szék azt felelte ezen ellenvetésre, hogy a' kiket ő el fogatott, meg tudta előre felölök bizonyosan, hogy azok, a' Fő Hatalomnak le rontói, 's a' magok Pólgár Társaiknak gyilkosai akartak lenni: a' kiknek el fogatásával tehát késedelmezni nem lehetett. — Erre, nem tudtak felelni a' Rendek; hanem azzal állottak elő továbbá, hogy a' Katonák némelly ragadozásokot vittek véghez. A' Kormány-szék azt ígérte, hogy az illendőképpen bé mutatandó károkat meg fogja téríteni.

Küldjük a' d d d árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból.

A'

TSASZARI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának (Februáriusnak) 21-dik napján, 1792.

Az 1789. Esztendőben, Decemb. 21-dik napján *Kolosváratt* kezdődött, és 1791-ben Auguszt. 9-dik napján ugyan csak *Kolosváratt* is végződött

Erdély Országi Gyűlésnek

14 Személlyekből álló Deputátusai *), a' múltt Vasárnap, az az, Febr. 19-dikén valóan a' Ts. Kir. Fels. Udvarban Audientián. Ez, következő módon készült meg: Dél-előt-

*) Lásd *betses* neveiket, most folyó *Munkánk*nak 155-dik oldalán.

előtti 9 órára öszve gyülekeztek a' Deputátus Urak, Gróf *Bánffy György*, *Erdély Ország'* Kormányozója (Gubernator) ő Kegyelmesége' szállására, a' honnan tizedfél órakor az Udvarhoz mentek, szép kilentz két két lovas hintókban, mellyeket a' rész szerént itt lakó, rész szerént pedig tsak mulató Magyar Méltóságok adtak, úgymint: Gróf *Pálffy Károly*, Magyar Országi Kántzellárius; Gróf *Teleky Sámuel*, Erdélyi Kántzellárius; Özvegy Gróf *Pálffy Jánosné*; Gr. *Pálffy Leopold*, Gr. *Forgács Miklós*, Oberster *Bartsch Abraham's* a' t. Tíz óra után egy fertállyal bé vezettetett a' Deputátzió az úgy nevezett *Rathsstube* (Tanács-szoba) nevű Szálába, a' hová tsupán tsak a' Kamarás Uraknak, és Stabális Tiszteknek engedtetik a' bé menetel. Ő Felsége, trónus alatt állott hajadon fővel, eggyik Német Reg. jének formaruhájában. — Meg-hajtván térdjeiket háromszor a' Deputátusok, körül fogták a' trónust fél-hóld formára; 's a' Fejek Gr. *Bánffy* ő Excel. ja, egy szép deák beszédetskét tartott ő Felségéhez, mellyben elő adta a' Deputátziónak tzellyát, és kérését *); bizonyossá tette

---

*) Szükség itt meg-jegyeznünk, hogy valamint a' Magyar Országi Rendek, úgy az Erdélyiek is magok teszik, 's tetteik fel, olly Ország-Gyűlésben, melly rendes úton hivatott öszve, a' Törvényeknek való Határozásokat; de a' mellyek tsak akkor válhatnak Törvényekké, minekutánna meg erős-

tette ő Felségét, a' Státusoknak és Rendeknek eránta viseltető szeplőtelen hívségekről, mellynek néminémű bizonyoságául, tiz ezer arany *honoráriumot* ajánlott ő Felségének a' Státusok' és Rendek' neveken, 's ő Felsége' további kegyelmét ki kérte. Kegyesen felelt ő Felsége; hasonlóképpen Deák nyelven. — E' meg lévén; kívánta tudni fejenként a' Deputátus Uraknak neveiket; melly kívánságát ő Felségének tellyesítette Gróf *Bánffy* ő Exc. ja. Innen ment a' Deputátzió a' Tsálszárnénhoz; ki is maga; trónus alatt ült; mellette pedig a' Fő Udv. Mester-*Asszony H. Battyániné*, és egy szolgálaton lévő Udv. Dáma állottak. Gróf *Bánffy* ő Exc. ja bizonyossá tette ő Felségét is az *Erdélyi Stát.* és Rendeknek eránta viseltető tiszteletekről 's szeretetekről; 's azokat kegyelmébe ajánlotta ő Felségének. A' Gróf Ur' Deák belzédjére, Deák választ adott Tsálszárné ő Felsége is; mellyben meg-biztatta a' Státusokat és Rendeket a' maga Ts.'s Kir. kegyelme eránt.

S 2

Ekkor

---

erössíti azokat maga helybe-hagyásával a' Fejedelem. Az *Erdélyi Ország-Gyűlésnek* határozásai, fel-küldödték ő Felségéhez; csak hamar a' Gyűlés' végződése után. A' tehát első tzellya ezen Deputátziónak; hogy az Ország-Gyűlési Végzéseknék helybe hagyatásukért esedezzen, 's ha mi világosítást kíván azok eránt ő Felsége: leg-ottan adhaessen a' Deputátzió.

Ekkor már mintegy 11 óra tájban lévén az idő: Templomba ment a' Ts. K. Familia; a' Deputatzió pedig az Arany Szálában várakozott. Vége lévén 12 órakor a' Sz. Misének, fel mentek a' Deputátus Urak a' 2dik Contignátzióra *Ferentz Fő Hertzeghez*; a' ki Trónus alatt állva várta a' Deputátziót. Ő Fő Hertzogsége mellett állott a' Fő Udvari Mestere, Gr. *Collorédó József*. Gróf Bánffy ő Exc. ja meg kérte ő Fő Hertzogségét, hozzája tartott fontos deák beszédjében, hogy továbbra is tapasztaltassa a' Státusokkal és Rendekkel kegyes közbenjárásának óhajtott gyümöltseit. Igen kegyesen válaszolt ő Fő Hertzogsége. Innen, *Mária; Clementina*; és *Amália Fő H. Asszonyokhoz* lett a' menetel, kik állva fogadták a' Deputátziót, 's halgatták Gr. Bánffy ajánló beszédét, mellyre *Mária Fő Hertzeg és Prágai Apátza Fejedelem - Asszony*, irás nélkül válaszolt deákul. — *Ferentz Fő Hertzegné*, és *József Fő Hertzeg* beteges állapottal voltak ez nap: azért is a' jövő Vasárnapra halasztották az Audientzia adást. — Egy óra tájban vissza tért a' Deputátzió, Gubernátor ő Exc. ja' szállására. Egy részét a' Deputátus Uraknak Forgáts Miklós ő Exc. ja vendégelte meg ezen a' jeles napon.

Magyar Ország' Küldöttje

Gróf *Széchenyi Ferentz Úr*, kedves Feleségével, született *Festetits Gróf - Asszony* ő Excell. jával, és *Festetits Mária Gróf Kis-Asszonnyal* együtt, ebédre méltóztattatott Jan. 25-dikén a' *Nápolyi Felségektől*. Jan. 28-dikán viszont tapasztalta ezen királyi kegyel-

gyelmet a' Gróf Ur. Ki-hivatott t. i. ebédre a' Királytól *S. Leucio* Kolóniájába, melyet ez a' most uralkodó *Nápolyi* Felség maga fundált, 's a' mellynek olvasásra méltó históriáját világ eleibe is botsáttatta 1789-dik esztendőben. — Febr. 20-dikán szándékozott oda hagyni ő Exc. ja *Nápoly* Városát. — Az emlékeztető pénzek' által-adatásának alkalmatosságára szép *Olasz* Versek jöttek ki *Nápoly* Városában, mellyek mind ő *Nápolyi* Felségeknek, mind kedves Nemzetünknek ditsőségekre szolgálnak; minekokáért el sem mulatjuk azokat közleni. — Úgy értjük, hogy a' *Nápolyi* első Rend', az az, a' Sz. *Januárius* Rendje' tzimmerével meg tiszteltetett Gr. *Széchenyi Ferentz* ő Excel. ja.

Regensburgból (Ratisbona), Febr. 12-dikén. „Ma érkezett ide Gróf *Bethlen József* ő Nsága, kedves Feleségével, született *Zichy Josefa* Gróf - Asszonnyal. Innen *Lipszába*, onnan pedig *Dresdába* szándékozik; a' hová szint' olyan ajánló Levelet vitt *Bétsből* a' *Saxóniai* Vál. Hertzegi Udvarnál lévő Ts. K. Követhez: mint a' *Baváriai* 's *Palatinátusi* Vál. Hertzegnél lévő Ts. K. Követhez *Münchenbe (Monachiumba)*.

A' Török Követről.

Ezen hónapnak 16-dikán bé-küldötte Követ ő Méltósága (mint már jelentettük) a' Követtség' Fő Udvari Mesterét (nem Titoknokját) *H. Kollarédóhoz*, és *H. Kaunitzhoz* a' végett, hogy meg tudhassa ő Hségektől, mikorra tettzenék audientziát adni őnékie. Az említett Fő Udv. Mester mind a' két Hertzegeknél meg-vendégeltetett mindenféle

féle frissítő szerekkel, kávéval, és gyümölcsel, 's azzal a' hír adással tért vissza a' Követhez: hogy H. *Kollorede* Febr 20 dikára délutánni eggy órára; H. *Kaunitz* pedig Febr 22-dikére délutánni 4 órára rendelte az audientziát. — Más nap, az az, 17-diken a' Követet is meg látogatták szokás szerént két belső Referendárius Urak, úgymint: Báró *Horix*, a' *Német Birodalmi* Kántzelláriánál Tsáfszari belső Referendárius; és Báró *Spielmann*, a' Státus' Kántzelláriájánál Ts. Kir. belső Referendárius. Az első, delelőtti tíz; a' másik pedig délutánni öt órakor ment ki a' Követ' szállására két lovas hintón. Ezen két rendbéli látogatások következő módon készültek meg: A' gradits' alsó részén fogadták, 's köszöntötték a' Referendárius Urakat a' *Kávák*, és a' két Ts. Kir. Komisszáriusok, kik a' Követ' élelmére viselnek gondot; a' gradits' felső részén pedig a' Követtség' Titoknokja (*Divan Effendi*), és Fő Udvari Mestere (*Kihaja*), sok Török házi Tilztekkel eggyütt, kik a' köszöntés után mindnyájan be felé indultak a' Követ' parádé szobája felé; 's utánok vezette a' Referendárius Urakat, Ts Kir. Udv. Titoknok, és Tolmács *Stürmer* Ur. A' Szalában, a' melyen kerefztül lett a' menetel, két felől sort formáltak a' több Törökök. Mihelyt beértek a' Referendárius Urak a' parádé szobába: eleikbe jött más ajtón a' Követ, 's felment, valamint a' Referendárius Ur is, egynehány léptsönnyi magas helyre, a' hol a' Követ le ült a' maga szokott ülő helyére (*Kofájára*); a' Referendárius Ur pedig jobb

kéz felől, egy damast boritékú székre. A' Követ mindjárt édes süteményeket, és kávét hozatott elő a' maga Emberei által, kik is a' Referendárius Urak', és a' Követ' térdjeikre egy nagy, arannyal fűtött selyem keszkenőt terítettek, 's a' parantsoltt enni - és inni - valóval udvaroltak. — Annakutánna következett a' beszéllgetés, mellynek vége lévén, *serbetet* (rósa - esszentziát) hozatott a' Követ; szagos vízzel is meg - fetskendeztette, 's jó szagú füsttel meg - füstöltette a' Referendárius Urakat. Ezzel bútsút vettek barátságosan a' Referendárius Urak, 's a' fenn említett tzeremoniával le - kísértettek egész a' kotsijokig. Míg a' látogatás tartott, mindég oda le állottak a' Kávák, és a' Ts. Kir. Kommisszáriusok.

Minémű tzeremoniával vólt tegnap dél után a' *Török* Követ H. *Kollorédónál*; 's lesiz hólnap délután H. *Kaunitznál* audientzián: meg fogjuk irni a' jövő postán.

Magyar Ország.

Farsangi történet.

Minap rendes dolog történt itt *Szakoltzán*,

Az így neveztetni szokott patak - úttzán.

Egy Nemes Kuria jutott itt romlásra,

Fundusán a' ház is le - rogyott rakásra.

Tizenhét esztendőös egy gyenge Szüzetske:

De már most sem Leány, sem pedig Me-
nyetske,

Ki mene setétbe a' kövek' halmára,

Le ült természetnek szükséges dolgára.

Obstrukciója vólt, addig erőlködött,

Méglen maga lévén, meg nem kettősödött.

Az

Az erőltetés közt, férjfi gyermeket szült
 Kövekre pottyánván, a' Szüz ezen el hült,
 És mivel ez esett fejének lággyára,
 Világra jöttével jutott halálára,
 Látván, hogy már meg-hólt: kövekkel bé-
 rakta,

Ő maga haza ment, kisdédét ott hagyta.
 Szülvén Anya vólt ő, Bába is: 's hogy meg
 hólt,

A' temetésénél maga Kántor, 's Pap vólt,
 Más nap a' vén Banyák látván apadását
 Testének, színének hamar változását,
 A' Tanátsnak dolgát értésére adták,
 Az Urak, szegénykét a' lyukba dugatták,
 Még ugyan fejére törvény nem hozatott,
 Hanem benevolum examen tartatott.

Minden kérdésekre tsak a' fejét rázta,
 Végtére ezt mondá: hogy meg babonázta
 Ötet egy vén Asszony, mellynek van leánya
 Veres hajú, szeplős, kék szemű, mint
 kánya.

Egy Verbunkos eztet, ötet is szerette,
 Hozzám hogy hajlandóbb, annya észre-
 vette.

Hízelkedve nekem nyújtott ez egy krumpért,
 Meg-évén testemben gyullasztotta a' vért:
 Mert az, mint hallottam, erre rá olvasott,
 Fejemről is hajszált kereszt útra ásott.

Azóltá kezdettem felette dagadni,
 Napról napra mindig jobban fel puffadni.
 En a' Verbunkosnak bajom meg mondtam,
 A' krumpért meg-ettem, azt is meg-
 vallottam.

Felelt: szedte vette! meg-boszorkányozott
 A' vén Asszony téged, 's viz-korságba
 hozott;

Feldser' Fia lévén, engemet meg-tsapolt,
Akkor majd fél tseber viz belölem ki-folyt,
Nem használt: de tegnap ki-esvén belölem
A' krumpér; bútsút vett daganatis tőlem.
Az ártatlan Szűznek e' vala vallása.

A' Biró már mint fog itélni: ő lássa.

Veszprémből, Február. 10-dikén. „Egy
Tsaponé *), a' ki már két Férjét küldötte
méreg-ital által a' más világra, esmerettsé-
get vetvén eggy itten lakos iffjú Görög Ke-
reskedőnével, reá veszi a' Menyetskét, hogy
ő is adna-bé mázt a' maga koros Férjének,
's könnyítene annak ágya' szalmáján. Az
iffjú Kereskedőné, a' ki örömeft iffjabb Férjre
akart volna szert tenni, enged a' gonosz
Asszony' sugallásinak, és betegségbe esett
jó Férjének rendeltetett orvosságokba mázt
elegyít; mellytől kemény has rágásokat
kellett a' szegény betegnek szenvedni. A'
Seborvos, a' ki hozzá járt, veszi észre gyom-
rának öszve-huzatásából, és más jelekből,
hogy rosszúl van a' dolog. A' Kereskedőné-
nek két szolgálói hallották vólt Asszonyok-
nak, a' Tsaponéval való tanátskozását, 's
maga meg-határozását. Eggyik közzülök,
érzékeny lelki esmérettel birván, a' Tem-
plomba megyen, 's mind meg-gyónja, a'
mit hallott, és látott. A' gyóntató Atya
keményen reá parantsol, hogy a' dolgot
jelentse ott, a' hol illik. A' szolgáló Leány
tehát elsőben is beteg Urának nyilatkoztatja
ki

---

*) Szür-posztó-tsinálóné.

ki a' titkot, e' pedig mindjárt friss orvosságot hozat, 's annak minéműségét jól meg - szemlélvén, az ablakba téteti. Kerül fordul a' Felesége, 's abba is mázt kever; mellyet észre vévén a' beteg, meg vizsgállya a' szert, 's hát feje le - szállást lát a' tiszta orvosság - nak fenekén. Azonban oda érkezik a' Seborvos is, 's ez is úgy tapasztallja, hogy az általa rendeltetett szer nintsen maga természeti valóságában. Ahoz képest mindjárt a' Vármegye' rendes Orvosához futván jelenti a' történetet, és vele együtt a' Patikába menvén, kérdőre velzik a' Patikáriust, mi tsoda orvosságot küldött ennek 's ennek a' betegnek. Ez is nem késik, hanem vizsgálóra veszi a' szert, 's úgy talállya, hogy abba máz vagyon elegyítve. A' Seborvos vissza menvén a' beteg Kereskedőhöz, kérdésre húzza az eggyik szolgáló Leányt, azt tudni - illik, a' ki a' Patikában volt, e' pedig egyenesen reá vall Asszonyára. A' Kereskedőné érezvén maga bűnös voltát, el pirúl, vallást tesz gonosz tselekedetéről, ki nyilatkoztatja álnok tanáts - adóját; 's Férjéhez fordulván, könyhúllatásokkal kér és nyer tőle engedel - met. De e' szörnyű történetnek hire lábra kapván, tsak hamar bé - futotta a' Várost, 's a' Kerületbéli Szolgabírónak füleibe is el - jutott, a' ki jól tudván maga kötelességét, mind a' két gonosz Asszonyt meg - fogatta, 's a' *benignum examen* (nagyából való első vizsgálás, vagy ki - kérdezés) végbe - vitele után, mind a' kettőt olly helyre dugatta, a' hol bizonyosan meg fog heves vérek hives - sültni. Itt ülnek tehát most mind ketten, 's

itt

itt várják reszketve vétkes tselekedeteiknek méltó büntetését.

*** *ról*, Febr. 3-dikán.

Lehetetlen nem panaszkodni, midőn látja a' jó lelkű Ember, hogy rakva a' környékünk erdőkkel. még is majd meg-ve az Isten' hidege egész Ház-népeket a' magok hajlékotskáikban, a' fának mód nélkül való drágasága miá. Ez a' drágaság annyival botrányosabb és keserűbb, mivel olly gazdag földes Uraság tsinállya azt, melly, több Tagokból áll ugyan; de se Felesége, se Gyermeke. Ez előtt soha se ment volt itt fellyebb 3 forintnál eggy öl fának az ár; most az említett földes Uraság nem engedi négy 's öt forintok alatt adadni; sőt a' mi nagyobb, úgy meg-szorította a' maga Alattvalóit is, hogy nem hozhatnak be fát hozzánk vásárra, a' midőn akarnának. — Az ilyen dolog valóban meg érdemlené, hogy felsőbb helyről is bele tekintenének.

Két ide-való Kereskedők, nagy vendégséget adának tegnap azon való örömeiben, hogy meg-nemesedtek. Hatvanra ment ebédlő Vendégjeiknek száma, kik között sok fő Személyek is voltak. Ittak először Tsáfsár ő Felségéért; másodszor Királyi Fő Hertzeg Nádor-Ispányunkért — negyedszer a' jövő Ország-Gyűléséért; ötödik, az említett Gyűlésre küldendő Deputációjáért a' Vármegyének. — Méltán ezt kérdehetik itt tőlem az Urak: Hát az ivás' tárgyainak harmadika hová maradt? Azt én, Uram, nem vigyázatlanságból hagyám el, hanem inkább vigyázásból. Mert akár hiszik az Urak,

Urak, akár sem; de úgy van a' dolog, hogy olyan Emberekért talált lenni a' harmadik úzombéli ivás, a' kik bizonyosan magok is szégyenlették volna, ha a' nevek olly felső helyen fordúlt volna elő, az ivás' tárgyai laistromában. Én ugyan bizony méltatlannak itélem a' jámborokat meg is nevezni. Lehet gondolni úgy is, kik lehettek ökemek. — A' vendégség derekas vólt, tsak a' vólt osztán a' kár, hogy a' Publikumnak kellett meg adni az árrát. *Hogy hogy'?* Úgy biz azt Uraim, hogy az említett betsületes Kereskedők, mindjárt a' vendégség után való nap három garassal tsapták fellyebb a' posztónak az árrát.

A' Frantziáknak belső, és külső dolgaikról.

Lehet é az *Anglusokhoz* reménységek a' *Frantziáknak*?

Úgy hitték ezt eddig nem tsak magok a' *Frantzia* Konstitutzió' Baráti; hanem mások is. — A' *Bétsi* Udv. Újságnak Febr. 15. költ Darabjában a' vólt, hogy néh. *Autuni* Püspök *Taleyrand* Úr, ki azért küldetett *Párisból Londonba*, hogy *Anglia*, és *Frantzia Ország* között Frigyet eszközöllyön, különös tisztelettel fogadtatott az *Anglus* Ministerek által. Ez a' hir meg-tzáfoltatik a' most közelébb költt Darabban, 's egészen ellenkezőképpen adódik elő a' dolog; még pedig olly állatással, hogy ezen elő-adás jó kéztől került; a' mellynek is ide megy ki az értelme:

A' hajdani *Autuni* Püspök, és *Thuguet* nevezetű tengeri Katona Tiszt (*Frantzia* Küldöt-

döttek) Febr. első, és 2-dik napjain mutatattak bé az *Angliai* Királynak, és Királynénak. Nagy megvetésnek (*Contemptusnak*) jeleit tapasztaltatták velek mind a' két Felségek. A' Király, tsupán két szót szólott a' Püspökkel, a' Királyné pedig még tsak rá se nézett. Ennél már soha szembe tűnőbbben ki nem mutathatták volna ő Felségek az említett Küldöttekkel való meg nem elégedéseket, 's hozzájuk való kedvetlenségeket: mert külömben nagy lebotsátkozással szoktak beszélgetni ő Felségek mindenekkel, valakik az úgy neveztetett *Cercle*-ben *) megjelennek. — Kedvetlen választ kapott (a' mint mondják) a' Püspök, azon ígéretekre is mellyekkel reá akarta venni *Angliát*, hogy frigyet kötne *Frantzia* Országgal. Az ígéretek t. i. következők voltak: 1.) *Cherbourg* Városának (az *Anglusok* ellen való) erősítgetését félbe fogja szakasztani *Frantzia* Ország; sőt még a' mit ez előtt építtetett is le rontattya 2.) A' *Spanyol* Országgal való Familia-szövetségről: és 3.) az *Ausriai* Házzal 1756-ban kötött Frigyról le mond. — A' felelet e' vólt reájok: hogy az első
Tzik-

---

*) *Cerclenek* azt hívják *Udvari stílus* szerint (mint már néhány ízben jelentettük) midőn az Ország Naggyaitól, 's külömbkülömbféle, külföldi Méltóságoktól körül vetetve, állva beszélgetnek majd ez majd amaz Méltósággal a' Felségek.

Tzikkely; már úgy is tellyesedett magában; a' két utolsó tzikkelyeket a' mi nézi; azok is tellyesedni fognak szükségesképpen, ha tartós találna lenni a' Konstitutzió; ha pedig ez meg nem áll: úgy semmi se' lehet azokból, a' mellyeknek meg ígérésére hatalma vagyon mostan a' Püspöknek: minek-okaért valamint eleitől fogva, úgy most is semmibe se akarja magát elegyíteni *Angliá* olyanba, a' mi a' *Frantzia* Konstitutziót illeti.

A' *Prüssziai* Udvar minémű kedvvelenséggel fogadta legyen Jan. 15 dikén *Frantzia* Követ Segur Urat: már azt közelebbi *Hirmondónkban* jelentettük

A' *Római* Udvar eggy Brévét küldött *Brienne* Excardinalis, és a' hajdani *Autun* Püspök nyakára — melly Brévében négy Hónap engedtetik a' Polgári hitet le tett Papoknak, a' magok esküvések' meg másolására. Ezt, ha nem tselekezik a' ki szabott idő alatt: átok alá vettetnek, — Azon *Frantzia* Papokhoz ellenben kik mind ez ideig meg maradtak a' Szent-Székhez való hívésegekben: különös jóvöltát mutatta Pápa ő Szentsége: mert meg engedte nékiek; hogy elztendőt által szabadon gyakorolhassák mind azon Papi munkákat, mellyekre különben *Rómából* kell nyerni engedelmet: tsak hogy kötelesek lesznek közönségesen kijelenteni, hogy ők Pápa ő Szen.gének kegyelméből tselekezik a' mit tselekeznek.

Ezek kedvetlen hírek kívülről a' *Frantzia* Konstitutió Barátnak: belől az tsüggeszthetők a' többek között, hogy egész sereges-
től

től haggyák oda a' Tisztek még most is, mind a' szárazon mind a' vizen lévő Seregeket.

A n g l i a.

Ország-Gyűlés (Parlamentum) kezdődött tartatni *Londonban* Jan. 31-dikén. A' Király, elő-adta a' többek között azon Beszédében, mellyet a' Gyűléshez tartott, hogy az *Angliai 's Prussziai* Udvarnak, és a' *Hollandiai* Rendeknek közbenjárások által tökéletesen meg-készült immár a' Tsász. 's Kir. Felség, és a' *Porta* között a' Békesség: és hogy rövid időn meg fog készülni az *Orosz* Udvarral való békessége is a' *Portának* (úgy-mint a' mellynek elől-járó tikkelyei, még Jan. elein voltak már subscribálva.) — Jó reménységet nyújtott a' Király, a' *napkeleti Indiai* Hadnak hamar időn lejendő szerentsés végződéséről is (mellyet már olly régen folytat változó szerentsével az *Angliai* Udvar *Tippo Saib* Fejedelemmel.)

Folytatása következik.

Vandernótról — a' *Belgyiomi* veszedelmes pártütésnek egy kíváltképpenvaló fejéről — az a' hir, hogy elfogatott *Hollandia'* szélén, midőn éppen pártosokat verbuált volna.

A' Fiúi buzgó szeretetnek egy jeles példája.

A' *Heidelbergai* Distriktusban (*Német Országban*) van egy nyomorútt Falutska — *Mückenloch* nevezetű — mellyet hegyek, 's erdők vesznek körül. Eggy ide való Lakos el ment a' múltt elztendőben, Fiasból egygyütt vadat löni az erdőre. De szerentsétlenek voltak szegény fejek: mert rajta kapattak tör-

törvénytelen tetteken, 's a' lett a' büntetések, hogy mind ketten a' *Mannheimi Fenyítő-ház* (*Zuchthaus*) lakosivá tétették; a' Fiú ugyan fél; az Attya pedig három fertály elztendeig. Nem régiben el - telt a' Fiú' rabságának ideje. — De vallyon mi vala mindjárt első gondja, a' Fenyítő - házból lett ki - jövetelével? Az, hogy ismét vissza mehessen oda — az Attyáért. Prókátort keresett t. i. siettséggel, 's egy alázatos könyörgő Levelet tétetett fel vele, mellyben arra kérte nagy esdekléssel a' Kormányfiséket, hogy botsáttatná ki az ő öreg Attyát a' fogságból: ő kész lesz azt helyette ki - tölteni. Meg - indulván ezen nemes tselekedeten a' Kormányfisek, mind az Attyát, mind a' Fiút szabadon botsáttatta.

Béts.

Huber Ferentz, a' kiről említettük vólt közelébbi *Hírmondónkban*, hogy *An Herrn la Veaux* 's a' t. nevű Írásában rútúl le-horta Prof. *Hoffmann*t, audientziára kéredzett ő Felségéhez Febr. 17-dikén dél után; de a' bé botsáttatás helyett, következő értelmű sorok olvastattak el előtte, sok más személyeknek jelenlétekben, kik hasonlóképpen a' végett gyültek öszve, hogy audientziát nyerjenek ő Felségétől: „*Huber Ferentznek érté sére kell adni, hogy ő Felsége nem botsáthat maga eleibe semmi ki - bérlett közönséges Pasquillus - Író.*“

Küldjük az e e e árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból.

A'

TSASZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának (Februá-
riusnak) 24-dik napján, 1792.

Béts.

Ezen hónapnak 21-dikén, meg-jelent
Ferentz Fő Hertzeg, kedves Hitvesével egy-
gyütt az Udvari Játék - néző Helyben; 's
mivel már darab időtől fogva nem szemlél-
tetett ottan: azzal nyilatkoztatta ki a' Pu-
blikum ő Fő Hertzogségekhez viseltető sze-
retetét és tiszteletét, hogy háromszori tap-
solással fogadta őket. — Teátrum után meg-
látogatták ő Fő Hertzogségek az utolsó Re-
dutot is, és nagyobb részént sétálgatással
múlatták magokat kedvekre szintén éjfélig.

T

Guber-

Gubernátor *Pászthory Sándor* ő Nsága, ide hagyá, több már egy hetinél *Bétset*, 's *Fiuméba* indúlt Feldmarsal-Lieutenanti rangal *).

Az *Erdély* Országi Kantzelláriánál Titoknokságot viseltt, 's szép érdemeiről igen esmeretes *Méheffy* Urat, Referendáriusságra méltóztatta ő Felsége, az itt lévő Kamaránál.

A' Nemes *Erdödy* Huszár Regementjénél eddig első Májorságot viseltt *Piatsek* Úr, Oberstlieutenantságra emeltetett; 's helyébe első Májornak *Fedati* Úr tétetett által a' Ns *Vétsey* Huszár Regementjéből.

A' *Diós - Györi* Dominium' Prefektusságát, *Budai* Magyar Fi, 's közelébb a' *Temesári* Katonai Ispotály' vólt Kommendánsa, jubiláltt Májor *Lakner* Úr nyerte ő Felségétől.

A' múltt héten, minden pensionátus (az az, szolgálaton kívül lévő, de azért eszten-dönként bizonyos fizetést kapó) Stabális, és nem-Stabális Tiszteknek meg kellett jellenni az ide való Generál-Kommandónál a' végett, hogy meg-ítélhesse a' Gen. Komm., kiket lehetne még közölök, ez vagy amaz hivatalra alkalmaztatni.

Február. 20-dikán meg-hólt itten Gróf *Khevenhüller*, életében az első *Német* Gárda' Vice Kapitánya, és egy gyalog Regement' Tulajdonossa.

Her-

*) A' Kir. Tanácsosok, és Udv. Titoknokok, Obersteri; az Udv. Tanácsosok Gen. Májori; a' Vice Kantzelláriusok, Haditármesteri (Feldzeugmeister); a' Kantzelláriusok pedig Fő Vezéri ranggal vagynak.

Hertzeg *Lichtenstein Aloysiusnak* nem vólt mind ez ideig is semmi magzatja, és mivel reménység sintsen eránta, hogy legyen valaha; ehez képest, hogy ki ne hallyon az ág: meg-házasodik a' Familia' végzéséből, a' második Testvér is H. *Lichtenstein János*, a' *Kinsky* könnyü lovas Reg. je' Oberflere. Már el is jegyzette Gr. *Fürstenberg*' öregebbik Kis - Asszonyát.

A' Török Követnek H. *Koloredónál* való *Audientziája* következő tzeremoniával készült meg:

Dél-előtti 11 óra után ki ment a' Hertzeg Lovász Mestere, a' Követ szállására, gála (Innepi, vagy pompás tzeremoniák alkalmatosságával viselni szokott) köntösben, hat gyalogló lovász Legényekkel együtt, kik mindnyájan egy egy Török módra fel ékesített paripát vezettek. — 12 óra felé ki indúlt oda, az ezen jeles alkalmatosságra ki-rendeltt Biztos, Ts. K. Titoknok, és Tólmáts *Stürmer* Úr is a' Hertzeg pompás hat lovas hintáján, melly előtt gyalogoltak: két Vadászok két kengyelfutók és négy Inasok. — A' Biztos Úr bé hajtattott egészen a' Követ szállása' udvarán lévő gráditsig, holott ki szálván illendő tisztelettel fogadtatott, és a' Követ' belső szobájába bé vezettetett. Kevés ideig tartott együtt létek után le jöttek a' Követ és Biztos Urak a' Hertzegi 6 lovas hintóhoz 's belé ültek: a' Követ, kinek fejében majd két annyi nagyságú konty vólt mint a' többi Törökökében hátul, *Stürmer* Úr pedig elől. A' hintó körül gyalogoltak 14 Tsohodárok (Török La-

kájok) és a' Hertzeg' tselédjei. Előtte lovaglottak nyóltz (nem több, *mint a' Bétsi Újság hibájan tette*) Tisztjei a' Követségnek. Ezek között harman mogyoró: harman pedig ezüstös páltzákat tartottak kezeikben. Ezek között lovaglott a' szép Török Ifjú, 's mint Követség Titoknokja ő vitte azon levelet, mellyet által adott a' Követ a' Hertzegnek. Hat Tsohodár gyalogolt a' lova mellett. A' mogyoró páltzás Törökök között lovaglott a' Követség Tolmáttsa, ki mindég a' kurta szakállát fimogatta. Paripája mellett négy Tsohodárok gyalogoltak. Ezen elő számlált nyóltz Tisztjeit a' Követségnek egy tsomó gyalogság, 7 lovas vásasok, és a' H. Lovász mestere előzték meg. — Követték a' hintót hét pár az az 14 lovagló Törökök majd mindnyájan veress finom posztó ruhákban. Vagynak közöttök néhány delli termetű, igen derék tekintetű Emberek. Jeles ábrázatjokat, még férjfiásabbá teszi a' szép bajúsz. — Ezeket egy tsomó gyalog Katonaság, 's négy vasas lovasok váltottak fel. — Valahol el ment a' Követ, mindenütt ki állott tiszteletére a' Strása Házaknál lévő Katonaság. — A' Hertzeg lakó helyének be meneteléuél egy Gránátéros Hadnagy várta 27 Emberrel a' jövetelét. A' grádits alsó részén azon két Ts. Kir. Komisszáriusok fogadták, a' kik az élelmére viselnek gondot. A' grádits felső részén két belső Tiszt viselő Urak. — a' Német Birodalmi Kantzelláriából valók — köszöntötték H. *Koloredó* nevében. — Maga ő Hertzegsége egy veress bársony karos székben ülve 's fel tett kalap-

lappal várta a' Követet, kt is midön bé ért volna a' Hertzeghez, meg hajtotta magát *törökösen*, melly tiszteletett azzal viszontagolt a' Hertzeg, hogy székből fel állott, kalapját le vette, 's a' véle által ellenben lévő veress bársony karos székre mutatván kezével, kínálta a' Követet, hogz ülne belé, 's maga is le ült ismét. Ekkor a' Követ, következendő értelmű *Török* Beszédet tartott ülő székből a' Hertzeghez:

„Én vagyok az a' szerentsés, a' ki elküldtettem, mint Követe a' *fényes Portának*, a' Tsászári Udvarhoz, egy *Nagy-Úri (Török Tsászári)* Irással, mellyben vagynak foglaltatva, és ki-fejezve, szintén úgy a' két Birodalmak között most újjolag örök időkre meg-erössítettett hasznos, és örökös békeségnek költsönös fenn-tartásáról való megbízgatás; mint a' fő mértékben szerentsés *Ottománi Sceptrumnak (Török Birodalom' Páltzájának)*, Világ-óltalmazó *Nagy-Úri* kézbe vételéről való tudósítás: valamint a' Tsászár' részéről, a' *Római Tsászári Méltóság'* felséges Trónusába lett bé-üléshez, 's *Magyar és Tseh Országoknak* el-kezdett Igazgatásához való pompás tzeremoniájú (solenis) szerentse-kivánás is. Hízelkedem tehát magamnak azzal a' reménységgel, hogy Hertzegéged' elzközlése által, minél előbb által-adhatom az említett Irást személlyesen ő Felségének.

Mivel egyébaránt az én értelmemnek füle, már régen tele van, ő Hertzegsége Birodalmi Vice Kántzellárus Úr H. *Kollorédó'* született Nagyságának, és ditsösségesen es-

me-

meretes fő tulajdonságainak hírével; és én semmit se óhajtottam inkább, mint hogy ő Hertzezségének, valamelly szerentsés alkalmatosságnál fogva személlyesen udvarolhas-sak (tiszteletére lehessék): erre nézve, különös és belső gyönyörűségemre vagyon, hogy a' mostan reám bizott dolog, ezt az óhajtott alkalmatosságot eszközölte énném; és kérem Hségedet, győződjön is meg felőle, hogy az erántam, még esmerettségem előtt mutatott jó indulatú betsület, és tekintet, nem kevésbbé érzékenyített engemet: mint egyfzersmind tökéletes szivességű barátságra, és köteles hajlandóságra ragadott Hertzezséged eránt. “

Erre a' Hertzeg, ezt válaszolta németül:

„A' Követ Úrnak elő-adásából megértettem, mitsoda tárgya legyen, a' *Római* Tsászári Felséghez, az én nagy kegyelmességű Uramhoz lett küldetésének. — Az *Ottománi* Birodalom' Páltzája' kézbe-vételének szomszéd barátságos jelentése; a' *Római Német* Tsászári Trónusba lett bé-üléshez való szerentse-kivánás; és a' szerentséllen álló örökös békességnek szentül való megtartását tárgyazó biztatás, olly három tárgyak, mellyek ő *Római* Tsászári Felségének az én nagy kegyelmességű Tsászáromnak, és Uramnak kétség kívül kedvesek fognak lenni. Bizonyosan örvend ő Tsász. Felsége, az *Ottománi* Sceptrumnak Fels. *Sultan Selim Hann* által lett kézbe-vételén; valamint a' *Római Német* Tsászári Trónusba - való bé-ülést tárgyazó barátságos szerentse-kivánást is gyönyörködve fogja hallani. — O

Ró-

Római Császári Felsége, olly tagadhatatlan próbáit adta a' maga békesség-szeretőségének egész *Európa'* szemei előtt, hogy senki-nek se lehet kétsége felőle, hogy ő Felségének, az *Alpes* hegyein túl és innen lévő maga Császárságában, igazán gondja ne legyen arra, hogy a' Fels. *Portával* állandó békességet, jó szomszédságot, és barátságos egygyességet szintén úgy fenn ne tartsa mindenkoron; valamint most a' meg-bíztatás lesz az eránt. Valóságos gyönyörűséggel fogom tehát eleibe terjeszteni ő Csász. Felségének, az én nagy kegyelmességű Uramnak, a' Császári Audientzia' meg-nyerése eránt-való kívánságát a' Követ Urnak.

Azonközben örvendek, hogy most személyesen esmerhettem meg a' Követ Urat, ki, mind az ide lett útazása, mind az itteni eddig való tartózkodása alatt úgy viselte magát, hogy mind azért, mind a' különben is magasztalt jó tulajdonságaiért különös betsületet érdemel. — Ha tehát én elközölhetem azt valamelly részről, hogy a' Követ Ur gyönyörűséggel múlathassa itten magát: ez, nékem igen kedves dolog fog lenni. “

A' Ts. Kir. Tolmáts, a' *Török* Beszédet *Németre*, a' németet pedig *törökre* által-magyarázta mindjárt az el-mondás után. — Míg a' Beszédek tartottak, mindúntalan a' kezein tartott egy Irást a' Követtség' Titoknokja, ki a' Követnek óldalvást állott. Azon Irást el vette, a' Beszédek' végződésével a' Követ a' Titoknoktól, 's által adta a' Herzegnek; e' pedig Referendárius B. *Horix* Ur.

Úrnak, a' ki ismét le tette azt, egy veres bársony borítékú asztalra. — Ez után barátságos beszélgetéshez fogtak a' Hertzeg, és a' Követ. A' beszélgetés közben, melly Tolmács által lett, meg-vendégeltette ő H. sége a' Követet török módra; valamint más szobákban a' több *Törököket* is. — Midőn el-bútsúzott volna a' Követ, újra fel-kelt ő Hsége is a' székéből, 's le vette a' kalapját; de mindjárt a' Méltóságokra fordúlt, kikkel rakva vólt az audientziás Palota. — Vissza menetele, hasonló pompával lett a' Követnek; mint vólt a' jövedele. — Kevés külömb-ség vólt azon tzeremónia között is, mellyel meg-készült 22-diken délután a' H. *Kaunitz*-nál való audientzia.

A' Fársáng' farkán meg-jelent vólt a' Követ a' Redutban, a' hol mind maga, mind Tisztjei számára különös néző helyek készítették. Maga, nem igen sokáig mulatott; hanem a' Tisztjei mind az előtt, mind azután való nap keresztyén módra redutoztak, az az, szinte egész éjtszakát a' Redutban töltötték. Le le jöttek helyeikről, 's jár-káltak fel 's alá a' temérdek sokaság között; hányták a' mezítelen mejjü *Bétsi* Asszonyoknak ollykor ollykor a' komplementet; jó szagú nedvességet tsepegtettek kezkenőjeikre; meg kengették legyezőjeiket: de némellyektől közzülök meg is undorodtak néha néha — méltán is. — A' Lemanádén kívül, jól hozzá láttak a' Punts-iváshoz is, mellyre meg rázkódtak, mint a' jó paripa a' viz után. Neki-hevülttökben, vátig rakták le magokról a' sok takarót; de még is azt gon-

gondolta volna az ember, hogy semmit se vettek le magokról: úgy bé voltak, kivált egy vagy kettő közülök pólálva. A' *menuet* tántznak szemlélésében, gyönyörködtek; hanem a' hirtelen forgós németre kevésbe múlt el, hogy ők is azt nem kérték, mint az egy-szeri Török: „*Mit fizetnek, úgymond, ezek-nek az Embereknek, (értette a' német tántzot tántzolókat) hogy így ölik magokat?* “

Az élet' árra Austriában.

Bétsben, Febr. 13-dikától fogva 18 dikig ment Posonyi mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	43 — 60
A' rozsnak	.	.	.	.	26 — 31
Az árpának	.	.	.	.	24 — 30
A' zabnak	.	.	.	.	18 — 21

Fischamendben, (magyarul Fiseménynek nevezik) Febr. 16-dikán P. mérője

					garason
A' búzának	.	.	.	.	50 — 54
A' rozsnak	.	.	.	.	23 — 24
A' zabnak	.	.	.	.	12 — 15

Magyar Ország.

Nemes Szathmár Vármegye, Febr. 6, 7, és 8-dik napjain tartotta a' maga közönséges Gyűlését, mellyben ezt végezte a' többek között: „Kérni kell Nádor-Ispány ö Fő Hertzegségét, méltóztasson maga kegyes közbe-vetése által véghez vinni: hogy ha a' Német nyelvnek közönséges Tanító-széke vagyon; legyen a' Frantzia nyelvnek is. — Különös említést érdemlenek más két rendelkezései is még a' Gyűlésnek, mellyek közül egyik a' Tisza vizének tisztogatását; a' má-

másik pedig, Adminisztrátor B. *Vétsey* Úrnak a' jövő Gyűlésre való el hívását tárgyalja.

Nemes *Pest Vármegyének* közelébbi közönséges Gyűlésében, melly ezen hónapnak 6 dikán kezdett vólt tartatni, egy negyedik Vice-Notárius is választatott Ns *Székely János* Úr' személlében, kinek kötelessége lészén, a' *Rendek*' Határozásait Deák nyelvre által-fordítani; hogy ekképpen, maga is meg olvashassa azokat a' Vármegye' Fő Ispánnya, Nádor-Ispány ö K. Fő Hsége, a' ki még eddig nem érti egész tökéletességgel Nemzeti nyelvünket.

A' *Kassai* Nemzeti Fő Oskolának Igazgatását, öt száz forint esztendei fizetés mellett, *Nyitra - Ivánkai Vitéz Imre* érdemes Hazánkfiára méltóztatott bízni ö Felsége. Az Igazgatás, vagy Direktorság egygyüve van kötve, azon Ifjaknak Tanítói hivatalra való készítésekkel, kik a' Nemzeti Oskolákba Tanítóknak fognak ki-küldetni.

Györből, Február. 15 dikén.

„Az ide-való Kis-Papok, ezen hónapnak 9-dikén és 14 dikén két Magyar Komédiát jádzottak a' magok Teátrumában. Egygyik vig Játéknak tizimje: *A' tiszteffégre-vágyódók*; a' másiknak pedig: *A' Nevelők*. Mind a' kétszer nagy számmal vóltak a' Nézők, 's tellyes örömmel és meg elégedéssel mulatták magokat.

Tolna Vármegyében igen sok Ördöngösök kezdettek támadni, a' mint egy Levélből értjük. Az ujjai' hegyén érezik főképpen, a' mint magok állítják szegény fejek, a' Sátán' lidértzeskedését. A' sok Ördöngös már

már most azt okozta, hogy eggy Ördög-üző is vállalkozott, ki azzal áll elő, hogy néki Istentől vagyon olly hatalma, mellyel *Belzebubot* minden seregével eggyütt ki-hajthatja az Emberekből. Ez az Ördög-üző *Pakson* lakik, mintegy 50 esztendőös Ember. Ha kérdik tőle: *miért kezdett olly későn a' tsuda-tételhez?* ez a' felelete: *Krisztus Urunk 30 esztendőös korában fogott a' maga tsuda-tételeihez: tehát illő dolog, hogy én, a' ki tsupa Ember vagyok, húsz esztendővel kezdjek későbbén a' magaméihoz.* — Ezen bóldogtalanok' veszedelmes tébolyodásának okát kitapogatni, kétség kívül el nem múlatják a' külső és belső renden lévő Elöljárók. Ha Magyar Országban is volna Bolondok-Háza, mint *Bétsben* vagyon: tsak oda kellene orvoslás végett vinni mind az Ördöngösöket, mind pedig az Ördög-üzőt is; mert valamint azoknak ördöngösségeket az elmébéli zavarodás okozza: úgy e' se merné próbálni az ördög-üzést, ha magát veszököst a' bolondság' lelke nem szállotta volna meg; mellyet okos Orvosok tsuda-tévő erő nélkül is gyakran ki-üztek már a' betegekből.

Elegyes Tudósítások.

Római Levelekből olvassuk, hogy az *Orosz* Tsászárné, egy barátságos Levelet botsátott a' Pápához, mellyben meg-bíztatta ő Szentségét, hogy törekedni fog tellyes igyekezettel, vissza-állítani a' Sz. Széket azon Tartományoknak (t. i. *Avenio* Városának, és a' *Venaißini* Grófságnak) birtokába: mellyektől a' *Frantzia* Nemzetnek lár-

lármás Gyűlése fosztotta - meg a' Szent Széket.

A' *Baváriai és Palatínatusi* Választó Hertzeg, meg-tiltotta ezen hónapnak 8-kán a' *Straszburgi*, és a' *Monitor* tzim alatt járó *Párisi* Újságnak tartását minden Alattavalóinak, száz tallér büntetés alatt.

A' *Würtembergi* Hertzeg, nem egyszer irt már rá Kárdinális *Rohánra*, hogy a' maga *Német* birtokaiból küldené el a' ki-költözött *Frantziák'* Seregét; hanem a' mint *Augsburg* ból irták Febr. 15-dikén, azt felelte a' Kárdinális, hogy ő örömet tellyesítené a' *Sváb Kerület'* (*Circulus Suevicus*) kívánságát, az említett *Frantzia* Seregeknek el-küldése által; de nints fegyveres ereje, mellyel el vethesse azokat a' nyakáról: tsupa szóval pedig nem meri őket fenyegetni. — Biz a' bajos is!

A' *Portugálliai* Királyné, félre tette eggy ideig az Igazgatás' gondjait, az Orvosok' tanátlásából. Nagy mellj-fájdalom vette-elő t. i. Január. elein ő Felségét. Nehány-szori ér-vágás után, könnyebben lett valamivel; de tsak ugyan nehezen vett még is lélekzetet; nyughatatlan éjtszakái, 's zavarodott gondolati vóltak. Múlató helyül a' *Salvaterrai* Kastélyt javaslották néki a' Doktorok, a' hol már külömbkülömbféle öröminnepek' tartása eránt tétettek előre rendelesek; 's az is van adva tanátsúl a' Királynénak, hogy hébe korba lovagollyon. Ehez képest Jan. 11 dikén, minekutánna végezte volna ő Felsége a' maga ájtatosságát a' Jéhus Szive Templomában közönségessen, 's az ott lévő Klastrombéli Apátzákat meg-látogatta vól.

vólna: ki-vette magát *Lisbona* Városából, és az Országlás' terhe alól, 's indúlt a' fenn meg nevezett Kastélyba (*Estremadura* Tartományában fekszik), a' hová már el-utaztak egy nappal az előtt a' *Brasiliai* Hertzeg (Korona-Örököse), és Infáns *Don Pedro*. — A' Királyné' parantsolatjából, minden *Lisbonai* Familia tartozik Vasárnap, és Innepnapokon avagy tsak egy ízemélytis el küldeni a' Plebánia' Templomába, a' ki halgassa a' Keresztyén Vallásban való oktattatásokat a' Gyermekeknek. — Minden Plébánia köteles lessz, a' bé-szedett alamisnát hetenként ki-olztani a' szegényeknek. — Minden Katona-Tilztjeinek fizetését nagyobbra nevelte a' Királyné; hanem egy reízt el-fogat a' fizetésekből, 's azt az özvegy Tilztnék' fundusának jobb karba - való állítására fordíttattya.

A' Lengyel Király, és Ország Gyűlés, hogy' vagynak az új Konstitutió' Ellenségivel?

Tudjuk, hogy az új *Lengyel Konstitutió'* Ellenséginek két fő Emberek a' kiváltképpen való fejeik, úgymint: *Rzevuski*, és *Potocki* Urak. Ezek, mind ez ideig *Móldva Ország-nak* fő Városában *Jassyban* tartózkodnak; ámbátor mind a' hadi dolgokra ügyelő Orsz. Gyűlési Deputátzió, mind a' Király maga is botsátották hozzájuk vissza-hívó Leveleiket. — Mivel Január. 26-dika vólt nékiek ki-írabva, hogy vagy meg-esküdjenek akkorra a' Konstitutióra; vagy pedig különben el-veíztik hivataljokat: ehez képest Január. 27-dikén következő Végzés allíttatott meg az

Or.

Ország - Gyűlésében: „Mivel a' Korona' Fő Vezérje *Rzevuski Sevarin*, és a' Korona' Nagy Hadi Tármeistere *Potocki Sziznesa* Urak engedetlenek maradtak a' mi parantsolatainkra, mellyeket hozzájuk küldöttünk, és *Rzevuski* Úr különben is már 18 esztendőktől fogva nem tellyesítette a' maga hivatalbéli kötelességeit: tehát jelentjük Mi Király, az Ország - Gyűlésnek meg - egyyezésével, hogy a' Korona' egyik Fő Vezérjének hivatala vákánss (üres), és mind a' két Fő Vezéri hivatalt kasszályuk (el - töröllyük). A' Had - Kommissziónak pedig parantsollyuk, hogy a' Korona' Nagy Hadi Tármeistere *Potocki* Úr helyébe; valamint azon Tisztek' helyekbe is, kik a' Had - Kommisszió' parantsolatjára meg nem esküdtek a' Konstitutziora: másokat terjeszzen előnkbe, érdemjek, 's szolgálatjok' ideje szerént.“

A' Káv é ital, bizonnyal nem az Eleinkről szállott reánk Magyarokra örökségben; hanem a' Frantziák és Németek szoktattak reá bennünket: most már ismét el - szoktathatna bennünket arról ugyan csak a' Frantzia, és Német Nemzetnek példája, mellyből mind kettőből sokan vállalkoztak, kik le - mondottak a' kávé - italról. — Egy nagy Frantzia Morálista (Erköltst - Tanító) azt mondja: hogy ha elgondolja az ember azon a' hadakat, mellyeket az a' tziel eszközöl Afrikában, hogy *mancipiumokra* (fogoly - jobbágyokra) teheszenek szert az *Anglusok*, és a' Frantziák: azt a' sok embert, melly el - vész ezekben a' hadakban; azokat a' lántzra tett nyomorúlt.

rúttakat, kik rész szerént a' tengeren, rész szerént a' velek való kegyetlen bánás miatt el-halnak: egy darab tzukorra se tekinthetünk úgy, hogy ember-vérrel meg-fetskendezve ne képzeljük azt magunknak. — Ha ez a' Bölts (így szól ama' nagy emlékezetű *Franklin*) még azokat a' hadakat is elő-hozta volna, mellyeket azért folytattunk mi (*Anglusok és Frantziák*), hogy a' tzukor-termő Szigetek' birtokából egymást ki-forgassuk; ha illette volna egy két szóval azoknak a' számos Seregeknek semmivé léteket, mellyet az említett hadak okoztak: úgy valóban nem tsak vérrel fetskendezettnek; hanem egészen vérbe mártottnak képzelte volna a' maga tzukorát. — *De a' mi igaz a' tzukorról: vallyon nem igaz é az, ugyan azon okokból a' kávéról is? Nem lehet é a' tsészébe ki-töltött kávé úgy képzelni: mint ember-vérrel fel-elegyített italt?*

A n g l i a.

Azon Beszédében, mellyet Jan. 31-dikén tartott a' Király a' Parlamentomhoz, szívekre kötötte az Ország' Képviselőinek, hogy rendelnének a' meg-házasodott második Király-Fi' — az *Yorki Hertzeg* — számára esztendőnként annyi summát, mellyből az, illendő Udvar tartasson. — Szívekre kötötte továbbá, a' vizen és szárazon lévő fegyveres erőnek, 's a' Státus' adósságainak lejjebb-szállítását; és a' Nép' terheinek könnyeb-bítését.

Minémű remek Beszédet mondott a' *Svéd Király*, Jan. 26-dikán az Ország-Gyűlésé-

sében? Mitsoda vetélkedés támadott a' *Fr. Nemzet-Gyűlése* 's a' Király között, a' Nem. Gyűlési Deputátusok' fogadásának tzeremoniája erántt? — Ezekről, a' jövő *Hírmondóban*.

J o b b í t á s o k.

Gróf *Szapári Péter* ö Nsága, Gróf *Csáky Imre* (nem *János*) ö Exc. ja' Kis - Asszonyát vette Feleségül.

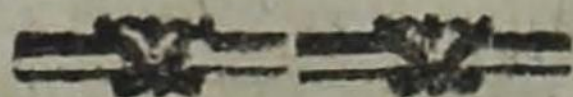
A' *Munkátsi* Uradalomnak Gróf *Schönborn* részére való által - adása, nem Jan. 29-dikén lett, mint a' 236—37. levél - oldalon van ki téve; hanem Jan. 20-dikán kezdődött, és ugyan e' naptól fogva már ö Excell. ja veszi a' Jólzág' jövedelmeit. Nem lehet egész meg - határozással mondani: hogy 150 ezer forintból álló kerek számú summát fizet a' Gróf Úr a' Kamarának; hanem mintegy 150 ezeret.

227-dik oldalon *principia* helyett olvasd *praecipue*.

* * * * *

Küldjük az *Ogülini Horvát Regiment* Képét.

Minden *Horvát Regimentekben* vagynak Pattantyusok is Stutzosok is. Ezek hosszú nyárs forma fát hordanak magokkal, melyet a' földve szúrnak, 's a' belé vertt szegekre teszik kurta tsövíű puskájokat (*Stutzokat*) 's úgy veszik tzielba az ellenséget.

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának (Februá-
riusnak) 28-dik napján, 1792.

Béts.

A' múltt Vasárnap, által-ese a' *Török Követ*
a' Tsászári pompás Audientzián is. Erre,
minémű tzeremoniával jött bé; és az Audien-
tzia után hogy' vendégeltetett meg? valamint
magunk kívántuk látni; úgy kívánjuk Érd.
Olvasóinkkal is közleni:

Dellyesti tizenkét óra tájban ki-érkezett
a' Követ' szállására Tsász. Kir. Titoknok és
Tolmáts *Stürmer* Úr, egy 6 lovas udvari
tzifra hintón. A' Követ' Tisztjei és tselédjei
közzül némellyek, egész a' hintóig eleibe
mentek, 's úgy vezették-fel a' Követhez.

U

Egy

Egy *Török*, füstölgő tömjénes edényt vitt előtte. Kevés idő múlva azután, hogy bément *Stürmer* Úr a' Követhez, ki-szalad egy magas szál *Török* Legény a' Követ' szobájából, 's nagyot ordít vagy hármat; mellyre mindenfelől öszve kezdtek sereglenni a' *Törökök*, kik az előtt rélz szerént öltözködtek, rélz szerént kedvekre nyújtóztak vólt a' mátráttzaikon. Nem láttuk, hogy eggy is kéfélté vólna közzülök a' ruháját; pedig egy némellyikéének tsak nem ártott vólna a' portól és pihtől való meg-tisztogatás. — Az indulás, következő módon lett:

Néhány vasas Katonák, 's egy tsomó Granatérosság után, hat gazdag készületű paripákat vezettek 6 szennyes *Török* Lováslegények. Ezeket követték paripákon a' 3 mogyoró, vagy talán som-fa páltzás *Törökök*. Közöttök lovaglott a' Követtség-Tolmáttsa, eggy igen derék tekintetű és tanúltt Ember. Utánnok, a' Követtség-Titoknokja, a' szép *Török* Ifjú, ki is két kezén tartotta a' *Török* Tsászár' Írását, ezüst materiába takarva. Paripáját, két *Török* Legények vezették; más négyen pedig tsak gyalogoltak mellette. Az Ifjú után lovaglottak azon 3 *Török* Tisztek, kik ezüstös végű páltzákat szoktak kezeikben tartani. Most tzifrább ruhakban vóltak ezek, mint másszor. Itt érkezett már maga a' Követ, *Stürmer* Úrral eggyütt, az udvari 6 lovas innepi hintóban, melly mellett két Tsászári magas Inasok; *Stürmer* Úrnak is két Inassai, és 14 *Törökök* gyaloglottak. Ezen 14 *Törökök* közzül egy, kezében vitte, arannyal ki-varrt materiába

bé

bé-tsinálva azt a' drága fejer kontyot, melyet tsak akkor tett fel a' Követ, midön bément a' Tsászárr eleibe; más pedig a' hátán tzepele, mint valamelly motyót (butort) azt a' felső ruhát (kaftánt), mellyben ugyan tsak ő Tsászári Felsége előtt tisztelkedett a' Követ. — A' hintó után lovaglottak 28 Törökök, kik között utólsó vólt a' viz-hordó. Ez, mind maga, mind pedig az öszvér is, mellyen ült, rakva vóltak tsörgöökkel. Nagyon nevettek, és kurjongattak néki a' *Bétsiek*.

Midön *Kolloredó*, és *Kaunitz* Hertzegek-nél vólt audientzián a' Követ, akkor mind a' kétszer tsak az egyenes, és rövid úton jött bé a' Városba az úgy nevezett *Schotten* Kapun; de most ki került az *Au*-kertig; az előtt el, és a' *Leopold*-Városán végig men-vén, a' *Veres-toronyi* Kapunál jött-bé a' belső Városba. — Eggy óra tájban az *Ud-varhoz* ért, a' hol fel-vezettetvén az első kontignátzióra, le-vetette az első Szálában előbbeni felső ruháját, 's a' fenn- említett kaftánt vette magára; fejébe pedig az a' fejer, és hosszú gömbölyeg formájú konty tétetett, a' millyent tsak maga visel a' Török Tsászár. Illy ékességében bé ment, *Stürmer* Úrral, 's néhány Tisztjeivel a' Tsászárr eleibe. Ő Felsége, az úgy nevezett *Tanáts-szobában* állott, fel-tett kalappal a' Trónus alatt, veres hajtókájú Német forma-ruhájában. — *Stürmer* Ur úgy vezette a' Követet a' Trónushoz, hogy a' függő kristály gyertya-tartóban (*luster*) meg ne akadjon valami módon a' *Szultáni* konty. A' kísérő Törökök-

nek is mind csak a' fejer tsalmára vólt a' szemek, ne hogy le találjon az valami módon biggyenni a' Követ' fejeröl, 's a' földre esni; melly történetet igen rossz jelnek tartának a' Törökök; 's fejével adózna érette a' szegény Követ, mint ezt némelly nagy Személyektől értették. Mások, ennek okául tsupán a' Törökök' büszkeségét tartják, hogy t. i. a' konty-féltés miá, meg ne hajtassa magát nagyon a' *Nagy-Úr*' Követje a' külső Fejedelmek előtt. — Maga ő Felsége, nem felelt szeméellyessen a' Követ' beszédére; hanem H. *Collorédó* által válaszoltatott. — Ki-jöven az Audientziáról a' Követ, az előbbeni konty tétetett fejébe, 's rendes felső ruhája adatott reája; és ekképpen a' redutos Szálákba (bálozó 's tántzoló palotákba) vezettetett, a' hol már három terített asztalok készen vóltak. Bé-térvén előbb egy oldal-szobába, végbe vitte nagy tzeremoniával a' szokott mosódást, 's úgy jött-ki a' nagy Szálába, a' mellyben vólt a' leg-hosszabb és leg-pompásabb asztal. Ennek felső részénél le-ült a' Követ magánosan, egy veres bársony boritékú karos székre, a' melly is virágos szőnyegre vólt helyhetve. Jobb keze felől a' Követnek, *Német Bir.* Kántzellária-béli Referendárius B. *Horix* ült; bal felől pedig *Stürmer* Tolmáts Úr; ez után a' Követ' jövendöbéli Veje; ez után Udv. Belső Státus Tanátsos *Jenisch* Úr, a' ki jól beszéll törökül; továbbá B. *Spielmann*; *Bartsai Abrahám* Úr, ki a' Magyar Gárdánál Obersteri méltósággal szolgál 's a' t. Közel negyvenen ültek az asztalual mind nagy Emberek, kik között nem

nem voltak több Törökök, a' Követen magán, és a' Követtség - Titoknokján kívül. A' Követ mellett két Török Komornyikok állottak; a' bal keze felöl-lévőnek ezüst kalamáris volt az öve mellett. Ezek raktak ételt a' Követ' tányérjára, 's trántsérozták-fel a' trántsérozni - valót. Minthogy tehát tsak a' készit ette a' Követ: ő kedvére ehett, 's evett is; hanem az Iffjú Török keveset evett, kivált ha szárnyat vagy tzombot tettek a' tányérjára, majd egészen rakottan adta-ki a' tányért, mivel a' késsel és villával-való bánáshoz, mondván semmit se értett; a' kézzel - való evésből pedig nem örömet akart próbát adni, midőn látta, hogy annyi száz szem néz reá. Ő, spárgát sem evett; de a' Követ igen: hanem meg is járta vele, mert a' vastagabb végénél kezdette azt enni, 's meg is ette egészen. El - motskolván az ujjait, törökösen meg - szopogatta, 's úgy törölte az asztal-kezkendőhöz, melly minden fel-tüdzés nélkül volt a' vállára és mellére terítve; azért is elég baja volt az egyik Komornyiknak a' fel - terítgetésével, mivel egy kis mozdulására a' Követnek mindjárt le-fittyent a' kezkenő. Az ebéd alatt ki kivette a' Követ, hónallya alól az arany pixisét, mellynek fedele sűrűen meg volt rakva gyémánt-kövekkel; 's barátságosan kínál-gatódzott belőle. — A' kissébb redutos Szálában lévő hosszú asztalnál, merő Törökök ültek, a' *Bétsi Orientális Akademiában* tanuló néhány Iffjakkal együtt; kiket azért oszto-gattak - el közzéjük, hogy törökül beszélgessenek velek.

Folytatása következik.

Hertzeg Kaunitznál, következő Beszédet tartott, az audientzia' alkalmatosságaival a' Követ:

„Én vagyok az a' szerentsés, a' ki mint Követ, el-küldettem a' *fényes Porta'* részéről a' Tsász. Kir. Udvarhoz, egy *Nagy - Űri* Irással, mellyben bé vagynak foglaltatva: a' két Birodalmak között meg-újított, és meg-erősített örökös békességnek minden-kori költsönös meg-tartását tárgyazó biztatás; az igen szerentsés *Ottománi* Trónusba lett bé-ülésről szólló örvendetes tudósítás; és az ezen részről lett kézhez-vételekhez *Magyar és Tseh Ország'* Királyi Koronáinak, 's a' *Római* Tsászári Trónusba lett emeltetéshez való pompás tzeremoniájú szerentsekivánás. — Midőn a' nagy hatalmú Tsászár, az Istenségnek amaz árnyéka a' földön, *Arábiának*, és *Agemnek* Ura, az én kegyelmes Uram, és *Nagy Sándorhoz* hasonló Fejedelmem, a' leg-tökélletesebb mértékű belső hajlandósággal, és szives barátsággal viseltetik a' maga Felséges Barátjához, a' nagy hatalmú, és ditsőségű *Római* Tsászárhoz: kétség kívül-való, hogy a' mennyiben a' Ts. 's Kir. Felségnek, 's az ő Felsége' Ministereinek részéről tartós fog lenni az a' kívánság, melly a' fenn álló jó egygyességnek, és barátságának fenn tartása, és meg-erősítése eránt tététtet eddig nyilvánvalóvá: nem lessz többé ő Felségének (a' *Török* Tsászárnak), 's az ő Felsége' Ministereinek részéről is semmi helye leg-kissebb fogyatkozásnak, vagy halasztásnak is. Valamint egyéb-aránt az én szívemnek és értelmemnek füle már

már 30 esztendőktől fogva ékesíttetik, a' mennyire t. i. meg-engedi az én időm, ő Hertzege', Belső Udvari és Státus-Kántzeliárus *Kaunitz* Hertzeg Ur' válogatott, és ditséretre méltó tulajdonságai' hírének drágaságaival (*clenodiumaival*), 's ki vagyon tziprazva az ő Hertzege' közönségesen elterjedt ditsőségének gyöngyeivel, 's tiszteletre méltó elme- és szívbéli talentomival: ehez képest, még az előtt is vonzott már az én szívem ő Hertzege'hez, mirekelőtte szerentsém lett volna Hertzegi személyében meg-esmérni; és mivel rendkívülvaló kívánsággal kívántam már én régtől fogva eggy olly szerentsés alkalmatosságot, mellynél fogva személyesen meg-bizonyíthassam ő Hertzege' eránt az én tiszteletemet: annyi-val nagyobb, és végetlen gyönyörűségemre szolgálat tehát most nékem, hogy a' reám bizatott Követség voltaképpen eszközlötte ezt a' buzgóan óhajtott alkalmatosságot. — Nem fejezhetem-ki egyébaránt eléggé azon különös betsületért, és tekintetért való végetlen köszönetemet is, a' mellyet eddig is mutatott hozzám ő Hertzege; 's nyomos reménységem vagyon, hogy ő Hrgségének kegyes közbenjárása által, minden órán fogom venni az arról való örvendetes jelentést, hogy a' magammal hozott *Nagy-Úri* Irást ő Tsász. 's Kir. Felségének saját kezemmel által-adhatom; 's ez által a' reám bizott dologban el-járhatok.

Erre, nem felelt maga a' Hertzeg; hanem csak *Stürmer* Úrnak adta az irásban-lévő

lévő feleletet, hogy fordítaná azt által *török* nyelvre, melly is így következik:

„Valóságos meg-elégedéssel látja még egyszer, a' maga Minisztériumának ideje alatt az Udvari és Státus-Kántzellárius Úr, a' F. *Portának* egy Ministert ezen Tsász. 's Kir. Udvarnál; mivelhogy annak küldetése, egy következése, és egy nyilvánvaló bizonyysága a' Békesség' Szerentsés helyre - állásának; mellynek fenn-tartásában több már ötven esztendejénél, hogy ő igyekezett eszköz lenni a' közönséges dolgokat tárgyazott hivatalabéli munkálódásai által; és mivel ez a' hasznos történet eszközül szolgálhat azon közönséges tsendességnek is fenn-tartására, melylyet minden más Népek is nem kevésbbé óhajthatnak.

Szerentsét kíván az Udvari és Státus-Kántzellárius Úr a' Követ Urnak, hogy az ő személlyét találta az ezen küldetésre való választás; minthogy ezen meg-tiszteltetés egy bizonyysága az ő személlyes érdemeinek; 's az Udvari és Státus-Kántzellárius Úr, mindenkor nagy indulattal viseltetett az illetén Férjfiakhoz.

Nagy gyönyörűséggel értette a' Követ Urnak arról való ki-nyilatkoztatását, minémű értelemmel, és barátságos szándékkal legyen a' *Nagy-Úr* az ő Fejedelme, a' Tsászár eránt; 's gondja fog reá lenni, hogy jelentést tegyen az eránt ő Tsász. Kir. Fel-ségéhez.

Bizonyos benne a' Hertzeg Úr, hogy ezen gondolatoknak, 's indulatoknak értése igen kedves dolog fog lenni a' Tsászár előtt; és

és bizonyossá teheti az eránt a' Követ Urat már most is, hogy a' Tsászár hasonló módra viseltetik a' *Nagy - Úrhoz*; és ezen biztatást maga is meg fogja kétség kívül erősíteni ő Felsége, a' Követ Úr előtt akkor: midőn szereztséje leszzen audientziára botsáttatni, mellyet, hihető, hogy leg-ottan fog engedni ő Felsége, mihelyest csak mód lesz benne.

Egyébaránt, a' míg ezen Tartományban fog. múlatni a' Követ Úr, gyönyörűséggel fogja az Udvari és Státus - Kántzellárus Úr adni eránta, a' barátságnak, 's a' leg-tökéletesebb betsületnek minden lehetséges jeleit. “

Ennek végződésével, által adta a' maga Bizonyság-Levelét a' Követ, H. *Kaunitznak*; ő Hertzegsége pedig Báró *Spielmann* Urnak, ki is azt a' mellette lévő bársony boritékú asztalra le tette. — Következett ezek után a' meg - vendéglés, és barátságos beszélgetés 's a t.

A' múltt Vasárnap tíz órakor vezette Gubernátor Gróf *Bánffy* ő Exc. ja, az *Erdélyi* Deputátziót *Ferentz* Fő Hertzeg' Hitvese eleibe, ki is kegyesen válaszolt irás nélkül deák nyelven a' Gróf Úr' Beszédére. — Innen *József* Főhertzeg' tiszteletére mentek a' Deputátus Urak.

Négy napokkal ez előtt ide érkezett a' *Párisi Muszka* Követség' egyik Tagja, ki azért szaladt el, a' mint értjük *Párisból*, mivel ki - tudódott felőle, hogy el akarta a' *Frantzia* Királyt *Orosz* Gavallér ruhában iktat.

tatni *Frantzia* Országból. Ezt úgy közöljük, a' mint vettük t. i. mint hírt.

Erdélynek Hunyad nevezetű Vármegyéjéből; 's *Magyar* Országról, *Eger* Városából szörnyű hírek érkeztek ide a' napokban. — Ha meg nem előzik, vér ontás is lesz mind a' két helyen.

Alxingernek Anti-Hofmann nevezetű Munkája igen nagyon kél itten. Ez a' Könyv igen sokat ártott már ekkoráig is *Profellor Hofmannak!*

Magyar Ország.

Pestről, Febr. 20-dikán.

„Ezen Nemes Vármegye' Protokollumának (Jegyző-Könyvének) egy *Extraktusát* ide rekelstem a' végre, hogy azt Írásokba foglalhassák az Urak; és ekképpen az abban meg-nevezett tiszteletre méltó jó Hazafiúnak jeles igyekezete a' *Magyar Hírmondó* által is hirdettessék mind a' két Magyar Hazában. Az említett *Extraktus* így következik:

Tek. Ns *Pest Vármegyének* 1792-dik Esztend. Febr. 10-dik napján *Pesten* tartatott Köz-Gyűlésében.

361. *Senguinczi Kovátsits György* Úr, azon tiszteletnek tanúságául, mellyel ezen Megyének Fő Rendjeihez, és egyéb Tagjaihoz viseltetik; tulajdon szorgalmatossága által két könyvben foglaltt, és a' Magyar Haza' ditsőségére tzelozó szerzeményét, melly fő.

főképpen az Országnek hajdani Gyűlései' Történeteit, némelly, a' Törvényes Könyvben vagy éppen nem található, vagy kétséges értelemmel bé-iktatott Törvény-tzikkelyek' elől-adását, és meg-világosítását, a' mennyire ezek valóságos Királyi Adomány-Levelekből ki-nyomozódhattak, magában foglalja: Ő Királyi Hertzezségének *Sándor Leopold* Országunk' Nádor - Ispánnyanak, úgy is, mint ezen törvényesen egybe-kaptsolt Vármegyék' Fő Ispánnyanak, és az egybegyűlt Rendeknek ajánlya.

Nem lévén semmi olly hathatós ok, melly az igaz Hazafiúi szívet érzékenyebben érdeklené, mint a' melly Hazájának ditsőségére, és emlékezetes elő-menetelére szolgál, az egybegyűlt Rendek, kik a' bé-mutatott Tudományos - Szerzemény által a' Haza-Ditsősége' Építményében Oszlopot támasztatni szemlélnék; öszveséggel, és fejenként minden azon háláadó indúlat', és örömb' bizonyításával, mellyet az efféle hazafiúi igyekezet érdemel, fogadták az ajánló Úrnak betses ajándékát, meg-hagyván egygy úttal Ord. V. Ispány Úrnak, hogy ő az elől nevezett *Kovátsits György* Urat, a' Státusoknak eránta származott szíves hajlandóságáról, és köszönetéről bizonyossá tegye.

Azonban pedig, mind örök emlékezetnek okáért, mind lehető haszon-vételre nézve, a' bé-nyújtott Könyvek, előre tsinosabb, és erősebb kötésbe foglaltatván, a' Vármegye' Leveles - Tárjába tétetni rendeltettek.

Pest.

Pestről, Febr. 15-dikén. Nádorispány ő Főhertzezsége, maga ült itt ma elől a' Septemvirális Tábla gyűlésében. Estve megjelent az Övegy Generális *Beleznayné* ő Nagyságánál tartatott Társaságban. — Onnan Bálba ment a' 7 *Választó-Hertzegek* (Electorok) nevű Vendég-fogadóba.

Egri Kánonok Fő Tisz. *Ambrosovszky Mihály* Úr meg holt ezen Hónapnak első napján.

Székes Fejérvári Kánonok Fő Tisztelen. *Vlassits József* Urat, a' múltt Hónapnak utolsó napján szentelte fel Apátúrrá, Püspök *Milassin Miklós* ő Nagysága: a' ki mellett szolgáltak: Fő Tisz. *Szegedi Pál* Generális Vikárius; és Fő Tisz. *Paintner Mihály*, *Rátóti* Prépost Urak.

A' *Besztertze-Bányai* kerületben, 54 Oskoláknak fundáltatását elközlötte *Klanitzai János* Úr, mint azon kerületbéli Normális Oskolák' Visitátora: ezen érdemére nézve Nemességet nyert minden taksa nélkül ő Felségétől.

Kassáról, Febr. 16-dikán. — „Ma indúla vissza a' Ns *Szathmár Vármegyei* számos Deputátzió, mellyet azon Ns Vármegye az oda való Fő Ispányi Hivatal' nem régen rendeltetett Adminisztrátorának, Mélt. Bárá *Vétsey Miklós* Úrnak, tiszteletére küldött volt. — Harmad-fél napig mulatott itten. — Nagy örömmel, 's különös tisztelettel fogadtattak a' Küldött Urak mindnyájan, mind magától a' nevezett Adminisztrátor Úrtól, mind pedig az itt lakozó Uraságoktól. — Meg is érdemlették a' tisztelet-tételt; mert a' díszes Magyar

gyar öltözetben (a' Ns Vármegyének formaruhájában) *Magyar-szívű* 's férjfiúi-tekintetű derék Emberek, és rész szerént Ország-szerete esméretes érdemű Hazafiak szemléltettek. Illyenek valának: *Luby Károly*, és *Götz Ferentz* Királyi Tanácsos Urak. — Meglátogatták, minek - előtte el - mennének, a' *Magyar Museum*' Ki - adójit is; 's nyájas szívességgel nyilatkoztatták - ki nékiek mind személlyeik, mind a' Nemzeti Litteratura' elő - vitelére szentelt igyekezeteik eránt viseltető hazafiúi hajlandóságokat. — Megjegyzésre való, hogy a' fenn - tiszteltt nagy-érdemű Hazafi, *Luby Károly* Ur, eggy, a' Tudománybéli Országos Deputátióznak azon bőlts Tagjai között, kikre ama' nagyobb *Tudós Társaság*' fel - állíttatása' módjának, 's el - intézésének ki - dolgozása van bízattatva. — Szerentsés az a' Vármegye, a' mellynek illyen kormányozó Feje vagyon! Bóldog az a' Haza, a' mellynek sok illyen Fijai vagynak!

Béclről (Bihar Vármegyéből), Február. 8-dikán. — „*Meggyes* nevezetű szomszéd Faluban, igen belső barátságra talált lépni eggy özvegy *Oláh Asszony* — mintegy ötven esztendő felé járó — a' maga Komájával. 'S mi leve a' nagy barátkozásból? Tsak az, hogy ámbár a' nyóltzvan esztendőt meghaladta vólt is már a' vén Koma: még is négy gyermekeket szüle egy hassal az *Asszony*; de a' kik meg - kérészteltetések után tsak hamar végezték rövid életeket, 's harmad napra a' vén Apjok is utánnok költözött.“

Aust.

* *

* *

* *

Ausiriai Belgyiomban nem vólt közönséges azon rettentő ölzve esküvés, mellynek Fejei Januáriusnak 17 dikére virradóra elfogattak. A' *Flandriai* Rendek szép Levelet küldöttek *Brüsszelbe*, a' Ts. K. tellyes hatalmú Ministerhez Gróf *Metternichhez*; melly Levélből nyilván ki teltzik, hogy ők igaz hivséggel viseltetnek a' Tsászárhoz 's ezen hivségben akarják az egész *Flandria* Tartományát is meg őriztetni. Gyönyörűen vállazolt nékiek Gróf *Metternich* is. — A' *Hannoniai* (*Hainaut*) Deputátusok is ezen Hónapnak 4-dikén azt az örvendetes jelentést tettek ő Hertzegségeknek a' közönséges Kormányozóknak, hogy a' *Hannóniai* Rendek közönségesen meg egyyeztek az úgy neveztetett *Subsidium* (Tsászári adó) fizetésbe.

A' nád - méz (tzukor) és kávé

már is rendkívül drága; de még drágább lesz, ha igazak találnak lenni azok a' Tudósítások, mellyek szerént *Jamaika* szigetében is (Ez az *Anglusoké*) fel támadtak a' fekete Emberek. *Spanyolok* vóltak, a' mint írják, a' fel-lázzasztóik: azért is minden *Spanyolokat* el vertek az *Anglusok* a' szigetből. — A' *Jamaikai* fejer lakosoknak száma, nem sokkal megy többre ötven ezernél: a' *Szeretseneké* ellenben meg haladja a' száz ezret is.

Szeren-

Szerentsés; de azért nem követésre való próba.

A' múltt hónap vége felé történt *Angliában*, hogy egy *Asszony*, ki már régtől fogva eszelőkös volt, belé szökött a' tengerbe. A' Fia jól tudott úszni, azért is utánna ugrott: és szerentséssen ki vitte a' maga édes Annyát szárazra. Mivel hóltt forma volt az *Asszony*, minden élesztő eszközöket el követtek körülötte, mellyeknek az a' foganat-jok lett, hogy 12 órák után nem tsak életet, hanem hajdani ép elméjét is vissza nyerte az *Asszony*.

Tudományi Dolgok.

Böjti ajándék, két forintért.

Rambach János Jakabnak, Hassiai Fő Superintend. Gissai Theol. Doct., és Consistor. Assess. nak, Úr Jésus Krisztusnak kinszenvedéséről való elmélkedései. Négy Evangyelistáknak meg-eggyező Irások szerént hozzá adat-tak: A' meg-feszítettett Úr Jésusnak hét utólsó szavairól való elmélkedései. Németből Magyar Nyelvre fordította Nagy István, az Aug. Conf. szerént való Sz. Lörintzi Ekklesiának Predikátora, és a' több Tolnai Distriktusban lévőknek Fő Esperestje.

Az egész Könyv, két kötetből áll; 's lehet találni:

Sz. Lörintzen, magánál a' Szerzőnél. Veszprém-ben, Fejér János Kereskedő Úrnál. Komáromban, Evang. Predik. és Esperest T. Perlaky Úrnál. Győrött, Evang. Predik. T.

Fábry

Fábry Úrnál. Budán, minden Könyvárosoknál. Posonyban, Könyváros Véber, és Mahler, 's Kalmár Nagy Pál Uraknál.

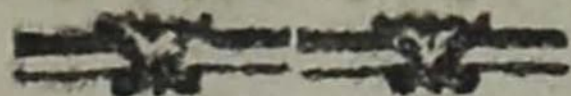
Egy, *Frantzia* nyelvből *Németre* fordított Munkátska jött - ki 1790-dikben : *Der Triumph der Religion wider die heutigen Ungläubigen* 's a' t. név alatt. Ennek, egy Világi a' Szerzője, ki a' *Frantzia* Könyv-Visgálótól nagyon meg-ditsértetett, a' mint meg is érdemlette. Ezen hasznos tzélú Munkátskát, már jó ideje, hogy *Magyarra* fordítottam, de a' melly mind ez ideig világot nem láthatott; nem azért, mintha talám a' *Censura* meg nem engedte volna, mellyen már szerentsésen által esett: hanem a' megkivántató költségeknek szük - volta miatt. Vagynak minden bizonnyal nem kevesen a' Hazában, kik jóra tzélozó Irásomat nem tsak helybe - hagyják; hanem azt örömet közre is botsátának. Ajánlom azért ezen nemes szivű Hazafiaknak, köz hasznú igyekezetem' elő - mozdítását.

U. I.

A' Magyar Fordító.

A' *Magyar Hírmondónak* Érd. Szerzői, ha szükség, bővebb tudósítást adnak felőlem az ollyatén nemes szivű Hazafiaknak.

Küldjük az *f f f* árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból.

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Februárius' 28-dik napján 1792-ben költt árkusához.

Tudományi Dolgok.

Nem régiben, igen szép Levelet közle velünk egy most itt múlató érdemes Hazánk-fia. — A' Levelet *Erdélyből* írta egy igen érdemes Úr, a' ki nem született Magyar ugyan; de Nemzetünket nagyon szereti's betsüli, és mint nemes szivű *Indigena* (fogadott Hazafi) örül mind azon dolgoknak, a' mellyek által Nemzetünk' ditsősége voltaképpen nevedik. Több szép ki-fejezései közzül, tsak azokat iktatjuk Munkánkba, mellyek közelébb érdeklík ezen tudományi tárgyunkat:

„Szóllott vólt ugyan már egy *Újság* a' minapában azon emlékeztető pénzről, mellyet T. Szathmári Úr Kolosvári tudós Professor nyert a' *Hágai Társaságtól*; de tsak feliből vagy harmadából szóllott. Add tudtokra, kérlek, a' dolog' miben-létét azoknak, kik az efféléket érdemek szerént elő tudják adni: hadd láthassák ennél fogva is a' balúl-itélők, hogy a' bértzeken's erdőkön túl is több derék Embereink vagynak nekünk, mint talám ök gondolták. — A' dolog ebből áll:

„Erudita Societas Christiana Hagæ Comi.
 „tum pro anno 1790. quaestionem po.
 X „sue.

„ fuerat: *An adversarii Religioni Chri-*
 „ *stianæ natæ profuerint aut nocuerint,*
 „ *hoc per Saecula ad nostra usque tem-*
 „ *pota probandum.*

Profuisse quin imo multum, asserit Dominus Reverendus Szathmári Claudiopoli-
 tanæ reformatæ ecclesiæ membrum dignissi-
 mum, illiusque dissertationem docte elucu-
 bratam coronat Societas Hagana, prædictum
 Dominum Szathmári Sociorum correspon-
 dentium numero adscribens et præmio centum
 aureorum donans. Hinc nummus aureus 52
 Cæsareorum pondere, in cuius averso cer-
 nitur

Religio sub Providentiæ Symbolo stans
 ad aram, cui imposita sunt Biblia, quæ ex
 faucibus orci telis igneis petuntur. Ad Reli-
 gionis pedes jacet ancora, sinistra tenet scu-
 tum, dextra ostendit petram, in quam inscul-
 ptum est: Matth. XVI. c. v. 16 - 18.

In adversa circumferentia legitur: *Prae-*
mium Societatis Haganae pro vindicanda Re-
ligione Christiana. In corona quercea:

Mich. Pap. Szathmári
 Nob. Trans. Hung. in Ref. Coll. Claudiopoli-
 lit. Th. et Hist. Ecclesiasticæ Professor.

Soc. Haganae Memb. Corresp.

Meruit.

MDCCLXXX.

Ennek fordítása, némelly hozzá-adások-
 kal így következik:

A' Hágai Keresztyén Tudós-Társaság
 ezt a' Kérdést tette fel, meg-fejtés végett
 1790-dik elztendőre:

Vallyon

Vallyon a' Keresztyén Vallásnak, hasznára vóltak é, vagy kárára, eleitől fogva az Ellenségei?

Ez, mutattassék - meg századról századra egész a' mi időnkig.

Hogy sok hasznára vóltak, meg-mutatja Tisz. Szathmári Úr, a' Kolosvári Reformáta Ekklesiának egy igen érdemes Tagja, kinek nagy tudománnyal készültt Elmélkedését (Dissertatio) azzal koronázta meg a' Hágai Társaság, hogy a' Tisz. Szerzőt Levelező-Társai' száma közzé irta, 's arany érdempénzzel meg-ajándékozta. Az emlékeztető pénz, 52 Tsáizár-aranyokat nyom. Ennek felső oldalán a' Vallás, szép Szűz' képében áll az Óltár mellett; feje felett az Isteni-Gondviselést ábrázoló, ki-nyíltt, és sugárok között lévő szem; az óltáron pedig a' Biblia szemléltetik, melly ellen nyilak lövettetnek a' pokol' torkából. — A' Vallás' lábainál vagyon a' reménységet jelentő vas-matska. Bal kezében lévő paissával, a' nyilak ellen óltalmazza a' Vallás: az Óltárt, a' Bibliát, és a' Keresztet. Előtte egynehány nyilak öszve-törve hevernek; jobb kezével mutat egy köziklára, mellyre ez van írva: *Math. XVI. Rész., 16—18 Vers.* — A' pénznek alsó felén, körös körül ez olvastatik: *A' Hágai Társaságnak jutalma, a' Keresztyén Vallás' óltalmazásáért.* A' közepén, egy tserfa-ág-koszorúba ez van írva: *Pap Szathmári Mihály Erdélyi Nemes Magyar, a' Kolosvári Reform. Kollégyiomban a' Theológiának, és az Egyházi Históriának Professo-ra,*

a' *Hágai Társaságnak Levelező Tagja érdem-
lette* 1790.

A' mi még az 52 aranyot nyomó emlé-
keztető pénzhez kívántatott száz aranyok-
nak ki-pótolására, azt kész pénzül fizette ki
a' Társaság, bé-vett szokása szerént.

Ha szert tehetünk ezen emlékeztető-
pénznek képeire, azt azonnal rézre mettzet-
tetjük, és Hazánk' javára intézett Írásunk
mellett le-küldjük az Érd. Olvasóknak, hogy
ez által is terjedjen a' Tudós Nyertes Úr'
ditsőségével édes Nemzetünké is; 's annak
szemlélése serkentsen több tudós Férjfiakat is
ezen nemes példának követésére.

A' fenn nevezett *Hágai Tudós Társaság*
csak 1787-dik esztendőben állott fel, illy
nevezet alatt: *Societas pro vindicanda Reli-
gione Christiana. A' Keresztyén Vallást ól-
talmazó Társaság.* Azon esztendőben is meg-
tiszteltetett vólt már Tisz. Profess. *Szathmári*
Úr, a' meg-nevezett Tudós Társaságtól egy-
ezüst érdem-pénzzel, melly a' második rendű
jutalom. A' Tudós Társaság ki-nyomtat-
tatta T. *Szathmári* Úrnak mind a' két izben
írott Elmélkedéseit *Belga* és *Deák* nyelven.
— Bártsak ki-adná a' Tudós Szerző, emlí-
tett szép Munkáit szülött nyelvünkön is!

* *

* *

* *

Még Január. 20-dikán útasította vala
hosszánk betses Levelét *Pestről* egyy érdemes
Hazánkfiá, mellyben le-irta az ott fel-állott
Magyar Társaságnak eredetét. Illy tárgyat
bőven, és körülállásosan kívántunk köz-
leni: mellyet csak most tellyesíthetünk.

Az

Az említett jó Hazafi így ír:

„A' Magyar Nyelv' és Literátura' érd. Tanítójának Ns *Vállyi András* Úrnak eszközéséből, Társaságba lépett az itt tanuló Ns Magyar Iffjúság olly nemes tzéllal, hogy magát a' Nemzeti Literaturában tökéletessebbíttse; 's ennél fogva ő is eszköz lehesse a' Magyar Nyelvnek közönségesítésében, 's virágoztatásában (mint ez, az ide zártt, és nyomtatásban is ki-adott Tudósításból bővebben meg-tettzik). Elölülöl, Gróf *Dienesfalvi Cziráky Antal* Úrfi választatott, ki is egygy ékes (már nyomtatásban lévő) Magyar Beszédet mondott, mellyben a' többek között Társaságjok' pártfogására meg-kérte azon számos Uraságokat, kik megtisztelték jelen-léteikkel a' Társaság' Ülését. Az Iffjú Gróf után, meg-szóllalt Prof. *Vállyi András* Úr, 's bővebben elő-adta a' Társaság' szándékát, 's az abba való fel-vétetetés' módját; egyfzersmind jelentette: hogy a' Nemes Vármegyéknek, és különösen sok Magyar Uraságoknak, 's Tudósoknak is értésekre adta két kerülő Levelek által, a' Társaság' fel-állását; 's annak gyarapítását ajánlotta. Az említett kerülő Leveleket, (mellyek oda alább elő fognak summásan adattatni) fel-olvasta a' Társaság' Titoknokja T. *Szluha György* Úr; valamint az azokra feleletül bé-jött néhány Leveleket is. E' meg-lévén, *Bessenyei György* Törvénytánuuló Ns Iffjú, és a' Társaságnak egy való-ságos Tagja fel-olvasta néhány Versezetjeit, mellyek közönséges meg-elégedést, és ditséretet érdemlettek; 's méltóknak találtattak, hogy

hogy a' Társaságnak nyomtatásban ki jövő Írásai közzé bé-iktattassanak. “

A' Társaságnak önnön magáról, maga által ki-adott Tudósítása, így következik szóról szóra:

„Nem Magyar, a' ki nem örvend.

„Bé tellyesedett, a' mit sok jó Hazafiak olly régen óhajtnak; fel-állíttatott a' nemzeti nyelvnek mind tanítása, mind terjesztése; és már a' mostanában megérkezett Királyi rendelés' ereje szerént a' közönséges Tanítók még a' *Gymnásiumokban* is minden órán kezdeni fogják ezen kedves, és nyughatatlanúl várt hivatal.

Hogy a' most élő jó Hazafiak sokkal figyelmetesebbek e' pontra nézve, mint a' mi meg ditsőültt régi Atyáink, és élnek az alkalmatosságal, nyilván ki tetszik azoknak a' ditséretes igyekezetű Nemes Magyar Ifjaknak példás iparkodásából, a' kik Pesten egy Magyar nevendék Társaságot állítottak fel magok között; olly tzéllal, hogy ez, az egész Magyar ég alatt elterjedgyen, és a' kik magokat köztök példásan kimutattyák, idővel az Anya tudós Társaságba léphessenek által.

E' Társaságnak Tagjai kétfélék, rendszerént, és betsületért való Tagok; azok már gyakorolják magokat a' munkában, ezek pedig készülnek, hogy idővel díszesen, és hathatósan dolgozhassanak. Melly nemes indulattal, és férfias erővel törekednek ezek a' már nagy számmal lévő nemes Ifjak, azt mind a' Társaság' kötés, mind pedig a' közre

közre botsátandó munkák bőven meg fogják bizonyítani. A' kisebb munkátskákat az újságok mellett engedik közre botsátni, a' nagyobbak felől pedig még semmi sem lehet tudtunkra.

Úgy értettük, hogy a' Társaság' Elölülője (Præses) mindenkor vagy Gróf, vagy Báro lessz, a' kinek terhét (ha Pesten kívül van) a' Vice-elölülő, vagy a' Titoknok fogja viselni. Most az Elölülőséget Dénesfalvi Gróf *Cziráki Antal* Királyi Kamarás Úr viseli, a' Titoknokságot, T. *Szluha György* Úr, a' levelezést pedig egy Erd. Tiszt. Úr a' Neuvidi Ujságnak fordítója; a' többi Erd. ifjú Tagok' neveit, minthogy ki nem adgyák, Munkáik alatt lehet kitanúlni.

Társaság Kötés.

A' mindenható Istennek nevében!

„Hazánk, nemzeti nyelvünk, a' Tudományok, és magunk előmeneteléért felállított öszve kaptsoltatásunkat adgyuk tudtára kedves véreink Részeleinek, és a' késő Magyar következendőségnek, hogy mi e' könyvben mai napon béíráttak, a' folyó 1791dik Esztendő végén, mellyben Juniusnak hatodikán, a' Magyar nyelvezésnek, (*stylus*) és Literaturának, nyilván való tanítása elkezdett, egy Magyar Társaságot állítottunk fel; olly izéllal, olly igyekezettel, és megmásolhatatlan ígéret tétellel, hogy azt idővel Magyar, Erdély, és Horvát Országokban felfordíthatatlan lábra állítsuk.

A'

A' mi Tzélunk, és akaratunk mind az Istennek, mind a' mi ditsőségesen uralkodó Tsászári jó Királyunknak Ildik Leopoldnak; (a' kinek Nemzetünkhöz való hajlandóságát, 's kegyelmességét, még haldokló szavaink közt is, háládatos szívvel emlittyük,) mind pedig a' Hazának ditsőséges, és használatos: ezenkívül a' jó erköltsü, jeles tehetségü, és szorgalmatos igyekezetü minden féle forsú Ifjainknak, nem külömben a' hivatalban, vagy még azon kívül lévő érdemes Hazafiaknak, az előmenetelre, és a' magok tehetségeinek nyilvánítására kinyíltt út, 's jó mód: melyhez képest előre reménylett bizodalommal vagyunk, a' kik a' nemzeti; Haza nyelvbéli, és a' tudományi előmenetelt óhajtyák, nem tsak édes örömben részesíttetnek ez által; hanem jó, és épületes igyekezetünket hazafiúi hajlandóságokhoz képest, elő is mozdítani fogják, és a' kik magokat Nemes Társaságunkba méltóknak, 's készeknek érzik, érdemes neveiket ilyen tzím alatt: *a' Pésti Magyar Társaságnak*; egy magokat ajánló, 's lekötelező levéllel meg küldeni nyertes örömnök tarttyák; részesíttetvén ez által azon ditsőséges igyekezetben, és Társaságban, a' mellynek Tagjai öszve vetett vállakkal, 's egyesített erővel, a' nyelv, izlés, és tudománybéli előmenetelt gyarapítani holtig meg nem szűnnek.

Hogy pedig a' Társaságnak fő végét, mind a' leendő érdemes Tagok, tökéletesen által láthassák, mind pedig az istentelen fufang emberek vádgyaitól jó eleve menttek lehessünk, tzélunkat az egész Haza előtt kinyi-

nyilatkoztattuk. A' mi szívünk kívánságai, mellyeket az olyan nemes Lelkek, mint a' mi Társaink, és jó Barátink, most is, idővel is törvény gyanánt fognak nézni, röviden ezekből állanak:

1/szor. A' Pesti Magyar Társaságnak érdemes nevendék Tagjai, jó erköltsel, nemes elmével, hazafiúi, de a' felebaráti szeretettel mérsékelt hajlandósággal, férfias, és állandó igyekezettel bírjanak; és magokat mint mi nyílt szívvel, holtig az ezekben való megmaradásra, sőt tökéletesedésre ajánlják.

2/szor. A' mi Társaságunknak Tagjai, és jó Barátink lehetnek mind azok, kik a' magyar nyelvet, a' mellynek terjesztése, tisztogatása, és öregbülése végett öszve állotunk; gyökerelesen, és méltóképen ki tanulván, ezt ugymint Nemzetünk díszét, és előmenetelének bizonyosságát nem csak fentartják; hanem okos, ártatlan, és kedveltető tehetőséggel holtig gyarapíttják, 's hazafiúi nemes lelkű igyekezettel terjesztik. Hogy pedig

3/szor. Ellenségeink, és Hazánknek más nyelvű Lakosai méltatlansággal ne vádolhassanak, sőt a' kegyelmesen uralkodó Ház is nemes, és tagadhatatlanul hasznos igyekezeteinket láthassa; kérjük minden Hazafi Társainkat, és Barátinkat, hogy a' német, és más tudós nyelveknek megtanulását, a' mennyire módgyok, és tehetségek engedi, mind azoknak nagy hasznaiért, mind a' magunk előmeneteléért, mind pedig a' Társaságnak díszéért, nem különben a' szép tud-

dományokat, 's mesterségeket is nevezetes kötelelességeknek állítsák. Azoknak a' hazánkfiainak pedig, a' kik Deák, Német, Horvát, Tót, vagy Rátz nyelven dolgoznak, mint hogy ezek is használnak az ő Feleiknek, kik a' mi kedves magyar Honnyunk Lakosi, nemes Tárfaságunkba való felvételtetéseket híven ígérjük, és munkáikat könyvtár gyűjteményünkbe ki kérjük. Meg hitt bizodalommal reménylünk :

4szer. Hogy a' mi leendő érdeemes Társaink, a' mi szívünk részesei, velünk együtt változhatatlan akarattal azon lesznek, hogy a' nyelvbeli igaz ízlés, az ékes nyelvezés, a' szép tudományok, és mesterségek, mind általunk, mind pedig eszközölő igyekezeteink által méltóképen gyarapodgyanak. Kötelességünknek vallyuk azt is, hogy a' felebaráti nyílt szívű halandóságot, a' bódogító eggyet értést (vélekedéseink külömbezése mellett is) eleven példákkal bizonyítsuk ; a' Tagok érdemeit tartozóképen fellegeteni fogjuk, az irigyek üldözései, 's fursangságai ellen egész lehetőséggel megmenttyük ; egy szóval magunkat nemes igyekezeteink, és az igaz érdem által, ditső példánk követésére az egész magyar Nemzetnél méltókká tegyük.

Mind ezeket, a' mint ideig, és örökké való bódogságunkat, az Isten színe előtt óhajtyuk, olly igaz szívbeli fogadás tétellel ígérjük, és ajánlyuk holtig tartó nemes igyekezetünket, a' fellegetlő Mindenhatónak, mi kegyelmes Királyunknak, a' Magyar Nemzetnek, magunknak, és Felebarátinknak díszé-

szére, és a' mi N. Magyar Társaságunk dicsőségének elő-mozdítására. Melynek állandó erőtségéül nevünket e' könyvbe tulajdon kezünkkel béírjuk, avagy béírratyuk. Pesten 1792. "

Az oda fenn említett két rendbéli kerülő Leveleknek, tsak a' velejeket iktatjuk ide; úgy mindazáltal, hogy igyekeztünk az eredeti ki-fejezéseket meg-tartani. — Az eggyik kerülő Levélnek, melly negyed rétű, és közel három oldalokra terjed, ez a' summája:

„Az Úrnak — — tökéletességei bátorítanak minket, hogy a' *Pesti Magyar Társaságnak* fel-állítását olly bizodalommal adjuk tudtára, hogy azt az — Úr bölts ítélete szerént terjesztetni méltóztatik. A' N. Társaságnak tzélja, a' Tudósításból ki-tettzik. Tsekélyek ugyan a' mi eredeti Törvényeink, a' mint többnyire minden dolognak kezdete szokott lenni: de ha a' jó Hazafiak' megjobbító hozzá-tételei gyámolítani fogják: a' fel tett tzélunkat el érjük. Kérjük azért az — Urat, ne terheltesse, a' Nemes Társaságunkba bé állani kívánó Iffjakat hozzánk útasítani. A' kik igyekezetünket előmozdítani méltóztatnak, mind érdemes neveiket *Emlékeztető Könyvünkbe*, mind érdemeiket a' *Társaság' Történetét magában foglaló Írásokba* bé írjuk. Egyébaránt, midőn a' leendő Erd. Tagok' neveit, születések' helyét, 's a' több tudni méltó tulajdonságokat, valamint szinte kissebb munkáikat is; a' melyeket rész szerént a' *Magyar Újságok* mellett közre botsátunk; rész szerént pedig a' nagyobb Darabokat meg gyűjtyük, hogy azokat,

kat, mint nevezetes Gyűjteményeket köte-
tenként ki-botsáthassuk, szives barátsággal
ki kérnénk, magunkat az — Úr' kegyessé-
gébe, 's szolgálattyára ajánlyuk. *Pesten,*
11-dik Jan. 1792."

Ez is hozzája van nyomtatva:

„Újságúl jelentyük, hogy a' Hertzeg
ifjabb *Koburg*, és Brigadér-Generális Báró
Blankenstein ő Excja, 65 esztendőös kegyes
öreg Úr, és más nevezetes Uraságok is ta-
núllyák idegenek lévén Anya-nyelvünket:
némelly méltatlan Magyarok, Asszonyságok,
és Ifjak ellenben, alá nézvén Nemzeti Nyel-
vűnkre, minthogy jól nem tudgyák, mago-
kat a' más nyelvekkel fitogtattyák, míg a'
Magyar *Kabner*, kinek fritskával, kinek
nyaklevessel, kinek jóféle török borsal nem
kedveskedik."

A' másik kerülő Levél fél árkus formára
van nyomtatva, 's majd két oldalt bé-fog.
Ez, szintén szó szerént meg eggyez az előb-
benivel azon kívül, hogy ebből ki van hagy-
va mind a' Társaságba bé-állani kívánó
Ifjak' útasítása eránt való kérés, mind pe-
dig az Utól-írás is. — A' végén ez áll:
„*Pesten, a' Magyar Társaság' Gyűléseből.*
1792. Bóldog-Asszony Hav. 18-dik napján., —
Ezen második, nagyobb formájú kerülő
Levél, tsak a' Nemes Vármegyékhez, 's a'
nevezetesebb Uraságokhoz küldetett.

Egy, fél árkus formára nyomtatott
ragaszték is akadt kezünkbe, melly két ol-
dalt tölt bé. Az eleje szóról szóra ez:

„Sze.

„Szerentsénk van egyfzersmind jelenteni az — Urnak , hogy a' *Pesti Magyar Társaság*, nem tsupán nevendék Tagokból áll; hanem három féle Rendekből: ú. m. Uraságokból, Hazai Literátorokból, és nevendék Ifjakkból. A' Méltóságok, Urak, és Asszonysások, a' Társaságnak dífzei, gyámolai, és felsegéllői, a' Literátorok tehetségek, kedvek, és akarattyok szerint munkálkodó Tagjai; a' Nemes Ifjak pedig magokat a' Tudományokban, és a' szép nyelvészben készítő, 's tehetségeiket a' Haza előtt kinyilatkoztatni akaró része a' Társaságnak.

Már a' nevendék Tagok, (a' kiket bizonyos okok végett hamarább öfzve állítani szükséges vólt) elkezdtek a' munkát, és a' jövő hónapban fogják az első rendes társasági Gyűlést tartani az *Universitásnak* egy erre, míg jobb hely adódna, alkalmas tanító szobájában. Öfzve gyűltek vólt ugyan már a' nevendék Tagok három izben: *először* a' Társaság szándékának felfedezéséért, *másodszor* az Elölülő Gróf beiktatása végett, *harmadszor* egy kis kezdő próba gyűlést tartottak: de ez után a' rend szerint való Gyűlésben, ki jelentetvén az öfzve jövetel napja, közönségessé tétetnek a' nyilván felolvasandó Tárgyak is, az Írók, vagy Szerzők Érd. nevével ékesítve.

A' Pesten, vagy Budán lévő Tagok, magok olvasák fel munkáikat; az Országban széllyel lévő Érd. Tagok munkáit pedig a' Tisz. Titoknok Úr, vagy más Érd. Tag

Tag fogja a' Tudományokat Szerető Uraságok', és az egész Gyűlés' jelenlétében felolvasni " 's a' t.

A' végén ez áll: „*Pesten 21-dik Január. 1792. Nyomtatott Trattner Mátyás Úrnál. MDCCXCII.*“

J e l e n t é s e k.

A' *Majzonnet*' IVdik Kötetje, melly áll 687 lapokból, még az ősszel ki-került a' sajtó alól: de az alkalmatlan idők miatt az alföldre le nem küldettethetett hanem az Vdik és utolsó kötettel együtt Jósef napi *Pesti Vásárkor* mindenüvé el fog küldettni. Ezeknek is árok egy egy forint. Minthogy pedig sok érdemes Kollektor Urak még az első kötetnek árrát sem küldötték meg; kérettetnek minden bizodalommal' hogy a' jövő tavasszal, mind az öt köteteknek árrokat, bizonyos alkalmatossággal hozzám küldeni méltóztassanak. — Mihelyt e' Munkának vége lészén: azonnal még ezen esztendőben ama híres *Anglus* Munkát fogom született nyelvünkön közre botsátani, mellynek tzimje ez: *The science of salut.* Az *Idveffég'* Tudománya, vagy a' *Szent I-ás'* Theologiája, melly az egész Dogmatica és erköltsi Tudományt Kríztus Urunk' életének le írásával együtt foglalja magában II. kötetben. A' Könyv sokkal szebb hasznosabb és szükségesebb, hogy sem mint az én ajánlásom és ditséresem nélkül szükölködne. A' kik meg akarják szerezni, méltóztassanak magokat Húsvétig azon érdemes Uraknál jelenteni, a' kik a' *Majzonnetben* Kollektorok voltak. — Az ár-
rá.

ráról előre tsak azt irhatom, hogy ha a' magokat jelentő érdemes Urak számosan lesznek, úgy eggy árkus nem igen fog drágább lenni egy krajtzárnál. De ha kevesen lesznek is, a' munka még is minden bizonnyal ki-nyomtatódik, 's a' magokat jelentőknek leg-fellyebb is egy poltránál eggy árkus többbe nem fog esni. Azoknak pedig, a' kik magokat előre nem jelentenék, másfél annyi árron fog a' munka azután adattatni: valaminth *Majzonnetnek* V. Kötetjeit is azok, a' kik magokat nem jelentették, ezután fél szuferinnak alatta meg nem szerezhetik; 's nints is több el-adó *Exemplár* tizen-ötnél: mert kevesen lévén a' magokat-jelentők, kevés nyomtattatott, 's ugyan ezért drágábban is adódott, mint sem tzelunk lett volna. —

Jelentem az érdemes Közönségnek azt is, hogy mivel *Majzonnet* az Ó Testámentomi Hístóriát tsak *Malakiásig* hozza-le; 's mivel még attól fogva, Krisztus Urunk' születéséig többek folytak-le 400 esztendőknél: tehát szándékozom *Prideauxnak* a' Zsidó Hístóriáról irtt meg betsülhetetlen munkáját született nyelvünkön közre-botsátani, mellyben ez az egész idő-szakasz Krisztus Urunkig olly bőven 's bőltsen elő adattatik, hogy soha senki a' *Persiai*, *Egyiptomi*, *Görög* és *Római* Hístóriát is tökéletesebben meg nem értheti, mint ebből a' Könyvből; minthogy ezeknek a' Népeknek Hístóriáik a' Zsidókéval szorosan ölvve voltak köttettetve. A' kik megszerezni kívánnják, jelentsék magokat a' fely-

fellyebb említett érdemes Uraknál. Még ebben az esztendőben el fog kezdődni nyomtatása, 's lesz három, vagy négy Kötet. — Némellyek tudakozzák leveleikben tőlem azt is: mikorra jönnek - ki Prédikátzióimnak több Kötetjei? Erre nézve jelentem: hogy mivel a' két elsőbb Kötetekben *Achardnak*; és az Elő - beszédben meg - nevezett tudós *Frantzia Doktoroknak* némelly Prédikátzióik már ki - nyomtattattak: tehát azoknak hátra - lévő több Prédikátzióikat ki fogom, az ő betses neveik alatt botsátani, 's e' szerént a' Munka mintegy nyóltz Köteteket fog magában foglalni. De erről, 's más nállam készen lévő több munkákról annak idejében bővebb jelentés tétettetik. — A' *Mindenes Gyűjtemény*' VI - dik Darabja, nyomtatás alatt van. — Most jött - ki a' sajtó alól e' munka: *A' halálra készülő Keresztyénnek könyörgései.* 236 levél. 20 kr.

Komáromban, Február. 23 - dikán.

Pétzeli József.

A' napokban, az itt következő két új könyvek akadtak kezünkbe:

Topographia Incl. Comitatuum Nagy - Hontensis et Neogradiensis conscripta per Martinum Beke de Bekeháza, Juratum per Incl. Regnum Hungariae Causarum Advocatum, nunc in Regio Kremnitzensi Gymnasio ordin. Rhetoricae Professore. Budae typis Cath. Landerer Viduae 1791. nagy 8ad rét. 63 óld.

A' le - bilintsezett Prométheus. Aeschylusból, egy régi Görög dramaticus Poétából. Budán Landerer Katalin Özvegy betűivel. 1792. 8 - ad rét. 46 óld.

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-más Havának (Mártzius-
nak) 2-dik napján, 1792.

Szörnyű eset.

Tegnap, délutánni öt óra tájban, főrrott
a' sok Ember minden - felől a' Tsász. Kir.
Udvarba. Az Uraságok' kengyelfutóik és
Inassaik egymást érték, 's szinte törték ma-
gokat, úgy szaladtak rész szerént tudakozód-
ni az Udvarba, rész szerént pedig onnan
vissza a' hirrel. A' Ministereknek, és Fő
Méltóságoknak egy része fel sietett a' Tsá-
szári szoba' gráditsán; más része pedig le-
felé szaladt nagy meg-háborodással. Az Ud-
vari strásák meg - kettőztettek: az uttzák'
és piatzok' szegleteikről le - tépettek, a' Teá-
tromi játékokat jelentő tzedulák. — 'Sugyan
valy.

vallyon mi okozá mind ezeket? — Az, hogy meg hala délutánni negyedfél órakor véletlenül a' *Római* Tsászár 's a' mi Felséges Koronás Királyunk *II Leopold*, életének 45-dik elztendejében. — Darab időtől fogva kezdett már fogyni a' meg-bóldogúlt Felség: de valamelly veszedelmes baját tsak ngyan nem érzette. Még Febr. 26-dikán, midőn a' Török Követnek adott Audientziát: frissen mutatta magát. Más nap (hétfőn) H. *Lichtenstein* Károllyal ki kotsizott a' *Schönbrunni* nyári mulató helybe. — Estvére rosszúl lett; de mivel ezen betegségnek szomorú következéséről még tsak, nem is tudtak álmodni: Teátromba mentek a' Tsászárné, és *Ferentz* Főhertzeg Feleségestől. Kedden rosszabbúl lett a' meg boldogúlt Felség. Szerdán kétszer vágtak eret rajta, és gyakran kristélyozták. Mártziusnak első napján olly könnyen vólt dél utánni két órakor, hogy tsak a' Tsászárné maradt vele; ki is örült, hogy tsendes alvását szemlélte Fels. Férjének. Három óra után fel ébredt a' beteg Felség, s' hányni kezdett nagy erőlködéssel. A' Tsászárné meg-ijjedt, 's kiált hogy hívják a' gyermekeit. Mikorra oda szaladhatott *Ferentz* Főhertzeg; akkor szakadt - ki édes Attyából a' lélek, édes Annyának a' Tsászárnénak kezei között.

A' Törökök

meg - vendégeltetésének elő - adását, kényszerítettünk vólt közelébbi *Hirmondónkban* félbe - szakasztani; most tehát végre - hajtjuk azt. — A' kisebb redutos Szalában lévő asztalnál merő Törökök ültek, mint már

je-

jelentettük, némelly törökül tudó Német Iff-
jakon kívül. Öszveséggel negyvenre ment
az ezen asztalnál ülök' száma *). Nagy
múlattság volt, nézni ezt az asztalt. A'
Törökök, minden tzeremonia nélkül tsak
törökösen ettek, valamint otthonn. Elöttök
vólt ugyan a' villa; de ők biz ennek nem
igen sok hasznát vették, hanem a' természeti
öt ágú villát használták inkább. Kézzel
szedték ki t. i. a' tálból az édes süteménye-
ket. A' sültt petsenyéken nem igen kaptak;
hanem a' körülöttök álló és forgolódó Gra-
natérosoknak kedveskedtek belőlök. Oda-
oda intették magokhoz hol egyik, hol a'
másik Granatérost, 's jó jó darab sülttet
belé szuszakoltak (dugtak) a' töltés-tartó
táskájába (Patrontasche); és ezt még azok
tselekedték leg-inkább, kiknek a' közelébb
múltt háború-béli legényes magok-viselet-
jeket, az ábrázatjaikat bélyegező lövés és
vágás-helyek is bizonyították. Az asztal
megett önként strásáló szebbetske Asszonyok
's Leányok se maradtak vendégeletlen. Mert
hátra tekintettek a' Törökök, 's a' melly
fejér személly meg-tettzett nékiek, marokkal
adták néki a' sok minden-féle édességet, 's
tele poharakkal a' tzitrom-levet, és a' mon-
dola-tejet: úgymint a' mellyek egész sor
palatzkokban állottak az asztaljokon. — A'
harmadik asztal egygy oldal-szobában vólt,
mellynél a' Követtség-Tolmáttsa, Papja, 's
más főbb Tisztjei ültek, néhány törökül
be-

---

*) A' nagy Szálában lévő asztalnál negyven
négyen ültek,

beszéllő Német Iffjakkal együtt — mind öszve 14-en. — Itt már tzeremoniásabb volt az ebédlés' módja, mint a' kisebb redutos Szálában. — Az első asztalnál, mind ezüst-ről ettek. — A' különbnél különb étkeknek és italoknak bővsége valóban tsászári volt, nem csak az első, hanem a' más két asztaloknál is. — Ezen ritka vendégségnek szemlélésére, el-jöttek ő Felségek is: a' Tsászár's Tsászárné, *Ferentz* Fő Hertzeg Feleségestől; *Jósef*, *Antal*, és *János* Fő Hertzegek; valamint a' Fő Hertzeg-Asszonyok is, *Clementinán* kívül; és tovább mulatták magokat az ebéd-nézéssel fél óránál, a' számokra elkészített folyosókból. Nézte ezen ebédet, ő Felségeken kívül, a' Fő Nemesség is, és sok százra terjedő más személlyek, a' kik t. i. biliéteket nyerhettek a' bé-menetre. — Negyedfél óra tájban asztalt bontott a' Követ, és egy oldal-szobába ment mosdani, a' hol közel egy fél órát töltött. Ki-indulván onnan négy óra tájban — a' Tsászári külső szobákon keresztül, és a' nagy grádsokon le — lándsás Német Testörzök' sorai között vezettetett a' hat lovas hintóhoz, mellyen a' fenn le-irtt rennddel és pompával tért-vissza szállására; 's nem is jött vissza a' *Kamarás Bálba*, mellyet hibásan jövendölt volt itt meg egy Újság *). — *Kamarás Bált* ugyan is, nem szokott adni Nagy-Böjtben az Udvar.

A'

---

*) Azt is hibásan tette az említett Újság, hogy 40 biliétet adnak mindenkor a' Követség-Tagjainak, a' Redutba, 's az

A' Török Követ, el-hagyott vólt egy tzeremoniát a' Ts. Kir. Audientzia' alkalmatosságával. Nem tsókolta-meg t. i. a' Ts. Kir. Felség' ruhájának szélét: ámbár két izben is meg-intetett az eránt Stürmer Úr által. Az Udvar tehát meg-izente a' Követnek, hogy ötet valóságos Követnek nem esméri, 's Kurir által meg-panaszolja e' dolgot a' fényes Portának. A' K ö v e t nem vette tréfára a' dolgot, hanem tulajdon keze-írásával kötelezte magát az el-múlatott tzeremoniának tellyesítésére.

Igen nevettséges látást okozott Február. 29-dike' estvéjén, a' Teátromból lett hazamenetelek a' Törököknek. A' Török Lakájok eggy Uraság' kotsiját, a' Követ' kotsijának gondolták; azért is fel-másztak öten a' bakra. Eleget kiabáltak nékik: hogy szállnának le;

---

az Udvari Játék-néző helybe való menetelre; mert már akkor, mikor ezt írta: *Redut se vólt. Jelentek ugyan meg a' Törökök közzül, három izben a' Redutban; de bilét nélkül botsáttattak bé. — Teátromi bilétekre sints székségek; mert három Lózsék vagynak számokra készítve: Lózsékba pedig bilét nélkül szokás menni. Még tsak tegnap-előtt vóltak először, maga a' Követ, 's a' jövendő-béli Veje teátromban, a' midön Debora és Sisara nevű újj énekes Darabot jádzottak, mellynek materiája a' Sz. Írásból van véve. — Remek Darab ez, mind a' musikára, mind az éneklésre, mind a' dekorátziókra nézve: azért is nagy figyelmetességgel, 's kedvvel szemlélhették és halgathatták a' Törökök; mint ezt valóban tselekedték is: mert úgy láttzott, mintha egészen szemből és fülből állottak vólna.*

de ők nem értették: azért is le kellett őket húzgálni. Míg e' történt: más öt Török ismét más idegen kotsi' bakjára vette magát. Tsupán két kotsijok volt a' Törököknek; pedig mind öszve 17-en jöttek-bé a' Teátromba. Az első kotsin a' Követ ült hátúl, a' jövend. Vejével; elöl pedig egy Kapitányunk, ki akkor éppen strásán volt a' Követ' szállásán. A' más kotsiba négyen bé-ültek a' főbb Török Tisztek között; a' többek, kik az előtt kevéssel Hertzezi módra ültek a' lózsékban: most mind a' bakra állottak.

Magyar Ország'

Küldöttjének, Gróf *Széchenyi Ferentz* ö Kegyelemességének, a' *Nápolyi* Udvar által lett további meg-tiszteltetéséről, így ír egy *Nápolyi* Levél, melly költ a' múlt Február. Hónapnak 12-dikén:

„Ezen Hónapnak 5-dikén, ismét ebédjekre méltóztatták ö Felségek — a' *Nápolyi* Király és Királyné — a' Gróf Urat. Ekkor, mind a' Tsász. 's Kir. Birodalomból-valók voltak a' Vendégek; úgymint: Gróf *Széchenyi*, kedves Feleségével, és *Festetits Mária* Gróf Kis-asszonnyal. Her. *Auersberg*, Hadi Tármester Gr. *Clerfait*, Gr. *Lamberg*, Gr. *Zichy István* Feleségestől; Gr. *Lamberti*, *Ferentz Fő* Hertzeg' Adjutánsa; és Generál *Vernek* Feleségestől. Gróf *Széchenyi* ö Excja nem ditsekedhetik eléggé, az ez úttal is eránta meg-bizonyított, vagy is inkább tetézett Királyi kegyelemmel. Ebéd után elő hivatták a' Király és Királyné, a' Korona Örökössét, és a' három idősebb Hertzeg-Asszonyokat, kik is a' Vendégekhez minden ke-

kegyességgel viseltettek. A' Korona-Örököse meg-igérte Gr. Széchényi ö Exc. nak, hogy az nap estve *magyar* ruhában fog megjelenni, Testvérjeivel együtt a' Játék-néző helyben; akarván ez által a' *Nápolyi* Publikum előtt is meg-bizonyítani, melly különös tisztelettel viseltessen ő a' *Magyar* Nemzethez. Úgy is lett. — A' Felségek, oda hívták a' magok lózsájokba a' Gróf Urat, 's elő mutatták néki a' magyar ruhás Hertzeget, és Hertzeg-Affzonyokat. A' Korona-Örököse, a' kinn gazdag készületű kurta magyar mente vólt, fel-tette katonássan, kótsag-tollal ékesített kalpagját, 's így szólott a' Grófhhoz: „*Imé meg-tartám ígérete-met. Ez, nyilván-való jele annak, melly nagyra betsülöm én a' Magyarokat.*“ A' Hertzeg - Affzonyok, rósa-szinű magyar ruhában vóltak, 's fejeiket fekete bársonyból készültt fő-ékesség díszesítette. — A' Teátrum-béli meg-tiszteltetése Gróf Széchényi ö Exc. jának, tsak folytatása vólt az ebéd alatt, 's ebéd után-való meg-tiszteltetésének. Mindjárt ebéd után t. i. úgy neveztetett *Corso* *) tartatott, mellynek alkalma-

---

*) *A' Corso*, szokásban vagyon farsangi alkalmatossággal Olasz Országának minden főbb Városaiban. Ez, abból áll: hogy délutánni 3 óra tájban öszve-gyülekeznek Vasárnap és Innep-napokon sok tzipra hintók, 's hosszú sorokban járnak fel 's alá. Nápolyban, egy Toledo nevű úttzán, 's a' Kir. Palota' piattzán tartatott Febr.

matosságával *Széchenyi* és *Zichy* Gróf Urak' Hitvесеik, és a' Király' első Kamarássa H. *Riario*, együtt ültek a' Királlyal egy nyílt hintóban; utánok pedig *Festetics Mária* Gr. Kis-állzony, H. *Auersberg*, 's *Széchenyi Ferentz*, és *Zichy István* Gróf Urak tsinálták a' *Corso*t, hasonlóképpen nyílt hintóban egész késő estvélig. "

5. d. kén a' *Corso*. A' meg-nevezett útta, leg-szebb és hosszabb úttaja *Nápoly Városának*. A' hossza, mintegy három fertály óránnyi. Két felől, a' gyönyörű épületek igen szép egyenes sorokat formálnak. Eppen ennek az útának a' végén vagyon a' Királyi Palota. A' hintók, kettős sűrű rendben el-fogták az egész útának jobb és bal részét; egyik rend le, a' másik pedig fel-ment. Mind a' piatz, mind az útta rakva voltak Emberekkel, a' kik között sok állortzások is szemléltettek. Ezek, édes tsemegéket hánytak az esmerősseik' hintajaikba. Az örvendező sokaság, illy öröm-kiáltással fogadta a' Királyt: Imhol a' mi Atyánk. Ő Felsége is mindenütt tapasztaltatta a' maga kegyességének jeleit. — Ambár semmi Katona-örizet, vagy vigyázat nem volt is: még se esett leg-kisebb rendeletlenség is.

* *

* *

* *

Az *Egri*, és *Hunyad Vármegyei* gyászos történetekről; úgy a' *Vétsei* (ez előtt *Greven*) *Huszár Reg. jének*, tzielban volt el hányásáról, bővebben fogunk szólni következő *Hírmondónkban*.

A'

KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Böjt-más Havának (Mártzius-
nak) 6-dik napján, 1792.

Béts.

Néhai Felséges *II. Leopold* Tsászárr, és
Királyunk' véletlen haláláról, ezeket írja
a' Bétsi Udvari Ujság:

„A' Tsászári Felséget, Február. 28-dikán
igen nagy gyúladás-betegség *) vette körül,
és a' gyúladás, a' mellj' és has' üregjeit lepte
meg. Sem a' többszöri érvágások, sem más
alkalmatosoknak véltt eszközök, eleit nem
ve-

*) Ezen ki-fejezés jobb talám, a' gyúlasztó
betegség nevezetnél.

vehették a' nyavalyának: úgy hogy az egészen erőt vett harmad napra, 's ő Felségeből Már-tziusnak első napján, délutánni három óra után egy fertállyal ki-ment a' lélek."

Mi, újra is utánnok jártunk minden környül-állásoknak, mint ezt más fontos dolgokban is szoktuk tselekedni; 's úgy találunk, hogy a' bóldogúlt Felség' ki-múlásának idejéről igazabb az, a' mit mi irtunk közelébbi Hírmondónkban: mert negyed-fél óránál nem tsak nem történt előbb halála a' Ts. Kir. Felségnek; hanem, a' mint már most bizonyosan tudjuk, még annál is későbbben, t. i. négy órára negyven minútakor. — A' betegséget, melly koporsóba fektette ezt a' Nagy Fejedelmet, *bél-gyúladásnak* nevezik (*Gedärmenentzündung*) azok közönségeffen, a' kiknek szavokon kell 's lehet meg-nyúgodni. Honnan származhatott a' bél-gyúladás? ezt mi, minden környül-állásokkal együtt meg nem határozhatjuk; annyit tsak ugyan értettünk, hogy a' *Prágai* Koronázástól, az az, a' múltt Esztendő' Septemberének közepétől fogva mindúntalan a' has-menés vesztegette ő Felségét. Halála előtt néhány napokkal, bizonyos orvosságot vett bé az ellen ő Felsége, melly orvosság meg-állította ugyan a' has-menést; de ezt nem sokára ellenkező nyavalya, az az olly szorulás váltotta-fel, hogy négyszeri érvágások, 's húsz rend-béli klisztérozások se segíthettek rajta. — — Mihelyt halála történt a' Ts. Kir. Felségnek: leg ottan parantsolat ment a' postára, hogy senkinek lovat ne adjanak, míg az Udvar el nem küldözi a'

a' maga Kurirjait. Egy Követ, még is megelőzte ezen parantsolatot, 's el-küldötte a' maga Kurirját az Udvari Kurir előtt. — Nyóltz óra tájban, a' gyászos eset' napján le-hozatott a' test a' második kontignátzióról, a' hol t. i. meg-hólt, az elsőre, 's két két Augustiniánus Szerzetesek egymást fel-váltva kezdtek mellette szakadatlanúl imádkozni. Még ezen a' napon el-hordozóskodott a' Tsászárné, az eddig való lakó helyéről, 's már most azon szobákban lakik, mellyekbe szállította vólt bóldogútt *II. Jósef, VI. Pius* Pápa ő Szentségét. — Az árva Fő Hertzegek és Fő Hertzeg - Asszonyok, árvaságok' napjának első estvéjén meg-jelentek *Ferentz* Király ő Felségénél, 's magokat Atyai kegyes óltalmába ajánlották. A' kisebb Fő Hertzegek, lábaihoz borúltak ő Királyi Felségének, 's úgy esdeklettek előtte könyves szemekkel, hogy lenne nékiek ezentúl édes Attyok. — Bizonyosan lehet hinni, hogy a' másokhoz is könyörülő szívvel viseltető Iffjú Felség, tellyes vigasztalással botsátotta el színe elől kedves Testvérjeit. — Más nap, (Mártziusnak 2-dikán) dél előtt, ölzvegyültek a' Konferentziális Ministerek, úgy-mint: *H. Starhemberg* Fő Udvari Mester, *H. Rosenberg* Fő Kamarás Úr 's a' t., 's tanátskoztak a' bóldogútt Felség' testének felbontatásáról, el-temettetéséről, 's a' gyásztól 's a' t. — Mártzius. 3-dikán, délutánni negyedfél órakor, és így 48 órával azután, hogy történt a' meg-halálozás, fel-bontatott a' hóltt Felségnek mind feje, mind pedig a' hasa, és a' mellje. Semmi rendkívülvaló

halál' jelei nem tapasztaltattak. — A' bélit, és agy - velejét (ez, igen nagy vólt) egy réz üst forma jó nagy edénybe tették; a' szivét pedig egy másfél ittzés ezüst pohárba, a' melly felül erőssen bé - záratott. Következendő mettzett sorok olvastatnak e' poháron: *In. Hac. Urna. Conditum. Est. Cor. Leopoldi. II. P. F. Aug. Rom. Imp. Germ. Hier. Hung. Boh. Regis. Archiducis. Austr. M. Ducis. Hetr. Pace. Sub. Ipsis. Regni. Auspiciis. Revocata. Beneficentia. Humanitate. De. Genere. Humano. Publice. Privatimque. Aeternum. Meriti. Exacto. Regni. Biennio. Vivere. Desiit. Kal. Mart. MDCCXCII. Aetatis. Anno. XLV.* — A' fel - bontott testet bé - balsamozták; annakutánna *Spanyol* fekete ruhába fel-öltöztették; fejébe hosszú vendég haját, 's három szegéletű kalapot tettek, és Mártz. 4-dikén délutánni két órakor kettős koporsóba helyhették. A' belső koporsó, feje selyemmel vólt bé - vonva, 's a' széle arany palzománttal ékesítve; a' külső koporsó' két oldalára és végére mind öszve 18 meg-aranyozott fogók alkalmaztattak, melyeknél fogva fel vévén azt valami tizig való Tsálszári Komornyikok (felső ruháik' zsebeiken meg-aranyozott jegyeket viselő belső szolgák) következő pompával vitték az Udvari Kápolnába. A' koporsó előtt mentek hat Kaputzinusok, ugyan annyi Augustiniánusok, és két Világi Papok, égő vialz gyertyákkal; a' koporsó mellett égő fáklyákat vittek az Ud.Ns lffjak és Testörzök; a' koporsót H. Rosenberg Fő Kamarás Ur kísérte, más Méltóságokkal együtt. Az Udv. Kápolna' fa-

falai bé voltak már ekkor fekete materiával vonva, 's Tsászári Tzimerekkel aggatva; a' közepén pedig majd egy ölnyi állás volt készítve, négy léptsőjű gráditsra. Az állás felett olly formájú fekete selyem baldagin függött, mint a' minémű formállya a' trónus fedelét. Ezen állásra tétetett fel a' koporsó. Melléje rakattak, jobb és bal felől három három aranyos párnákra a' bódogúlt Felség' világi nagy méltóságának jelei. Jobb felől t. i. az első párnán szemléltetnek a' Tsászári Korona, Páltza, és az Arany Alma; a' másodikon a' *Magyar*, és *Tsch* Koronák; a' harmadikon az Arany-gyapjas, és a' Sz. István' Rendje Tzimerei, arany lántzostól együtt. Bal felől, az első párnán a' Házi Korona; a' másodikon az *Austriai* Hertzegi Süveg; a' harmadikon a' *Therésia'*, és *Szent István'* Rendjeinek pantallérjai, mellyek széles pántlikából készültek — továbbá: kalap, kard, páltza, és egy pár kesztyű. Az állás' négy léptsőin száz ötvenegy nagyobb és kisebb ezüst gyertya-tartókban tsillámlanak égő vialz gyertyák. A' meghólt Felség' kezében fénylik egy kis kereszt; bal melljén tündöklének a' *M. Therésia'*, és *Sz. István'* Rendje tsillágai; térdig érő fekete selyem köpönyegje ki van drága fekete tsipkével fodrozva. A' koporsó' alsó részénél szemléltettek azon edények, mellyekbe a' bél és agyvelő, 's a' szív rejtettek.

Minden órára, két Kamarás Urak, és három Papok jelennek meg a' Kápolnában, ájtatoskodás végett. Tegnap, és ma, reggeltől fogva, egész 12 óráig, szünetlenül

Misét mondanak 3 óltároknál az ide-való Szerzetesek. Örizeten állanak két Magyar Testörzök, kiknek kurta veres mentéjéről fekete fátyol pantallér függ le, 's kalpagjok' vitéz - kötését is fekete fátyol fedi; továbbá az első és második rangú Német Testörzök. A' Nézők, eggyik ajtón bé - eresztetnek; 's mi - nekutánna meg - kerülték 's nézték a' kopor - sót, és az abban minden szem - fedél nélkül fekvő Tsászárt, más ajtón ki - botsáttatnak. — A' pompás temetés ma leszén, estvéli hat óra után. *Erről a' jövő postán.*

A' Tsászári Felség' halála után való nap, mindjárt hozzá fogott *Ferentz* ő Felsége a' már egésszen reá néző Igazgatói Munkához. El - hordatott a' bódogúlt Tsászár' kabinét - jéből, a' maga mostani lakó helyére minden szükséges Írásokat, 's szüntelen dolgozik. — Országlásának kezdetével, leg - elsőben is azokhoz kívánta meg - mutatni a' maga háládatosságát, a' kik nevelték és tanították ő Felségét. Gróf *Kollorédó Ferentz* ő Excját, úgymint a' ki mindig mellette volt ő Felségének gyermekségétől fogva, Konferentz - Ministerré, 's Kabinétje' Igazgatójává tette. Gróf *Lamberti* (kiről jelentettük volt a' múlt postán, hogy mostan *Nápolyban* mélat), és *Rollin* Oberstereket pedig, mint hajdani Tanítóit, Generálisokká.

Tsászárné ő Felsége, F. Férje' halálától fogva fekvő beteg. Ő Felsége' szobái, ezentúl fekete vendég - fallal (spallér) lesznek bé - vonva; fekete lesz az öltözete is; gyé-

gyémánt - köveket, vagy más drágaságokat se visel soha többé, 's így gyászollya a' meg - holtts Tsászárt hólta' napjáig. Mások Mártz. 6-dikától fogva hat hónapokig fogják viselni a' gyászt, még pedig az első hat hetek alatt vastag fekete posztókból, 's materiákból. Tsak a' Ts. 's Kir. Ministerek, Titkos Tanácsosok, Kamarás Urak, Szent István Rendje' Vitézei, a' R. Sz. Bir.béli Tanácsosok 's az Udvarnokok adhatnak fekete liberiákat a' magok Inassaiknak. — A' Kalmárok nyerik a' sok pénzt a' fekete posztóból, 's materiákból. Minden haszontalan posztót feketére festetnek, 's úgy adják - el, mint most érkezett jóféle fekete posztókat. — A' Teátrumok, talán hat hetekig fognak zárva tartatni.

Nádor - Ispány ö Fő Hertzege, Márt. 4-dikén délelőtti tiz órakor érkezett fel ide *Budáról, Szapáry, Eszterházy, és Pálffy* Gróf Urakkal együtt. Igen szomorú ö Fő Hertzege.

Február. utolsó napján tsak egy pertzben múlt el, hogy Ember - halál nem történt a' Török Követ' szállásán. A' Követ' Kapussa — egy vad tekintetű ripatsos Török, ki akart menni éjtszaka tizenegy órakor az Udvarból. Az őrálló Katona nem botsátotta; de a' Tsalmás tsak rajta vólt minden módon, hogy ő ki - megy; végre el is taszította a' Katonát, 's péter - késsel akart hozzá látni. A' lármára ki - ugrándoztak a' Tisztek és Katonák a' strása szobából. Ezt látván a' Török, kapja az öve mellett lévő pisztolyát, 's Hadnagy Gróf *Kallenbergnek* szegez.

Sze-

Ama' nagy tiszteletű, 's érdemű *Horváth* Professor Úr helyett Tiszt. *Domin* Úr kezdé el Febr. 25-dikén a' *Pesti* Universitásban, mint rendes közönséges Tanító, a' Fiskát (Természeti dolgokról való tudományt) tanítani.

Nemes *Szepes* Vármegyének rendes első All-Ispánnnyává választatott a' múltt Januáriusban M. Királyi Tanácsos *Stanfitsi Horvát Imre* Úr; második All-Ispánnnyává pedig T. *Kompachi Gundelfinger Gergely* Úr.

Mórról (Fejér Vármegyéből), Böj - elő Havának 14-dikén. „Itt a' számos házassálandók között, találkoztanak e' farsangban egy pár jubiléumos 50 esztendőös házások is, kik hétköz napon dob, trombita, és egyéb musika-zengéssel énekes Misc után újjonnan meg-áldatván Plébániánkban és Monostorunkban egy Kaputzinus Pap által, hajdani örömeiket, és hiteket meg-újjították. Hogy pediglen költségeknél kedveznének, a' Kádárok' érdemes Tzéhe, mellynek ő is egy Tagja vala, három napi vigassággal tisztelte meg ezen tzeremoniát. Nagy sokaság gyülekezett öszve nem különben, mintha valamelly Innep lett volna. A' Pap az óltártól egy szívre-ható beszédet tartott a' megélemedett párhoz, és a' néphez, mellyre mosolyogni láttattak a' két Öregek, jelentvén vig kedvekkel, hogy ők mindenkor szép egygyességben éltenek egygyütt. Ugyan ezért nem is igen lehetett öszt látni a' fejeken; és a' lejtőt is helyesen meg-járták annakutánna a' kerengléssel egyetemben a' vendégségben.“

Hogy

Hogy ^{**}*Sopronban* Magyar Nyelv-tanuló Társaságot ^{**}ska (így nevezi t. i. ez magát mindenkor) állott-öszve: már ezt régen jelentettük egész hazafiúi örömmel; sőt közlöttük ^{**}Írásait is ezen kis Társaságnak. — *Erdélyben, Nagy-Enyeden* hasonló-képpen egyesítették magokat néhány jó igyekezetű Tanuló Ifjak, a' Magyar Nyelv' gyarapítása végett. — Most nem régen *Pesten* is tselekedtek ezt némelly Tanuló Hazafiak. — A' két első Társaságokat kérjük, hogy származásoknak históriáját hozzánk meg-küldeni ne terhelteessenek: hadd közölhessük a' Hazával. A' harmadiknak, t. i. a' *Pestinek* eredetéről és tzellyéről már egyszer emlékeztünk volt egy két szóval; közelébbi *Hírmondónk'* Tóldalékjában mind azt közlöttük arról, rész szerént szóról szóra, rész szerént summásan, valami tsak kezünkhöz jött még róla ekkoráig.

Erdély Ország.

Hunyad Vármegyében, a' Katonaság, és némelly Tisztviselők között történt a' tse-tepaté. — Nyóltz Ember esett el, ketten veszedelmes: tizenennygyen pedig könnyű sebet kaptak.

Maros-Vásárhelyről egy furtsa történetet irnak, mellyhez hasonló Enyeden is történt volt már egyszer, ha ugyan jól emlékezünk reá. Ha történt is különben, ha nem is: mi már tsak el-belzéllyük úgy, a' mint hozzánk irták. Annyit mindenkor nyerrünk vele, hogy egy jó nagyot nevethet néki
az

az Olvasó, 's tudományt is lehet belőle venni. „Egy Katona, könnyen akarván szert tenni nállunk prédára nem régiben, fel-lopódik bizonyos jó szalonnás Gazda ház-héjjára. Egy szalonnát tsak hamar hátára vesz, 's ballag vele az ajtó felé; de midőn éppen az ajtónál lett volna már, öszve találkozik vele a' Gazda, ki is neki rivalkodik kemény hangon: Mit akar Vitéz Uram? A' Katona, mint vadra termett Ember, meg nem ijedt; hanem azt feleli a' Gazdának: Én biz egy szalonnára kaptam, 's azt akarom reggelig a' kend ház héjjára tenni. Ide nem bizony, mond a' Gazda; én senki barátságáért Orr-gazda nem leszek. — Már én biz' itt hagyom édes Gazd' Uram, felele a' Katona: mért én nem tudom most hirtelenében hová tenni. A' Gazda, egy kupa bort igére a' Katonának tsak ott ne hagyná a' szalonnát. Ez, fel hajtván tsalárdsága' áldomás-sát el tzepele a' szalonnát. A' Gazda nézi másnap a' szalonnáit, 's hát egy hijjával talállya azokat; de már ekkor nem vólt egyebet mit tenni a' békefléges türésnél.

A' *Frantzia Országi* újj Irásoktól, nem tsak a' *Lisbonai*, *Madriti*, *Pétersburgi*, 's *Müncheni* (*Monachumi*) Udvarok őrizkednek; hanem a' *Turini*, és még a' *Berlini* is. — *Turinból*, Visgálók (Censorok) küldettek az Ország' (*Szárdinia*) szélére, kiknek meg van parantsolva, hogy a' *Frantzia Országból* érkező könyv-tsomókat mindjárt fel-bontsák, 's a' melly munkákat azok köz-

közzül nem ítélnék bé-botsáthatóknak: legottan le-tartóztassák. — *Berlinből* egy rendelést botsátott a' Király, Február. 4-dikén mind az *Anspachi* és *Bayreuthi* Ministerhez, mind pedig a' *Kliviai* Kormányfőkhöz, a' ki költözött *Frantziák'* dolgában. Ezen rendelkezésnek a' végén így ír a' Király: „*Különös vigyázástokba ajánlyuk a' Frantzia Emissariusokat, kik tsak nem minden Tartományokban széllyel járnak, hogy a' pártütés' lelkét terjeszték. Mihelyest meg-esmértetik magokat pártütői beszédek, avagy zenebonára indító Irásoknak terjesztése által: legottan ki-küldjétek azokat a' tartományból; a' kétséges esetekben pedig, a' mi Kabinétünk' Ministeriumához tegyetek jelentést. Az ollyatén Irásokat, mellyek pártütést eszközölhetnének, szoros vizsgálás alá vessétek, 's azoknak terjedését minden szorgalmatossággal meg-akadályoztassátok.*“

Orosz Birodalom.

Január. 17 dikén irták *Pétersburgból*, hogy az előtt egynehány napokkal indult vissza *Markow* Ur *Jász-Városa* (*Jassy*) felé, a' honnan *Orosz* Státus-Minister Gróf *Besborodko* által küldetett vólt a' Tsászárnéhoz a' Békesség' tikkelyeivel. Vissza-menet' magával vitte a' Tsászárné' helybe hagyását, vagy meg-erössítését (ratifikációját). — *Orosz* Generálmájor *Pahlen*, a' ki leg-elsőben indította vólt meg a' *Svéd*ekkel való meg-békellés' munkáját, tiz ezer rubla kész pénzt kapott ajándékban a' Tsászárnétól; Gróf

Gróf *Stackelberg* pedig, a' ki végre-hajtója volt az *Orosz Udvar'* részéről, a' *Svéd Udvar-*ral-való Frigynek, száz ezer rublát érő jószágot.

Darab ideig tartott egészségtelensége után Jan. 12 dikén jelent meg elsőben a' Tsászárné az udvari Bálban. A' kik jelen voltak a' Bálban, az újjonnan tétetett sok Katona-Tisztek között, kéz-tsókolásra botsáttattak a' Tsászárnétól.

Svéd Ország.

Minémű bizodalommal viselteffenek némelly *Finnlandiai* Distriktusokbéli Parasztok a' magok Királyához: tsalhatatlan bizony-ságát adták ennek az által, hogy a' Királyra bizták azon személyeknek választását, 's ki-állítását, kik az ő képeket viselleyék az Ország-Gyűlésében. — Mihelyest együtt volt *Gefle* Városában az Ország-Gyűlése: a' volt leg-első gondja a' *Svéd* Királynak, hogy egy titkos Deputátziót állíttson-fel, az Ország-Gyűlésének néhány Tagjaiból. Ezen Deputátziónak egy része, a' közönséges jövedelmet; más része pedig a' nemzeti adós-ságokat vette-fel mindennapi munkálkodá-sának tárgyaúl. Mind a' két Rész' Ülései-ben jelen szokott lenni a' Korona-Örököse. — A' Közönséges Ország-Gyűléseken kívül, magános Gyűléseket is tartanak külön külön az Ország' négy Rendjei, úgymint: a' *Nemesek'*, *Papok'*, *Polgárok'*, és *Parasztok'* Rendje. — A' Nemesi Rend azt végezte, hogy ki-adja nyomtatásban a' maga Jegyző-Köny-

Könyvét (Protokollumát). — Abban közakarattal meg-eggyeztek az Ország' mind négy Rendjei, hogy a' *Svédek*, és *Oroszok* között helyre állott Békességért közönséges háláadó Beszéd tartasson.

Spanyol Országban ki van törvény által szabva az az idő, a' mellyben valaki Pappá lehet; de ezt a' törvényt magok meg rontották a' Püspökök az által sok izben, hogy a' melly Iffjakban vágyódást vettek észre a' Papi hivatalra: bizonyság-leveleket adtak nékiek az eránt, hogy bátran lehet őket alkalmaztatni Papságra. — Az ilyen Iffjak ki mentek az Országból, 's a' Püspöki bizonyság-leveleknek elő-mutatása mellett fel-szenteltették magokat Papoknak, 's ismét vissza mentek, — már pap-fővel az Országba. Hogy többé efféle vissza-élések ne történhessenek: reájok parantsolt a' Király a' Püspökökre, hogy a' ki-rendeltt idő előtt eggy Iffjúnak se merjenek adni bizonyság-levelet, a' Papi hivatalra-való alkalmatos volta eránt.

Az új Konstitutió mellett buzgó *Franziák*, negyedik elztendejét számlálják már a' szabadságnak nem tsak szóval, hanem még a' magok Irásaikban is; de, vajmi sok héjja van még ő közöttök az igaz polgári szabadságnak, úgymint a' melly, az ő nagy *Montesquieu*jök szerént: éppen nem abban áll, hogy ki ki tselekedje, a' mit akar; hanem abban, hogy ki ki tselekedhesse azt, a' mit a' Törvények meg-engednek. — Ha mind azok, kik magokat Konstitutió-Barátinak ne-

nevezik, eggy értelemben vólnának tselekedeteikre nézve *Montesquieu*vel: nem hallatnának úgy azok a' sok mindenféle rendeletlenségek, mellyek olly régtől fogva vesztegetik már azt a' szép Országot.

Egy *Nápolyi* tudósítás szerént, 850 kitett kis Gyermekeket találtak magában *Nápoly* Városában a' múltt esztendőben. A' Város' kerületében 130-at; a' Tartományokban pedig ezret. A' Lakosok' számát teszi az említett tudósítás a' Városban 440 ezerre; a' Város' környékében 130 ezerre; a' Tartományokban pedig négy millió két száz ezerre.

* * * * *

A' *Prussziai* Király' meg hitt Embere Gen. *Bischoffsverder* ide érkezett a' Tsászár' halála előtt való nap, 's kívánt vólna a' *Frantzia* dolgokra nézve avagy tsak eggyet is szólalni a' meg bódlogúlt Felséggel: de nem lehetett.

Az Erdélyi Mélt. Deputátzió, igen rossz néven vette, hogy a' Magyar Kurir ezt írta a' múlt Postán: „Már néki (a' Török Követnek) sem sok dolga leszén Bétsben; valamint az Erdélyi Országos Deputátziónak“ — Mi, valósággal irhatjuk, hogy van dolga a' M. Deputátziónak még Bétsben.

Kérjük az Erd. Olvasókat, legyenek egy kevés várakozással, nem sokára le-küldjük a' *Hadi és más nevezetes Történetek'* V-dik Szakaszának Mutató Tábláját.

Küldjük a' g g g árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból.

A'

KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-más Havának (Mártzius-
nak) 9-dik napján, 1792.

Béts.

A' *Hadi és más nevezetes Történeteknek*
második Szakaszában, bőven le-irtuk volt
II. József Tsászár' el-temettetésének tzer-
moniáját. — Mivel mostan szinte mindenek-
ben úgy mene végbe Fels. *II. Leopold* Tsá-
szár, és jó Királyunk' el-temettetése is; arra
nézve tsupán ezeket kívántuk rövideden em-
líteni: Mártz. 5 dikén, délutánni 1 órakor
el-vitetett az Udvari Kápolnából a' bóldogúltt
Felség' szive az *Augustiniánusok'* Templo-
mába; tsak hamar azután az agy-veleje,
és béle is a' *Sz. István'* Templomába szép
pompával: 's mind a' két Szentegyházakban

zokott ájtatosságok között bé-tette a' gyászos
 dényeket a' T. Papság a' kriptába. Mártz. 6-
 ikán, estvéli hat, hét, és nyóltz órák kö-
 ött lett a' Testnek a' T. P. Kaputzinusokhoz
 való vitettetése, 's ugyan ott el-takarítta-
 ása. — Minekelötte le-záratott volna a'
 koporsó az Udv. Kápolnában: meg-tisztó-
 gattak előbb a' Testet a' portól az Udvari
 Komornyikok; az Udv. Patikárius pedig ki-
 vett egy nagy kosárból néhány üvegeket,
 's jó szagú spiritusokat töltött belőlök egy
 fintsába. Ezen drága nedvességbe belé-
 mártott annakutánna egy spongyiát, 's azzal
 meg-kente a' holt Felség' ábrázatját *),
 melly

---

*) *Nem vólt a' Tsászár' ábrázatja „viaflz
 ortzával bé-fedezve“, mint ez, igen
 hibásan van elő-adva a' Magyar Kurirban
 a' 295 dik oldalón. Mi három izben néz-
 tük meg a' bóldogúlt Felség' testét: két-
 szor; úgymint Mártziusnak 2-dikán, és
 4-dikén azon szobában, mellyben feküdt
 vólt, minekelötte az Udvari Kápolnába
 vitetett vólna; harmadszor az Udvari
 Kápolnában; de mindenkor ellenkezőt
 tapasztaltunk az említett állítással. Mi-
 dön másodszor vóltunk az említett szobá-
 ban: akkor fel emeltük a' homlok fedő
 szép fejer ruhát is; hogy szemlélhessük
 a' főnek azon részét, melly fel bontatott.
 Ugyan akkor láttunk az órr alatt jobb
 felől valamelly vágást is, melly először
 nem vólt ott; 's a' mellyet hihető, hogy
 a'*

melly már ekkor felette meg-változott. A' bal része meg-tartotta ugyan tsak a' test-szint; hanem a' jobb része neki szederjesedett. — A' Kaputzinusoknál várták már előre a' Testet a' Király, és Királyné; *Leopold* Ná-dor Ispányunk, és *Jósef* Fő Hertzeggel egy-gyütt. — A' Török Követ, főbb Tisztjeivel együtt, ablakokból nézte a' szomorú tze-re-moniát.

A' meg-bóldogúlt Felségnél, utolsó Kamarás-Uri szolgálatot tett vólt az *Erdélyi* Országos Deputátciónak egy Mélt. Tagja, Gróf *Bethlen László* ő Nagysága.

Tsálszárné ő Felségén, gyúladás-betegség vagyon. Már háromszor vágtak eret rajta. A' napokban, élet halál között forgott; de már jobban érzi magát. — A' Király, és Királyné ő Felségek egészségesek; valamint a' Fő Hertzegek, és Fő Hertzeg - Asszo-nyok is.

A a 2

Mikor

---

a' *Borbély* ejtett a' borotválás alkalma-toffágával. Ezt a' vágást láttuk anna-kutánna a' *Kápolnában* is. — Ez is hi-bá on van téve a' *Kurirban* a' 292-dik oldalon; „ugyan azért Hadnagy Ka-bos N. K. Magyar Testörzö, olly pa-rantsolattal állittaték az (t. i. a' meg-hóltt Tsászárr) ágyához, hogy vigyáz-na, 's ha élet' jeleket látna ő Felsé-gében; jelentené “ mert, hogy meg hólt a' Tsászárr; ki ment Kabos Hadnagy Úr a' Gárda házba; másra se' vólt bízva a' Testörzö Urak közzül senkire, hogy vigyáz-na a' bóldogúlt Felség' fel-elevenedésére.

Mikor fogja el-kezdeni *Ferentz* Király ő Felsége az audientzia-adást, nem bizonyos; hanem azt bizonyosan értettük, hogy már a' múltt Szeredán öt százan voltak felirva, a' kik mind audientziát akarnak nyerni ő Felségétől.

Úgy értettük, hogy az *Austriai Belgyiom*'s az úgy nevezett *Vorderösterreich* (*Sváb-Országban* fekvő *Austriai Tartományok*) felé indított Seregeket, meg nem állította most uralkodó Fels. Királyunk, mint volt a' hire.

Minémű nyomos dologban jött legyen *Prusszus* Generális *Bischoffswerder* *Bétsbe*: ezt, avagy tsak abból is lehet sajdítani; a' mi meg-előzte ide lett indulását. T. i. Febr. 13-dika' éjtszakáján Stafétát küldött a' *Pruss.* Király az Igazgató *Braunschweigi* Hertzeghez, mellyben jelentette nékie, hogy haladék nélkül kívánna vele beszéllgetni. A' Hertzeg, más nap mindjárt útnak indúlt. A' beszéllgetés vagy tanátskozás *Potzdámban* tartatott, hová a' Király magával vitte Gr. *Schulenburgot* (a' ki, Gr. *Herzberg* helyett lett Kabinét-béli Ministerré), és Gen. Májor *Bischoffswerdert*. Ezen tanátskozás után kevés napokkal, mindjárt *Dresdának*, 's *Bétsnek* vette útját Generál-Májor *Bischoffswerder*.

Austriai Kormányfzéki Tanátsos *Mehrenthal*, és *Leon* Urak (kikre mit bizott vólt a' meg-bóldogúltt Felség? tudva vagyon Erd. Olvasóink előtt) nem fogják többé jární a' Kántzelláriákat, és Dikastériomokat.

B. e.

B. e. Királyunk *II. Leopold* Császár, méltóztatott a' múlt Febr. 20-dikán *Magyar Ország'* valóságos Nemesseinek száma közzé fel venni, Esküdtt Prókátor *Valuzy Maximilián Károly* Urat. Eredeti neve ezen Úr-nak: *Volusius de Volsheim*; minthogy ama' jeles és régi *Volsheimi Volusia* nevezetű Ns Familiájából származik a' *Római Sz. Birodalom*nak. Ugyan ezen tekintetből is tselekedte egyikből a' bódogúlt Felség, hogy a' meg-nevezett Urat nem szorította azon Királyi Rendeléshez, melly szerént esztendő végén mind bé-kivántattak vala azoknak neveik, a' kik Nemességet akartak nyerni.

* * * * *

Monachiumban való mulatásokról, Gr. *Bethlen József*, 's kedves Hitvese, *Zichy Jóséfa* Gróf-Alszony ő Nagyságoknak, emlékeztünk volt már O árkusunkban egy két szóval; akkori elő-adásunkhoz járúlhatnak még ím' e' következő jeles tóldalékok is:

Monachiumba lett érkezése után való nap, mindjárt bé-mutattatott a' Gróf Úr a' Választó Hertzegnél, Csász. Kir. Minister Gr. *Lerbach* ő Exc. ja által; valamint a' Grófné is, az uralkodó, és az özvegy Vál. Hertzegnénél, sok Méltóságoknak jelen-létében. Mind maga a' Választó Hertzeg a' Gróf Úrral, mind a' Vál. Hertzegnék a' Grófnéval hofszasan és nagy kegyességgel beszéllgettek; 's a' Magyar öltözet eránt felette nagy tettezeket bizonyították. Elő-mutattattak annakutánna ő Nagyságok, ugyan az említett Minister által a' jelenlévő számos Méltóságok.

goknak is, a' kik különös indulatjokat tettek nyilvánvalóvá ő Nagyságok éránt. Igen nagy tisztelettel szólottak a' Magyar Nemzetről, és csak azt sajnállották, hogy olly ritkán láthatnak nállok Magyar Utazót. Másnapra, ebédre hívta az Udvari Marsall ő Nagyságokat a' Választó Hertzeghez, 's azután is, a' míg *Monachiumban* mulattak, majd mindennap vagy a' Vál. Hertzegnél, vagy az özvegy Vál. Hertzegnénél ebédeltek. A' Fels. Gazda, és Gazdasszony mindenik azt kívánta, hogy mellette üllyön a' Gróf Ur. Asztal felett, sokszor vólt szó a' Magyar és *Erdély Országi* szép produktumokról, a' többek között nevezetessen, az *Erdélyi* lovakról is, mellyeket igen nagy bétben tartanak *Bavariában*, és a' Magyar Országi nagy juhász-kutyákról. Az özvegy V. Hertzegné meg-kérte a' Gróf Urat, hogy szerezne az ő számára két ollyan nagy kuvaszt (juhász-kutyát). Fogadta a' Gróf Ur, hogy tellyesíteni fogja a' Vál. Hertzegné' kívánságát; a' minthogy mindjárt akkor irt is le az eránt Magyar Országra a' maga Prefektusának (Jószágá' Fő Gondviselőjének). — *Alsó-Baváriának Landshut* nevű Városában többet mulattak ő Nagyságok, mint *Monachiumban* azért, mivel ott lakik a' Grófné' édes Anyja. — Sok bétülettel vóltak hozzájuk ott lakozó H. *Pirkenfeld*, és a' Hertzegné. Valahányszor meg-jelentek társaságban a' Hertzegnél, mindenkor a' Hertzegnével kellett jádzeni Gróf *Bethlen* ő Nságának; a' Grófné pedig, minthogy nem jádzik, a' Hertzegné mellett ült. A' Hertzegnek van egy Leányká.

kája, kit a' Klastromban neveltetnek, és senkit se engednek bé-járni hozzája a' Szülei; de *Bethlen Joséfa* Gróf-Kis-Allzonykának, a' ki most 7. esztendőben jár, szabadsága vólt mindenkor bé-menni a' Herzeg-Kis-Allzonyhoz, valamikor tsak akart. Szép ajándékok is kapott tőle, úgymint ezüst drótokból való egész készületet, és egy igen szép *Szuvenirt* (kés, olló, tükrötske, jegyző-tábla's a' t. tartót.)

A' *Török* Követ, következő értelmű nevezetes Írását botsátotta a' napokban Királyi Tolmáts *Stürmer* Titoknak Úrhoz:

„Kedves, és szives Barátom *Stürmer*!

A' *Fényes Portához* szálló ezen ide-ragasztott Írást, olly kéressel küldöm az Úrhoz, hogy azt, az én drága Barátom *Testa* Úr (*Konstantzinápolyi* Tolmáts) által szolgáltattassa *Konstantzinápolyban Reis-Effendi* ő Excel. ja' kezéhez. — Kérem az Urat, hogy *Kaunitz*, és *Kollarédó* Hertzegeknek jelentse meg tiszteletem mellett, hogy én is részt veszek az ő szomorkodásokban. Nem tudom a' szokást, a' mellyhez kellene magamat szabnom, és ha illendő vólna é, hogy a' Tolmátsomat, néhány főbb Tisztjeimmel együtt elküldjem ő Hertzezségekhez; avagy az Úr' el-íntézésétől várjak, úgymint a' ki az Udvar' részéről adatott mellém. Reménylem, lesz az Úr olyan jó, hogy nékem értesemre fogja adni egy tzedula által, mi tévő legyek. Egyébaránt tanúbizonyságom nékem az Isten, hogy az ő Tsászári Felsége' drá.

drága és tiszteletre méltó tulajdonságai engemet egészen meg-igéztek (bájoltak), és a' bánattól szintén úgy el vagyok foglaltatva, valamint az Úr. De mit csinállyon az Ember? a' halál ellen nints semmi eszköz. Sem gazdag, sem szegény, sem Királyok, sem Alattvalók, sem Öregek, sem Ifjak, sem nagyok, sem kicsinek el nem kerülhetik az ő kaszáját. Mit használ osztán minden sirás, és jajgatás? Minden Vallásban a' Mindenható az, a' ki életet ad az Embernek, 's halált botsát reája; és az örök időtől fogva meg-határozott idő, egy órával se jó későbbben, vagy hamarább. — Egy szóval: az Isten, Ura az életnek, és a' halálnak. Adjon a' Mindenható az Özvegynek hosszú életet; 's a' Trónusba-ülővel tselekedje, hogy az, a' maga Fels. Attyának hasznos, és ditső nyomdokiba léphessen; szerentsével, és ditsősséggel nagy mértékben környül-vételessen; és ditséretre méltó tselekedeteket követhessen el.

Kérem az Urat, illy módon tegye bizonyossá az én képebben 's nevemben, a' minden Ministerek' Attyát (*H. Kaunitzot*) az én mostani indulatom eránt; 's tegye nyilván-valóvá azt, *H. Kollorédó*, egyfzersmind *B. Horix*, *Spielmann*, és a' Minisztériumnak más elő-kező Személyei előtt is. “

Magyar Ország.

Pestről, Mártz. 4-dikén.

„Tegnap reggel érkeze ide *Bétsből* a' *Szomorú Hírmondó*, a' ki jó Királyunk' haláláról való jelentést hozta. Midőn ezen
gyá-

gyászos esetet meg-jelentette volna Gróf Szapári a' Nádor-Ispánynak; el-ájúlt ő Fő Hertzege; hanem ismét magához tért csak hamar, és Gróf Zichy Károly ő Exc. ja által meg-izente a' Septemvirális Táblának, hogy édes Attya II. Leopold Tsászár és Király ki-múlt véletlen a' világból; mellyre nézve siettséggel Bétsbe fog indulni. El is indúlt délelőtti tiz órakor."

(Ezen betses Levélben, azon Irás is közöltetett velünk, mellyet Ferentz ő Felsége botsátott kedves Testvérjéhez a' Nádor-Ispányhoz; de mivel van valami kevés kétségeskedésünk eránta, ha vallyon ezen Irás pontban meg-eggyez é az eredetivel: erre nézve, nem bátorzkodtunk munkánkba beiktatni.)

Komáromból, Mártz. 4-dikén.

„Nem lehetett belső meg-indulás, és nagy szomorúság nélkül olvasnunk mái napon, az Uraknak betses Újságokból, a' mi kegyelmes Fejedelmünknek, ama' Keresztyén Vallást betsülő II. Leopoldnak váratlan halálát. Mi, a' mi Koronánk' nagy reménységű Örökössét, 's már Birtokossát Ferentz Fő Hertzeget féltettük, minthogy drága egészségének hervadozását hallottuk; az ő betses napjainak nyújtattatásokért fohászkodtunk; 's meg sem gondoltuk, hogy illy véletlen a' mi közönséges édes Atyánktól, az embert szerető Leopoldtól fosztattassunk meg. El-híszem, hogy valamint itt, úgy mindenütt e' Hazában, ez a' gyászos hír minden igaz Keresztyéneknek, 's hív Jobbágyoknak sziveket az elevenig meg-hatotta.

Ezen

— Ezen lett belső meg-indulásomban irtam
az itt következő Verseket:

Le irjam é? — de hogy? — azt a' mély bánatot,
Melly itt minden-érző szívet által-hatott
Kedves LEOPOLDUNK' halála' hírére,
Melly sűrűn zokogó jajjal hozzánk ére. — —
Mint a' melly Utazó leg-tisztább időben
Víg dalással ballag a' kies mezőben,
El-rémül, ha az Ég meg-dördül felette,
'S hív társát a' ménykő le-tsapja mellette:
Úgy hülénk el, hogy e' nyíl minket találja,
Illy váratlan vala jó Atyánk' halála;
Mert nem hallánk semmit betegsége felől,
Most jött az is, de a' halál-hír jött elől. —
Sok Jobbagyi közzül, kiktől imádtatott,
Hirtelen mint Illyés Menybe ragadtatott, —
Itt hagyta jó Párját, 's a' szépség' remekit,
Feje' fő gyémántit tizennégy Gyermekeit.
Árván több Ország közt hagyta bús Hazánkat,
Mihelyt meg esmertük benne jó Atyánkat, —
Az egyik gyász-felleg még fel se derüle,
Hogy újra 's nagyobbá amannál merüle —
Egyik jaj rajtunk hát a' mást ekként éri,
Két nagy mértékkal ránk a' bűt az Úr méri;
Alig felejtünk el áldott JOSEFÜNKET,
Hogy új árvaságra juttata bennünket. —
El vette a' Királyt, a' gyámolt, 's az Atyát,
Ki úgy tarta minket, mint saját magzatját.
Az élt 's szívet nézte, nem Hit-külömbiséget,
E' sok milliók közt szerzett egyességet. —
Újra árván maradt Magyarok sírjátok,
Mert jó Atyánk dűlt ki, tudjátok magatok;
Jajgassátok benne Népe' hív tutorat,
Te késő Maradék áldjad hideg porát!! —

* * *

Óh Te! régtől fogva Magyarság' szem'-fénnye,
Isten után bűnkben szívünk' fő reménnye
FERENTZ! vedd fel iffjú válladra a' terhet,
Te rád néz az, 's nálad jobbat nem is nyerhet.
Meg-sebhedt lelkünknek orvostó olajja
Te lehetsz, minden szív 's száj velem ezt vallja. —
Ural.

Uralkodj hát, 's bátran hágj Atyád' nyomába,
'S későre juss az Úr' Paraditsomába!!! —

Pétzeli József,
R. Predikátor.

Nagy - Szombatból, Február. 28-dikán.

„Egy kis útat tettem vólt a' napokban, mellynek alkalmatosságával hazafiúi örömmel teltem el *Komáromban*, midőn az oda-való tanuló Iffjúságnak jádzó szinjébe vezettem. Nevelkedett örömöm, midőn szemléltem, melly helyessen, 's nagy kedvvel jádzák ott a' Magyar Játékokat nem tsak a' született Magyar Iffjak; hanem még a' született Tótok, és Németek is. Vóltak ezek között olyanok is, kik az előtt egy szót se tudtak magyarul; 's a' jádzhatastra - való vágyódás arra vitte őket, hogy Nemzeti Nyelvünket tanulni kezdték, 's annyira is mentek benne, hogy ki-állhattak a' Magyar Jádzók közzé. Néha néha tartatnak Deák Játékok is; de tsak ugyan a' Magyar darabok az elsők, 's gyakrabban is jádzattatnak. — Éppen akkor, hogy ott vóltam, *Zsugorit*, vagy *Az Öreg Fösvényt* jádzották. — Oh! ha Hazánknek több Királyi, 's Mező Városaiban is ezt tselekednék, mire nem mehetne Magyar Nyelvünk rövid idő alatt. — Hogy olyan szép példát mutat *Komárom Városa*: fő eszközlője ennek az oda való R. Kathol. tanuló Iffjúság' Igazgatója Tisztel. P. *Szentmiklósy Aloysius*, a' ki talpig egy derék Magyar Ember. — A' jádzó - szin' függő ponyvájára (*sipáriumára, kordinájára*) e' van nagy betűkkel írva: *Honoribus nobilis Publici, Litteraturae Patriae, nec non sub-*
si-

sidio pauperum. — A' Vendégeket illyetén nyomtatott tzedulákkal szokták bé-hivni a' Teátromba, mint a' minéműt ide rekesztetem.“ — Ezen tzedulán, következő sorok olvastattak: *Februáriusnak 14-dikén ötöd fél órakor estve, a' Komáromi Deák Ifjútság által ismét eggy a' Szegények' hasznára fordítandó Magyar Enekes Víg Játék fog jádztatni; a' fizetés pedig kinek kinek szabad akaratjára hagyatik.*

A' Nagy-Szombati tudósítást, itt érte egy más, helybéli, t. i. Komáromi rövid tudósítás, melly költ Mártz. 4-dikén, 's így következik:

„Itt a' Gymnásiumban némelly nemes Ifjak, Tisz. Professorjoknak vezérlése alatt három estve egymás után szép Komédiákat játszottak az el-múltt hónapban. — A' Nézők, kik számosan voltak, kéz-tapsolásokkal jelentették tellyes meg-elégedéseket.“

Debretzen Városában, Bibliopoliumot (Könyves-bóltot) fog fel-állítani, a' Fels. Helytartó-Tanáts' engedelméből, Agens, és Könyváros Strohmayr Ignátz Úr.

Posonyból, Mártz. 4-dikén. „Meghalálozván itt az Au-béli Vendég-fogadás, a' mint ki-vitték hat erős Németek a' temetőbe, 's le-tették volna a' sirnál: eggy a' vivői közzül tsak le-dobbant, 's meg-hólt. Ezen történetre, következő verseket firkantottam hamarjában:

Posony' Szigetében egy Vendég-fogadás

A' halálnak többé lenni nem fog adós.

Míg élt, azt akarta, hogy háza vendéggel

Teljen, kiket olztán pénzért meg-vendégel.

De

De kíváncsisága ezzel meg nem érte,
Még holtta' után is vágyakodott érte.
Mert mikor már nyitva néki a' temető:
Még ott-ott is vendéget magához temető.

Budáról, Február. 26-dikán.

A' *Gyulai'* Regementje tegnap kapott parantsolatot, hogy *Pestről* indullyon. — Itt meg vagyon minden Vendég-fogadósoknak, és Traktérokknak (Asztalt-adóknak) parantsolva, hogy Szeredán, Pénteken, és Szombaton böjti eleséget főzni tartozzanak; mindazonáltal a' hús-főzés sins meg-tiltva azoknak kedvekért, a' kik vagy böjtölni nem tartoznak, vagy nem böjtölhetnek.

A n e k d o t a

S o m o g y V á r m e g y é b b ő l.

Egy Faluban szüléshez közelgetvén a' Német' Szijjártó' Felesége, kérdi a' Bába a' Szijjártót: mikorra tartja ő a' számot, az új vendég' meg-jelenése eránt? Az Ember veszi a' Kalendáriomot: „En, úgymond, itt fel-jegyeztem, mikor fogadott a' Feleségem; de — húzza-össze a' szemöldökét — a' mint látom, alig ha meg nem akadok: mert a' két egy forma jegy közzül már most hogy' tudjam, mellyik mellyiket teszi?” — A' tsákó-tehén eránt is csak azt a' jegyet tette t. i., a' mit a' Felesége eránt.

E r d é l y O r s z á g.

Maros-Vásárhelyről, Február. 25-dikén.

„A' Fő Kormányozó-Tanáthoz olly kegyelmes Királyi parantsolat érkezett, melly szerént azon Tisztviselők, kiknek öt száz forinton alól vagyon a' fizetések, kétszeres fize-

fizetést kapnak arra az időre, a' meddig tartott vólt az Ország - Gyűlése.

Eggy ötven esztendőös forma Nemes Embernek, gyanúja vólt a' maga iffjú Feleségére. Gondolkodott : ugyan mi módon lehetne ő egészen bizonyos a' dolog felől. Magához hivatja a' Borbélyt; el - beszéli néki a' maga baját, 's kéri, hogy tanúlná ki alattomban a' Felesége' szivét. A' Borbély ki-jövéen az Urtól, megy egyenesen az Asszony' szobájába, 's köszöntése után tudakozódik az iffjú Asszonynak hogy - létéről. Szokás szerént, kezdi tapogatni az Asszony' erét is, 's egyfzersmind emlékezik a' Gazda Úrról: hát biz erre tsak el - lassúdik az Asszony' ere; de hogy egy személlyt hozott elő néki, a' kihez gondolta, hogy szít az Asszony: nollza bezzeg sebesen kezdett az ér löktetni. Nem kellett több próba a' Borbélynak. “

Besztertzéről, Febr. 20-dikán.

„*Szász - Medgyesen* mind ki - hagyattak vólt a' R. Katholikus Atyafiak a' Kándidá-tzióból, a' Magistrátus' meg - újjítása' alkalmazosságával; de ugyan erre nézve, nem hagyta helybe a' Fő Kormányfő a' Kándidá-tziót. “

M a r o k k ó.

Per quod quis peccat, per idem punitur et idem.
(A' ki mi által vétkezik, azzal büntettetik.)

Gyakran bé-tölt már ennek a' mondásnak igazsága, 's telik még ma is mindenkor. — Példa erre közelébb a' *Marokkói* Tsászárs *Moulley Mohamed* (ha ugyan még Tsászár). Hányszor meg - másolta ez, a' *Spanyoloknak*
tett

tett ígéretét? — de bezzeg ő eránta se valának jobbak a' maga Jobbágyi. Mivel, a' mint *Madridból* irták vólt Febr. 3-dikán, nagyon kevés, sőt mondván, semmi remény-sége se lehetett ő szakállas Felségének, a' trónusban való maradáshoz, mellyből régen igyekezett már ötet ki-buktatni a' testvér Ötse *Mulley Ishem*. Még Dec. 5-dikén ki-kiáltatott már ezen meg-nevezett Hertzeg Tsászárnak *Marokkó* Városában, melly ki-kiáltás két nappal azután meg-újjíttatott minden Templomokban. Ezen tzeremonia' alkalmatosságával, két százan vóltak jelen az új Tsászár' táborából, kik az egész sereg' nevében meg-esküdtek annak hűségére. Követték e' példát minden Tartományok is, a' mellyek *Marokkó'* szomszédságában vagnak. A' Katonák is csoportossan hagyogatták oda, az előbbeni Tsászárt. Azzal járt jól *Mulley Ishem*, hogy ötet a' *Spanyolok* is segítették, kiknek méltó haragjak vólt *Mulley Mahomedre*. — Az alattvalói is gyűlölték ezt, mind kegyetlenségéért, mind kivált azért, hogy minden nap nagyon megrontotta az által a' *Mahomet'* törvénnét, hogy magát torkig itta borral.

A' ki-költözött *Frantziáknak*, tulajdonképpen való vándorlás az életek: 's a' még meg keservesebbé teszi szarándokságokat, hogy a' hová mennek mindenütt rossz szemmel néz reájok a' föld népe. H. *Condének* meg engedte H. *Hohenlohe-Bartenstein*, hogy *Pfeddelbach* nevezetű Városában a' *Hohenlohei* Grófságnak meg félszelhesse magát;
de

de az oda való parasztok úgy zúgtak, hogy semmi se' lehetett a' H. *Condé*' befogadásából. A' *Hohenlohé Valdenburgi* földre is bé akart szállani két ezer Embere H. *Condé*nak; de a' *Frankóniai* Kerület-Gyűlése, melly most *Norinbergában* (*Nürnberg*) tartja a' maga Üléseit, meg nem engedte. Ugyan ezen Gyűlés kérte a' *Prussziai* Királyt is, hogy az *Anspachi*, és *Bayreuthi* Márkgráfságokba ne fogadná bé a' *Frantzia* Király Öttseit, de a' *Prussziai* Király nem hajlott a' Gyűlés kérésére, hanem követte a' Tsászár példáját, a' ki maga is menedék helyet engedett saját Tartományjaiban a' ki költözött *Frantziáknak*; sőt közben is vetette magát a' *Frantzia* Király Öttseiért a' *Prussziai* Királynál.

Berlini *Frantzia* Követ *Segur* Úr vissza tért Febr. 26-dikán *Párisba*; minekutánna t. i. azt a' ki nyilatkoztatását vette volna a' *Prussziai* Királynak, hogy arra az esetre, ha talám *Frantzia* Ország meg támadná a' Ts. Kir. Státusokat; ő *Prussziai* Felsége minden erejével segítségére fogna lenni a' Tsászárnak.

* * *   * *   * *
* *   *   * *
Az *Egri* történetnek elő-adása hibásan jött hozzánk: mert, a' mint most hitelesen értjük, a' Lakosok nem tsak száraz gallyat szedtek; hanem egy jó nagy rész erdőt kivágtak. — Nem Tisztek voltak, a' kik a' Lakosok által meg-ölettek.

Küldjük eggy érdeemes Hazafinak, az ő Felsége néhai *II. Leopold* Tsászár és Király' halálára, deák nyelven irtt Verseit.

A'

KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-más Havának (Mártzius-
nak) 13-dik napján, 1792.

Béts.

FERENTZ Király ő Felsége nem akarja,
hogy név nélkül való (*anonyma*) akarmelly
jelentések is küldődjenek vagy egyenesen
magához, vagy a' Kántzelláriákhoz és Dika-
stériomokhoz.

Ma kezdett Audientziát adni ő Kirá-
lyi Felsége.

G. *Coloredo Ferentz* ő Exc. ját Kabinéti és
Konferentziás Ministerré választotta ő Felsé-
ge; a' maga Privát (magános) Kabinétjé-
ben, Udvari Tanácsos *Schloisnig* Urat, tet-
te Igazgatóvá. Ez a' Méltóság is egy vólt
a' Felség néhai Tanitói közzül.

B b

Sim.

Simmering nevezetű szomszéd helységben tűz támadt volt ezen hónapnak 6-dika' éjtszakáján, mellynek jobb móddal lehető el-óltatása végett maga is meg-jelent személyessen a' Kir. Felség.

Tsászárné ő Felsége még mind ez ideig fekszik; de tsak ugyan nem forog már többé drága élete veszedelemben.

Ausztria Hódolásának Innepe ezen Hónapnak 27-dikére vagyon határozva.

Mél. *Pogány Lajos* Udvari Tanácsos Ur, ezen hónapnak 3-dikán érkezett fel *Bétsbe* szerentséssen. Már bé-jár a' F. Kántzelláriára; a' jövő Tsötörtökön referálni is fog. Ezen Méltósággal el nem hagyatta a' *Bétsbe* való jövetel, a' rövid vágott haj-viseletet.

Az *Erdély* Országi Királyi Táblához következő Méltóságok neveztettek a' Felség által valóságos Tábla Biráknak, úgy-mint:

A' *R. Kátholikusok* között: *Zabolai* Mélt. Gróf *Mikes János* ő Nga, eddig a' fő Igazgató Tanátsnál volt Titoknok; és *Hillibi* M. *Gáll József* Ur eddig a' Királyi Fiskusnál volt fő Direktor.

A' *Reformátusok* között: R. Sz. B' Gr. M. *Széki Teleki László* Gróf ő Nga, eddig a' Fő Igazgató Tanátsnál volt felesleg való Titoknok, és *Hom. Sz. Mártoni* M. *Szentpáli* Elek Ur, a' ki F. II *József* igazgatása alatt Alsó *Fejér* Vármegyében rendes Vitze Ispányságot viselt.

Az *Unitáriusok* között: *Kökösi* M. *Kökösi András* Ur eddig a' Királyi Fiskusnál volt Al-Direktor; és M. *Sároffy Sámuel* Ur

ez előtt Maros Széki Vitze Király Biró. —
Felesleg - való (*Supernumerarius*) Assessornak
neveztetett, B. Bálintit Ferentz ő Nga.

(Egy valóságos Királyi Tábla Birónak
esztendei fizetése: 833 forint, és húsz kraj-
tzár)

Primás Battyányi ő Eminentziája; és
Ország Birája Zichy Károly ő Kegyelmessé-
ge itt vagynak.

Dresdából, ide várják Mária Therésia
Fő Hertzeg - Asszonyt, Királyunk' Testvérjét,
és Saxóniai Hertzeg Antal' Hitvesét; úgy
nem különben az ő Királyi Felsége' első
testvér Ötsét, a' Toskánai Nagy-Hertzegetis
Florentziából. A' második Testvére ő Fel-
ségének, Károly Fő Hertzeg, nehezen fog
molt ide jöni Brüsszelből.

Magyar Ország.

Ország Gyűlés, a' jövő Májusnak hu-
szadikán fog, a' mint értettük kezdődni;
Koronázás pedig, Junius' közepe tájján tar-
tatni.

Királyi parantsolat: hogy a' melly külső
országai portékák még Magyar Országon ta-
láltatnak: ezen molt folyó Mártzius hónap-
nak utolsó napjáig el-adattassanak.

A' külső Országokból Magyar Országra
bé — vagy is inkább tsak vissza - hozatándó
festett juh - gyapjúnak mázsájától egy forint
és 30 krajtzár harminthead fog ezentúl fize-
tődni.

Az egyesült Ó Hiten - lévőknek Nagy-
Váradi Püspökjök, Darabant Ignátz ő Nagy-
sága, engedelmet nyert a' böldegült Felség-

től, hogy Pap - nevelő házat, és apróbb iskolákat is állíthasson - fel, a' maga Hite-sorsosinak számára *Nagyváradon*.

A' *Pesti* Universitás - béli Német nyelv-tanítóságot, melly mellé szintén úgy hat száz forint esztendei fizetés vagyon rendelve, valamint a' Magyar nyelv - tanítósága mellé, mind Magyar Ifjak kérték.

Mező - Örsről (Győr Vármegye' széléről).

„Eggy emlékezetes halált, és temetést kívántam közleni az Urakkal. Itt, *Mező - Örsön* lakott egy 75 esztendőös Mólnár Mester-Ember, *Tsan Mihály* nevezetű. Vallására nézve, az *Augustána Confessiót* (Lutherána Hitet) követte. Még Február. 23-dik napján jelen vólt a' Reform. Templomban könyör-gésen. Estve felé nagy asztalt terítettett, mivelhogy magához rendelte vólt vatsorára mind a' négy házas Fiait, kiknek ketteje, tsak egy héttel lépett vala ez előtt házassági életre. Maga a' meg - élemedett Atya, az ágyból nézte Fiainak atyafiságos vatsorálá-sokat. Egyszer hátra fordul, 's meg - hal! — Igen szép el - takaríttatása vólt ezen jó emlékezetű öreg Embernek: mert három Vallásbéliek eggyesültek, utólsó tisztessége' meg - adására. — Minthogy a' *Mező - Örsi* Evang. Ekklésia, Filiája a' *Bönyinek*: ehez-képest oda - való Evang. Prédikátor T. *Per-laky Gábor* Úr hivattatott által prédikállani, ki is a' Református Atyafiak' Templomában tartott halotti tanítást, 's mondott az itt szokásba vett mód szerént bútsúztató ver-seket. A' Római Katholikus Atyafiak azzal

mu.

mutatták meg felebaráti szereteteket, hogy két harangjaikat meg-vonatták; 's a' Tisz. Plébános Ur (kár vólt, meg nem írni ezen jeles Férjfiúnak a' nevét) maga is el-jött a' halottas házhoz, Kántorostol együtt; és még a' Kántora, segítségül is vólt az éneklésben a' *Bönyi* Evang. Oskola-Mesternek. El-kisérté annakutánna a' Plébános Ur, a' halottat a' Refor. Templomba, 's végre a' temetőbe is. Ugyan ezt tselekedte az itt Licentiátusi hivatalt viselő Ref. Tanító is. — A' fenn említett T. Prédikátor Ur, el-bútsúztatta a' meg-hólttat a' Helység' Elöljáróitól, 's minden más lakosaitól. Ezt, a' Biró, és Törvény-biró (kik is Római Katholikusok) meg-köszönték a' T. Prédikátor Úrnak, az egész Helység' nevében. — — Vajha már valahára, mindenütt így uralkodna a' boldogító felebaráti szeretet! — Bizonyosan meg lenne ez nem sokára, ha az áldott eggyességnek lelkétől vezéreltetvén a' belső és külső renden lévő Elöljárók, mindenütt illy szép példát adnának a' követésre. “

Veszprém Városában, ritka példájú jeles tzeremonia tartatott ezen esztendő' első hónapjának 23-dikán a' Sz. *László* Templo-mában. Egy meg-élemedett tisztes pár újjítá meg t. i. ötven esztendő' el-forgása után, házassági szent fogadását. — Elsőben énekes Mise tartatott. Ennek végződésével, az Oltárhoz indultak, Öreg Nemes *Szabó György* Ur (ez a' neve a' jubileumot tartott Férjnek), 's kedves Felesége; kik is minekutánna az Oltárhoz érkeztek volna: alkal-

ma.

matossághoz alkalmaztatott örvendező verseket hangitsáltak hozzájuk két kis unokáik, úgymint Iffjú Nemes Szabó György Ur' leánykái. Ezeknek egymást fel váltott énekléseik után meg-szóllalt egy kis gyermeketske, t. i. a' két leánykák' öttse, 's következő verset rebegett el gyenge nyelvével:

Rebegő nyelvemet kényszeríti szóllás:

Új menyegzőt látok, melly nagy vigasztalás,

Azért meg-szóllamlík unokátok Balás:

Kivánnya, reátok szálljon ezer áldás.

Végtére a' Gyermekesek' Attyok, t. i. Iffjú Ns Szabó György Ur mondott lassú szóval hat verseket, mellyekben hathatósan fejezte ki a' maga fiúi örömét; holzabb életet kívánt a' maga öreg Szüléinek, 's kérte azoknak áldását. Ekkor következett az esketés, mellyet Városi Flébános Fő Tisz. Hajas Vitze-Esperest Ur vitt véghez. E' meg-lévén, térdre esett Iff. Ns Szabó György Ur a' maga édes Attya előtt; de ez, szinte magán kívül lévén a' nagy öröm miatt, harmadszori kérésre adta kedves Fiára a' maga Atyai áldását; mellyet az Anyai áldás követett. — Részt vettek a' több magzatok, úgy nem különben az unokák is az ősz Völegény' és Menyasszony áldásában. Az unokáknak száma, negyven-hatra telne, ha mind életben volnának. Ki jövén a' Szentegyházból, vig, de tsendes lakodalmat tartott Iff. Ns Szabó György Ur, tisztelett Szüléinek.

Vátról, Febr. 28-dikán. „Az ide-való Nevendék Papság igen szépen meg-bizonyította, minémű tisztelettel, 's buzgósággal visel-

viselteffen a' maga Igazgatója, Fő Tisztel. *Bezzegh Mátyás* Úr eránt: mert ezen érdemes Urnak neve napjára gyönyörű Magyar Verseket adott ki nyomtatásban, mellyeknek kezdő 's végző betűik ezt a' jó kívánságot fejezik - ki: *Víg napokat érjen Bezzegh Mátyás Úr!* (Ezen Verseket fogjuk közölni.) Egy Pyramist is emelt az említett jeles alkalmatosságra a' Nevendék Papság, a' 'Seminárium' ebédlő házában, 's azon is szép versek olvastattak. Mihelyt kezemhez kaphatom: ezeket is meg - küldöm."

Sopronyi Anekdota.

Történt a' múltt hónap' vége felé, hogy egy betsületes Mester - ember meg - házásítja a' maga Fiát, 's szokás szerént derék lakodalmat ad. Meg - jelentek e' lakodalomban az Öröm - Atyának két házas Leányai is; ámbár derekassan teli vólt mind kettőnél a' ház - eleje. Eggyik öt, a' másik pedig eggy elztendővel ment vólt ez előtt férjhez. — A' vig ebédet, tántz követte. — Estvéli 8 óra tájban, tsak el - tűnik egyfzersmind a' két Menyetske; hanem a' Férjeik helyben maradtak, 's jól mulatták magokat. Nem sok idő telik belé: hát nagy lélek - szakadva mind a' két Menyetske' szolgálója a' lakodalmas háznál terem, 's azt sugdossa a' két Férj' fülibe: hogy le - babázott a' Felesége. — A' Férjeknek nem lehetett vólna már ennél eggy eggy örvendetesebb hír: azért is *Ellyen* kiáltásra fakadának. Az Öröm - Atya' jó kedvéhez is, új kettős öröm járult ez ál.

által; az új Házások pedig jó jelnek képzelték ezt magokra nézve; és mivel közönségesen úgy szokott lenni, hogy a' Gazdák' örömeivel, nevekedik a' Vendégeké is: itt is bezzeg még inkább neki vidúlt már a' lakodalmi gyülekezet.

A' nyúgodtt Artatlanság.

(Irta a' Sopronyi magyarúl tanuló kis Társaságnak egy érdeemes Tagja.)

A' vigságnak egy parányi sugára, ki deríti
Homlokom; míg az irigy nyelv nyilait repdesteti.
Míg a' borzasztó homályba fetség zabolátlanúl,
'S méreggel töltt fullánkokkal betsmérez ártatlanúl.

Kémélletlenül kissebbít 's rágalmaz hazug szája,
'S irtóztató mellze pattog mérge' tüzes szikrája.
De nem árt —; mert a' virtusnak mértéklett
gyenge fénnye
A' virtust szerető fziivnek mindég biztos reménye.

A' kit az igaz virtusnak szent paizsa óltalmaz,
A' szánakodva mosolyog, ha az irigy rágalmaz;
'S azt mondja: — az irigy úgy is kártékony
gonosz lélek,
Őtet hadd fonnyassza mérge; én gyönyörködve élek.

A' Szepességről, Iglóról azt írják, hogy
Febr. 22-dikén egy ölnyi magasságú hó
vólt azon a' környéken; az erdőkben pedig
még egy ölnyinél is nagyobb.

Erdély Ország.

Kolozvárról, Mártz. 2-dikán. „A' Fő
Igazgató Tanátsnál Titoknoki hivatalt viselő
M. Gróf Bethlen Gergely ö Nsága, a' múltt
Feb.

Február. 23-dikán foga kezét, jövődö - béli házasság végett, Ns *Doboka Vármegye'* Főispánnya M. Báró *Bánffy György* ö Nsága' Kis - Asszonyával *Susánnával*. — A' *Kolosvári* utolsó Bálban, egy Allortzás (maskara) minden fő Asszonyságoknak, 's Kis - Asszonyoknak kedveskedett valamivel. Ez, a' meg - nevezett Báró Kis - Asszonyt következő versekkel ajándékozta vólt meg:

Az, kettős nyereség, hogy kitsin, és szép vagy:

Mert a' nagy fejr nép
Ha ugyan tsak nem szép,
Nem tettzik mindennek,
Kivált a' kitsinnek.

Ha pedig nagy, és rút,
Attól mindenik fut,
A' nagy is meg - veti,
Kitsin sem szereti;

De Tégedet szeret mind kitsin, mind a' nagy.

A' Fő Igazgató Tanátsnak egy érdeemes Tanátsossa, Mélt. *Ahlefeld Mihály Úr'*; úgy nem különben a' Tartománybéli Fő-Exaktorátusnál Fő Exaktori hivatal viselő M. *Schatzberg János Úr'* életéhez is kevés reménység vagyon.

A' bé - állott böjti napokban, minden héten kétszer prédikáll Püspök Gróf *Battyáni Ignátz* ö Méltósága németül. Sokat sohajtoznak velem együtt, a' kik a' Német nyelvben járatlanok: hogy bártsak ezen tanúltt, és példás életű Fő Lelki Pásztor, inkább azon nyelven tartaná a' maga építő tanításait, mellyen ama' nagy emlékezetű

Kar.

Kardinális és Magyar Országi Primás Pázmány Péter szóllott vólt rend szerént a' maganyájához. “

* * *   * *   * * *

Hírmondónknak L és M árkusaiban közlöttük vólt egy érdemes Hazánkfiának betses Levelét, a' melly Gróf Széchényi Ferentz ő Kegyelmessége' útazása' le-írásának egy részét foglalta magában; most újra vettük Levelét azon említett érdemes Hazafinak, mellynek avagy tsak a' kezdetét is kívántuk ez úttal mindjárt ide iktatni:

„A' Saltzburgi Érsekség' Megyéjéből, *Tyrolisba*, a' *Stubi* szoros járáson (palluson) mentünk - bé, a' mint már a' minapában is irtam vólt. — *Tyrólis*, merő magas hegyekből áll, mellyeknek bértzeik (tetejeik) kemény kösziklák. Ezek a' hegyek, többnyire mind olly meredekék, hogy a' reájok - való fel - menetel veszedelmes; de ugyan ezért, ki-mondhatatlan bátorságban is vagyon *Tyrólis* Tartománya, minden külső Ellenség ellen: mert mivel a' körül - lévő Tartományokból tsak egynehány szoros völgyeken, vagy az úgy nevezett *passzusokon* lehet bémenni, és még ezek is átallyában sántzokkal, 's kis várakkal vagynak meg-erössítve: ehez képest, könnyen ellene állhat kevés ember is számos ellenségnek; még pedig tsupán természeti védelmező eszközökkel is, t. i. kövekkel; a' mint ennek nem egy, sem két bizonyító példáit lehet olvasni a' hiftóriákban. — Az említett hegyeken, sok pa-
ta-

takok és folyó vizek veszik eredeteket; mindenféle értzekkel bővölködő hasznos bányák vagynak benne; nagy és szép, többnyire fenyves erdők fekszenek rajtuk, mellyek az építésre igen alkalmas fákat teremnek; de azonban igen jó legelő helyek is vagynak a' hegyeken, sőt vetni való földek is, mellyeket a' Lakosok tsudálkozásra méltó szorgalmatossággal szoktak el-készíteni, jól meg-trágyáztatván, 's' derekassan meg-kapálván azokat: mint ezt magunk tapasztalhattuk a' dél-felé fekvő hegyeken, mellyeken nem maradhat sokáig a' hó, mind azért, mert a' nap jobban éri őket, mind pedig azért, mivel majd csak nem szünetlenül fú az olvasztó déli szél, mellyet a' *Tyrálisiak*, *Sirokónak* neveznek. — A' másfelé fekvő hegyeket, mindenütt magas hó lepte, midőn keresztül mentünk rajtuk. Ezekről, olly nagy darabokban, és sebességgel szokott oltán gyakran le omlani vagy zuhanni a' hó, hogy a' nagy köveket is le-felé indítja, és sok károkat okoz a' rétekben, szántó földekben és házakban, mellyek a' hegyek' allyán, vagy a' völgyekben fekszenek. — De még kártékonnyabbak, a' hegyekről le-felé tsergedező patakok; mert ha vagy a' hegyeken fekvő hó kezd olvadni, vagy pedig hollzatska ideig tart az esőzés: úgy annyira meg-nevekednek ezek, hogy mázsa köveket is le-döntögetnek, mellyek által szörnyű pusztításokat visznek végbe; e' felett, a' fel-túrtt sok fövenyet le-viszik magokkal, és azzal, a' különben is kevés jó földeket el-borítják, 's

ha-

haszontalanokká teszik. Almélkodva szemléltem sok helyeken, hogy a' rend szerént egy arasznyi szélességű patakotskák, tiz 's tizenkét ölnyi szélességű árkokat is mostak magoknak, mellyek még most is rakva vagynak fővénnnyel, követsekkkel, 's nagy darab kövekkel. Ezen patakokon keresztül megy némellykor a' posta-út, ehez képest erős kő-hidak vagynak rajtok építve; de ezeket is el-szaggattya sokszor a' nagy sebességgel le-felé tóduló viz-özön. — Hasonló romlásokat okoznak a' hegy-szakadások is. Meg-esik t. i. — még pedig ez nem ritka dolog — hogy nagy darab kősziklák le omlanak a' hegyek' bértzeiről, 's alkalmas ki-terjedésű vetéseket, és más hasznos földeket bé-temetnek. Sok helyeken láttuk efféle gyászos következéseit a' kőszikla-eséseknek; láttunk különösen *Sterzingen* és *Brixen* között az út mellett kettőt, mellyek nem sokkal történtek vólt az előtt, mint a' Lakosok beszéltették. Iszonyodva kell nézni az embernek, az egymáson halmozvást fekvő temérdek kőszikla darabokat. — Ambár ezek szerént, nem kevés akadályokkal, és nehézségekkel kényteleníttetnek küszködni a' *Tyrólisiak*, a' magok élelmek' keresésében: még is többnyire mind jól birják magokat — jobban, mint a' térségeken lakók, kiknek tiz annyi földjük vagyon. — Oka ennek az: mert a' *Tyrólisi* Polgár állhatatos szorgalmatossággal követi a' maga dolgát.

Folytatása következik.

A'

* *

* *

* *

A' *Bétsi* Udvari Újság, igen szépen le ír egy pompás mulattságot, mellyet a' *Nápolyi* Nemesség tartott vólt a' múlt Fársángban, az *Ausiriai* és *Bourboni* *) Házak között virágzó atyafiságos barátságának meg ditsőítésére, 's abból származó örömének hathatós ki-nyilatkoztatására. A' mulattság kezdődött a' Városon, 's a' *Károly* - Teátromában végeződött. A' Városnak egynehány úttzáin, következő fényes menetel szemléltetett közönséges vigassággal: Elöl gyalogoltak némelly sántz - ásó Katonák; utánok számos *Magyar* Gyalogság, lobogó zászlókkal, 's kedves hangú musikával. Mind a' Tisztek, mind a' köz Emberek valóságos Magyar Katona módra vóltak el - készítve. Ezeket követték negyven Magyar lovas Katonák, a' magok elől - menő 10 Trombitássaikkal együtt, kik is *magyar* marsot fúttak. Gazdag és pompás, 's a' mennyire tsak lehetett, *magyar* ízhez alkalmaztatott forma - ruháik, és ló - készületeik vóltak a' Huszároknak. Gyalog mentek a' Huszárok után négy Deputátusai a' Nemzetnek, kiknek nyomokba érkezett egy szekér, mellyet 8 válogatott, és gazdag készületű lovak vittek, 's a' melly olaj - ág koszorúkkal, és szép ábrázolásokkal vólt ékesítve.

Szem.

---

*) A' *Nápolyi* Ház is eggy ága, a' *Bourboni* Háznak.

Szemlélni lehetett ezekben, miként viszik a' két Fels. Házaknak egyesült őriző Angyalok, azoknak ábrázoló képeiket az előttök állott oltárjára a' *Halhatatlanságnak*, melly úgy vólt készülve, hogy meg-koronázza az említett két Képeket. Az őrző Angyalok' lábaiknál heverték az *egyenetlenség*, *had*, és *irigység*. Vóltak még más jeles, és elmés ábrázolások is. A' szekeret, egy Osztály Magyar Katonaság kísérte. — Midőn a' Teátrumhoz közelgetett vólna ezen fényes menetel: egy *Simfónia* által jelentették meg azt a' Musikusok, a' Teátrumba egybegyűlt nagy sokaságnak; minekutánna pedig el-érkeztek vólna a' Katonai Sereg' Musikusai, a' Teátrum-béliek is ezeknek marsfuvásokhoz alkalmaztatták a' magok musikája' hangját. Mig a' Magyar Katonaság, és a' Nemzet' 4 Deputátusai a' Királyi nézőhely eleibe férkeztek: egy sátor vonatott fel ez előtt, melly sátorhoz strásákül állítottak némellyek a' Katonák között; a' többek pedig különb különb csoportokba oszolva, vigadozásba merültek; 's a' Huszároknak egy része még tántzra is kerekedett. De ez nem soká tarthatott, mert tsak hamar ki-osontottak a' sátorból az *Egyenetlenség* (*Discordia*), *Had*, és *Irigység*, 's az örvendező csoportok között izgágát akartak szerezni.

Folytatása következik.

Elegyes Tudósítások.

Az *Ausztriai Belgyiomi* Közönséges Kormányozók egy kerülő Levelet botsátottak Febr. 3-dikán minden Városok' Elöljáróihoz: mellyben parantsolják nékiek, hogy
szor.

szorgalmatos vigyázással legyenek minden idegenekre.

Az *Orosz* és *Svéd* Udv. Követeik oda hagyták a' múlt Hónapban *Páris* Városát. — Az *Orosz* Tsászárné egy jó nagy hajós Sereget készített a' mint írják a' *Frantziák* ellen.

Ausztr. *Belgyi*omnak *Limburg* nevű *Tartománnya* arra kérte ő Kir. Hertzegségeket a' Közöséges Kormányozókat hogy ha had talál lenni a' *Frantziákkal*: engednék meg néki, egy *Vadász - Korpusnak* fel - állítását.

A' *Spanyol* Udvar meg engedte nem ré- giben két *Frantzia* fegyveres Fregátoknak, hogy a' *Cádixi* ki kötő helybe bé állhassanak, és *Asiai* kereskedés végett piaster pénzt szerezhessenek bé magoknak *Spanyol* Országban; sőt az is meg engedtetett a' hajókon lévő *Frantzia* Katonáknak, hogy *Frantzia* Nemzeti kokárdával mutathassák magokat a' szárazon. — Ezen tselekedetéből a' *Spanyol* Udvarnak úgy okoskodnak sokan; hogy *Spanyol* hadtól nem félhet *Frantzia* Ország.

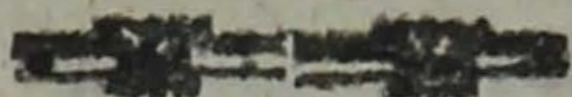
A' *Prussziai* Státusokban mindenütt elszedette a' Király a' parasztoktól a' puskákat, 's igen vigyáztat reá a' Tisztviselőkkel, hogy a' parasztok pártütésre indító Írásokat ne olvassanak, 's valamely újjításokról egygyüt ne társatkozzanak.

A' *Lengyel* Konstitutióra meg esküdt mostanában, az Ország Palatinátusaiban és Distriktusaiban Gyűléseket tartott Nemesség is.

A' *Frantzia Országban* uralkodó veszedelmes egyenetlenségnek, 's vissza-vonásnak meg-orvoslására, azt javasolta Febr. 18-dikán a' Nemzet-Gyűlésében *Cahier* Úr — az Ország' belső dolgaira ügyelő Minister — hogy el kellene törölni minden *Klúbokat*, mellyek valóban nem egyebek már most; hanem Ország' háborító Társaságok; és — határ nélkül-való szabadságot kell engedni minden névvel nevezendő Vallásúaknak. — A' Nemzet-Gyűlése, nagy meg-elégedéssel halgatta *Cahier* Úr' beszédét; 's ki is nyomtattatta azt.

Dresdában, a' múltt Febr. 26-dikán hirdettetett ki, *Sax. Her. Maximiliánnak* ama' hires szépségű *Pármái Her. Kis-Asszonnyal, Carolinával* lett meg-mátkásodása. Ez nap estve igen fényes mulattság vólt az Udvarnál, mellyben szerentséje vólt jelen lenni Gr *Bethlen József* ő Nságának is, kedves Hitvesével együtt; még pedig az *Orosz Követ* által vezettetett-bé a' mulattságba: mint-hogy a' *Bétsi Udvar' Dresdai Követje Prágában* fekszik betegen. Nagy kegyességgel beszélt a' *Sax. Vál. Hertzeg* maga is a' Gróf Úrral, 's szép ki-fejezések által tette nyilvánvalóvá, különös hajlandóságát a' Magyar Nemzet eránt. *M. Therésia* Fő H. Asszony pedig (kiről oda fellyebb már vólt emlékezet, hogy *Bétsbe* várattatik), jádzó Társává méltóztatott választani a' Gróf Urat.

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Mártzius' 13-dik napján 1792-ben költt árkusához.

Háláadó Versek, a' Füredi vizi Nimfáról.

Tizenkét oszloppal környül-vett Nimfátskám!
Kövel, vas rostéllyal kerített kútatskám!
Mit nem tselekedtem, hogy meg szabadúlnál?
Itam, reménykedtem Haza' Naggyainál!
Mit irtam? azt, hogy már egyszer Téged'
szánván,

Szabadabb folyásra hoznának, óhajtván,
Hogy a' melly erődet, mint mondják, el-vették,
A' régi hasznával, vissza-térítenék.
Könyörögtem kivált, hogy alább szállítnák
Kútadat, 's hajdani lábra igazgatnák.
Harmadfél láb vala hajdan magasságod,
'S nagyobb hasznót hajtott az alacsonyyságod.
Nem te tulajdonod, kávak közt puffadni,
Nem három lábnyinál magasbra dagadni;
Artalmas mindenben a' puffadt kevélység,
Magasra vágyódó negédes bülzkeség.
Még három lábnyinál magassabb nem vóltál,
Frissen ki-buggyanó vizeddel tápláltál,
Nem párált-ki erőd, 's Martziális tüzed,
Foganatosabb vólt, 's tsípősebb az ízed.
Fel-emeltetésed fogyasztya erődet,
Ez télzi lustábbá buggyanó vizedet!
E' vala kesergő panaszom' értelme,
Mellyet helybe-hagyott minden józan elme.

*   *

Kilentzvenedikben, ezer hét száz után,
Hozzád jövék ismét *Arátsnak* kö-útján.
Hogy meg-látnám, ha t'án panaszomnak
   hasznát

Vehetném? 's érezném a' viz' foganattyát.
Alig szállottam le kotsimról, hogy szállást
Keresnék magamnak. Szerentsés bé-állást
Szerzett jó Barátom, szobámba bé-mentem,
'S ágyi holmitskémmel le is telepedtem.
A' kúthoz sietek, hogy vizi Nimfámat
Köszöntsem, szép szókra készítvén a' számát;
De reám esmérvén, engem' meg-előzött,
'S mások' hallására imígyen üdvözlött:
Hozott Isten, *Nyájas Múzsának* Szerzője!
Híremnek, nevemnek nagy Védelmezője,
Olvad örömében szivem itt léteden,
Füredi Nimfádot védő személlyeden!
Mivel hálállyam-meg nagy szeretetedet,
Én hozzám mutatott buzgó hívségedet?
Vedd jó névvel igaz háláadásomat,
Hozzád hajló szives jó akaratomat.
Tudom, *Nyájas Múza!* nyomorúságodat,
Vak arany-eredből jött bádgyadtságodat,
A' melly a' fejedre sok szédelgéseket
Hozott, és ezernyi más betegségeket!
Tudom, hogy veséid rakva vagynak kövel,
Nagy kínt, és fájdalmat okozó fővénnnyel,
E' két nyavalyából mostan ki-segítlek,
Mert nem tagadhatom, hogy téged szeretlek.
Több aranykádat már el-vitték Doktorok,
Bétsi, *Györi* híres Borbélyok 's Orvosok!
'S még se nyitották-ki az arany-eredet;
Bátor piótzákkal kínozták testedet.

Kurjongattál szegény, kínodban kö miatt,
Rágtad fájdalmodban magát a' kö - falat;
Én leszek orvosa most két nyavalyádnak,
Ha élsz a' vizével *Füredi* Nimfádnak.

De ne ély úgy véle, mint az *Egri L—ó*,
Nem kell én vizemhez pilula, sem sok só.
Nem meg-szorúltt Fehér-Nemnek orvossága,
Mellyért meg-adózott az ő torkossága.

Férjfi vagy! Asszonyi szereket ne kóstold,
Se pilulájával a' szádat ne motskold!

Mert úgy el talállyák tsapni a' hasadat,
Hogy *Pápán* sem hozod helyre a' gyomrodat.
Mondta ezt katzagva, 's én élvén vizével
E' szűz Nimfátskának serkedő tejével,
Oszlott bennem a' kö, mentek a' fővények!
Aldják meg e' vizet, magok az Istenek!

Két hét múlva pedig, az arany - erem is,
Melly mind eddig vak vólt, 's a' titkos-
süllyöm is

Kinyilt, mint tavasszal rózsá - bimbó nyilik,
'S már vér - szemet kapván, nem vak az
arany - lik.

Újított naponként erőm 's nevelkedett,
Sőt nyájas tollam is itten olly erőt vett,
Hogy kész leszek ezentúl, a' Kanász - írókkal
Szembe szökni, bátor Vad - Oroszlányokkal!

*

Ha így bánt e' Nimfa, a' Nyájas Múzsával,
Ki egynehány Versnek ki-adott sorjával
Esedezett, hogy a' mélységből ő vizét
Ki - húznák, 's adnák meg előbbeni ízét:
Miként fog azokon utóbb segíteni,
Kik mély tömlötzből ki fogják vezetni. —
Ó! vezessétek - ki Hazánknak Naggyai,
'S légyetek e' Viznek Nagy Óltalmazói!

Nagy

Nagy Kints Országunkban a' *Füredi Nimfa*.
Éledgyen mellette hárs, nyár-fa, és szil-fa!
Kerengős szép kertjét tsudállyá *Anglia*,
Es érezze hasznát minden Haza' Fia!

*

*
 Telik kívánságom! mert hozzák *Somogyból*
 A' fiatal fákat, 's a' szomszéd *Bakonyból*;
 Nőnek a' lugosok, és árnyékos ernyők,
 Kár, hogy el-maradnak a' zöldellő fenyők.
 Báró *Schilsonra* van bízva az ékes kert,
 Ki sok ezer fákat már földbe ültetett;
 Hogy meg-foganodván, e' kútnak vidékje
 Ékesedjen vélek domború mellékje.
 Már is kertre mutat ékes rajzolása,
 Virágos Tábláknak kies az osztása,
 Ide vészti *Flóra* virágzó lakását,
Tzéres, és *Pomóna* az ő sétálását.
 A' szomszéd hegyekből *Bakhus* ide siet,
 Boros nagy hasával, a' mint lehet, iget;
Jupiter, *Neptunus*, és *Plútó* is itten
 Múlatozik, bátor mind a' három Isten.
Jupiter menydörgő nyilait felejtí,
 'S egy kis Kápolnában Nagyságát el-rejti.
Neptunus, *Balaton'* öblében úszdogál,
 Én vízi Nimfámmal minden nap szembe áll,
 Habbait feléje hányván, nyájaskodván,
Nájádek' Seregét Társaságba híván.
Plútó, fa-barlangban meleg ferdőt élleszt.
Káron, hajójával semmit itt el nem vész,
 Mert a' sok Lelkeket, vagy *Eliziumba*,
 Vagy ha azt kívánnyák, ált vízi *Somogyba*.
 Három *Ganimédes* terít itten asztalt,
 'S a' mint ki kívánnya, úgy méri az italt.
Mármarosban termett sónak nints itt héja,
 Se borsos nektárnak, tsak az erszény birja.
 Ha

* * *

Ha már Istenek is a' *Füredi Nimfát*
 Annyira kedvellik, hogy el-lepik kútját:
 Mi tsoda, ha tanyát készít itten más is?
 'S ide kívánczik Úr, szegény, 's *Magnás* is.
 Mi tsoda? hogy a' kik *Mársnak* Táborában
 Forgatták kardjokat a' véres tsatákban,
 Ott el-nyomorodván, itten *Panatzéát*
 Keresnek, 's talállyák sebek' orvosságát?
 Mi tsoda? hogy a' kit az epe nyomorgat,
 A' *Füredi Vizre* az nyáron számot tart?
 'S én Vizi Nimfámnak orvosló vizéhez
 Úgy siet, mint szarvas a' patak' eréhez?
 Mi tsoda? hogy kiknek semmi bajok nintsen,
 Annyira örülnek e' *Füredi Kintsen*,
 Hogy elztendő számra egynehány napokat
 Itt akarnak tölt'ni, 's felejtik bajokat.
 Mi tsoda? hogy tagos, izmos *Oroszlányok*,
 Bátor vastag szőrű, 's bőrű Test-bálványok
 Vedleni *Füredre* járnak, és hasokat
 Pilulákkal vesztik, tisztítván gyomrokat?
 Mi tsoda? hogy mint a' *Kasztali* forráshoz,
 Úgy sietnek Múzsák e' Vizi Nimfához?
 Nyájas énekek közt katzagván azokat
 Az őket tsipdező hitvány szúnyogokat?
 Nagy itt a' nyájasság, szép a' társalkodás.
 Úrral iszik szegény, nints per, patvarkodás,
 Szép a' hárs-fák között a' tsendes sétálás,
 Nevetik a' Nimfák, ha szalad *Pilulás!*
 Nints mássa nagy Földön, én Vizi Nimfámnak,
 Nints mássa savanyú szabású kútjának;
 Azért is illendő, hogy ékesíttessen,
 'S több Vendég' számára épület tétessen!
 Illendő, hogy kertek, és sétáló úttzák,
 Több árnyékos helyek, lúgosok, paloták
Füredi

Füredi Nimfámnak vizét környül vegyék,
 'S annak hírét nevét hiresebbé tegyék!
 De főkép' szükséges, hogy alább szállítsák
 Vizét, 's három lábnál fellyebb ne botsássák,
 Hogy frissen bugygyanó vizét frissen fogván,
 Jobb hasznát érezzük, áldván, magasztalván!

* * *

Im'! *Füredi Nimfám!* szerettem Kútatskám!
 Megént értted fárad az én *Nyájas Múzsám*.
 Ezzel is hálálván jó-téteményedet,
 Kő, 's arany-ér ellen, nyújtott kegyelmedet!
 Én tsak esedeztem értted, és segítél!
 Kettős nyavalyámban meg-könnyebbítettél!
 Mit nem fogsz azokkal utóbb tselekedni,
 Kik eleget fognak kéresemnek tenni?

T u d ó s í t á s.

„Nem régenten a' Magyar Nemesség, és úgy
 szólván, egész Nemzetünk ellen egy igen gya-
 lázatos Könyv jött-ki, következő név alatt:
*Grosse Wahrheiten und Beweise, in einem klei-
 nen Auszuge aus der ungarischen Geschichte.*—
 Tsúfosabban, a' leg-alább-való rendű köz Embert
 sem illethetné senki, mint ez az említett Könyv
 egész Nemzetünket. Fel-túrja ravaszúl Hazánk'
 Históriáját; és minden tselekedeteit édes Eleinknek
 mind ostobául, mind pedig ortzátlan 's hazugul
 gyalázza és motskollya, olly szándékkal, hogy el-
 hitethesse a' mostani Magyar Nemességet, hogy
 Öseinek virtusában és híres nevében éppen semmi
 ditséretet ne keressen. — De bezzeg meg-felel ezen
 hamis Vádolónak egy Hazafiú; Német nyelven
 ugyan — hogy a' külső Nemzetek is értsék — de
 ugyan tsak olly formán is, hogy egy könnyen ki-
 nem gázol azon bűdös kukatz a' posványságból,
 mellybe maga buktatta magát. — Éppen most van
 a' sajtó alatt Véber Könyvnyomtató Urnál Posony-
 ban ezen könyvetske, következő tzim alatt:

Ba-

Babuk, oder der Volks-Verleumder in den angeblich grossen Wahrheiten und Beweisen in einem kleinen Auszuge aus der ungarischen Geschichte. — Jövő Pesti Vásárig minden bizonyal el-készül, és ugyan ott az említett Könyvnyomtató Úrnál fog találtatni, ki a' Hatvani kapun kívül, Kerékjártó Felner' házában lakik. — — Ohajtanánk, hogy ezen Munkából ki-maradnának némelly dolgok és ki-fejezések, mellyek által az egész Német Nemzet meg fog sértetödni; mert különben féltő: hogy midőn használni akart az érdemes Szerző a' Magyar Nemzetnek: ugyan akkor ártalmára ne legyen annak. — Az okos Németek előtt egyébaránt is szint' olly utálatban van a' Zilmer' motskos rágalmazása, mint mi előttünk Magyarok előtt. — A' mi illeti a' más forma gondolkodású Németeket, azokon is többet lehet venni (mint ezt tapasztalásból tudjuk), ha valaki okosan, és szép tsendességgel meg-győzi őket ez vagy amaz rágalmazásnak hamisságáról; mint-sem ha a' rágalmazást, hasonló rágalmazással viszontagolja.

Még 1788-ban kezdetek völt Kassán némelly nemes szivű Hazafiak, Magyar Museum nevezetű Munkát ki-botsátani. Egy kötet már ki jött belőle. A' II. Kötetet Pestén kezdette küldözgetni a' Társaság 2 fl 40 kr. esztendei előfizetésért. Minden kötet 4 negyedből áll, egy negyed pedig 8 árkusokból nagy 8-ad rétbén. A' II kötet két első negyedjét már vették az érd. előfizetők. Azoknak foglalattyait ide iktattjuk:

Foglalattya az Első Negyednek.

- I. Professzor Virág Benedek Társunkhoz. Irta Batsányi János.
- II. Egy hív Szívnek keserve. Irta Ányos Pál.
- III. Egy Hajóhoz. Virág Benedek.
- IV. Egy le-dőlt Dió-fához. Baróti Szabó Dávid.
- V. Az igaz Nemesség. Kreskay Imre.
- VI. Loudon és

és Koburg Győzedelmeikre. Profess. Szabó László. VII. A' Teremtésről. Költemény. Hat Énekekben. Versegi Ferentz. VIII. Ányos Pál, Bartsay Ábrahám Kapitánynak. IX. Felelet Bartsay Ábrahám, Ányos Pálnak. X. A' Magyar Országi Tudományoknak Fő Gyülekezetéhez. B. Á. XI. Álom. Szabó D. XII. A' Frantzia Országi Változásokra. B. I. XIII. Két Magyar Hazafi' Érzékenységei T. N. Abaúj Vármegye' öröm - ünnepén. B. Sz. XIV. Zrinyi, Sziget' veszedelméről. Ötödik Könyv. Bárány Idősb Ráday Gedeon. XV. Scipió' Álma. Játéknéző helyre alkalmaztatva. Metaftasius Péter' Olasz Munkájából. Kreskay Imre. XVI. Példa a' megjobbított Magyar Vanierből. A' Paraszti Majorságról. Szabó D.

Foglalattya a' Második Negyednek.

I. Levél a' M. Museum' Ki - adóihoz. Besseyei Sándor Dragonyos Kapitány. Felelet. II. Egy jó Magyar Poétának Verseiről kérésére tett ítéletem. Gróf Teleki József. III. Mi a' Király, s mitsoda az Ország? Gróf Gvadányi József. IV. Egy Valakiről. Kreskay Imre. V. Egy Fősvénynek koporsókövére. Sándor István. VI. A' Borisák. A' Régiség. A' Barátság. Versegi Ferentz. VII. Mezei Dal ősz tájban. Gróf Idősb Rádai Gedeon. VIII. Esdeklő Panasz. Batsányi János. IX. Batsányi Társunkhoz, Baróti Szabó Dávid. X. A' Róka, és Holló. Gr. Id. Rádai Gedeon. XI. Baróti Szabó Dávid Társunkhoz, Virág Benedek. XII. A' Hóldhoz. Bar. Szabo D. XIII. Jeremiás' keservei, az el - pusztult Jeruzsálem' Várossán. Virág. XIV. Mitsoda az emberi élet. Gróf Teleki József. XV. Nagy kegyelmű H. Hohenlohe Károlynéhez, szül. B. Revitzky Judith Asszonyhoz. Batsányi. XVI. Holmi Gondolatok. B. Á. XVII. Nagy Méltóságú G. F. M. Urhoz. B. XVIII. A' szép Mesterségekről. Versegi. XIX. Régi Magyar Történetek. Sz. Jóbi Szabó László. XX. A' Muzsikáról. Versegi. XXI. A' védelmezett Magyar Nyelv. B. XXII. Elmélkedések a' Magyar Koronáról. Dr. Welfprémi István.

A'

KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-más Havának (Mártzius-
nak) 16-dik napján, 1792.

Béts.

Nagy bizodalomú, és reménységű
Királyunknak két nevezetes Rendeléseit
említettük közelébbi Leveleinkben, úgymint
a' mellyeknek egyyike által, ki-vette ő
Felsége a' Kántzelláriákat, és Dikastériumo-
kat a' vizsgáltság alól; a' másikban pedig
meg-tiltotta, minden név nélkül való Jelen-
téseknek akár magához egyenellen, akár
a' Kántzelláriákhoz 's Dikastériumokhoz való
bé-adásokat. — Első Rendelésének, azt az
okát adja maga a' Király: hogy annál fogva
épen maradhasson azon költsönös bizodalom,
mellynek szükséges-képpén meg kell lenni

D d

a'

a' Fejedelem, 's a' Kántzelláriák és Dikasztériumok között. A' másodiknak pedig ezt: hogy ha igazán akarja valaki a' Fejedelem' és Státus' javát, 's hiszi, hogy ő eszköze lehet annak valamelly részben: akkor nints szükség a' titkolódásra; ha pedig más tétlén van: úgy jobb, hogy halgasson. — — A' Könyv - vizsgálás eránt is adott - ki ő Felsége egy Rendelést, mellyben meg - tilt minden afféle Irásoknak világ eleibe - való botsátását, a' mellyek szemtelenül hizelkednek ő Felségének. Ezen szép, és valóban bölts Rendelésének okául, azt adja a' nemes gondolkodású Fejedelem: hogy a' jeles tselekedetek, különben is eléggé meg - ditsérik, 's meg is jutalmaztatják magok magokat.

Az Udvari, és Tartományi Székektől nem kívánt újj esküvést ő Királyi Felsége: mivel tökéletes reménysége vagyon (mint magát, az ez eránt költt Irásában ki fejezte) hogy ezen túl is hasonló buzgósággal 's hiveséggel fognak el járni magok kötelellegekben minden Tisztviselők, mint a' minéművel eddig follytatták hivataljokat.

Még ekkoráig, előbbeni szobáiban lakik ő Királyi Felsége; hanem azokba fog által költözni, mellyekben bódogúlt József Császár lakott volt.

Ugy értettük, hogy *Eszterházy Antal* ő Hertzegségét fogná küldeni ő Felsége *Frankfurti* Követségbe, a' Császár választásról tartandó tanátskozásra.

Az *Erdély* Országi Deputátciónak kérésére el fogadta ő Királyi Felsége azon tiz ezer arany ajándékot, mellyet a' bódogúlt

gúlt Felségnek ajánlott volt *Erdély* Ország; hanem tsak ugyan olly fel tétellel, hogy az egész summa olztaffék ki azoknak a' széleken lakó polgároknak, kik a' közelébb múlt Török háborúban sok károkat szenvedtek.

Ezen hónapnak 14-dikén, tiszteletére volt az *Erdély* Országi Deputátzió Nádor Ispány ő Főhertzezségének, ki is különös kegyességgel fogadta a' Deputátziót.

Nádor Ispány ő Főhertzezsége le-indúl hólnap innen *Budára*, 's az Országos Deputátziókat el fogja olzlatni, hogy a' Deputátus Urak haza meheffenek Generális Congregátziókra (Közönséges Vármegye Gyűlésekre) — Primás ő Eminentziája, 's Ország Birája ő Kegyelmessége, le-mentek már előre.

Fő Tisztelendő *Martinovits Ignátz* Úr, a' ki olly nagy elő-menetellel 's ditsérettel tanította vala *Lembergben* az Experimentális Fisikát, és Mekhanikát, Udvari Chymikus-ságra méltóztattatott, 's Királyi Tanácsosi ranggal tiszteltetett volt meg a' múltt esztendőben, bóldogútt nagy emlékezetű Királyunktól. Ezen esztendő' Febr. 20-dikán pedig, a' Sz. Háromság' *Siklősi* Inful. Apát-úrságával jutalmaztattak szép érdemei. — A' most uralkodó Felség is meg-tartotta maga mellett, ezen nagy tudományú és ritka tökéletességekkel biró Urat.

A' *Tseh* Országi Kommandirozó (Kormányozó) Generális H. *Hohenlohe* itt vagyon néhány napoktól fogva.

Az élet' árja Austriában.

Bétsben, Mártz. 5-dikétől fogva 10 dikig
ment *Posonyi* mérője garason

A' búzának . . . . . 46 — 62

A' rozsnak . . . . . 27 — 31

Az árpának . . . . . 26 — 30

A' zabnak . . . . . 16 — 22

Fiseménynben (Fischamend),

Mártz. 8-dikán *P.* mérője garason

A' búzának . . . . . 52 — 56

A' rozsnak . . . . . 25 — 28

Az árpának . . . . . 21 — 22

A' zabnak . . . . . 12 — 17

Draszkirchenben, Mártz. 8-dikán

Pos. mérője garason

A' búzának . . . . . 54 — 61

A' rozsnak . . . . . 27 — 30

Az árpának . . . . . — — 26

A' zabnak . . . . . 17 — 20

Magyar Ország.

A' Koronázásra *Buda Városába* lejendő
bé-menetelek ő Királyi Felségeknek, Jún.
tizen-eggyedikére vagyon meg-határozva.
Királyné ő Felsége is meg fog koronáztatni.

Máramarosi Fő Ispány Gr. Haller József
ő Exc. ja, a' *Provinc. Kommissariátusok' Fő*
Direktorává tétetett ő Felségétől.

Budáról, Mártz. 11-dikén.

Ezen hónapnak 4-dikén, le-küldötte
Ferentz Királyunk a' *F. Kamarához* a' maga
meg-erössítő (konfirmáló) Kir. Rendelését;
hanem újj esküvést kívánt tőle. — A' *Fels.*
Helytartó Tanátshoz, 6-dikon érkezett le
a'

a' Kir. Meg-erössítés; de ehez nem vólt az esküvés - kívánás ragasztva.

A' *Forspont* eránt, kemény parantsolatja jött vólt a' meg-bóldogúltt Felségnek, hogy t. i. senki se mérészellye azt kívánni, hanem ha Királyi dologban küldetik; ha pedig valamelly nem Királyi járatban lévő személly, kénszerítéssel eszközlene magának Forspontot: keménnyen meg-büntettség; és hogy ezen Kir. Rendelésből, minden Helységnek, a' maga nyelvén - való három nyomtatvány adattassék.

Némelly Ns Vármegyék kérték a' bóldogúltt Felséget, hogy a' *Magyar Országí Generál-Kommandóhoz* vétetne-fel Magyar Ns Iffjakat Praktikánsoknak; de ezen kérésre a' lett a' felelet, hogy mivel a' Generál-Kommandónál folyó dolgok (*ipsa agenda rerum*) Praktikánsokkal nem közöltethetnek: következésképpen nemis vétethetnek-fel ahoz Praktikánsok.

— — Mártz. 10-dikén.

„Két Levelet küldök az Urakhoz, olly édes reménységtől vezéreltetvén, hogy ha azokat közre fogják botsátani az Urak: lesz talám valaki, a' ki bővölkedése között, egy szerentsétlennek szánakozásra méltó sorsán meg-illetödvén, nem fog tőle egy kevés segedelmet sajnálni, mellyel az emberiségnek maga kára nélkül áldozhatik. A' nevét, szántt szándékkal halgatom el; hogy ezen ügye-fogyott, kétszeresen meg ne aláztassék. A' kiben a' jó-téteménynek szent és édes indulatja olly tartós lészén, hogy addig is, míg az Uraktól bővebben értekezhetnék, első buz-

buzgóságában meg nem lankad: én tökéletes útasítást adhatok. Egyébaránt emlékezzen meg arról ki ki, hogy a' szerentsétlenség köz mindnyájunkkal, és hogy a' valóságos szegénynek nyújtott segedelmet, bővebben meg - jutalmaztattya az azt követő megelégedés, mint akármelly töke - pénzt a' háromszoros uzsora. Hogy az állapot, és a' levél nem költött: meg fogja bizonyítani a' belső érzékenység. Én bóldognak tartom magamat, ha ezen ki - nyilatkoztatás által, használhatnék ezen Affzonságnak; a' kit valóban soha sem láttam, tsak a' köz emberi nyomorúságnak érzéséből esmertem - meg. "

(*A' Levelek így következnek:*)

Gr. B. A. ő Excellentiájához.

Nagy Méltóságú Gróf!

Kegyelmes Uram!

Mentsen - ki maga Excellentiád' fényes hivatala, ha fontosabb foglalatosságai közt tsekély írásommal alkalmatlankodni bátor - kodom. Mi bóldogtalanok, kiket a' mostoha szerentse az utolsó inségig meg - alázott, ki - hez folyamodjunk inkább, mint Hazánk' Felsőségeihez, kiknek jól - tehetni hatalmokban áll; 's jól - tenni, velek született. Az én bal sorsom' jobbra - való változtatása, Isten után, Excell. ádtól függ. Excell. iád' nagy - szivűségébe helyheztetem tellyes bizodal - dalmamat, 's könyörgök, hogy kegyes és szánakozó indulattal, fojtó fájdalomimra tekintvén, méltóztasson engem', szegény el - hagyatott özvegy, és árvát meg - vigasz - talni. —

Isten.

Istenben bóldogúltt Uram, a' . . . . .
 Akademiában *Mathésis* Professor vólt. Érdeme-
 demeket akarván magának szerezni, erején,
 és kötelességén fellyül addig iparkodott,
 míg vér-hányásba esett, 's hosszas nyava-
 lyája után, 1781. esztendőben meg-hólt. En,
 egynehány heti özvegységemben szültem
 árva fiatskámat. Idővel betegségemből fel-
 labbadozván, F. *Jósef* Tsálszárnál penzióért
 esedeztem. Szintén abban az időben ronta-
 tott-el meg-bóldogúltt F. *Mária Theresia'*
 kegyes rendelése, a' Professzorok' özvegye,
 vagy árvája eránt; és én, mivel az Uram
 tiz esztendeig nem szolgált, semmit sem
 nyertem. — Keservesen, nyomorúsággal,
 tsekély kézi munkámmal, és édes Atyám'
 szük segítségével tartottam, neveltem, és
 taníttattam szegény árvámat öt esztendőig.
 De már az édes Atyámat is el-veztettem,
 és ő vele minden segedelmet. — Azólta, a'
 sok bú, bánat, inséges élet meg-rontották
 egészségemet, kézi munkám hátra maradt,
 — adósságokba kénytelen voltam magamat
 verni — tsak hogy szegény árvám a' tanú-
 lásban hátra ne maradjon. A' Természetnek
 Attya, jó talentommal áldotta meg árvámat.
 A' Nemzeti Oskolák' mind a' három Klasszi-
 sában az első Eminensek között vólt. Tavaly,
 hogy a' Deák Oskolákba által-jött, bé-
 nyújtottam esedező irásomat a' F. K. Hely-
 tartó Tanátsnak. Fel tettem az én tehetet-
 lenségemet, Uramnak érdemeit, és — Szent
 Isten! — szegény árvám még se nyert sem-
 mit. Költsönözött pénzzel, beteges állapot-
 tal, újra fel-mentem *Bétsbe*. Esdeklettem
 a'

a' kegyes Felség előtt, el-mentem más hatalmas Urakhoz, panaszoltam nyomorúságomat; de, noha meg-illetődtek — nem vólt hatalmokban a' segedelem. A' *stipendium* választásra való hatalom, a' F. Kir. Helytartó Tanátsnak engedtetett, a' hová az én esedező levelem is le fog küldetetni. —

Kegyelmes Uram! Excellentiád ott az a' hatalmas Úr, kinek szavától függ az én sorsomnak meg-határozása. Az Arvák' Istenére kérem és kényszerítem Excell. ádat, légyen kegyes Pártfogóm, és árva el hagyatott állapotomban irgalmas jól-tévőm. — Vegye szívére bóldogtalan ügyemet, 's egy hatalmas szavával töröllye-le könyhúllatásimat, mellyek nem annyira magam', mint árvámért folynak, ha nem taníttathatom. A' ki is kegyes grátziájába ajánlott, minden kigondolható tisztelettel maradok 's a' t.

G . . . Jan. 18-dikán 1792. “

„Nagy Méltóságú Gróf! 's a' t.

Nem találhatok szókat, mellyekkel vóltaképpen háláadó indulatimat ki-fejezhessem. — Már régtől fogva tsak a' keserűség' érzéséhez szokott szívem, melly nem képes, azon örömnnek helyet adni, melly, állapotom' hirtelen jóra lett változásából származott. Tudom, hogy tsak egyedül Excellentiádnak köszönhetem azon kegyelmet, hogy szegény árvám, még ebben az elztendőben el-nyerte a' Kir. Stipendiumot; hogy új elevenséget kapott, el-enyészéséhez közelgető életem. — Sokkal kissebb vagyok,
mint.

mint - sem hogy ezen felebaráti szeretettel tellyes nagy - szívűségét, valaha illendően meg - hálálhassam ; de él az Árvák' Istene, ki ezen velem közlött irgalomért ezer annyi áldással fizet Excellenzriadnak. —

Nem titkolhatom mindazonáltal minden szives háládatosságom mellett is, belső szomorúságomat. Itt úgy hallatik, hogy a' jövő elztendőre a' Konviktusok bizonyosan fel - állanak. Így árvám' segítsége az én részemre, kevés ideig tartana. Ászonyi értelmemhez képest, olly indulatot akartam fiam' szívébe bé - óltani, hogy mindenkor a' jobbak' száma között igyekezzen lenni. De vallyon mi tévő léfzek én akkor, ha árvám' ezen segítségét el - vesztem, mellyből, bár nem sok is, életemet szorosan folytathatom. Excellenzriad' kegyelméhez ragaszkodom újra. Ha lehetséges, méltóztasson valamelly tsekély penzióra segíteni. Az Uram, 500 for. fizetéssel szolgált. Mit tehetek én arról, hogy az Isten olly hamar ki - vette e' világ - ból? Érdeminek kellett lenni, midőn olly sokak között F. *Mária Therésiától*, az idegen Országokba való küldetésre választatott. Ezt, maga meg - bizonyítja ő Excell. iája *Ürményi* Personális Úr, ki mint második Attya vólt az Uramnak. Vajha tsak 100 forintotskát nyerhetnék, soha sem kívánnék többet, 's nyúgodalmasan várnám a' Természet' fel - bomlását bennem. — Szerentsés, soha sem lehetek — meg - szüntem az lenni, midőn magamat tökéletesen annak véltem — tsak ízlelni kezdettem a' földi bódogságot, — midőn attól örökre meg - fosztattam. —

Ele.

Életemnek virágja, melly még a' tellyes ki-
nyílásnak idejét el nem érte, kénytelen vólt,
bimbójában fakadatlanúl el-száradni. —
De nem tusakodom, az örök rendelés ellen
— nem merem vizsgálni, ha azon sors, melly
többnyire a' tökéletes életű emberekre olt-
tatik, az örök Igazsággal meg állhat é? —
Sohajtvá halgatok, 's esedezem a' békessé-
ges türésért. — Ó Kegyelmes Uram! szán-
nyon-meg, hadd köszönnyem Excell. dnak
árvám' szerentséjét, és az én nyúgodalmamat.
A' ki is meg-újítván háláadó köszönetemet,
tapasztaltt kegyességébe ajánlott, minden ki-
gondolható tisztelettel maradok

Excellentziádnak.

G... Febr. 24-dikén,

1792.

alázatos szegény
árva szolgáloja özv.
Gr.... né Sz. R...

A' Magyar Közönséges Törvény' (*Jus
Publicum*), és Literatura' kútfejeinek szor-
galmatos fel-keresője Ns *Kovátsits György*
Urnak érdemeit nem tsak meg-esmérte, ha-
nem maga Jegyző-Könyvébe is bé-iktatta
Tek. Ns *Pest Vármegyének* ezen folyó 1792-
dik esztendőben Febr. 10-dik napján tartatott
Közönséges Gyűlése; a' mint ezt, *Hírmon-
dónak* U árkusában hitelesen, és környül-
állásosan elő-adtuk, bé iktatván abba a' T.
N. Vármegye' Jegyzéseinek 361-dik Tzikke-
lyét; melly a' meg nevezett derék Hazafiú-
nak jeles érdemeit foglalja magában. Ezen
Jegyzésnek értelme szerént, meg hagyatott
a' rend-szerént-való Al Ispány Urnak, hogy
említett *Kovátsits György* Urat, a' Státusok-
nak

nak eránta származott szives hajlandóságáról, és köszönetéről tegye bizonyossá. Ezen kívánságát a' T. N. Vármegye-Gyűlésének, következő betses Levele által tellyesítette az Ord. V. Ispány Úr, mellyet azon eredeti valóságában közlünk, a' millyenben útasítatott az, *Kovátsits György* Urhoz, a' Vitze Ispány Úr által:

Tellyes bizodalomú nagy jó Uram!

„Hozzám útasított betses, és nagy tekintetű munkáit nagy jó Uramnak vévén, azokat a' múlt köz Gyülekezetben ezen Tek. Ns Megye' Státussainak bé-mutattam, kik melly tekintettel vették azokat, hogy szavaimban ne hibéttsak, nagy jó Uram pedig ebbéli szives indulatjokat, és örömöket nyilvánosságosabban szemlélhesse, hiteles Jegyző Könyvünknek egyedül ezt érdeklő részét megküldöm; mellyben foglaltt, és engemet illető rendelésnek eleget tenni, kötelességemnek lenni tartván, mind ezen Ns Megye' Tek. Státussainak és Rendjeinek nevében, mind pedig magam részéről nagy jó Uramnak ebbéli szives hajlandóságát köszönöm, óhajtván, hogy illy jeles igyekezetének, és édes Hazájához vonzó tiszta szeretetének bővebb tellyesítésére, az Úr Isten nagy jó Uramat erővel, egészséggel, és hosszú élettel áldja, magamat barátságos hajlandóságába ajánlván maradok

Tökélletes

Pesten, Febr. 12.

igaz szivű szolgája

Nagy-Szigeti Szily József,

V. Ispány. m. k.

Pétsett,

Pétsett, Gyertya - szentelő B. Affzony napi vásár (sokadalom) alkalmatosságával, a' *Tzilmer*' botránkoztató könyveit is árulta egy *Pesti Könyváros*. Meg-tudván ezt, Ns *Baranya Vármegye*' rend - szerént - való Al-Ispánnya Tek. *Kajdatsi Úr*, reá küldött a' Könyvárosra, 's el-vetette tőle a' még nála találtatott hét nyomtatványokat, mellyek közül egyet a' Fels. Helytartó Tanátshoz küldött a' Ns Vármegye.

(Úgy értettük, hogy a' Fel. Helytartó-Tanáts, jelentést tett ezen rágalmazó Könyveránt a' Fels. Magyar Kántzelláriához; ez pedig a' *Tseh' Országi*, és *Austriai* Kántzelláriához.)

E r d é l y   O r s z á g.

Tordáról, Mártz. 3-dikán. „Nemes Vármegyénk, Közönséges Gyűlést tartá ezen hónap' három első napjain, számos Nemes-ségnek jelen-létében.

Közelebbről, olly kerülő parantsolat jöve - ki a' Fő Kormányozó Tanátstól, hogy a' garas zsólddal el-botsátott Katonák mindenütt számba vétessenek, 's. meg vizsgáltsanak, kik tehetnének még közülök a' határ széleken szolgálatot.

Ns *Kolos Vármegye*' Fő Ispánnya, M. B. *Jósika Antal* ő Nsága, a' múltt Február. 9-dikén kezdé egy új tisztes hivatalnak folytatásához; melly hivatal rend szerént a' Fő Ispányokat szokta ottan illetni. Ez, a' *Kolosvári* Katholika Akademiának Kurátorsága.

Székelv Lovas Kapitány M. Gróf *Teleki Tamás* ő Nsága, a' múltt Febr. 19-dikén és 20-dikán tartá örvendetes menyegzöt, M. Gr.

Gr. Kornis Klára Kis-Affzonnyal. Beszélnek egy más házasságot is ottan — de a' melly, a' fel-tétel' nagy vóltáért bizonytalan.

A n e k d o t a.

Bizonyos Játék-darabban, Férjfit jádza a' minap egy *Kolosvári* Komédiás fejer személl. A' Játék' végződésével, haza vezeté szokás szerént ezen személlt egy tisztelője. A' menetel, és beszélgetés közben azt mondja a' jádzó Személl a' Vezetőjének: *Úgy é hogy ma engem' sokan, valóságos Férjfinak gondoltak? Meg lehet, felele a' Vezető; de gondolom, hogy leg-alább az iffjú Legények többnyire mind ellenkezőt tudtak, tapasztalásból.* — Nossza bezzeg itt is bé-telék a' Magyar példa-beszéd: *Szólly igazat, bétörík a' fejed — mert szinte ki-esék a' grá-tziából a' Vezető.*“

Folytatása azon pompás mulattság' előadásának, melly a' múltt Farsangban tartott Nápoly Városában.

Azonban, egy szép tsendes melodiának zengedezése alatt meg-jelentek fényes felhőn két mennyei Lelkek, látható formában, 's el-igazították a' Furiákat az örvendező Társaság közzül; annakutánna le-ereszkedtek a' Kir. néző helyhez, 's a' Királynak egy borostyán koszorút, a' Királynénak pedig egy tsomó virágot nyújtottak. — Mind a' koszorú, mind a' virág-tsomó, selyem-materiákból készültek, 's külömb-külobbféle versekkel ékesítették. — Viszont fel-emelkedtek a' Lelkek, és midőn a' Magyar Kato-

Katonaság felibe értek vólna, le-ejtették kezeikből az *Austriai* és *Bourboni* Házak' tzimereit; mellyeket azonnal fel-vettek a' Nemzet' Deputátusai. Ekkor, a' Lelkekre mutatván ő Kir. Felsége, jelentette, hogy úgy kellene azokat nézni, mint Békesség' őrző Angyalait. — A' Katonaság meg-rettent vólt a' mennyei látástól, 's széllyel szaladt; de a' Lelkek biztatták, hogy ne féljen semmit, hanem fogjon hozzá újjolag, előbbeni örvendezéséhez. Ezen biztatásra, öszvesereglettek a' Katonák, 's minekutánna esküvéssel kötelezték vólna magokat a' két Fels. Házak' szeretetére, és tiszteletére: újra tántzra kerekedtek. A' gyalog Katonák úgy intézték a' magok mesterséges tánttzokat, hogy az *F. C. A.* és *B.* betüket, úgymint a' *Ferdinand*, *Carolina*, *Austria*, és *Bourbon* nevezeteknek kezdő betűit gyakran ki-formálták magokból; a' Huszárok pedig kivont kardjaikkal tsináltak külömbkülömbféle ábrázolásokat. Végtére, az egész tántzó Sereg egy szép képet formált; 's ezzel vége lett, sok öröm kiáltások és tapsolások között, a' mulattságnak. —

Stájer. Országi Anekdota.

Egy kemény szivü Anya, meg nem engedte a' maga Fiának semmi módon, hogy el-vehesse azt a' személlyt, a' kiért már két elztendőktől fogva élt holt; mivelhogy a' Leány, Teátrum-béli jádzó személly vólt: hanem egyszer meg-jelen néki álmában a' Férje, ki nem igen régen halálozott vala meg az előtt, 's rá ijjeszt az Asszonyra, hogy

ha.

ha nyúghatatlanúl nem akarja tölteni a' maga világi életének még hátra-lévő napjait, ne kinozza tovább a' Fiát; hanem eggyezzen-meg annak házasságába. — Még mikor fel-éhredt az Asszony, akkor is tellyes vólt ret-tegéssel; 's alig várhatta, hogy szabadságot adjon Fiának, a' maga kívánsága szerént-való meg-házasodásra.

Elegyes Tudósítások.

A' *Berlini* Újság meg hazudtollya azt a' hirt, melly szerént el szedetett a' Király minden puskákat a' *Prussziai* parasztoktól; 's ditséri a' *Prussziai* Birodalom lakosait Alattvalói hivségekről.

A' ki-költözött *Frantzia* Nemesek, kik ez előtt olly kedvekre éltek, mint a' *János Pap* Országa lakosai, most kélzék köz Ka-tonai módra sanyarkodni, a' Contrarevolu-tziónak (az az, az újj *Frantzia* Polgári alkotvány le rontásának) édes reménysé-ge alatt.

Be szép tanáttsa ez a' többek között *Frantzia* Minister *Cahier* Urnak a' Nemzet Gyűléséhez: „Arról kell meg győzni a' *Frantzia* Népet érezhetőképpen, hogy az úgy neveztetett *Egoismus* (magának-való-ság), 's a' tsupán magános haszon keresés, olly vétkek, mellyek által a' Nemzet meg-sértetik.“

Hogy *Frantzia* Követ *Segür* Urat olly rosszul fogadták *Berlinben*, mellyen való nagy meg-illetődésében meg is akarta oltán ölni magát *Segür* Ur: azt az okát beszéli ennek a' *Neuvidi* Újság, hogy a' mint *Berlin* felé
men-

mentében meg-szállott volna *Segür Úr Strasburgban*, magához hívatta a' Vendég-fogadóba *Dietrich Polgár-Mester Urat*, kivel hosszasan tanakodott az eránt: mi módon zavarhatna ő leg-jobban *Berlinben*, 's kiket lenne ottan jó meg-veztegetni a' Ministerek között. Ezt az egész beszélgetést mind hallgatta egy Dáma, a' ki éppen tö-szomszédja volt *Segür Úrnak* a' Vendég-fogadóban, 's alig várta, hogy meg-irja, a' mit hallott, *Berlinbe* a' maga Attyafiainak, kik fő fő Emberek ott a' Minisztériumban. Midőn tehát *Berlinbe* érkezett *Segür Úr*: már akkor tudva volt ott az egész szándéka; és így, ahoz képest volt osztán alkalmaztatva természet szerint a' fogadás is. — *Hinc illae curae!*

Bóldogúltt Királyunk' *II. Leopold Tsászárnak* a' *Frantzia* Királyhoz botsátott utólszori Levelével, Február. 27-dikén érkezett *Párisba* a' *Bétsi* Kurir. Ezen Levélre adott feleletében, azt kívánnya a' *Fran.* Király, hogy szüntesse meg ő Ts. Felsége azon öszveszövetkezést, melly lett ő (t. i. a' Tsászár) és más *Európai* Hatalmasságok között, *Fr. Országra* nézve; 's igéri, hogy ha a' Tsászár azon lábra fogja le-szállítani *Ausztiai Belgyiomban*, és *Elő-Ausztriában* (*Vorderösterreich*) a' maga Seregeit, mellyen állottak ezek 1791-ben első Aprilisban: úgy a' *Fran.* hadi készülétek is meg fognak szünni; ha ellenben, kívántt válaszáat nem veheti a' Tsászárnak: ebből, azt hozza-ki, hogy a' Tsászár tartósabbakká akarja tenni *Fr. Ország*nak azon környül-állásait, mellyekben az tovább nem maradhat, 's nem is akar maradni.

A'

KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-más Havának (Mártzius-
nak) 20-dik napján, 1792.

Béts.

A' múltt Vasárnap, úgymint Mártziusnak
18-dikán mentek vólt először, Király, és
Királyné ő Felségek, szokott udvari tzeremo-
niával, közönséges Isteni tiszteletre. —
Nagy számmal jelentek-meg ezen tzeremo-
niára mind a' külső Országokból, mind
pedig az *Austriai* Birodalomból való Urasá-
gok, kiknek másszor fényes, most pedig
gyászos vólt a' tekintetek; minthogy talpig
feketében vóltak.

A' Sz. Mise után, audientziát adott ő Felsége, a' külső Országi Követeknek.

A' maga édes Attyának, Néhai II. Leopold Császárnak és Királynak meghalálózása után, mindjárt eszébe ötlöttek Ferentz Királyunknak a' szegények is; a' minthogy ki is osztatott öt ezer forintokat leg-ottan, a' belső és külső Városi leg-ügye-fogyottabb szükölködők között.

Az ollyatén Lelki Pásztorokra nézve, kik büntetésre teszik magokat méltókká, következő értelmű Rendelést adott ki ő Felsége:

Hogy ezentúl, tsupán az ollyas hibáikat büntethetik meg a' Lelki Pásztoroknak a' Püspökök, mellyek tulajdon értelemben szólva Papi vagy Lelki Pásztori hibák; de ha a' magok polgári, és Status-Tisztviselői kötelességeik ellen találnak azok vétetni: már az illyen vétkeknek meg-büntetése, a' Világi Törvény-Székeket fogja illetni.

Az Udvari Teátrum eránt azt végezte ő Felsége, hogy mind a' szomorú, és vigénekes Játékosok, mind pedig a' tántzolók azon állapotban hagyattassanak, mellyben voltak a' bódogúlt Tsászár és Király alatt. April. 19-dikén, újra el fognak kezdődni a' Teátrumi Játékok.

Ügy értettük, hogy a' jövő Juniusban meg-lesz a' Tsászár-választás Frankfortban.

A' meg-bódogúlt Tsász. 's Kir. Felség öt száz aranyat tett vólt fel jutalmúl annak, a' ki leg-derekasabban meg-fejti ezt a' kérdést:

dést: „*Mi a' felesleg-való usora (Wucher), és mi módon lehet annak leg-jobban eleit venni büntető törvények nélkül?*“ Az erre bé-jött számos feleleteknek meg- vizsgálása végett, egy különös Udvari Kommisszió állíttatott vala fel, mellynek ítélete szerént, az az Úr nyerte el a' jutalmat, a' ki *Senekának* ezen szavait válaszította a' maga Írásának meg-esmertető jeléül: *Quid sunt istae Tabulae, quid computationes, et foenale tempus, et sanvinolentae centesimae? Voluntaria mala, ex Constitutione nostra pendentia.* Tudni- illik *Günther Arnold János* Úr, *Hamburg* Városában, a' szükség' el-távoztatását elz- közlő Fundátciónak Igazgatója; a' mesterse- gekre, 's hasznos kézi munkákra ügyelő Társaságnak Titoknokja, 's Törvény- Doktor.

Mártziusnak elsőjén, az az, azon gyá- szos napon, mellyen meg-fosztattunk előb- beni jó Királyunktól *II. Leopoldtól*, igaz Magyar Szívűséggel írt ezen esetről M. Gr. *B. L. Úr* — a' most itt lévő *Erdélyi Orszá- gos Deputátciónak* igen érdemes Tagja — egy jó Barátjához *Erdélybe*. Betses Levelé- hez a' Gróf Urnak, szerentsénk vólt hozzá jutni, mellyet valamint magunk nagy érzé- kenységgel olvastunk: úgy meg nem állhat- tuk, hogy annak avagy csak egy részét is ide ne iktassuk. — Minekutánna *Ferentz* Királyunkról említést tett volna a' Gróf Úr: így folytatja a' maga Írását:

„Ez az Iffjú Fejedelem, kinek jóságát, 's kedvességét, a' ki csak egyszer is látta,

nem beszéllheti eléggé, hozzá foghatatlan kegyességű Férjfiú. Tudom, hogy *Erdély* is, melly már rólla eddig is eleget hallott, ha *Leopoldhoz* - való bizodalmánál fogva, még a' kedvetlen dolgokat is tsak úgy nézte, mint a' Király' jóságának nyilvánóságosíthatására való útakat: *Ferentzhez* - való szeretetnél fogva, tsak azért fogja várni az ő kegyességének hozzánk nem sokára mutatandó nagy jeleit, hogy a' *Magyarnak* Törvényt, 's Igazságot szerető Fejedelméhez való buzgóságát, az egész *Európa* előtt új bizonyosságokkal, és szabad Nemzethez illő Nemesi tselekedetekkel tegye esmeretessé. — Ez, a' mit én valósággal irhatok. A' mire pedig kérlek, az: közöld mindenekkel, kistsinnel és naggyal, ha baja van, ha kívánsága van akármelly embernek vagy Nemzetnek, légyen tsendességben, légyen békeségben, bizzék az Istenben, 's a' jó Fejedelmében, ne kívánnyon most lármázni, Attyát kesergő Iffjú; de jó Atyaságra venendő Fejedelmünket kiáltással ne kedvetleníttse; várják meg, mit nyér a' Deputátzió. Én reménylem, hogy minden jót víszünk; de ha mindent nem vinnénk is, most új út, új alkalmatosság van jó móddal jót kérni, tsak kérek általad mindeneket, hogy a' bátorságos és sima út helyett, a' lármás és szövényes ösvényeket senki se válassza, maga boldogságának keresésére.

hív Barátod
Gróf B. L. m. k. "

Magyar

Magyar Ország.

Veszprém, Győr, Soprony, és Vas Vármegyék között fekszik *Martzal-tő* nevezetű Helység. Ennek határiban, sok károkat tettek vólt esztendőnként a' *Martzal* és *Tapoltza* vizei, a' magok ki-áradásaik által; hanem hogy gondos Gazda' kezére kerülénék *Böös, Baar, és Martzal-tő*: már nem kártékonyok többé a' *Martzal* és *Tapoltza*. — Hogy - hogy'? Hát még a' vizeknek is parantsolhat eggy okos, és szorgalmatos Gazda? Igen bizony; de ám okkal móddal. — M. *Várkonyi* Gróf *Amade Antal* ö Nsága, a' meg nevezett Helységeknek örökös Urok. Ez a' derék gondolkozású Méltóság bőltsen által látta azt, hogy nem szükségesképpen úgy kell annak lenni, hogy örökre posvány-félzek legyen a' *Martzaltői* határnak nagy része, azért, hogy eddig a' vólt. — Tudta, hogy bizonyosan meg nem áll a' viz, tsak legyen néki alkalmas, és természetéhez alkalmaztatott helye az el-folyásra; ilyen helyet készíttetni pedig nem ördögség, tsak éppen költség kell hozzá: a' melly költség bőv usorával fog vissza térni esztendőnként. Beszélt tehát az előre néző Gróf Úr, Nemes *Soprony Vármegye'* Inzsénérjével *Hegedűs János* Úrral a' dolog eránt, ki is a' viz-árkok, vagy tsatornák' el-készíttetését magára vállalta, és 1790 's 91-dik esztendőkhben szeren- tséssen végre is hajtotta azokat. — Sok helyeken, öt ölnyi szélességűek a' tsatornák. Hosszaságokat, mintegy kilentz ezer ölre te-

teszik. — Ezen tsatornáknak emlékezetére, szép mulattságos Verseket irt a' *Nyájas Múza* nagy érdemű Szerzője, mellyeknek elő-részét a' mai *Hírmondó* Tóldalékjában fogják találni Erd. Olvasóink.

A' *Karatzai* könnyű lovas Regementjének néhai érdemes Oberstere *Baróti Lajos János* ő Méltósága, darab időtől fogva betegeskedett már *Kassán*; ezen hónapnak első napján pedig, ugyan ottan ki is múlt e' világból. Fényes rangjához illő el-takaríttatása, Mártz. 3-dikán tartatott. Az *Alvintzi* Oberst Batalionja, melly *Kassán* fekszik, háromszor adott szálvét a' sirjánál. — Jó Magyar-szívűségét a' meg-bóldogúltt Oberster Urnak, valamint mi: úgy kétségtelenül mások is tapasztalták.

Palotáról, Mártz. 9-dikén.

„Nagy örömmel olvastuk a' *Magyar Hírmondóból*, hogy ő Felsége a' *Nápolyi Király*, a' maga nevezetes Sz. *Lutza* Kolóniájában is meg-vendégelte a' mi drága Magyar Mecenásunkat Gróf *Széchenyi Ferentz* ő Kegyelmességét. A' meg-nevezett Kolóniának le-írását (mellyről már két ízben emlékeztek az Urak méltó ditsérettel) Németből Magyarra fordítottam M. *Zichy István* Grófné' kívánságára, a' ki annak fordítását még tavaly bizta vólt reám. Közélebb *Nápolyba* útasított Levelemben, arra kértem ő Nagyságát, hogy a' *Nápolyi Felségnek*, úgymint a' *Kolónia* Szerzőjének ké-

képét magyar alól-irással méltóztatnék rézre metlizezni. Várom minden órán, óhajtott kegyes válaszáat.

Pest Vármegyének némelly részeiben, szörnyű károkat kezdtek tenni, a' közelébb múltt tél' elein a' farkasok. — A' *Dabasi* határon, tsupán eggy úri Embernek több juhát ölték meg eggy éjjel öt száz hatvanál. Erre nézve, farkas-vadászokat rendelt ki a' Ns Vármegye a' *Sólthi* és *Ketskeméthi* járásokba, kik többet le-lövöldöztek ötvenig való farkasnál.

Szegedről, Bak-havának (Mártz.) 8-dikán.

„Az érdemet mind meg-esmérni, mind vóltaképpen betsülni tudó Fő Ispányunk Gr. *Pálffy Leopold* ö Kegyelmessége' ajánlására, ezen Ns *Tsongrád Vármegyének* a' múlt időkben vólt Tábla-Biráját *Török János* Urat, úgy nem különben a' Katonai rendre ügyelő Biztosát *Morvay Ignátz* Urat Nemesi *Tsongra* méltóztatott emelni *II. Leopold* kegyes Királyunk, azt bizonyítván ezen tselekedetével is, hogy mint jó Uralkodó, a' Státus' hív Tagjainak igaz érdemeket, nem hagyhatja valóságos jutalom nélkül. — A' Kántzelláriai (Írász-széki) költségeket, Gróf *Pálffy Leopold* ö Ksége fizette-le a' meg-nevezett két Urak' részéről.

Nagy Károly mellett *Petri* nevezetű faluban meg-halálozott a' múltt hónapban egy Kapitány az *Anspach* Regementjéből,

a' ki származására nézve *Borussziai* Fi, vál-
lására nézve pedig *Evangelikus* (Lutherán.)
vólt. Ezen Úrnak tisztességes el - temetése
eránt meg kérte a' Katonaság T. Plebánus
Falk Pál Urat; 's *N. Károlyból* is hívott két
TT. Piáristákat, a' tisztesség - tételre. Mind
a' meg - nevezett Plebánus Úr, mind pedig
a' *Károlyi* Piáristák' Kollégyioma kötelessé-
geknek esmérték, a' Katonaság' méltó kíván-
ságát nagy készséggel tellyesíteni.

*A' múltt Farsangon férjhez ment három
Leányoknak panasszaikra költ Versek.*

Három szép L'ány, egy sem bitang,
A' míg tartott a' múltt Farsang,
Férjhez mentek kedvekre;
De bú áradtt szivekre.

Margit, Tékla, Rósi nevek,
Szépek, frissek vóltak ezek,
Gazdag Férjre vágyódtak,
De nagyon meg - tsalódtak.

Margit' Ura gazdag Molnár,
Száraz beteg, tsak alig jár,
Nem tsörög pitlés szita,
Sir a' szegény Margita.

Pénzes Szüts a' *Tékla'* Férje,
Fillért sem ád, bár mint kérje,
A' bőrt tsávába teszi,
De Téklájét moly eszi.

Rosinak Ura Mészáros,
Göbolyöket vág, nagy áros;
Kár, hogy két szemére vak,
De még nagyobb, hogy — —.

E'

E' háromról példát végyen
 Olly Leány, melly Férjhez mégyen.
 Az Iffjú bár szegény:
 Elég ha derék Legény.

T s e h O r s z á g.

A' *Prágai* Királyi Tudós Társaság nevezetes Gyűlést tartott ezen hónapnak 8-dikán, az Elölülője, Gróf *Lazansky* ő Excell. ája' szállásán. Ezen Gyűlésben, bé-nyújtották két érdemes Tagok, úgymint: Gr. *Sternberg Joakhim*, és Tisz. *Dobrovsky* Urak a' Társaságnak arról való Irásokat, mitsoda feltétellel akarják ők *Tseh Ország'* hasznára, eggyik *Orosz*, a' másik pedig *Svéd Országot* meg-járni, hová a' jövő Aprilisben szándékoznak el-indúlni. — Ugyan ezen Gyűlésében pénzt rendelt a' Társaság, Doktor *Reufs* Úrnak a' végre, hogy továbbra is folytathassa ezen Úr a' maga utazásait, 's tapasztalásait *Tseh Országban*, a' melyeknél fogva eggy ollyatén jó Mappát lehessen olztán készíteni, melly kinek kinek eleibe terjessze *Tseh Orzágnak* mindennemű terméseit (*Produktencharte*). — Igen szépen virágoznak a' szükséges tudományok nem tsak felső, hanem még alsó Oskolaiban is *Tseh Orzágnak*. Ennek nagy eszközei a' nemes gondolkozású földes Urak, Lelki Pásztorok, 's a' jól készült szorgalmatos Tanítók. — *Kuttenplan* nevezetű mező Városban, nagyon jeles próbáját adták a' múltt hónapnak 26-dikán tartott Exámenben, nem tsak a' magok tudománybéli elő-meneteleknek, hanem felebará-

rati szerzeteknek is három tanuló Ifjak. Meg akarja t. i. ezeket ajándékozni a' Helység' földes Ura, mivelhogy kiváltképpenvaló módon ki-mutatták magokat más tanuló Társaik felett, mind a' Vallás-tudományából, az Ekklesiái, 's Világi Históriából, és *Tseh Ország'* le-írásából, 's Természeti Históriájából adott feleletjeikkel; mind a' számvetésből, 's helyes és szép írásból tett próbaikkal: de ők meg-köszönték a' földes Úr' ajánlását, 's tsak azzal a' feltétellel fogadták el az ajándékot, hogy az, köz legyen az ő több tanuló Társaikkal is, egy-formán osztatván fel mindnyájok között.

Elegyes Tudósítások.

Göttingából, Mártz. 4-dikén.

„Tegnap napon, egy *Hassziai* Ifjat tevé meg orvos Doktornak, az ide való Univerzitásbéli Orvosi Kar. A' gráduálás, vagy Doktorrá-tevés minémű tzeremoniával mené véghez; kívántam közleni az Urakkal: Az Univerzitásnak azon palotájába, mellyben egyébkor mulattságok szoktak tartatni, felgyülekeztek tizeneggyedfél órakor: az Univerzitás' mostani Magnifikus Rektora Főtisz. *Kulenkampf*; az Orvosi Karnak mostani Dekánya, 's a' Bontzolás' mesterségének (Anatomia) rendes Tanítója *Friszberg*; Orvos Doktor *Richter*, ki főképp a' szem-gyógyításban igen hires; a' Város' érdemes Fisi-kussa *Strohmeyer*; amaz, már szép munkáiról esmérletes ifjú *Gmelin*, 's más több Taní-

nító és Tanuló Urak, kiknek jelen - létekben a' Doktorálandó Iffjú fel - állá előbb az alsó Kathedrába, mellyben a' maga, deákúl készült Ertekezését (Dissertátzióját) el - olvasá; azután a' Dissertátzió' végére ki - tett 12 Thesisaire, két érdemes, de még tanuló Orvosi Kándidátusok egyg óráig vetélkedés - béli ellenvetéseket tevének deákúl. Ennek, 12 óra tájban lett vége — akkor elő - állá a' Dekány, és rövideden, de fontosán fel - olvasá az Orvosok' kötelességeket az Iffjú előtt, 's ezeknek híven való tellyesítésére meg - esketteté azt az Universitas' Notáriusa által. Míg a' hitlés tartott: addig az esküvő Személly a' kereszthez tett Universitási páltzáknak keresztheletjében tartotta a' maga 3 jobb ujjait; az esküvés után fel - állítaték a' Doktor Székbe, 's a' Dekány által - adá néki a' Tsászár' és az *Angliai* Király' engedelmevel a' Diplomát; arany gyűrűt húza az Iffjú' ujjába, 's meg - tsókolá azt annak jeléül, hogy már Társává lett. Vége lévén mind ezeknek, el oízlánk közönségesen; az új Doktor pedig a' hivatalosokat meg - vendégelé, melly, a' mint mondják, alkalmasint 50 tallérjába belé került. A' Diploma' taksája több valamivel, mint *Bétsben*.“

Göttingából, Mártz. 9-dikén.

„Azzal a' rettenetes hírrel tellett - meg tegnap egész *Göttinga*, hogy Hazánk' bőlts Fejedelme *Második Leopold* meg - holt volna! Semmi a' világon nem ijjeszt hetett volna meg inkább bennünket. Végére jártunk azonnal,
hon-

honnan származott. Gróf *Spangenberg* vett *Bétsből* Levelet, 's abban írják, hogy Márt. első napján történt volna ez a' szörnyű eset. Nyúghatatlansággal várjuk a' leg első hétfőt, mellyen reményljük, hogy az Urak' Újság-Levele azt a' borzasztó hírt meg-tárfolja.

A' *Bétsi* Udvar Válasza, mellyről közelébbi Hírmondónkban emlékeztünk volt, éppen nem esett innye szerint a' *Fr.* Nemzet Gyűlésének, 's a' Tagok, ki eggy, ki másféleképpen nyilatkoztatták - ki a' magok kedvetlenségeket. Az említett Válaszban t. i. a' vagyon, hogy mivel a' rendeletlenség mind ez ideig nagy mértékben uralkodik *Fr.* Országban, 's azt minden módon is igyekeznek fenn - tartani a' Republikánusok: tehát a' Tsászár félbe nem szakaszthatja azon öszve - szövetekezést, melly lett ő Tsászári Felsége, 's más *Európai* Hatalmasságok között, *Fr.* Ország' állapotjára nézve.

Mivel a' *Spanyol* Kintstár, ügye - fogyott állapotban vagyon: erre nézve, rendkívül - való segítséget kíván a' Király, a' Papi Rendtől.

A' *Portugálliai* Királyné' életéhez kevés reménység volt, a' múltt Februárius' első napjaiban.

Egy *Nápolyi* tudósítás szerint, rútúl okádja a' *Vesúvius* hegye, a' múltt Febr. 7-dikétől fogva a' tüzet.

Bétzen utaznak keresztül, néhány hires *Olasz Éneklők* — *Férjfiak*, és *Leányok* — *Varsóba*, a' hol ezentúl *Olasz Játékok* fog-
nak tartatni a' *Király'*, és a' *Nemzet'* köl-
tségén. Közöttök vagyon ama' hires *Ferra-*
rese Éneklő Asszony is. Velek megy *Da*
Ponte Úr is, a' ki ez előtt a' *Bétsi Olasz*
Teátrum' Poetája volt; ezentúl pedig a' *Var-*
sói Olasz Teátrumé fog lenni.

Rómából azt írják, hogy Febr. 10-di-
kén egy *Rajzolatot* függesztettek a' *Pasqui-*
no nevezetű oszlopra. A' *Rajzolat Sz. Lo-*
jola Ignátzot ábrázolta, kinek ölelő karjai
közzé a' *Világ golyóbissa* volt adva. — A'
kép alatt ez a' *Vers* olvastatott :

Papa Pius Sextus pastor pius urbis &
orbis sed pius orbis erit, si Pius orbis erit.

Néhai F. II *Leopold* Tsászár, és Ki-
rály két millió Tsászár forintot vétetett fel
költsön négy *procento* interesre *Brüsszelben*;
Hollandiának nevezetes két nagy Városaiban
pedig t. i. *Amsterdámban*, és *Rotterdámban*
négy millió és öt száz Tsász.for.nak, ugyan an-
nyi interesre való fel vétele eránt tétetett
vált rendelést.

A' *Gróningai Rendek* (Hollandiában)
parantsolatokat adtak vált az eránt 1787,
1788, és 1789-dik esztendőben, hogy az út-
tzákon senki magát narants - szin jel nélkül
(úgy mint a' melly, a' *Helytartó Hertzeg-*
hez viseltető tisztelet' jele) ne mérészelje mu-
tatni: hanem a' múlt Febr. 11-dikén ellen-
ke.

kező parautsolatot adott ki az előbbeniekkel; hogy t. i. senki se kényszerítették ezen-túl a' narats - szín jel viselésre: mivelhogy már most mind inkább inkább nevededik a' Polgárok között a' szép egygyesség.

Az *Algiri Dej*, azzal fenyegette vólt *Frantzia* Országot, hogy az *Algirban* lévő *Fr. Consult*, 's minden más ott tartózkodó *Frantziákat* lántzra fog tetetni, 's hadat indit *Frantzia* Ország ellen: de meg-juhádzott, midőn látta vólna az ajándékokat, mellyeket a' *Frantzia* Király küldött néki, és a' Feleségének; 's egyfzersmind arról is biztatást velt vólna, a' *Frantzia* Király' Küldöttje által, hogy szabadon vagynak már azon hét *Törökök*, kiket a' *Génuaiaiak* fogtak vólt el a' *Frantzia* tenger-parton.

Londoni Anekdota.

Módos kis lábának kell lenni az *Yorki* Hertzeagnének: mert már a' tzipője' rajzolatjait is árúlyák *Londonban*, és ha valaki egygyet vesz ezen rajzolatokból, annak szabad olztán meg-nézni a' rajzolat-árúlónál a' Hertzeagné' valóságos tzipőjét is.

T u d ó s í t á s.

Osmanograsia, az az, a' *Török Birodalm'* természeti, erköltsi, egyházi, polgári, 's hadi állapotjának, és a' *Magyar Királyok* ellen viseltt nevezetesebb hadakozásainak summás le-írása. *Decsy* Sámuel, *Philos.* és *Medic. Doct.* és az *Od. Frankfurti Kir. Tudós Társaságnak* Tagja által. Második megjobbított ki-adás. *Bétsben*, *Nem. Kurzbeck*

beck József betűivel 1789. Nagy 8-ad réthben. Három Részből áll. Az I. Rész 396 oldal; a' II. 462; a' III. 772. — — Hozzájuk járúlnak két Geografiai Mappák. Ezen 3 Részeknek az árrok 4 for. 30 kr.

Pannóniai Féniksz, avagy hamvából fel-támodott Magyar Nyelv, melyet irt D. Decsy Sámuel. Bétsben, Nemes Trattner János Tamás betűivel 1790. Nagy 8-ad rétb. 274 óld. az árra 1 for.

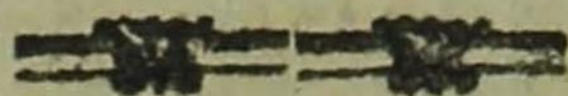
A' Köznép' Meg-világosodásáról, ennek hatáiról, és hasznairól. Irta Német nyel-ven Ewald I. L. Bétsben Hummel Dávid betűivel 1791. Kis 8-ad réthben. 154 oldal. Az árra 17 kr.

Ezen három Könyvek, következő helyeken találtatnak Magyar, és Erdély Országban: Szala Egerszegen Tisz. Plébános. Nagy Győrben, Müller Ferentz Könyváros. Kaposváron, N. Somogy Vármegyében Tek. Sárközi István Generál-Perceptor. Kassán, Ellinger Könyvnyomtató. Kementzén Ns Hont Vármegyében, Castellánus Simoni. Keszthelyen, Prof. Kelle Leopold. Komáromban, TT. Pétzeli és Perlaki. S. Patakon, Prof. Szombatý János. Pesten, Kilián Könyváros. Posonyban, Véber Könyvnyomtató. Sopronban Prof. Ráits Péter. S. A. Újhelyben, T. Katona Zsigmond. Nagy Enyeden Prof. Benkő Ferentz. Maros Vásárhelyen, Prof. Zilai Sámuel URAKNAL. — A' kik A' Köznép' Meg-világosodásáról irtt Könyvnek eladását magokra kívánnýák vállalni, ne terhel-

helteffenek *Pesten* lakozó *Kilián Könyváros-*
 hoz a' nyomtatványok (exemplar) le-kül-
 dések eránt irni, 's fáradságokért, az el-
 adott Könyvek' árrából ki-fogni az illendő
 jutalmat. — Az *Osmanografia*, és *Pannóniai*
Féniksz nevű Könyvek, ezeken a' helyeken
 is találtatnak: *Aradon* Prof. *Biró Pál*. *Budán*
Agens Szemere Fer. *Debretzenb.* *Tyukody Gy.*
Könyvár. *Egerb.* *Püsp. Kantz. T. T. Makai*
Antal és Gyalógai Andr. *Eperjesen* *T. Fejér-*
váry Kár. Bal. Gyarmat. Puky Fer. Ord. Not.
N. Kállóban *T. Fazekas Györ. N. Károlyb. T.*
Hannulik. Ketskem. Ladányi Gerg. Not. Kolos-
várt Intze Mih. Dr. és Török Istv. Typogr. Insp.
Léván Könyvkötő *Lovas László. Lössontz. T.*
Esp. Kármán Jós. Miskóltzon Prof. *Komjáthy*
Abr. és Miskóltzi Ján. Könyvk. Pápán *N. Várm.*
Földmérője Kováts Fer. Pétsen *T. Szüllő Ant.*
 és *Vajdinger Márton Könyváros. Szabadszáll.*
Tormási Fer. Kápl. Szathm. Németiben Mándi.
Szebenben Procur. *Dersy Pál*, és Ref. Pred.
T. Pápai Istv. Szigethen Máram. Várm. Prof.
Gáti István. Szombath. Zsóldos Istv. Könyvk.
Rima Szombaton *T. Szöke Ferentz. Szegeden,*
Vedres István Cs. Várm. Földmérője. Tokajban
T. Nádaskai András. Kézdi Vásárhelyen Gen.
 Not. *T. Keresztes Máté. Veszprémben* *Fejér*
János URAKNÁL.

A' múlt Postán meg küldöttök h h h
 árkust az Ország Gyűléséhez tartozó Akták-
 ból.

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Mártzius' 20-dik napján 1792-ben költt árkusához.

Két rend - béli nyomtatott Versezetek küldödtek hozzánk a' napokban, mellyeket kívántunk *Hírmondónk* által közönségesekké tenni.

Gyászos Versezet mellyben a' Felséges Tsászári, és Apostoli Magyar Ország' Királyaának II. Leopoldnak a' Magyarok édes Attyának váratlanúl meg esett halálát. Nemes és nemzetes Gubernáth Antal, Professor Úr Vezérlése alatt. Posonyban a' Magyar nyelvet építő, és a' Nemzeti ékes Tudományt gyarapító harmadik Raj. Szomorú érzékenységgel rebegi azon Nemes Rajnak eggyik érdemes Tagja, Váry János által. Bőjt más havának VII napján. Posonyban, Fűskuti Landerer Mihály' költségével és betűivel 1792.

— — — O saeva necessitas!
Prima dies Martis dat Regi spicula mortis.
Orba Parente suo, Sceptra, Corona jacent.
— — — Omnia mors aequat!

Zúg az egész föld, 's reng, riadó hír mennydörög, és zeng!

Sok szív reszket, eped, nem ver, izekre reped.
Szárnyaikon ülnek Jel - adók, 's széjjel ki repülnek,
Jaj mi dolog? Nagy Egek! mért siet így Seregek?
Könyveiben ázik, valamennyi Kurir paripázik;
'S mintha repülne, lova nyargal, igen, de hova?
F f Merre,

Merre, hová mentek? Merkurius! oh-mit izentek,
 Kérdezi Phæbus, azok a' nagy Égen lakozók?
 Erre kevés szóval felel a' Merkurius oh-val!
 'S mond, Magyar Atya ki vólt nagy Leopold
 leve hólt.

Jaj nékem! illy' fénnnyét Magyaroknak, mondja re-
 ménnyét!

Mért veszed el Magos Eg? Fénnnyibe mért le-
 ve vég?

Jaj de minek mondom ezeket. tsak nő vele gondom!
 Tsak bajokat nevelő, szám ha mit itt hoz elő!
 El megyen e' kintsed Magyar! Árva Nem! Égbe
 tekintsed.

Ott vagyon e' deli kints ' párja kinek soha sints.
 Terjed ez a' nagy hír, 's az egész Haza könyvezik,
 és sír.

Gyászba borúl, kesereg köz, Nemes, úri sereg.
 Ortzák kékülnek, jeles öltözetek feketülnek;

A' ki fülébe forog ez, szeme köhyve' tsorog.
 Nintsen az a' Város, 's valamelly falu véle határos,
 Bár kő vólna Neme, hogy ma ne sirna szeme.
 Sír Buda; mert árván maradt Koronája 's ez Árván,
 A' fok kő nemeit gyász fedi gyöngy szemeit.
 Négy vizeink árjok szaporodnak, 's könyvel az árkok,
 Tsordúltig bé telik, bús zajokat nevelik.

A' Magyarok Halmánn zöld színt, 's gyöngy fényt
 amaz almánn,

Ez hír gyászra szoritt, ködbe homallyba boritt,
 A' tetején álló szép dupla kereszt mire szálló?

Gyászra. Jelenti neve, hogy Haza terhe leve.
 Ezt látván Thémis ki fakad, 's mond; jaj! bizony én is,
 El megyek, és követem nagy Leopold követem?

A' kit fel kentnek nézett Magyarom, 's Haza szentnek
 Mert Törvény szerető vólt, 's igaz út' követő.
 El megyek, el várnak, de ha késsem, még ma ki
 zárnak,

Most repülök vele, még nyitva van annak az Eg.
 Sír, zokog a' Pallás, ez is úgy mond; semmi ja-
 vallás.

Meg nem tartja: megyen hogy vele Mennybe
 legyen.

Gyászba borúlt Hivem' mond, már nem tűrheti szívem,
 Hogy búsul, és kesereg ez nemes árva sereg.
 (A' Pallás, Thémis seregét bizony irhatom én is,
 Meg szomorodva nagyon ládhatod: erre vagyon.
 Illy' jele; nézd, mint sir Posony is mikor érkezik
 ez hir.

Jajgat ezen, 's szeme sir. lásd; keze verseket ír)
 A' szomorú Márs jön, 's amazokkal az Ég felé
 társ lön,

El hagyom ez hejemet, mond, 's követem Fe-
 jemet.

Míg Leopold nékem Vezetőm volt, nyugtata székem
 Békeféleg, 's szeretet ujjúla, míg vezetett.

Mert szeretett több bért kezeivel szaporitnia, mint vért
 Ontani. Mint kezivel; többre jutott eszivel.

A' mikor így szólnak ezek egymásnak, 's panaszkodnak,
 'S mindenik így felele: hogy megy az Égbe vele.

Meg szólal, 's így szól maga hát Merkurius: én jól
 Látom, min kesereg szívetek árva sereg.

Mert Leopold szívén mi lakott láthatnia Mivén,
 Vólt Atya, szíve, szava vólt Haza kintse, java,

Merre tsak ez hir ment nevelődik ezer baj alatt,
 's fent,

Sirást, jait okozza, bút sok ezerre hozza.

Itten jajgatnak Leopoldon, 's Mennybe vigadnak,

Itt jaj fogja körül, ott az egész kar örül.

Itt feketén állnak körülötte, jajok kiabálnak,

Ott vig minden, örül nyert Leopoldia körül.

Mert vólt ott egy szék üres, ötet azonban bé tették

'S már nints hujja; vele Mennyei kar bé tele

Mar hát mért sirjunk? bizony inkább illyeket írjunk.

Második élt Leopold a' Magyar Angyala vólt.

Igy Ő Felségét siralomba merült Feleségét,

Gyógyítsuk sebeiből szíve keserveiből.

Szived ugyan vérzik nagy Anyánk! de te Népid is
 érzik,

Ofzlik hát, 's kevesebb ez tere, 's szívbéli seb,

Gyászba van e' Század feketéllik az Ofztrai Házad,

Jól tudod Özvegy Anyánk! melly igen érzi

Hazánk.

Erre de mit mondjunk; hanem Istenhez folamodjunk,
 A' ki sebünknek olajt ad, 's vele bajt tova hajt.
 Élly Tsemetéiddel kegyes Özveggy Hertzegeiddel,
 A' Haza nagy Fiaid' kedvelli Magzataid.
 Lám ki hozott olly' hirt, mellyen Pannónia félt,
 sirt,

Olly' örömet hoz elő melly Haza föld' ölelő.
 A' Haza már éppen Felséged nagy baia képpen,
 El halt: úgy de megint hire repül, ki megint:
 Hogy Menynek tettzett Leopold, de helyébe Ferentzet,
 Tette. Magyar Haza nézsz! Attya helyett Atya-
 lész.

Vart ez már hímet Leopoldról, 's bir Atya Tzimet,
 Fénnyre ragyog, szzereti szive Magyar, 's vezeti,
 Mondjuk azért éllyen mi Ferentzünk, 's élete fényljen!
 Ebbe reménylj Haza! Nép! mert ez egész Atya
 kép.

Azt hordozd szivenn: de Ferentzet féld Haza hívenn,
 A' vólt jó, ki beszéld, ez Fia lellz Atya véld.
 Így le törüly könyvet te szemedről, 's nézze Fe-
 rentzet,
 Attya helyett Fia még él, Haza! már ez elég.

MartIVs eLsölén Leopoldnak az égbe VI-
 Völén
 hány Vers Van sorlban annylVal éLte
 kl-Van!

Le-borúlva zokognak:

*Nimeth András, Legrádi Pál, Olgyai
 Károly, Kartzagi Dániel, Karkoványi Ist-
 vány, Sebő Mihály, Sághi János, Bedros
 Imre, Demeter János, Horváth János, Bo-
 daj Dániel, Nedetzky Gáspár, Zyle János,
 Fretska András, 's a' t.*

***

***

***

*Méltóságos Várkonyi Gróf Amade Antal
 Úrnak, Böös', Baar', Martzaltó' örökös Urá-
 nak, és a' költségével készültt Martzaltói
 Tsa.*

Tsatornáknak emlékezetére. Irta a' Nyájas Múzsának Szerzője Nagy János Szanyi Plébános, és T. N. Soprony Vármegyének Assesora. Györött Streibig Jós. betűivel. 1792. nagy 8-ad rétben. 16 oldal.

Magasztaló Vers.

*Martzaltö, négy hires Vármegye' határja,
Mellyet el ölt eddig Martzal-viznek árja,
A' segittséget már sok időktől várja
Sirván, hogy posványos nádság azt bé zárja.*

*Valamerre a' Izem dombjáról tizirkálhat,
Nem egyebet, hanem nádas posványt láthat,
Ingó zsombékjain a' láb alig állhat,
Se ember, se marha, azt meg nem lábolhat.*

*Tsuhú, 's nádas bozót, ennek a' környéke,
Sehon bé nem mehet a' Izekér' kereke,
Seppedék-ingovány az egész mellyéke,
Hasztalan, 's gyümöltst'len sár-fészek vidéke.*

*E' vólt Martzaltönek gyászos tekintete!
Senki e' posványnak kárát fel nem vette,
Senki ki nem állott, nem szóllott mellette,
Hanem vállat vonván, azt tsak nézegette.*

*De nem nézte ezt így Gróf Amade Antal!
A' ki érett ésszel, ha bátor Fiatal,
Más számot kezd vetni a' zsombékos hanttal,
Sáros, ingoványos, hasztalan bozóttal.*

*Ez, miképpen történt legyen? mond el
Múzsám!*

*Ki mivel énnékem drága Szomszédotskám,
Meg érdemli tőlem, hogy tisztelje Hárfám,
'S munkáját ditsérje nyájaskodó munkám!*

*Ditséri a' Világ, a' mostani Pápát,
Anyafizentegyházunk' efzes, és Szent Attyát,
Hogy Tartományának undok sáros lapját
Szárítván, haszonra vette a' határját;*

Di.

Ditsérik *Franziák* az ő viz-árkokat,
Anglus, és *Hollandus*, szép tsatornájokat,
 A' hol a' szem láthat most úszni hajókat,
 'S napról-napra vészik azokból hasznokat.

Maga édes Hazánk abba töri fejét,
 Hogy árkokra vegye sok hasztalan vizét,
 Nevelvén ebből is Ország' jövedelmét,
 Szaporítván földnek javával élelmét.

'S emlékezet nélkül *Amade* maradjon?
 Illy jeles munkában magyar toll száradjon?
 Ő ditséretében senki ne fáradjon?
 Illő ditsősséget ő néki ne adjon?

Ki más tartományban illy nagy munkát
 tenne,

Fáradtsága után jutalmat is venne:
 Lenne, ki oszlopot Nevének emelne,
 Halhatatlanságot hírének szerezne.

'S mi ne adjuk meg a' ditséret' adóját?
 Mi ne magasztaljuk Hazánknek illy Fiát?
 A' ki másoknak is ad gyönyörű példát,
 Hogy kövessék ditső nyomdokinak útját!

Mit hozzá hasonló Grófok el-fetsélnek,
 Játékra, pompára, 's másra el-költenek;
Amade fordítja a' posvány-teleknek
 Ki-száritására, 's a' nádas vizeknek.

Ez, rövid summája a' ditséretének,
 Halhatatlanságra méltó érdemének;
 Ó vajha Verseim folyvást úgy mennének,
 A' milyen folyása van már is vizének.

Az ide tartozó Beszélgetést, másszorra
 halasztjuk.

* * * * *

Jelentettük volt a' múlt esztendőben, hogy
 Sch w a n d t n e r János György Udvari Könyvtár-
 nak (Bibliothekának) Őrzője meg halálozott. Ezen
 Istenben boldogult Tudósnak köszönhetjük *Scripto-
 res Rerum Hungaricarum, Dalmaticarum, Croatia-*

rum et Slavonicarum Veteres et Genuini 's a' t. név alatt három részben in folio ki bocsátott Könyveket. Bibliotékája, mellyben sok Magyar Országot illető Könyvek, 's kéz-írások találtattak, 19 napokig tartott kótyavetye által a' most folyó hónapban el adatott. A' Magyar dolgokról szólló Írásokat nagyon fel verték az azokon kapó Idegenek. Capitula Concordiæ inter Fridericum Rom. Imp. nec non Mathiam Hung. Regem, ac Regni Hungariæ Praelatos et Proceres super successione in eodem regno concluso, in folio 1464-dikben nyomtatott, tsak 11 levélből álló kötetlen Könyvetske 66 (hatvan hat) forinton és 30 krajtzáron ment el. — Petri Archiepiscopi Colocensis, Epistolæ Variæ, diverso tempore exaratae 131. Sub Uladislao II Rege Hung. ex Manuscripto Originali Cæs. Reg. Camerae Auli. Hung. Posonienfis etc. a' I. G. S c w a u d t n e r collectæ, fol. M. S. 45. for. 30 kr. --- Mathiæ Corvini Reg. Hung. Epistolæ Miscellae 297 Cassoviæ quidem A. 1743. et 44. im 8. deploranda confusione chronologica editæ, sed ad ordinandum, edendumque novum Codicem epistolarem et hujus et aliorum Hung. Regum cura et sumtibus I. G. S c w a n d t n e r i omnes descriptæ. fol. M. S. 57 forinton. — Mathiæ I. Hung. Regis, Epistola ad summos Pontifices, Praelatos, et Principes scriptæ, in quibus multa Regnum Hung. tangentialia, nec facile in Historiis aut Chronicis reperibilia continentur. Ex originali apud Cæs. Reg. Cameram Aul. Hung. Posoniensem reposito, fol. M. S. 39 forinton 30 kr. — Singularia rarissima Ectypa sigillorum et Monetarum antiquiorum Regum Hungariæ a I. G. S c h w a n d t n e r o peculiari multorum annorum industria, et non levibus inpenfis collecta, unacum Diplommatibus huc pertinentibus etc. cum figuris, fol. M. S. 100 forintokon. — Elegantissimæ et exactissimæ Delineationes Nummorum 183. Hungaricorum et Transylvaniorum, tam aureorum, quam argenteorum, plerumque rariorum a I. G. S c h w a n d t n e r o ad conscribendum Numophylacium Hungarico-Transylvanicum, non exiguo labore, et sumtibus destinatorum etc. M. S. fol. 150 forintokon-adattak el.

P e s t e n i s kótyavetye által fog el adattatni bi-

zonyos nagy Könyvtár, melly egy meg hóltt fő rendű Uré vólt. A' kótyavetye Aprilisnek 10-dikén kezdődik a' TT. PP. Servitáknál. Mi az említett Könyvtár Laistromában sok jó Könyveket találunk. Vagynak ugyan is benne jó kiadású (editio-ju) Görög, és Deák Classikusok: ugyan nem különben Magyar Országot illető, és Frantzia's Olasz nyelveken ki jött derék Könyvek is. Meg nevezhetjük a' többek között, Diogenes Laértius, Héfiodus, és Curtius, leg jobb kiadásait, továbbá Fabri Thesauriussát, Pitiscus Lexiconját, Bayle Dictionariumát 's a' t.

Kár hogy a' Laistrom eleibe olly Elő-beszéd nyomtattatott, melly által az Író mind magát, mind Nemzetünket ki neveltette az Idegenek által. Illyenek vagynak t. i. az említett Elő-beszédben: *Qui vero Budæ aut Pestini degitis, ne pigeat vos, quaeso maximorum Litteratorum exemplo licitationi interesse: jucundum enim ac utile erit, libros optimos, quos nunquam videratis, oculis, manibusque tractare: — gentisque nostræ genium ac culturam ex ipsa etiam librorum emtione perspicere.* Azután — *apud Hungaros non solum Res Patrias; sed cultiorum quoque nationum libros in pretio esse, ac sollicite conquiri facto Vestro comprobate* — holott, az 5-dik oldalon: *Persianische Liebesbegebenheiten Arabische Liebesintriguen. Artige Tartarische Gescichte a' 6-ik old. Pharamunds Liebes und Heldengeschichte. Liebsgesch. der Herzogin *. Die türkische Helena in einer besgeschichte. Der schönen Türkin Liebesgeschichte. Asiatische Banise. — Liebesgesch. a' 13 old. Der wohlstudierte Pickelhering a' 42 old. De Taboco starnutario, vom Schnupftabach. De amoris illecebris, von der Liebescarellen. Dissertatio juridica de de eo, quod iustum est circa spiritus familiares seminarum, h. e. Pulices 76. old. Vertraute Geständnisse eines artigen Fraunzimmers. a' 77 old. Das Mitleide der Maitresse. — Trostschrift für Mädchen — 's még más efféle Könyvek is vagynak fel-jegyezve a' Laistromban, mellyekre mi módon illhetnek a' fenn elő adott magasztaló ki-fejezések, ki ki meg ítélné.*

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-más Havának (Mártziusnak) 23-dik napján, 1792.

Béts.

A' miolta az Igazgatás *Ferentz* Királyunkra szállott: tegnap vólt ki először ő Felsége vadászatra, a' *Lang-Entzesdorff*nál lévő erdőbe, mellybe egy sereg *Waldschnepf* nevezetű madár vette magát. Szerentsés vólt a' vadászat. Vele vóltak ő Felségével mint Vadász-Társak: a' Ns Magyar Test-örző Sereg' Kapitánnya *Észterházy Antal* ő Hertzege, 's Kántzellárus Gróf *Pálffy Károly* ő Excellentziája is.

Azt halljuk, hogy az *Erdélyi M. Deputáció*nak dolga igen jól foly.

Harmad naptól fogva, következő tizimű munkát árulnak itt:

Oratio pro Leopoldo II. Rom. Imp. Aug. Hungariae, Bohemiae etc. Rege, ab Hungaris Proceribus et Nobilibus accusato Anno M. D. C. C. XCII. elucubrata. Germania, 1792. — Ez a' Könyv, szörnyű kifejezésekkel él.

Király és Királyné ő Felségek' képeiket derekassan ki-mettzette itt *Adám* nevezetű Mettző, 's a' mettzése' nyomtatványai a' *Gráben* nevezetű úttzán árúltatnak, *Eder*' képes boltjában.

Magyar Ország.

Egy tanúlt, és igen érdemes Hazánkfia le-indulván nem régiben *Bétsből Magyar Országgra*, a' mellyeket útazása' alkalmatosságával tapasztalt, közlötte velünk barátságosan; mi pedig közöllyük azokat a' Magyar Hazával:

„Mihelyt a' *Magyar Országi* határhoz értem, (így ír az érdemes Hazafi) mindjárt szemembe ötlöttek a' sok kisebb 's nagyobb legelő marhák, mellyekkel, ámbár nedves volt az idő, még is terítve vóltak az őszivetések. — Ugyan meddig fog még uralkodni ez a' rossz szokás *Magyar Országban*? a' mellynek káros voltát, minden hosszas vizsgálás és boltselkedés nélkül láthatja kiki tulajdon szemeivel. Mert hiszem, a' midőn egy szájjal harapdálja a' marha a' zöld jö-

jövést: akkor négy lábbal tapodja 's rontja
 öfzve a' gyenge gyökeret; de gyakran a'
 szájjával is kárt tesz, kivált a' homokos
 földön: mert a' zöld jövést akarván harapni,
 tövestől együtt fel-rántja azt. — *Posony*
Városában valamerre mentem, mindenütt
 tsak azt a' panaszt hallottam, hogy a' mióta
 el-ment onnan a' Kamara és a' Konsilium,
 szük az eleség, 's üresen állanak a' ki-adni-
 való házak. Vigasztalják ugyan magokat
 a' Lakosok majd ez, majd amaz képzelő-
 déssel; de reájok nézve bé-telik valóban:
Spes et alit et fallit (*A' reménység táplál is*
ugyan, de tsal is). Én úgy itélem, hogy
 semmivel se segíthetne inkább magán *Poson*
Városa, mint a' manufaktúrák, és fabrikák
 által; és erről annyival könnyebben meg-
 győződhetne maga is, mivel ott a' szembe-
 tűnő, és szorgalmatosságra serkentő példa
 a' *Schöndorfi* kapu előtt a' *Spechi* házban.
 Tsak néhány elztendőkkel fogott hozzá a'
 meg nevezett nagy épületben, egy betsületes
Helvetus — *Schaub Jakob* nevezetű — a'
 selyem pántlika-készítéshez; már is dere-
 kassan bódogult, és hova tovább mindig
 nagyobb nagyobb elő-meneteleket téfzen.
 Ma hólnap, nem fog már meg-férni a' *Spechi*
 nagy épületben. Harmintz kissebb és na-
 gyobb izeméllyeknek tud már most is mun-
 kát adni, tsupán a' maga dolgozó épületjé-
 ben. Hát még ezentúl? — A' Magyar szép
 Nem, szint' úgy szereti a' külömbkülömb-
 féle színű selyem pántlikát, mint az *Angliai*,
 's *Frantzia*, vagy *Német Országi*; de meny-
 nyin vagynak még is közötté, a' kik semmit

se tudnak annak az ő szerette ékességeknél készítése' módjáról. — Egy pántlika szövőszéket, a' millyen szövő-szék t. i. 10, 12, 15, 20, 's 24 külömbkülömbféle szín pántlikákat is sző egyszerre, könnyen el-hajthat a' kezével, egy 10, 12, 14, 's 15 esztendő's Leány. A' melly szövő-széknek 24 forgója vagy görgője van, meg-készül rajta két hét alatt 240 vég pántlika; az az, 4320 réf (rőf), minthogy egy végben 18 réf vagyon: következésképpen egy olyan szövő-székről, a' millyen az említett, le-kerül esztendőt-által száz tizenkét ezer három száz húsz réf selyem pántlika. — Avagy nem lehetne é' untig elég selymet termeszteni *Magyar Országban*, 's nem tanulhatná é' meg *Magyar is* a' pántlika - készítés' mesterségét? — és minekutánna tsak ez az egy mesterség virágozna is, mennyi pénzt benn maraszthatna az a' Hazában?

Folytatása következik.

Székesfejérvári Kánonok Főtisz. Nagy Pál Úrtól, egy *Bétsben* mulató jó Barátja Levelet vett közelébb, mellyből négy szép Deák Versek közöltettek velünk, mellyekben a' meg-nevezett Főtisz. Ur, azon érzékenységeit fejezi - ki, a' mellyek származtak benne, bóldogúltt Királyunk' halálának értéséből; és ugyan akkor mindjárt annak meg-gondolásából, hogy él *Ferentz*, a' kire szállott törvényesen Hazánk' kormányozása. — Ezek az említett Versek:

*Occidit Orbis amor Leopoldus, Patria luge,
Morte Patris Patriae, vivere triste tibi est.*
Vi.

*Vivit Patris amor Franciscus, Patria gaude,
In Gnato Patrem, quem venereris habes.
Augustus moritur, pullas Patria indue vestes,
Morte Patris tanti, mortua vita tua est.
Vivit Franciscus dulcissima Patris Imago,
Patria plaude tibi, reddita vita tua est.*

Ugyan a' már fenn említett Főtisz. Nagy Pál Kánonok Ur, és három Budai Distriktusoknak érdemes Archidiákonusa, következő szép és velős hat versekkel tisztelt meg Főtisz. Apátúr Wlassits József Urat azon jeles napra, mellyen ez a' nagy érdemű Ur a' Duna' szigetjéről neveztetett Sz. Jakab-Apátúrságára fel-szenteltetett, t. i. Bóldog-Állzony' havának utolsó Vasárnapján (nem napján, mint a' 292-dik lapon hibásan vólt téve.)

*Ecce crucis signum signat te in pectore, gaude,
Hoc signo non te dignior ullus erat.*

*Mitra caput niveum bifido ornat culmine,
gaudes,*

Et mitra non te dignior ullus erat.

*Annulus ut rutilat, cum sceptro pontificali,
Gaude; haec sunt meritis praemia digna tuis.*

*Non etenim quemquam crucis, intactaeque
tiarae,*

Ni meritis vitae fulserit, ornat honor.

*O Felix, aevoque senex dignissime longo,
Spes Patriae, Cleri gloria, stirpis amor!
Vive memor nostri, tibi gloria crescat in
aevum,*

Gloria per nullas interitura dies. —

*Abbati S. Jacobi in Insula Danubii
Cultor devotus cecinit.*

Az *Egri* dolgok eránt újra tudósíttatunk, hogy éppen másképpen voltak, mint közönségesen hirlelték volt, 's írták is.

E r d é l y   O r s z á g.

Kolosvárról, Mártz. 9-dikén.

„A' múltt farsangi furtsa történetek között való ez is: Bizonyos Bálban, tántzra szólít egy Iffjat éppen az a' személly, a' ki után ez szegény felette esdeklett. Lehet képzelni, melly nagy vólt az Iffjú' öröme; a' minthogy nem is állhatta - meg, hogy ki ne nyilatkoztassa azt szép tántzoló társának. De bezzeg le - süté a' fejét, midőn illy feleletet vett volna: „*Meg - engedjen bátorságomnak, mert a' világ' száját akarván kerülni, örömeft olyannal szeretek tántzolni, a' kiről senki se gyanakodhasson reám.*“

Folytatása a' Gróf Szétsényi ő Kegyelmeffége útazásának.

A' *Tirólisiak*, a' földnek minéműségéhez képest, mellyen lakoznak, külömbkülömb-féleképpen keresik a' magok élelmeket. A' *Baváriai, Helvétziai,* és *Karinthiai* határok felé lakóknak, leg - főbb élelmek vagyon a' marha - nevelésből, melly igen jó állapotban vagyon, és az *Olasz Ország* felé való kereskedésnek egy ága. Az esztendőnek három részét, a' hegyeken lévő, 's jó füvekkel bővölködő legelőkön tölti a' szarvasmarha; télen pedig istállóban. A' télre való szükséges szénát, a' nevelt, vagy az úgy neveztetett mesterséges réteken termeszti, melly rétek közönségesen a' völgyekben vagy.

vagynak; imitt amott pedig a' hegy - ól-
dalon is. A' szárazabb nyári napokban,
forrás - vizet eresztenek a' hegy - oldalakon
lévő rétekre tsatornákon; a' völgyekben-
lévőkre pedig bizonyos eggyügyü (kevés
részekből álló) eszköz által, folyó vizekből
botsátnak vizet: minthogy egy völgy sins
vagy nagyobb, vagy kisebb folyó viz nélkül.
— A' marha - nevelésen kívül, nagy élelem
keresés' módja *Tirólisban* a' bányász - munka,
úgy nem különben a' fa - árulás is. — Télre,
sokan el - mennek *Tirólisból Olasz Országba*,
átsi, és kömivesi munkát tenni; mások,
kárpitokkal fél Európát el - járják; némely-
lyek *Török Országba* is el - viszik a' kanári-
madarakat. — Leg - inkább kukoritzát vagy
török búzát termesztenek a' *Tirólisiak*, mivel
az majd mindenütt jól terem, sokféleképpen
is használhatják; hanem a' Tartománynak
Olasz Ország felé való része minden - féle
gabonát meg - terem; bővölködik az jó bor-
termő szőlőkkel, 's gyümölts - fákkal is. —
Sok selyem - bogarat is nevelnek a' Lakosok,
kivált *Roveredo* körül.

Folytatása következik.

Nápolyból, még Febr. 22-dikén inditta-
tott hozzánk egy Levél; hanem tsak most
érkezett kezünkhöz. Ebben, környülállá-
sosan elő van adva azon pompás mulattság,
mellyet mi tsak rész szerént irhattunk le a' *Bétsi*
Német Újság után, *Hírmondónknak* B b és
D d árkusaiban a' 365 366, és 389 's 390-dik
lapokon. Mivel azonban némelly nyomta-
tott *Olasz Újságokra* igazít bennünket a'
Levél, a' mellyek mindazáltal meg nem
jöt.

jöttek vele; tehát azoknak meg-érkezésekig tsak ezeket közölhetjük még most az említett Levélből:

„Bé-vett szokás az *Nápoly* Városában, hogy az esztendőnek első heteiben, nem tsak házak' falai között, 's estvéneként és éjtszakai-ként, hanem fényes nappal, 's a' főbb úttzákön, vagy a' Királyi Palota előtt mutatja magát örvendezve a' Népnek naggya, és kitsinnye, 's adja a' maga jó Fejedelméhez viseltető szerezetének, 's tiszteletének külső bizonyságait. Mivel a' Magyar Orizági Rendek' Küldöttje — Gróf *Szétsényi Ferentz* ő Excellentiája — Január. 22-dikén adta-által a' *Nápolyi* Felségeknek, fényes tzeremoniák között, a' számokra veretett emlékeztető pénzeket: ebből vett nagy örömket szembetünő jelek által is kívánták megbizonyítani a' *Nápolyi* Uraságok olly formálag, hogy öszveséggel mind a' magok Fejedelmi Attyokhoz, és Annyokhoz — a' *Náp.* Királyhoz és Királynéhez — mind a' Magyar Királyhoz, Nemzethez, és Küldötthöz viseltető indulatjokat nyilván - valóvá tehessék. Ezen jeles öröm-tzeremoniára, nem tsak magok öltöztek Magyar köntösökbe a' főbb Méltóságok; hanem sok száz más Embereket is Magyar lovas és gyalog Katonai formaruhákba öltöztettek, 's úgy indultak-el a' Városön egy gyözedelmi szekéren, mellyet 8 ló vont, 's a' melly különbkülönbféle szép ábrázolásokkal vólt ékesítve. Ezen gyözedelmi szekér mellett 6 Méltóságok lovaglottak, *Sopron* Vármegyei formaruhákban, 's a' Magyar Nemzet' Deputátusait ábrázolták.

Elősz.

Először is a' Királyi Palota előtt tett tiszteletet ez a' fényes sor ö Felségeknek; azután a' Magyar Küldött' Izállásához ment, 's megállván az előtt: a' győzedelmi szekéren lévő *Fáma* (a' Hírt ábrázoló személly) szép nyomtatott verseket hányt fel a' ház' balkonjára (ki-álló folyosójára), mellyeknek örvendeztető 's magasztaltt tárgyai, a' *Nápolyi*, 's *Magyar* Királyok, és a' *Magyar* Nemzet voltak. — Bártsak (így sohajt fel az érdeemes Író) minden igaz Magyar láthatta volna mind az ekkori, mind pedig a' máskori tiszteleteket is, mellyeket maga a' *Nápolyi* Király, a' Fő Minister *Acton*, 's ezeknek példájok szerént mind az Uri Rend, mind a' Polgárság is bizonyítottak édes Nemzetünk eránt. Mert ezeknek igen betses, és nagy voltokat csak érezni lehet inkább, mint sem nékem voltaképpen le-írni. — Azok a' *Nápolyi* Méltóságok, kik későbbben magyar verbunkos tántzot jártak a' *Károly*-Teátrumában, Gróf *Szétsényi* ö Excell. ja' udvari Huszáraitól tanúlták a' tántzot.

A' Frantzia Dolgokról.

Nem hogy tsillapodnának *Frantzia Országban* a' belső nyúghatatlanságok, rendeltenségek 's erőszakoskodások; hanem még inkább nevedeknek, az újjabb tudósítások szerént. Maga a' Kir. Kabinét, és a' Nemz. Gyűlése között *) is hasonlós vagyon, a' had' és

---

*) *Frantzia Ország*nak mind a' három Fő Vezérjei úgy értenek magok is, *Luckner*,
Fa-

és békesség' dolgára nézve; úgy hogy kén-
telenítettett a' Király, a' mint irjak, el-
botsátani *Narbonne* Urat — az eddig-való
Had Ministert — 's helyébe *Grave* Urat
nevezte. Ezt látván az Ország' belső dol-
gaira ügyeltt Minister *Cahier* Ur, ő is kérte
a' maga el-botsáttatását, 's meg is nyerte.
— Valóban, ha meg-gondollya az ember
Frantzia Ország' mostani állapotját: félő,
hogy úgy ne járjon ez a' szép Ország az ó,
és új Konstitutióval, mint járt az *Esópus'*
őszibe tsavarodott Embere a' vén, és ifjú
szeretővel. Az ifjú Menyetske t. i. nem
Izenvedhette az ősz haját, azért is valahol
találta azt kedvese' fején, mindenütt ki-
gyomlálta. A' vén banya ellenben, azt
akarta volna, hogy hasonló legyen az ő
fejér hajához a' kedveséé is. Ő tehát min-
dég a' fekete haját irtotta annak fejéről.
Végtére a' szegény Ember kopalzon maradt.

A' *Bétsi* Udvar' Válaszának, 's az ahoz
járúltt külömb-külömb-féle irásoknak fel-
olvasása, két egéllz órákig tartott Mártz.
első napján a' Nemzet-Gyűlésében.

Minek-

Fayette, és *Rochambeau*, hogy inkább
hadhoz kell fogni, mint sem a' külső
Hatalmasságokkal alkudozni, *Frantzia*
Ország' Konstitutiójának hogy-léte
eránt; 's inkább legyen semmivé *Frantzia*
Ország, mint sem meg-alatsoníttassék;
és ezen értelmeket így nyilatkoztatták-
ki a' Kir. Tanácsban is.

Minekutánna mind fel olvastattak volna ezen irás - darabok a' Nemzet - Gyűlésében, közlöttes *Delessart* Ur — a' külső dolgokra ügyelő Minister — a' *Párisi Prusszus* Ministernek Gr. *Goltz*nak irását is, melly Febr. 28-dikán költ, 's e' vólt az értelme: hogy ha a' *Frantzia* Seregek bé-üténdenek a' *Német* földre; ezt egész *Német Ország* úgy fogja nézni, mint had - izenetet maga ellen, mellyhez képest kötelességének fogja esmérni ő *Prussziai* Felsége, hogy egyesíttse minden erejét a' Tsászáréval, a' *Frantziák* ellen. — Jelentette ezentúl a' Minister, hogy ő külömbkülömb - féle - képpen végére járatott a' *Belgyioni* Seregek' számának, 's úgy tudja, hogy rá megy az 50 vagy 55000-re is. — Továbbá, hogy midőn *Elő-Austria* (*Vorder-österreich*) felé hat ezer Embert indított a' Tsászár, azt iratta ez eránt a' *Bétsi* Fran. Követhhez, hogy tsupán bátorságnak okáért küldődik az említett hat ezer Ember *Elő-Austriába*; de azólta más Seregek is vettek — mintegy 30 ezerig valók — parantsolatot, hogy kélzen tartsák magokat az indulásra.

Elegyes Tudósítások.

A' *Portugalliai* Királyné, egészen megháborodott elméjében; 's ezen gyászos állapotjában vissza vitetett a' múltt Febr. 3-dikán *Salvaterrából*, *Lisbonába*. Közönséges könyörgések tartatnak érette mindenütt az Országban. El - küldöttek *Londonba* is Doktor *Villisért*, a' ki két esztendőkkel ez előtt olly szerentséssen ki - gyógyította vólt az *Angliai* Királyt, elme béli háborújából. Míg már a'

a' Királyné jobban nem lessz, elégtelennek íteltetett a' *Lisbonai* főbb Doktorok által az Igazgatás' folytatására, 's a' *Brasiliai* Herzeg — mint Korona-Örököse — vette azt magára; minekutánna Febr. 10-dikén következő ki-nyilatkoztatást tétetett volna közönségessé: hogy „mivel tehetetlennek találtatott az ő Fejedelem-Asszonya 's Anyja az Ország - dolgai' kormányozására; tehát által - velzi ő, a' Királyné' meg - egygyezéséből az Igazgatást addig, míg ő Felsége maga elégséges nem lész az uralkodásra.“

Spanyol Országban, hússzal kevesedett az eddig való Innepeknek száma, Pápa ő Szentsége' engedelmeiből. Kár, hogy nints előre úgy készítve a' *Spanyol* Nép (így ír egy *Madriti* Levél), hogy az efféle bölts változtatásoknak hasznos voltát magától által - láthatná. — Arra is engedelmet nyert ő Szentségétől a' *Spanyol* Király, hogy négy Katonai Rendet el - törölhessen a' maga Országában, 's azoknak jövedelmeket a' Korona jövedelmeihez kaptsolhassa. — A' leg-újabb *Madriti* tudósítások szerént, véletlen szerentsétlenség érte ama' nagy hirű és kedvességű első Spanyol Ministert Gr. *Florida Blancát*. Mert a' mint írják, Kommisszáriusokat küldött a' Király reá Február. 27-dikén, kik minden Irásait el - petsételték; maga pedig számkivetésbe küldetett; 's helyébe Gróf *Aranda* tétetett, a' ki néha napján Spanyol Követ volt a' *Frantzia* Udvarnál.

A' *Svéd* Királyt, nem tsalta meg az Ország' Rendjeihez való bizodalma, a' melly-nél fogva hivta azokat öszve *Gefle* Városába. Mert egy *Geflei* tudósítás szerént, már Febr 24-dikén szerentséssen végződött az Ország-Gyűlés, melly, a' mint tudjuk, tsupán 29 napokkal kezdődött az előtt, t. i. Jan. 26 kán. Oka ezen hirtelen, és még is jó végzésnek a' vólt: mivel leges leg-elsőben is mindjárt különös Deputátziót szemelietett ki a' Király az Ország-Gyűlése' Tagjaiból; 's mind ki vólt már jól dolgozva, a' mit a' Deputátzió eleibe terjesztetett a' Király; és minekutánna meg-állapodott is a' Deputátzió a' Király' projektumán (fel-tételén), még akkor se terjesztette azt a' Király, közönséges Gyűlés eleibe; hanem külön külön vetette-fel az Ország' négy Rendjei által, magános ülésekben. — A' *Polgár* és *Paraszt* Rendek, még Febr. 20-dikán reá állottak a' Deputátzió' feltételére, mellynek értelme szerént, jót állanak ők azon adósságokért, a' mellyeket okozott az *Oroszokkal* való had. Ezen adósságok, folyvást fognak fizetödni a' jövő Ország-Gyűléséig; 's ötöd részek bánkótzédulákban tevődik le. — Arra is reá állottak mind a' négy Rendek, hogy ha a' jövő Ország-Gyűlés előtt meg találna házasodni a' Korona-Örököse: ne legyen szükség öszve gyűlni a' Rendeknek, annak meg-határozása végett, a' mit szokás szerént adni kell a' meg-házasodó Kir. Hertzegeknek; hanem haladék nélkül ki kell azt fizetni.

A' Szeretsenekkel való kereskedést tsupán az Amerikai Szabad Státus törölte még el ekkoráig, különös törvény által; *Frantzia Országban*, és *Angliában* is sok vetekedések voltak már ez eránt; de soha sem az lett még meg eddig, a' mit az Emberi Nemzet Barátjai akartak: hanem a' mit a' pénzhalászók vittatnak, hogy t. i. fel nem állhat a' kereskedés, Szeretsen - adás és vevés nélkül: mellyre nézve nem is lehet ezt eltörölni. Az Amerikai Szabad Státus után, *Dánia* most az a' második, a' melly követésre méltó példát ad minden más *Európai* Státusoknak, mellyeknek birtokaik vagynak *napnyúgoti Indiában*, az ember - vásár' eltörölésére nézve. — Minekutánna t. i. darab időtől fogva dolgozott volna már ezen tárgyban egy különös Kommisszió, és ez, nem régiben eleibe terjesztette volna az Udvarnak a' maga vélekedését: a' Király azt végezte, hogy még tiz esztendeig meg-engedtetik a' Szeretsen-vásárlás a' *Dánusoknak*; de tovább nem. Az említett tiz esztendőök alatt tehát szabad lesz minden Nemzeteknek, Szeretseneket vinni el-adni a' *Dániai* szigetekbe; 's igyekezni kell rajta a' szigeti Kormányshékeknek, hogy a' melly plántáló Gazdáknak nintsenek elegendő Szeretsenjeik, könnyű móddal szerezhesse magoknak; és különbölkönbféle módokat is meg kell próbálni, mellyek által a' már helyben lévő Szeretsenek' szaporodása, és különösen a' férjfiúi és asszonyi Nem között való egygyarányúság előzközlthetetik.

A' *Treviri* és *Kolóniai* Választó Hertzegek, 's az *Esseni* és *Thorni* Hertzeg Asszony, *Brüsszelbe* érkeztek Mártz. 9-dikén olly izélből, hogy *Kristina* Fő Hertzeg - Asszonynak, a' Tsászár' véletlen halálából vett sebjét egyesített erővel enyhíthessék.

A' pártos *Belgák* részét védelmezett Katonaság közzül, ötven Iffjak jelentették magokat közelébb *Bender* Feldmarsalnál azzal a' kéressel, hogy venné be őket a' vadász Sereg közzé Volontéroknak (szabad - akaratúaknak). Az ősz Fő Vezér meg - ditsérte tselekedeteket, 's tellyesítette kívánságokat.

A' *Brüsszeli* Törvénytörés eleibe, különös per került mostanság. Rajta megy bizonyos Ember egy másikon, a' ki, mint maga saját gyermekét, úgy nevelt vólt egy 12 elztendő leányt; 's el - vette tőle a' leányt azzal az állatással, hogy ő vólna valóságos Attya a' Leánynak. A' Biró azt ítélte, hogy míg törvényesen meg - határozódik, mellyiké legyen a' peres felek közzül valósággal a' Leány, küldődjék az egy Klastromba.

Nemes tselekedet.

Ezen elztendő' első hónapjának 6-dikán egy *Spanyol* hajó indúlt vala el, a' *Kádixi* ki-kötő helyből *India* felé. Vóltak rajta 17 Kaputzinus Atyák is, a' kik Misszionáriusoknak küldettek. Nehány napokkal az elindulás után, úgy bé - fizetett ezen hajónak a' tengeri háború, hogy, ha egy *Frantzia* hajó ölzve nem találkozott vólna vele: bizo-

nyo.

nyosan el-süllyedt volna már; mivel 21 ujnyira nevedett-fel benne a' viz. — A' *Frantzia* hajón lévők, ámbár magok is sokat szenvedtek vólt; el-felejtkezvén mindazonáltal önnön veszedelmekről is, igyekeztek a' *Spanyol* hajót minden módon meg-szabadítani; a' minthogy tsak ugyan vissza is vitték azt, Január. 16-dikán szerentséssen a' *Kádixi* ki-kötő helybe.

A' Török Követ kedvire mulatja magát *Bétsben*. El járja a' nevezetesebb fábrikákat, 's a' munkák folyamatjáról értelmesen tudakozódik. A' Tisztjei bé bé sétálnak a' Városba. Vagynak közöttök, a' kik hánnyák vetik magokat; 's azt kívánnák, hogy mind a' Világ az ő sárga tsizmájokra nézne. Eggy, pipával jött bé a' napokban, 's a' népes úttzákon sokszor meg akadt a' hosszú pipa szájával. Míg meg állott, szíttá a' füstöt valamint tsak szíhatta: azután egyfzerre erefztette ki azt a' szájából; megént tovább ment 's újra füstölt. — Talám ugyan járó kéményt akart ábrázolni. — Egyfzer kapja magát, 's úgy vágja a' köhöz a' pipáját, hogy szintúgy pezterkédztek annak darabjai az ott el menő betsületes Emberek között. — A' mint fel szokták olztani a' *Morális Filozofiában* (az erköltsökről böltselkedő Tudományban) a' kevélykedésnek nemeit: egyre azok közzül helyes példa telik a' pipás Török' tselekedetéből.

Küldjük az *i i i* árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bőjt-más Havának (Mártzius-
nak) 27-dik napján, 1792.

Béts.

Tegnap, ismét vadászatra vőlt ő Felsége,
némelly Méltóságokkal együtt.

A' melly érdemes Hazánkfiainak szeren-
tséjek vőlt már, *Ferentz* Királyunk előtt
személylyessen meg - jelenni : nem győzik
eléggé magasztalni ő Felségének édes le-
botsátkozását, az ügy' meg - halgatásában,
's értésében való munkás figyelmetességét,
's egyenes - szivűségét.

H h

A'

A' napokban, meg-járta ő Felsége a' nagy Ispotályt, mellyet néhai *II. József* Császár építtetett, 's olly gyakran meg is látogatott vólt. — Akarta ő Felsége, tulajdon szemeivel látni a' gabona (frumentum) vásárt is; és hogy reá ne esmerjenek olly hamar: egy közönséges felső kabátot vett magára, 's kerek kalapot tett a' fejébe, úgy járt a' gabona-vásárosok között.

Az Evangélikus és Református Atyafiaknak Zsinati Végzéseik, bé-nyújtattak vólt, a' mint tudjuk, Kir. meg-erössítés végett, Néhai *II. Leopold* Királyunknak, a' ki ismét le-küldötte azokat a' F. Konsiliumnak olly véggel, hogy adná felölök ezen K. Tanáts is a' maga velekedését. Meg-visgálta a' F. Konsilium az említett végzéseket, 's 36 jegyzéseivel együtt vissza küldötte azokat a' bódogúlt Felségnek. Még most nem írhatunk többet róllok.

Az úgy neveztetett *Deficiens* (vagy a' Plébánosi hivatalra elégtelenekké lett) Papoknak illendő tartásokról, szép rendelés tétetett. Erről a' jövő postán bővebben.

A' múlt Tsötörtökön estve, ide érkezett *Dresdából, Mária Theresia* Föhertzege-Asszony, kedves Férjével *Saxoniai Antal* Hertzeggel együtt.

A' *Leimgrubeni* *) Kaszárnya-béli Pattantyúsok, próbákat tettek ez előtt három héttel, mellyeknek látására el hitta Gróf *Kollorédó József* Fő Vezér, Gróf *Zinzendorf*ot — a' Státus' Kintstárjára ügyelő Ministert — Ezen Méltóságnak annyira meg-tettzetlek az említett próba-tételek, hogy mindjárt kívánta tudni, ha vallyon találatnának é az említett Pattantyúsok között olyanok, kik az ő jószágából valók. Találatnak két Al-Kanonirok, kiknek a' Gróf Úr *alterum tantummal* töldja a' fizetéseket, az az éppen annyival, a' mennyi rend szerént egy Al-Kanonirnak a' fizetése. Ha a' Gróf Úr jószágából többen, és nagyobb fizetésűek is találattak volna a' Pattantyúsok között, mindnyájan ezt a' kegyességet tapasztalják volna a' Gróf Úrnak, a' mellyet most a' két Al-Kanonirok tapasztalnak.

A' Török Követ, meg-únt vesződni néhány embereivel, mivelhogy semmi fenyték nem fogott rajtok; azért is vissza küldötte őket egy hajón, melly éppen ezekben a' napokban indult innen *Rusztuk'* vidékére.

Meg-igértük azon szép *Olasz* Verseknek közlését, mellyek *Nápoly* Városában jöttek vólt ki arra a' jeles alkalmatosságra, midőn a' Magyar Nemzet Küldöttje, Gróf *Szétsényi Ferentz* ő Excel. ja bé ajánlotta a' *Nápolyi* Királynak tiszteletére veretett pénzeket:

H h 2

Al

---

*) *Leimgrubennek* hivattatik a' *Mariahilf* nevezetű külső Városnak egy része.

Al Re in occasione del Ricevimento De' Depu.
tati Della Nazione Ungara.

S o n n e t t o.

Pugna Alessandro ; il volto impallidito
Dell' armi invitte al minaccevol tuono
China già l' Asia oppressa , e omaggio e dono
Porge con man tremante al fiero invito.

Vinto , cede fremendo il Parto ardito ,
E di Trajan porta tributo al trono.
Perchè suddito il Tebro ; il giusto , il buono ,
La delizia del Mondo adora in Tito.

Tu sei , mio RE , di questi assai più degno :
Quanto un POPOL di EROI , tremento in guerra ,
Ti offre di grato amor tenero pegno.

Non tema , o forza , che gl' Imperi atterra :
Ma la Virtù diede dell' alme il Regno
A GIOVE in Cielo , a FERDINANDO in Terra.

Il più umile , e rispettoso de' suoi Vassalli
Marciano di Leo.

Magyar értelmek a' Verseknek ez :

Harizol (Nagy) Sándor : el rémültt ábrázattyát
A' győzhetetlen fegyver fenyegető menyőörgésére
Már le süti az el nyomatott Ásia , 's hódol' és
ajándékot

Nyújt reszkető kézzel a' kevély Győzhetetlennek
Meg győzettetvén meg adja magát a' magában biza-
kodó Párthus ,

És Trajánus tronusához adót hoz
Tiberis (azért) mivel meg hódoltatott : az igaz
és jó

Titusban , a' Világ gyönyörüségét imádja
Te , én Királyom ! sokkal érdemesebb vagy ezek
felett

Midőn a' hadban rettenetes VITÉZEK NEM-
ZETE

Néked , háládatos Szeretetének szives zálogá-
val áldozik.

Nem a' félelem vagy erőszak , melly a' Birodalma-
kat fel forgatja

Hanem a' Virtus adja a' Lelkek (szivek) Or-
szágát

Jupí.

Jupiternek az Égben : FERDINÁNDNAK a'
földön.

Magyar Ország.

Zemplén Vármegyének Sátor-újhely nevezetű helységében, szép atyafiságot gyakorolnak a' Reformátusok, a' magok Evangélikus lakos Társaikhoz. Kevesebb számmal vagynak t. i. az Evang. Atyafiak, hogy sem magoknak különös Szentegyházat építhetnének: erre nézve meg engedték nékiek a' Reformátusok, hogy az ő Templomokban tarthassanak Isteni tiszteletet, melly engedelemmel való élést el is kezdték már az Evangélikusok a' múltt Febr. 8-dikán.

Sopronyból, Mártz. 14-dikén. „Egynehány napja, hogy itt a' gyúladás-betegségek el-múltak. Már most a' hurut (catharus), és a' fluxus uralkodik; de tsak a' régi, és meg-rögzött betegségben lévők halnak — melly nem tsuda: mert nyóltz orvos Doktor vagyon eggy ilyen kis Városban; Borbély pedig temérdek.“

Temesvárról azt írják, hogy a' melly négy foglyok már régtől fogva tartattak az oda való tömlöttben azért, hogy ők is az *Ember-hús* evő zsiványok' társaságából valók vóltak: a' bóldogúltt Felség' parancsolatjából el-botsáttattak a' múlt hónapban, 's lakó helyek is rendeltettek nékiek, mindazáltal olly feltétellel, hogy szorgalmasan szemmel tartassanak.

A' *Sopronyi Magyar Társaságotskának* egy érdemes Tagja Z* J* Ur következendő verseket készített hevenyében, bóldogúlt
Ki-

Királyunk halálára; de a' mellyeket mi tsak
most közölhattunk:

Oh zavart végzések' bódító örvénnye!
Hát nints tettetőknek huzamos törvénnye?
Nem használ hát szívünk forró kéreménnye,
Nem biztos hát éltünk sikámló ösvénnye?

Hát dühöslégeknek kaján mártaléka
Lett egy Nemes Haza' ditső tartaléka?
Az ember szeretés, gyámja 's támadéka,
Kinek boldogíttás volt leg-főbb szándéka.

Oh ha e' remek jót szívetek nem szánta,
'S már is élte után leseit ki-hányta: —
'S illy Nemes Főt élte' vég pontjára ránta,
'S ez ártatlannak-is, vég vesztét kívánta!

— — Mit reményljen Hazánk fesülő hajnala,
Mit várjon Országunk' erősödő fala?

— Vég' pusztulást: mert im leg-biztosbb gyámola
Le-dült, hogy a' kedvelt Leopold meg-hala.

Már is komor felhők borítják egünket,
Siralom áfztatja melly gyászú földünket,
Ürmös keserűség, düllyeszti mellyünknek,
Könnyeknek özöne apasztja szemünket.

Gyászol Magyar Ország szives gyámolaért,
Búnak erefztette magát jó Attyáért;
Vigasztalhatatlan annak haláláért,
Sír, zokogással sír — — Nagy Leopoldjáért.

Erdély Ország.

Kolosvárról, Mártz. 14-dikén.

„Hirtelen halál. *Felfalusi* Prédikátor
T. *Bajnóti* Úr, fel-menvén Febr. 12-dikén
a' prédikáló székbe, hanyatt esik, 's meg-
hal. — Meg-hala ama' nagy nevezetű *Maros-
vásárhelyi* Professor T. *Kovácsnai Sándor* Úr is,
kiben a' Haza, egy hasznos Fiát, jó Poétá-
ját, 's derék Papját vesztette el.

A' meg-hóltak között kell említenem
azt az esmeretes érdemű Vitézt M. *Dániel*
Fe-

Florentz Urat is, ki a' *Ns Gréven* Huszár Re-
mentjében olly magyarosan viselte magát
a' közelébb múltt Török háborúban; nem
régiben pedig nyugalomra lépett vala
Obersteri ranggal.

(*Második Oberster* már mostanában ezen
Istenben bódogúltt *Úr*, a' ki árván hagyta a'
Magyar Hirmondót.)

A' *Hunyad Vármegyei* dolog, még se
csendesedett le. “

T s e h O r s z á g.

Az el-múltt 1791-dik Katonai Esztendő-
ben, 21272-re ment ezen Országban az eske-
tések' száma; 117321-re a' születteké; 's 96,
520-ra a' meg-hólttaké. A' fő Városban
Prágában, 600 pár eskettetett öszve; 2990.
születtek; és 4496 hóltak meg.

Prágából azt írják, hogy ezen hónap-
nak 18-dikán ismét egy Pattantyús Osztály
indult el onnan *Belgyiom* felé. — Nehány
napokkal az előtt, alkalmas számú Rekruták
érkeztek oda *Német Országból*.

Elegyes Tudósítások.

A' *Gallitziai* Rendek, egy pompás osz-
lopot akarnak emeltetni *Lemberg* Városában,
a' bódogúltt Tsászári 's Királyi Felség' emlé-
kezetére.

Pápa ő Szentsége, ezen hónapnak 8-
dikán vette a' Tsászár' haláláról való szo-
morú tudósítást, 's igen meg-illetődött azon,
és a' mint a' *Florentziai* Újság bizonyítja, azt
mondotta, hogy oda van már a' leg-hatal-
masabb gyámola a' Pápai Széknek, a' ki
ál.

által vissza juthatott volna ez, *Aveniós* birtokába.

A' *Német Birodalom*' Fő Kántzelláriusa — a' *Moguntziai* Választó Hertzeg — mi-helyt vette a' Tsászár' haláláról való tudósítást: leg-ottan közlőtte Követei által ezen szomorú hirt, a' több Vál. Hertzegi Udvarokkal is, és hívta azokat a' Tsászár-Választó-Gyűlésre, melly, a' mint írják, Juliusnak 3-dikán fog *Frankfurtban* kezdődni. — *Dresdában*, ezen hónapnak 11-dikén; *Monachiumban* pedig 12-diken kezdetek az Ülés-tartáshoz azok a' Törvényiszékek, mellyek tsak akkor állanak fel, a' midőn nintsen rendes Feje a' Birodalomnak. — A' *Trieri* (*Treviri*) Vál. Hertzeg, *Bétsbe* küldötte a' maga Miniserét B. *Duminiquet*. — A' *Hohenlohe-Waldenburgi* Hertzegek, azt ígérték vólt a' kiköltözött *Frantzia* Hertzegeknek, hogy két Regementet fognak számokra fel-állítani; és a' *Mirabó*' (ez, testvér Öttse annak a' néh. hires Pátriotának) Seregét is bé-fogadják a' magok földjökre. Ezen szándékjok ellen a' Hertzegeknek, nagyon zúgtak az Alattvalók; de igen ellenzette a' *Frankóniai* Kerület Gyűlése is: mellynek a' lett a' foganatja, hogy ámbár fegyveresen ment bé *Mirabó*' Serege a' *Hohenlohe-Waldenburgi* földre; ugyan tsak ezen hónapnak 8-dikán mind lerakták a' fegyvert a' Köz-emberek, Gen. Májor *Eckart*' jelenlétében, a' ki a' *Frankóniai* Kerület-Gyűlésének Küldöttje vólt. A' Tisztek, meg-tarthatták ugyan fegyvereiket magoknál; de azzal a' fel-tétellel, hogy kö-

közönséges helyen nem fognak fegyverrel járni.

Ama' két nevezetes *Lengyel Grófok*, *Potocky* és *Rzevusky*, kik tellyességgel meg nem elégeleznek Hazájok' új Konstitutiójával, 's ugyan azért oda is hagyták *Lengyel Ország*-got, és darab ideig *Jász-városában* tartózkodtak: most már *Pétersburgban* vagynak. Mivel ezen, és más környülállásoknál fogva méltán tart tőle *Lengyel Ország*: hogy a' meg-nevezett két Grófok, hatalmas segítőköt fogják találni, avagy talán találtak is már *II. Katalinban*: ehez képest szükséges parantsolatok küldettek *Varsóból* az *Ukrániai Seregekhez*, mellyeknek Kormányozója a' Király' Unokája *H. Poniatovsky József*.

Angliából tsak nem fogy ki soha is a' derék, és rendkívül való tudományú, 's alkalmas voltú Embereknek száma — azért kétség kívül, mert nem szünik meg *Anglia*, méltó betsben tartani a' tudományoknak és mesterségeknek hív követőit, 's virágoztatóit. — Meg-hala a' múltt hónapnak 28-dikán *Londonban Reynolds Josua*, ki egy volt az Európai leg hiresebb Abrázat-festők között. Hogy még halála után is méltóképpen meg-tisztelhessék ezen nagy Mestert az *Anglusok*: azt végezték felöle, hogy a' Sz. Pál Templomába temetteffen. *London Városának* minden Tisztviselői meg-jelentek a' temetés' tzeremoniáján, 's a' leg-főbb Lordok között tizen mentek a' koporsó mellett, 's tartották az azt fedő gyászos posztót. Húsz ezer font sterlingre betsültetik a' Képtár,

tár, melyet maga után hagyott *Reynolds*; egyéb öröksége pedig negyven ezer font sterlingre.

A' *Párisi Jakobinusok*', vagy *Republikánusok*' hatalmas Társaságának Elölülője megöletett ezen hónap' 9 dike estvéjén.

Az úgy nevezett *Frantzia Monarchistáknak*, három Sektáik (Felekezeteik) vagynak. Eggyik azt sürgeti, hogy ezután is örökség szerént következzenek egymás után a' Királyok; a' másik pedig azt, hogy ha meghal az Uralkodó: választás által tétessék a' helyébe következő (mint *Lengyel Országban* volt eddig); a' harmadik végre azon van, hogy valamennyi *Monarchisták* vagynak, mind egyesítse a' *Jakobinusokkal*.

A' ki-költözött *Frantzia Királyi Hercegek*, nem kapnak már a' múltt 1791-dik Esztendő' Juniussától fogva egy krajtzárt is azon eggy egy millió livrából, a' melyet rendelt volt az előbbi Nemzet-Gyűlése mind-eggyiknek esztendei tartására; hanem Kreditoraik (Költsönözöik) ugyan csak fizetődnek belőle.

Spanyol Országban, ezer millióra betsűlik a' Papság' fekvő jószágát. Erre most tiz procento rend-kivül-való adót vetett a' Király.

A' *Spanyol Ex-Minister Gróf Florida Blanca* esetének okairól, halgatnak a' *Madridi Levelek*; hanem annak környül-állásait így adják elő: Febr. 28 dika' éjtszakáján megjelent egy Kir. Testörző a' Gróf' szállásán,
's fel-

's fel-költetvén azt édes álmából, által-
adott néki egy Kir. parantsolatot, mellynek
e' vól az értelme: hogy Gr *Florida Blanca*
nem Minister többé; minekokáért válasszon
magának *Madriton* kívül kő helyet az Or-
szágban, 's költözzön el oda haladék nélkül.
El olvasván ezen parantsolatot a' Gróf, azt
felelte, hogy ő a' maga atyai örökségébe
kíván menni, melly *Murcia* Városától egy-
nehány mérföldnyire fekszik. Egy petsé-
telte írást is vitt a' Királytól, Gróf *Florida*
Blancának a' Testörző Tiszt, melly eránt
mindazáltal a' vólt a' parantsolat, hogy fel-
ne nyissa azt előbb a' Gróf, hanem tsak
akkor, midőn már el-hagyta *Aranjuezt*. —
Kevés idő múlva a' véletlen parantsolatnak
vétele után, el-útazott Gr. *Florida Blanca*
Madrit Városából. — A' titulussait, és az
ez előtt való fizetését meg-hagyta a' Király;
helyébe pedig Gr. *Arandát* tette, a' ki *Státus*
Tanáttsa *Dekánjának* fog hivattatni. — A'
Király maga akar ezentúl elől-ülni a' *Státus*
Tanátsában. — A' *Frantziáknak* nagy bizo-
dalmok vagyon Gr. *Arandához*, 's hiszik,
hogy ezen Ministernek közben-járása által
meg fog ezentúl a' régi barátság újjíttatni,
és erősíttetni, *Spanyol*, és *Frantzia* Ország
között. — A' *Spanyol* Ministériumnak ezen
nevezetes változásáról - való tudósítással,
mindjárt Kurirt küldött *Londonba* a' *Madriti*
Anglus Minister Lord *St. Helen*.

A' szerentsétlen *Portugalliai* Királyné,
most 58 esztendőös. Különös kegyességű
Fejedelem-Affzony vólt, a' mint írják; és
ép-

éppen azt tartják fundamentomául megtévelyedésének is, hogy szüntelen buzgókodott. A' Fia, ki már 25-dik esztendőben jár, buzgó törekedéssel azon vagyon, hogy vissza - szerezhesse a' maga édes Annyának azon el-vesztett drága kintset, t. i. az elmébéli épséget. — Igen gazdag ígéreteket tett e' végett *Anglus* Doktor *Villisnek*, tsak hogy reá vehesse azt, hogy mennyen *Lisbonába*, 's igyekezzen helyre - állítani a' Királynét. El is indult már ezen hónapnak elein a' megnevezett Orvos *Lisbona* felé. Az úti költségén kívül, fog kapni hónaponként ezer font sterlinget. E' felett, szabad asztala lessz mind magának, mind a' vele lévőknek. Ha pedig szerentsés lessz az orvoslásban: úgy húsz ezer font sterlinget kap, rendkívülvaló ajándékban.

Chinába, rend - kívül - való Követet akar küldeni a' *Nagy - Británniai* Udvar.

Az *Irrlandiai* Parlamentom' Háza, melly egy vólt az Európai leg-szebb, és pompásabb épületek között, egészen lángok' prédájává lett minden benne lévő irásokkal, 's néhány szomszéd épületekkel együtt, a' múlt Febr. 28-dikán.

Az *Oroszokkal* lett meg-békellés minémű örömére szolgált legyen a' *Portának*: ezt, avagy tsak onnan is meg lehet itélni, hogy ámbár nagyon ki-ürült a' közönséges kintstár *Konstántzinápolyban*, azon Kurir, a' ki meg - vitte vólt oda *Jász - városából* a' békeség' subskribáltatásáról (alól - iratásáról) való hirt, öt ezer aranyat kapott ajándékba,
egy

egy drága felső ruhával együtt; 's még ezen kívül, négy ezer piafter fizetést nyert minden esztendőre. — A' melly ajándékokat *Jász-városában* osztatott el a' *Porta*, ötven ezer rublára betsültetnek. Ezek között volt egy gyűrű, egy óra, és piksis is. Az első hűsz, a' másik nyóltz; a' harmadik pedig hét ezer rublát érő. — Az ajándék-osztogatások által való ki-nyilatkoztatását az örömnék, gyakorollyák más Udvarok is; hanem a' *Nagy-Ur* tsak ugyan itt is ki-mutatta, tulajdonképpen-való törökös módra is, mennyire betsüli ő az *Orosz* Udvarral-való békességet, 's igyekezik azt fenn-tartani: mert vévén a' békességről való örvendetes tudósítást *Jassyból*, leg-ottan *Konstántzinápolyba* kívánta az *Akykai**) Basa' fejét, 's fel-függesztette azt a' *Serail'* kapuja felibe; az új *Akykai* Basára pedig keményen reá parantsolt, hogy leg-kissebben se engedje meg-háboríttatni a' szomszéd *Oroszokat*.

A' *Könyv-nyomtatás-béli* szabadság, nagy mértékben állíttatott volt fel, különös Törvény által *Svéd Országban* 1766-dik esztendőben. Ezen Törvényt hatalmassan védelmezte maga a' Király, az 1774-dik esztendei Ország-Gyűlésben; de már az időtől fogva, négy rendbéli ki-fogások által szorított.

---

*) Ez, fő eszközlője volt a' közelebbi *Orosz háborúnak*.

totta öszébb ugyan maga a' Király ezt a' szabadságot, melly ki-fogások között a' vólt az utólsó: hogy nem szabad vala a' közelébbi Ország-Gyűlés alatt semmi afféle tárgyakat ki-nyomtatni, mellyek az Ország-Gyűlésben fenn-forgottak, avagy azokat illették.

Két igen egy-forma szörű Anekdota.

A' Világ' múlandóságáról tartván beszédet egy Orátor, hogy annál elevenebben éreztethesse halgatóival a' maga beszéde' tárgyának igazságát, így kiált fel egyszer: „Ah kedves Atyámfiak! tsak gondollyátok-meg, hány Ember társatokon történt már a' meg, hogy estve frissen 's egészségessen ment nyugalomra; reggel pedig *hólttan* *költ fel!*

Egy derék vitézségű Granatérosban meg vólt az a' hiba (mert hiszen ki van a' nélkül?) hogy igen sokat fillentett. Történt egykor, hogy erejében 's vitézségében bizván, öszve kapott több Bajnokokkal, 's darab ideig derekassan is forgatta magát ellenek; hanem utóllýára még is tsak ugyan amazok fordúltak fellyül. Mert, a' mint a' Magyar példa-beszéd tartja: *Sok lúd, disznót gyöz.* A' szegény Miskát (e' vólt a' Granatéros' neve) lepedőben vitték-el, élet 's halál között két társai, a' verekedés' helyéről. A' Kapitánnya nagy meg illetődéssel értette Miska' esetét, minthogy felette szerette vólt; 's búslakodva kérdezte a' Katonáktól, hogy talán bizony meg is hólt vólna már Miska?

Bi-

Bizony meg e', felelének azok nagy lélekszakadva. Fel eszmélvén erre Miska halálos álmából, meg-szóllal, 's azt dörmögi: „Éj, dehogy hóltam, de biz élek még.“ — „Ne hiddjen néki Kapitány Úram, így szól az egyik barátja; hiszem tudja felőle, hogy mindég hazug volt ő egész életében.“

A' *Frantzia* Nemzet Gyűlése nem tsak ki tetette hivataljából, a' külső dolgokra ügyeltt Ministert — *Delessart* Urat — hanem el is küldötte azt, mint Státus ellen vétett Bünöst *Aureliánumba* (*Orleans*) hogy az oda való Fő Törvény-Szék előtt adjon számot a' maga tselekedeteiről. — A' *Losere* nevű Ország - Osztály' (*Lángvedociának* egy része) lakosai farba rugták az új Konstitutiót.

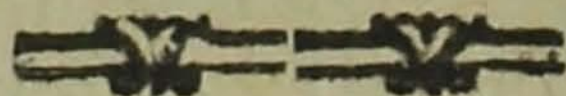
Ezen Hónapnak 20-dikán dél után, egy egy drága készületű *Arabs* tsödört küldött ajándékban a' Török Követ, *Kollorédó* és *Kaunitz* Hertzegeknek, a' maga első Lovász Mestere által; hasonlóképpen Gróf *Cóbentzelnek* is egy arabs paripával kedvesveskedett ugyan akkor a' maga második Lovász Mestere által. — Másnap, B. *Horix* és *Spielmann*, és Udvari Tanácsos *Jenisch* Uraknak küldött ajándékot, a' melly, különbözőkülönbféle török materiákból, keszkenőkből, 's egyéb effélékből állott. — Ugyan ez nap (az az 21-diken) fel-ment *Stürmer* Urral együtt, az Ég - vizsgáló Toronyba, 's helyes kérdezősködéseit által meg-mutatta, hogy

hogy nem csak közönséges esmérettel bir a' tsillagokról való tudományban; — de tsak ugyan azt hiszi ő még *Ptolemeus* után, hogy a' nap fordul a' föld körül.

Az *Orosz* Tsászárné, eggy intő és serkentő Irást tétetett közönségessé a' Birodalomnak minden részeiben, mellynek ez az értelme: hogy magok előtt tartván az *Oroszok*, *Frantzia Ország'* szerentsétlen példáját, ne engedjék magokat, a' gonosz Emberek (ezek alatt, a' *Frantzia Propagandisták* értődnek) által el-tsábíttatni, 's a' magok alattvalói hívségekben meg-tántoríttatni. — Elő-adatik ezen Írásban, miket közzönhetnek az *Oroszok*, *Első Péternek*, 's az ő utánna következett Uralkodóknak; és hogy az új *Fr.* Konstitutióznak majmozása, mind azon jóktól meg-fosztaná *Russziát*, a' melyeknek meg-szerzésében eggy egész századtól fogva fáradoznak már annak Fejedelmei. — Neki buzdítja végtére *II. Katalin* a' maga Alattvalóit, hogy a' Világ' végéig kergessék az olyan Népet, melly fel akarja borogatni a' Trónusokat. — Ezen Tsászári Írásnak ki-hirdettetése után, nagy kéfzséggel ajánlotta a' Nemesség, Kalmárság, és Polgárság, a' had-folytatásra való segítséget a' Tsászárnénak.

Küldjük a' k k k árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-más Havának (Mártziusnak) 30-dik napján, 1792.

Béts.

Tegnap-előtt (Mártziusnak 28-dikán) dél tájban, ide érkezett *Budáról* Nádor-Ispány ő Kir. Fő Hertzege. Tegnap, vadálzatra ment, Király ő Felségével *Lang-Entzesdorf*-ra. Tíz és egynehány erdei sneffet, 's nyulat löttek, és egy tazineget. — Itt van *Budáról* H. *Koburg* Fő Hadi Vezér is, az Iffjú H. *Koburg* Gen. Úrral.

Azon motskos könyvnek árulását, melly illy tzim alatt kezde vala kerengeni: *Große Wahrheiten aus der Ungarischen Geschichte* egészen meg - tiltotta ő Felsége, Mártz. 16-dikán költt *Udvari Végzése* által. —

Ezen Végzésről költt kerülő Levelét az *Alsó Ausztriai* Kormány-Széknek, éppen most hordozzák egyik Könyvnyomtató Házból a' másikba, 's tartoznak reá írni minden Könyvnyomtató Gazdák a' magok neveiket, és úgy ismét vissza útasítani az említett Kormány-Székhez.

Austria' Hódolásának Innepét, Apr. 25-dikére határozta ő Felsége.

A' Fő-Hertzeg Nádor-Ispány mellett tejendő szolgálatra, következő Magyar Kir. Ns Testörzök rendeltettek - ki, a' kik ezentúl változás nélkül *Budán* fognak maradni, úgymint: Kapitány *Gregorits*, és B. *Szobeck*, *Thurzó*, *Jármy*, *Pogány*, *Takáts*, *Sajgó*, *Perczel*, *Posgai*, 's *Piber* Hadnagy Urak.

Úgy értjük, hogy az ide való *Frantzia* Követ *Noailles* Úr, vissza hívó Levelet vett *Párisból*; de mivel élt a' gyanú perrel, hogy ő vele is úgy fogna majd bánni a' Nemzet Gyűlése, mint bánt *Delessárt* Minifter Úrral, a' kit meg nem halgatván, az *Aurélianumi* tömlöttzbe küldött: arra határozta magát, hogy *Helvétziába* menjen, magános Polgár fővel: a' mint hogy már el is adogatta sok pompás holmijét; 's Házi Embereinek számát, melly eddig reá ment 30-ra, négyre szállította le.

Eszterházy Antal ő Hgsége, újj innepi ruhákat készíttetett, a' Kapitánysága alatt lévő Nemes Magyar Királyi Testörzö Seregnek a' Koronázásra; mivelhogy az előbbeni innepi ruhák már 18 esztendősek voltak.

Most egy vákántzia (üresség) esett a' Nemes Testörzö Seregnél: mivel egy Testörzö Tiszt Urat, Adjutánsnak vett maga mellé, Kapitány ő Hertzezsége.

Nápolyból írják, hogy Gróf *Eszterházy Ferentz* ő Nagysága, 's Hitvese, született H. *Grasalkovits* Leány, meg akarták nézni a' *Vesuvius* hegye torkát; hát mikor jó magassan fenn lettek volna; egyszer csak elkezdi a' hegy, a' tűz és kő okádást, 's kevésben múlt, hogy szerentsétlenül nem jártak.

Magyar Ország.

Budáról, Mártz. 24-dikén.

„Egy rövid, úgymint fél óráig sem tartott öszve-ülés után, haza botsátotta Mártz. 21-dikén Nádor-Ispány ő Fő Hertzezsége az Ország' rendes Deputátzióit. — A' Bányász, még mind ez ideig sem érkezett el *Selymetzről*. A' Litterária, tovább is együtt akart maradni, munkái' folytatása végett; de mivel sok rendes Vármegye' Tagjai vagynak benne, kiknek a' mostan nem sokára tartandó közönséges Gyűlésekben jelen kell lenni: erre nézve, ugyan csak eloszlott az is egymástól. Az Ablegátus Urak' számára, már ki-pétzézik a' szobákat *Budán* és *Pesten*; meg-parantsolta a' Magistrátus a' házi Gazdáknak, hogy az itt közönséges

hivatalban lévő személyeken kívül, más idegeneknek ne mérészellyék bérbe adni a' magok szobáikat.

A' *Magyar és Horváth Ország*ra szóló *Titulare Kalendárium*, már valahára ki-jött. A' Konsiliárius, Sekretárius, és Koncipista Urak között, a' Magnások mindenütt eleibe vagynak téve a' Nemes Rendnek.

Asz óförről, Mártz. 7-dikén, így irt hozzáunk egygy érdeemes Hazafi: „Olvastam azon betses Levelet, melly által tudni kívánnýák az Urak, *Tihanyi* Tisztartó Tek. *Thurszky András* Úrnak nemes tettét. Méltó is ez valóban, hogy a' *Magyar Hírmondó* által közönségessé tétessék mind a' két Magyar Hazában. — Huszonhat falusi oskolákat állított fel t. i. a' meg nevezett jó szivű Úr, mellyekben 1328 Gyermeknek tanulják ingyen az olvasást, írást, és számvetést; 's a' meg kívántató könyvekből, papirosból, és tén-tából semmi szükséget nem látnak. — Megajándékozta e' felett, mmind a' 26 oskolát egygy egy, dupla selyem pántlikáról függő, jól meg-ezüstözött tsillaggal, hogy az ezzel való meg-tiszteltetés, serény iparkodásra serkentse a' tanulókat. A' Fundátor Úr
ma-

maga, Katholikus; de azért szintűgy tapasztaltatja kegyességét a' Protestáns Gyermekkel is, valamint a' maga Vallásán lévőkkel. — Bártsak ez a' példa, sok követőkre találhatna a' két Magyar Hazában! Tudom hogy az Urak is szív-szakadva óhajtják ezt velem együtt.

Az élet árjáról

Bétsben, Mártz. 19-dikétől fogva 24-dikig, eggy *Posonyi* mérő *) buza költ 44—62 garason. A' rozsnak Pos. mér. je 27—32 gar. Az árpáé 26—30 gar. A' zabé 18—22 gar.

Posonyban Mártiusnak 19-dikétől fogva 26-dikig. A' tiszta buzának Pos. mér. je 48—50 gar. A' közönséges és kevertt búzáé 43—45. A' rozsé 19—20 gar. Az árpáé 16—17 gar. A' zabé 13—14 gar.

Pesten Mártz. 10-dikétől fogva 18-dikig. A' buza mérője 32—35 gar. A' rozsé 10—12 gar. Az árpáé 9—12 gar. A' zabé 7—9 gar. *Temesváron*. Mártz. 5-dikétől fogva 9-dikig. A' buza mérője 15—17 gar. A' rozsé 7—9 gar. Az árpáé 5—6 gar. A' zabé 3 és fél—4 gar.

Lembergben Mart. 3-dikától fogva 8-dikáig. A' buza mérője 24—25 gar. A' rozsé 14—15 gar. Az árpáé 13—14 gar. A' zabé 7—8 gar.

Törvény-

---

*) Egy *Pozsonyi* mérőbe hatvan ittze megy. *Veszprém*, *Lossontz* tájján egy kila alatt két *Posonyi* mérőt értenek. Eggy *Pesti* mérő másfél *Posonyit* tesz.

Törvény - tudóknak való új Kérdés.

Gyilkosnak lehet é azt tartani, a' ki a' meg-öletett Embert meg-öli?

Ezen Kérdést a' ki képtelennek tartja első olvasásra, vagy hallásra, olvassa el az itt következő két történeteket. *Az első történet ez:* Egy fel-akasztatott Ember' testét meg-vette a' múltt esztendőben egy Seborvos (Chyrurgus) a' végett, hogy azt fel-bontván, mind maga bővebben vizsgálhassa rajta az emberi test' belső alkotványát, mind pedig másokkal is szemléltesse. Minekelőtte hozzá fogott volna a' test' bontolásához, így szólíttá meg a' jelenlévőket: „*Tudom, úgymond, hogy ez a' gonosztévő még egészen meg-nem holt, mert a' teste nem hideg, 's meg sem merevedett. Azért is nem lehetetlen volna még őtet fel-éleszteni. De ha meg-gondoljuk, hogy ez az istentelen Ember azt a' Leányt ölte-meg viselős korában, mellyet ő maga ejtett teréhbe: félo, hogy ha még egyszer fel-elevenedhetne, több illy gonofságokat is követne-el.*“ Ezen szavait végezvén, kapott egy kést, 's azt a' gyilkos' mellyébe ütvén, úgy kezdett hozzá a' bontzolásához.

A' másik történet, néhány esztendőkkel esett ez előtt Stájer Országban, mellyről mivel semmi Újságban nem vólt említés: kívántuk ez úttal közleni. Grétz Városához három óránnyira fekvő Wildon nevezetű helységben fel-akasztanak egygy Embert, ki az apróbb lopásokban való maga gyakorlása által hires tolvajjá lett. Az exekutziót
 kö-

követett éjtszaka éppen az akasztó-fa mellett szekerez el egy Molnárlegény, 's hallja, hogy az akasztott Ember hereg. Kevés gondolkodás után fogja biz ő magát, fel mász az akasztó fára, le vágja a' függött Embert, 's elviszi azt magával a' szekéren. Haza érvén bé tzepli azt a' háló kamarájába, 's igyekezett, a' mint tsak tudta, élelztgetni. De mivel fel nem eleveníthette: le feküdt azzal a' reménységgel, hogy talám majd magától is fel-élmélkedik továbbat az ő embere. Ugy is lett. Mert egyszer tsak fel emeli az ember a' fejét, 's nézgél szerte széllyel nagy álmélkodva. Azután talpra áll, 's mindjárt a' mestersége' üzéséhez fogott. Mert kezébe akadván először is egy pár újdonna-újsizma, minden tartózkodás nélkül fel-vonta biz ő azt a' lábára; azután egyéb holmit is szedett fel, a' mihez könnyen juthatott, 's el akart vele osontani. Ébren lévén a' Molnár Legény, jól látta mind ezeket fekvő helyéből; 's midőn már menő félben lett volna háládatlan vendége: fel ugrik bosszankodva az ágyból, kap egy vasvillát, 's úgy üti vele főbe a' tolvajt, hogy az leg-ottan hanyatt esett, és szörnyű halált holt. Ezen a' Molnár Legény meg-háborodott, 's gondolkodott, mi tévő legyen. Végre azt talállya fel, hogy jó lesz vissza vinni a' holttestet, 's ismét fel-függeszteni az akasztó-fára; a' minthogy ezt meg is tselekedte olly szerentséssen, hogy senki se tudta volna meg, a' mi történt, ha azt a' vigyázatlanságot nem ejtette volna, hogy a' lábán felejtette a' tolvajnak az új tsizmát. Virrad-
tára

tára kelve, mindnyájan tsudálkoztak az emberek, kik az akasztó fa mellett mentek el, hogy tsizmát láttak a' tolvaj' lábán, melly mezítelen vólt akkor, midőn fel-köttetett a' tolvaj. Ezen rend-kivül-való dolognak tsak hamar hire futamodott, 's tsoportonként mentek ki a' nézők az akasztó fához. Egy Tsizmadia, a' mint szemlélte ő is a' tsizmát, reá esmér, hogy ő azt e' 's ez Molnár Legénynek varta a' napokban. A' Varga' szavára, kérdőre vonatott a' Molnár Legény, ki is látván a' környül-állásokat, meg-vallotta az egész dolgot, valamint esett. — Mitsoda ítéletet hozott a' Törvény-szék a' Molnár Legény' dolgában? azt nem tudjuk.

Nápolyból, Február. 22-dikén.

„Ma adta a' Fels. *Nápolyi* Király azon Magyar Vatsorát, mellynél, a' mint előre meg-ígérte, maga is *magyarosan* vólt öltözködve. — Ritka példa ez úgy é? hogy egy Uralkodó a' maga saját Országában, más Nemzet' ruháját vegye magára, azon Nemzet eránt viseltető szeretetének jeléül. — Az említett Vatsorának bővebb le-írását, nem sokára fogják venni tőlem az Urak. — — Hogy igazán kedvelli mind az Udvar, mind pedig a' Fő Nemesség Nemzetünk' köntösét, világosan ki-tettzik ez abból is, hogy már a' Nagyok, *Magyar* ruhában kezdik jártatni a' magok Gyermekkeit. Hintajaik megé is tzifra Huszárokat állítanak, a' kik *Olasz* Legényekből vagynak formálva, mivelhogy itt ritka a' *Magyar*. — *Szarvasi* Evangélik. Prédikátor T. *Thefchedik Sámuel* Úrnak itt is

esmeretes már a' neve, azon meg-betsülhetetlen lépésekről, mellyeket tett 's tészen hova tovább ez a' derék Férjfiú, a' mezei gazdaságnak elő-mozdításában. Minden órán Levelet fog most innen venni a' Királyné' Titoknokjától *Rejner* Úrtól. — Elzembe jut itt, a' mit mondott tavaly T. *The Schedik* Úrról, egy nagy érdemű Tagja a' *Bétsi* Minisztériumnak, midőn egy Magyar Méltósággal beszéllgetett volna: hogy ámbár őtsak fogadott Magyar Fi, még is tud eggy olly nagy kintset *Magyar Országban*, melly számtalan törsökös *Magyar* Gavallérokra nézve valóssággal *el rejtett kints*. Értette ez alatt T. *The Schedik* Urat, kiről továbbá azt vallotta, hogy életében még nagyobb Oekonomust (gazdasághoz értőbb Embert) nem látott. “

Mezei Gazdáknak való Újság.

Újságnak nevezhetjük még méltán, sok Hazánkfiaira nézve, a' ló - here' azon nemének termesztését, mellyet magyarul *frantzia* ló - herének neveznek; deákul, *Linnéus* szerint *medicago sativa*; németül pedig *Lucerner-Schweitzer* - vagy *Schnecken - Kleenek*. Mivel ennek, éppen most tavasszal van az ideje: kívántuk az arról való oktatást, következő kérdésekbe foglalva közleni.

Első Kérdés.

Mi hasznát vehetné *Magyar és Erdély Ország* a' ló - here vetésnek?

Felelet:

Igen sok - félét. Mert az által 1.) A' még ekkoráig majd minden haszon nélkü
he-

heverő, székes földeket is hasznos fü terr
 földekké lehetne változtatni. 2.) Mivel
 ló - here hamarább ki-búvik a' földből, mint
 akármelly más fü - neme; továbbá nem vész
 el a' leg - szárazabb nyárban is, és el - tart
 egész késő őszig, míg tsak t. i. a' keményebb
 hidegek el nem ölik: úgy hogy háromszor,
 's négyszer, sőt gyakran többször is lehet
 eggy esztendőben kaszálni. Ezekből ki ki
 láthatja, hogy a' ló - here termesztés után,
 nagyobb bővségben fogna lenni a' jó - féle
 takarmány; következésképpen 3.) Mind
 vonó marhákat jobbakat lehetne tartani;
 mind pedig a' fejösöknek több hasznokat
 lehetne venni. 4.) Ha gyümölts - fák közzé
 vettetik a' ló - here: azokat is termékenyekké
 teszi, még a' leg - szárazabb esztendőkben is.
 Ennek oka az: mivel a' ló - here' gyökere
 mélyen bé - vési magát a' földbe; tehát az
 által, a' föld alatt lévő vizes erekből is fel-
 húzza a' szükséges nedvességet; és a' fák'
 gyökerei körül is nedvesen tartja a' földet.
 Egyébaránt a' harmat, és eső nedvessége is
 igen tartós a' sűrű lóhere között.

Második Kérdés.

Mit kell tsinálni a' székes földdel, hogy
 alkalmas legyen az, a' ló - here' ter-
 mésre?

Őszi időben; avagy tavasszal, míg a'
 téli nedvesség a' földben vagyon, és a' nap-
 nak ereje nem igen nagyobbodott; Böjtmás,
 avagy Sz. György havában, mennél mély-
 lyebben lehet; fel kell szántatni vagy ásatni
 (ha t. i. a' felettébb - való nedvesség nem
 aka-

akadályoztatja) az ollyatén földet, azután tövis vagy vas boronával, avagy gereblyével öfzve kell, valamint tsak lehet töretni, a' fel-szántott vagy ásott földet. Ha ezen első meg-mivelés után, igen göröngyössen maradt volna még a' székes föld: meg kell azt homokkal és fekete földdel jól hordatni, 's ezzel egybe kell keverni; melly meglévén, bé kell azt árpával, zabbal, vagy tavalz-buzával vetni, de tsak igen ritkán; 's azután bé kell boronálni. Midőn az elvetett mag ki-kél: közibe kell hinteni a' lóhere magot éppen ollyan ritkán, mint a' petreselyem magot szokták vetni, 's meg kell futtatni a' vetést könnyü boronával, hogy még is egy kevés föld bé lephesse a' lóhere magot. A' zab, árpa, vagy tavalz-buza arra való, hogy a' gyenge lóhere jövőnek árnyékkal szolgállyon, 's ekképpen mególtalmazhassa azt az el-hervadástól, melly könnyen meg-történhetne, ha a' napnak melegebb sugárai egyenessen reá sütnének.

Harmadik Kérdés.

Mennyi lóhere mag kívántatik egy olly darab földbe, a' mellybe egy Posonyi mérő árpa, zab, vagy tavalz-búza szokott vettetni?

Ha a' föld parázs, és nedvesebb, úgy elég lészén belé négy vagy öt font lóheremag; ha pedig göröngyös, és szárazabb volna: akkor hat, vagy hét fontot is megkíván.

Negye-

Negyedik Kérdés.

Nem lehetne é a' lóhere - magot, árpa, zab vagy tavasz - búza nélkül is el - vetni?

Igen is lehet ; tsak hogy akkor igen szorgalmatos gyomlálás kívántatik, ne hogy a' gizgaz még gyengeségében meg - öllye a' lóherét. Hogy tehát ezen fáradságos gyomlálás el - távoztathassék: leg - jobb, ha a' lóhere a' fenn nevezett tavaszi vetésekkel elegyítettetik.

Ötödik Kérdés.

Mit kell továbbá tselekedni, a' midőn a' lóhere, a' tavaszi vetéssel együtt már szépen mutatja magát?

1.) Igen jól tselekezik az ember, ha a' tavaszi vetésnek meg - érését el - várván, azt a' lóherével együtt le - kaszáltatja, ki - nyomtattatja vagy tsépelteti, és a' lóherével egyvelges szalmát, de jó szárazon, mint a' leg - hasznosabb téli takarmányt, meg - tartja.

2.) De ha a' Gazdának fejős tehenei vannak, 's ezeknek nem igen derék a' legelő helyek: az illyen esetre, jól tselekezik a' Gazda, ha a' zabot, vagy árpát, minek - előtte még kalászba indulna, le - kaszáltatja, és zölden meg - eteti a' marháival. A' le - kaszáltatás után, másodszor is ki fog a' zab, vagy árpa a' lóherével nőni, mellyet is akár újra le - kaszáltathat zöld takarmánynak; akár pedig meg - hagyhat addig, míg meg - érik a' zab, vagy árpa: 's akkor le - kaszáltatván, ki - nyomtattathatja, mellynek szalmája, a' lóherével egyvelgest, igen jó téli takarmány fog lenni.

Hatodik

Hatodik Kérdés.

Mire kell figyelmetesnek lenni a' Gazdának,
a' meg - kaszáltt lóhere föld eránt?

F. Hogy az illyetén földre marha ne menjen: úgy osztán el - tart az egyfzeri lóhere vetés sok esztendőig, és mentől többfzör fog kaszáltatni esztendőt által, annál inkább meg - gyökeresedik, 's a' haszontalan füveket el - fojtja, és mivel a' maga sűrűsége, 's méllyen le - nyúló gyökerei által nedvesen tartja a' földet (mint már oda fellyebb is vólt említve): ennél fogva, minden trágyázás nélkül zsirosabbá tétetik a' föld, mellybe annakutánna, ha tettzik, búzát, vagy más gabona magot is igen nagy haszonnak lehet vetni.

Hetedik Kérdés.

Mikor alkalmatos a' lóhere a' le - kaszállásra?

F. Mihelyt virágba indul, 's nedvessen nem jó le - kaszálni; hanem tsak szikkadt korában.

Nyóltzadik Kérdés.

Mire kell vigyázni a' Gazdának, ha zölden akarja etetni a' ló - herét a' maga marháival?

F. 1.) Hogy a' zöld here soha rakásba ne rakattassék, mert így meg - melegedne, 's pállana; a' pállott lóhere pedig felette ártalmas a' marhának. 2.) Nagy mértékben nem kell adni a' lóherét a' marhának, hogy ezen édes és jó ízű eledeltől meg ne zabáljon.

3.) Eleinten jó leffz, szalma - vagy széna-
szetskával meg-elegyíteni a' lóherét, 's úgy
szoktatni a' marhat az ételéhez.

Kilentzedik Kérdés.

Hát szénát hogy' kell készíteni a' lóheréből?

F. Darabonként, vagy szakaszonként,
leg jobb le kaszáltatni a' szénának való ló-
herét. Minekutánna egy darab le van vágva,
azt akár reggel, mindjárt a' harmat' fel-
száradása után, és a' déli meleg előtt; akár
estve felé, nap-nyúgot előtt, gyakran for-
gatás által meg kell szárogatni; vagy pedig
ha essőtől tartana az ember: akkor vala-
melly tsürben, vagy szellős padláson létze-
ket lehet kereftbe rakni, melyekre véko-
nyan ki-teregettetvén a' lóhere, magában
szépen meg-szárad. Minekutánna már jól
meg-száradt: lassanként egymásra kell rakni,
hogy meg ne melegedjék.

Tizedik Kérdés.

Hogy' lehet jó magvát venni a' ló-herének?

Az első, sőt a' második esztendőben is,
a' vetés után, míg t. i. a' lóhere tökéletesen
meg nem gyökeresedett, nem tanátsos azt
magnak meg-hagyni; még harmadik eszten-
dőben is az első kövér jövést le kell kaszá-
latni; és ha essős idők járnának, 's követ-
kezőképpen a' ló-heré másodszor is igen
kövéren nőne, sőt meg is dülne: akkor a'
második jövést is jobb le-kaszálni, mert a'
kövérség miá meg-dültt lóhere kevés, vagy
ép.

éppen semmi magot se fogna adni; tsak sovány földben, 's száraz esztendőben fog a' második, sőt a' harmadik jövés is jól megértt magot hozni. — Minekutánna le-mettzett az illyetén magos lóhere-kalász, meg kell azt, akár nap-fényen, akár pedig essős időben, fedél alatt, vagy tsürben szárítani, annakutánna ki-tsépelni, 's a' magot, szórás, és rostálás, vagy más mód által tisztítani.

Az illyen magból, mustrát küldünk mai postával, azon érdemes Előfizető Uraknak, kiknek vagy éppen rend szerént való, vagy leg-alább eggy igen kedves foglalatosságok a' mezei gazdálkodás. — A' kik bővebb mértékben akarnak magoknak, vetni való ló-heré magot szerezni: eleget fognak találni T. *The Schedik Sámuel* Úrnál, a' ki *Békes Vármegyének Szarvas* nevű helységében Evangélikus (Lutheránus) Lelki-Pásztor; úgy nem különben *Nagyváradon* is *Hofmann* Vasáros Úrnál, fontját 40 kr. on. — A' kik *Bétshez* közel laknak, kereshetik azt az öregebbik *Bábits János Ignátz* Kereskedőnél a' *Kohlmarkon*, és *Angelo Montáno Jánosnál* a' *Stubenthor* mellett, 's fontját meg kapják 28 és 30 krajtzáron; mázsáját pedig mintegy 50 forinton. Ezen meg nevezett két Kereskedőknél találtnak még más nemei is a' ló-herének; valamint fenyő, ákáz, 's más élő fáknak; úgy nem különben *Amerikai* nagy dinnyéknek, 's egyéb veteményeknek, és különbkülönbféle virágoknak magvai is. — A' kik mind *Bétstől*,
mind

mind *Szarvastól*, és *Nagy - Váradtól* távol laknak, kaphatják azt kétség kívül minden nagyobb Városokban, az úgy nevezetett Fűszerház - árulóknál, avagy ezek által meg-vitethetik magoknak. — Mi is, illy hasznos igyekezetnek elő-mozdítására szívesen ajánljuk szolgálatunkat. A' tizimünk rövideden ez: *Pro Magyar Hírmondó*, à *Vienne*.

* *

* *

* *

Az *Ausztiai* Apellácionális Székek Első és Második Elöl-ülői, Gróf *Sinzen-dorf*, és B. *Kienmayer*, mind ketten meghóltak a' múltt éjtlizaka.

Frantzia Ország' dolgai, igen rossz lábon kezdenek állani.

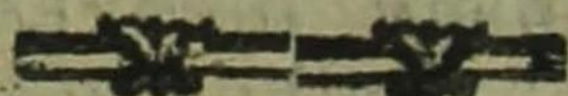
* *

* *

* *

Kérettetnek azon Érd. Előfizető Urak, kik fel nem küldötték még eddig a' fél esztendei öt forint elő-pénzt: ne halasszák tovább a' fel-küldést; mivel a' Fő Posta-Hivatallal való első szám-vételünknek ideje már jelen van.

Küldjük, ígéretünk szerént másodszor is azon emlékeztető pénzek' képeit, mellyeket a' *Nápolyi Felségek'* tiszteletére veretett *Magyar Ország*.

A'

KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Kelt Bétsben, Szent György' Havának (Áprilisnek) 3-dik napján, 1792.

Béts.

Király ő Felsége, és Hertzeg *Koburg*, Magyar Feldmarsali forma-ruhákat készíttetnek a' Koronázásra. A' Magyar Feldmarsali forma-ruha, mintén úgy veies nadrágból, dolmányból, és fejer mentéből áll, mint más Generálisoké; hanem a' különbség az, hogy a' Feldmarsali forma-ruhán arany varrás vagyon, a' palzománt helyett. A' Generálmájorok, és Feldmarsallieutenántok' mentéjén, egyszeresen van az arany palzománt; a' Lovasság' Generáljaién (General de Cavallerie) pedig kétszeresen.

K k

Nem

Nem messze *Bétshez*, *Trübeswinkel* nevű Faluban, igen el-híresedett Gróf *Althein* ő Nagysága' Tisztartója a' lóhere-termesztés által. A' mióta lóherével tartja a' fejős teheneket, hatvan forintot is bé-hajt esztendőnként az olyan tehén, mellyből ennek-előtte nem jött bé esztendőt által több haszon tizenkét forintnál.

(Ezen nem tsudálkozhatik, a' ki meg-gondolja, hogy egy *Svájtzer* tehén, a' mily-lyenek a' fenn nevezett Gróf Úrei is, meg-ad egy nap, ha télen 's nyáron ló-herével tartják, öt, sőt több pint (két ittze) tejet is *); és hogy a' tejet, mihelyt ki-fejik, mindjárt el adják helyben egy pintet négy krajtzár-jával; mellyet a' vevő ismét bé hoz *Bétsbe*, 's el adja kávéhoz: mivel így több pénzt bé kap, mint ha vaját készítené belőle. — Gróf *Kinsky József* ő Nsága, még többet bé-vesz egy tehénből, a' lóherével való tartás után, mint Gróf *Althein* ő Nsága; mivel közelébb lévén Gr. *Kinsky*' Faluja (*Intzesdorf*) *Bétshez*, öt krajtzárjával adathatja helyben is a' téj' pintjét.)

Gróf *Teleky József* ő Nagysága, tegnap indúlt le innen *Ugotsa Vármegyébe*, mellynek Fő Ispánnya.

Gróf *Eszterházy Ferentz* ő Excellentiája, kit *Nápolyba* rendelt Követnek az Udvarunk, el.

---

*) Vagynak olyan *Svájtzer* tehenek *Béts* körül is (nem tsak *Helvétziában*) hogy meg adnak naponként 14 pint tejet.

el-küldötte már előre három hintáját *Nápoly* Városa felé.

A' Török Követ, egész Augusztusig itt szándékozik mulatni. Nem tudjuk, ha mind addig az Udvar' költségén fog é élni? — Most, minden napra 500 forintja van; valamint a' mi Követünknek B. *Herbert*nek is az a' summa fog ki-járni naponként a' *Portától* egész addig, míg a' Török Követ annyit kap egy egy napra a' mi Udvarunktól. — Az említett 500 forintba tudva, az Udvar szokott adadni némelly ritkább főzelékeket is a' Követnek. — — — — —
Panaszlik a' Követ, hogy az ablak-üvegekért sok pénzt kell nékie ki-adni; mert az Emberei, kiknek soha se szakad ki mondván a' szájokból a' hosszú szárú pipa, mikor azt gondolják, hogy még távol vagynak az ablaktól: már akkor ki-törték pipájokkal az üveget.

A' *Frantzia* nyelv nem olly kedves már itt sok nagy Házaknál, mint vólt ez előtt. A' Fejedelmi Kabinétok is le akarnak tenni (a' mint értettük) az azon - való levelezésről.

Fáradhatatlan a' Török Követ, az itt lévő minden nevezetes tárgyaknak meg-látásában. — Tegnap, az Udvari Könyv-tárban vólt. — Ma, a' Tisztjei között némel-lyeket villza küldött *Konstántzinápolyba*.

Nápolyból, Mártz. 10-dikén.

„Tegnap érkezett ide *Bétsből* egy Kurír azzal a' véletlen tudósítással, hogy *II-dik Leopold* Császár és Király nints többé. — Ezen szomorú hirt nagy megilletődéssel vettük; tsupán az vigasztal bennünket, hogy új Királyunk is bir olly Fejedelmi tökéletességekkel, mellyeknél fogva méltán várhatunk tőle minden jót. — Ama' nevezetes Magyar Vatsoráról megígértt bővebb tudósítás imhol vagyon: Hogy a' Nép is szemlélhesse ezen ritka Vendégséget, 's láthassa a' maga jó Királyát Magyar köntösben: ez okon, nem valamelly udvari Palotában, hanem az úgy neveztetett *Károly-Teátrumában* adta azt a' Király, Febr. 21-dikén (nem 22-dikén) a' maga Lozséjában (néző helyében). Valamint t. i. maga az említett Teátrum leg-nagyobb minden Európai Teátrumok között: úgy a' Lózsék is olly tágasok, hogy feles számú személlyek el-férnek, 's mulathatják magokat benne. Az egész Teátrum pompásan ki vólt világosítva, 's zengett a' szép musika egész vatsora felett. Bé érkezvén a' Király, *Ns Soprony Vármegye'* forma-ruhájában, kalpagosan és tarsolyosan *) a' Lozséjába, vig köszöntésével, egész el-ragadtatásba hozta az örvendező sokaságot. A' vatsoráló Személlyek vóltak: a' Király és Királyné; Gróf *Szétsényi Ferentz*

ő

---

*) A' tarsolyára, a' maga nevének kezdő betűi: F. IV. vóltak fel-varrva.

ő Exc. ja, Hitvesével, és Gr. *Festetics Mária* Kis-asszonnyal; Gr. *Eszterházy Ferentz* hasonlóképpen Feleségével, és Gr. *Windischgrätz* Kis-asszonnyal, kinek az Anyja Gr. *Eszterházy* születés volt; Gr. *Zichy István*, kedves Grófnéjával, és Gen. *Clerfait*, ki a múltt Ország-Gyűlésén tétetett fogadott Magyar Hazafivá. — Mindnyájan magyar öltözetben. — Hivatalos volt H. *Auersberg* is; de betegsége miá meg nem jelenhetett. — A' Vatsora alatt, ivott először a' *Nápolyi* Király, a' *Magyarok* Királynéjának 's Királynéjának, *Ferentz* Fő Hertzegnek, 's Fő Hertzegnének, és az egész Magyar Királyi Familiának egészségéért; másodszor, az egész *Magyar Nemzet* életéért, 's virágzásáért; harmadszor különösen a' Nádor-Ispány, a' Primás, Kántzellárius Gróf *Pálffy*, 's az Ország-Birája Gróf *Zichy Károly* egészségéért. — Ezen három rend-béli magyaros jó kívánásokat, ugyan annyi jó kívánásokkal viszontagolta Gróf *Szétsényi Ferentz* ő Excel. ja is, a' jelenlévő több Magyar Vendégekkel együtt *Magyar Ország* nevében. Elsőben ivott a' Király és Királyné egészségéért; másodszor, az egész Királyi Udvarért; harmadszor pedig a' *Nápolyi* Nemzetért. Ezen Vatsorának pompás, és örövendetes voltát, nem lehet eléggé le-írni. — Minekelölte bé-rekelszeném Levelemet, még csak azt jegyzem meg, hogy mivel a' fenn elő számlált Magyar Dámák szakadatlanúl Nemzeti öltözetben díszeskedtek az Udvarnál is: nagyon meg-kedveltették a' Magyar ruhát a' *Nápolyi* Dámákkal is.

Magyar

Magyar Ország.

A' Királyi Tábla, Mártziusnak 24-dikén végezte a' maga Üléseit; a' Septemvirális még Mártziusn. 3-dikán. — A' jövő Ország-Gyűlés miá, majd tsak a' Sz. István' terminussával kezd újra mind a' két Tábla az Ülés - tartáshoz.

Ns *Szathmár Vármegyei* Adminisztrátorságába, Mártz. 13 dikán iktattatott bé Báró *Vétsey Miklós* ö Nagysága. Eggy ékes Magyar Beszéddel fogott hivatalának folytatásához. Kormányozói böltsességének, eggy igen hathatós példáját adta más nap az által, hogy egy vádoló Irást, melly minden név alól - irás nélkül nyújtatott - bé nékie, a' közönséges Gyűlésben széllyel szaggatott. — Kettős örömmel olvashatta ezen Méltóság, *Ferentz* Királyunknak az Anonyma Denuntiátziók (név nélkül - való vádoskodások) ellen ki - adott bölts Végzését.

Az ollyatén Szerzeteseknek, a' kik Klástromokon kívül foglalatoskodnak Lelki-Pásztori hivatalokban, meg - engedte a' Fel. Helytartó Tanáts, hogy Tábori Káplányok' módjára öltözködhessenek; mivel a' Lelki-Pásztorság sok fáradságos járással 's keléssel vagyon egybe - köttetve, mellyet hosszú ruhában bajos tenni.

Posony Vármegye, közönséges Gyűlést tartott Mártzius. 26-dikán, a' mellyben legelőször is fel-olvastatott az Ország-Gyűlésre hívó Kir. Levél; annakutánna rendelés tétett, annyi számú új Katonáknak szedése eránt, a' mennyin esnek *Posony Vármegyére*
azon

azon hat ezer Emberekből, kiknek ki-állít-
ására kötelezte vala magát Magyar Ország
a' múltt Diétán. — Nevezetessé tette még
ezen Gyűlést, *Posonyi* orvos Doktor *Lum-
nitzer István* Úrnak meg-tiszteltetése is, a'
ki egy derék munkát irt a' füvekről, 's azt
Flora Posoniensis név alatt ki is nyomtat-
tatta *Crusius* által *Lipsiában*. — Kivánván
a' bóldogultt Felség, ezen Úrnak hasznos
fáradozását meg-jutalmaztatni, 's még több
ollyatén munkáknak ki-botsátására is ötlet
fel-buzdítani: egy meg-ditsérő Írást küldött
le nékie, és egy 12 aranyat nyomó érdem-
pénzt a' Vármegyéhez. Az említett meg-
ditsérő Írás, fel-olvastatott a' Gyűlésben;
annakutánna elő-hivatott a' meg-nevezett
Orvos Úr, 's által adatott a' Felség' nevében
néki az érdem-pénz.

Palotáról, Mártz. 25-dikén.

„Eggy óságot közlök az Urakkal; de
a' melly, ítéletem szerént, a' nevezetesebb
újságok között is helyet érdemel:

Gróf *Schmidegg Tamás* ö Nagysága,
olly emlékezetes innepét ülte Néh. Felséges
Királyunk' meg-koronáztatásának a' múltt
esztendőben *Ladányban* (*Fejérvármegyében*),
hoggy ahoz hasonló innepet leg-alább e' tájon
kevesen tartottak. Bé-hivatta az Innep
előtt harmad nappal a' Reform. Predikátort,
's meg kérte nem tsak arra, hogy szóllítsa
szomszéd tiszti Társait, hallgatóikkal egygyütt
az öröm-innepre, úgyminot Advent IV-dik
Vasárnapra (melly esett Dec. 19-dikén 1790)
hanem készüljön egyfzersmind különös, és
az

az Innephez alkalmaztatott prédikátzióra is. Ajánlotta magát szívesen az öreg T. Férjfiú a' Gróf Úr' kívánsága tellyesítésére, 's prédikállott bölts Salamonnak ezen szavairól: *Még szívedben se gondolj gonoszt a' Király ellen!* Rendelést tett azonban Gróf ő Nsga, hogy az említett napon minden házhoz elegendő kenyér, bor, és hús szolgáltatassék Tisztjei által, az oda gyülekezőknek. Felvirradván az öröm innepre, ki-szegeztetett egynéhány mosarat mind maga Kastéllya, mind a' Ref. Szentegyház eleibe. Háromszor durrogtak az ágyúk, három harang-szó helyett; negyedszer: midőn a' Papok vivátot kiáltottak a' községgel; ötödszer: midőn a' Nagyságos ebédlő Sereg ivott a' Felség' egészségéért. Durrogtak azután a' mosarak még több ízben is. Ebéd után, körül járta ő Nagysága, más Méltóságokkal együtt a' falu' uttazait. Maga, ló-háton volt; a' kísérő Méltóságok pedig 4 hintókban, 's úgy szemlélték az alább-váló sorsú ebédlőket, kiknek, jó idő lévén, mind kinn kellett ebédelniük házaik előtt. Akkor viszont durrogtak az ágyúk, 's az ő Nagyságát tárgyazó vivát kiáltások is hallattak mindenfelé. Az ebédet, vig tántz követte a' Kastélyban, melly más nap-virradtig tartott. Meg kellett estve világosítani az ablakokat az egész helységben, még a' Templom' ablakjait is. Tisztesség-kapu is emeltetett a' Grófi kertben. Készített az örvendező Méltóság szép Magyar Verseket is, ezen jeles öröm-innepre. Ezek, a' kertben lévő nyári mulató házban voltak fel-függesztve; 's

Béts-

Bétsbe is fel - küldettek annakutánna a' bódogúltt Felségnek. Nem tsak a' tisztességkapuján ragyogtak számtalan métsesek, hanem még az élő fákon is. A' jelen vólt vidéki nép, szintén kilentz helységekből sereglett öszve *Ladányba*. — Ellyenek Hazánk' díszére 's javára az olly Méltóságok, a' kik *Schmidegg Tamási* indulattal viseltetnek Királyunkhoz ; és Polgár - társaikhoz, bátor különböző vallásúak legyenek is ezek, mint ők. “

Nyitra Vármegyének *Perefzlény* nevű helységében, meg - engedte a' *Nagy-Szombati* Káptalan a' Zsidóknak, hogy magoknak Zsinagógát építhessenek.

A' *Besztertze Bányai* Evang. Oskolának két fő Tanítói, olly karba veszik ezen Oskolát a' jövő elztendőre, hogy a' *Magyar, Deák, Német, és Görög* nyelveken kívül, mellyek már eddig is taníttattak benne, ezen - túl a' *Tót, és Frantzia* nyelv is fog taníttatni; úgy nem különben a' *Zsidó* nyelvnek is a' kezdete. Az egész tanítás' módjának előadását, meg lehet kapni nyomtatásban *Lovich* Professor Urnál.

Nagy - Feny nevezetű helységben, *Szabadka (Theresianopolis)*, és *Topolya* között, új posta állott - fel, a' múltt Február. első napjától fogva.

J e l e n t é s.

A' *Posonyi* Semináriumban, egy Neven - dék Pap Ur' kezei között bizonyos *Nemes - Levél (Armales)* vagyon, melly által követ - kezendő négy Személlyek nemesíttettek még maradékaikkal együtt, úgymint : *Pográny*
Já.

János, 's Szépp Dániel, György, és Márton.
 A' Nemes Levél, ez előtt mintegy negyven
 esztendővel vettetett zálogba negyvennyóltz
 forintokért, egy *Pesti* Polgárnál. A' ki közét
 tartja ezen Nemes Levélhez; bizonytságot
 vévén Nemességéről T. N. *Zemplén Várme-*
gyétől (úgy mint a' hol ki vagyon hirdetve
 a' Nemes Levél): bátran jelentheti magát
 a' fenn említett Nevendék Pap Urnál, kit
 még öt hónapokig a' *Posonyi* Semináriumban;
 azután pedig *Nagy Szombatban* fog találni.

Anekdota helyett, ide iktatunk egy
 mulattságos Dalt, melly tsak most került
 kezünkhöz *Váts'* tájjékáról:

Ki mit szeret, ha nem szép is, kedves
 az annak.

Bizonyítja ezt példája a' Pipásoknak.
 Kik szüntelen pipázni úgy szeretnek, hogy
 Noha attól a' Izájok olyan büdös, hogy.

Így nem tsak a' Pipásokról lehet szólni.
 Mert több példákat is lehet ehhez tóldani:
 Lám sokan sok bort inni úgy szeretnek, hogy
 Noha attól azután olly bolondok, hogy.

Vallyon mitsoda szépség van a' por-
 tobákban,

Vagy annak szüntelen való fel-szivásában?
 Még is sokan azt szivni úgy szeretik, hogy
 Noha attól az orrok olly fertelmes, hogy.

Mi lehet utálatossabb a' büdös húsnál,
 Vagy a' tóban ugrándozó hitván békánál?
 Még is sokan azt enni úgy szeretik, hogy
 Noha mások látni is úgy irtóznak, hogy.

Sok szép Férfit, rút Asszonyt vesz Fele-
 ségül el,

Sok

Sok szép Asszony, rút Férjfinak adja magát el,
Még is a' szép a' rútat úgy lizereti, hogy
Noha más ezen dolgot úgy tsudállja, hogy.

Ebből tehát tanúságúl vedd magadnak azt,
Hogy ha más nem ízeget lizeret, te ne tsu-
dárd azt:

Mert a' mit te lizerelsz, más úgy utálja, hogy
A' mit pedig te utálsz, úgy lizereti hogy.

Mi légyen ennek az oka, talám azt
kérded?

Az, hogy nem eggyez meg vele a' természeted.
Ennél többet ha kívánsz, majd azt mondom:
hogy

Vak vagy, mint a' lizeretet, 's ez olly igaz:
hogy!

Elegyes Tudósítások.

Belgyiomnak Frantzia Országhoz tartozó
részében, néhány ezren tartózkodnak az
Austriai Belgyiom-béli nyúghatatlankodók
közzül. Ezek, nagy bizodalmokat vetik a'
Frantziákban; de koránt sem olyanok a'
környül-állások, hogy meg-tarthatná őket
az ő hitek.

Azt írják *Prussziából* (*Burgus Országból*),
hogy onnan negyven ezer Katonák vagynak
indulóban a' *Frantzia* szélek felé, kik az új
tserefsznyét *Frantzia Országban* akarják meg-
enni; 's nem is tartanak semmit tőle, hogy
torkokon akadjon a' tserefsznye mag. — A'
Magyar és Tseh Király' Seregei se maradnak
el a' *Frantzia* tserefsznye - evésből: ha az bé-
telik, a' mit a' *Prussziai* Seregek akarnak.

A' *Frantzia* fő Dámák, *Turin* felé szán-
dékoztak útjokat venni *Koblentzből*, ezen
hó.

Posonyi Koronázás' alkalmatosságával mindketten magyarosan voltak öltözködve ő Feliségek. Körülötte a' képeknek, a' Király' és Királyné' neveik vagynak fel-mettzve illy formálag: FERDINANDVS. IV. VTR. SIC. REX. M. CAROLINA. REG. ARCHID. AVSTR. — Az alsó felén a' pénznek, középén láttzik egy óltár, mellynek elő részére a' Koronázás' napja és esztendeje vagyon fel-mettzve: IV. ID. NOV. MDCCXC.; a' szám alatt pedig *Magyar Ország'* tzimere szemléltetik. Az óltárnak jobb oldala felől *Pannónia* áll, Polgári Koronával ékeskedő Állzony-formában, 's jobb kezével áldozik az óltáron; bal kezében pedig egy zászlót (labarumot) tart, mellyre e' van írva: PANNONIA LAETA. Bal oldala felől az óltárnak, egy öreg vizi Isten ül, lábait elnyujtva, melly a' Dunát ábrázollya; jobb kezét egy vedren tartja, a' mellyből vizet omoltat; bal kezében pedig tartja a' bőség' szarvát (cornu copiae), annak jelentéséül, hogy *Magyar Ország'* áldott egy része a' föld kerekiségének. A' bőség' szarván innen látszik egy hajó' orra. A' vizi Isten' feje felett valami fátyol forma (*Schleyer*) lebeg, talán annak jeléül, hogy a' Dunán nagy vitorlás hajók is el-járhatnának. A' körül-írás ez: FELIX. ADVENTVS. AD. SACR. INAV. GVRAT. LEOP. II. AVG. POSON. Alól pedig ez olvastatik: EX. DECRETO. STAT. ET. ORDIN. HVNGARIAE. — A' kisebb pénznek felső felén van egy óltár, mellynek elő-részén a' *Magyar Ország'* Tzimer szemléltetik. A' Tzimer felibe e' van kerekbe ír-

írva: PANNONIA. LAETA. ; alatta pedig, három egyenes sorokban ez olvastatik: EX. DECRETO. STAT. ET. ORDIN. HVNG. A' pénz' alsó felén, nints egyéb ezen írásnál: FELIX. ADVENTVS. FERDINANDI. IV. VTR. SIC. REGIS. ET. M. CAROLIN. REG. ARCHIDVC. AVSTR. AD. SACR. INAVGV RAT. LEOPOLDI. II. AVG. POSONII. IV. ID. NOV. MDCCXC.

Ezen pénzekből, mitsoda Udvaroknak, 's Méltóságoknak, és mennyivel kedveskedett, a' Magyar Országai Rendek' nevében Gróf Szétsényi Ferentz ő Excellentiája: megirtuk ugyan már a' *Hadi és más nevezetes Történetek'* utolsó árkusában; mindazáltal az újj Elő - fizető Urak' kedvéért kívántuk azt itten is említeni. — Adott t. i. ő Excellentiája:

A' Fels. Tsász. Kir. Udvarnak 12 nagy arany, 24 nagy ezüst, 50 kis arany, és 300 kis ezüst pénzeket. — A' Fels. Nápolyi Kir. Udvarnak, ugyan ennyit. — A' Fels. Majlandi (*Mediolánumi*) Udvarnak, 3 nagy arany, 6 nagy ezüst, 20 kis arany, 100 kis ezüst pénzeket. — A' Fels. Florentziai Udvarnak, ugyan ennyit. — A' Fels. Turini (vagy Szárdiniai) Udvarnak, ugyan ennyit. — A' Fels. Pármai Udvarnak, két nagy ar. 6 nagy ezüst, 20 kis arany, 100 kis ezüst pénzeket. — A' Szentséges Római Udvarnak 2 nagy arany, 4 nagy ezüst, 10 kis arany, 100 kis ezüst pénzeket. — Kir. Fő Hertzeg Náador Ispánynak, 1 nagy arany, 2 nagy ezüst, 4 kis arany, 10 kis ezüst pénzeket. — H. Kaunitz ő Kegyelmességének 1 nagy arany,

arany, 1 nagy ezüst, 1 kis arany, 1 kis ezüst pénzeket. — B. *Spielmann* Titk. Tan. Úrnak, 1 nagy ezüst, 2 kis arany, 4 kis ezüst pénzeket.

Egy nagy arany pénz, 20 arany nehézségű. Arannyát 4 forint 40 krajtzárra számlálván, tészen 93 for. 20 kr. — Egy nagy ezüst pénz, 3-adfél lat nehézségű. Latját 2 forintra számlálván, tészen 5 for. — Egy kis arany pénz, 2 arany nehézségű. Arannyát 4 for. 40 kr. számlálván, tészen 9 for. 20 kr. — Egy kis ezüst pénz, 1/4 lat nehézségű. Latját 2 forintra számlálván, tészen 30 krajtzárt.

* * * * *

Béts. — Tegnap estve felé, hirtelenséggel fel-készült Király ő Felsége, 's a' *Stájer Országi* szélek felé vette útját, *Toskánai* Nagy-Hertzeg *Ferdinánd* testvér Öttse eleibe. Tsak későre tudták meg az Udvarban, ő Felsége' el-menetelét. — Ma dél-előtt, utánna indult Felséges Királyunknak, Királyné ő Felsége is, a' Fő Hertzeg Nádor Ispánnal együtt. — *Károly* Fő Hertzeget is várják minden órán, *Belgyiomból*.

Buda Városa, Deputátusokat küldött *Bétsbe*, a' kik meg-köszönnyék ő Felségének, hogy oda méltóztatott kegyessen rendelni a' Koronázást.

Küldjük az l l l árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból.

igen veszedelmes sebet kapott a' Király egy maskarás Bálban, Mártz. 17-dikén. Reálöttek t. i. hátulról pisztollyal, 's a' bal tsi-pőjén fellyül ment bé a' golyóbis. A' gyilkos, egy *Svéd* Nemes Ember, a' ki már fogva vagyon. Még Mártz. 19 dikén, midőn a' Levelek el-indítottak *Stokholmból*, életben volt a' Király, de igen kétséges környül-állásokban.

Ezen elő-adásához a' *Bétsi* Újságnak, sok tóldalékokat adhatnánk még, ha mind le akarnánk írni, a' mit úgy beszélnek itten, mint igazságot; de tsak azokat szemellyükki belőle, a' mellyek hitelessebbeknek látszanak előttünk. Ezek azok: Valamint hajdan *César* meg-intetett vólt előre, hogy ne menne fel az nap a' Tanács-Házba, mellyen *Brutus* és *Cassius* által meg-öletett: úgy a' *Svéd* Király is vett egy intő Levelet, hogy vigyázna magára, 's nevezetesen hogy ne jelenne meg Mártz. 17-dikén a' maskarás Bálban. — Mivel a' Király' meg-lövetése, szörnyű háborodást szerzett a' körülötte lévőkhöz, úgy hogy ezek tsak el-haltak mindnyájan: tehát az állortzás gyilkos útát vesztetett; hanem tsak ugyan nyomába akadtak, azon két felé nyiló szúró eszközről (*Stilét*), mellyet el-vetett a' Bálban. Vetett-el két pisztolyt is, egyik a' vólt, mellyel meg-lötte a' Királyt; a' másik pedig még töltve vólt, metzett golyóbis, és szeg-darabokkal. — Kérdőre vonatván, minden tartózkodás nélkül meg-vallotta tselekedetét; 's egyszersmind azt is mondotta, hogy ő kívülötte negyvenen esküdtek még

ösz.

öszve az Ország' Naggyai közzül, a' Király' élete ellen. — A' gyilkos, ez előtt a' Kir. Testörzök között szolgált. — A' Király' haláláról, nem lehet még bizonyost írunk.

Béts.

Most a' Nagy - Héten, gyakor Isteni tiszteletekre járnak, Király, és Királyné ő Felségek, a' Nádor-Ispány, 's a' több Főhertzegek, és Hertzegnék az Udvari Templomba. Tegnap (áldozó Tsötörtökön) Szentséggel (Úr vatsorájával) éltek ő Felségek sok más Méltóságokkal együtt. Az Isteni tisztelet után dél tájban meg mosta a' Felség 12 öreg Koldúsoknak lábaikat, 's azután gazdagon meg vendégeltette őket egyik Udvari palotában. Mind fő Méltóságok szolgáltak ezen szegények' asztalánál. *) Dél után néhány Templomokat járták el gyalog a' F. Király és Királyné, Nádor - Ispány ő Főhertzezségével együtt.

L 1 2

Apr.

---

*) Hasonlóképpen Királyné ő Felsége is meg mosta 12 szegény öreg Asszonyoknak lábaikat, 's annakutánna nagy ebédet adott nékiek. A', leg öregebb közzüllök 106 esztendő s volt. Öszve summálván mindnyájoknak az esztendeiket, 1041 esztendő telik belőlök, a' Férfiakéből, pedig 982. A' summák summája meg 2023 esztendőre.

Aprilisnek 3-dikán délben érkezett ide a' *Toskánai* Nagy - Hertzeg, *Ferdinánd* ö Kir. Fő Hertzege.

Húsvét' második napján fogja meg - tisztelni Fels. Királyunk, *Eszterházy Antal* ö Hertzege a' Szent István' nagy keresztjével.

Igen nagy, és pompás készüléket tesz *Eszterházy Antal* ö Hertzege, *Frankfurti* Követségére. Közönségesen azt itélik, hogy fel - mennek fél millióra a' költségei. El - viszi maga mellé Követség - Gavallérjainak, a' Fiát, Her. *Eszterházy Miklóst*, az Iffjú Gróf *Grassalkovitsot*, 's Gróf *Eszterházy Károlyt*, és néhány Német, 's Tseh Gavallérokat is. Visz két Nemes Magyar Iffjakat is, kiknek egyike lessz M. Kir. Tan. *Jezernitzky Károly* Úrnak most Filozofiát tanuló Fia; és temérdek udvari Tiszteket, Huszárokat, 's Inasokat. Többre fog menni ötvennél a' lovai' száma.

A' Török Követ, Unokástól együtt, a' *Német Birodalmi Vitze-Kántzellárius*nál ebédelt Márt. 29-dikén; ezen hónapnak 2 dikán pedig H. *Kaunitz*nál. — Márt. 29 dikén dél előtt, vólt leg - először ö Méltósága a' Kir. Könyvtárban. Kir. Belső Tanácsos és Könyvtárnok Bárá *Svieten*, és Udvari Tanácsos 's Könyvtár - Őrző (Custos) T. *Denis* Apátúr vóltak, a' több Könyvtár - Őrzőkkel együtt mellette. Igen soká szemlélte azokat a' különbkülönbféle nyelveken lévő nyomtatványokat, mellyek mindjárt akkor jöttek ki, mikor a' nyomtatás' mestersége fel - talál - tatott, a' 15-dik században. Tudakozódott kü-

különbkülönbféle kéz - irásokról, főképpen pedig a' leg - régibb Görög *Pentateuchus* (Móses' öt Könyvei), és az *Alkoránnak* néhány *kufi* levelei felől. Annakutánna által - forgatott némelly napkeleti kéz - irásokat a' leg - nevezetesebbek között, úgy nem különben néhány régibb és újjabb nyomtatott munkákat is. — Ugyan az nap, meglátogatta az Orvosi - és Chirurgusi Akademiát, melly néhai II. József Császárról nevezetik. Szint' olly gyönyörüségét találta itt is, valamint az udvari Könyvtárban, 's nem csak a' tanuláshoz való kívánságát nyilatkoztatta - ki minden tselekedete és beszéde által; hanem olly szép esmérteit is, melyekkel kevesen birnak az *Osmánok* (Törökök) között. Az Akademia Könyvtárjában leg - tovább múlatott, 's kivált - képpen a' füvekről való (botanica) munkákra fordította figyelmetességét. Kérdést tett *Linneus* és *Tournefort* eránt. Különös örömet szerzett benne, midőn két Török, és *Arabs* Kéz - irásokat mutattak néki, mellyeknek Szerzőjét ő jól esmérte. — Midőn meg látta azon vialz - készítményeket (*Wachs - praeparate*), mellyek az agyvelő' alkotványát elevenen ábrázolják, illy szókra fakadott: „*Most látom én által, melly igaz az, a' mit Mohamed mond: hogy az emberi testnek esmérte, és az Astronomia (Égről - való tudomány) nélkül, nem lehet az Isten' nagyságát, és mindenhatóságát meg - esmérni.*“ — Minekutánna minden Tárjait meg - járta vólna az Akademiának: meg - nézte végre a' füves (botánikus) kertet is. Vele vóltak minden főbb

főbb Emberei, és eggy itt múlató *Konstáztzinápolyi* Kalmár — *Ramondó* nevezetű — a' ki Török nyelven magyarázgatott minden elől-forduló nevezetességeket a' Követnek.

Más nap, annak a' nevezetes Fabrikának látására ment, mellyben az úgy neveztetett *Mosaik* (*Mosaïque*) mesterség gyakoroltatik, az az, különbkülönbféle színű kövekből olly mesterségesen ki rakattatnak az emberi 's más képek, asztalok 's a' t., hogy a' legszebb festéseknek vélné az ember, mig tsak nem tapasztja, 's közelébbbről nem vizsgálja. Különös figyelmetességgel 's álmélkodással szemlélte a' Követ, a' meg-bóldogúlt Tsászárnak *II. Leopoldnak*, és néhai *II. Jósef Tsászár'*, 's Fő Hadi Vezér *B. Laudon'* képeiket. Szorgalmatosan értekezett a' dolgozás' módjáról, 's annyira gyönyörködött annak vizsgálásában, hogy két egész órát töltött - el a' Fabrikában; és a' midőn el akart menni, fel-irta saját kezével a' Fabrikás Mesternek, *Ns Kép Farkasnak* *), és az azzal eggyütt dolgozó Fijainak neveiket, 's meg-igérte nékiek, hogy még egyfzer meg fogja őket látogatni.

A' *Deficiens*, avagy a' hivatal - folytatásra elégtelenekké lett Lelki Pásztorok eránt kilentz tikkelyekből álló Végzést hozott a' meg-

---

*) Ez az Úr rend szerint *Köppnek* iratik; hanem mi magyarossan irtuk *Képnek* mivelhogy *Kis-Martoni Fi.*

meg-bóldogútt Felség, mellynek ide megy ki summásan az értelme:

A' Lelki Pásztorásra való egész tehetlenségnek meg-ítélésében, igen vigyázónak kell lenni a' Kerületek' világi Kormány-székjeiknek (*Kreisämter*), a' Püspöki Konsistoriumoknak, és az Esperestségeknek. Ha valamelly orvos Doktor, egészen tehetlenné állítja ez vagy amaz Lelki Pásztort, a' hivatalnak további folytatására; azonban ki-sül, hogy tökéletlenkedett csak azért, hogy az instáns Lelki-Pásztornak kedvezessen: az ilyen Doktort meg kell fosztani egy ideig az orvoslás' gyakorlására - való tehetségtől; a' Lelki Pásztorral pedig, a' ki mellett hamis tanúbizonyságot tett, továbbra is folytattatni kell a' maga hivatalát. — Ha csak bizonyos ideig lesz alkalmatlanná valamelly Lelki Pásztor, a' maga hivatalának folytatására; és az illetén Lelki Pásztornak több tilzti Társai is vagynak ugyan azon egy helyben: tehát ekkor tartoznak a' többek, az ő szolgálatját magok között felosztani, és mind addig viselni az ő terhét, míg ő újra alkalmatos nem lesz a' Lelki-Pásztoraság' folytatására. Ha pedig csupán maga volna egy helyben, az egy ideig tehetlenné lett Lelki Pásztor: az ilyen esetre akár a' szomszéd helységből, akár egy fennálló Fundátzióból, vagy Klastromból, akár pedig a' Pap-Házból kell rajta segíteni. — Ha a' Lelki Pásztoraságnak folytatására nem egészen, hanem csak némelly részről talál elégtelenné lenni valamelly Lelki Pásztor, s többed magával vagyon ugyan azon helyben;

ben: ilyen esetkor is, a' mit egy nem tehet, azt a' többek tartoznak, egymás között felosztva, véghez vinni. Ha pedig magánosan viselte eddig a' Lelki Pásztorát az a' személy, a' ki már ezentúl nem járhat úgy el abban, mint ekkoráig: az ilyen Lelki Pásztor vagy által kell tenni valami olyas Ekklesiába, a' hol a' Lelki Pásztorág folytatása nem olly terhes, mint az előbbeni Ekklesiájában volt; vagy pedig ha helyben kíván maradni, 's el-tarthat a' Plebániája' jövedelméből egy segítő Papot: azt kell melléje adni; ha pedig segítő Pap-tartásra nem volna elegendő jövedelme, 's azonban más Ekklesiába se lehetne által tenni: ekkor meg kell vizsgálni, ha a' Plebánia' jövedelme többre rá megy é 300 forintnál, avagy nem. Ha nem megy többre: úgy egészen a' Vallás-fundusából kell fizetni a' segítő Papot; ha pedig többre megy: tehát azt a' summát, melyet a' 300 forinton felül bé-hoz a' Plebánia, a' segítő Papnak kell adni; és ha ez nem elég annak tartására: a' pótolást a' Vallás-fundusából kell tenni. — Ha egészen tehetetlenné lesz valamely Lelki Pásztor, a' maga hivatalának folytatására: végére kell járni, ha a' Plebániája' jövedelme reá megy é leg-alább is hat száz forintra, vagy nem? Ha reá megy: úgy eggy Adminisztrátort (Ki-szolgáltatót) kell melléje rendelni, 's fele a' jövedelemnek ezé; fele pedig az övé. Ha pedig csak valamivel több a' Plebánia' jövedelme 300 forinál: úgy nem Adminisztrátort, hanem csak Káplánt kell az el-tehetetlenedett Plebános mel-

mellé adni, 's a' mivel több a' jövedelem 300 forintnál, az, a' Káplánnak jár; és ha ahhoz pótlás kívántatik még: ez, a' Vallás-fundusából tétetik. Ha a' Plebánia' jövedelme nem megy többre 300 forintnál: úgy ez, egészen a' tehetetlen Plébánosnak marad; a' Káplán pedig a' Vallás-fundusából fizetődik. — Ha a' Lelki Pásztorág' folytatására olyan személyek lesznek tehetetlenekké, a' kiknek nem vólt még magoknak Plébániájok: azoknak két száz forint fog ki-járni hólttok' napjáig a' Vallás-fundusából. — A' Vallás-fundusából való egész, vagy pótlás-fizetésnek ki-rendelését, magának hagyta az Udvar; melly ki-rendelést a' Tartományi Székek tartoznak eszközteni. — — Ezen Udvari Végzés, melly a' Felség' tzélja szerént hathatósan serkentheti ezentúl az Ifjakat, a' Papi hivatalra való magok el-tökéllésére, Mártziusnak 15-dikén küldetett el a' Tartományi Székekhez.

Az élet' arra Auszriában.

Bétsben, Mártz. 26-dikától fogva 31-dikig ment Posonyi mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	50 — 63
A' rozsnak	.	.	.	.	27 — 32
Az árpának	.	.	.	.	26 — 31
A' zabnak	.	.	.	.	18 — 24

Fiseménynben (Fischamend),

Mártz. 29-dikén P. mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	50 — 52
A' rozsnak	.	.	.	.	25 — 27
Az árpának	.	.	.	.	21 — 22
A' zabnak	.	.	.	.	13 — 18

Drafsz.

Drafskirchenben, Márt. 29-dikén

<i>Pos. mérője</i>	<i>garason</i>
A' búzának	57 — 60
A' rozsnak	27 — 31
Az árpának	25 — 26
A' zabnak	17 — 19

*Magyar Ország.**Pestről, April. 3-dikán.*

„Bóldogúltt Királyunkért, tegnap tartották az *Exequiákat* ezen Ns Vármegye' Rendjei, a' *Szent Ferentz'* Szerzetén lévő Atyák' Templomában. *Kortzollai* Püspök *Szerdahelyi Gábor* ő Nsága pontifikált. Ki-jövéen a' Szentegyházból, nagy számmal felgyülekeztek a' T. N. Státusok és Rendek a' Vármegye' Házához, holott is mindeneknek előtte egy hathatós Magyar Beszédet tartott a' Fő Hertzeg Nádor - Ispány' Képét viselő Adminisztrátor Ur, *Brunszvik József* ő Excel., azon örökre el - felejtethetlen szomorú esetről, melly szerént *Második Leopold* jó Királyunktól olly véletlen 's hirtelen meg - folytattunk; továbbá pedig a' jelenlévő Gyűlés' tárgyáról. Fel - olvastatta annakutánna ő Excel. ja, *Ferentz* Királyunknak — ennek a' szeretetre méltó Fejedelemnek — két rendbéli Kir. Írásait, mellyeknek egyikében, kötelezi magát ő Felsége, *Magyar Ország'* jussainak, 's törvényes szokásainak megtartására; a' másodikban pedig, Májusnak 20-dikára határozta az Ország - Gyűlése' kezdetét, a' mellyre küldendő Deputátusoknak ki-választását is ajánlotta. — Ezen egyesült Nemes Vármegye' részéről, meg-

ha.

aggyattak most is *Ablegátusoknak* azon nagy érdemű Uri Személyek, kik a' múltt Ország-Gyűlésén valának Vármegyénk' Képviselői (*Repraesentánsi*), úgymint: Királyi Tanácsos, 's Első Vice-Ispány Mélt. *Szily József*, és a' F. Helytartó Tanátsnál Tanátsosi Tisztséget viselő Mélt. *Darvas József* Urak, a' kik is szépen meg-köszönték a' Ns Vármegye' Rendjeinek eránttok viszont meg-újított bizodalmodokat; melly köszönést követte az *Instrukciójoknak* (Útasításoknak) fel-olvasása.

Udvari Tanácsos *Lányi József* ö Nsága' helyébe, *Causarum Regalium Direktorrá* tétett M. *Németh János* Úr, a' ki eddig a' Kir. Táblánál viselt Itélő - Mestérséget; ezen Urat pedig, Ns *Fejérvármegye'* vóltt Fő Notáriussa T. *Végh Péter* Úr váltotta fel az Itélő - Mesteri Tisztségben. “

Vásárosdombórol (Baranya - Vármegyéből),
Mártziusnak 25-dikén.

„Eggy ide-való Leányt vivének Férjhez a' múltt elztendőben *Tarlósra*. Nem tele egészen három hét belé, hogy a' kényes Menyetske — vagy azért, hogy nem innye szerént esett néki a' kormány-zabola, vagy hogy más forma kontzra vágyódott — elég az hozzá, hogy nagyon meg-elégedett, de koránt sem a' jobbik értelemben, a' Férjével. A' Sz. Széket nem akarta búsítani, a' választás' bajával; hanem maga lett az el-választó. Mert fel-fórrott indulatinak tanáttsát követvén, étetöt ada-bé Férjének, mellytől ez szegény a' más világra költöze. — A' magában

ban maradt Menyetske, nem búslakodott volna kétség kívül, árva gerlitze' módjára társa' el-vezetésén; hanem kell már most néki aggódni, vagy akarja, vagy nem, mivel igen unalmas kalitzkába záratta a' Törvényfűzék, mellytől kérdőre voatván, nem tagadja, hogy ne adott volna bé valamit a' Férjének; hanem azt esküszí, hogy ő halálból szerette a' Férjét, 's a' melly szert beadott néki, éppen olly véggel szerzette, hogy meg-itatván azt Férjével, ez is úgy szeresse őtet, valamint ő szerette azt. — Jaj! patvar vigye, ha még az ollyan Asszonyok is megölik a' magok Férjeiket, a' kik halálból szeretik azokat: mit nem tselekelesznek tehát azok, kik halálosan gyűlölik Férjeiket? — Nem bóldogúl azonban a' gyilkos Asszony, hihető, minden tsalfaságával is: mert igaz az, hogy szerette ő a' maga Férjét; tsak hogy nem éppen úgy, a' mint maga állítja, t. i. *halálból*; hanem *halálra*.“

Tolna Vármegyéből, Mártz. 28-dikán.

„A' *Regöli* Plébános T. *Nemes János*, és az Uraság között, valamelly ízetlenség támadott. Az Uraság, Püspök ő Nagysága eleibe vitte a' dolgot; mellynek is, békeség kedvéért, a' lett a' ki-menetele, hogy az Uraság' kívánságához képest, helyet változtasson a' Plébános Ur. Azonban, minekelőtte tellyesíthette volna említett Tisz. *Nemes* Ur, a' Püspöki végzést: le-betegszik, 's meg-hal. — A' temetésére öszve-gyülekezett TT. Férjfiak között, kérdésbe jött, vallyon ki tudna hamarjában eggy alkalmas ko-.

koporsó . irást ki - gondolni ? Erre , fogta magát T. *Sárits András Gyulai Plébános* Úr, 's hevennyiben ezt a' fontos, és közönséges helybe-hagyást érdemlett verset készítette:

*Hogy innen el - menjek , Ember' akarátja,
Hogy itt halva fekszem , Istennek malasztja :
Mit tehet az Isten , ezzel meg - mutatja ,
Hogy Ember' szándékát könnyen fel-forgatja.*
mellyekhez én még ezeket írom :

*Kinek nem akartak adni eggy időre ,
Adnak helyet annak sok száz esztendőre.
Ah ! Békéllhetetlen , nézz e' temetőre :
Békélly , míg téged' is érne halál töre ."*

Elegyes Tudósítások.

Fiuméba , Mártz. 26-dikán dél után érkezett el szerentséssen az újj Gubernátor, *Pászthori Sándor* ő Nagysága , 's 21 ágyú lövésekkel, és örvendetes vivát kiáltásokkal fogadtatott.

A' *Londoni* Parlamentom Alsó - Hazának' Mártz. 7-dikén tartatott Ülésében , arról tudósította ama híres Orátor *Fox* Úr előre a' Gyűlést , hogy rövid időn eggy Szent Szándékot fog annak eleibe terleaszteni , minden afféle büntető Törvényeknek el törlése eránt , mellyek a' Vallásbeli vélekedéseket tárgyazzák.

Brüsszelből , ezeket írta hozzánk Márt. 22-kén eggy érdemes Magyar Tiszt Ur :

„ Én , *Bétsből* ide , 15 napok alatt érkeztem , ámbár *Lintz* , *Nürnberg* (*Norinberga*) *Frankfurt* , *Maintz* (*Moguntzia*) , *Koblentz* ,
Köln

Köln (Colonia), Aachen (Aquisgranum), 's Lüttich Városaiban, fél, 's egész napokat is mulattam; hanem az is igaz, hogy egyéb-aránt éjjel nappal egyre utaztam. — *Belgyiom*, magában szép Tartomány. Lakosait a' mi illeti, saját ítéletemet nem írhatom-meg most felölök: mivel egy Nemzet' meg-ítélésére, nem elegendendő egynehány napi tapasztalás; hanem a' Pajtásaimnak ítélete az rólok, hogy átallyában nem igen jártasok egyéb tudományokban, hanem csak azokban, mellyek közelebbről kívántatnak a' kereskedéshez. A' kereskedésben sokat hasonlítanak a' Zsidókhoz, 's tellyesek azzal a' lelki nyavalyával, melly természet-szerént-való következése a' tudatlanságnak, t. i. babonassággal. — Az ide-való fejer Nép, szép; de nem szebb a' *Bétsinél*. Az, nagyon különös itt a' szép Nemben, hogy olly erős 's izmos kezei vagynak, mint a' Férjfiaknak, a' lábok is igen nagy, hanem ezen hibán, a' kellemetes öltözködés' módja által segítenek a' Nemes, és elő-kező Polgár Dámák. — Mind az eleség, mind a' ruha sokkal drágább itt, mint *Bétsben*. — Csak hangja sins még most nállunk, a' táborba való szállásnak. — Azon *Frantzia* Tisztek, kik Hazájokat oda hagyván, a' *Frantzia* Kir. Hercegek mellé állottak, 's itt *Németalföldön (Belgyiomban)* tartózkodtak ekkoráig, néhány napokkal ez előtt parantsolatot vettek a' Fő Kormányszéktől, és Generálkommandótól, hogy takarodjanak el a' mi Tartományainkból; a' minthogy már meg is in-
 ittak *Koblentz* Városa felé, a' hol tartózkod-

kodnak a' *Frantzia* Kir. Hertzegek. Valóban szánakozásra méltók ezek a' szegény Tisztek, mert igen sokan közzülök, valamint a' vándorló Legények, hátokra veszik tarisznyájokat, 's úgy utaznak; mindazáltal vigabban fütyörésznek ők üress hassal is, mint sokan, ki-düjjedt hassal az üveges hintókban. "

* * *   * *   * * *

Prófétának állott a' *Neuviai* Újság-Iró; de tsak úgy ám, hogy ha nem talál igaz lenni a' prófétziája: mindjárt le-mond a' Prófétaságról. Ezeket jövőndöli *Frantzia Ország*ra nézve: „Az *Orosz* Sereg, mellynek az északi Tengerre lejendő ki-szállásáról tudósította is már a' Tsászárné a' *Londoni* Udvar, egyfzerre a' *Seine* (*Sequana*) folyó vize' torkolatjánál fog teremni, 's a' *Havre de Grace* (*Portus Gratiae*) nevezetű ki-kötő helyet és erősséget el-foglalja; 's mivel ennél fogva nem lehet többé eleséget szállítani a' *Seine* vizén *Páris* felé: négy hét alatt mindjárt meg-érzi a' *Frantziák'* hasa, hogy bizony valami *non putaram* (rendkívül-való dolog) történt; a' hasat pedig nem lehet *Dekrétumokkal* (Nemzet-Gyűlési Végzéseikkel) jól tartani. — Ugyan azon időben meg szállja a' *Rhone* (*Rhodanus*) vize' torkolatját egy *Spanyol* hajós Sereg; 's mivel e' tájon magok a' *Frantziák* is ellenségei az új Konstitutióznak: úgy fogják fogadni a' *Spanyolokat*, mint Barátjaikat. A' *Pirenéi* bértzekről is le-ballag egy *Spanyol* Sereg. — És így már két oldalról rontódik az új *Frantzia* Pol.

Polgári Alkotvány. — A' *Helvetusok*, és *Sabaudiaiak*, egy szóra mindjárt indulnak. — A' *Prusszusok*, el-lepik a' *Rajna'* környékét, *Brisgautól* fogva *Luxenburgig* — 's közöttök megjelennek középen a' ki-költözött *Frantzia* Vitézek, kedves Vezetőjökkel Hertzeg *Condéval*, a' ki ingadozatlan talp-köre helyheti *XVI. Lajos'* Trónusát; mint helyette hajdan ama' Nagy *Condé*, *Negyedik Henrikét*.

(Ezt, lehet hinni is, nem is; már a' mint tettzik.)

A' *Párisi Nép*, nem szenvedheti, hogy a' Királyi Testörzök gyászollyák a' Tsászár' halálát. — A' külső dolgokra ügyelő mostani Ministere a' *Frantziák'* Királynak — *Dumoutier* Úr — olly Barátja a' mindenható *Jakobinusoknak* (*Republikánusoknak*), hogy közönségesen meg-igérte nékiek *Mártziusnak* 19-dikén a' *Klubban* (Gyűlésben), hogy mindenekben az ő tanáts-adásokkal fog élni.

* * * * *

Éppen most értjük, hogy a' *Svéd Király* meg-hólt *Mártz. 20-dikán*. A' bélit sértette volt meg egy szeg-darab. — A' Király-Fira, és az Ország' dolgaira hat Kurátorok fognak ügyelni, kik között első a' meg-hóltt Király' testvér Öttse, a' *Südermannlandi Hertzeg*.

Igen szép versek érkeztek hozzánk a' bóldogúlt Felség' halálára, melyeket közlünk minden órán.

(Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak* Aprilis' 6-dik napján 1792-ben költt árkusához.

A' *Martzal-tői Tsatornák'* emlékezetére írott Versezetből, közlöttük már a' MAGASZ-TALÓ VERSET E e árkusunk Tóldalékjában; most közöljük a' BESZÉLLGETÉST, melly is így következik:

Tapoltza, és Martzal vizei, mint két Martzal-tői Jobbágyok, az ő Földes Uroktól M. Gróf Amade Antaltól adóra kényszerítettnek; de mivel erre elégtelenek: a' Martzal-tői határból ki-igazíttatnak.

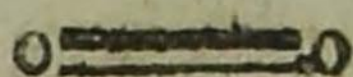
Több Jobbágyi között *Martzaltői* Grófnak, Örökös Jobbágyi e' ketten valának, Eggyet *Tapoltzának*, másikat *Martzalnak* Nemzetségek' nevén Lakosok hívának.

Régenten, bujdosó vala mind a' kettő, Szállást, lakást adott nékiek *Martzaltő*, De azon törvénnel, hogy legyen fizető, És a' Jobbágy-adót, 's munkát meg-tehető.

Gróf *Amade Antal*, *Martzaltöt* kezére Vévén, és tekintvén a' rovás-mettzésre. Nem akadt a' szeme adó-fizetésre, Azért meg-szóllamlott, 's fakadt illy kérdésre:

Tapoltza és Martzal! régi két Jobbágyom! Töletek az igaz feleletet várom, Im' én több idei rovástokat hányom, De, hogy adóztatok volna, nem láthatom.

Helységemben pedig a' henyélő Gazda,
 Ollyan, mint nem szántott, 's nem vetett
 barázda,

Henyélésért senki helyt néktek nem ada,
Azért távozzatok, te ide, te oda.

Szóll a' Martzal.

Martzal az ő sásos bajuszát simítván,
Kákából fonytt szűrét a' vállain hányván,
Hináros nadrágját, 's gúnyáját mutatván,
Ekképpen felele, magát bátorítván:

Uram! emlékezzél, hogy mi, mint halászok
Jöttünk *Martzaltöre*, 's nem szántó jobbágyok!
Bizonyítják ezt a' mi varsáink, 's hálók,
Hogy nem vóltunk soha föld-mívelő szántók.

Hálók a' mi ekénk, tsoroszlyánk szigonyok,
E' mellett akár mint tsipjenek szunyogok.

Visznek mindenfelé az úszó ladikok,
 A' mi keresményünk tzompók, tsukák, pontyok

Lám mikor kívántad, halat mindég hoztunk
Mint halász-emberek friss hallal adóztunk,
Le fizettük tehát a' mivel tartoztunk,
E' keresményünkért jó Árendát adtunk!

Szóll a' Gróf.

Ha bátor igaz is, hogy hallal adóztál,
De mellette több kárt, mint hasznót okoztál,
Határomból olly nagy teleket el-fogtál,
Hogy azért haladdal eggyütt szívem útál.

A' te halad *Martzal*, mellyel vendégeltél,
Nagy kárral elegyes, 's ha tsak így fizettél,
Te a' hal' árrából erszényt ugyan töltél,
De Jobbágyi nevet meg nem érdemeltél.

Jobb lesz nékem tzompód, 's tsukád nél-
kül lenni,

Szomszéd Rábából is lehet halat ennni.

Tudom,

Tudom, azt sajnálod, hogy *Pápára* vinni
Annyit már nem lehet, 's ott loppal el adni.

Szóll a' Martzal.

Hát a' tsík - fogásnak sem lesz tekintete?
Mellynek káposztával van annyi kelete,
Hogy disznó - hús helyett esik annak főztte,
'S kiki jó ízűen ette, és kedvelte?

Szóll a' Gróf.

A' te tsikázásod igen kis *Rubrika!*
En előttem pedig csak olyan portéka,
A' mellyet meg győzhet jó rétes vagy táska,
Jobb a' káposztával a' jó kolbász, 's hurka.

A' mi több, hogy ebből adódat fizetnéd,
'S a' tsíkot sereggel varsádba kerítnéd,
A' vizek' folyását náddal bé - kerteléd,
'S így a' tömlőtződbe menni kényszerítéd!

Sok gátod gátollya vizemnek folyását,
Természettől adott szabadabb járását,
Gátod' kerülgetvén, öntötte iszapját,
Széllyel el - terjesztvén seppedékes sárját.

Szóll a' Martzal.

Szabad legyen Uram még egy szót ejteni,
'S magamat végképpen imígyen menteni:
Hogy ha találtam is én ebben véteni,
A' bünt *Tapoltzára* jobban lehet vetni.

Tapoltza Jobbágyod terjeszti vizemet,
Tapoltza táplállya nádas vidékemet,
Távozzon ez tőlem, 's le - folyó eremet
Tapasztalni fogod, nem káros ügyemet.

Szóll a' Gróf.

Lám magad esméred, hogy bűnösök vagytok,
Azért határomból ki - iparkodjatok,
Kár - tévő Jobbágyot én itt nem tarthatok,
Mind a' ketten innen tovább távozzatok.
'S elő-

'S először te *Martzal* sáros hinároddal,
Első hidam alatt örvényes sároddal
Menj *Malom sok* felé nádas bozótoddal,
Nem tsalogatfz tovább a' halászatoddal.

Te pedig *Tapoltza*, ha tovább maradni
Akarfz határomban, Molnárrá kell lenni,
Hajts'd a' kerekeket, búzát kell örölni,
Így lehet maradást nálam reményleni.

Fejet hajt *Tapoltza*, bútsút vesz *Martzaltól*,
Sást, nádat nevelő régi paj - társától,
Tekergő, kerengő, bozótos útjától,
Sok réteket fojtó görbe folyásától.

Görzsönyi határtól mintha nyilként lönék,
'S a' Grófnak határján zsinegen vezetnék,
Sebes igetéssel fut, nehezen érnék
Utól leg - jobb lovak, ha szinte kergetnék.

Alig fut egynehány száz ölre, új hidra
Akad, 's hidon fölül most készültt malomra
Hordnak már is búzát oda zsák - halomra,
És a' malom - vám is mutat nagy haszonra.

A' *Martzal* nyakasabb vólt a' *Tapoltzánál*,
Széllyel el - terjedvén nádas bozótjánál,
Meg akart maradni sáros hinárjánál,
Több örvényből álló mélységes tavánál.

Ennek nyakasságát hogy a' Gróf szemlélte,
Soprony-Vármegyei Inzsenér Úrt *) kérte,
Hogy valamint már két tsatornát készíte,
Úgy harmadikát is vetné, mint intézte.

Elő áll, Esetét méri, ásást rendel,
Gróf' kívánságának ebben is meg - felel,
Szerentsés kezével mindent úgy intéz el,
Hogy ott a' béka is már ritkábban regel.

Fut

*) Hegedüs János a' neve, a' ki szerentsés
munkái után, több Vármegyékben nevc-
zetessé tette magát.

Fut három tsatornán gyűlevész sok vize,
Nints a' posványságnak olly ifzonyú büze,
Jobb a' szénájának mind szaga, mind íze,
Távol lak-helyétől peshedésnek göze.

Tölt ugyan költségben az árkok' ásása,
Három tsatornának több igazgatása,
Segíttséget kívánt partok' bé-omlása,
Sok fát, és nap-számot azok' karózása:

De száraz időben nevezetes halzna,
A' sok kazalokba rakott drága széna!
Vizes esztendőekben, ha vize áradna,
E' három tsatornán tsak hamar el futna.

Mert, mint tsináltt úton a' szekér frissebben
Úgy a' tsatornákon a' víz sebesebben
Mehet, és mégyen is, nints kéttség ezekben
Látta szemünk menni tellyes erejében.

A' melly vize eddig, áradás' idején
Három, négy hólnapig, meg maradott helyén,
Öt, hat napnál tovább a' kaszálló rétjén
Nem uralkodik most, sem a' legelőjén.

Ezt látván, bútsúznak onnét vizi Nimfák,
Neptunnak magvai, Nájades unokák,
Futnak bozótjából farkasok, és rókák
Járnak ezek helyett gyöpön selyem birkák.

A' vad lúdak, 's rétzék *Arpás* felé mennek,
Fészkeket itt hagyván, más tókra repülnek,
Sártsák és bujárok, sereggel költöznek
Mert nem kedvellői a' száraz teleknek.

Lúdak' tojó-helyén marha tsordák járnak,
Ki száradt lapokon sörtvélyesek túrnak,
Rétzék, sártsák helyett a' göbölyök híznak,
Mind ezek a' halnál több halznot hajtanak.

Egész gyönyörűség tsatornáin menni,
Kissebb, avagy nagyobb hajókon úszkálni,
Mindenütt, hol tetszik, szárazra ki szállni,
'S a' vólt posványokon, szárazon sétálni.

Látván e' nagy hasznát az ő Jobbágysái.
Aldgyák! mert terjednek száraz határjai;
Szemlélésre jönnek *Martzal'* szomszédjai,
Tsudálván, hogy hamar el mennek árjai.

'S ím' ezek is tüstént akarják követni,
A' Martzalt több helyen tsatornákra venni,
Készek költségekkel magokon segíteni,
'S a' hasztalan vizet haszonra fordítani;

A' Gróf nyomdokiba lépnek a' *Gentsiek*,
A' *Váti* Nemesség, és a' *Högyésziek*,
Örülnek hasznokon a' Két-*Görzsönyiek*,
Segíttiséget várnak a' Két-*Keszeiek*.

Szegényebbek ezek, 's tehetetlenebbek,
Azért is másoknál nagyobb kárt szenvednek;
De már ezeknek is nyílik reménységek,
Hogy *Martzal* árjától majd meg menekednek.

Mert *Fengler József* Úr az ő kegyes Urok!
'S Győri Püspök lévén, segíteni rajtok
Tellyes kegyelemmel akar, hogy birtokok
Tisztúljon a' víztől, 's távozzon el károk.

Ez a' Méltóság ad példát más-sokaknak
Jobbágysokat bíró Földes nagy Uraknak
Hogy színt' úgy ügyeljék javát Jobbágysoknak,
Mint keresik Atyák az ő Fiaiknak.

Azonban a' Grófnak három tsatornája,
Fiók tsatornáknak létszen ditső Anyja,
Kár hogy *Arpásnak* is nintsan erre gondja,
'S szomszéd helység felé árokba nem vonyja.

Kár! hogy más több Urak, andalogva nézik
Bátor a' *Martzalnak* káros súllyát érzik!
Kár! hogy határjokot így nem védelmezik,
'S tsatorna folyáson tovább nem idézik.

Mondgyák ugyan sokan, hogy arra esete
Nints *Martzal* vizének, mivel a' ki nézte
Győr felé, a' földet magasbbnak ítélte,
'S azért e' munkától el is ijesztette:

Ha ez igaz lenne, 's ha magassabb volna
Győr felé a' földje, arra most sem folya!
De foly, ámbár lassan, 's jobban iparkodna,
Ha a' víz számára tétetne tsatorna.

De valaminth nekem semmi gondom erre,
Úgy örömmel térek vissza *Marrzal-tőre*
A' három tsatornát szemlélő helyemre,
Hánnyon bár irígység akármit szememre.

A' három tsatornát néző közép ponton
Meg-állván, emelek oszlopot a' dombon,
Hogy a' ki fel 's alá megy az Ország úton,
E' verseket lássa az oszlop oldalán.

Gróf Amade Antal' ditsőítésére:

A' három tsatorna emlékezetére
Tétettem én ide, azok' ösztönére,
Kik a' Martzal kárát nem veszik szívekre;
Neptúnus, hogy fejét a' víz örvényéből
Ki-dugá, és látta nádas telekéből.
Hogy nagy hatalmának kissebbítésére,
Oszlop emeltetett *Amade* hírére:
Nagy bosszonkodással az oszlophoz siet,
'S minden uralkodó tziwet ottan le tett;
Le tette a' három ágú szép villáját,
'S bűnnek erefztette fejét, és szakállát
Mondván: *ha vizeimmel AMADE parantsol;*
Ő a' vizek' Ura, 's engem innen ki-tol!
Mondta ezt, 's azonnal ugrik Tapoltzába,
'S midőn bosszonkodva siet a' Rábába,
A' nádas posványban lakó Bölöm-Bikák
Magokat egyfzerre mind el-ordították!
De vizek nem lévén, hamar el rekedtek,
Malomsok, és *Arpás* felé el széllyedtek;
A' halász madarak fölötte röpdözvén
Nagy lármát ejtettek, mindenütt kísérvén!
A' halászok pedig hordták varsájokat,
Vész-kerteléseket, és a' bárkájokat,

'S haraggal az oszlop körül el-égetvén
 Más tanyákra mentek, innét bútsút vévén!
 Látták a' nagy tüzet *Céres*, és a' *Flóra*,
 Nem vala szükségek kotsira se lóra,
 Szaladnak mint lehet a' földi Nimfákkal
 Mezei, és régi gyenge Klórindákkal,
 'S látván oszlop körül a' lángalló tüzet,
 Eggyik se merített tsatornákból vizet,
 Hogy azt el oltaná, inkább élesztették
 Még a' halász eszközt mind el emésztették.
 Ünneplő tüzzé vált azok' égetése,
 Meg nem szűnt a' Nimfák' nyájas éneklése
 'S hogy a' sok vizeken győzedelmet vettek,
 A' ditső oszlopnál, tántzba kerekedtek.

Nem tudván, mi zsinat lenne a' határján?
 Óda nyargal a' Gróf tüzes paripáján,
 'S midőn az ünneplő nagy Pompát szemléli,
 Ő szívét is öröm, 's vigasság érdekli.
 Nevelték örömét, a' mezei Nimfák,
 Búza-kalászkokat szednek a' Napéák,
 Azokból koszorút sietséggel fűznek
 'S régi virágokat közikbe vegyítnek.
Céres a' koszorút kezeibe vévén
 És Gróf *Amadénak* a' fejére tévén
 Ünneplő seregét le tsendesítette
 'S nyelvét a' szollásra ekép' eresztette:
E' koszorú téged illet ó Méltóság!
Igy koronáztatik a' költséges agság!
A' Búza-kalászkok', 's rétek' nevelése
Lesz Grófi Nevednek ditső terjesztése'
A' mennyi viz siet le tsatornáidon,
Annyi földet, 's rétet nevelsz határodon!
A' mennyi víz-tsöppök azokon le folynak
Annyi 's több esztendőt az egek adjanak!
E' vólt kívánsága Céresnek, 's Flórának.
 'S ez is óhajta a' Nyájas Múzsának.

A'
KIRALYI FEL'SÉG'
ENGEDELMÉVEL.

**Költ Bétsben, Szent György' Havának (Ap-
rilisnek) 10-dik napján, 1927.**

Béts.

Húsvét első napján, fel-gyülekeztek az Udvarba dél tájban, mind azon Méltóságok kiknek szabad megjelenni az Udvarnál. Ez úttal nem mentek a' Dámák különösen a' F. Királynéhoz, hanem az úgy nevezett arany-szálába sereglettek a' Gavallérokkal együtt: úgy várták ő Felségeknek, 's a' Fő-Hertzegeknek, és Fő Hertzegnéknek érkezését: kik is az Udvari Templomból egyenellen az említett Szálába mentek. Jelen voltak ott a' külső Országai Ministerek is. Estvére barátságos és mulattságos Gyűlés 's belzélgetés (Assem-

N n

blée

blée) tartatott H. *Kollorédónál*. Oly szám-
mal voltak mind a' két nemből való fő sze-
mélyek, hogy alig fértek. Mind az Udvar
nál mind H. *Kollorédónál* jelen voltak ne-
hány Tagjai az *Erdélyi Mélt. Deputátciónak*,
kik közül Gróf *Gyulay József* ö Nságát —
ezt a' hetven esztendő ösz, de még is szinte
ifjúi elevenességgel bíró Méltóságot — nem
hagyták egy nézéssel az idegenek.

Az ide való *Frantzia* Követ, bé-adta F.
Királyunknak Mártz. 11 dikén azon feleletet,
mellyet a' böld. Tsászár' utolsó irására küldött
a' Fr. Király. Az említett feleletre, következ.
értelmű választ adott által H. *Kaunitz* a' Fr.
Követnek, Királyunk' nevében: 1.) Ö Felsége
éppen azzal az értelemmel és szándékkal va-
gyon a' *frantziák* eránt, mellyel volt böld. édes
Attya. 2.) Még a' *Frantziák* meg nem szűnnek
zenebonáskodni: addig nem hiszi ö Fels., hogy
félbe szakadhasson, a' külső Hatalmasságok-
nak Fr. Orzágra nézve lett öszve szövetezése.
3.) A' melly katonai készülétek vagynak az ö
Fels. Birodalmában: azok csak védelemnek
okaért való készülétek; de a' Fr. Orzágiak,
valóságos hadi, és meg-támadásra tzelező ké-
szülétek. Ha ö Fels. még nagyobb készüléteket
is szükségeseeknek lát a' végre, hogy el ölje a'
gonoszt *Belgyiomban*, mellyet a' zenebonás fejű
Frantziák, főkép' a' *Jakobiták* igyekeznek ott
eszközleni: ki izabhat abban határt ö Felsé-
nek?

Gróf *Károlyi József* ö Nagysága is eggy
lesz a' *Frankfurtba* menendő Követség' Ga-
vallérjai között.

A' *Bábel és Ninive* szerzője *Hoffmann* Úr, még Professor nevet visel; de nem tanít. — *Alxinger* Úr, már második (Isten adja, utólsó) *) darab *Anti-Hoffmant* ad ki ellene: mellyben nagy szabadsággal, de szint olly fundamentomosan fedezi fel *Hoffmann* Úrnak ítélet, és akaratbéli erőtlenségeit a' Világ előtt.

Bétshez közel, *Neudorf* nevű faluban van egy gazdag Serfőző. Ez, feles számú válogatott vonó ökröket szokott tartani, mellyek között vagynak *Magyar Ország*iak, de vagynak *Svájtz*er, 's más Tartománybéliek is. Történt nem régiben, hogy mindele betegedtek többnyire. A' *Magyar Országból* valók csak hamar fel vették magokat, a' jó fűvön; de a' *Svájtz*er, és más Tartománybéliek mind el döglöttek — közel harminzig valók. — Már a' Serfőző fel fogadta azólta, hogy ő egyéb vonó ökröt nem tart Magyar Országinnál; mivel ennek erősebb természete van, úgymond, mint más fajta marháknak. — Kétség kívül, mások is fogják a' Serfőző' példáját követni. — Ezt méltán megjegyezhetik magoknak a' marhával kereskedő Hazafiak, 's illendő hasznokra fordíthatják.

Magyar Ország.

A' *Pesti* Univerfitásban üressen állott Orvosi Tanító széket *Schraut* Úr; az *Aesthetikáit* pedig *Schédius Lajos* Úr nyerte el.

A'

---

*) Ezek az *Alxinger* Úr szavai.

A' Hg. *Eszterházy Antal* gyalog Regementjéből, el-ment már egy Batalion *Belgyiomba*; most marsiroz ismét négy száz Ember.

Hóltt hírét írják *Tállyáról*, Kamerális Fiscális T. Péts *Ujfalusi Péchy Sigmond* Urnak. — Meg halálozott T. Sz. *Péter Málk Ferentz* Ur is, életében a' *Köszegi* Distribtuális Tábla' Alleffora.

Györből, April. 4-dikén.

A' Ns *Vármegye*' részéről, Aprilisnek 3-dikán adatott-meg az utolsó tisztség, el-felejtethetlen *II. Leopoldunknak*. Jelen vólt ezen tisztség-tételen maga is a' mi kedves Fő-Ispányunk, Ország-Birája ő Kegyelmessége, az egész Nemességgel egygyütt, az öreg Templomban. Püspök *Pierer* Ur ő Nsága mondotta a' gyászos Misét; úgy színtén azután az abszoluziót is. — Közöséges Gyűlést tartván Ns *Vármegyénk*, a' Fő Ispány Ur' előlülése alatt, most is az első rendes Vitze-Ispány Tek. *Zsibrik Antal* Urat rendelte egyik Deputátusnak, a' jövő Ország-Gyűlésére; másodiknak pedig Nságos *Bezerédi Ignátz* Urat.

* * * * *

Nápolyból Mártz. 24-dikén. Minthogy a' Küldöttnek meg tiszteletetése által főképpen a' Küldő tiszteletetik meg: tehát a' *Nápolyi* Felség, még azzal is tetézte, Gróf *Széchenyi Ferentz* ő Exc. ja eránt meg bizonyított sok rendbéli kegyességeit, hogy, boldogútt *II. Leopold* Királyunknak helybe h gyása után Sz. *Januarius* Rendje nagy K.relatjével tisztelete meg a' Gróf Urat; és még

még ezen kívül, egy drága gyémántos *Medaillon* (hosszas kerekded formájú, Melly ékelességgel) melynek közepén a' F. *Nápolyi* Királynak képe szemléltetik. Igen szép; és mind kedves Hazánknak, mind a' Küldött Urnak örökös ditsőffégekre szolgáló kifejezésekkel adta által a' kegyes Király az említett Rend - tzimert és Medaillont. Ezen kedves tárgyról bővebben fogok írni következő Levelemben. — — Meg ajándékozta ő Felsége, az Iffjú Gróf *Széchenyi Lajos* Nevelőjét *Tibolth* Urat is, úgymint a' ki, Titoknoki tisztséget visel Hazánk Küldöttje mellett, egy arany piksissel, mellynek fedelén a' F. Király és Királyné neveiknek kezdő betűik F. és C. vagynak gyémántból ki rakva.

A' Vallás' ereje.

Gallitziának Brody nevezetű Városából meg - szökött ezen elztendő' elein egy *Bermann Dávid* nevű Zsidó, 32000 ezer arannyal. A' Kreditorai azt találták fel, hogy átkot mondassanak mind azokra, valakik tudják említett *Bermann Dávid* tartózkodása helyét; vagy talán van valami annak vagyonjából az ő kezek között: még is ki nem nyilatkoztatják. A' múltt Január. 23-dikán ment véghez az átok mondás, következő tzeremoniával: Meg hirdettetett, hogy általán fogva fekete öltözetben jelenjen meg a' Zsidó Gyülekezet a' Zsinagógában. A' közönséges Isteni tiszteletnek végződésével, fekete gyertyák gyújtattak, 's a' leg öregeb-bik *Rabbi* fel - nyitotta a' törvény - könyv - tartó ládát, ki - vette a' törvény - könyvet, 's bé - fedvén azt fekete materiával, ezen

igé-

igéket szökött: „*Az Isien' nevében fog e' mostani átok ki-mondatni. Minthogy ki ki tudja közölünk, minémű ereje legyen az efféle átoknak, kívánom én, hogy senkit se fogjon a' meg, a' ki ártatlan.*“ E' meg-lévén, következő hirdetést tétetett a' Rabbi az Egyházi által: „*Minekutánna Bermann Dávid nagy summa pénzzel álno-kúl el-szökött, 's mostani hol-léte nem tudatik: tehát vóltaképpen intetik kiki, akár-melly nemű vagy idejű legyen, hogy ezen Bermann Dávid' tartózkodásának helyét, vagy ha annak vagyonjából valami vólna az ő kezei között: haladék nélkül bé jelen-tse az ide való Kerület-Rabbijának; mely-lyet ha nem tselekeszik: a' Móses' öt Köny-veiben meg-íratott minden átkok fognak ő reá szállani, érdeklenni fogják az ő lelkét, 's meg-ölik.*“ Elő-vette annakutánna a' Rabbi Móses' öt Könyveit, 's valamennyi átkot foglalnak ezek magokban, mind el-olvasta rémítő szóval; a' mellyet még iszo-nyatósobbbá tett egy kos-szarvból készült kürtnek fuvása. — Tsak hamar az a' foga-natja lett az átok mondásnak, hogy egy Zsidó jelentést tett maga felől, hogy ő 40 arannyal adós Bermannak.

Az *Irrlandiai (Hiberniai)* Katholikusok sorsának jobbra fordulásán nagy igyekezet-tel 's foganattal dolgozik a' *Killalai* Protes-táns Püspök. — Emberséges jó Ember érte.

A' *Svéd* Királynak, Mártz. 20-dikán tör-tént haláláról való hir, nem igazodott meg. Érkeztek ugyan is már *Bétsbe* az nap költt *Stokholmi* tudósítások is, mellyek némi-né.

némű reménységet láttatnak nyújtani a' Király meg-gyógyulásáról. Az említett tudósításokból ezeket is olvassuk: „Oberst-Lieut. *Liliehorn* volt, a' ki meg-intette 's kérte a' Királyt, egy név nélkül való Levélben, hogy ne menne Mártz. 17 dikén estve a' Bálba. — A' gyilkos, más nap dél előtti tiz órakor tudódott ki. Neve: *Ankerström*. Kapitányságból tétetett volt nyugodalomra. — A' Király, nagy és tsendes lélekkel szenvedte mind azon fájdalmat, melyeket okozott a' seb, és még inkább a' golyóbisoknak, sréteknak, és szeg-daraboknak a' testéből való ki-szedegése. A' gyilkos' szája valója szerint t. i. egy kerek 's egy metzett golyóbissal, 12 nagy szemű srétekkel, és 7 kis szeg-hegyekkel volt töltve a' ki-lőtt pisztoly. — A' Király, maga diktálta beteg ágyából azon fő Személyeket, a' kik vigyék az igazgatást; valamint azoknak kötelességeit is; és mind a' neveknek, mind az instrukciónak maga kezével írta a' nevét alájuk.

J e l e n t é s.

Említettük vala nem régiben, hogy a' *Debretzeni* külső Tanátsnak egy érdemes Tagja, *Ns Tsáti György* Ur, valamelly hasznos Magyar Méhész-Könyvetskét szándékozik világ eleibe bocsátani, *Erdélyi* Kántzellárius, és *Bihar Vármegye'* Főispánnya Gróf *Teleky Sámuel* ő Kegyelmességének ajánlva. Már a' munka ki-nyomtatott, még pedig 2300-szor azért, hogy mind a' két Magyar Hazában el-terjedhessen. Tanítkérdések, és feleletek által. A' méhekről, mézről, sonkolyról, és viafzról való oktatáson kívül, még ezen két hasznos kérdé-

seknek meg-fejtését is magában foglalja:
 1.) Hogy' kell jó méh-sert készíteni, 's azt sokáig el-tartani. 2.) Hogy' kell a' megromlott, vagy meg-veszett, 's hibás borokat helyre-hozni, vagy meg-jobbítani. — Tsupán öt árkusból áll, az arra kötetlen négy garas. — Ugyan tsak *Debretzeni Lakos* Ns *Keres Mihály* Úr, egy köz haszonra tézé-
 lozó munkát fordított Németből Magyarra illy tzim alatt: *A' jó Gazdasszony*. Kéz-
 írásban 18 árkust téfzen e' munka, mellyet örömet által adná a' nemes gondolkozású Fordító valamelly Könyvnyomtatónak, nem kívánván tőle egyéb jutalmat vagy ötven nyomtatványnál; és ha ezen fordítás világot láthatna: leg ottan hozzá fogna *A' jó Gazda'* fordításához is.

Húsvét' másod napján, az úgy nevezett *Leopold'* hegyére lovaglott fel a' Török Követ sok Tisztjeivel együtt; és annak kellő tetejen ebédlett, H *Deligne'* Haditármes palotájában. Ezt a' palotát, régi épületből készíttette ő Hge a' mai íz szerént, 's fellyül a' homlokára ezt iratta: *Chateau de mon refuge* (az én menedék kastélyom); alább pedig Horát. ezen szavait:

Sit meae sedes utinam senectae

Sit modus lasso maris et viarum

Militiaeque.

Életünkben izebb ki-látású helyet ezen hegy-nél, és a' szomszédjánál a' *Kahlenberg*nél nem láttunk. El lát onnan az ember 10—15 mért-földnyire bé *Magyar Országba*. Lája *Austr.* jó darab részét, 's *Morva* és *Stájer Ország'* széleit. A' Duna' tsavargásainak szemlélése gyönyörködteti a' nézőt, 's láttatik előtte a' kényes *Béts* mintegy le-lapúlni.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent György' Havának (Áprilisnek) 13-dik napján, 1927.

Béts.

Az *Austriai* Hódolás pompája' alkalmazásával mindenkor szokásban vólt még eddig, hogy egy tzipra fa-alkotványból bort folytatott, kenyeret, és darab sültteket hányatott le a' *Város*; de mivel ez a' szokás, ezer meg ezer rendeletlenségeket okozott eleitől fogva: tehát most bé töltötte ő Felsége, azon szokásnak el-törlése erántt való kívánságokat minden okosan gondolkodóknak: böltsen rendelvén e' folyó Hónapnak 7-dik napján, hogy az a' summa, melly-be került volna a' most következő Hód-

dolás Innepén (April. 25-dik napján) a' Bakhus alkotvánnya; az, a' szegények között osztassék - el a' Plébánusok által.

Tegnap eskettetett öszve H. *Lichtenstein János*, Gróf *Fürstenberg* Kis - Asszonyai. Nagy számmal jelentek meg ezen házassági pompára a' Dámák, és Gavallérok; de mindnyájan fekete ruhákban, az Udvari Gyász miá. Tsak maga vólt a' Menyasszony más szín, t. i. drága fehér ruhában. Feje, mellye 's a' t. tündöklöttek a' sok gyémántoktól, mellyeket itt, a' Férjhez - menetel előtt nem szoktak viselni a' fő származású Kis - Asszonyok.

Sok Fő Dámák, és Gavallérok takarodának le innen *Kis - Martonba* (Soprony - Vármegyébe, a' hol *Eszterházi Antalné* ö Hertzegsége' két Testvérjeinek, szül. *Hohenfels* Gróf Kis - Asszonyoknak, *Fálffy József*, és *Waldstein* Gróf Urakkal való kettős lakodalmok, ezen hónapnak 16-dikán fog tartatni a' Hertzegi Kastélyban.

Újra

Újra is úgy értjük, hogy az *Erdélyi* Mél. Deputátzió' dolgai igen jól folynak.

A' mint hallyuk, zöld paszomántos tsizmákat fognak kapni a' Kir. Ns Testörzök, a' Koronázás' pompájára.

Nápolyból, Mártz. 26-dikán.

„Gróf *Széchenyi Ferentz* ö Excell. nak a' *Szent Januárius'* Rendjével, 's egy drága *Medaillon*nal lett meg-tiszteltetését említetem vala, tegnap előtt botsátott levelemben egy két szóval; most meg-írom annak módját is, minden környülállásokkal egygyütt. — Valamint az ide lett érkezését, 's Követtsége' tárgyát, egy Levél által adta hírül ö Excell. ja, az első Miniszternek Gen. *Adon* Úrnak, kit arra is kért egyszersmind említett Levelében, hogy nyerne nékie audientziát ö Felségeknél: most hasonlóképpen, minekutánna már egészen el-végezte volna ö Excel. ja azon kötelességét a' *Nápolyi* Felséges Udvarnál, mellyre ditső Hazánktól méltóztatott: meg-írta el-menő szándékát az első Miniszter Úrnak, 's kérte, hogy elközlene nékie az Udvarnál még egy audientziát, a' mellyen meg-köszönhesse sok rendbéli el-felejthetetlen kegyességeket ö Felségeknek, mellyeket a' *Magyar Nemzetért* méltóztattak mutatni hozzája; 's tőlök tartozott bútsút vehessen. A' Miniszter — ez a' minden tekintetben derék, és minden ditséretre, 's tiszteletre érdemes Úr — olly kifejezésekkel válaszolt az ö Excel. ja' irására, mellyek mind kedves Hazánk', mind annak Küldöttje eránt viseltető drága indulatoknak

eleven képei, és magyarázóí valának; 's jelentette, hogy ő Felségek Mártz. 24-dikére délelőtti tizeneggy órára rendelték az audientziát. Az említett időre tehát meg-jelent ő Excellenziaája, ugyan azon Udvari Palotában, mellyben az emlékeztető - pénzeket ajánlotta vala bé a' *Nápolyi* Királynak, 's a' mellyben már ez úttal is jelen volt ő Fels. a' Király, a' maga Fő Udvari Tisztjeitől, a' Fő Ministerektől, és a' *Sz. Januárius'* Rendjének számosan öszve gyülekezett Vitézeitől körül vetetve. Ő Excellenziaája, egy háláadó Beszédet tartott a' Királyhoz, mellyben érzékeny szívvel meg-köszönte ő Felségének, hogy a' *Magyar Nemzet'* tiszteletének 's szeretetének külső jeleit, az *emlékeztető - pénzeket*, olly meg-elégedéssel fogadta el, 's olly gazdag mértékben bizonyította mind a' Nemzet eránt közönségessen, mind pedig ezért, ő Excellenziaája eránt is különössen a' maga ritka Fejedelmi kegyességét. Végezetre, mind a' Nemzetet, mind magát az ő Felsége' kegyes emlékezetébe ajánlotta. — A' Gróf Úr' Beszédére, különös drága indulattal válaszolt a' Királyi Felség. Köszönte újjolag a' *Magyar Nemzetnek* róla való szives meg-emlékezését, 's kérte a' Grófot, hogy győzné meg a' *Magyar Nemzetet* arról, minémű betsülettel, 's szeretettel viseltessék hozzája ő Felsége. Sajnálkozását nyilatkoztatta - ki azon, hogy már a' Gróf Úr elmenne. — Hogy pedig fennmaradandó külső jelét is adhassa ő Felsége, a' *Magyar Nemzetre*, 's annak érdemes Küldöttjére ki-terjedő örvendetes meg-elégedésének; ki-vévén zseb-

zsebjéből egy Levelet, által adta azt a' Gróf Urnak, illy szókkal: „Ezen Leveléből Magyar Kántzellárius Gróf Pálffy Urnak, meg fogja érteni a' Gróf Úr, hogy F. Királynának helybe-hagyását meg-nyertem legyen arra, hogy én a' Gróf Urat, Országom' első Rendjének Tzimerével fel-ékesíthessem;“ melly Tzimert *) ugyan akkor a' nyakába is függesztett ő Felsége a' Gróf Urnak, 's a' bevett szokás szerént meg akarta ölelni; de a' Gróf Úr le-hajolván, a' kezét tsókolta meg a' Felségnek. Azután a' jelenlévő Méltóságok mind rendre tsókolták a' Gróf Urat, kinek szive úgy annyira meg-indúlt ezen meg-betsülhetetlen hajlandóságnak édes tapasztalására, hogy elégtelen vólt, érzett örö-

---

*) Ez, egy láng színű széles pántlikáról függő nyóltz szegletes tsillag, mellynek közepén, Nápoly Ország' Pátronussának Szent Januáriusnak képe vagyon, illy alól-irással: In sanguine foedus. — A' Szent Januárius' Rendjét, 1738-ban fundálta néhai Károly, akkor Nápolyi, azután pedig Spanyol Országí Király, 's a' mostan uralkodó Spanyol, és Nápolyi Királyoknak, és az özvegy Tsászárnénak édes Attya. Hatvanra van a' Rend' Vitézeinek száma határozva; de most tsak ötven-négyen vagynak. Ezek is vagy Királyi vérből származtak, vagy pedig az Országnek leg-első, 's leg-nagyobb Férjfiái.

örömének, tiszteletének, és háládatosságának szóval való ki-nyilatkoztatására. — A' Király elől, Királyné ő Felsége eleibe vezettetett a' Gróf Úr, az első Minifter, és az Udvari Fő Lovász-Mester *Marchese del Vasto* Urak által. Meg-hálálta a' Gróf Úr a' F. Királynénak is, Nemzetünk, és maga személlye eránt tetézve mutatott kegyességét, 's annak további fenn-tartásáért esedezett. A' Királyné, szép ki-fejezésekkel köszönte meg ez úttal is, a' *Magyar Nemzetnek*, személlyéről való meg- emlékezését, 's különös meg- elégedésének nyilatkoztatása mellett, reá bizta a' Gróf Úrra, hogy részéről is hitesse el a' *Magyar Nemzettel*, minémű szerető 's betsülő indulattal viseltessék az eránt. — Ki-jövén a' Királynétól, kérte az első Minifter a' Gróf Urat, hogy menne vele a' Státus-Kánczelláriájába; holott ő Felségek' nevében által-adta a' Gróf Úrnak, felette gyönyörű ki-fejezések között, a' *Nápolyi* Királynak gyémántok közzé foglaltt Bépét, Felségek Királyunkhoz, és Nádor-Ispányunkhoz szólló Levelekkel együtt — és még egy arany pikszist, mellynek fedelén a' *Nápolyi* Felségek' neveiknek kezdő betűik *F.* és *C.* vagynak gyémántból ki-rakva. Ezt, az Iffjú Gróf *Széchenyi Lajos'* Nevelőjének *Tibolt* h Úrnak rendelték ő Felségek, úgymint a' kinek szerentséje vólt, az emlék-pénzek' bé-nyújtása alkalmatosságával Titoknoki tisztséget viselni. “

Magyar Ország.

Pestről, April. 8-dikán.

„A' Magyar Kamara' Archivuma, Proto-

tocolluma, Expediturája egészen külön vált már, a' F. Helytartó Tanácsától. A' Kamarai Tanácsosok száma tízre vagyon határozva; úgy nem külömben a' Titoknokoké és Concipistáké is. Még a' Tanácsosok 3; a' Titoknokok is 3; a' Concipisták pedig öt hijjával vagynak. Ezen ürességeknak (Vákántziáknak) bé-töltése eránt, meg van ugyan már a' projektum, öt száz érdemes személlyek között.

Nagy-Szombatból, April. 7 dikén.

„Szükségesnek itélem, a' *Magyar Hírmondó* hitelességének fenn-tartására, hogy ha valami hiba talál abba bé-tsúlai, nemelly igazaknak véltt tudósítások után: az leg ottan meg-jobbítottassék. Illy hibát találtam a' *Hírmondó* 473-dik lapján, mellyet is tüstént kívántam barátságosan fel-fedezni az Uraknak. Ez az: *Nyitra Vármegyének Perefzlény* nevű helységében, meg-engedte a' *Nagyszombati Káptalan* a' *Zsidóknak*, hogy magoknak *Zsinagógát* építhessenek. — A' *Posonyi Német Újság* szavain építettek az Urak, tudom; de hogy ezek, hazugságot foglaltak magokban: onnan világos, mivel egész *Perefzlényben* mind öszve három *Arendátor Zsidó* lakosok vagynak. Ezeknek is tsupán egyyike lakik azon fele részében a' helységnek, melly a' *Nagy-Szobati Szemináriumé*. “

Debretzenből, Mártz. 31-dikén.

„Az ide való Reform. Kollégium más rendbe hozatott, mint vólt ez előtt. A' ta-

tanítás' módja úgy van ki-tsinálva, hogy a' Deák Iffjak, hat elztendő alatt egész iskolai Kursusokat (pályájokat) el végez-hessék. A' Professzor Urak, nem fogják diktálni a' magok letzkéjeiket; hanem a' tessz a' kötelességek, hogy értelmes és vilá-gos rövidséggel magyarázzák azon könyve-
ket, mellyeket kezekbe ad a' Superinten-dentzia, 's a' melly könyvek mind meg-lesznek a' Tanulóknál is. Már első Május-ban, fel-áll ezen új tanítás' módja. — Ki fogja a' tanításban fel-váltani néhai Profess. T. *Ormos* Urat, a' kit *Szoboszlóra* vivének-ki Predikátornak, T. *Esperest Halmy* Ur' helyébe; még bizonytalan. — T. *Sinai* Ur' tanító székét, T. *Budai Esaiás* Ur' nyeri-el, a' ki már úgy is jó ideig viselte abban a' Helytartóságot, még pedig nagy ditsérettel. De addig ki fog ezen székben Helytartó len-ni, míg *Budai Esaiás* Ur' meg járja a' külső Akademiákat: nem tudom. — — A' Predi-kátor Urak között is, nagy változás leve itten ezen elztendőben. T. *Béllyei* Ur' nyu-godalomra tette magát, 's itt lakik tsendesen maga házában. Helyébe hivattatott T. *Szik-szai György* Ur', a' ki eddig az Ispotályban viselte ditséretessen Predikátori hivatalát. Ispotálybéli Predikátornak megy ki, Városi Predikátorságból T. *Deáki* Ur'. Ennek he-lyébe, még senki se hivattatott. — — Főtisz *Hunyadi Ferentz* Ur' Superintendensége hely-be hagyatván a' bóldogúltt Felségtől, ki-hirdettetett a' múlt Jan. Super. Gyűlésben; a' midőn három Superint. Notáriusok is válasz-tattak, úgymint: TT. *Hétzei Dániel*, és
Be-

Benedek Mihály Predikátor Urak , és egy Világi Ur. “

A' közelébbi *Hírmondónkba* iktatott *Győri* Levélből , ki - maradott vólt e' következendő tzikkely :

„Itt a' Püspök , és Káptalan , Mártzius 23-dikán tartotta a' halotti tiszteletet , Istenben bódogúltt Kiralyunkért. Oszlopokon álló szép gyászos alkotvány emeltetett az öreg Templom' közepén jeles fel-írásokkal , mellyeket szerzett részint versekben , részint folyó beszédben , Főtisz. *Majlát* Kánonok és *Pápotzi* Prépost Ur. A' négy szegleten , két két sugár oszlop tartotta a' felette való gerendázatot (trabeationem) , a' mellyből négy bólt - hajtással öszve tsukódott , teke üregű módra (instar cupae) a' felső fedél , mellynek hegyében állott a' Tsászári Sas a' Magyar Tzimert viselvén. A' négy szeglet oszlop-székeken írva vóltak a' következő példázó képek : az elsőn , egy asztalon oltár képében egy füstölgő temjén edény ; a' másodikon Salamon' itélete , a' két peres Asszony' dolgában , a' meg-fojtott gyermek felett ; a' harmadikon , egy vitorlás tengeri hajó ; a' negyediken , egy leveles fa' derekában lévő két öszve fogódzott kéz. Az első ábrázolás jelentette a' religiót ; a' második , a' kereskedést ; harmadik a' bölts itéletet ; negyedik végre a' békességet. — A' Requiem Misét maga a' Püspök tartotta , igen szomorú musika alatt. Az Absolutziót a' Mise után , a' Püspökön kívül , még más négy Infulátus Pap Urak mondották szomorú gyászos énekkel , az alkotvány' négy szegletén. Ezek után

után tartatott, megént Infula alatt, Főtiszt. *Majlát* Urtól a' *Sacrum Gloriosum*, melly, mintegy *Apotheosis* képpen esik, az Anya-szentegyháznak rendtartása szerént, az az, azon való öröm képében, hogy a' meg-hóltt Felség, mái az örök bódogságban vagyon.

A' Svéd Királyról.

Minthogy magunkról itélvén, méltán gondolhatjuk, hogy minden érd. Olvasóink kívánniak még tsak leg-kisfőbb környül-állásait is tudni a' *Stokholmi* szörnyű esetnek, t. i. a' *Svéd Király'* meg-lövetésének: ehez képest közöllyük az újjabb tudósításokat is, mellyek érkeztek *Stokholm* Városából. — A' Bálba lett menetele előtt néhány órákkal, következő értelmű, de minden név alól-írás nélkül való *Frantzia* Irást vett a' Király: „Méltóztasson Felséged, eggy olly Embernek intését meg-halgatni, a' ki nints ugyan a' Felséged' szolgálatjában, Felséged' grá-tziáját nem keresi, 's Felséged' hibáinak nem hízalkezik; de még is kívánnia a' veszedelmet el-hárítani, mellynek ki vagyon téve a' Felséged' élete. Ki van tsinálva — Ne kételkedjen Felséged benne — hogy megöllyék Felségedet. Majd meg-ették kezeket lábokat az öfzve-esküdtek, hogy a' múltt héten tzéllyokat nem érhatték, mivel el-halasztotta a' Bált Felséged. El-tökélették magokban, hogy ma próbát tegyenek. — Maradjon otthonn Felséged, 's ne menjen az ezután tartandó Bálakba is, leg-alább ebben az esztendőben. Hadd gőzölögjék ki magokat a' vétket forráló fejek. Ne mulat-gas-

gasson Felséged, a' *Hagai* Kastélynak földszinén lévő szobáiban is. Egy szóval, legalább egy hónap alatt vigyázzon magára Felséged. — Soha se igyekezzon rajta Felséged, hogy ezen Levélnek az Íróját ki-tanúlhassa. Tsak történetből esett, hogy tudtával vagyon néki ez a' szörnyű szándék, melly Felséged' életét erányozza. Hiddje-el Felséged, hogy semmi különös haszna sints néki abból, ha a' Felséged ellen gondolt gonoszt el-hárítja. Ha a' Felséged' bérért szolgáló Seregei, erőszakoskodni kezdettek volna *Geflében* a' Polgárok ellen: úgy fegyveres kézzel hartzolt volna ennek a' Levélnek Írója Felséged ellen; de a' gyilkosságot utálja ő. “

Minekutánna el-olvasta volna a' Király ezen Levelet, meg mutatta azt a' nála lévő Gavalléroknak, illy maga ki-nyilatkoztatása mellett: hogy ő méltán kétségeskedhetik egy nevezetlen Ember' intésének valóságában; hiszen, úgymond, a' Redutban is a' maga Alattvalói között lessz ő, kiknek szeretetekre nem ok nélkül tarthat számot. Ha tsak ugyan tzielba van véve az ő élete, mindenütt végre lehet hajtani a' gyilkos szándékot, 's szintén úgy az ő maga szobájában, valamint a' redutban. Estvéli tizeneggy óra után tehát meg is jelent a' Király a' redutban, és minekutánna egy jó fertály órát mulatott volna *Essen* Gróffal, egy magános lózsében; azt mondja mosolyogva a' Grófnak: Lám! hogy nem tsalatkoztam meg vélekedésemben. Ha valósággal öszve esküdtek volna valakik, az én éle-

életem ellen: mikor vihették volna inkább véghez a' magok szándékjokat, mint éppen most, midőn tsupán magával voltam az Urral? Fogta tehát magát, 's lement a' lozséból a' föld' színére, és a' tolongó sokaság között kezdett sétálni; hanem tsak hamar észre vette, hogy egy állortzás mindenütt a' nyomában vagyon. Vissza fordul tehát, hogy majd meg-szóllítja a' Maskarát; de ez tüstént háta megé vonta magát a' Királynak, 's reá lőtte a' nálla lévő két pisztolyoknak egyikét (szél-pisztoly volt, a' mint írják), 's éppen a' háta' girintze, és a' bal tsipeje között találta a' Királyt a' lövés; melly ámbár nagy sebet okozott: volt még is annyi ereje a' Királynak, hogy maga lábán egy közel lévő kabinétba ment, 's ott egy kanapéra dülvén, mind addig nagy tsendességgel beszéllgetett a' körülötte lévő Gavallérokkal, míg elő nem jöttek a' hivatott Doktorok, és Seborvosok, kik is meg-visgálták a' sebet; de nem lehetett egyebet ki-venni belőle, egy szeg-darabnál: mindazáltal Professzor *Acrell* azt a' jelentést tette, hogy a' nemessebb 's félthetőbb belső részek között egy sem sértetett meg. — A' visgálás után, bekötetett a' seb, 's el-vitetett a' Király a' maga szobáiba; holott is el-szenderedett, és jótskán alutt éjfél-utánni két óráig. Két órával azután, úgymint négy órakor, eret vágtak rajta. — Hogy a' Kir. Familia, úgy nem különben az Ország' Tanátsossai, és a' külső Országi Ministerek is szemmel látott tanúi lehessenek a' Király' hogy-létének: mind

mind a' maga ágyához kívánta őket a' beteg Felség.

Mindjárt, hogy a' szerentsétlenség érte a' Királyt: parantsolat adatott ki, a' Város Kapui' bé-záratása eránt, 's rendelések tétettek, a' gyilkosnak kézre-kerítése felől. Más nap jókor reggel ki-hirdettetett, hogy a' ki fel fogja fedezni a' gyilkost, tiz ezer tallér jutalmat nyer; a' ki pedig kézbe adja, huszonöt ezer tallért. Dél-előtti tiz órára ki-tudódott, 's el is fogatott a' gyilkos, ki (a' mint jelentettük már) eggy obsitos Kapitány, *Ankerström Jakab* nevezetű. Az Udvari Törvényfszék leg ottan hozzá fogott a' vizsgáláshoz, 's a' mint Mártz. 20-dikán irták *Stokholmból*, egyre folytatja azt dél-előtt, és délután. Az első vizgálás' alkalmatosságával, mindjárt ki-vallotta a' maga tselekedetét a' bünös; valamint azt is, hogy ő eggy el-vesztett processusáért akart bosszút állani a' Királyon; úgymint a' melly processusban néki lett vólna, a' mint ő hiszi, igazsága.

Elegyes Tudósítások.

Szebenből azt irják, hogy a' *Móldva és Oláh Országi* fő fő Lakosok között, sokan hagyják oda ezen két Tartományokat. A' jószágaikat, az *Orosz Tsászárné* veszi meg; magokat pedig olly feltétel alatt fogadja bé az *Orosz Birodalomba*, hogy negyven éltendeig semmit se tartozzanak fizetni.

A' *Török Tsászár* olly rendelést adott ki, hogy ezentúl a' *Porta'* Alattvalói, se Konsulok, se Vice-Konsulok (más külső Hatalmasságok' kereskedésére ügyelő személy-

mellyek) nem lehetnek. — Akarja azt is, hogy az ollyatén idegen Atyáknak gyermekeik, kik *Török Birodalombéli* Leányt vettek feleségül, mind úgy tartassanak, mint *Török* Jobbágyok, 's ugyan azért fő-adót is tartozzanak fizetni; de ezen rendelés ellen protestáltak a' külső Hatalmasságok' Ministerei: mivelhogy nem tsak a' Konsulok, 's Tolmácsok, hanem még a' külső Ministerek között is házasodtak öszve némellyek, a' *Porta*' Alattvalóinak Leányaikkal.

A' *Marokkói* Tsászár Szerentsés vólt, a' testvér Öttse ellen való hartzban, melly a' múltt Febr. 12-dikén történt. Először ugyan kétséges vólt a' had' ki-menetele, 's maga is sebet kapott a' Tsászár; de azért meg nem tsüggedt, 's végre tsak ugyan diadalmat is nyert az Öttse' seregén: és a' mi nagyobb, maga is az el-esttek között találtatott a' testvér Öttse. — 2500-an jutottak a' megveretett sereg között elevenen a' Tsászár' kezébe, kiket ez a' különben is kegyetlen *Ember* mind le-nyakaztatott a' tsatapiatzon.

Casseres nevű *Spanyol* Városban, egy új Törvénytörést állított fel nem régiben a' Király, a' Nép' kérésére; mivelhogy messze esett oda a' *Valladolidi* Törvénytörés. Történik, hogy egy ifjú Cavallér vadászatra megy nem régiben említett *Casseres* Városából. A' mint ment, meg támadták valamelly Pásztorinak az ebei az ő kutyáit. Egy vadászkutya szinte meg-fojtotta volna már egy kutyáját a' pásztornak, ha ez, egy husánggal (darab fával) rá nem vont volna arra.

Ezt

Ezt látván a' Gavallér, egyet se szól; hanem elő veszi a' puskáját, 's agyon lövi a' Izegény pásztort. Hírével esik e' dolog az új Törvényszéknek, el-fogatja a' gyilkost, 's halálra itéli. Az exekutzió véghez ment, hanem az nap reggel halva találtatott a' Törvényszék' Kormányozója a' maga ágyában. Sok szúrások látszottak a' testén. — Tudósíttatván a' Király ezen szörnyű gonofságról, leg ottan szoros parantsolatokat adott - ki, a' gyilkosoknak ki - tanulása eránt.

A' *Portugalliai* Korona' Örököse, egy olly kegyes Rendelést adott ki mindjárt a' maga igazgatásának első napján (Febr. 27 diken) mellynek ereje szerént szabadon bocsátattak sok szerentsétlenek, kik már régtől fogva senyvedtek az Inquisizio Tömlöttzeiben.

Az új *Spanyol* Ministerről, *Aranda* Grófról is azt írják, hogy éppen nem Barátja az Inquisitziónak.

Nemes tselekedet.

Gallitziának Sanock nevezetű helységében lakik egy Izegény özvegy Kapitányné, a' ki már két elztendőktől fogva jutott négy kis Gyermekével együtt árvaságra. Méltó reménység vagyon eránta, hogy fizetést fog kapni kegyes Fejedelmünktől; hanem hogy addig is legyen néki miből élni, olly szép summát tettek öszve számára az ott helyben lévő Polgári, és Katona Tisztviselők, hogy 15 forint kész pénzt kap tőlök hónaponként. Segíttetik ezen fellyül, búzával, 's más elességgel is, a' szánakozásra méltó Özvegy.

Az

Az élet' árra Austriában.

Bétsben, April. 2-dikától fogva 7-dikig
ment *Posonyi* mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	46 — 62
A' rozsnak	.	.	.	.	27 — 31
Az árpának	.	.	.	.	25 — 30
A' zabnak	.	.	.	.	16 — 22

Fiseménynben (Fischamend),

April. 5-dikén *P.* mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	52 — 55
A' rozsnak	.	.	.	.	24 — 27
Az árpának	.	.	.	.	21 — 22
A' zabnak	.	.	.	.	10 — 18

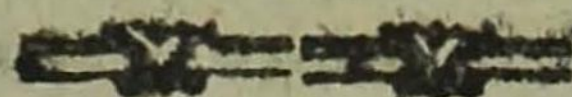
Draszkirchenben, April. 5 dikén

Pos. mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	52 — 64
Az árpának	.	.	.	.	26 — 27
A' zabnak	.	.	.	.	16 — 19

J e l e n t é s.

Két el-adó óltárra való Kép találtatik *Bétsben*. Mind kettő, ama' nevezetes *Strudel* Kép-író' munkája. — Jó gondviselés alatt vóltak, azért is leg-kislebb kár sintsen bennek. Eggyik, tiz lábnyi hosszáságú, és hét hüvelyknyi szélességű; a' másik hat lábnyi hosszáságú, és négy hüvelyknyi szélességű. Amaz, Krisztus Urunk' születését; e' pedig a' Kereszt-fáról való le-vételét ábrázollya. Amazon hét nagy figura, és tiz Angyal; ezen pedig hét nagy figura, és négy Angyal szemléltetnek. Ezer ezer forint egynek az árra. A' ki bővebben kíván felölök értekezni, hozzánk igazíthatja kérdéseit.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent György' Havának (Áprilisnek) 17-dik napján, 1927.

Béts.

A' múltt Kedden (Ápril. 13-dikán) nem adhatott — audientziát ö Felsége. Más napra halasztotta tehát, a' midőn reggeli 7 órától fogva, egész dél - utánni két óráig állott talpon; 's úgy halgatta-meg a' hozzája folyamodott ügyes - bajosokat.

A' Török Követ' Emberei, ma akarnak próbát adni a' lovaglásból, dárda - hányásból, 's más egyéb efféle gyakorlásokból.

Ausriai Belgyiomból, tegnap előtt estve érkezett ide *Károly Fő Hertzeg*.

Nevezetes egy tzeremónia tartatott itt ezen hónapnak 10-dikén, a' mellyen jelen volt, sok más Méltóságokon kívül, ő Fels. a' Királyné is, a' *Toskánai Nagy Hertzeggel*, *Antal*, és *János Fő Hertzegekkel*, *Mária Clementina*, és *Mária Amália Fő Hertzeg-Allzonyokkal*, 's *Saxoniai Antal Hertzeg*, és Hertzegnével együtt. Az úgy nevezett *Német (Teutonicus) Rend' Vitézei* közzé vétetett fel t. i. az említett napon, *Pellegrini* gyalog Regementbéli Kapitány Gróf *Sinzen-dorf Károly*. Talpig fekete alsó 's felső ruhában vezettetett bé ezen Gróf Úr a' Rend-Templomába, a' régi Vitézek által. Tsupán a' haja, melly nem volt bé-fonva, hanem szabadon le-eresztve, ékesíttetett fejr pántlikával. A' szent Mise' kezdődésével, bé-vezettetett a' segrestyébe, holott is talpig fényes pántzélba öltöztettetett, 's fejébe sisak tetetett, mellynek tetejéről magas tollak lengedeztek hátra felé. Illy formán öltözködve, és egy nagy olvasót kezében tartván, ki hozatott a' segrestyéből, 's az Offer-torium után le vétetett a' vitézi kard is az oltárról, 's fel köttetett az oldalára, mellyet ki vonván hüvellyéből Gr. *Harrach Aloysius* Ur, az *Ausriai Német Vitézek' Kollégyio-mának Feje*, reá ütött azzal háromszor az új Vitéz' két vállára. A' Vitézzé való létel' tzeremoniájának több részei közzül való volt az is, hogy le feküdt az új Vitéz artzal, és kezét ki terjesztve a' földre, 's úgy maradt mind addig, míg a' Minden Szentek' Litá-niá-

niáját el énekelték. Végteré, rendre ölelték 's tsókolták egymást a' Vitézek, az új Vitézzel együtt. — A' Templomból, Gróf *Harrach* Ur' palotájába lett a' menetel, a' hol is szokás szerént el olvastattak az új Vitéz előtt a' Rend' törvényei. — A' *Német Rend*, *Palestinában* fundáltatott *Valpot Henrik* által, 1190-dik esztendőben, a' Bóld. Szüz' tiszteletére, 's szolgálatjára, a' honnan *Mariánusnak* is neveztetett ez a' Rend. Minek-utánna ki hajtatott a' *Saracénusok* által *Palestinából*, *Ptolemais* Városába vette magát; onnan *Német Országba* jött, a' hol a' 13-dik századtól fogva, egéssz a' 16-dikig bírta *Prussziát*, *Livoniát* (*Liefland*), és *Kurlandiát*. Még most is sok jószágai vagynak, hanem szerte széellyel *Német Országban*, 's *Alsátziában*. A' Rend' Fő Mesterének (*Hoch - und Deutschmeister*) többre megy esztendőnként a' jövedelme száz ezer tallérnál. Most a' Fő-Mesterséget, Fő Hertzeg, és *Kolóniai* Választó Hertzeg *Maximilián* viseli, kinek Koadjutorává tétetett *Jósef* Fő Hertzeg. — Bizonyos Kollégyiomokra vagyon fel olzva a' Rend, 's ezen Kollégyiomok azokról a' Tartományokról neveztetnek, a' mellyekben jószágai vagynak a' Rendnek. Minden Kollégyiomnak vagyon különös Feje, de a' ki a' Fő Mestertől függ. Harmintz izig kell meg mutatni a' maga *Német* Nemesei származását, a' ki Tagja kíván lenni a' *Német Rendnek*. A' mi a' Vallást nézi, nem tsak Katholikusok, hanem Evangélikusok is lehetnek Vitézekké, és az Evangy. Vitézek meg is házasodhatnak; de a' Katholikusok

nem. — A' Rend' tzimere: egy fekete kereszt, mellyen kissébb formában egy arany kereszt vagyon ki-formálva. Az arany kereszt' 4 szegletein, lilomok szemléltetnek; a' közepén pedig két fejű sas. A' Vitézek, innepi alkalmatosságokkal fejér köpönyeget vesznek magokra, mellyre ezüst szélű fekete kereszt vagyon varrva. Közönségesen fekete keresztet szoktak viselni az öltő ruhájoknak bal részén.

Ezen folyó hónapnak 14. dik napján, reggeli kilentz és tiz óra között végezte ditső életét, ama' mély tudományú, nagy érdemű, és nem tsak *Europában*, hanem a' föld' golyóbissának más részeiben is ismeretes nevű Hazánkfia T. *Hell Maximilián* Úr 72 esztendőskorában. Halálát, mellyet a' mértékletes élet által tartóztatott hátra olly sok szép ideig, okozta a' száraz betegség. — *Selmetzbánya* ditsekedhetik, ezen nagy Embernek belőle lett származásával; ditsekedhetnek a' hajdan fel-állott *Jésus-Társaságának* még életben lévő Tagjai is, hogy ez, egy vólt az ő számok között. — Minekelőtte *Bétsbe* hozatott vólna, hogy itt az *Égről való tudományt* taníttsa, 's *Égi* vizsgálásokat tegyen: hasznosan tanított vólt már az előtt mind a' két *Magyar* Hazában. Meg-betsülhetetlen munkái kézben-forgóbbak, hogy sem mint szükség vólna azokat említenünk. Kár, hogy ezeknek számát nem nevelhette azon *Utazásnak* le-írása, mellyet tett *Hell* Ur, a' *Dániai Király'* költségén 1769-dik esztendőben, szintén a' jeges *Tenger'* partjára *Vardehuusba*, a' holott el-kö-

követett égi vizsgálásai által, egész erőben meg-felelt a' felőle való nagy reménységnek. Említett Utazását 3 Részekben szándékozott ki-adni, rézre mettzett sok szép táblákkal együtt, mellyek nagyobb részént már készen vagynak. A' *Magyar Nemzetnek*, nem tsak azért lehetett volna kedves ez a' munka, hogy *Magyar Hazafi* írta; hanem mivel a' *Laponiaiaknak* a' *Magyarokkal* való nagy hasonlatosságokról sok Értekezéseket foglal magában; melly Értekezéseknek ki-dolgozásában annál szorgalmatosabban forgolódott *Hell Úr*, mivel Nemzetét igen szerette: melly drága indulatját gyakran tapasztaltatta velünk. — Melly igen örült, midőn *Magyar Országának* közönséges, és különös Mappáit mutattuk néki Anyai Nyelvünkön! Hasznos tanáts-adásival, 's útasításival sokat segített bennünket; 's mi valóban mondhatjuk, hogy igen sokat vesztettünk benne. De vesztett az egész tudós Világ; vesztett a' szegénység is, mellynek tehetsége szerént gazdagon alamisnálkodott. — A' *Dániai*, és *Lengyel Királyok* is fogják fájlalni kétség kívül *Hell Úr'* halálát, úgy-mint a' kit életében sok szép ajándékokkal, és levelekkel meg-tiszteltek. — Tegnap délutánni öt óra tájban adatott meg nékie az utolsó tisztesség. Nem vólt ugyan olly pompás a' halotti tzeremonia, mint a' *Reynoldsé Londonban*, mellyről H h árkusunkban emlékeztünk; de valóban *Anglus Lelket* mutatott eggy ide való Iffjú Méltóság — *B. Benchler* — a' *Hell Úr'* hideg tetemeinek meg-tisztelésében; mert azokat meg nem en-

engedte a' *Bétsi* közönséges temetőbe temettetni: hanem, mint valamelly drága kintset, *Mödling* Mező-városa mellett lévő *Intzesdorfi* jólzágaiba vitette, 's ott takartatta el,

M a g y a r O r s z á g.

Nyiregyházáról (Szabolts - Vármegyéből),
 Aprilisnek 6-dikán.

„Itt most jó, és kellemetes tavaszi idők járnak, úgy hogy már a' heverő marháknak a' szénára kevés szükségek vagyon. — A' gabonának az árra, ezen a' részen most is olly óltsó, mint az aratáskor vólt; de a' hús, és szalonna, a' marhák' drágasága miá, minden ruházattal együtt nagyon drága. Bártsak a' F. Kormányozó Székek, a' szegény szántó-vetők' 's gazdák' könnyebbségére, a' mester-emberek' rendetlen nyereségeket méltóztatnának meg-határozni. — A' nevezetesebb újságok körülöttünk ezek: A' Hegyallyán, *Tokajban*, a' múltt 1791-dik esztendőnek vége felé, egy 60 esztendős Asztalos Mesterembernek, magánál iffjabb harmadik Feleségétől, ép, és eleven három gyermekei születtek egyszerre, kik mindnyájan az Annyokkal együtt fűssek, és egészségesek. — Néhai Tek. *Ibrányi Miklós* Vice Ispány, és Konsiliárius Urnak ritka példájú kegyes Özvegye, Mélt. *Ajnátskői* Bárá *Vétsey Mária* Asszony ö Nsága, ezen hónapnak negyedik napján érte el kedves, és ártatlan életének tsendes végét; hagyván maga után olly jó Keresztyén, 's Hazafi Magzatokat, kik már mostan is valóságos Olz.

Ofzlop - Emberei kezdenek lenni Tek. Ns Szabolts Vármegyének.

Pestről, April. 12-dikén.

„Mélt. *Németh János* Ur' helyébe, nem Iffjú Tek. *Végh Péter* Ur, Ns *Fejérvármegye*' Fő Notáriussa lett Personális Itélőmesterre (*Protonotarius Personalititius*), a' mint ezt előbbi Levelemben íram; hanem T. *Majláth György* Ur, eddig a' Tek. Kir. Táblának rendkívülvaló (*supernumerarius*) Assellora, kit is Personális Ürményi ő Excell. ja maga nevezett leg-ottan a' törvény szerént Itélőmesternek, mihelyest hírével esett, Mélt. *Németh* Urnak Direktorra való tétetése.

A' *Pesti*, és *Budai* Magistrátusok, mind a' két Városban számba vétették a' házakat, az úttzákat is tsináltatják, 's szüntelen tisztogattatják, a' Koronázás' tzeremoniájára.

A' Magyar Játékok' állapotjáról most többet nem írhatok, hanem hogy a' hid előtt a' *Budai* részén már sok esztendőktől fogva álló nyári Teátromban fognak tartatni; 's April. 20-dikán lesz az első jádzás. A' Jádzók' száma még eddig 13 Férjfiú, és 5 Asszonyi Személlyekből áll.

Ns *Nógrád Vármegyéből*, Mél. Konsil. és első Vitze Ispány *Muslay Antal*, 's Tek. második V. Isp. *Gyürky István* Urak fognak küldetni a' jövő Diétára.

(M. Cons. *Darvas Ferentz* Urat, *Jósefnek* találтам vólt írni minapi levelemben.)

Erdély Ország.

Kolosvárról, Mártzius' 27-dikén.

„A' ki azt írta az Uraknak, hogy Püspök ő Excellentiája, német nyelven tart-

tartja a' maga prédikáttzióit: az, igen el-
 árulta magát, hogy nem szokott másokat
 ki-rekeszteni maga meg-jelenésével, a' pré-
 dikáttzió-halgatásból. Igaz az, hogy né-
 metül is prédikáll ő Excell. ja a' Nagy-böjtön
 által minden Tsötörtökön az Anya, vagy is
 a' *Parochiális* Templomban; de prédikáll
 magyarul is minden Szeredán a' *Piárisiák'*
 Templomában, és ha talám nem olly tzifra
 ki-fejezésekkel is, mint ama' nagy *Magyar*
Cicero Pázmány Péter; de valóban hasonló
 buzgósággal. A' többek között egyszer a'
 Kormányfzék' Ülése, Kedtől Szeredára halad-
 ván, 's annak a' szokás szerént négy órakor
 dél után lévén vége, szememmel láttam ő
 Excell. ját a' Konsilium-Házból egyenesen
 a' Templomba menni, és minekutánna el-
 végezte a' prédikáttzióját, azután ment hat
 óra tájban haza ebédelni.

A' Fő Kormányfzéknél annyi most a'
 dolog, hogy noha az Üléseknek rend szerént
 délutánni három 's négy órakor szokott
 végek lenni: még is a' *Judiciale Exhibitu-*
moknak referálására (az Alsóbb - Törvény-
 széki határozásoknak a' Kormányfzék eleibe
 való terjesztésére), 's kivált a' processusok'
 el-látására, vagy meg-visgálására, nem
 igen jut idő; úgy hogy Gubernátor ő Kegyel-
 messége' távol-lététől fogva (mellynek már
 6-dik hónapja) ha jól emlékezem, hat vagy
 hét processusnál több nem referáltatott;
 van pedig referálatlan szaporább ötvennél,
 és még több is gyűl. — Nem tudjuk, ha
 le-érkezik é ő Excell. ja első Májusra, a'
 mikorra vagyon tudni illik határozva, a'
 Ha-

Határnok - Katonaság' dolgában ki-nevezett *Mixta Kommisszió'* első Ülése; melly Kommissziónak Préseséül ő Kegyeimessége rendeltetett.

A' Fő Kormányfő, azt parantsolta vala tavaly az *Exaktorátusnak*, hogy a' *Camerátikumokat* (Kamarai dolgokat) is deákúl folytassa. Ezen rendelés eránt jelentést tett az *Exaktorátus* az Udvari Kamarához, 's egy'zersmind eleibe terjesztette, hogy a' deák nyelv nem olly alkalmatos az említett dolgok' folytatására, mint a' német; mellyhez képest azt a' végezését küldötte le közelébb az Udvari Kamara az ide való *Thesaurariátusnak*, hogy a' *Kamerális Exaktorátus*, valamint hajdan: úgy ezután is németül folytassa a' dolgokat.

A' Svéd Király'

élete, mellyet olly sok tüzes ágyúk kémél-
lének meg a' közelébb múltt *Orosz* háború-
ban: tsak ugyan áldozatja leve a' gyilkos
Ankerström' pisztolyának. A' múltt Pénte-
ken hozá t. i. egy *Stokholmi Kurir Bétsbe* a'
szomorú tudósítást, hogy *III. Gustáv* Márt.
29 dikén valósággal meg-hólt; 's az igaz-
gatást a' *Südermannlandi* Hertzeg viszi már
addig, míg az Iffjú Király, a' ki most 13
esztendő, Ember-korra jutánd, az az, a'
meg-határozás szerént, 19-dik esztendőbe
fog lépni. — A' Nép, ki-mondhatatlanúl
meg-indúlt a' Király' esetén, 's félő, hogy
az ebből származott neki-keseredése, dühös-
séggé ne vályyon. — Hogy ezen félelem,
fundamentomon épül: meg lehet onnan
ítél.

itélni, hogy Mártz. 19 dikén reménység vólt
 még a' Király' életéhez, 's már akkor olly
 rendelést adott - ki a' Király' nevében az
 Igazgató Tanáts, mellyből ki-tettzik, hogy
 a' Nép nagy zúdulásban vólt. Ezen rende-
 lésnek egy részét kívántuk ide iktatni, melly
 is így következik: „Nyomos reménységünk
 vagyon felőle, hogy minekutánna már a'
 bünösöknek egy része el-fogatott, 's a'
 Törvényték által kérdőre vonatott: ezen
 történetnek mind kezdete, mind egész folya-
 matja tökéletes nap-fényre fog hozódni;
 csak hogy azzal a' tsendességgel, 's törvé-
 nyes renddel tétessenek körülötte a' lépések,
 a' mellynek követésére határoztuk mi ma-
 gunkat; de nem titkolhatjuk, hogy nekünk
 alkalmatosság szolgáltattatott az attól való
 tartásra, ne talán a' mi hív Alattvalóinknak
 szeretetek, és buzgóságok olly tüzességgé
 vályon, melly a' bünösöket ki-vehetné a'
 Törvényték' kezei közül, 's ennél fogva
 a' gonoszság' valóságos miben-létének ki-
 tapogtatását, melly kiváltképpenvaló módon
 meg kívántatik a' mi magunk, és a' mi ked-
 ves Alattvalóink' tsendességére, 's bátorsá-
 gára, meg akadályoztathatná. Ezen okból,
 valamint arra nézve is, hogy az ártatlanok
 erőszakot ne szenvedjenek, úgy parantsoljuk,
 mint leg főbb próbáját a' szeretetek 's en-
 gedelmességnek; és kívánjuk a' mi hív Alatt-
 valóinktól, hogy magokat egész tsendesség-
 gel visellyék; a' míg a' Törvényték' visgá-
 lásai fognak tartani, sehol ne tsoporloz-
 zanak, hanem várják el békességes türéssel,
 mire határozza a' Svéd Törvény, mellynek
 ol.

öltalma alatt vagynak ők mindnyájan, 's fognak maradni, azoknak sorsokat, a' kik vétkeseknek találtnak, 's légyen bizonyos felőle kiki, hogy Mi, a' mi Kir. kötelességünk szerént, 's a' mi hív Alattvalóink' szívetekkel való meg-elégedésünkből abban az erőben fogjuk a' bűnösök ellen végre hajtani az Ország' törvényeit, a' melly erőt az Isten, 's a' mi hív Alattvalóink adtak kezünkbe." — A' Nép' le-tsendesítéséért tselekedte egy részént a' Kormányozó Tanács kétttség kívül azt is; hogy egy *Conjurátus*-nak (öszve-esküdtnek) fel-fedezéséért 4 ezer tallért tett fel jutalmúl. — Ezen előadott két rendelkezések, Mártz. 19-dikén tétettek közönségesekké. — Mártz. 20-dikán azt hirdettette meg az Igazgató Tanács, hogy valaki estve megy az úttzán, egy kis lámpást tartozzon vinni magával; de a' lámpás úgy nevezett vak lámpás ne legyen. A' ki valamelly zenebbnánál, verekedésnél, sportozásnál 's a' t. lámpás nélkül találtnak, mint gyanús el fogatik, 's árestomba vitetik. — Éjjel nappal vigyázók járják a' Várost, és hogy valamelly könnyebbülése lehessen a' Katonaságnak 's Polgárságnak: a' Király Regementjéhez tartozó Vadász - Korpus, melly 300 Emberből áll, *Stokholmba* hivattott *). — Mártz. 22-dikén újra meg intettek a'

---

*) *Néhány Svéd Regementekről azt írják, hogy mihelyt hírekkel esett a' Király' meg-lövetése, hivatlan is mindjárt Stokholm felé indultak.*

a' *Stokholmiak*, hogy tsendessen várják a' Törvényiszéki vizsgálásoknak ki-menetelét, 's meg-parantsoltatott, hogy senkit ki ne botsássanak a' Városból passzus nélkül; hasonlóképpen a' további rendelkezésekig bé se botsássanak senkit; hanem ha különösen hivattatik valaki a' Királytól, vagy Kurirúl küldetik: mindazáltal ez a' tilalom nem terjed - ki, a' Tartomány - béli Kommuni-tásokra.

A' gyilkos *Ankerströmről* azt olvassuk, hogy eggy ő a' nagy jószágú Urak között, 's igen szerentséssen házasodott. Márt. 20 - kán költ némelly *Stokholmi* Levelek szerént, ki-vallotta vólt már akkor az öszve-esküvést, 's annak széllyát is. Ezen vallás - tétel szerént, száz tizenegy Nemesek esküdtek öszve, kik rész szerént széllyel a' Tartományokban lakoznak, rész szerént a' fő Városban. 36 tizikkelyekből állott a' *plánumjok*. Ki vólt közöttök tsinálva, hogy ha a' Királyt szerentséssen meg-fölzthatták volna életétől: tehát mindjárt azután a' *Südermannlandi* Hertzeg-nek, úgy nem különben a' Király' hív Köve-tőinek: *Taube* és *Armfelt* Generálisoknak; *Kuuth* és *Hakanson* Báróknak, 's több illye-neknek is el üttették volna a' fejeiket, 's a' Városban meg - hordoztatták volna. A' Seregek' kormányozását, Királyi Testörző-Oberflieut. *Liliehorn* vette volna által, az, a' ki a' név nélkül való intő levelet botsá-totta a' Királyhoz. A' Korona - Örököse, meg - hagyatott volna életben, és a' trónus-ban; hanem olly határok közzé szoríttatott vól-

vólna a' hatalma, hogy tsupán azt hajt-
hassa végre, a' mit a' Rendek el - végeztek.
— Eggy újjabb, t. i. Mártz. 23-dikán költt
Stokholmi Levél meg nevez némellyeket az
el-fogattak közzül, úgymint: Iffjú Báró
Ribbinget, Iffjú *Horn* Grófot 's a' t. Meg-
nevezett eggyet ollyat is, a' kitől, ha meg
nem ölte vólna magát: leg inkább ki lehe-
tett vólna tanulni az öszve - esküvésnek
egész mivoltát. Ez vólt B. *Bielke*, a' ki a'
közelébb múltt Ország - Gyűlésben Királyi
Titoknokból, a' Státus' Számtartó Tanáttsá-
nak Tagjává választatott; de mérget vett-
bé, melly tselekedetének azt az okát adta
halála előtt, hogy ennél fogva meg mene-
kedjen a' lelki - esméret' furdalásától, és ne
kénteleníttessék ki - vallani az öszve esküvés'
részeseit, 's az azt tárgyazó dolgokat.

A' meg - hóltt *Svéd* Király' erős lelküsé-
gének eggy igen különös példája az is, hogy
midőn meg-lövetése után eggy óldal-szobába
vitetett vólna a' tántzoló palotából, 's vette
észre, hogy Gen. *Armfelt* egészen el-sárgúlt,
és egy szót sem tudott szólni; meg fogván
a' kezét, így szóllott hozzája: *No Barátom!*
mi lelte az Urat? ne illetődjön - meg olly
nagyon. Hiszem tudja az Úr maga tapaszt-
alásából, mi legyen egy seb.“ Ezzel le-
ültette a' Generálist maga mellé, 's paran-
tsolta, hogy egy pohár vizet adjanak néki.

Szárdiniának fő Városában *Turinban*,
nagy láрма vólt a' múltt hónapnak 25-kén,
mellyre, holmi nap - számosoknak, 's korhel
be-

betyároknak, a' Tanulókbba való veszések szolgáltatót első alkalmatosságot Mártz. 18-dikán. A' Tartományi Kollégiumhoz öszve tódúlt, és dühösködő nép-sepredékét, feles számú gyalog és lovas Katonaságnak kellett széllyel verni. A' leg-vakmerőbb zsiványok között, négyen le-lövettek. — Mártz. 27-dikén meg-hirdettette a' Tanács, hogy a' csoportozások újra meg-tiltatnak; és a' Katonaságnak parantsolat adatott ki, hogy az említett tilalom ellen vétőkre mind-járt tüzet adjanak.

Anspach és Bayreuth

Tartományainak, a' *Prussziai* Király' részére lett közelébbi el-foglaltatások' alkalmatossággal, némelly erőszakoskodások történtenek azért, mivel a' *Prussziai* Király' Emberei, olyan helyekre is ki akarták a' magok Fejedelmének uralkodói jussát terjeszteni, mellyek, egy vagy más tekintetben, a' fenn nevezett két Tartományokhoz tartoztak valaha. — Békesség' kedvéért tehát olly nyilatkoztatást tétetett a' *Prussz.* Király Mártz. 24-dikén a' maga *Regensburgi* Követe által az ott lévő Követeknek, 's különösen azoknak, kiknek *Principálissai* (Küldöik) a' *Frankóniai* Kerületből valók, mellyben vagynak t. i. *Anspach*, és *Bayreuth* Tartományai is; hogy ő (a' Király) nagy megilletődéssel értelte az el-követett kedvetlen dolgokat, 's erőszakoskodásokat: ő azokat tellyességgel helybe nem hagyja, és kész mind azoknak eleget tenni, valakik megbántattak az ő részéről.

Még

Még itt is következik valami, a' Svéd dolgokról.

A' közelébb múltt Ország - Gyűlés, koránt sem folyt, 's végződött olly szép szerént, és tsendesen, a' mint némelly magános tudósítások hírtették. Minthogy a' Király semmit se engedett vólt meg nyomtatásban kiadni az Ország - Gyűlésről: e' vólt az oka, hogy nem lehetett semmi különöst meg - tudni, a' Gyűlésbéli ellenkezésekről. Most írják már, hogy a' Király' kívánságai ezek vóltak: 1.) Kötelezze magát arra az Ország, hogy ezüst málzáát fog adni nékie 2.) Hogy az ő magános adósságait ki fizeti. 3.) Leggyezzenek meg benne a' Rendek, hadd vehessen fel ő az Ország' kontójára, újjolag tíz milliót. — A' Rendek, nem állottak egyetbe, hanem hogy 3 milliót vehessen fel költsön a' Király. — Azt is akarta a' Király a' mint írják, hogy az ő általa fel állított Igazgatás módjának változhatatlansága, Ország fundamentomos Törvénynyévé tétetessék; de a' Tartomány Marsalja Gr. *Kuuth* nem állott reá ezen akaratjára a' Királynak, 's eleibe adta néki, hogy ha szándékának végbe vitelét sürgetni fogja; sok hiv szolgáinak életét teszi ki veszedelemre. A' Tartomány' Marsalljának tselekedete annyira tettzett az úgy nevezett Oppozitziónak (Ellenkező félnek) hogy egy feles számú Deputátziót küldött a' Landmarsal Házához, melly meg - köszönje annak patriotismusát, 's kérje meg, hogy adja által a' Képét, hadd függessztethessék

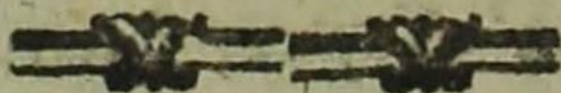
sék fel az, a' Nemeselek házába, azon derék Emberek' Képeik közzé, a' kik érdemesekké tették magokat a' magok Rendjek eránt. — Minekutánna el - végezte volna a' reá bizott dolgot szóval a' Deputátzió: fel - emelte a' régi *Svéd* szokás szerént a' Marsalt, 's nagy *vivát* kiáltozások között körös körül tántzolt vele a' házban. — Irják végre azt is, hogy azt sem várta a' Király, hogy alájok irják magokat a' Rendek az Ország - Gyűlési végzéseknél; hanem hirtelenséggel bé - fejezte a' Gyűlést; mellynek a' vólt az oka, hogy egymást érték a' Kurírok, kik mind azt a' hírt vitték *Geflébe* a' Királynak, hogy nagy mozgások vagynak *Stokholm* Városában.

A' *Frantzák*, igen rútúl vesztegetik egymást.

Új módi Leány - kérés.

Egy *Hamburgi* 30 esztendő, szép természetű, négy ezer tallér jövedelmű, 's néhány esztendő múlva 13000 forint Kapitálissal birandó, 's a' tudományokban járatos Férjfi, ki hirdettette az Újjságokban, hogy ő egy derék származású, vagyonos, és jól nőtt Iffjú Leányt kívánna magának Feleségül. Meg nevezte az Embert is, a' kihez; és az időt, a' meddig jelenthetik magokat a' Feleségeknek való szépek.

(*Eggy árkus Tóldalékkal.*)

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Aprilis' 17-dik
napján 1792-ben költt árkusához.

Fejérvárról, Sz. György Havának 3dikán.

Nem olvasta az, Magyar Ország Histó-
riáit, a' ki kétségbe merné hozni, a' Ma-
gyar Nemzetnek, Királyai eránt viseltető sze-
reztét, és tiszteletét. Újj bizonyyságát adta
ezen nemes-Lelkűségének ditső Nemzetünk
Néh. édes Atyánkhoz F. II-dik *Leopold*
Királyunkhoz mind életében, mind halá-
lában meg bizonyított indulatjával. Vala-
hová érkezett Hazánkban, ezen kegyes Fel-
ségnek véletlen haláláról való hir: min-
denütt szív dobbantó, könnyeknek záporát
árasztó, és gyászos halotti pompákat esz-
közlő hir vólt az. A' vólt különösen e' mi
Városunkban, és Megyénkben is, a' hol jó
Püspökünk M. *Milassin* Miklós Úr a' Káno-
nok Urakkal lett tanátskozása után, Kirá-
lyunk halálát nagy meg illetődéssel adta tud-
tára Istentől gonviselelése alá bizott nyájának,
's meg hagyta, hogy három napokig tartó
halotti inneplések által, adják meg az utolsó
tiszteiséget ditsöültt Királyunknak.

Itt *Fejérváron*, egy *Gyász alkotvány* is
emeltetett a' Szentegyházban, melly sok egő
gyertyákkal, az ide alább következő Fel-irá-
sokkal, 's ábrázolásokkal ékesítettetett. — Böjt-
más Havának 27. napján kezdődött a' halotti
Inneplés. Püspök ő N. kinek az Isteni szolgál-
la-

latokban való épületes buzgósága különben is esmeretes, maga tartotta ez nap az oltári áldozatot. Ezt követték az Anyaszentegyháznak rendes szokása szerént való Absolutiók, a' Gyász alkotványnak mind a' négy részénél. Végbe menvén ez is, olly szívre ható módon éneklettek tábori musika mellett, azon ifjak, kik a' H. *Eszterházi* Antal Reg. jéhez neveltetnek, hogy a' jelenlévőket mind meg-könnyeztették. — Más nap Fő T. *Mező-Szegedi* Szegedy Pál Ur tartotta a' halotti Misét, a' ki *Esztergomhoz* közel Sz. *Benedek* Apátura, és Káptalanbéli Lector Kánonok, Püspöki Vikárius, és Auditor Generális: harmadik nap pedig Fő Tiszt. *Wlafsits* József Káptalanbéli Custos Kanonok Ur, és a' *Duna* szigetében Sz. *Jakab* Apátura, a' ki fő eszköz volt a' Gyász-alkotvány' készülésében is, mellyhez hasonlót nem láttak még itt ekkoráig. A' Requiem végeztével, említett Fő Tiszt. *Szegedy* Pál Ur tartotta a' *Sacrum Gloriosumot*. Az Inneplés két utolsó napjain mind végig jelen volt Püspök ö Nagysága az Isteni szolgálaton. — Az Absolutziókat a' Kánonok Urak végezték.

A' Gyász Alkotványt ékesített Fel-írások, az Ábrázolásoknak elő adásokkal egygyütt így következnek:

Aeternitati.

Petrus. LEOPOLDUS. II.

Caesarum. Augustorum.

Filius.

Serenissimae. Mariae. Ludovicae. Hispaniae.

Conjux.

Im.

Imperio. Romano. et Regnis.
Hunga: Bohem. Dalm. Croat. Sclav.
a DEO. datus.

Rex.

Quatuor supra decem Prolibus foecundus.
Parens.

Pius. Justus. Clemens. Munificus.
Princeps.

Tempore involuto, eoque brevissimo.
Bella minantia Composuit.

Pacem Regnis restituit.
Immortalitate Dignissimus.
Monarcha.

Inopinato mortis casu.
Conjux Reginam.

Pater charissima Pignora.
Imperator Imperium.
Rex Regna.

In maximo moerore reliquit.
Viennae in Austria Calendis Martii
Anno Salutis. M. DCC. XCII.
Regni II.

Aetatis XLV.
Conjugii XXVII.

cui

Moerens, Lugensque
Parentat.

Collegium Sacerdotum
Alba. Regalense.

* * * * *

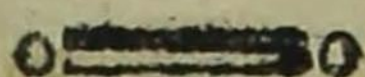
*In latere sinistro infra Virginem flentem
quae Hungariam referebat.*

Heu fata! Titan Austriaci Poli
Regumque Phaenix Augustus occidit,

Q q 2

Nec

Nec flebili surgit sepulchro
 Hunniacos beet ut, Penates ;
 Ah ! dignus annos vivere Nestoris,
 Quin mille lustris, milleque saeculis,
 Aevoque ter dignus perenni,
 Orbis amor cecidit Augustus.
 Gens funde maestas Hungara lachrymas,
 Metam nec ullam pone doloribus.
 Ah ! sortis ah Vindex cupitae
 Augustus ecce jacet ! gemendum est.

* * * * *
 * * * * *

In latere dextro infra Genium flentem.
Rex pius Hungariae jacet hac Leopoldus
in Urna,
Cernere, quem sicco lumine nemo potest.
Augusti tumulum cernens Gens Hunnica
plange;
Morte Patris Patriae mortua vita tua est.
Augustus cecidit, tristis Germania plange;
Amissa Imperii quanta Columna tui!
Sed tu praecipue nutrix regalis alumni.
Plange Ducem magnum, magna Vienna
tuum.
Rex fuit humanus, comis sermone, be-
nignus
Officio, castus mente, fideque pius.
Dignus, ut et terra Hunc lugens defleret
acemtum,
Quo posthac majus vix habitura decus.
Haec, qui busta vides, nisi fleveris adve-
na, saxi
Asperius quovis fragmine pectus habes.

Sym.

* *

* *

* *

Symbola 7.

I.

Rosa marcescens

Cum lemmate:

Quam cito marcescit?

Augustus Caesar Divumque, Hominumque
Voluptas,

Vix oriens populis occidit orbis amor.
Flebile quis timuit fatum hoc vernantibus
annis?

Mors tamen hunc florem praepete falce
metit.

II.

Duo Corda.

Cum lemmate:

Corda populorum opes Principum.

Divitiae non sunt argenti pondus, et aurum,

Caesar opes populi corda vocare solet.

Corda habet Augustus, vivitque in corde
suorum;

Nam candor morum gratia, corda movet.

III.

Mors falcem tenens.

Cum lemmate:

Nulli parcit honori.

Sceptra pedo, famulosque suis mors Regi-
bus aequat,

Hac tumultata urna Principis ossa docent.

Falce senes, juvenesque sua mors falce tru-
cidat,

Sauciat haec Reges, Pauperibusque nocet.

IV.

Organum, ex quo mors maximam

fistulam excipit, cum

cum lemmate:

Feralem dat fracta sonum.

Attoniti stupuere animi gemitusque sonabant,
Imperii quando prima columna ruit.
Dissona feralem cantu dant organa vocem,
Prima suo si sit fistula mota loco.

V.

Ventus arborem convellens

Cum lemmate:

Et levis aura nocet.

Arbor, ut innumeros, quae spondet florida
fructus,

A tenui vento stirpe revulsa perit.
Sic succisa jacet Patriae spes omnis in
herba.

Morte Patris Patriae, spesque salusque
jacet.

VI.

Virtus

Cum lemmate:

Post fata superstes.

Aeternum vives; terrae Germanidos Heros,
Laudis, extingvet nomina nulla dies.
Perpetuo vives; nam nescit funera Virtus,
Nec poterit Virtus vel tumultata mori.

VII.

Iustitia

Cum lemmate:

Cuique suum.

E folio Leges nuper dictatam eburno,
Ambulet ut recto fasque, piumque Gradu,
Prima tribunalis vix tango limina, jam me
Decussit rapidae saeva procella necis.

C. Rds. P. N. E. C. A. C.

Kas.

Kassáról Böjt más Havának 23-dikán:

Városunk, ezen hónap. 19-dikén kezd-
vén, három nap tartotta a' halotti ájtatossá-
got, boldogúlt jó Királyunkért a' nagy
Templomban. Első nap deák verseket is
olztogattatott a' jelen vólt érdemesebb sze-
mélyeknek. Alkalmatosságot nyújtának
azok nékem *) ezen itt következő néhány
soroknak irására:

*Felséges Második Leopold Királyunk'
halálára.*

Tsak most kezd vala fel-tetfzeni hajnalunk;
És már a' komor éj újra reánk szakad. —
Kintsünk, édes Atyánk, fel-kenetett Fejünk
Pályáját le-futá; meg-hólt.

Nints többé Leopold! — Könyveid' árjai
Artzádról szomorún follyanak, óh Magyar:
A' méltatlan halál' vég' veszedelmiből

Újj életre hozód meg-hólt! —

Honnyodban idegen, számkivetett valál
A' vádló hazugok, 's meg-tsalatás miatt —
Törvényid' Leopold és igaz ügyedet

Meg-vallá; le tevé hitét.

Óltalmokra, 's magát úgy viselé, miként,
A' tett alku szerént, egy nemes, hív, szabad
Országban köteles vólt tselekedni. Szép,

'S országló Fejedelmeket

Intő példa! — Neved, tiszteleted, miként
Kezdett már Ez alatt nőni! — ruházatot
(Euró-

---

*) T. Prof. Baróti Szabó Dávid Urnak.

(Európának öröm - képe , tsudája) mint

Jött egyszerre megint haza! —

Nézzd, mostan mi, 's mi vólt, hajdani nyelv-
vedet:

Ez vólt fenn egyedül. — El vala már ez is
Kárhoztatva. — Le nem festem itt Hazánk'

Belső nagy zokogásait. —

Bé-zárlott ajakink ime ki-nyiltanak:

Nyelvünk' még azok is fel-vefzik, a' kiket

Német, Rátz — anya szült. — széltibe ,
mindenütt,

Kell már a' magyar iskola.

Melly váratlan öröm! melly tsuda változás!

Mit gondolsz? nem egész Isteni tétel ez?

E' dolgot Leopold tette, Magyar, veled.

Ő tartotta-meg el vefző

Nyelved', melly neked egy Nemzeti bél-
lyeged. —

Hogy sem minden igaz, bölts, kegyes Attyai

Sok százak' folyaminn; tsak kis időkor is

Több jókkal szeretett - meg ő. —

Mit tett volna tovább! — Itt hagyta dolgai,

Példás kezdeti közt! itt hagyta; 's nemzetünk'

Könyves gyászba hozá. — Nints Leopold!

ki lessz

Bíztod már ezután! ki lessz! —

Szünyön-meg szemeid' zápora: végy re-
ményt:

Nem lettünk oda még: fenn van helyette még

Nagy magzattya, Ferentz: ez lész en oszlopod,

Védőd, gondviselőd, Atyád.

Jól isméri hited', 's bajnoki karjaid';

Jól isméri nemes szíved', efzed', szabad

Léted', jussaidat, számtalan érdemid';

Minthogy röllok egész Világ

Szól

Szóll, 's fog szólni, míg emberi nyom
lészén. —

Már országolni tud; tudgya, mi sértheti
A' Felségeket is; tudgya, hogy a' Magyar
Forr, 's érette halálra kész.

Már vég' tiszteletet tégy hideg hamv'nak.
Szívedben lakozott: sírja mi lesz egyéb,
Szívednél? — ide tedd; 's mond: Leo-
pold! mivel

Kedvellt, így temet a' Magyar.

Palotáról Martiusnak 26-dikán

Emlitést érdemel reménylem az Urak-
nak bettses Hírmondójokban a' mi Duna-
mellyéki Evangyélika' Ekklesiánknak tegnapi
gyász-Innepjek, mellyen ditsőült Királyunk
II-dik *Leopold* végső tiszteisége megadására
szomorú ajtatolságot tartottunk. Szóllottunk
minnyájan ugyan azon egy Sz. Letzkéből,
a' melly édes Atyám Fő T. *Hrabovszky* Sá-
muel Superintendensünk által iratott ki az
egéssz Megyében, úgymint a' CXVI-dik
Sóltárnak azon szavaiból: *Térj meg én lel-
kem a' te nyugodalmadba; mert az Ur jól
tett te veled. Mivel hogy meg-szabadítottad
az én lelkemet a' haláltól, szemeimet a' köny-
húllatástól, lábaimat az eséstől.* Én ezen igék-
ből arról a' sok jóról szóllottam, mellyet
közlött velünk az Isten, boldogultt Kirá-
lyunk II-dik Leopold által; hozzá tévén azt
is, hogy éppen az a' sok jó, mellyet tett az
Isten Leopold által Magyar Izráelünkkel,
ennyhitheti hirtelen halálával okozott sérel-
mein.

meinket. Öszve kötém a' fel-adott letzkével
 Elöljáró beszédemben a' kesergő Jóbnak azon
 szavait: *Meg foszta engem az Ur az én di-*
tsösségemtől és az én fejemnek koronáját el-
vevé. XIX. 9. Elő adván, hogy illy keser-
 velen siratja a' Felséges özvegy, jó Hitve-
 sének; az árvák kegyes Attyoknak, a'
 Magyarok jámbor Királyoknak, különösen
 a' Protestánsok halhatatlan érdemű jól-té-
 vőjöknek halálát.

Nagy - Körös Mart. 24-dik napjan. Ké-
 vántam az itt következő Verseket meg küldeni
 az Uraknak. Ha látom, hogy kedvesen ve-
 szí a' Haza, több munkáimat is közlöm vé-
 le az Urak által.

*Mártiusnak első napjára, vagy Felséges Ki-
 rályunk II-dik Leopold halálának szo-
 morú estvéjére írott versek.*

His saltem accumulo donis; et
 fungor inani munere. Virg.
 Aeneid. VI.

Hazám! a' gyász, mellyet alig vetkezél-le,
 Vedd fel újra, 's talpig vond-bé magad véle.
 Kérd költsön forrást ama sós Mélységnek,
 Vond szemedre terhes fellegit az égnek,
 Úgy sirasd sorsodat, mellyel ismét mára
 Lettél két esztendő Naómiból Mára.
 Meg holt jó Királyod, meg holt Leopoldod,
 El-húnyt benne vidám Napod, 's nyájas
 Holdod.

Így lessz Éjj ez Élet világának Fele,
 'S Dél nélkül is estvét ér leg-szebb Reggele.
 — Ki

— Ki üresült vólt már a' Tél zuzmoráza'
 Hideg magazinnya, 's a' jegek Tárháza;
 Már a' Tavas, a' Fel-támadás' vig Képe
 A' Nappal mindennap hozzánk érőbb lépe,
 Hogy mind annak a' mit a' Tél el-temetett,
 Friss lehelletével adjon újj életet,
 'S készült, hogy hasadván a' Felhők' karpittya
 A' gyönyörű napok' kapuit ki nyittya,
 Mellyekben a' Földnek lassan azt teremti. Ő,
 A' mit rég' egy szóval, 's egy nap a' Teremtő.
 Ez újj Természetnek tapsoltunk elébe,
 Képzelvén mint ültet virágos ölébe,
 'S nekünk sok áldást, melly bőv kézzel osztja,
 Mellyektől más Népek határit meg-fosztja.
 Hát egy rettentőbb Tél mint a' természeti
 Ez újj örömünket melly gyászba temeti.
 Egyszerre bé borúl Reménységünk ege,
 Jövén napnyúgotról nem várt fergetege,
 S' egy leg szomorúbb Hir ülvén közepébe
 A' Hazát Királyunk' holtával tölté-be.
 — Mint mikor egy Ház nép benn alszik tsen-
 desen

Az Éjj, 's a' fáradság nyomván kéttzeresen,
 Azomba a' Házba bé sikolt valaki:

Ég a' Ház, ég a' Ház teteje oda ki.
 Fel retten, sir, jajgat, öröng a' Ház népe:
 E' Hirre Hazámnak ez az igaz Képe.
 E' Hirre, Mártzius' első estvéjére.

Melly ki villámlott a' Föld négy szegletére.
 — Oh nap! melly ez Ország Napjával mentél-le
 Gyászosabb Nemzetet, mint mi, szemléltél e'?
 Sűrűbb éjjelt el-tűnt világot tfinál e'.

Mint mi ránk *Leopold* el-hunytával szál le?
 Mert Királlya 's Attya Ő vólt ez Hazának
 És Forrása három Nép boldogságának.

Fe-

Fejére önként szált három Fő Korona,
 'S a' több Királyoknak leve Salamona,
 Böltseféjét, mellyről tanúk kik tsak élnek,
 Meg látni, el is jött Királya a' Délnek.
 — Sőt Ő volt (mert félek hogyha én halgatók
 Templomink kövei, majd ti, kiáltatok)
 Ő volt Vallásunknak őriző Angyala,
 'S az Istennek ügye az Ő ügye vala;
 Tudván, a' Királyok kik ez úton mennek,
 Azok leg igazabb Képei Istennek.
 — Emlékezz rá Hazám! Néped miként nyöge,
 Sartzólván az Éhség' 's az Hadak ördöge.
 Sőt már éppen e' két telhetetlen Fene,
 Nap-nyúgot, és Észak népire is mene.
 Ekkor, hogy mint régen ma is tsudát tégyen,
 Mond' Isten: *Leopold Magyar Király legyen.*
 E' szóra, oltári Mársnak mind le-dültek,
 Az Éhség Kányái mind széllyel repültek,
 A' Bövség Békesség menyből alá száltak
Leopold Király lett, 's ők néki szolgáltak.
 — Ő volt az a' Titus, a' ki jobban örült
 Ha a' síró szemről egy könnyvet le törült,
 Mint ha térden a' rab lántzra tett Szultánok
 Grátziát 'sámolya előtt koldúlnának.
 Ez a' Jótétemény bövséges zápora
 Volt az Ő Világot hódító Tábora,
 Mellyel a' szíveket egy leg szebb pompába
 A' kunyhókból fogva vitte Udvarába,
 'S hány Jobbágya, annyi Országa volt néki;
 Mert minden élő szív volt Királyi Széki.
 Egy szóval még többfzör bánattyára nem
 volt
 Országának, hanem most egyszer hogy
 meg-hólt.

Öntsd

— Öntsd ki azért Hazám! öntsd a' bövkönyveket
 Halálára gyűjté Királyod ezeket,
 Mikor az Ő egész Uralkodó Élte
 Minden siralomtól szemed meg kimélte.
 Sőt zárd Őtet Hazám érdemlett sirjába
 Ama port 's rothadást nem tudó Kriptába.
 Az az, Néki Sirja legyen néped Szive
 Az ő érte készült Isteni kéz' mive;
 Hogy a' Magyar, ki a' Hivségbe ditsekszik,
 Űsse Mellyét mondván: *Leopold itt fekszik.*
 — Bizz azomba Hazám; mert Eged fel derül
 Mihelyt a' Siralmak fellege ki derül.
 E' le ment Napodnak fenn maradtak Fényi,
 Tizennégy Magzati, a' Világ Reményi.
 A' melly Estvét az ég illy sok Fény sereggel
 Meg-tisztel, követi azt egy leg szebb reggel.

Kováts József

N. Körösi Prédikátor.

T u d ó s í t á s o k.

Sok helyekről írják hozzám, hogy a'
*Broughton Lexicon*a felől való tudósításo-
 mat, az időnek rövid volta miatt, később-
 ben vehették, mint sem hogy vagy a' Tu-
 dósításban ki nevezett Collector Urakhoz,
 vagy pedig egyenesen magamhoz az emli-
 tett munkának első Darabjáért a' 2 Rh.
 forintokból álló elő fizetést, a' meg hatá-
 rozott Martius 19-dik napjára meg küldhet-
 ték volna; sőt sok Collector Urak, a' mint
 Postán hozzám küldött Levelekben írták, a'
 már nállok készen lévő pénzt, a' József na-

pi Pesti vásárcor volt terhes út miatt, Pestre különös alkalmatosságon bé nem küldhették: azért jelentem a' Közönségnek, hogy a' kinek a' nevezett *Broughton Lexiconát* elő fizetésért meg-szerezni tetszik; érette a' 2. Rh. forintot, a' Tudósításban ki nevezett Collector Uraknál, a' jövő Medardusi Pesti vásárig, le-teheti: vagy pedig egyenesen hozzám R. Komáromba *Frankon*, vagy bizonyos alkalmatosságon meg küldheti. Külömben az előre nem fizetők, a' *Broughton első Darabját* 3. Rh. forinton alól nem vehetik meg. A' Munka a' Leopoldi Pesti vásárra el fog készülni, 's ugyan akkor a' Collector Urakhoz le fog küldödni. A' pénz felől, mellyet valaki hozzám küld, bátorságban lehet: mert olly rendelést tettem, hogy ha véletlen halálom történik is; senki a' miatt kárt ne valljon. — Mellyet most környül állásival ki jelente nem, nem tartom szükségesnek.

Az elsőbb Tudósításomban meg nevezett Urakon kívül, előre fizetni lehet. *Balaton Füreden* T. P. Szép Gergely. *Török Sz Miklóson*. T. P. Tót Ferentz. *Dobszán* T. Maklári János. *Pakson* T. P. Szent Miklósi Nagy János. *Mohátson* T. P. Szent Pál *Diószegen* T. P. Fazekas István — *Berkiben* Tek. Fisc. Tsepán István — Uraknál.

Némelly T. Posta Mester Urak, noha köz-züllök kéresemmel eggynek sem alkalmatlan-kodtam, vagy elő fizetést küldöttek, vagy magokat Collectoroknak ajánlották. Ezen jó Hazafjaknak szüvelségek arra bátorít, hogy munkámnak elő segéllésére, másokat

is bizodalmasan kérjek. Mellettem eshető költségeknek pótolására, ha kik Prae-numeránsokat szereznek, a' tízen eggyedik exemplar ingyen fog adódni.

R. Komáromban April 1. n. 1792.

Mindszenti Sámuel.

Az *Universa Historia Physica Regni Hungariae secundum tria regna naturae, concinnata a Joan. Bap. Grossinger Archidiaecesis Strigoniensis Presbytero* tizimű, 's 10 Részekből (Tomus) álló munkára is nem késő még elő fizetni, a' Hazában ugyan az általunk két ízben is le küldött Tudósításban meg nevezett Erd. Uraknál, itt Bétsben pedig *Stahel* könyvárosnál, kinél ezen munkára elő fizetett Urak nevei között most Uralkodó I. Ferentz Királyunkét is nagy örömmel szemléltük a' napokban. Az első 5 Részekért a' Praenumeránsok 4 for. 30 krajtzárokat fizetnek, 's mikor ezen Részeket kezekhez veszik, akkor a' más 4 for. 30 kr. fogják le tenni a' még hátra lévő 5 Részekért. Kérettettnek az Erd. *Collector* Urak, hogy a' jövő Pesti vásárra, az az Iuniusnak 3. napjára ne terhelteffenek a' bé szedet pénzt *Weber Simon Péter Könyv-nyomtatónak* Pestre küldeni, a' Hatvani kapun kívül fog lakni, kerékjártó Felner házánál.

Közöljük a' Magyar Museum II-dik Kötet-jének II-dik Negyedjébe iktatott Tudósításnak velejét:

Azon kisdéd *Szó-tár* nevezetű könyvetskémét, melly a' ritkább Magyar szókat az *A. B. C. rendi szerént emlékeztető versekben elő-adgya*, 's mellyet Kálsán 1784-dikben ki eresztettem vala; rövid Lexicon formában, folyó beszédben, meg-jobbítva, ki-akárom újra nyomtattatni. — Hogy annál szerentsésebb végét érhetném igyekezetemnek; ennek előtte két három elztendővel hírül adtam vala, miben foglalatoskodnám, kérvén egyfzer 's mind a' nyelvünket előmozdítani kívánó Hazafiakat, hogy mivel mind a' két Hazában számosan találtatnának még olly ritkább, isméretlenebb, 's tsak nem veszendőbe indultt; külömben pedig igaz Magyar eredetű szók, nevek 's a' t. mellyeket mind eddig ki nem nyomozhatam: ne sajnálnák azokat (rövideden melléjek vetvén a' magyarázatot, 's eggy úttal a' velek-való éléft is) nékem ide Kálsára szabad postán meg-küldeni; hogy újra kiadandó Szó-táromba bé-iktathassam. — Meg-újítottom azért Hazánk Magyar Tudósaihoz nyújtott kéresemet az említett ritkább szók-nak velem való közlésére; reménylem - is, hogy töllem, sőt édes Hazájoktól, nem fogják sajnálni kevés fáradságokat.

Baróti Szabó Dávid.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Szent György' Havának (Áprilisnek) 20-dik napján, 1792.

Béts.

Nemes tselekedetnek, nemes meg-jutalmazása.

A' *Blankenstein* (ez előtt *Hadik*) Magyar Lovas Regementnél meg-halálozván a' Fő Seborvos — *Ziebel* nevezetű — : az Al Chirurgus *Fiericht Xavér*' gondviselésére bizattak, a' Regement' Törvényízéke által, a' meg-hólttnak öt árvái, az özvegygel egygyütt. *Fiericht Xavér*, nem tsak a' gyermekek' jó nevelésében követett el példás szorgalmatosságot; hanem még a' tartásáról is Atyai módon gondoskodott a' gyámoltalan

R r

ház.

ház-népnek: úgy hogy a' maga kevés örökségét, melly 300 forintokból állott, egéltizen reá költötte arra. Az a' szérentsétlenség éri azonban szegény *Fierichtet*, a' ki még ifjú Ember, hogy le-esvén a' lóról, alkalmatlanná lett szolgálatja' folytatására, 's kenyér nélkül maradt. De még illy nehéz környülállásaiban se hagyta ő oda az árva Familiát, 's inkább azon igyekezett, mint magán, segíteni. Nyert is az Özvegy, 150 for. penziót. Ő pedig, szép tudományára, 's erköltsbéli jó tulajdonságaira nézve, egy magános háznál Tanítónak vétetett fel. A' mit tanításáért kapott, annak is nagy részét a' *Ziebel* familiának áldozta ő fel. Hogy pedig még annál állandóbbúl segíthetne azon, megkérte a' bődögült Tsászárt a' múltt Januariusbán, hogy méltóztatna nékie, a' Fels. Udvar' valamellyik jószágában egy darab földet adatni, a' mellyből ő, veteményes kertet készíthessen, mind a' maga, mind a' *Ziebel* ház-nép' tartására. Ez a' kérés, a' fenn elő-adott környülállásokkal együtt izorgalmatosan meg-visgáltatván, olly jelentés mellett terjesztetett eleibe a' most uralkodó Felségnek, hogy méltó volna *Fierichtet* példás tselekedetéért 300 forinttal megjutalmaztatni. — A' kegyes Felség, következő választ adott ezen jelentésre: „Valamint sok illyen, ember-baráti tselekedeteket kívánok, 's reménylek én érni, és tapasztalni az én uralkodásom alatt, hogy azokat illendő módra meg-jutalmaztathassam: úgy, valóságos gyönyörűséggel, 's szivbéli belső megindulással meg-eggyezek benne, hogy *Fiericht*

richt Xavér 300 forint jutalmat kapjon; és ezen summából egy krajtzárt sem kell lehúzni. “

Tegnap előtt reggel, vissza indúlt innen *Dresdába*, *Saxóniai Antal* Hertzeg, Feleségestől.

A' múltt Szombaton érkezett ide *Madridból* egy Kurir, azzal az örvendetes hírrel, hogy Mártz. 28-dikán szerentséssen szült a' *Spanyol* Királyné, még pedig Hertzeget.

Itt van most *Bétsben* ama' hires *Deli-Basa*, a' ki a' közelébb múltt Török háborúban mi mellettünk szolgált az *Arnauták* között. Ezen hónapnak 13-dikán, ő is egy vólt, az ő Felsége előtt meg-jelentt személlyek közzül. — Az ábrázatján keresztül rézsút nagy vágás hely látszik; azt kérdi tehát tőle egy Magyar Úr a' királyi külső szobában: Ugyan hol kapá az Úr azt a' nagy vágást? *Moldva Országban*, felel *Deli Basa*, még pedig a' magunk Katonájától, eggy *Erdödy* Huszártól. Én, úgymond, egy Török Basát akartam el-fogni; azért is egésszen török ruhába öltöztem. A' Huszár nékem rugtat, 's azt gondolván, hogy Török vagyok, artzúl vágott. Én is, hogy meg-menthessem tőle életemet, reá sütöttem mind a' két pisztolyomat (pistölyömet); de szerentséjére nem találtam. Ismét nékem jött tehát, 's bizonynyal agyon vagdalt volna, ha egy Huszár Tiszt Úr nem kiáltott volna néki, hogy ne bántson.

Solimán Aga nevezetű Törökről említettük vólt, hogy a' bódogúlt Tsászártól, ezer két száz forint fizetést nyert elztendőn-

ként, azon sok jókért, mellyekkel vólt a' közelébb múltt Török háborúban a' miéinkhez. Minekelötte meg-jelent vólna *Solimán Aga* személlyessen a' Felség előtt, szorgalmatossan meg-kérte az Ágens Urat, a' ki folytatta az ügyét: mondaná meg a' Tsászárnak, hogy ha kegyességet akar hozzá mutatni, ne tegye ám valami módon feltételül a' vallás-változtatást; mert ha nem akarja meg-hagyni néki az ő vallását: úgy inkább egy krajtzárt se adjon. Az Ágens Úr meg-mondá a' Tsászárnak, mi kívánsága legyen *Solimán Agának*, a' kérése mellett. A' bóldogúlt Felség, el-mosolyodott annak hallására, 's ezt válaszolta: „*En ügymond nem a' vallást nézem, hanem a' tselekedet-béli érdemeiket.*“ — Ekkor, bezzeg egész kedve vólt osztán *Solimán Agának*, hogy Töröknek is meg-maradhat, 's fizetést is kap a' Keresztyén Tsászártól.

Az élet' árra Ausztriában.

Bétsben, April. 9-dikétől fogva 14 dikig ment *Posonyi* mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	40 — 61
A' rozsnak	.	.	.	.	27 — 31
Az árpának	.	.	.	.	24 — 30
A' zabnak	.	.	.	.	16 — 22

Fiseménynben (Fischamend), April. 12-dikén *P.* mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	— — 57
A' rozsnak	.	.	.	.	24 — 25
Az árpának	.	.	.	.	— — 21
A' zabnak	.	.	.	.	16 — 18

Drafz

Drafskirchenben, April. 12-dikén

Pos. mérője	garason
A' búzának	50 — 63
A' rozsnak	26 — 30
Az árpának	25 — 26
A' zabnak	15 — 19

Magyar Ország.

Posonyból, April. 17-dikén.

Ns Vármegyénk' Nagy-méltóságú Fő-Ispánnya, Kántzellárius Gróf *Pálffy Károly* ő Excell. ja, tegnap tartatott itten közöns. Gyűlést maga előlülése alatt. Első Vitze-Ispány T. *Benyovszky Mihály*, és T. *Farkas János* Urak rendeltettek Deputátusoknak az Ország-Gyűlésére, kikre a' bizatott a' többek között, hogy eszközöllyenek valamelly segítségét a' *Posony Vármegyei* adó - fizető Népnek, melly, a' mióta *Budára* mentek *Posonyból* a' Konsilium, és Kamara: olly állapotban vagyon, hogy a' Kontributzió-fizetéssel is hátra maradt.

Ns *Borsod Vármegyében*, ezen hónapnak 12-dikén tartatott közönséges Gyűlés, Fő Ispány Gróf *Majláth* ő Excell. ja' előlülése alatt. A' jövő Ország-Gyűlésére, újra azon érdemes Uri Férjfiakat választották Deputátusoknak a' T. Státusok és Rendek köz akarattal, kik a' közelébb múltt Diétán voltak Képviselői a' Ns Vármegyének; úgy-mint: M. Cons. *Vay József*, és második Al-Ispány T. *Meltzer László* Urakat.

Pesten, a' Magyar nyelvet gyarapító Társaság, különös halotti tiszteletet tartott néhai F. II. *Leopold* jó Királyunknak, a'
T.

T. T. Franciscánusok Templomában. —
Onnan ki jöven, szívre ható beszédet tartott
az alkalmatossághoz képest a' Társaság Elő-
lülője Gr. Cziráky Antal ö Nga.

Zimonyi Tudósítások.

A' Mihálovits' szabad Seregének fel-
állítására, már munkában vagyunk. Zimony,
és Pantsova van ki-nevezve a' végre, hogy
ott jelenthessék, és irathassák-bé mago-
kat a' katonáskodni kívánó személyek. —
Némelly Török Tartományokban, pestis
kezdett támadni; mellyre nézve, a' Kontu-
mátzia-tartatás eránt szoros parancsolatok
adattak ki a' széleken.

Erdély Ország.

Dévről, April. 5-dikén.

„Eggy ide való absitos részeges katona,
midőn szinte meg nyert volna már magának
jövendőbéli feleségül eggy özvegy asszonyt,
ezen maga-gondolatlan szavaival veszté el
szerentséjét: *El hidd kedvesem! úgy szeretlek,*
mint a' lelkemet; tsak ma is, mihelyt fel-
keltem, a' vólt leg-első dolgom, hogy egéssé-
gedért két kupa bort fel-hajtsak.

A' minap egy derék, de félénk Úrnak
az Inassa jól meg-vendégelé magát a' kor-
tsomán, 's haza menvén, le-feküdt a' kony-
hán a' tüzhelyre, a' hol mindenfelől edények
valának fel-támogatva. Éjtszaka forogni
kezd, 's hát omlik a' sok edény. Meg-
ijjedvén ezen a' kábúlt fejű ember, tolvajt
kezd kiáltozni. Fel-lármázódik az egész
ház-nép, ki jő az Úr, 's kérdi, mi dolog?
— Jaj Uram! kiált az Inas, Tolvaj! Tolvaj!

Az

Az Úr nem veszi tréfára a' dolgot, fegyverbe öltözik, ki-állítja tselédjeit; a' feleségét pedig meg-inti, hogy zárassa be az ajtókat, 's imadkozzék. Maga, fel 's alá szemlélődött az udvarán; de hát látja, hogy szinte virrad, 's még sem ötlik szemébe egy rossz ember is. Parantsolja ekkor az inasnak, hogy mutatná meg, hol támadták meg a' tolvajok. Mutatja tehát ez, a' fekvése' helyét, holott is látván az Úr a' fel-borúlt edényeket, veszi észre mindjárt, mi bántotta legyen az inast. Preservatívául, jó húzónötöt nyomtatott a' farára.

Rettentő gyilkosságok.

Eger nevezetű *Tsch* Városhoz három óránnyira lakott, valami *Hay* nevű Faluban egy hatvan esztendőös jó vagyonos paraszt Ember, két Fiaival együtt, a' kik között már a' nagyobbik házas volt. Ezek, megúnván már Fiak, nek neveztetni, el-végezik magokban, hogy a' vén Apjokat más világra küldjék. Meg-alkulznak tehát egy Béressel száz forintba, hogy öllye-meg az Öreget. A' Béres, csak alkonyodást várt; 's mihelyt setétedett egy keveset: reá lőtt a' mezőn a' vén Emberre — de nem szolgált úgy a' lövése, a' mint kívánta volna; mivel csak meg-szédült az Öreg. Hogy tehát megérdemelhesse a' száz forintot: egynehányat vágott még a' baltájával a' szegény Öregen; 's vissza térvén a' két Fiakhoz, fel-ditsek-szik nekik, hogy meg-szabadította már őket az Apjoktól, 's egyszersmind kívánta, hogy számlálnák kezébe a' meg ígért jutalom pénzt. Az öregebbik Fiú, bizonyos akart
lenni

lenni az Apja' haláláról; azért is oda vezeteti magát a' Béres által. Oda érvén, látta, hogy még is életben van az Apja; neki esett tehát annak egy sövény-karóval, 's mind addig verte föbe, míg egészen ki nem ment a' lélek belőle. — Ezen hónapnak 2-dikán vitettek mind a' Fiak, mind a' Béres az *Egeri* tömlőtzebe.

A' következő iszonyú gyilkosságot *Erdélyből* irták, *Marosvásárhelyről*:

Bizonyos tsap-székbe, bé megy éjtszákára egygy Örmény. A' tsaplár és tsaplárné meg-sejtik, hogy jótskán van pénz az embernél. El-tökélik tehát magokban, hogy éjjel meg-messék a' gégéjét, 's azután a' holttestét temessék el a' pintzében. Úgy is lett. Azt gondolták ők, hogy semmit se tudott e' dologból a' kis gyermekjek, ki már akkor az ágyban feküdt; hát midőn fel kelt volna ez reggel: mindjárt beszélni kezdi az Anyja előtt az egész történetet, úgymint a' mellyet jól látott, és hallott. — Az Asszony meg-ijjed, valamint a' Férje is, hogy még őket el fogja árúlni a' magok magzatjok. Tanátsot tartanak tehát, 's azt végzik magok között, hogy a' gyermeket el-velzessék. Arra ment - ki a' határozások, hogy a' Férjfi, a' *Marosba* vesse a' gyermeket; a' minthogy el is vitte azt magával: de ez, észre vévén az Attya' szándékát, kérte édesdeden: „*Ne vessen*, úgymond, *Táti (Atyám) a' vizbe; hideg a' még.*“ — Az Atyának meg-esett a' szive ezen szavain a' Gyermeknek, 's reá nem mehetett, hogy bele lökje a' vizbe. Haza menvén, el be-
szél.

ízellte a' Feleségének, mint járt. Ez, azt mondja a' Férje' beszédére: No hiszem majd bé fűtöm én jól a' kementzét, 's vessük bele abba. Ezt meg-hallotta a' Gyermekek, és egy Vendégnek, a' ki éppen akkor érkezett, mindjárt el is beszélette, a' már előbb meg történtt dolgokkal egygyütt. A' Vendég tsak hamar el-ment, 's hirt adott a' szomszéd Magistrátusnak, melly is leg ottan küldött Embereket a' tsap székbe; de már akkor tsak a' tsontjait találták a' Gyermekek a' keméntzében.

A' ki-költözött, és az Országban benn lévő Frantziáknak dolgaikról.

Mártziusnak 29-dikén költt *Koblentzi* Levélből azt olvassuk, hogy az ott tartózkodó *Frantzia* Kir. Hertzegekhez egy Kurir érkezett *Pétersburgból*, ki által arról tudósította Hertzeg *Nassau* a' *Frantzia* Hertzegeket: hogy *Aprilisnek* elein, ha az idő engedi, hajókra ülnek húsz ezer fegyveres Emberei az *Orosz* Tsászárnénak, kik között két ezer *Tatárok* lesznek. — Tíz ezer *Svédek* is fogják ezen *Orosz* Sereghez kaptsolni magokat, 's indulnak — Hová? *Frantzia* Ország ellen.

Marsiroznak *Frantzia* Ország felé, a' *Magyar*, és *Prusszus* Királyok' Seregeik is.

De a' *Párisi Jakobinusok* *), elsőként akarnak lenni a' meg-támadásban, a' mint a'

---

*) *Miért neveztetnek a' Jakobinusok Jakobinusoknak? ennek okát már másszor is ír-*

a' *Párisi* tudósítások bizonyítják. Egy levélből nevezetesen azt olvassuk, hogy ezen hó.

---

irtuk: mivel t. i. a' hajdani Jakobinusok vagy Dominikánusok' Klostromában, már most pedig a' Templomában tartják a' magok Gyűléseiket, nem messze a' Király' palotájához. De ha azt kérdi valaki: Kiket kell érteni a' Jakobinusok nevezete alatt, a' kikről az iratik, hogy az Anya-Klubjok vagy Társaságjok Párisban vannak; az Országban széllyel levő Fióklubjaiknak száma pedig többre megy ezernél, 's a' kik között vagynak most mindnyájan a' Király' Ministerei — már erre a' kérdésre bajosabb félelni. — Ők ugyan magokat, az új Frantzia Polgári Alkotvány' Gyámolainak — Konstitutió-Barátinak — nevezik; de mások Republikánus nevet ruháznak rájuk, mivel, hogy mind titkon, mind nyilván olyakat követnek el, melyekből nyilvánvaló, hogy csak a' neve van a' Frantzia Királynak; valósággal pedig XVI. Lajos az ő jármok alatt nyög — az a' XVI. Lajos, a' kinek olly szép, és illendő hatalmat adott kezébe a' Konstitutió, hogy azon mindjárt leg-elsőben is a' bődögült Tsászár nyugodott völt meg. — De a' Nemzet-Gyűlését is ők hordozzák orránál fogva, a' mint ezek eránt kemény szemre-hányásokat tett a' Jakobinusoknak néhai II. Leopold Tsászár, kezei halála előtt. —

Ma.

hónapnak 4-dikén meg-jelentek a' *Jakobinusok* a' Nemzet-Gyűlésében, 's olly kiabálással sürgették a' hadat, hogy szinte vér-ontásra ment a' dolog. Mit vólt tehát mit tenni a' Nemzet-Gyűlésének egyebet, hanem hogy térdet fejet hajtson nékiek; a' minthogy el is végezte, hogy had legyen; 's a' Királylyal parantsolatot küldetett *Rochambeau* Fő Hadi-Vezérnek, hogy indullyon *Austriai Belgyiom* ellen. — *Bét's* Városá tele van már néhány napoktól fogva azzal a' hírrel, hogy a' *Treviri* Választó Hertzeg' földjére békültek a' *Frantziák*.

Ama' hires *Frantzia* Prófétának *Nostradamus*nak *) 1792-dik elztendőről való jöven-

---

Magok is bajosan magyarázhatnák-meg azt a' Jakobinusok, mi az ő systemájok, mit akarnak ők; mert ha valahol, bizony az ő Klubjokban igaz az: Quot capita, tot sensus. A' hány fő, annyi értelem. Abban az egyben, tsak ugyan mind meg-eggyeznek egymással; hogy az előbbeni Konstitutziónak már tsak az emlékezetére is tűzben vagynak.

*) Ez, a' 16-dik százban élt, 's az akkori *Frantzia* Udvarnál, és a' *Szabaudiai Hertzegnél* is felette nagy bletsben vólt; azért is felette sokat képzelt magáról. *De Jodelle* nevezetű Poëta, a' ki ugyan azon időben élt vele, borostyán koszorú helyett érdemlett tövis koszorút kötött néki, ezen tsipős jádзи versével:

Nostra damus, cum falsa damus, nam fallere nostrum est;

Et cum falsa damus, nil nisi Nostra damus.

dölését, nagyon lármázzák most mindenfelé *Párisban*. Ez az: „1792-dik esztendőben meg fog halni egy nagy Fejedelem, és egy nagy Ország el fog pusztíttatni tüzzel, és fegyverrel. Azután bődög idők következnek, 's egy Pásztor lesz, és egy Vallás fog uralkodni *Europában*. A' föld, és az élő fák sok gyümölcsöt hoznak“ 's a' t.

A' *Frantzia* Nemzet-Gyűlése, minden névvel nevezendő *Religionária* Társaságokat, valamint azoknak viseletek' módját is átalylában el-törölte Apr. 6 dikán.

Egy *Frantzia* Kúfár - asszony, egész második *Menenius Agrippává* leve nem régiben. Történt t. i., hogy olly hír kezdett szárnyalni *Páris* Városában, mintha már az a' kassza is pankrutált volna, melly eddig a' több kasszákat szokta vólt fel-segíteni, 's ugyan ezért segítség - vagy segítő - kasszá-nak is neveztetett. Ezen hirnek hallására, öszve szaladt, szokása szerént a' Nép mindenfelől; a' Kofák (áruló Asszonyok) rútvál visítottak. — Azonban egy okos, és bátor szívű fel szóllal közzű'ök, 's illy beszédet tartott hozzájuk: „Barátim! ha magatok terjesztitek ezt a' hírt: úgy a' nállatok lévő kis banko - tzeduláknak semmi hasznát se veszitek. Miből éltek osztán? Talám nem olly nagy még a' gonosz, mint el akarják veletek hitetni azok, kiknek hasznok vagyon benne, ha titeket fel-lázzaszthatnak. Ha meg halgattok: majd mondok én néktek egy olyan eszközt, melly által mindég fogyaszthattyuk lassan lassan a' most fenn-forgó papiros pénzeknek a' számát, 's ez által segíthetünk a'

Köz.

Köz-jón, melly a' mi magános boldogságinknak kútjeje, és summája. — Imhol péld. ok. egy 40 szólos *) banko-tzédula. En, ezt oda adom akárkinek 39 és fél szólért, az az, fél szollal vagy két liárddal kevesebbért, mint ér valósággal. En tehát, tsak két liárdot vesztek. Más adja ismét két liárd veszteséggel a' harmadiknak; 's ez hasonlóképpen a' negyediknek; és kiki, a' kinek a' kezébe megy, tegyen egy jegyzést a' tzédula' hátára, melly azt jelentse: hányadszor fordúlt már a' tzédula. E' szerént, minekutánna 80 kézen keresztül ment az: nullává (semmivé) lessz; és eggy egy személly nem vészett többet, két liárdnál.

S v é d O r s z á g.

A' meg-öletett Király, néhai Harmadik Gustáv, 1746-ban Január. 24-dikén született; uralkodni kezdett 1771-dik esztendőben Febr. 13-dikán: és így, tsak 46 esztendőkre, 's két hónapnál valamivel többre terjedt ditső élete; országlása pedig 21 esztendőkre, 's nem egész két hónapokra. — Kevéssel halála előtt, igen szép Atyai Beszédet tartott a' Korona-Örököséhez, a' ki a' jövő Novemb. első napján lessz 14 esztendős. Olly szivreható módon adta annak eleibe az uralkodói kötelességeket, hogy a' jelen-lévők mindnyájan könyveztek. Utolsó szempillantásáig meg-tartotta ez a' nagy Király, a' maga Hé-

---

*) Egy Szol, annyit téfszen a' Frantziáknál, mint nálunk egy, és 1/4 rész krajtzár.

Hérosi állhatatosságát. Ő vigasztalta a' maga Barátjait; nem ezek ötét; 's mindekről jó rendelkezéseket tett. Fel bontatván halála után a' teste, a' golyóbisokat, és a' szeg-darabokat a' negyedik oldal-bordában találták meg.

A' K o r o n a - Örököse, mindjárt kiáltatott az Attya' halála napján, az az, Mártz. 29-dikén Királynak, *Gustáv Adolf* nevezet alatt. A' *Südermannlandi* Hertzeg *Károly* is hozzá kezdett a' tellyes hatalommal való igazgatáshoz, kire ezeket bizta a' meg-hóltt Király, az Iffjú Királyra nézve: hogy mihelyt 17 esztendős lejénd az, válasszon néki a' Hertzeg Feleséget; annak emberkorra való jutása (az az, 19 dik esztendőbe való lépése) előtt Ország-Gyűlést ne tartson; a' melly Tisztviselők most vagynak az Iffjú Király mellett, mind tartsa meg; és úgy folytattassa annak nevelését, a' mint ő (t. i. a' meg-hóltt Király) rendelte. Az ezekről való hagyomást, tulajdon kezével írta a' Király, halála előtt való nap. Maga írta alá a' nevét, minden más rendelkezések és parantsolatoknak is, mind addig, míg ki nem ment a' lélek belőle. — Egy tudósításból azt olvassuk, hogy a' Király megengedett volna mind azoknak, valakik részt vettek, az ellene való öszve-esküvésben. — Az *Ankerström*' bűne annál nagyobb, hogy a' közelébb múltt had' alkalmatosságával, halálra ítélte vólt már ötét egy Hadi Tanács azért, mivel a' *Gothlandiai* Parasztoknak, szabad akarató Katonákká való léteket meggátolta; de a' Király meg-kegyelmezett néki,

néki, valamint sok másoknak is, és tsak számkivetésbe küldötte; hanem cunán is villa hivta, és ezen meg-újjított királyi kegyelmet tsak kevéssel tapasztalta az előtt, hogy gyilkosa leve kegyes Királynának.

Elegyes Tudósítások.

A' *Portugalliai* Királyné' gyógyítására hivatott *Anglus* orvos Doktor *Villis* Ur, Mártz. 14-dikén érkezett *Londonból* *Lisbonába*. Jó reménységet nyújt, a' Királyné' meg-gyógyulásáról. Mindjárt más élésmódját rendelt a' Királynénak, 's egyfzersmind azt kívánta, hogy a' iő Városon kívül lévő valamellyik múlató házába vitetessék ki a' Fels. Pátziens. — Minden nap meghajókáztatja azt eggy egy kevéssé a' *Tájus* vizén. — A' *Lisbonai* Doktorok, egyebet nem tudtak tenni a' Királyné' háborúinak tsendesítésére, hanem hogy tsendes musikákat tartattak előtte, mellyeknek egészséges korában igen nagy kedvellője vólt ő Felsége.

London Városa körül, a' múltt esztendőben hét száz millió téglát égettek. Meg lehet innen itélni, melly nagy divattyában legyen ott az építés.

Az *Orosz Birodalom*, kereskedést kezdett a' *Chinai Birodalommal*. Az *Oroszok*, tsak portékát, és nevezetesen, készített 's készíttetlen bőrt vizznek a' *Chinaiaknak*; 's ezek selymet, herbatét (thee), 's más egyéb *Chinai* portékákat adnak nékiek tserébe. — Ezentúl tehát óltisóbban kaphatnak az *Oroszoktól* herbatét, *Móldva*, *Oláh*, 's *Lengyel Országok*; úgy nem különben *Bessarabia*, és
Gal.

Gallitzia, mint a' *Hollandusoktól*: követke-
zésképpen a' *Hollandusok* helyett, az *Oro-*
szokat fogják gazdagítani.

A n e k d o t a.

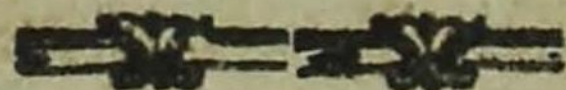
Egy valaki, arról panaszkodott, hogy
néki mindig későbbén érkezik egy nappal
az Újsága, mint másoknak; 's e' szerént
soha se kedveskedhetik ő új hirekkel a'
maga jó Embereinek: mivel ezek meg-hallván
azokat előre magoktól, ha beszélleni kezdi
előttök, mindjárt ki-vezik a' szájából, 's
tovább mondják. — Ezen panaszára, azt
mondja a' beszéllgető Társa: Hiszem, leg-
kisebb annak eleit venni. Hogy - hogy'?
kérdézi a' panaszkodó Fél. Úgy biz annak,
felel a' másik, hogy mikor ezután fel küldi
Komám Uram, elztendő' kezdetén az elő-
pénzt: ugyan akkor kérje meg az Újság-
Írókat, hogy küldjék meg valami bizonyos
alkalmatosság által, vagy posta-szekéren
egyszerre az egész elztendőre való Újságot.
— Nagyon fel-tekerte az elzét, ez a'
Tanáts-adó!

* *
* *

* * *
* *

* *
* *

A' melly Munkátskának 3-dik és utól-
só árkusát küldjük most Toldalékúl, ezen
R r darabja mellett *Hírmondónknak*: azzal,
egy szives indulatú jó Hazafi kívánt álta-
lunk Nemzetének kedveskedni.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent György' Havának (Ap-
rilisnek) 24-dik napján, 1792.

Béts.

T*ihavszky* Kapitány érdemes Hazánkfia,
Nápolyba indult innen a' napokban, Fels.
Uruunk' engedelméből, a' *Nápolyi* Király'
kivánságára a' végett, hogy az ágyú-öntés-
nek jó módjára meg-taníttsa a' *Nápolyiakat*;
mellyet minekutánna szerentséllen véghez-
vijénd, ismét vissza fog *Bétsbe* jöni. Az
ide való ágyú-öntő műhelynél maradt Had-
nagy *Letenyei* Ur, hasonlóképpen Hazánkfia.
Ezen meg-nevezett két érdemes Urak, a'
Chymidban és a' *Mathesisben* szerzett nagy
tudományok által, hasznára vagynak egész

Státusunknak, 's betsületére Nemzetünknek. — Magyar származású volt B. Tott (eredeti neve Tóth) is *), a' ki több szép tudományai között igen értett az ágyú-öntés' mesterségéhez, mellyet vóltaképpen tapasztaltak a' Törökök, a' kiknek ha B. Tót nem lett volna vezér Angyalok az ágyúk' készítésében, 's az azokkal való élésben: még nagyobb prédái lettek volna az Oroszoknak, az ez előtt huszonkét esztendővel folytatott háborúban.

A' múltt Tsötörtökön (April. 19-dikén), estvéli tíz óra után kívánczozott egy Katona Tiszt audientziára bé-menni ö Felségéhez; de, természet szerént, nem nyerhette meg kívánságát, illy rend-kivül-való időben. Fogta tehát, 's mindjárt ott az Udvarban agyon lötte magát. — Az illyen gyászos eseteknek olvasására 's hallására, mindég fel lehet sohajtani: *Mi Atyánk!* — *ne vigy minket kísértetbe.*

Lagusius Ur, a' ki Florentziában, 's azután Bétsben is első Udvari Doktora vólt a' meg-bóldogúlt Felségnek, nem esett ki hivatalából, a' mint némelly Újságok hirtették. Az

---

*) Erről vallást tesz önnön maga, következő tzimü Frantzia munkájában: *Memoires du Baron de Tott, sur les Turcs, et les Tartares. à Maestricht 1786. (Öt Könyv 8-ad rétb. 4 for.)* — Az Attya, H. Rákótzival ment vólt ki Török Országba.

Az Április, rész szerént igen szépen, rész szerént türhetőképpen forgatta itt magát egy darabig; hanem huszadiktól fogva olly hideg napok járnak, hogy sok gyümölcst-fák' virágjait el-vette a' hideg.

Magyar Ország.

Pestről, April. 17-dikén.

„Mennyire viheti eggy okos Nevelő, tsak kevés idő alatt is a' maga gondviselése alá bizott Gyermekeket: szép példáját adta ennek itten a' múltt Mártziusnak 31-dikén B. Rudnyánszky Farkas Úrfitska' Nevelője Kovátsits Úr, ki is, fél esztendő alatt úgy készítette a' meg-nevezett Tanítvánnnyát, hogy ez, szintén három óráig próbálgattatván néhány Papi és Világi Urak által, kellemetes bátorsággal, 's szép folyó tiszta beszéddel értelmesen és okosan felelgetett ezen itt következő tárgyakból: 1.) A' Keresztyén Vallás' ágazatiból, a' mint azok a' kis Katekhismusban vagynak elő-adva. 2.) A' természeti Hístóriából, nevezetesen az úgy nevezett *Amphibiumokról* (az az, az olyan állatokról, mellyeknek nem két szív-kamarájok vagyon, mint más állatoknak; hanem tsak egy, 's a' vérek hideg, mellyek közzül némelleyek egy formán élhetnek mind a' vizben, mind a' szárazon, mint p. o. a' békák), és a' bogarakról. 3.) A' közönséges (universalis) Hístóriából, Világ' kezdetétől fogva Nagy Sándorig. 4.) A' Magyar Nemzet' eredetének, és a' 11. 's 12-dik századokban élt Magyar Királyoknak Hístóriájából. 5.) A' Föld' kerekiségének közönségesen, és

különösen *Magyar Ország* Kerületeinek, Vármegyeinek, és nevezetesebb Városainak, 's folyó vizeinek le-írásából; úgy nem különben *Német Országéból*, 's nevezetesen *Ausriáéból* is. 6.) A' Deák nyelvnek mind a' nyóltz részeiből. Próbákat tett végezetre, a' számvetésnek négy elsőbb részeiből, és a' *Mathesisnek* kezdeteiből, az az, az egyenes, és horgas lineákról való tudományból.

A' *Nagy-Károlyi* Distriktusban, igen szépen megy elő az O Hitüeknél is a' Nemzeti Oskolák' dolga. A' tanítás' módjára *Nagy-Károlyban* taníttatnak az Ekklesiák' Kántoraik mind *Magyar*, mind pedig *Orosz* és *Oláh* nyelven. Némelly O Hitü Lelki Pásztorok magok is nagy elzközei a' Nemzeti Oskolák' virágzásának, kik között egy kiváltképpen való a' *Nagy Károlyi Orosz Pap* *). — Példás buzgóságát tette a' Köz-jó eránt nyilvánvalóvá, eggy oda való O Hitü tanúltt Kereskedő is, a' ki öt száz forintokat áldozott fel maga vagyonjából a' végre, hogy az O Hitü Nemzeti Oskoláknak száma szaporodjon.

Kis-Martonban, a' kettős Lakodalom' örömére, nagy tüzi-játékot készítettett *Eszterházy Antal* ő Hertzege; hanem minek-előtte el-égettetett volna az, April. 18-dika' estvéjén, a' leg-ízebb darabot (frontot) leron-

---

*) *Potisz. Esperest Kozák Úr*, a' kinek *Koadjutora T. Olsavszky Úr*.

rontotta belőle a' szélvész: valamint a' múltt elztendőben *Eszterházá*n is azzal a' hijánossággal esett meg a' tüzi-játék, hogy a' legderekabb front előbb meg-gyúladt volt, mint sem reá jött volna a' sor.

T. N. *Heves Vármegye'* közöns. Gyűlésében, melly ezen hónapnak 12-dikén kezdett tartatni, *Egri* Püspök ő Excell. jának, mint Fő Ispánynak előlülése alatt, Ország Gyűlési Deputátusoknak választattak: Septemviralista *Almásy Ignátz* ő Méltósága, és Első Al-Ispány T. *Fáy Bertalan* Urak.

Zimonyból, April. 2-dikán.

Öt hónapok alatt, tiz ezer bál pamutot szállítottak által a' Török Kereskedők *Orsovánál*, és *Mehádiánál* a' mi Földünkre. — Hogy egélz divattyában nem folytathatják még velünk a' Török Országiai a' kereskedést, két kiváltképpenvaló okait adják ök ennek. Eggyik ez, hogy a' had' idején elromlottak a' vendég-fogadók, 's a' portéka tartó épületek (depositoriumok); másik pedig az, hogy a' *Belgrádi* Harmintzad nints még ez ideig jó karba véve. Minden órán várnak *Konstántzinápolyból* egy Tsászári Rendelést, melly a' nagy huza-vonának határt szabjon.

Sáros Vármegyében fekvő *Bártfa* Kir. Városnak Képviselője, a' jövő Dietán is *Mokosinyi Antal* Úr fog lenni, a' ki a' közelebb múltt Ország-Gyűlés által ki-rendeltetett *Commerc. Deputátciónak* is Tagja.

Magyar

Magyar Utazó.

„Posonyból, a' Bánya-Városokon, és Vátzon keresztül utaztam Pestre. Utamban sok helyeken, nevezetesen pedig a' ki-apadtt gödrökben szép márgát *) (mergel) láttam.
Mivel

---

*) Lásd Nagy v á t i' Szorgalmatos Mezei Gazdája első Darabjának 34, 35, és 91, 's 92. lapjait. — Meg nem állhatjuk ez alkalmatossággal, hogy említést ne tegyünk, a' Ns Hajdú-Városoknak, Anyai Nyelvünkhöz, 's a' tudományokhoz viseltető indúlatjokról, melly szerént mind a' hatan, úgymint: Böszörmény, Dorog, Hadház, Nánás, Szoboszló, 's Vámos-Pirts, Elő-fizetők voltak a' fenn nevezett hasznos Könyvre. Ezen hazafiúi áldott tüzet, nem szűn-meg gerjeszteni a' Ns Városokban, Dekretális Kapitányok T. Jablontzai Petes János Úr is; valamint a' Jász és Kún Distriktusokban Fő Kapitányok T. Boros Sándor Úr. — Valóban, midőn az ollyatén érdemes jó Hazánkfiak, kiknek kezekben kissébb vagy nagyobb kormány vagyon, az Anyai Nyelvnek ügyét fel fogják, 's gyarapítják: azt tselekeszik, a' mit tselekedett maga a' közönséges Kormányozó — bóldogúltt jó Királyunk — ki is az Universitasban, Akademiákban, és Gymnasiumokban Magyar Tanítókat állított fel, mellyért áldásban marad a' neve — azt tselekeszik továbbá, a' mit kívánt és akart a' Nemzet-Gyűlése, és így maga az egész Nemzet.

Mivel mindenféle tsak azt a' panaszt hal-
lottam, hogy szük a' marha, és a' ganéj;
kérdeztem: miért hogy haszonra nem for-
dítják a' márgát, ganéj helyett? de senki
se tudta, mi légyen a' márga. Meg-mutat-
tam tehát, mit hívnak annak; el-beszéltem
a' vele való élés-módját, és hasznát is. 'S
mi lett a' foganatja beszédemnek? Az, hogy
rám vetettek egynéhány nagy szemeket hal-
gatóim, meg-tsóválták a' fejeket, 's azzal
el-mentek. Bóldog Isten! gondoltam ma-
gamban, míg tsak meg nem világosíttatnak
okos tanítás által az Iffjúság' szemei: mind
addig vakok lesznek azok, a' természet' leg
szebb, 's leg gazdagabb adománnnyainak szem-
lélésére is. Száz esztendőig ott heverhet ő
miattok a' leg jobb márga is, valamint hevert
mind ez ideig. — *Nyitra* Vármegyében, vala-
millyen nagy örömmel szemléltem egy részről
azon szép próbáit a' *lóhere*-termesztésnek, mel-
lyeket tétetett Gróf *Forgács Miklós* ő Exc. ja:
szint'olly igen tsudálkoztam más részről rajta,
midőn a' szomszéd helységeekben, fél falut
is el kellett járni, még se kaphatott egyy'
garas árra tejet az Ember. — Jaj Uram, e'
vólt a' ki-fogás, mind nagy hasuak már
most a' teheneink, 's nem lehet őket fejni.
— Aldott *Magyar Ország!* hát ugyan meg
szünhetnél e' te, téjjel és mézzel folyó para-
ditsom lenni? — Nem valójában, tsak a'
lakosid vennék bé a' jó intést, magok hasz-
nokra. — — Tsak hamar, hogy *Nyitra* Vá-
rosát el-hagytam, olly úton kellett utaznom,
hogy egyy óra alatt tizszer is emelni kellett
a' szekeket a' kerék-vágásból. Gondoltam
ma-

magamban; be jó volna, ennek a' veszedelmes útnak egyengetésére használni azokat a' hűz rabokat, a' kik ingyen eszik a' tömlőtben kenyereket, mellyet a' jó lelkű munkás Embérek, országok veréjékével keresnek. Valóban, nem lehet rajta tsudálkozni, ha a' közelébb múltt két drága esztendőknben, sok korhel, és kenyér nélkül lévő emberek tsak azért is bűnhődtek, hogy árestomba tegyék őket; mert tudták, hogy ott, henyélések után is kapnak kenyeret. Az ilyen élet módjától iszonyodik ugyan egy olly személly, a' kiben a' jó lelkűségnek valamelly szikrája, 's a' betsületnek legkissebb érzése is vagyon; de nem is ember-séges jó-féle emberekről szóllok én, hanem zshiványokról, a' millyenek valamint másutt, úgy *Magyar Ország*on is elegen találhatnák."

E r d é l y   O r s z á g.

Kolosvárról írják, hogy eggy *Oláh* szolgáló *Leány*, meg talált e' világi élettől undorodni tsak azért, mivel a' *Gazdaszonyától* ütlekeket kapott, a' mellyeket pedig kéttség kívül nem jóságával érdemlett — fogja tehát azon hevennyiben magát, 's zokogva a' *Szamos* partra szalad, és minek-utánna bé kötötte volna magának a' szemét, a' vizbe ugrott. Látták ezt némellyek, azért is leg-ottan oda szaladtak, 's szerentséssen ki is fogták a' *Leányt* a' vizből. A' jó *Leányzó* meg-próbálta már, mi légyen a' halállal való izembe-izállás, 's azt vallja, hogy tsak a' halál ne találjon ő reá, ő ugyan soha se indul többé halált keresni.

Elegyes

Elegyes Tudósítások.

Austriai Belgyiomból azt írják, hogy *Namur Vára'* erősítéseben igen deiekassan foglalatoskodnak részünkről; és hogy Seregeink (mellyeknek *Albert Kir. Hertzeg*, és *a' Braunschweigi Hertzeg* lesznek Fő Kormányozóik) kordont vonnak *Belgyiornak* azon egész részén, melly *Frantzia Országgal* határos.

A' Frantzia Nemzet-Gyűlése, nem tsak *a' Religionária* mind két nemen lévő Társaságok' öltözetek módját törölte el April. 6-dikán, a' mint közelébbi *Hírmondónkban* említettük; hanem e' felett mindennemű ruhák's külső jelek eránt, mellyekkel eddig *a' Papi Személlyek* magokat más személlyektől meg-különböztették: azt végezte átallyában, hogy azokat, Isteni szolgálaton kívül nem kell viselni. Ezen utóbb említett végzés, *a' Bourgesi Püspöknek Torney Urnak* feltételére hozatott, ki is April. 9-dikén mindjárt színes ruhában, 's bé kötött hosszú hajjal jelent meg *a' Nemzet-Gyűlésében*.

A' Párisi Jakobinusok-Gyűlésében a' forgott fenn nem régiben, hogy *a' Királytól* világosabb maga ki-nyilatkoztatását kellene kívánni, *a' Konstitutióhoz-való* indulatja eránt. — *A' tanátskozást*, következő határozás követte: „*Meg kell kérni a' Királyt hogy a' Konstitutióhoz viseltető hajlandóságának jeleül, bot ássa el a' Kápolnájából az olyan Papokat, a' kin le nem tették a' polgári hitet.*”

Az *Orosz Birodalomban* tartózkodó *Frantziák* parantsolatot vettek, hogy neveiket, 's élések' módját haladék nélkül bejelentsék a' Felsőségnek. A' Státus' dolgairól való minden beszélgetésekre, nagyon résen van a' Politzáj' füle, 's a' Politzáj Fő Direktzió minden nap tartozik beadni a' Státus-Kántzelláriának, ha valami nevezetes beszéd, vagy dolog történik, melly a' Státust érdekli.

A' napnyúgoti *Indiákon* lévő *S. Domingo* (*Sz. Domokos*) Szigetjé-béli *Frantzia* Kormányfő, hajóra rakatott 217 pártos Szeretseneket, 's azt a' parantsolatot adta felölök a' hajós Kapitánynak, hogy vigye őket egy pusztaszigetbe, 's hagyja ott valamelly kevés eledéllyel. El-indult a' hajós Kapitány; de nem vitte a' pusztaszigetbe a' pártos Szeretseneket, hanem lerakta azokat *Jamaika* szigetében, melly az *Anglusoké*. Meg-bosszankodnak az *Anglusok*, hogy olly veszedelmes vendégeket vittek hozzájuk a' *Frantziák*: fogták tehát a' Szeretseneket, 's vissza vitték *Sz. Domokos* szigetébe. — A' *Frantzia* hajós Kapitány' tselekedetét úgy vette a' *Nagy-Británniai* Udvar, mint *Frantzia Ország'* részéről való meg-bántatást; de nem sok elégtételt kívánhat, mert a' *Frantziák* is sérelmet szenvedtek az *Anglusoktól*. — Történt t. i., hogy Gen. *Cornvallis*, a' ki már régen folytat az *Anglusok'* részéről hadat, egy Nap-keleti Fejedelem *Tippo Saib* ellen, azt hallotta, hogy némelly Tsátszári és *Frantzia* zászlós hajók hadi készülé-

leteket vífznek *Tippo - Saibnak*. El-küldött tehát néhány fegyveres hajókat olly parantsolattal, hogy valahány idegen hajókat előtalálnak, mind meg-visgállyák. Ezen parantsolatnak a' lett a' következése, hogy az *Anglusok* két *Frantzia* hajókat, *Mahe* nevezetű saját ki-kötő helyekben a' *Frantziáknak* erővel meg-visgáltak; de semmi tilalmas portékát nem találtak rajtok. Ezt a' hibát el-tsinálta ugyan mindjárt akkor szép szóval Gen. *Cornvallis*, de valami 3 héttel ezután újj erőszakot követtek el az *Anglusok* a' *Frantziákon*. El indúlt t. i. az említett *Frantzia* ki-kötő helyből egy *Frantzia* Fregát (közép-szerű fegyveres hajó), két kereskedő hajóval *Mangalore* felé, melly a' *Tippo Saib'* ki-kötő helye. Szemekbe tűnnek az *Anglusoknak* a' *Frantzia* hajók, mindjárt visgálni akarták tehát azokat. Ekkor a' *Frantzia* Fregát' Kapitánnya intett a' két kereskedő hajók' kormányozóinak, hogy lódúllyanak; mellyet látván az *Anglus* hajós Kapitány, utánnok nyomúlt, és tüzeltetett. A' Fran. Fregát' Kapitánnya is lövetni kezdett tehát az *Anglus* hajóra, 's tüzesen viaskodtak egymással egész 25 minutáig, a' midön 25 holtjai, és 40 sebessei lévén már a' Fr. Kapitánynak, kéntelen vólt a' viadalt félbe szakasztani. Az *Anglus* hajón hatan estek el, 's tizeneggyen kaptak sebet. — Azonközben eggy *Anglus* hajó utól érte a' két kereskedő Fr. hajókat, 's meg visgálta; de semmi tilalmas portékát nem kapott rajtok. — — Ezen elő adott két rendbéli történe-

nevek még a' múltt esztendőben estek, az első ugyan Okt. 23-dikán, a' másik pedig Nov. 19-dikén; de tsak ezen hónapnak 2-kán érkezhettek el a' hírek *Angliába*.

A' józan világozodás' gyümöltse az, hogy *Dánia'* példáját már *Nagy-Británia* is követé, az *Ember-vásárnak* el-törlésében. — Abban egyezett meg t. i. Apr. 2 dikán mind a' két Parlamentom *Londonban*, hogy a' Szeretsenekkel való kereskedésnek lassanként végét kell szakasztani. — *Frantzia Ország* is követni fogja e' részben kétség kívül *Anglia'* példáját, mert a' Sz. Domokos szigete-béli pártütésnek is egy fő oka a' vólt, hogy a' Gazdák, valóságos hóhérjaik vóltak a' magok pénzén vett Szeretsen jobbágyaiknak; kik ha feketék is, tsak ugyan emberek, 's ugyan azért vagyon emberi érzések is.

A' Török Nagy-Vezér, már *Konstantinápolyba* érkezett a' *Mohamed'* zászlójával. A' míg *Drinápolyban* (*Adrianopolis*) mulattott: le-nyakaztatott néhány fő Embereket azért, hogy midőn utóllýára szándékozott a' háborút meg-újítani, 's hadi segítséget kívánt: nem tellyesítették mindjárt vak engedelmességgel a' parantsolatját. Félték a' *Konstantinápolyban* lévő rossz-akarói is, hogy majd ki-tölti rajtok a' boszúját, 's fejek nélkül maradnak. — A' *Kapudán-Basa*, vagy a' Tengeri Kormányozó ki esett hivatalából, 's a' Nagy-Ur' grátziájából.

Afrikának szélső tsúitsán, az úgy neveztelett jó reménység' *jokán* (*bonae spei promontorium*) fekvő Koloniájok az Anglusoknak, nagyon békételenkedik. Közel hét ezer Polgárság öltözött fegyverbe, 's kén-telen völt a' Kormányozó a' Várba venni magát, a' hol is óltalmazó készülleteket tétetett.

Az *Orosz* Tsászárnéről azt írják, hogy az egész Tsászári Familiával együtt igen egészséges. — A' Nagy-Hertzezné most már öltödik magzatjával vagy on teréhben. — Mártzius' elein, olly kemény idők jártak *Russziában*, hogy némelly helyeken embereket is vett meg a' hideg.

A' *Svéd* Királynak igaz Keresztyén módra lett példás ki-múlását, környülállásosan leírta *Svéd* Püspök *Wallquist*; de ezt, valamint a' testamentomát is a' Királynak, tsak a' jövő postán közölhetjük, más most el-maradt levelekkel együtt.

Új Találmányok.

Renaud nevezetű *Frantzia* Prókátor, olly házi-malmot talált, melly szintén olly szép lisztet öröl, mint a' millyent a' legnagyobb vizi-malmok örölnek; jóllehet tsupán egy ember által hajtatik. 15 láb a' hollza, 8 a' szélessége, 's 9 a' magassága. Három mázsa lisztet lehet egy nap rajta örölni. Az árra 1500 livra (nyóltzad-fél száz forint). — A' ki meg akarná szerezni ezen malmot: jelentheti magát akár *Párisban*, az *Udvari Ujság-Irónál*; akár a' Szer-
ző.

zönél, kinek rendes lakása *Fonterauliban* vagyon. — — A' *Cliviai* Hertzezségnek *Düisburg* nevü Városában pedig Professzor *Meeren*, olly malmot gondolt ki, mellyben egy ló von tsak, 's még is 12, sőt több selyem - és szőr - materiákat szövö székek is hajtatnak. Hogy közönséges haszonra fordíttathasson ezen találmány, ki fogja adni a' tudós Professor Úr nyomtatásban annak egész mivoltát, 's a' vele való élés - módját.

Párisban, közelébb két új találmányok terjesztettek a' Nemzet - Gyűlése eleibe. Az eggyik olly eszköz, mellyen azzal a' gyorsasággal lehet írni, mint a' millyen szaporán esik a' beszéd. — A' másik által, a' leg-meszebb *Frantzia* határokra is el - küldheti a' maga parantsolatait a' Nemzet - Gyűlése, 's még abban az Ülésben feleletet is vehet reájok. — Az első találmánynak *Guiraud*, a' másiknak pedig *Chappe* a' találója.

Meg - fejtés végett fel - tett hasznos kérdések.

A' *Párisi* Akademia, 1800 livrát (két száz körmötzi aranyat) ígért annak jutalom-pénzül, a' ki leg - jobb feleletet tud írni ezen kérdésre: *Hogy' lehetne könnyebb módon készíteni a' bőröket, mint szokásban vólt még ekkoráig készíteni?* A' feleleteket bé - veszik a' jövő 1793 - dik Elztendő' Augustusának első napjáig.

Az *Edinburgi* eggyik Tudós Társaságtól ötven arannyal fog jutalmaztatni, a' ki leg-derekasabban meg fejtí a' következő kérdést:

Mik

Mik a' dohánynak tulajdonságai? Hasznos é vagy káros a' dohány, az emberi testnek; 's mitsoda nyavalyák ellen szolgálhat gyógyító eszközü?

A' mezei gazdaság', vagy gazdáskodás' *) gyarapítására serkentő példák.

A' föld - mivélésről közönséges letzkék tartatnak *Velentzében*, még pedig Anyai nyelven; 's ugyan azért örömmel 's haszonnal járják azokat a' szántó - vető Emberek is.

A' *Florentziai* Oekonomika, vagy gazdáskodásra ügyelő Társaság, száz húsz forintot nyomó arany - pénzel tisztelte - meg *Lorenzi* Urat azon gondosságaért, hogy egy darab terméketlen földet, gyönyörű rét-termő földdé változtatott. Hasonló jutalmat tett fel a' Társaság azon érdemes Férjfiúnak, a' ki *Florentzia'* és *Pistoja'* vidékein, három esztendő alatt leg szebb erdőt termeszt.

* * *

* * *

* * *

Stájer Országból, ezt a' rendes *Históriát* írják, hogy *B** nevezetű Városba, egy nagy görbe sarkantyus sarús (*stiblis*) magaveti *Legény* szokott vólt be járni nyalkákodni 's helytelenkedni a' szomszéd faluból. A' Polgár Mester, hogy rá ijjeszthessen erre a' haszontalan Emberre: bé hivatja egykor a' Tanáts eleibe, 's azt lobbantya néki
sze-

---

*) *Más a' gazdáskodás, más a' gazdálkodás.*

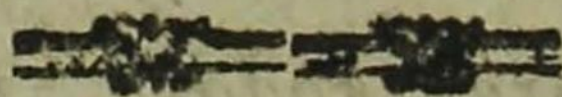
szemére, hogy sokan látták, midőn a' minap egy szilaj paripán hánytattván magát a' Város' Kapuja előtt, el-tapodtatott egy Gyermecket. Noffza meg szeppen a' sarkantyús Fráter, 's midőn egyéb mentegető próbákból ki-fogyott volna: azt mondta, hogy ő meg-mutatja az egész faluval, a' mellyből való, hogy ő életében se űlt lovong, jóllehet sarkantyúsan jár is. Ekkor nagyot nevetett az egész Tanács, 's ezt a' letzkét adta a' módos Finak: hogy a' lovagló Gaval-lérok' majmozását, 's egyéb eddig gyakor-lott legénykedését többé a' Városban ne űzze.

Ma nyittattak meg *Bétsben* minden játék néző helyek; hólnap, úgymint a' Hódolás' napján, ingyen fog bé botsattatni a' Nép a' Teátrumokba.

J e l e n t é s.

Ki jöve a' H o c h m e i f t e r i Könyv nyomtató sajtó alól azon már egyfzer említett újj nemes R o m a n, ilyen tzim alatt: B á r k l á j Á r g é n i l l e. Deakból szabad fordítás. K. Boér Sándor által. Kolosvár. 8-ad rétb. 328 oldal. — A' kinek meg szerzéséhez kedve vagyon, parantsoljon Kolosvárt a' Farkas uttzában lakó B á r d i nevezetű Könyvkö-tőhöz; a' kinél azt, író papiroson, és bé költve meg kapja 55 krajtzárokon.

Küldjük az *m m m* árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent György' Havának (Áp-
rilisnek) 27-dik napján, 1792.

Béts.

Véghez mene, szakadatlan Vivát kiáltások között, April. 25-dikén, *Alsó Austria* Hódolásának örvendetes, és pompás tzeremoniája. Ennek, és az ez előtt két esztendőkkel tartott Hódolásnak külsőségei között, vóltak némelly különbségek, t. i. hogy most, Király ő Felsége, maga mellé vette bal kézről a' Királynét is: úgy ment a' Sz. István' Templomába; 's a' Kir. hintó előtt, a' több jegyeken kívül, egy borostyán-koszorút is

T t

vit.

vittek — végre, hogy most mind a' Magyar, mind az első rangú Német Testörzök lovaglottak a' Kir. Hintó után. — Ezen jeles alkalmatosságról, bővebben fogunk szólni a' jövő postán; most még csak azt említjük, hogy az erre veretett pénzeknek felső felén egy koronás oroszlán szemléltetik, melly az első bal lábaiban *Austria*' tzimmerét; a' jobban pedig kettős keresztet tart. — A' körül-írás ez: *Lege & Fide* (Törvény és Hívség által.) Az alsó félen, az *Austriai S ü v e g* láttatik, illy alól-írással: *Francisco. Hungariae. Bohemiae. Galliciae. Lodomeriae. Regi. Archiduci. Austriae. Homagium. Praest. Viennae XXV. Apr. MDCCXCII.*

Az 'újjonnan született Spanyol Király-Finak, *Ferentz* Királyunk lett Kereszt-Atyává.

Itt vagynak Primás ö Eminentziája; Tárnok Mester *Végh Péter*; és Personális Ürményi ö Exc. jok, továbbá *Atzél* Itélő Mester; és Német Caussarum Regalium Magister Urak, 's más Méltóságok.

Májusnak első napjain le szándékozik innen *Budára*, Nádor-Ispány ö Kir. Fő Hercegsége, az onnan itt lévő több Méltóságokkal együtt.

A' Koronázás pompájára itt is nagyok a' készülétek. — Királyné ö Felsége négy napok alatt fog innen utazni *Budára*. Első nap *Köptsénben* hál meg, *Posonnyal* által ellenben; más nap *Györben*; harmadnap *Esztergomban*, a' honnan negyed nap *Budára* érkezik. F. Királyunk, két nappal indul meg a' Királyné után.

Ezen

Ezen hónapnak 22-dikén kezdte el az itt lévő Török Követ a' maga *Ramazánját*, az az, azt a' Böjt-hónapot, melyet esztendőnként szoktak tartani a' Törökök; és ha eleget akarnak tenni az arról való szoros parantsolatnak, egész nap fel költétől fogva, nap-nyúgotig se nem esznek, se nem isznak, 's még a' mi nagyobb, nem is pipáznak; hanem nap le-mentte után olly vendégséget üthetnek, a' millyen szemeknek szájjoknak tettzik, 's bása-dohánt is szíhatnak, ha van még a' *Tsohodárok* is. A' *Ramazánhoz* képest, egy részét a' napnak alvásban tölti-el Követ ő Méltósága, 's ugyan azért most már nem is tehet annyi látogatásokat, mint tett ez előtt; valamint ötet se látogathatják már most annyin nappal, mint látogattak ennek előtte; de nap le-mentte után egy órával, barátságosan el-fogadja most is a' látogatásokat.

Magyar Ország.

Nagyszombatból, Aprilisnak 24-dikén.

„Ezen hónapnak 17-dikén dél-előtti tiz óra tájban Kardinális Primás ő Eminenziajának ide lett érkezése különösképpen meg-örvendezettette Városunkat. *Vilt József* Vicarius Úr ő Nagysága vólt szízerentsés el-fogadni 's meg-udvarolni a' nagy Vendéget. De valamint nagyon gyönyörködtető, úgy igen rövid vólt itt-léte: mert: minekutána egy tanátskozó ölzve-ülést tartott a' Nemes Káptalannal, 's ugyan ezzel együtt az ebédet is el-végezte. három orakor *Posonyba* indúlt, 's el-indúlt vele együtt örö

münk is. — Ma egybe ülven a' Nemes Káptalan, Mélt. *Szabó András* Püspök, és Fő T. *Szalay József* Esztergomi Praefectus, Urakat jegyzette - ki Küldötteknek a' jövő Diaetára. “

Besztertze - Bányáról, Sz. György havának 20-dikán

Tegnap előtt közönséges Gyűlést tartott Ns Vármegyénk (*Zólyom*), ő Méltósága, *Eszterházi Kazimir* Fő Ispányunk' elől ülése alatt. — Néhai első Vitze - Ispán T. *Rakovszky Elek* Úr helyébe, vóltt második Vitze Ispánt T. *Radványi Radvánszky György* Urat választotta. Ennek helyét pedig T. *Mitsinai Benitzki Tamás* Úr nyerte el. A' jövő Ország - Gyűlésre, említett második V. Ispán *Benitzky Tamás*, és Kons. T. *Radvánszky János* Urak rendeltettek. — A' megholt *Rakovszky* V. Ispán Úrnak hosszas hivszolgálatját, 's nagy és sok érdemeit méltó tekintetben tartván jó Fő Ispányunk, a' tisztes Özvegyet, árva Magzatjaival egygyütt, a' Ns Vármegye kegyes meg- emlékezésébe, 's oltalmába ajánlotta egész Atyai indulattal.

Ide való Kir. Professzor *Grigely József* Úr, Apr. 3-dikán adta által azon Tanítványokat, kiket önnön Hazafiúi indulatjából oktatott vala darab ideig a' Magyar Nyelvben, Prof. *Gábor Ferentz* Úrnak, a' kit rendelt a' Felső oda, Anyai Nyelvünk' rendes Tanítójának. Az által adás sok Uraságoknak jelenlétekben ment véghez, mellyről a' jövő Postán bővebben.

Magyar

Magyar Utazó.

„Hosszas utazásomban, sok rossz úton kellett mennem; de meg-vallom, sehol bajosabb, és veszedelmesebb útra tsak ugyan nem akadtam, mint *Selmetz-Bánya* *), és *Korpona* **) között. Bezzeg nem ditsekedne itt az alföldi Ember azzal, hogy olyan az út, mint a' nadrág-szij; hanem káromkodna. Mázsánnyi köveken dötzögtek által a' kerekeink; de még ez, tsak egy baj vólt. — Gyakran meg kellett állítgatni a' kotsit, míg a' fáknak le-tsüngő nagy ágaik el-hárítottak előle. Ugy tartom én, hogy a' *Korponai* tömlőtzből is lehetnek sok kenyér-vesztegető rabok. Ezek, el-takaríthatnák a' nagy darab köveket az útról, és az arra le-nyúló fa-ágakat le-nyeshetnék, 's tüzi fát készíthetnének azokból magok számára. — *Vátzon* fellyül, a' *Tolmátsi* kerék-vágások is okoztak nékem annyi alkalmatlanságot, hogy nem egy könnyen felejtkezhetem meg róllok; de nem felejttem el a' *Tolmátsi* Vendégfogadóst is, a' ki azért, hogy én az ő bűdös, és füstös szobájában való hálásommal kén-teleníttettem rontani az egészségemet, egy forintot vont rajtam. Soha se merem én ezentúl panaszra fel-nyitni számat a' *Bétsi* drágaság ellen; mert hiszem egy tisztességes szo-

---

*) Tótúl: *Stiawnitzának*, németül *Schemnitznek* hívják.

**) Tótúl: *Krupina*, németül *Karpsen* a' neve.

szobáért nem fizettem én többet *Bétsben* egy éjtszakára 30 krajtzárnál. — Nintsen kétség kívül egy Magyar is, a' ki ne kívánná a' szorgalmatos munkásságnak, a' mesterségeknek, fabrikáknak, és kereskedésnek egész erőben való virágzását a' két Magyar Hazában. — Ez, jó kívánság; de tudni való dolog, hogy eszközök nélkül nem lehet elérni a' véget. Tsak az utakat, 's vendégfogadókat kell jobb karba állítani *): mindjárt nagyobb divattyában lehet a' járás-keelés az Országban, következésképpen jobban ki lehet tanulni, mellyik részében az Orzágnak mit lehet 's kell kezdeni, a' köz, és magános haszonra. Hát ha még a' *Duna* egyesíttethetnék a' *Tiszával*? mellynek módját olly derekassan ki-dolgozta Ns *Pest Vármegye*' Földmérője *Balla* Úr — ez a' valóban tanúltt, és a' maga fel-tételeinek végre-hajtására igen alkalmas Úr. — Legnagyobb ellen-vetés vólt, a' mint hallottam ezen Úrnak meg-betsülhetetlen plánuma ellen: „*De ki fogja, úgymond, ázni azt a' nagy gödröt, vagy tsatornát, melly megkivántatna a' Tisza' és Duna' egyesítésére?* — Én ezt, kitsin nehézségnek tartom. — Ki ásta Gróf *Amade Antal*' tsatornáit, mely-

---

*) *Nemes Zemplén - Vármegye* különösen gondoskodik, a' mint értettük, az utak eránt. Már vágatott is egynehány ezer mázsa követ, azoknak jó móddal való elkészíttetésekre.

mellyeken a' *Tapoltza* és *Martzal* vizek' árja el-foly? Ki volna az, a' ki eggy olly köz haszonra tzelező munkáért, minémű Hazánk' két leg-nagyobb vizeinek öszve-szakasztása, sajnállana valamelly keveset, a' maga vagyonyjából fel-áldozni? — Ásó személlyek, elcgen telnének *Magyar Ország'* tömlötzeiből; és avagy az *Urlaubos* (engedelemmel haza eresztett) Katonák, nem öröместebb kívánának é ásások által pénzt keresni, mintsem dolog nem kapás miá, rendeletlen útakon 's módokon való élés-módjára vete-medni? Az ásók mellé, oda lehetne pallé-roknak egy Regement Katonaságot rendelni, 's így kevés idő alatt meg-készülne a' tsatorna; melly ha egyszer készen lenne, 's láthatná kiki a' hasznát: merem mondani, hogy nem kellene többé bennünket más tsatornák' ásására ösztönözni. — — Be fogok örvendeni, ha az Országos Deputátziók, reménységem szerént azt eszközlik, hogy ezen én mostani észre-vevésemet se énnékem, se más jó gondolkozású Hazafinak ne kellyen ezentúl gyakran meg-újítani."

Más Magyar Út az ó.

„*Baranya Vármegye*, ezen hónapnak 12-dikén tartott közönséges Gyűlést, mellyben jelen volt Fő Ispány ő Excell. ja *Végh Tárnokmester* Úr is. A' Vármegyének eddig volt V. Notáriusa *Strobel* Úr' helyébe, *Szily* Úr választatott. Ország-Gyűlési Deputátusokká rendeltettek: Első V. Ispány 's Cons. T. *Kajdacsy*, és Második V. Ispány T. *Petrovsky* Urak. — Hogy *Posegára* érkeztem, Apr.

April. 14-dikén : bizonyosnak hallottam, hogy a' Törökök — nem tudatik, mi okból? — *Sábátz* nevezetű erősségeket, melly ide közel vagyon, ezekben a' napokban felgyújtották, 's egészen oda hagyták. — Az itt fekvő *Erdődy* Huszár Regementjéből egy Osztály indul rövid időn, Első Májor *Fedák* Úr' kormányozása alatt a' Török szélek felé, a' végett, hogy ennek jelen-létében menjen végbe, a' mi földünk, és a' Töröké között ezentúl leendő határoknak ki-tsinálása. — Ma (az az, April. 20-dikán), a' midőn ezen levelemet írom, *Zágrábban* vagyok. Ma tartottak itten közöns. Gyűlést a' *Dalmata*, *Horvát*, és *Tót Országi* Rendek, melly Gyűlésről még most csak azt irhatom, hogy abban egy Deputátzió szemeltetett ki, a' szükséges tárgyaknak ki-dolgozására. Már ma, mindjárt hozzá fogott a' Deputátzió a' munkájához, mellyet szándékozik elkészíteni hónap-utánra, 's a' Rendek eleibe terjeszteni. — A' határoknak, közöttünk, és a' Törökök között, a' *Szisztóvi* Békesség-kötésnek ereje szerént - való el-intézése, Májusnak elein fog kezdődni, a' mint érttettem. “

E r d é l y   O r s z á g.

Maros - Vásárhelyről, Sz. György - havának
15-dik napján, 1792.

„A' múltt 1788-dik esztendőben; bé-
ütvén *Hatzeg*' vidékére a' Török, tudni-
való, hogy a' tűz által gyászba öltöztetett
puszta földön kívül, minden egyéb javaink-
tól meg-fosztott. De meg-fosztott engem'
kü-

különösen két testvér Ötséimtől is, kiket rab szíjjára fűzött, és magával fogságba el-vitt. Ezek között a' nagyobbik, rab-sága' harmadik esztendejének le-folytával, t. i. a' közelébb múltt ősszel, az Úr Istennek irgalmassága által, *Kis-Asiának Ismit* nevű Városából haza vezéreltetett; a' kisebbik felől pedig, úgymint *Ponori Török* avagy *Petrik Isák* felől, hiteles tudósításokból úgy értettem, hogy ő a' fogságból hasonlóképen ki-szabadulván, midőn most esztendeje *Krajován* keresztül haza felé jönne, az ottan kvártélyozó Katonáinktól mint idegen meg-állíttatott, 's állapotjának ki-jelentése után némellyek szerint a' Bárá *Alvintzi*, mások szerint pedig a' G. *Jellachich* (ez előtt Gr. *Károlyi*) Ns Regementjében Katonának marasztatott. Ezen tudósításoknál fogva, a' Haza-béli F. Fő Kormányozó Kir. Tanáts-nak esedeztem, hogy maga útján az illendő helyeken, ki-nevezett Testvéremnek a' katonaságból leendő ki-botsáttatását munkálódni méltóztassék, reménylven, hogy illy módon ebbéli tzelomnak kívánt végét érhetem; de reménységemtől el-estem, mert az említett két Ns Regementekben nem találta-tik: azért ebben azt az eggy eszközt tartot-tam még hátra lenni, hogy az Urakhoz folyamodjam, 's kérjem, hogy ember sze-rető indulatjok szerint ne terhelteffenek ezen jelentésemet *Hírmondójokban* ki-hírdetni; hogy ennél fogva, a' ki fellyebb meg-nevezett Testvérem felől valamit tudna, avagy hallott volna: az, nékem a' dolgot meg-írni, vagy az Urak által tudtomra adat.

adatni méltóztassék, és én, valamint az Urakhoz, úgy ahoz is, kitől Ötsém felől tudósíttatni fogok, ha szintén ebbéli szives-ségek' viszontaglására tsekélységemre nézve elégtelen lészek is; de érette különös háládatossággal lenni soha meg nem szünök 's a' t.

Ponori Török, Kir. Tábla-Kántzelista.

U. I. Ittis már a' dolgok, *Ferentz* ő Felsége' neve alatt folynak, minden jó móddal, és legkisebb akadály nélkül vitetik véghez.

Az idő igen jól jár, úgy hogy ha így fog tartani: az elztendő első termő részében semmi se fogyatkozik.

Svéd Ország.

A' Király' halálának közelebbről - való környül - állásairól, így ír Püspök *Valquist*:

„Minekutánna Mártz. 28. és 29-dike között való éjtfizakán szemlátomást nevedtek a' Király' fájdalmai, 's hasonló mértékben gyengült az ereje: le tették már ekkor az ő Felsége' meg. gyógyulása felől való reménységeket mind azok, a' kik körülötte voltak. A' jelenlévő Orvosok se titkolták, a' halálnak közel-lététől való félelmeket. A' maga eránt való nagy kötelességre emlékeztették tehát szeretettel és tisztelettel a' Királyt, hogy fordítaná egy olly fő dologra közelebbről a' maga gondolatait. Ő Felsége, az Isten' akaratján való tökéletes megnyugovással vette a' maga élete' határának közelgetéséről való tudósítást; és minekutánna némelly nyomos rendelkezéseket tett vól.

vólna Királyi hivatalához, 's világi Igazgatóságához képest: parantsolta, hogy hívjanak elő engemet. Mihelyt el-érkeztem: mindjárt bé-küldött engemet a' *Südermannlandi* Hertzeg a' Király' szobájába; de mivel azon szempillantásban felette nagyok vóltak a' Király' fájdalmai, 's nem engedtek ő Felségének ollyatén tsendességet, a' minémű kívántatik az ájtatosságra: tehát én kimentem a' szobából. Kevéssel azután elkészültek a' fenn említett rendelkezések, úgy hogy csak alájok kellett magát irni a' Királynak, ki is, vett még annyi erőt magának, hogy tulajdon alól-írásával meg-erősítette azokat, Státus-Titoknok *Schröderheim* Úr előtt. E' meg-lévén, ismét elő hivtak engemet; de a' Király, nagy szenvedései miá igen el-bágyadt, 's nem vólt elegendő ereje azon nagy szándékhoz, a' miért én hivattattam; hogy pedig által vitték a' nagy ágyába, mellyben végezte is olztán életét, még inkább el-gyengült. De mindúntalan drágább kezdett lenni az idő, 's egy szempillantást se lehetett többé el-szalasztani. Oda járúltam tehát a' Királyhoz, 's illy formán szóllottam hozzája: „Sok alkalmatosságokban láttatta én velem az Isten, Felséged' személyyén a' maga áldását. Meglehet, hogy a' leg nagyobb alkalmatosságot ebben az órában akarja szolgáltatni énnekem, a' midőn Felséged olly közel van a' maga halálához, 's talám most mindjárt az Isten' színe előtt fog meg jelenni. Nem azért jöttem én, hogy Felséged előtt hosszas tanításokat, vagy

vagy kemény letzkéket tartsak, avagy hogy az emberi erőről valamelly vigasztalást nyújtsak. Az Isten' kegyelme, melly a' mi gyengékedéseinket erősíti, és az az eleven érzés, mellyel fel ruházta az Isten Felséged' szivét; úgy nem különben Felségednek saját előrelévő keresztyéni gondoskodása, melly lehetetlen, hogy foganatos ne legyen ebben az órában: reménységet nyújtanak nékem a' felől, hogy Istennek, a' Jésus Krisztusban való irgalmasságánál fogva, tsendességben vagyon Felséged, a' maga lelke' idveffége eránt. "A' Király, ezt felelte az én szavaimra: „Énnékem tellyes bizodalma van az Istenhez, és az ő kegyelméhez, mind ebben, mind a' jövőendő életben. Az Isten áldja meg a' Püspököt. Kivánja reám az Isten' áldását." Kérdeztem továbbá: „Van é Felségednek hajlandósága és kedve, a' maga reménységet, és az Isten' kegyelméhez való bizodalma a' szent Vatsorának fel-vétele által meg-erősíteni? " „Igen is, felelt a' Király, 's én reményilem, úgymond, hogy az Isten, enged még egy órát énnékem. Egy kis álom által meg akarom valamennyire újjítani az erőmet, 's a' meg lévén, élni fogok a' Szakramentommal. Várákozzon itt a' Püspök." Egynehány minutát tehát szunnyadt a' Király, hanem szunyadozása közben kétszer hirtelen és élesen nézve fel ébredt. Bányászi Tanátsos Dahlberg Urat, a' maga hajdani különös Orvosát meg kérdezte, ha vallyon nem lehetne é orvosságok által enyhíteni a' fájdalmakat? de Dahlberg Úr azt válaszolta, hogy

hogy erről többé semmi reménységet se
 lehet nyújtani; és jól tselekedne ő Felsége,
 ha ezen szempillantásokat az én velem való
 beszélgetésre fordítaná, melyet leg bátor-
 ságosabb eszköznek gondol, a' tsendesség,
 és meg-elégedés' öregbítésére. Azt fogom
 tselekedni, monda a' Király. Én tehát mind-
 jait folytattam ismét a' materiát, a' mint
 Isten tudnom adta, és azzal a' rövidséggel,
 melyet kívántak hova tovább minden kör-
 nyülállások. A' Király, a' ki tökéletesen
 elzmélt mind végig, békességes türéssel 's
 meg-elégedéssel halgatott reám; gyakran
 meg-szorította a' kezemet; jelentette azon-
 közben Istenhez való bizodalját; emléke-
 zett azon tárgyakról is, melyek leg drágáb-
 bak voltak előtte ezen a' Világon, 's belső
 indulattal kívánta a' Sz. Vatsorát, melyet
 a' szokott mód szerént kellett ki-szolgálatni.
 Midőn a' Mi Atyánknak 3-dik kérését mon-
 dta volna utánnam a' Király, parantsolta,
 hogy várakozzak; és újra erőssen öszve-
 kútsolván kezeit, el kezdette magától az
 Uri Imádságot, 's azt valóságos buzgóság-
 gal, és olly hallatós szóval mondta el, hogy
 a' jelenlévők mindnyájan hallották. Midőn
 vége lett volna a' könyörgésnek, és én ne-
 hány igékkel készíteni akartam a' Királyt
 a' Sz. Vatsorával való méltó élésre; azt
 mondja a' Király, hogy azt a' könyörgést
 kívánna hallani: *Óh Te Istennek Báránnya*
 's a' t. Hozzá kezdtem én tehát ahoz, 's
 a' Király nagy buzgósággal, és meg-indú-
 lással mondotta utánnam. Midőn már ki-
 akar-

akartam szolgáztatni a' Sákramentomot, azt mondja ismét a' Király: várakozzak, 's öszve tévén két kezeit, így könyörgött fel szóval: *Isten! légy kegyelmes nekem, könyörülly rajtam, és tégy magad engemet méltóvá.* Ennek végzésével ezt mondotta: *Most már készen vagyok, 's élt a' Sákramentommal.* Ezen kegyelem-vendégség eránt, Isten' áldását kívántam én néhány szókkal a' Királynak, és midőn végeztem volna jó-kivánásomat, ismét azt mondja a' Király: *Adjon reám áldást — — áldást.* Könyörgöttem e' szerént: *Az Úr áldjon meg tégedet 's a' t.* A' Király tsendes ájtatosságba merült, melly után azt mondja nékem: *Az Isten áldja, és őrizzze meg. Tudom, hogy én reám az Isten áldását kívánnya. Ha egy keveset szunnyadhatok, 's erőt vehetek magamnak: visszont akarok beszéllgetni.* A' fájdalmak enyhülttebbeknek láttattanak ekkor, 's úgy tettzett, hogy jól nyugszik a' Király. Jött is tsak hamar nyugodalma ő Felségének, még pedig tökéletesebb, mint sem a' millyenre itt e' földön lehet szert tenni. Mert néhány órákig tartott tsendes alma közben, ma, úgy-mint Mártz. 29-dikén, délelőtti 11 óra tájban, minden különös szembe tűnő fájdalmak nélkül meg-váltott Lelke, az Istennél való nyugodalomra el-hivattatott. “

Az új Konstitutióra meg-esküdt *Franzia* Püspököket, Plébánosokat, 's egyéb Papokat meg-intette vólt már jó ideje egyszer, Pápa ő Szentsége: a' múltt Márt. 22-kén
újra

újra más intő Irást nyomtattatott ki *Romában*, mellyben 60 napokat enged az említett *Frantzia* Papságnak a' meg-térésre, az az, a' le-tett Konst. béli hitnek vissza-vételére. — Ha még ez a' Brève (Pápai Irás) se lenne közönségesen foganatos: úgy a' harmadik próbát is meg-telzi ő Szentsége; de ha arra se hajlanának a' *Frantzia* Papok: már akkor úgy fognak tartatni's büntettetni, mint meg-átalkodott engedetlenek.

Gabona - árra.

Bétsben, April. 16-dikától fogva 21-kig ment a' búzának posonyi mérője: 47—61 garason, a' rozsé 26—32 g., az árpáé 25—30 g., a' zabé 15—22 g. — *Fiseményben*, April. 19-dikén: a' búzának pos. m. 50—55 gar., a' rozsé 23—26 g., az árpáé 20—21 g., a' zabé 13—17 g. — *Drafskirchenben*, Apr. 19-dikén: a' búzának p. m. 55—62 g., a' rozsé 28—30 g., a' zabé 17—20. g. — — *Posonyban*, April. 10-dikétől fogva 14-dikig, a' leg-jobb búzának p. m. 46—47 gar., a' rend szerént való (ordinér) buzáé 39—40, a' rozssal elegyes buzáé 25—30, a' rozsé 18—19, az árpáé 15—16, a' zabé 13—14. — *Pesten*, Mártz. 12-dikétől fogva 30 dikig a' búzának p. m. 30—35 g., a' rozsé 26—31 g., az árpáé 24—29 g., a' zabé 16—22 g. — — *Brünnben* (*Morva Országban*), a' búza' mérője: 59—61 g., a' rozsé 32—34 g. az árpáé 23—25 g., a' zabé 12—14.

Carnio-

Carniolának fő Városából *Laybachból* (*Labach, Laubach*) azt irták Apr. 18-kán, hogy azon vitettek keresztül, *Temesvár* felé 179 személyek, kik a' Török fogsághól közelébb szabadúltak vissza, szinte négy esztendőig tartott szenvedések után. 19 Férjfiak, 103 Asszonyok, 's 47 Gyermekek vagynak közöttök. A' *Laybachiak* megvendégelték őket, 's 243 forintot alapisuálkodtak számokra.

A' *Német Birodalmi Rendek*, azt végezték *Regensburgban*, hogy sietni kell a' Tsászár tétellel.

Frantzia Ország' zavaros állapotjából mi lesz? azt tsak a' jó Isten tudja.

J e l e n t é s.

Néhai Gróf *Dietrichstein* nevezetes méneséből vagynak még száz harmincz darab el adni való lovak *Hosszúpállyi* nevezetű falubäu, melly a' *Diószegi Uradalomhoz* (*Dominiumhoz*) tartozik. 's *T. N. Bihar Vármegyében* fekszik, közel *Debretzen Városához*. Az el adásra, melly kótya vetye által meg véghez három terminusok vagynak rendelve, úgymint 1.) e' folyó eszten. Mártzins hónapnak 14-dik napja 2.) ugyan tsak ezen esztendő *Junius* hónapjának negyedik napja, és 3.) a' most megnevezett *Junius* hónapnak 25-dike. — A' kiknek tehát vevő szándékjuk vagyon, jelenjenek meg a' fennnevezett helyen, úgymint *Hosszúpállyiban*; a' ki szabott napokra. A' kótya vetye mindenkor délelőtti 9 órától fogva dallesti 12-óraig: és délutánni 3 órától fogva estvéli hat óráig fog tartatni.

Küldjük az *n n n* árkust, az *Ország-Gyűléséhez* tartozó Aktákból.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköst-Havának (Május-
nak) első napján, 1792.

Béts.

KIRALYNÉ Ő Felsége, Májusnak
26-dikán, vagy 30-dikán fog innen le-indúlni
Budára, Ferdinánd, Károly, és József Fő-
Hertzegekkel együtt. — Az Udvari
Dámák között, Gróf *Eszterházy Jánosné*
ő Nsága kíséri le ő Felségét a' Koronázásra.
A' Fels. Király, két nappal indul későbbben,
's *Vörösváron* fogja utól érni a' Királynét.
Oda megyen, a' mint értettük, ő Felségek
eleibe, az Ország' Deputátziója; 's onnan
lessz a' *Budára* való pompás bé-menetel.
A' Koronázás' napja, még nintsen éppen
U u meg-

meg-határozva; hanem annyit bizonyossan írhatunk, hogy Junius elein leszén. A' Koronázás napokon, ki-vezetik az Udvar a' gyász-ból; bálokat ugyan tsak nem ad, mint adott volt *Posonyban*, mivelhogy tartani fog még akkor a' gyász' ideje; hanem ha más Méltóságok adnak, azokban meg-jelennek ő Felségek is; és a' Fő Hertzegek tántzolni is fognak. Ugy hallyuk, hogy az Udvar' engedelmeiből, le akarja az Ország vitetni *Bétsből Budára* az *Olasz* Operistákat, és Balletistákat (Éneklőket, és Tántzosokat), 's ott tartani az ideig, míg az Udvar oda le-múlat. A' melly nap le fog innen a' Királyné indulni *Budára*: ugyan az nap szándékozik az Özvegy Tsászárné ő Felsége, a' *Luxenburgi* nyári Palotába ki-menni; mivel már jobban érzi magát.

A' Magyar Királyi Testörzö Nemes Seregnek 56 érdemes Tagjai fognak tiszteletet tenni *Budán*, a' Koronázás alkalmatosságával. Tizen t. i. már oda le vagynak Nádor Ispány ő Kir. Fő Hertzege' szolgálatjában *); 46-an pedig ezen hónapnak 4-dikén fognak innen le-indulni, kiknek betses neveik így következnek: Oberstlieut. Hertzeg
Esz.

---

*) Ezen érdemes Tiszt Urak, meg vagynak már nevezve I i árkusunkban; most tsak azt jegyezzük meg, hogy Gregorits Úr nem valóságos Kapitány, a' mint ott vagyon említve: hanem tsak Kapitányi szolgálatot tészen.

Eszterházy Miklós; Fő Strásamester Dóty; Kapitányok Majtényi és Véghelyi, Hadnagyk: Véglesi, Enyeder, Gosztonyi, Bézsan, Betsky, Zombory, Irinyi, Anyosi, Rakovszky, Vattay, Onody, Újfalusi, Grubits, Ráthonyi, Czemez, Orosz, Lentulay, Csörgő, Simonyi, Márjási, Lubik, Batskádi, Berzevitzi, Kabós, Harsányi, Hiemer, Kalóty, John, Naszvadi, Krámer, Böhm, Vlaszits, Pletrik, Jankovits, Vizkeleti, Ratkovetz, Almási, Stuparits, Fráter, Semsei, Andrási, Balog.

Ausztiai Belgyiomból, olly örvendetes Tudósítások érkeztek ide, mellyek szerént el tökéllett szándékkal vagynak a' Brabantziai Rendek, a' magok hajdani hivségeket vólta- képpen meg újjítani, új Fejedelmünkhöz.

Az Alsó Ausztiai Hódolás' tzeremoniájáról, ezeket kívántuk summásan közleni:

April. 24-dikén, el-hozatott *Klosterneuburg* Városából (melly *Betshez* két órány-nyira esik) a' Fő Hertzegi Süveg, egy veres bársony béllésű lektikában, mellyet két öszvérek emeltek. Ezen lektika mellett, hat Kir. Inasok gyaloglottak hajadon fővel, és 7 Német Testörzök lovaglottak ki-vontt kard-
dal. Elöttele lovaglott egy K. botos Tisztviselő, kit négy 6 lovas hintók, és 4 lovagló házi Tisztek követtek; utánna pedig *Klosterneuburgi* Polgárok vólta, kik, *Bets* belső Városa' kapujáig kísérték azt. A' Kir. Udvarnál, mind a' Magyar, mind a' Német Testörzök paradéroztak a' Fő Hgi Süvegnek, mellyet H.

Rosenberg vett által, *Gr. Dietrichstein*, és *Hardegg* Kommisszárius Uraktól.

April. 25-dikén, a' Sz. István' Templomába indultak 9 óra tájban, Király, és Királyné ō Felségek, egy hat fehér lovas pompás hintóban; de a' melly, ez úttal fekete posztóval vólt bé - vonva. Megelőzte a' hintót egy tsoport vasas Lovasság, és egy hosszú sor, melly, fekete ruhában, és hajadon fővel gyaloglott. Ezen sort, az *Austriai* örökös Tisztségben lévő Urak fejezték bé, kik a' Fő Hertzegi Süveget, 's a' Tartomány' más Jegyeit vitték, melly Jegyek között való vólt egy eleven sólyom-madár, és egy nagy fehér *ánglus* kutya is. — Az örökös Marsall, mindjárt a' hintó előtt lovaglott egy derék paripán, mellyet a' tzeremonia' végződésével olztán ajándékul nyert. A' hintó mellett menő Méltóságok között egy, *Austria'* Tzimerét vitte a' karján. Követték a' hintót a' Magyar, és első rangu Német Testörzök, mind ketten lovon; ámbár mászor a' Német Testörzök nem szoktak lovagolni. Itt jött ismét egy 6 lovas hintó, mellyben a' Királyné' Fő Udvari Mester - Asszonya ült, két Udvari Dámákkal. Bé - fejezte ezen, közel 13 száz személlyekből álló sort, egy tsoport Granatérosság, vasas Lovasság, a' Gárda - lovászelegényekkel együtt. — Hét ezer fegyveres Polgárság formált, az Udvertól fogva egészen a' Sz. István' Templomáig sorokat, a' mellyek között lett a' menetel. A' fegyveres Polgárok között vóltak 24 *Magyarok* is, kik most

most tisztelkedtek leg-először, általán fogva egy színű, t. i. veres, gazdag magyar öltözetben. — A' Templomban, egy fekete Trónusba vezettettek ő Felségek: onnan halgatták a' Sz. Misét. — Az Udvarba való vissza-térések ő Felségeknek, éppen azon renddel lett, mint szintén a' Templomba-való menetelek. Az az egy különbség vólt, hogy vissza-jövet esett az esső; de még is rakva vóltak ám azért az úttizák temérdek Nézőkkel, a' kik nagy indulattal kiáltozták a' sok *Vivátot*, az ablakokból ki-néző Uraságokkal együtt, az Iffjú Felségeknek. — Illy sürü szives kívánságoknak hallása, következő szép két soroknak, mindjárt ott helyben, 's azon melegiben való ki-gondolásokra buzdította egy érd. Hazánk-fiát, T. Nemes Udv. Agens Urat:

*Vitam, et Regna Deus; populus Tibi donat
amorem.*

Vive diu! regna felix, et semper ameris.

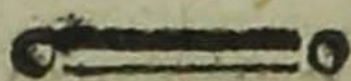
Folytatása következik.

Báró *Wannsdorff* Úr, néhány esztendőktől fogva Nevelője vólt *Károly* Fő Herzegnek. A' napokban három nagyobb méltóságokra lépett egyszerre: lett t. i. Obersterré, Titkos Tanátsossá, és *Károly* Fő H. mellett Fő Udvari Mesterré.

Királyi Könyvtár-Örző (R. Bibliothecæ Custos) T. *Denis* Úr, következő kevés számú, de velős ki-fejezésű sorokkal bizonyította meg, amaz halhatatlan emlékezetű Eg-visgáló T. *Hell Maximilián* eránt még halála után is fenn maradt indulatját:

Ty.

Tychonis Brahei Cel. Astronomi Symbolum.
SVSPICE, et DESPICE.

Accomodatum

Maximiliano Hellio Cel. Astronomo
Humanis exemto.

* * *

Corpore dum posito levior, tellure relictā
Candidus ad Superos Hellius urget iter.
Et nunc has stellas, nunc illas transvolat,
inquit:

Sat vos suspexi, despiciere incipiam.

Ezen négy sor verseket, így fordította
Magyarra, T. *Rajnis József* Úr:

A' mikor e' testnek terhét, 's e' földet el-
hagyván

Hellnek tündöklő lelke Égekbe siet,
'S tsillagokat meg haladva röpül, azt mondja:
Elégge

Néztem fel rátok: már le le nézni fogok.

M a g y a r   O r s z á g.

Besztertze - Bányáról (Ns Zólyom Vármegyéből), Sz. György havának 23-dikán.

„A' mint gyakor tudósításaikban emlékeztek felőle az Urak: Tisz. *Grigely József* Profellzor Úr, a' múltt 1791-dik Elztendő' Januáriusának 4-dik napjától fogva, tsupán maga jó szánttából, 's igaz Hazafiúi indulatjából oktatta a' Magyar Nyelvben, az idevaló Oskolákban tanuló Ifjúságot. Ebbéli buzgó igyekezetét mind addig folytatta, valameddig, a' Királyi kegyes Rendeléshez képest ki-neveztetett rendes Tanítója Anyai Nyel-

Nyelvünknek, *Gábor Ferentz* Úr ide érkezett, kinek is ezen hónapnak 3-dik napján adta által fenn tiszteltt *Grigely* Úr az Ifjú-ságot, Számos Uraságoknak jelenlétekben, minek-
u ána próbát adatott volna azzal előbb a'
Magyar Nyelvben más-fél esztendeig tett
előmeneteléről. A' próba-adás előtt, kö-
vetkezendő Beszédet mondott *Nitra Zerda-
helyi József* Úr, negyedik Oskola-béli Ta-
nítvány:

„A' Magyar Nyelvben tett előmenete-
lünknek Meg-ítélői, Nagyságos Tekintetes
Nagy Jó Uraim!

Ez előtt is voltak ugyan már olly jó
Magyar Hazafiak, a' kik, Hazájokhoz és
Nemzetekhez viseltető hív szeretetekből a'
Magyar Nyelvnek jó lábra való állításán
szívesen igyekeztek, 's nyomtatásban ki-
adott sok szép munkájaik által, mintegy
támogató vállakat vetettek alája a' dülő
félben volt Magyarorságnak. Esmeretesek a'
Magyar Világ előtt *Bárótzsi Sándornak*, *Bar-
tsai Abrahámnak*, *Bessenyei Györgynek*, és,
hoggy egyebeket el-halgassak, ama' minden
erőltetés nélkül eggyügyü versezetben nyá-
jaskodó, és ártatlanúl enyelgő *Faludi Ferentz-
nek* munkáik.

De most van főképpen az a' bódog idő,
mellyben a' Haza, káros álmából mintegy
fel-ébredt, 's a' mellyben még az Egek is
különösen láttatnak kedvezni Nemzeti Nyel-
vünknek. Bizonyítják ezt, sok Ns Várme-
gyéknek, bódogúltt Nagy-emlékezetű *II.
Leopold* Királyunk eleibe terjesztett gondo-
lat.

latjaik, 's kéréseik; bizonyítja továbbá a' közelébb múltt Ország-Gyűlésén együtt volt Státusoknak és Rendeknek azon feltétele, mellyben kívánják, hogy ezentúl taníttasson az Oskolai Ifjúság a' Magyar Nyelvre, hogy illy módon ezen hasznos, és *Magyar Országban* igen szükséges Nyelv, lassan lassan az egész Országban el-terjedjen, és közönséges Nyelvvé vályyon. De bizonyítja végezetre, Néhai *II. Leopold* jó Királyunknak azon Atyai Végzése, mellynek ereje szerént, a' *Pesti* Universitásban, négy Akademiáinkban, 's 16 Gymnásiuminkban, (ki-vévén azokat, mellyekben a' TT. Piáristák tanítanak) egy egy különös tanító székkal nevedett az előbbeni Professzori Kathedrák' száma, úgymint a' Magyar Nyelv és Stilus Tanítójáéval. Innen vagy on, hogy darab időtől fogva, a' két Magyar Hazának különbkülönb részeiben egyesített erővel iparkodnak a' jó Hazafiak, Nemzeti Nyelvünknek elő-mozdításán. Magyar Nyelvgyarapító Társaságokkal ditsekednek ugyan is: *Pest, Kassa, Soprony, Komárom, 's Nagy-Enyed* Városai. Fordíttatnak *Magyarra* a' jeles *Deák, Német, és Frantzia* Könyvek. Nevezetes idegen Uraságok tanulják Nyelvünket, sőt a' mint az Újságokban olvastuk, ama' hires *Göttingai* Professor *Schlötzer* Úr is különösen javasolta maga Tanítvánnyainak a' Magyar Nyelv' meg-tanulását. — Mind ezekhez járúl még kiváltképpenvaló módon az is, hogy Országunknak némelly Naggyait arra vitt édes Hazájok' 's Nemzetek' szeretete, hogy

hogy jutalmakkal serkentik, gyámolítják és segítik elő a' jeles Magyar igyekezeteket, melly nemes tselekedetből azt nyerik magokra nézve, hogy állandó gyönyörűséget szereznek magoknak; mert Hazájoknak áldozván, a' Magyar boldogság' fundamentumát erősítik; és ugyan akkor ditső Hazafiságoknak emlékezetét is örökösítik.“

„Bennünket is a' Hazafiság' Lelke indított arra, hogy a' Magyar Nyelv' tanulásában meg előztük azon kegyelmes Királyi Rendelést, mellynél fogva *Érd. Gábor Ferentz* Úr ajándékoztatott nekünk rend szerént való Magyar Nyelv - Tanítóúl. Ezen Urnak közinkbe lett érkezése előtt ugyan is másfél esztendőktől fogva gyakoroljuk már mi magunkat, minden Kedd és Tsötörtök napokon a' Magyar Nyelvben; melly idő alatt mire mehettünk: most egy kis próba-tétellel meg fogjuk mutatni, 's úgy kezdünk, a' Magyar Nyelv' rendes Tanítójának vezérlése alatt, buzgó szándékunk' folytatásához.“

Ezen Beszédnek végződésével, el-kezdődött az Examen, mellyet is különös örömmel hallgatott a' fel-gyülekezett Uraságoknak számos Serege mind végig, 's tökéletesen meg-elégedett vele. Leg-nagyobb ditséretet érdemlett az által az Iffjuság atyalyában, hogy valóságos magyar hangon szóllott és olvasott. — A' próba - tételt, *Gábor Ferentz* Professzor Úr fejezte-bé, Magyar Beszéddel. (Ezt, a' jövő postán fogjuk közölni.) Ez után, két részre osztá-

tatott az egész Ifjútság. Egyik rendbéliék, a' Kezdők (Incipientes); másik rendbéliék pedig a' Gyarapodók (Proficientes). A' Gyarapodók között, jelesebben ki-mutatták magokat az Exámenben e' következők: Rhétorok: *Benitzky Lajos*, és *Folger*. — Poéta: *Veisz József*. — Syntaxista: *Szerdahelyi József*, *Benitzky Elek*, *Zavaday*, és *Just*. — Grammatisták: *Ekesházy*, és *Medvetzky*. — Principisták: *Schwartzmann*, *Benitzky Dienes*, *Pettykó*, *Maurelli*, *Matejovits*, *Turánszky*, *Hrotek*, *Sprlág*.

Már most, minden nap egy Magyar Letzke tartatik; hanem változtatva. Egy nap t. i. a' Kezdőknek, más nap ismét a' Gyarapodóknak vagyon Letzkéjek.

Ns *Bihar Vármegye*, Apr. 16-kán tartott közönséges Gyűlést *Nagyváradon*, mellyben Ország-Gyűlési Deputátusokká most is Udv. Tanácsos M. *Beöthy Imre*, és T. *Domokos László* Urak választattak.

Pestről, April. 27-dikén.

„A' nem - egyesült Görög Vallású, vagy Ó Hitű Püspökök, Kir. Levelek által hivattattak a' jövő Ország - Gyűlésre. — Metropolitá, és *Karlavitz* Ersek *Stratimirovits* ö Nsága, tegnap előtt érkezett *Budára*, a' honnan *Bétsbe* szándékozik; hanem Máj. 20-dika előtt ismét *Budán* lesz, hogy a' Diétán meg-jelenhessen. — A' melly szőlőtőkék ki kezdtek levelezni a' szép tavaszkezdettel: azokat, April. 21-dik 's 22-dik napja' éjtzakáján mind el-vette a' hideg.
Már

Már most, ismét szép idők járnak, 's a' későre maradt bimbók ugyan sietnek ki-felé. "

Budáról, April. 23-dikán.

„A' *Pesti* Universitásbéli Német Nyelv-Tanítóságot, *Halitzky* Ur nyerte el. — Az Aprilis nem tsak *Béts* tájékán viselte magát rosszul a' vége felé; hanem nállunk is. Oly hideg egynehány éjtszakák voltak t. i. itt mostanában, hogy a' szőlő, és idején erő gyümölcs - fák alkalmasint meg - érzették sok helyeken. "

(*Prágából* is azt irták, hogy Apr. 20-dikát meg-előzött napokon, felette mostoha idők kezdtek járni. 20-dikon estve, igen villámlott, és menydörgött; virradóra alkalmas fagy lett; más nap reggel havazott, 's éjtlizaka ismét meg - fagyott.)

Zágrábból, April. 22-dikén.

A' *Dalmata, Horvát, és Tót* Rendek, Gyász - alkotványt készítették itten, Néhai *II. Leopold* kegyes Királyunk' halotti pompájára a' *Sz. Márk'* Templomában. Tegnap előtt estve, minekutánna vége lett volna a' *Vetsernyének*, egy szomorú halotti prédikátiót mondott Horvát nyelven Gr. *Sermage* Apátúr, és ide való Plébános. De még ez tsak előljárója volt azon gyászos tzeremoniának, melly más nap, úgymint 21-diken dél előtt tartatott minden Rendeknek jelenlétekben. Először, igen derekassan prédikált a' szomorú alkalmatossághoz képest

Prof.

Prof. *Schwerling* Úr; annakutánna el-énekelte a' kesergő Misét maga a' *Zágrábi* Püspök *Verhovátz* ő Excell. ja; végezetre Főtisz. *Raffay Imre* ide való Kánonok Úr Deák Beszédet tartott, mellynek első részében bődögültt Királyunk' bõltsességét; a' másodikban jóságát; a' harmadikban végre igazságát olly eleven színekkel rajzolta le, hogy figyelmetes halgatóinak szemeiből könnyeknek folyamátit árasztott; de egyszersmind úgy végezte Beszédének mind a' három részét, hogy a' bánat' fellege szemlátomást oszlott el minden artzúlatokról. Mutatott t. i. a' mi kedves *Ferentzünkre*, kiben Isten' jóvoltából mind azt fel-találjuk, valamit *II. Leopoldunkban* el-vesztettünk.

E r d é l y   O r s z á g.

Kolosvárról, April. 22-dikén.

„Tegnap reggel végezte földi pályafutását Gróf *Teleky Adám* ő Excelleatziája, életében az *Erdélyi* Fő - Kormány - székek egy nagy érdemű Belső Tanátsossa, 's hajdan az úgy nevezett *Kolosvári* Distriktusnak Királyi Kommisszáriusa. Halálát okozta egy pokol-var, melly a' nagy lába-ujján támadott, és mivel elsőben úgy, a' mint kellett volna, számba nem vétetett, fenévé vált.“

Hadi Készületek.

Frantzia Országban, így van a' had' plánuma (sorja) ki-tsinálva, hogy *La Fayette* Fő Vezér, huszonöt ezer Emberrel

Na.

Namur és Lüttich felé indúllyon, a' hol kétség kívül (a' *Jakobinusok*' képzelődése szerént t. i.) a' *Brabantziai* és *Lüttichi* Pátrioták az ő Seregéhez fogják magokat kapcsolni. — *Lukner* Fő Vezér, huszonöt ezer Emberrel a' *Rajna*' mentiben fekvő Elektorális (Választó Hertzegi) Tartományoknak pusztításához fogjon; hogy így, ne legyen hol tartózkodni az Ellenségnek. — *Rochambeau* Fő Vezér végre, azon *Austriai* Seregekre tsapjon, mellyek *Austriai Belgyiomnak Mons*, és *Dornik* nevezetű Városai között állanak. — A' több *Frantzia* Seregek, a' Nemzeti Őrállókkal egyetemben, az Ország' határainak őltalmazására maradjanak.

Szárdiniának, és *Spanyol Ország*nak meg támadásáról, nintsen szó e' Plánumban; mivel a' *Szárdiniai* Király olly formán nyilatkoztatta ki magát a' múlt Mártziusnak 31-dikén, hogy ő szívesen kívánnya fenntartani, a' *Frantzia* Királlyal való jó szomszédságot, és valósággal leg-kisebb készültek sem tétettek, vagy tétetnek az ő Országában, mellyek arra mutatnának, hogy ő *Frantzia Ország*gal való ellenségeskedésről gondolkozik. — A' mi *Spanyol Ország*ot nézi: onnan is jó választ reményl a' *Frantzia* Nemzet, a' mióta Gróf *Florida Blanca* helyett Gróf *Aranda* lett Fő Ministerré, a' ki azzal is meg-mutatta már Ministerségében, *Frantzia Ország*hoz viseltető jó indulatját, hogy egy Királyi Parantsolatnak kiadatását elközlött, mellynek ereje szerént
nem

nem szabad többé semminémű idegeneket (és így *Frantziákat* sem, a' kik sok ezeren tartózkodnak már régtől fogva, 's rész szerént meg is telepedtek, kereskedés, és különb - különb mesterségeknek üzése végett *Spanyol Országban*) kényszeríteni, hogy esküvéssel kötelezzék magokat a' *Spanyol Király*' hűségére, ha *Spanyol Országban* akarnak maradni.

A' *Prussziai* hadi készületekről, ezeket írják:

Áprilisnek 15-dikén érkezett vissza *Bétsből Berlinbe* Gen. *Bischoffswerder*: azolta meg - kettőztetett szorgalmatossággal látnak hozzá minden intézetekhez, mellyekből azt lehet ki - hozni, hogy minél előbb megindíttatnak a' *Seregek*. — — *Lüttichbe*, *Prussziai* Kommisszáriusok érkeztek Ápril. 18-dikán, némelly tudósítások szerént, a' végett, hogy ott nyóltz ezer *Prusszusoknak* készíttsenek kvártélyt. — Az *Aus triai* *Belgyiomban* lévő *Seregeknek* Fő Kormányozó Generálisa *Bender* Feldmarsal is azt írta Ápr. közepe táján a' *Lovánumi* (németül: *Löwen*, frantz. *Louvain*) Kommendánsnak, hogy készíttessen ottan az oda való Magisztrátussal, tizenkét ezer *Prusszusok*' számára való szállást. — A' *Mechliniai* (németül: *Mecheln*, frantziául: *Malines*) Kommendáns, Gen. *Mikovinyi* is Levelet vett éppen azon idő tájban *Bender* Fő Vezértől, hogy egy tsapat *Prusszus* Seregnek bé - fogadása eránt tétetne rendelést az oda való Magisztrátussal. — A' *Prusszus* Regementeknek meg vólt már

már eggy időtől fogva parantsolva, hogy ollyatén *Frantziákat, Alsátziaiakat, Lotharingusokat, Helvetusokat, és Németeket* ne vegyenek katonaságra, a' kik az új *Frantzia Ország'* szolgálatjában vóltak. Gener. *Bischoffswerdernek* *Berlinbe* lett vissza érkezése után, ismét meg-újítottatott ezen parantsolat, mellynek ereje szerént szorgalmatosan tartoznak a' Tisztek meg-vizsgálni a' Rekrutákat, hogy valami pártosok ne tsússzanak bé azok között a' *Prüsszus* Regementekbe.

Magyar Király ő Felségének hadi készületeihez tartozik, hogy Seregeink most is takarodnak *Elő-Austria, és Belgyiom* felé. Sok Tiszt Urak (ezek között Generálmájor *Wenkheim*, a' ki most *Bétsben* vagyon) parantsolatot vettek, hogy sietve indullyanak *Brüsszelbe*. A' szabad Sereg' fel-állításán, nagyon rajta vagynak *Szeremben (Sirmium), és a' Bánátban*.

A' *Bernai Tanács*, melly eddig szövetséges Társa vólt *Frantzia Orzágnak*, 's jóféle Katonákkal is tartotta azt; most nem válik é ellenségévé? Ezt a' kérdést méltán fel lehet, a' környül-állásokhoz képest tenni.

* * *   * *   * * *

Következendő tzimü Magyar Könyvek kerültek kezünkbe a' napokban:

Magyar Oskola, az az:

I. Magyar Grammatika, melly a' Magyar Nyelv természetének fundamentomát fedezvén a' Magyarat magyarul tanítja. II. Magyar Oratoria. III. Magyar Poésis, mellyek az úgy nevezett szép Mesterségeket le-

le-rajzolják. Ezeket követi: A' meg - holt és élő Nyelvek Laißtroma, a' Tudományoknak a' négy fő Tehetségek szerént való tükörével. A' Nemzet javára, született Nyelvének ki pallérozására készítette *Szenthe Pál Mohátsi Prédikátor*. Az árra 40 kr., találattik *Pesten Tratner Mátyás Könyv-nyomtatónál*.

Jó Gymnasium, mellyet; midőn M. DCC. XCI. Elztendőben, Sz. István Havának 30. napján Losontzon Professori Hivatalába bé állana: egygyüen le-rajzolt Rozgonyi Jósef. Budán, a' Királyi Akademiának betűivel, nagy 8-ad rét. 49 old.

Virág szó - tár, mellyet öszve szedett, és betűk rendi szerént el - olztott Elztergomí Nofzkó Aloiszius Szerafikus Sz. Ferentz' Szerzetében, Idvezítők' Provintziájának Gyöngyösi Kalasstromában lévő Pap, és Magyar Kontzionátor. Pesten, nyomtatt. Trattner betűivel 1791. nagy 8-ad rét. 324 old.

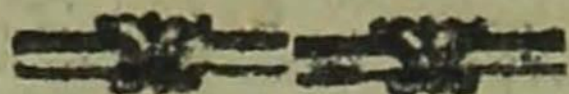
J o b b í t á s o k.

Az S s és T t árkusokban, két hibák estek:

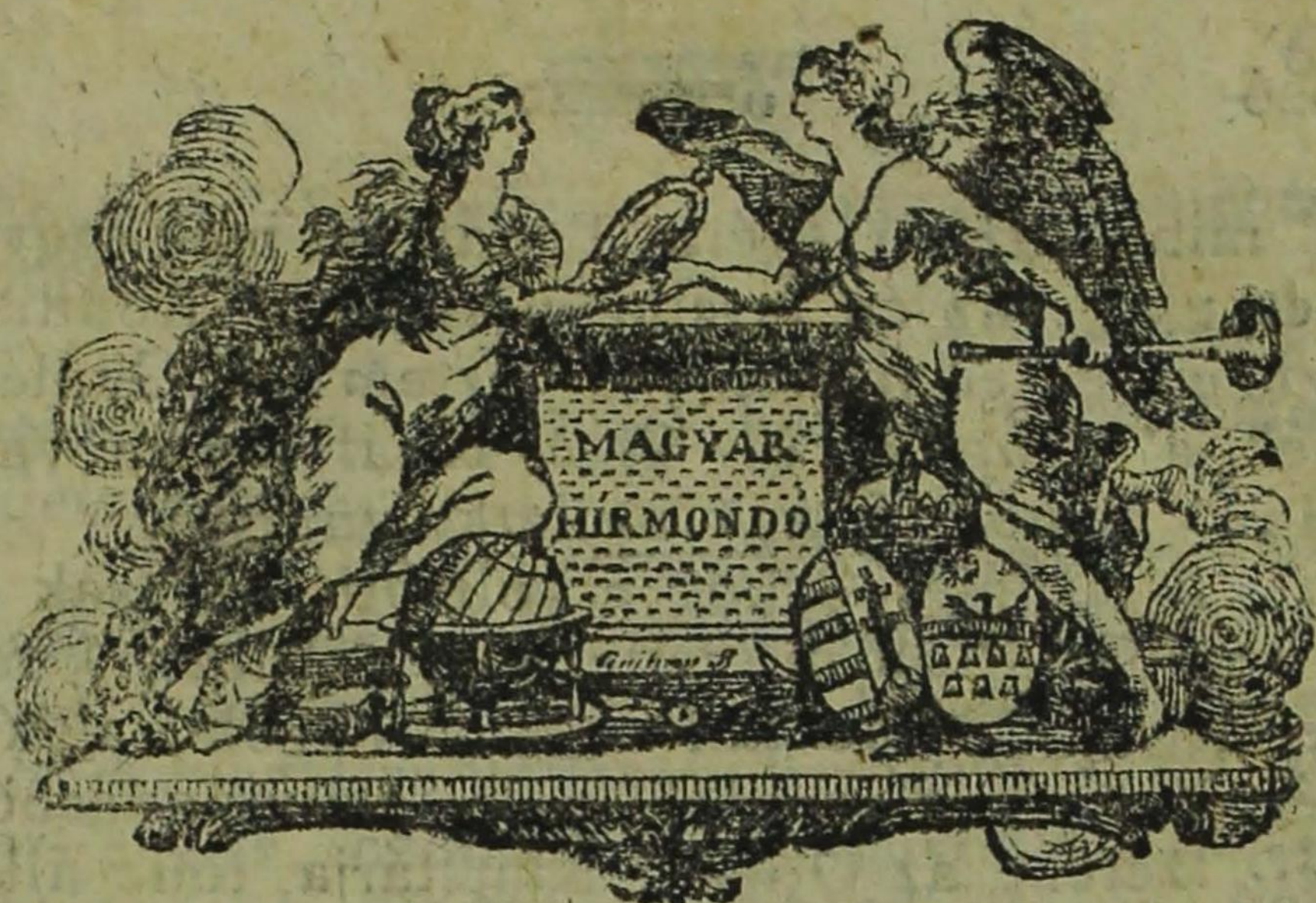
A' Jó Reménység' fokát (*Cap de bonne Esperance*) nem az *Anglusok* birják; hanem a' *Hollándusok*.

Jellachich' Regementje, Gróf *Pálffy Jánosé* vólt ez előtt. A' melly Regement ez előtt néhai Gróf *Károlyi*' nevérol neveztetett, most az *Antal Fő Hertzegé*.

Küldjük az o o o árkust, az Ország-Gyűléséhez tartozó Aktákból.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköst-Havának (Május-
nak) 4-dik napján, 1792.

Had - Jelentés.

A' *Frántzia* Király, meg-jelent April. 20-
dikán, dél előtt a' maga hat Ministereivel
eggyütt a' Nemzet Gyűlésében: első szava
is a' vólt, hogy olly tárgyat ad most ő,
a' Nemzet Kép-viselői eleibe, a' mellynél
nyomosabb semmi se lehet, és a' mi olly
közelről érdeklene a' Nép boldogságát. El
olvastatta annakutánna a' külső dolgokra
ügyelő Ministerrel, azt a' Jelentést, mellyet
maga ezen Minister tett a' Királyhoz, az Udv.
Tanátsban. Ennek végződésével, így szóllott
a' Király: Halláa'N, Gy.a'hozzám tettJelentést,

X x

a'

a' miben az én egész Tanátsom meg egyeztett: az . az én értelmem is és a' Konstitúció ereje szerint eleibe terjesztem a' N. Gyűlésnek a' *Magyar és Tseh* Király ellen való Had - Izenést (vagy nyilatkoztatást).

A' Gyűlés ekkor el - ozlott, 's tsak a' délutáni Ülésben vette elő a' Király' feltételét. Találkoztak néhány Tagok, a' kik rész szerint a' hadtól való iszonyodásból, rész szerint az Ország' Kintstárja rossz állapotjának, 's az Országban uralkodó zenebonának meg - gondolásából azt itélték, hogy jó volna még egyszer meg - próbálni, szép szerint az egyességet. De a' Gyűlésnek nagyobb része, a' Király' feltételére állott, 's reá bizta a' Diplomatika Deputátzióra, hogy készítene, egy végzést az eránt, meg a' jelenlévő Gyűlésben, El is készült a' végzés, és minekutánna valami kevés változtatást tett volna rajta a' Gyűlés: 24 Tagjai által, a' Királyhoz küldötte azt meg erősítés végett estvéli tíz órakor.

Béts.

Már egész bizonyossággal irhátjuk, hogy Fels. Királyunk' Koronáztatásának Innepe, Juniusnak hatodikára; Királyné ő Felségéé pedig, Juniusnak tizedikére vagyon meghatározva. *Bétsből*, Májusnak 30-dikán indul le a' Fels. Királyné; Király ő Felsége pedig Májusnak 31-dikén. *Vörösváron* egygyütt fognak ebédelni ő Felségek; 's minekutánna fel fognak kelni az asztaltól: az Ország - Deputátziója' sátorába mennek, a' hon.

honnan leszén ofztán a' pompás bé-menettel
Buda Városába.

Károly Fő Hertzeg, nem megy le, a'
mint értjük, *Budára*; hanem villa-indúl
Belgyiomba.

Nemzetünkhöz viseltető Atyai indulatjának, sok szép jeleit adta már Fel. Királyunk tsak ezen rövid idő alatt is, a' mióta elkezdte az Uralkodást. Új bizonyságát adá ő Felsége, azon meg-betsülhetetlen hajlandóságának most közelébb az által is, hogy egy Magyar Ifjút kivánt a' maga Kabinétjába.

Ma indúla le innen, dob, 's trombitaszó között, reggeli 7 órakor *Budára*, a' Magyar Királyi Testörző Nemes Sereg, Hg *Eszterházy Miklós'* vezérlése alatt. — Sok nézői voltak ezen szép Seregnek, melly kótsag tollas kalpagossan fogja folytatni, paripákon a' maga egész útazását. A' Tiszt Urak után, a' Lovász-legények lovaglottak, 's tiz tár-szekerek mentek. — Az elindulás előtt való nap, az az, tegnap ölzve hivatta *Bartsai* Oberster Úr a' Nemes Sereget, 's egy szép Magyar Beszédben rajzolta le előtte, mihez kellyen magát *Budán* tartani.

Szomorú Történetek.

Neumark nevezetű piattzán a' belső Városnak, eggy ötven esztendős Állzony ugrott le ma reggel az ötödik kontignátzióról, 's mindjárt szörnyű halált holt. — Ugyan ezen piatzon, négy napokkal ez előtt, egy négy esztendő Gyermekek ki-tapostatta a' belit,

vigyázatlanságból a' Hertzeg *Schwarzenberg*
Kotsissa.

Magyar Ország.

Serkentő példa.

Aradról azt írják, hogy az oda való
selyem - fabrikát olly virágzó állapotba
helyheztette *Blaskovits József* Úr, hogy az
abban készültt mindenféle selyem materiák,
mind szépségekre, mind jóságokra nézve,
nem alább valók, a' külső országiaknál. —
Miért nem lehetne *Magyar Országban* több
ilyen, 's más fabrikákat is fel - állítani?

Sopronból, Apr. 29 dikén. Tegnap előtt
kezdett itten közönséges Gyűlést tartani a'
Ns Vármegye. *Eszterházy Antal* ő Hertzeg-
sége, leg elsőben ült elöl, örökös Fő Ispá-
nyi fővcl, ezen Gyűlésben: ugyan azért mi-
dön bé érkezett volna a' Városba, szép tisz-
teletet tettek néki ' a' Vármegye' és Város
Tisztei, az Oskolai Ifjútság; 's a' Polgár
Vadászok ékes Serege, és az uttzákon min-
denütt vig *Éllyen* kiáltásokkal fogadtatott.

A' bé - állandó Ország-Gyűlésre, most is
ugyan azon érdemes Férjfiak neveztettek
Küldötteknek, egy szívvel szájjal, a' kik az
utólsó Diétán viselének a' Vármegye' nevé-
ben Követtséget, úgymint: Udv. Tanátsos,
Arany - sarkantyús Vitéz, és Kir. Asztalnok
Sz. *Györgyi Horváth Zsigmond* ő Nagysága,
's Kir. Tanátsos, és Első Al - Ispány T. *Felső*
Büki Nagy Sándor Úr. — Új Tábla-Birákká
tétettek: 1.) *Papotzi* Prépóst, *Győri* Kánonok
's Ko-

's *Komárom Vármegyében* Assessor, Főtisz. *Székhelyi Majláth Antal* Úr. 2.) *Rátóti* Prépóst, 's *Veszprém Várm.*, és a' *Ns Vetse - Széknek* Tábla - Birája Főtisz. *Paintner Mihály* Úr; és 3.) *Dongó* Úr, a' ki Vice - Notáriusságot viselt volt, hanem azt most tette le. — Más nap, a' Gyűlés előtt Requiemet éneklett a' meg bódogútt Felségért, fenn - tiszteltt Prépóst *Majláth* Úr, melly tzeremonián mind jelen voltak a' Vármegye' Rendjei.

Lötséről, April. 24-dikén.

„*Ns Szepes - Vármegye*, Kir. Tanácsos, és első Al - Ispány Mélt. *Horváth Imre*, 's Tek. *Töke Mihály* Urakat nevezte ki Deputátusoknak a' jövő Ország - Gyűlésére. — Városunk' részéről pedig, Tanács - béli Úr *Bogdáni*, és Notárius *Ketskés* Urak rendeltettek. Azide való Magistrátusnak ki-pótlása eránt, még mind ez ideig sem érkezett le a' Királyi Rendelés: és így, a' meg - nevezett Deputátus Uraknak, a' Diétáia lejendő elemetelekkel, tsupán három Tanács - béli Személlyek maradnak a' közönséges dolgok' folytatására, úgymint: Biró - Képe *Fridmánsky*, 's *Haasz*, és *Engel* Senátor Urak. — *Késmárkon*, ismét valamelly vissza - vonás esett, a' Városi Tanács' meg - újjítása eránt, a' különböző Vallásúak között. A' dolgot, Kir. Végzés fogja el - igazítani.“

Somogy - Vármegyéből,
Aprilisnek 22-dikén.

„Ezen hónapnak 18 dikán tartatott közönséges Gyűlés, *Ns Vármegyénkben.* Első Al.

Al Ispány T. Gál László, 's a' Köszegi Distriktuális Tábl. Assessor T. Vizeki Talián Antal Urak választattak eggyező akarattal Deputátusoknak, a' következő Ország-Gyűlésre. — Mai napon temettetett el Kanisán, néhai T. Palini Inkey Boldisár Ur, igen nagy pompával, mellyet maga is kívánt volt életében, kedves Feleségétől 's Gyermekkeitől. „Nem kell azt, úgymond, tőlem sajnálnotok; eleget kerestem: azt az eggyet meg-adhatjátok nékem belölle utótllyára.“ — Halotti prédikátziót, Veszprémi Plébános és Esperest T. Hajas István Ur mondott felette, temérdek sok Hallgatóinak nagy megelégedésekre. — Édes Attyok volt a' bóldogúltt Ur, a' maga birtokában lakó alatonabb sorsú Ember-társainak; melly drága indulatjának örök emlékezetet érdemlő példáját adta a' többek között az által: hogy kifogyván eggy időben marháikból az Emberei, a' maga saját marháinak minden tizedik darabját azoknak adta; és a' kinek nem jutott, annak marhára való pénzt ajándékozott. — Ki is telt különben tőle, mert közel hatvan ezerre ment esztendei jövedelme. — Igen feles számú Uraságok jelentek meg ezen nagy temetésre. A' Szerzetesek' száma is szaporább volt száznál. A' tor, két felé tartatott. Az Uraság' Házánál 90, a' TT. PP. Franciskánusoknál pedig 120 személlyekre volt alztal terítve.

Két mulattságos Anekdótát is irok, erről a földről:

Gesti nevezetű helységben történt, hogy *T. Rosti* Ur' Béresse, el-végezven a' szántást, gondolkodik magában, ugyan mitsoda bátor-ságos helyre tenné ő addig az elztekéjét — — —, a' míg az ökröket fogja legel-tetni; 's azt találja fel, hogy leg-jobb leísz biz azt a' szántó földön rejteni el, a' baráz-dák közzé: a' minthogy ezt meg is tselekedte, 's vezér-jegyűl, mellynél fogva reá akad-hasson majd ő maga az elztekére, egy dara-botska felleget nézett ki. De nagyon pórúl járt szegény feje: mert a' míg oda vólt az ökrökkel, addig hire nélkül el-enyészett a' felleg, 's ötet betsülettel elzteke nélkül ma-rasztotta. — Más, szint' így járt a' pénzé-vel. El-ásta t. i. azt féltiben egy fa alá, mellyhez egyenes lineában látszott a' helység-béli torony. Bizonyos idő múlva ki-megy az erdőre, hogy majd kezéhez veszi a' pénz-zetskéjét; keresi a' fát, a' mellyikhez egye-nessen látszana a' torony: hát mindenhez úgy látszott — és így máig is oda van az ő el-temetett pénze.

* * *

* *

* *

Még bóldog. *II. Jósef* Tsászárr adott vólt enge-delmet a' *Pesti* számos Görögöknek, kik az előtt egy Templomba jártak, az oda való *Rátságokkal*; hogy magoknak különös Tem-plomot építhessenek, Papot tarthassanak, 's minden gyakorlásokat, és tzeremoniákat, mellyek, az ő módjok szerént való Isteni tisz.

tisztelethez meg - kívántatnak , szabadon véghez vihesse. Tavaly kezdték el a' Templomjokat építeni a' *Duna* mellett , 's még az idén is folytatják az építést. A' míg el - készülhetne a' Templomjok, addig egy Kápolnában viszik végbe az Isteni szolgálatot.

Északi Bellóna

nevet, már régen érdemlett magának *II. Katalin*; de még arra is rá megy már, életének estvéje felé ez a' Nagy Fejedelem - Asszony, hogy *Apostoli Tsászárnénak* nevezessen. Tsupán annak a' tanítás módjának, a' melly szerént oktattatja az *Orosz Tsászárné* az általa fundáltt Nemzeti Oskolákban, a' mind két nemen lévő Ifjúságot, olly fogantatja vólt a' közelébb múltt Jan. 29-dikén három *Tatár* Fejedelmekben, hogy ezek eggy Exámennek hallására, melly a' *Kaliváni Guberniumnak Krasnojorskoj* nevű Városában tartatott, mind a' hárman Keresztyénekké lettek, 's más nap meg is keresztesztették magokat. Az első ezek között *Arap* nevezetű, fő gyámola vólt az előtt a' Pogány Vallásnak.

Az *Oroszok*, és *Törökök* között, ezen Elztendő' Januáriussának 9-kén lett Békesség kötésnek tzikkelyei, közönségesekké tétettek már most a' magok eredeti valóságokban, *Frantzia* és *Német* nyelveken is. Mi, tsak a' nevezetesebbeket említjük azok között summás rövidséggel, mellyek is így következnek:

Mind

Mind a' két Fél, engedjen meg minden különbség nélkül az olyatén saját Alattvalóinak, a' kik vétettének ellene; és ha gallyákon, vagy tömlőtzőkben vólnának azon bűnösök: szabadon botsáttassanak; ha pedig számkivetésbe küldettek, vagy idegen földre vándorlottak: most már a' békesség után, nem tsak vissza fogadtassanak, minden bántás nélkül előbbenni honnyaikba; hanem a' melly tisztségeknak 's jószágoknak birtokában vóltak az előtt, ismét abba tökéletesen vissza állíttassanak. — *Krim Ország*, és *Tamán*, melly még ez előtt egyesítettett vólt már az *Orosz Birodalommal*; úgy nem különben a' *Dniester* vizének bal felől való része, melly ezen utolsó háborúban foglaltatott el, örökre az *Orosz Birodalomhoz* tartozzanak: úgy hogy a' *Dniester* vize legyen ezentúl a' két Birodalmaknak határa. — Ehez képest, vissza adja az *Orosz Tsászárné* a' *Portának* mind azt, valamit a' *Dniester* vizének jobb része felől el-foglaltak az *Orosz Seregek*; hanem következő fel-tételek alatt: 1.) Hogy *Moldva* és *Oláh Országokra* nézve, híven meg-tartsa a' *Porta* mind azt, valami ezen két Országoknak javokra meghatároztatott már az előbbeni kötésekben. 2.) Hogy akárminémű keresete vólna a' *Portának* ezen két Tartományokon: annak lefizetését tőlök ne kívánja. 3.) Hogy ne tsak a' had alatt el-maradt adó-fizetésre ne kényszeríttse azokat; hanem ezen mostani Trakta' meg-erössíttetésének idejétől számálva, még két esztendőig engedje el nékiek a'

a' kontributziót. 4.) A' melly Familiák, oda akarják hagyni ezen két Tartományokat, szabadon botsáttassanak, és a' fellyebb említett idő-ponttól számlálva, 14 hónapok engedteffenek nékik, a' magok dolgaiknak el-intézésére, 's jószágaiknak el-adására. — Az *Orosz* Tartományokkal határos *Török* Jobbágyoknak keménnyen meg-parantsoltassék, hogy az *Orosz* földre bé ne merjenek ütni; melly ha tsak ugyan meg találna történni: tehát leg-óttan, mihelyest panasz tétetik az eránt, vissza kell szolgáltatni az el-rablott személyeket, a' kárt meg kell téríteni; és a' bűnösöket, eggy *Orosz* Kommisszáriusnak jelenlétében, keménnyen meg kell büntetni. Ha nem tellyesíttetnének ezek hat hónapok alatt: azon esetre, a' *Porta*, maga kintstárjából lessz köteles eleget tenni, 's a' mellett a' büntetésnek se lehet el maradni. — Tartozik a' *Porta*, mindent elkövetni a' végett is, hogy az *Algir*, *Tunis*, és *Tripolis*béli tengeri Tolvajok ne háborgassák az *Orosz* hajókat; ha pedig még is meg-esne ez: akkor köteles leszen elégtételt eszközteni; és ha ezt véghez nem vihetné: úgy maga fogja a' *Porta*, a' hir-adástól számlálva, két hónapok alatt meg-téríteni a' kárt. — Mihelyest ezen Kötésnek megerősítését közlendik egymással a' két Udvarok: tartozik mindenik Fél vissza adni az el-fogattakat, azokon kívül, a' kik szabad akaratjokból lettek vagy Keresztyénekké, vagy *Mohamedánusokká*. — Májusnak 26-dika felé tartoznak oda hagyni az *Orosz* Sere-

Seregek azon Tartományokat, mellyek vissza adattak a' Békesség - kötésben a' *Portának*; úgy nem különben az *Orosz* hajós Sereg is a' *Duna'* torkolatjait.

Ezen Békesség - kötésnek két tikkelyeit mindjárt meg - szegték a' Törökök *Oláh Országban*, mihelyt ki - vonták onnan a' lábo - kat a' *Magyar Király'* Seregei. Mert a' mint April. 8-dikán irták *Bukurestből*, már akkor üldözőbe vettek az oda érkezett Basák sok Bojárokat olly szin alatt, mintha ezek adták volna *Oláh Országot* az Ellenség' kezébe. — Továbbá: a' rend szerént való adó-fizetésre nem kényszerítik ugyan őket; de más név alatt szint' annyit húznak vonnak rajtok. — Száz Bojárok tehát öszve - állottak, 's az egész Nemzet' nevében egy Irást botsátot - tak a' Török Tsászárhoz, mellyben egész bátorsággal jelentik néki, hogy az ő előttök tudva lévő Békesség - kötés szerént bánasson velek ő Nagy-Urasága: különben kéntelenek lesznek fel - mondani a' *Porta* eránt való engedelmességet; fegyvert fogni, és a' *Porta'* Ellenségeihez folyamodni segedelemért, kik - ben ők, két esztendőknék el - forgása alatt, koránt sem kegyetlen Ellenségeiket; hanem Barátjaikat tapasztalták.

Lengyel Ország'

új Konstitutiójának egy tikkelye az, hogy ezentúl ne választás által tétessenek a' *Lengyel* Királyok; hanem örökség szerént követ - kezzenek egymás után: kiknek törökévé, a' most uralkodó *Saxóniai Választó - Hertzeg*
vá.

választatott eggyező akarattal. Ezen Fejedelem, szépen meg-köszönte a' *Lengyel Nemzet*' ajánlását; de egyfzersmind jelentette, hogy azt el nem fogadhatja mind addig, míg a' szomszéd Hatalmasságoknak, t. i. *Austriának, Russziának, és Prussziának,* az új *Lengyel* Konstitutzió felől való ítéleteket meg nem tudhatja bizonyossan. Hogy a' *Lengyelek*, eleget teheszenek a' *Sax. Vál. Hertzeg*' kívánságának: meg-kérték az említett Udvarokat, hogy nyilatkoztatnák ki az ő mostani Konstitutziójok eránt való értelmeket. — Minémű ki-nyilatkoztatás lett a' *Bétsi, Pétersburgi, és Berlini* Udvarok' részéről? azt még nem említik a' *Varsói Levelek*; hanem annyit irnak, hogy minekutánna fel-olvastattak volna az Ország-Gyűlésben, April. 16-dikán némelly fontos Írások, mellyeket a' külső dolgokra ügyelő Minister terjesztett eleibe a' Gyűlésnek: mindjárt eggy olly Végzésről kezdtek tanátskozni a' Rendek, melly az Ország' óltalmazását tárgyazza. Tsupán ket Deputátusok voltak olly vélekedéssel, hogy halasztani kellene még azt a' Végzést; de minekutánna egy Beszédet tartott volna a' Király, mellyben meg-mutatta azon Végzésnek múlhatatlan voltát: már ekkor a' két ellenkező értelmű Deputátusok is reá tértek a' többek' ítéletére, 's egyenlő akarattal meg-határozta a' Gyűlés:

- 1.) Hogy a' Király, a' Konstitutzió által néki adatott hatalom szerént, olly karba helyheztesse egész szorgalmatossággal a' Nemzet' óltalmazó eszközeit, a' mint néki leg-

leg-jobbnak látszik. 2.) Három idegen nagy Generálisokat fel-vehet a' Király, olly méltóságú hadi szolgálatra, a' millyenre maga akarja; hasonlóképpen reá bizatik, hogy más ollyatén idegen Tiszteket is szerezzen a' *Lengyel* Sereghez, kik az Indsinérségben, és Agyússágban jártasok. 3.) A' Kintstárra ügyelő Kommisszió, vegyen fel költsön haladék nélkül 30 millió lengyel forintot akár az Országban, akár az Orzágon kívül. Bátorságnak okáért, le kötik a' Kreditoroknak az Ország' Rendjei azon summát, a' melly bé megy az el adandó Nemzeti Jószágokból. 4.) Ki-vehet a' Király, a' Nemzet' Kintstárjából kilentz milliót, 's fordíthatja ezen summát az Ország' óltalmazására kívántató készülleteknek, a' Nemzet' el-intézése szerént való meg-tételére; ha pedig hadat akarna valaki indítani a' *Lengyel* Nemzet ellen (mellyet ne adjon az Isten): azon esetre, szabad lesz a' Király, a' Nemzetnek egész Kintstárjával. 5.) Ha tsupán eggyetlen egy személly kívánná is, a' Tartományi Deputátusok között: még is kötelesek lesznek a' Ministerek, két hónap múlva számot adni rólla, mire fordíttatott a' pénz. — — Ezen Végzésnek előljáró részében, nevezetes kifejezések ezek: „*Egy Nemzet se talált még foganatosabb eszközöket soha is, a' maga szabadságának óltalmazására: mint ha azokat maga tulajdon bátorságában, 's tulajdon erejében kereste.*“ Továbbá: „*A' mi Konstitutiónk (így szólnak a' Rendek) szentté tétetett, az egész Nemzetnek meg-eggyezése* ál.

által: annak óltalmazásáért, készek minden Lengyelek a' magok javaikat, 's életeket is fel-áldozni."

Elegyes Tudósítások.

A' Prágai Újság meg-hazudtollya azt a' hitet, mintha Tseh Országnak némelly helyeiben veszekedés támadt volna a' Római Katholikusok, és Protestánsok között; 's azt írja egyfzersmind a' Tsehekről, hogy több, és hathatósabb tanúságot vettek már azok, a' Keresztyéni Türelemnek (Tolerantziának) szükséges voltáról, hogy sem mint a' vak buzgóságból származó viszálykodásnak lelke újra el-foglalhatná sziveiket.

Stokholmból azt írják, hogy a' Király' gyilkosát Ankerströmet, már ki-yégezték a' világból. Előbb a' kezét, azután a' fejét vágták el; a' már fő nélkül való testét pedig négy részre metztették.

A' Portugálliai Királynénak elme-béli háborúit, szépen tsendesítgeti, a' mint írják, az Angliából vitetett Dr Villis.

Az új Svéd Király, Gustáv Adolf, ezt a' symbolumot választotta magának: Az Isten, és a' Nép.

A' Lengyel Konstitutió' Innepe, ezen hónapnak 3-dikán tartatott Varsóban, igen nagy vigassággal, és pompával.

A' Szegényekkel való jó-tételnek jeles példája.

(Egy Magyar Országi E. Lelki Pásztor közölte velünk, a' bé-iktatás végett.)

„Nagy eszközök lehetünk mi Egyháziak
a'

a' Szegények' sorsának könnyebbítésében, ha haszonra kívánnjuk fordítani azon környülállásokat, melyekbe helyheztetett bennünket az Isteni bölts Gondviselés. Példa erre a' többek között, *Orosz - Pétervári (Pétersburgi)* Evang. Predikátor *T. Lampe* Úr' tselekedete, a' ki látván, hogy a' Tsárisári Fő Városban lévő számos Ispotályok sem elégségesek, a' Birodalombéli minden betegeknek befogadásokra, egy munkát adott ki, melyben a' Városnak tehetősebb Lakosait arra buzdítja, hogy egy új Ispotálynak felállítására alamisnálkodnának. Olly fogamatja lett hathatós serkentésének, hogy rövid idő alatt többre ment ezer rublánál az alamisna. — Dr *Guckenbergen* kívül, a' ki egyesített erővel gondoskodott, *T. Lampe* Úrral eleitől fogva a' szegényekről, tizennyóltz Orvosok találkoztak, a' kik ingyen kívánniak gyógyítani a' betegeket; hat Patikáriusok pedig arra ajánlották magokat, hogy ők jutalmasan adják az orvosságot. Az illy módon felállított új Ispotályba, hét fertály elztendő alatt 707 betegek vétettek fel, kik közzül 584-en meggyógyultak; 55-en meghóltak; a' többek még tovább is orvosoltattak. A' hóltaknak ingyen készít koporsót egy jó szivü Asztalos; Könyvnyomtató *Schnörr* Úr pedig ingyen nyomtatatja az Ispotályhoz megkívántató, 's annak javára szolgáló irásokat. Tudósíttatván a' nagy lelkü *Katalin*, illy nemes tselekedeteikről a' maga Alattvalóinak, maga is

bi.

bizonyos summát rendelt ki, mellyel eszten-
dönként kívánnya elő-mozdítani azoknak
meg-betsülhetetlen törekedéseket. Így tse-
lekedett a' Korona - Örököse is, a' Nagy-
Hertzeg. "

* *

* *

* *

Somogy Vármegyei Dal.

Kis - pillants , kis - pillants

Kis - pillantsi rózsá.

Rózsá volnék , piros volnék ,

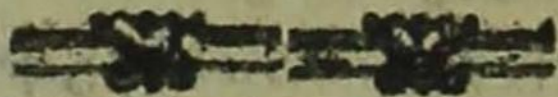
Még - is ki fordúlnék.

Pénz volnék , pendülnék ,

Karika volnék , fordúlnék

Szederj - szemű Bandikám ,

Fordúly angyalodra

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköszt-Havának (Májusnak) 8-dik napján, 1792.

Hadi Történetek.

Közelébbi *Hírmondónkban* jelentettük, hogy a' *Frantzia* Nemzet hadat végzett Apr. 20 dikán, a' *Magyar és Tseh* Király ellen. — April. 30-dikán, már verekedések is vóltak Vitézeink, és a' *Ftantzia*k között. *Rosambó* (*Rochambeau*) *Frantzia* Fő Hadi Vezér' Seregéből t. i. közel 15 ezer Ember bé ütött *Austriai Belgyiomnak Hannonia* nevü Tartomán-

mánnnyába, 's annak Fő Városát *Monst* *) meg akarta szállani. De F. M. L. *Bolyó* Úr meg értvén a' *Frantziák'* érkezéseket, eleikbe ment mintegy 3 ezer lovas, és gyalog Embereivel. Eleinten mind a' két részről derekassan ágyúztak egymásra; de végre tsak ugyan ki nem állhatták a' *Frantziák*, a' *Magyar Király'* Seregeinek tüzeléseket, 's hátat fordítottak; a' midőn a' *Latour*, 's *Koburg'* Dragonyossai, és *Blankenstein'* (ez előtt *Hadik*) Huszárai sokat le-szabdaltak belőlök. A' többek között, különös vitézséggel forgatta magát, a' mint értettük, a' *Blankenstein* Magyar Lovas Regementjének Fő Strásamestere (Májora) Gróf *Keglevits* ő Nagysága. — A' *Frantziák'* részéről 250-en estek el, kiknek száma között való *Rosámbó* Fő Hadi Vezér' Fia is. 80-on el-fogattak, kik között egy Oberster is vagyon. Négy ágyút is vettek el tőlök Seregeink, néhány társzekerekkel, 's ostromhoz tartozó készületekkel együtt.

Ugyan a' fenn említett napon (Ápril. 30-dikán), *Rosámbó* Fő-Vezér' Seregének más része, *Tournay*, vagy *Dornik* Városára ütött; de hasonló szerentsétlenség érte ezt is, valamint a' más tsapatot: mert *Hárpenkur* (*Hartenkur* más) Generálisunk vissza verte, 's öt ágyúkat el-vett tőle. — Ezen két
győ-

---

*) Lásd *Austriai Német Alföldnek a' Hadi Történetek'* 3-dik Szakasszával, általunk meg-küldött Mappáját.

győzedelemről való tudósítással, a' múltt Vasárnap (Májusnak 6-dikán) estve érkezett egy Kurir. A' bővebb tudósítást, még nem hozták meg. Reményljük, hogy a' jövő postán többet írhatunk.

A' Fels. Király, valamint egy részről, igen fáradhatatlan, a' maga Fejedelmi hivatalának szentül való folytatásában: úgy más részről, különösen vigyáz a' maga egészségre, mellyre jól tudja, minémű szüksége legyen a' Státusnak. Hol lovaglással, hol kotsizással frissíti magát. — Igen hasznosnak itélik az Orvosok, a' laptával való gyakorlását a' testnek: erre nézve, az Udvar mellett lévő laptázó házban is mulatja néha magát ő Felsége; mulatta közelébb tegnap dél előtt is, 9 és 11 óra között, *Ferdinánd, Károly, Leopold, és József Fő Hercegekkel* együtt. — Ebéd után, le-indúlt Nádor-Ispány ő Kir. Fő Hertzege *Budára*, hová a' múltt héten mind le-takarodtak az itt mulatott Fő Magyar Méltóságok.

Ő Felségeknek, *Budára* való pompás bé-menetelek Jun. 2-dikán fog lenni.

Ezen hónapnak 3-dika vala, az úgy neveztetett *Keresztes - Dámák'* Rendjének Innepe, melly Rendnek Históriáját közlöttük már mi, a' *Hadí és más nevezetes Történetek'* 4-dik Szakaszában. Az említett Innepnapon, 24 új Tagokat vett fel ezen Rendbe annak Fő Pátronája, Özvegy Tsászárné ő Felsége; kik között két Felséges Hertzeg-

Asszonyok, és három Magyar Asszonyságok is vagynak. A' Kereszttel meg-tiszteltetett Fels. Hertzeg-Asszonyoknak egyike, *Mária Amália* Fő Hertzeg-Asszony; a' másik pedig *Nápolyi* Kir. Hertzeg-Asszony *Mária Kristina*. — A' Magyar Dámák között egy, született Gróf *Koháry*; a' másik pedig született *Sándor* Leány. Ezek, mind ketten Gróf *Forgátsnék*. A' harmadik, Gróf *Koháry Ferentzné*, Gróf *Waldfstein-Wartenberg Antonia*..

Ns *Petrák István* Úr, egy jámbor erköltsű, jól készültt, 's kedves maga-viseletű Ifjú Hazánkfia az a' szerentsés, a' ki tegnapi napon, Fels. Királyunk' Kabinétjába, nyóltz száz forint esztendei fizetéssel fel-vétetett, holott már tegnapi napon el is kezdett munkálódni, magyar ruhában. Ezen szép reménységű Ifjú Úr, T. N. *Vas Vármegyéből* veszi eredetét, a' hol, úgy nem különben T. N. *Soprony Vármegyében* is lakoznak Uri Várségei, és többnyire Vármegyei Tisztségeket viselnek. Maga, Ns Sz. Kir. *Posony Városában* született, eleinten a' Fels. Kuriánál kezdett szolgálni; ennek más állapotba *) lett vételétől fogva pedig a' Fels. Magyar Kán-

---

*) Ez előtt egy *Protokolluma*, *Expediturája*, *Taxatorátusa*, *Archivumja*, vagy *Registraturája*, volt a' *Septemvirális*, és *Királyi Tábláknak*, mellyek egy névvel *Felséges Kuriának* neveztettek.

Kántzelláriához jött, a' hol elsőben praktikalált, annakutánna pedig Kántzellistává tétett. Az édes Attya, néhai Tek. *Petrák István* Úr vólt, a' ki 1734-dik esztend. kezdett a' Fels. Kir. Helytartó Tanátsnál szolgálni; 1783-dikban pedig, Registrátor, és Sigilli Regii, 's Archivi Conservátorságból, nyugodalomra bocsátatott.

Már most bizonyossan irhatjuk, hogy az *Olasz* Éneklők, mind le - mennek *Budára* jádzeni, kik között lesznek ama' hires éneklő Férjfiak: *Maffoli*, *Benuci*, 's *Calvesi* is; és ama' kedves hangú 's jádzású szép Menyetske is *Tomeoni*.

Az *Erdély* Országi M. Deputátzió, elvégezi már itten a' mint hallyuk ezen a' héten a' munkáját, 's vissza indul *Erdély* Országba.

Vagy három napoktól fogva igen neki esősödött itt az idő.

Magyar Ország.

Piaristae pii in Patriam.

Ezt az Igazságot, nem egyszer, sem kétszer mutogattuk már mi, követésre méltó szép példákkal. Új bizonyosságát adja ennek Nemes *Nyitra Vármegyében*, a' *Privigyei* Piáristák' Kollégyioma, mellyben T. Rektor *Mlinkay* Úrnak bölts intézése szerént, Magyar Professor T. P. *Karaba Aloysius* Úrnak buzgó tanítása által, úgy kezd virágozni azon a' ré-

részen Anyai Nyelvünk, hogy a' nevendék Tót Iffjúságnak a' Nyelvre nézve való megmagyarosodását is nem sok idő múlva méltán reménylhetjük; és ezt annyival inkább, mivel közel oda, más jó Hazafiakon kívül, egy drága Mecénás, Főtisz. *Bajmótz*i Prépolt *Várady László* Ur, a' ki, jutalmakkal ébreszti az Iffjúságot, a' *Magyar* Nyelv' tanulásában való szorgalmatosságra, 's meg-igérte a' szegényebb sorsúaknak, hogy tsak igyekezzenek meg-tanulni Nemzeti Nyelvünket, a' magok hasznokra: már azt ő Főtisztelendő Urasága meg-tselekefzi, hogy szükségét nem fognak látni, a' Nyelv-tanulásra kívántató eszközökből.

A' *Magyar Teátrumnak* ügyét, eggy érdemes *Pesti* Polgár, *Protásevits József* Ur, fogta-fel, a' ki származására nézve ugyan Nemes *Lengyel*; de valamint Nemzeti Nyelvünket jól tudja: úgy valóban a' nemes Magyar érzékenységekkel is nem kevés mértékben bir. Magára vállalta t. i. ezen jó szivű Hazafi, hogy első Májustól fogva, nyóltz hetekig gondját viseléndi, minden pénz és jutalom kívánás nélkül a' Teátrum' Kasszájának; 's a' mi fenn fog még abban nyóltz hetek múlva, a' kívántató költségeknek megtétele után maradni: azt, által adja akkor teátrumi fundusúl. — Hogy ezen fundus, annyira nevedhessen, a' mennyi elégséges legyen ezen el-kezdett Magyar Játék-néző Helynek fenn-marasztására, és virágoztatására: azzal az indulattal óhajtjuk, a' mely

lyel igyekeztük már néhány ízben megmutogatni annak hasznait, mind a' Nyelv' gyarapítására, mind a' gondolkodás' és tselekvés' módja' tökéletesítésére.

A' Prussziai Király, és némelly más Frankóniai Birtokos Hatalmasságok között folyó perről.

Bayreuth és Anspach Tartományainak birásáról le - mondott, a' mint tudjuk, az előbbeni birtokos Urok a' Márkgráf, 's *Angliában* éli már most kedvére világi napjait, szép Feleségével, a' kit *Londonban* választott Társúl magának egész gustussal; a' megnevezett két Tartományok pedig, örökség szerént a' *Prussziai Királyra* szállottak. Már említettük vólt más ízben, de tsak egy szóval, hogy ezen Márkgráfságok' el - foglaltatásának alkalmatosságával némelly erőszakoskodások történtenek. T. i. *Norinberga* (*Nürnberg*) Városának egész a' kapujaiig tartja a' *Prussziai Király*, mint *Anspachi* és *Bayreuthi* Márkgráf már most, a' magajussát; a' melly jusról való ki - nyilatkoztatásokat fel is ragasztatta tehát *Norinberga'* kapuira — 's mivel a' Város le - tépette azokat: már másodszor egy tsomó katonaságot küldött a' Király, 's ennek óltalma alatt ragasztatta fel újra a' Pátenseket. A' dolog ekkor, mind a' két részről való protestátzióval végződött. — *Dünkelsbühl* (melly hasonlóképpen szabad Birodalmi - Város, mint *Norinberga*, de valamiként ez, szintén úgy

ő is tárgya a' *Brandenburgiai* pretensióknak) ki-ásatta a' földből azokat a' karókat vagy fa-oszlopokat, a' melyekre függesztettek fel a' *Prussziai* sassal jegyes pátensek, 's azokat, mint valamelly győzedelmi ragadományokat meg-hordoztatta fel 's alá az úttzákön. — Katonák küldettek tehát másod izben ide is, és mivel a' *Brandenburgi* jus, a' Város' belső kapuján is belől hat; a' Magisztrátus pedig a' külső rostélyos kaput bé-záratta, 's ki se akarta szép szírvél nyittatni: tehát a' Katonaság bé rontott erővel a' Városba, 's annak belső kapujától nem messze, függesztette a' királyi pátenseket egy oszlopra. — *Wailtingen* nevezetű Mező-városa a' *Württembergi* Hertzezségnek, egészen az *Anspachi* Markgráfság' kerületében fekszik. Ehez, mindenkor tartotta némelly részént-való-jussát az *Anspachi* Márkgráf; ámbár örökké ellene mondott is annak a' *Württembergi* Ház. Most a' *Prussziai* Király, itt is fel-szegeztette a' maga pátenseit; de a' *Württembergi* Fő Tisztartó meg-mondotta előre, hogy ő bizony, még az *Anspachi* Tisztviselő' jelenlétében le fogja azokat tépetni: a' minthogy úgy is lett. Mert alig fordított hátat az *Anspachi* Tisztviselő: már a' *Württembergi* Fő Tisztartó egyszeribe le-szaggattatta a' pátenseket, 's igen motskolódó ki-fejezésekkel élt. Másodszori fel-szegeztetések végett a' pátenseknek, egy Al-Tiszt, nyóltz Vadászok, és húsz lovas *Wassertrüdingi* Polgárok küldettek - el, a' *Prussziai* Király' részéről; de midőn oda értek

vól.

vólna *Wailtingen*' kapujához, látták, hogy egy fegyveres szekerral vagyon az meg-erössítve; a' szekéren túl pedig 300 Parasztok állottak vasvillákkal, és vasas botokkal, kik ki-rohantak a' *Pruss.* Király' embereire, 's diadalmaskodtak rajtuk. A' *Pruss.* Király' emberei között, kikre lövöldöztek is az ablakokból, hatan kemény sebeket kaptak, 's fegyvereiktől meg-fosztattak. A' *Vailtingeni* Polgárok között, tsak egy sebesítettett meg, az is gyengén. Nehány napokkal ez után, felesebb számú Katonák küldettek *Vailtingen* ellen, a' kik ismét fel-szegezttették a' Kir. pátenseket, 's egyfzersmind el vitték magokkal a' *Württembergi* Fő Tisztartónak az Unokáját is, néhány Parasztokkal együtt *Anspachba*, rész szerént kezeseknek, rész szerént hogy fundamentomosan végire lehessen tőlök járni, a' *Vailtingeniek* által el követett erőszaknak. Mártz. 20-dikán botsáttattak ezek vissza *Anspachból*.

Mártziusnak 24 dikén, olly tudósítást hirdettek ki némelly közönséges Levelek, azok között a' *Bétsi Német Ujság* is, melly szerént a' *Prussziai* Király fájlalja, 's kárhoztatja azon erőszakoskodásokat, melyek *Anspach* és *Bayreuth* el-foglalásának alkalmatosságával történtenek; le-mond az ollyatén jusokról, melyek illették talán valaha a' *Brandenburgi* Házat, de már a' régiség által el-enyésztek; 's igéri, a' részéről okozott károknak meg-térítését. — Ezen tudósítás, meg-hamisíttatik egy jelentésben, melly költ *Regensburgban* a' múltt hó.

hónapnak 7-dikén, 's mellynek ide megy ki egy két szóval az értelme: hogy valamint egy részről nem akarja ugyan a' *Prussziai* Király az el-avúltt jusokat újj életre hozni; úgy más részről, tellyességgel ki nem bocsátja azokat a' kezéből, mellyeket az előbbeni Márkgráf is tartott; a' velle e' részben ellenkező szomszédjaival azonban szép szerént kíván inkább meg-alkudni, 's eggyeségre lépni; mint sem erővel szakasztani a' pernek végét. — Ezen jelentést, ismét meg-újjítottatta a' Király mostanában, olly hozzáadással, hogy a' melly peres Társai ő Felségének, nem akarnak barátságosan egygyezni: azok ellen nem szün meg ő Felsége, foganatos eszközökkel élni, a' maga jussainak meg-állítására; és ezen fel-tételétől, semminémű ellenséges beszédek, 's ítéletek által el nem haggya magát tántoríttatni.

Elegyes Tudósítások.

A' Tsáfszár-választó Gyűlésre, melly Juliusnak 3-dikán fog kezdődni *Frankfurt* Városában, Pápa ő Szentsége, ama' hires *Maury* Apáturat választotta Követjének, a' ki egy nevezetes Tagja vólt az előbbeni *Fr.* Nemzeti Gyűlésnek; 's hatvan ezer *skudit* rendelt néki ezen Követségre. Egyfzersmind Apostoli Protonotáriusságra, és *in partibus Thebei* (*Thebánu*s) Érsekségre is emelte. — A' midőn éppen ezen tudósítást olvastuk volna: látogatásunkra jött Gróf *Etling*, *Lübeki* (*Lubecca*) Kánonok Úr, 's szóba
ered.

eredvén az úgy neveztetett *In partibus* (*Infidelium*) való Püspökökről, és Érsekekről, beszéltette, hogy *Romában* laktában, nem egyszer látta az ollyatén Püspököknek, és Érsekeknek meg-tételek követő tzeremoniát.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

A' *Nápoly* és *Sicilia* Országok-béli minden Magistrátusok, királyi parantsolatot vettek az eránt, hogy az ezen két Országokba bé kívánczozó Idegenekre, főképpen ha *Fr.* Országból érkezéndenek azok, meg-kettőztetett vigyázással legyenek.

Angliától segítséget kért, némelly tudósítások szerént *Frantzia* Ország, az *Oroszok* ellen. — Más tudósítások szerént, olly formán nyilatkoztatta ki közelébb az *Angliai* Király magát, a' *Frantziák'* Királya eránt: hogy ha bé fognak ütni a' *Frantziák*, *Austr.* *Belgyiomba*: úgy ő, t. i. az *Angliai* Király, köteles lészén, egész erejével óltalmára lenni a' *Magyar* Királynak; mivelhogy *Prussziával* és *Hollandiával* együtt, ő is garantirozta *Belgyiomot* az *Austriai* Háznak.

Felső

Felső *Olasz* Országának *Mantua* nevezetű Városában, egy Vendég-fogadóban két Szabó-legény, és 3 Zsidó egymásba vesztek, 's a' Zsidók úgy el-verték a' két Szabó-legényt, hogy egyik közülök néhány napok múlva meghalt belé. Tsak hamar el terjedt ennek a' hire a' Városban, mellynek hallására legottan öszve rohant a' Nép, 's omlott a' Zsidó-Város felé. — Midőn látnák F. M. L. *Schmidfeld*, és Oberster *Sturioni* Urak, hogy a' gyengébb eszközökkel semmire se lehet menni: lövéssel fenyegették a' Népet; a' minthogy az ágyúk a' Fő Strása - Ház eleibe is vitettek, 's meg-töltettek; egyfyszermind ígéret-tétetett, a' Zsidók' részéről lejendő elég-tétel eránt. Erre le-tsillapodott a' Nép; de bátorságnak okáért, tiz Kompánia Katonaság ugyan tsak fegyverben állott, három éjtízaka egymás után,

's ezen idő-szakasz alatt egygyetlen egy Zsidó se mutatta magát. Apr. 16-dikán vőlt az exekutziójok a' három bűnös Zsidóknak, melly abból állott, hogy egy tsomó gyalog, és lovas Katonaság között kötözve hordoztattak, és seprűztettek-meg minden fő úttzáin a' Városnak.

A' nem régiben született *Spanyol* Király-Finak, 34 nevet adtak a' kereltségben. Az első ezen nevek közül: *Filep*, 's ezen fog a' Királyfi rend szerént neveztetni.

Új találmány.

Milló nevezetű *Párisi* Lakos, olly flintát talált fel, mellyel, ha két tsőre vagyon készítve, 26 lövéseket lehet tenni egy minuta alatt.

A' Menykő - vezető eszközök' ereje: próbáltt Igazság.

Az egy részről igen is könnyen hívő, de más részről gyakran hihetetlenkedő köz-nép is tsak rá tér ofztán valamelly igazság-nak hívésére, ámbár ez, képtelennek látszott is előtte eggy időben; hogy ha maga tapasztalhatja annak valóságát. — Hogy bizonyos eszközök által, úgy lehessen intézni a' menykő' útját, hogy kárt ne tehessen az épületekben: kétség kívül ennek állításáért még most is ki-nevetnék sok eggyügyűek az okos Embert; de nem nevetik már többé még *Alsó Bavoriában* is a' *Sinchingi* Lakosok. Mert tulajdon szemeikkel látták a' közelébb múltt April. 18-dikán is, hogy az ő magas tornyokra le-tsapott az Isten - nyila; de látták azt is, hogy a' torony' tetején álló nyárs forma eszközön (konduktoron) ugyan omlott le felé a' tűz özön, 's az említett eszközzel eggyességben lévő vas rudakon lement minden kár-tétel nélkül a' földbe.

Gabona - árra.

Bétsben, April. 23-dikától fogva 28-kig ment a' búzának posónyi mérője: 48—61 garason, a' rozsé 25—31 g., az árpáé 24—

30 g., a' zabé 17—22 g. — *Fisemenyben*, April. 26-dikán: a' búzának pos. m. 50—53 gar., a' rozsé 23—25 g., az árpáé 22— g., a' zabé 10—16 g. — *Drafskirchenben*, Apr. 26-dikán: a' búzának p. m. 52—60 g., a' rozsé 27—30 g., a' zabé 17—20. g. — — *Posonyban*, April. 20-dikától fogva 30-dikig, a' leg-jobb búzának p. m. 46—47 gar., a' rend szerént való (ordinér) buzáé 39—40, a' rozssal elegyes buzáé 25—30, a' rozsé 18—19, az árpáé 15—16, a' zabé 13—14. — *Pesten*, April. 19-dikétől fogva 14-dikig a' búzának p. m. 32—35 g., a' rozsé 10—12 g., az árpáé 9—12 g., a' zabé 7—9 g. — *Temesváratt*, April. 5 dikétől fogva 9-dikig, a' búza' mérője 15—17 gar., a' rozsé 7—9, az árpáé 5—6, a' zabé 3 1/2—4 gar. — — *Lembergben* (*Gallitzia'* fő Városában) Apr. 3-dikától fogva 5-dikig, a' búza' m. 24—25 gar., a' rozsé 14—15 g., az árpáé 13—14 g. a' zabé 7—8 gar. — — *Brünnben* (*Morva Országának* fő Városában), April. 15-dikétől fogva 20 dikig, a' búza' mérője 59—61 g., a' rozsé 32—34, az árpáé 23—25 gar., a' zabé 12—14 garason.

Az *Alsó - Austriai* Hódolás pompájáról még ezeket akartuk közleni ígéretünk szerént summás rövidséggel: Vissza érkezvén ő Fel-sége a' Sz. István Templomából az Udvarba, először a' maga szobájába ment, hanem egy Deputátciónak hívására ki jött onnan nem sokára azon palotába, mellyben a' Rendek voltak, 's a' trónusából, mellyben fel tett ka-

kalappal ült, meg biztatta a' Rendeket, hogy szabadságaikat, és törvényes szokásaikat nem csak meg erősíti; hanem védelmezni is fogja. — Ezen Királyi biztatást követte a' Rendeknek fel szóval való hódoló esküvések, a' midőn szálvét adott egy tsoport Katonaság, durrogtak a' bástyákra kiszegezett ágyúk, 's zengettek minden belső és külső Városi harangok. A' Városok Deputátusaik fel tartották 3 újjaikat ez esküvés közben; mellynek végződésével által adott a' Fő Kantzellárius, a' Tartomány Marsaljának, eggy függő petsétes pergamen levelet, melly az *A. Austriai Privilegyiomok* nak ő Felsége saját alól irásával való meg erősítését foglalta magában. — Ezután el énekeltetett az Udvari Kápolnában, ő Felsége, és a' Rendek' jelenlétében a' *Te Deum*, melly alatt, második szálvé adatott, 's újra megvonattak minden harangok. — Elkövetkezvén az ebéd' ideje, trónus fedél alatt lévő asztalhoz ült ő Felsége, a' Királynéval, 's *Ferdinánd, Károly, Leopold, és József* Fő Hertzegekkel eggyütt. Ezen asztal mellett az *Austriai* örökös hivatalokat viselő Méltóságok szolgáltak. — Mind ezen ebéd', mind az előtt a' hódoló esküvés tzeremoniáját sok Dámák nézték: úgy nem külömben a' Török Követ is heted magával. (Minekutánna fel kelt volna a' Királyi asztal: megvendégeltettek a' Rendek, 's más Uraságok mind öszve többen 3 száznál 18 asztalokon. — Estvére mind a' belső, mindi a' külső Városi Teátrumokba fizetés nélkül botsáttatott a'

a' Nép; 's a' belső Város' főbb úttzáira szolgáló ablakok ki - világosítottak.

Nemes *Hont Vármegye*, Vitze - Ispány
T. *Majtényi László*, és T. *Balogi Mihály*
Urakat küldi, a' bé állandó Ország Gyűlésre.

* * *

Gábor Ferentz Besztertze Bányai Kir. Prof.
Urak az *U u* árkusunkban meg ígértt Beszédje így következik:

Édes öröm, és nem tudom melly titkos tűz nyughatatlankodik szivemben, midőn meg gondolom, hogy a' Felséges Királyi kegyes rendelések szerént a' Magyar Nyelvnek tanítására rendeltettem. Nem is lehet az embernek nagyobb oka az örömrre, mint ha tsekély munkáját, és tehetségét édes Nemzetének, 's kedves Hazájának hasznára szentelheti. Nem kisebb öömöt, és vigasztalást okoz bennem az is: hogy ezen szabad Királyi 's Bánya Városba küldettettem, mellyben olly Igazgató, és Kormányozó alatt folynak a' Tudományok, a' kinek mind sok szép Tudománnyanak, mind bölts Kormányozásának ditséretes híre, 's neve terjedett már kedves Hazánkban.

Folytatása következik.

A' múltt postán, le küldöttük a' *Hadi és más nevezetes Történetek*' 5 dik Szakallzának Mutató Tábláját. A' mi kevés, ahhoz tartozó hátra maradt, azt is le - küldjük minden órán.

(*Tóldalékkal.*)

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Május' 8-dik napján 1792-ben költt árkusához.

Már jó ideje, hogy Göttingából ilyen tzimü kéz-írás érkezett kezünhez: Újj esztendei ajándék, egy Europai Gyermekek, Jamaikából. Ezen kéz-írás 10 levelekből áll, mellyeket egy Német Ur írt Jamaikából, Saxoniában lakó kis öttiséhez, 's mellyek Frantzia nyelven is ki bocsáttattak. Ezen nyelvből Magyarra fordította azokat, egy jó igyekezetű Hazánkfia, 's hozzánk le küldötte a' közlés végett. Mi hasznos mulattatásokra nézve munkánkba iktatjuk azoknak summáit.

(Jamaika egy nagy Szigetnek a' neve Amerikában, mellyet az Anglusok bírnak, 's melly leg alábbis két ezer, 's egy két száz mértföldnyire esik Magyar Országhoz nap nyugott felé)

I.ső Levél. Port Royal Decemb. 2-dik napján 1778-ban. Sok hetek töltek el belé, még a' nagy tengeren által hajókázhattunk, 's ezen Városba érkezhettünk. Ezen hetek alatt egyebet az égnél, viznél, 's némelly a' habokkal küzködő hajóknál nem láttunk. Annyira el fogyott vólt már az eledelünk, hogy borsónál, 's száraz kenyérnél egyebünk nem vólt. Könnyen el gondolhatod, hogy tsárdák, a' hová bé térhettünk volna, nintsennek a' tenger hátán. Mennél közelébb jöttünk a' nap.

nap - nyugotti *Indiához* *) annál nagyobb meleget kellett szenvednünk, jólehet *Karátson* felé volt is már az esztendő: úgy, hogy a' ruhánkat le - kellett testünkről hánni, 's a' hajó fenekére menni, a' hol nem volt olly nagy meleg. Decembernek első napja volt az az örvendetes nap, melyben hosszas hajókázásunk után földet látánk. Leg elébb is *Sz. Domokos* szigete ötlődött szemünkbe, melyet a' *Frantziák* bírnak (most nagy részét a' fekete lakosok foglalták el, kik pártot ütöttek a' *Frantziák* ellen) Nem sokára meg láttuk *Cuba* szigetét is, mely a' *Spanyoloké*. Más napra virradván, kiábálni kezd egy hajós legyén, hogy már látja *Jamaikát* is. Nossza örömünkben, mind a' hajó fedelére sietünk, 's régen óhajtott *Jamaikára* függeljük szemeinket; de egyebet a' magosan ki álló hegyeken, és kősziklákon kívül még ekkor nem láttunk. Közelébb jöven a' szigethez, láttuk annak kikötő helyét - is, és *Port Royal* nevezetű Városát. Már dél volt, midőn a' ki - kötő helybe értünk, 's annak közepe táján lehánytuk a' vasmatskákat. Ezt látván némelly asszonyok a' partról, egy tsónakba ugráltak, 's nagy siettséggel hozzánk evedzettek. Mind olly feketék voltak, mint a' korom, tsak a' fogok fejrlett; fejeket kondorhaj fedte, 's szép fejr selyem kalap ékesítet.

---

*) Nap - nyugotti India név alatt értetődnek ezen Szigetek: *Cuba*, *Jamaika*, *Martinik*, *Sz. Domokos*, 's más ezek körül fekvő Szigetek *Amerikában*.

tette, egyéb ruhájok fejer tafotából vólt. Hoztak magokkal tzitromot, narantsot, ananást, 's egyéb frissitő gyümölsöt, 's el is árúltak belőlök nem keveset, mivel mind igen éhek voltunk, mind felette szomjuhozunk is a' nagy hévség miatt. Soha életemben jobb tzitromot, narantsot ezeknél nem ettem. Nem is tsuda: mert a' valóságos tzitrom, és narants Hazában termettek, 's tsak akkor reggel szakasztották le őket a' fákról. De azt kérde, hogy szakaszthatták le Karátsón táján, hiszen ilyenkor nem hoznak a' fák gyümölsöt? Óh kedves ötsém más világ van itten! nints itt tél, hanem örökké való tavasz és nyár. Ez az a' föld, a' hol terem a' nád méz, kávé, bors 's a' t. mellyekről többet fogsz olvasni következő leveleimben.

* * * * *

Tavaszi kellemetesség.

Gyönyörű természet! melly betses szépséged,
 Meg lepi a' szívet kedves ékességed.
 Az ártatlan napnak arany mosolygása
 Lett minden kebelek vidám újjítása.
 Változnak a' kertek, lugosok, szigetek,
 Erdők, bokrok, rétek, fenyvesek, ligetek,
 Mind ezek a' télből örömmel vetkeznek,
 Mulattatásunkra zöld színbe öltöznek.
 Szerentsés mezei élet édessége!
 Meg valljuk ostromol a' szív irigysége,
 Te látod a' reggelt első kibuvással,
 Reád tekingetni fényes mosolygással;
 Erre a' madarak vigan seregelnék,
 'S melletted repdesve néked énekelnek:
 Az elei ró'sák bimbójokat hajtyák,
 És mennél hamarább el hagyni óhajtyák,
 Hogy illattyok kertye, mihelyt nyilik, velek
 Mindent ő magokhoz huzzasson kebelek.

Vigasságos Tavas! Grátiák ölelnek,
 Nyajosság, nevetés, és Amor tisztelnek,
 Bokrokra akasztja Amor már kéz ivét,
 Onnan lövi gyenge imádói szivét,
 A' szép Zéfirusok tántzolja repdesnek,
 Hol egy zöld - bokrotskát, hol más tserét lesnek;
 Látták a' szerelmes Pásztor mulattságát,
 Melly vigan kóstolja nyájos barátságát,
 Vagy a' bokrok között tántzol kedvelésével,
 Vagy által kaptsolja derekat ölével;
 'S egy zöld ágból készült kunyhó árnyékában,
 Az ártatlanságnak hevernek álmában.
 Fel ébredvén, kapjak egymásba ölelnek,
 'S így ölzve fogózva vig dalt énekelnek.
 Meg indulnak tovább egy kertbe sétálnak,
 Hol ezer s meg ezer szépségre találnak,
 Válagattya kezek a' piros ró sákat,
 Mindeoik társának alkot bokrétákat,
 Által adják nyájos enyelgések között,
 Mellyeket szagolvan hív tsókjak öntözött;
 Látták a' természet gyönyörüségeit
 Eggyügyün tzifrazott zöldellő bértzeit,
 Ama nyil egyenes fenyvesek nagyságát,
 A' bogos tölgy fának ki terjedt sok ágát,
 Mellyek árnyékokat midőn mellze vetik,
 A' nap heveességét alajok temetik,
 Ama kristály színű patakokat, mellyek
 Tsergedezésétől hangoznak e' helyek,
 'S tizta folyamattyok hives boltozattya,
 A' gyenge virágok öntöző harmattya,
 Ama violátskák hódoló kékségít,
 Külömbkülömbféle füveknek zöltségít,
 Mellyeket, valakik közelről szagolnak,
 Drága illattyokkal mindent el rabolnak
 A' munkás méhetskék mellett járkalnak.
 Tsoportal hol egyre, hol a másra szállnak,
 Ki szitt jó izekből mihelyt rézsesülnek,
 Kosár házaikhoz terhekkal repülnek.
 Ama tarkás színű gyenge pillangókat,
 Mellyek ki terjesztik bársonyos szárnyokat.
 Természet, természet! egy illy kis állatnak
 Adott szépségei, érzem, hogy meg hatnak:
 Mert

Mert sokkal betsesebb pompázó ruhája,
Mint sem a' kényes mód adhatna reája.
Nem esméri mind az a' gyönyörűséget,
Ki henyélve nézi az ilyen szépséget.

Kolosváron Boér Sándor.

* * *

* * *

* * *

Körmöztz - Bányáról, April. 17-dikén.
Ezen Királyi Város ma tartott requiemet
Istenben boldogultt Királyunkért. Erre az
alkalmatosságra készített Gyász-alkotvány-
nak (Castrum Doloris) le-írását kívántam
ha tsak rövideden is közleni az Urakkal:

A' koporsó mellett, 4 három szegeletű
Piramisok állottak. Az elsőnek tetején ízem.
léltetett egy felfordított égő fáklyára kö-
nyökölő szomorú Genius ilyen alirással:

*Quam grauis error atram te mors edu-
xit Auerno?*

Alól pedig ezek a' versek olvastattanak:

*Occidit una Tibi spes, fle Pannonia; et ista
Crede mihi haud surget: desit esse pater.*

Az első bal Piramison állott egy lapultt ke-
rék, mellyen L. II. betűk állottak, illy al-
irással:

Ut caderet bustis victima tanta tuis!

Alól pedig ezen versek valának:

*Cur fles? Franciscus Tibi nam spes alte-
ra surget:*

Hic Tibi non unquam desinet esse pater.

A' hátúlsó jobb Piramisnak tetejére egy
Római hamvas korsó (urna) vólt állíttva,
illy irással:

Nos.

*Nosse cupis, quis sit sub tristi conditus
urna?*

Alól pedig ezek a' versek:

*Quod Leopoldus atrae mortis sit victima, vita
Quoque brevis fuerit: sic voluere Dii.*

A' hátulsó bal Piramison állott a' gyász-
ba öltöztetett Magyar Ország tzimere, ezzel
az irással:

Hungara si moeret Gens: Leopoldus erit.

Alól pedig ezen versek:

*Ut sit Franciscus Tibi gloria, sitque paternae
Haeres Virtutis: constituere Dii.*

Ezen Gyász-alkotványt a' Versekkel
eggyütt, az ide való Királyi Oskolák egyik
érdemes Professora, *Beke János* Úr készítette,
a' rajzolatokat testvér öitse 's tanítványa
Beke Imre, 16 esztendő s Iffjú által tétette
maga intézése alatt.

* * * * *

*Hallotti Énekek, mellyekkel ditsőült Má-
sodik Leopold kora halálát siratta a' Palotai
Evangy. Gyülekezet, midőn Jó Királynak
végső tisztessége meg-adására Gyász-Inne-
pet űlt Böjt V. Vasárnapján 1792-dikben.*

E L S Ö.

A' Prédikátzió előtt.

Nota: Mit bizik e' világ a' ditsőségében 's a' t.

El-estél fejünknek ékes Koronája,

Magyar Nemzetünknek jó kegyes Kiralyja

Leopold jó Atyánk, a' ki reménytelen

El halál közzülünk, ki mulál melőlünk,

óh jaj! melly hirtelen.

Hóltig való gászba hagyád Hitvesedet,

Bánatba tizennégy szép Gyermekedet,

Gyá.

Gyászba öltöztetéd Birodalmaidat,
Főképpen Hazánkat, kesergő Népünket,
Hiv - Magyarjaidat.

Sajnos leg-közelebb azon Hiveidnek,
Kik végét nem látták jó tételeidnek,
Sajnos lehet néktek Evangyólikusok
Leopold halála hamar ki mulása,
Mert oda *Tzirustok*

Oda a' jó - Király, ki *Jósef* Bátyyával
Jót-tett az Istennek egy testvér Nyájával,
■ Annyi -jót, hogy többet már nem kíván-
hatott

Attól, a' ki ennél leg alább mostanság
többet nem-adhatott.

Nyúgodjál tsendesen Isten hív - szolgája,
Hogy szivedre kötött vólt az ő szent nyája,
Nyerjen Lelked menybe örökös jutalmat,
Tested pedig miglen fel-élled, lelheszen
tsendes nyugodalmat.

M A S O D I K.

A' Prédikátzió után.

Nota: *Mindjő a' mit Isten téjzen 's a' t.*
Ha már ránk mérted óh Atyánk

A' keserű poharat,
Nem zugolódunk *Jehovánk*,
Mert reményjük, hogy arat,
ki most könyvez,
zöpög, 's érez

Szivében bút, bánatot,
Lát még fényleni napot.

Reményljük, hogy bánatunkat

El - vefzi *Ferentz* Király,
Ajánljuk érette hóltunkat,
Isten! tsak melléje állj.

Légy Istápja
Hogy mint Attya

Jól tévőnk maradhasson,
 Hiven Országolhasson.
 Az Özvegyet, 's az árvákat
 Pártold magad jó Isten,
 A' romlandó Koronákat,
 Hadd bírassák tsendesesen
 Eggyességet,
 Békességet,
 Adj jó Isten Hazánkban,
 Segéllj kezdett munkánkban.
 Midőn pedig el-kell hagynunk
 Ezt a' múlandóságot,
 'S tsendességgel fel váltanunk
 A' sok földi agságot,
 Add szinedet,
 Szent székedet,
 Ne rettegjünk Krisztusunk,
 Légy mellettünk Jézusunk!

* * * * *

Veszprém Városából is jöttek hozzánk
 II. Leopolp Fels. Királyunk halálát kesergő
 Versek. Azokból ide iktatjuk kóistolóul a'
 következőket:

Oh szomorú Hazám! — — —
 Alég derültek, 's tisztultak fel egek
 Feletted, borítnak már gyászos fellegek.
 Tehát ugyan tsak van valahol olly Mérték,
 Mellyel bal sorsodat tetézve ki mérték:
 Mivel boldogságod alig állá lábra.
 Midőn nem is véled, akkor szálsz alábra.
 Alég múlhatík el egy viszontagságod,
 Más felől fejedre jön viszont agságod.
 Hol vagytok víg napok, és hol vagy TE
 Kéntsünk,
 Tőlünk bútsút vettél, már kire tekintsünk!

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Pünköst-Havának (Május-
nak) 11-dik napján, 1792.

Hadi Környüállások.

Azon *Frantzia* Törvényt *), melly, ő
Felsége a' *Magyar és Tseh* Király ellen való
Had-Jelentést foglalja magában, kívántuk
közleni maga egész valóságában, melly is
így következik:

LAJOS,

---

*) Törvénnyé' vál a' *Frantzia* Nemzeti-
Gyűlés' Végzése, ha a' Király által meg-
erössítettik.

*L A J O S, Isten' kegyelme, és az Ország'
állapotját el - rendelő Törvény által
Frantziák' Királya, minden mosta-
niaknak, és következendőknek
a' mi köszönetünket.*

*A' Nemzeti Gyűlés el-végezte, és mi akarjuk,
's rendeljük, a' mint következik.*

Ezer hét száz kilentzven - kettődikben, a'
Szabadságnak negyedik esztendejében,
Aprilisnek huszadikán hozott Végzése a'
Nemzeti - Gyűlésnek.

Minekutánna a' Nemzeti - Gyűlés tanácsot
tartott volna, a' Királynak valóságos fel-
tétele eránt: meg - fontolván, hogy a' *Bétsi*
Udvar, a' Kötéseknek (Traktátusoknak)
meg - rontásával, nem szünt - meg, óltalmat
nyújtani, a' magok Hazájok ellen fel - keltt
Frantziáknak — hogy az, *Europának* több
Hatalmasságai között egygy öszve - szövete-
zést eszközölt, 's munkálódott — hogy *I.*
FERENTZ, Magyar és Tseh Ország' Királya
úgy nyilatkoztatta - ki magát, ezen folyó
Esztendő' Mártziusának 18-dikai, 's April.
7-dikei Irásaiban, hogy az említett öszve-
szövetkezéstől nem akar el - állani — hogy
ő, jöllehet ezen Eszt. Mártz. 11-dikén jelen-
tést vett (*Párisból*), a' határokon lévő Sere-
geknek mind két részről azon lábra való
állítások eránt, a' minémün Békesség' idején
szoktak azok lenni: még is tétette szakadat-
lanúl, és mindég nagyobb nagyobb mérték-
ben a' hadi készülleteket — hogy ő, a' *Fran-*
tzia Nemzetnek senkitől mástól nem függő
Fel-

Felsőségét (Souveraineté) vóltaképpen megsértette, azon maga ki nyilatkoztatása által, melly szerént jelentette, hogy ő gyámolítani akarja az ollyatén *Német* Hertzegeknek kívánságait, a' kik jószágokat birnak *Frantzia Országban*, ámbár ezeknek, soha se szünt-meg ajánlani a' *Frantzia* Nemzet, a' kár-meg-térítést — hogy ő, igyekezett a' *Frantzia* Polgárok között ellenkezést szerezni, 's azokat egymás ellen fel-fegyverkeztetni az által, hogy meg-ígérte az öfzve-öfövetkezett Hatalmasságok' pártfogását a' békételenkedőknek — meg-fontolván végre, hogy a' *Frantziák*' Királyának utólsó Irásaira való felelni nem akarás, semmi reménységet nem hágy többé az eránt, hogy barátságos alku által leheffen ezen különbkülönb-félé nehézségeknek el-hárításához jutni, 's éppen oda megy ki, a' hová a' *Had-jelentés*: mind ezekre nézve, azt végezi, hogy a' jelenlévő tárgy nyomos.

Jelenti a' Nemzeti-Gyűlés, hogy a' *Frantzia* Nemzet, híven meg-marad, a' maga Konstitutiója által meg-szenteltetett fundamentomos Igazságok mellett, mellyek szerént, soha se fog ő hadat kezdeni ollytől, hogy Birtokainak számát nevellye; és a' maga hatalmát soha se fogja fordítani valamelly Népnak szabadsága ellen: tsupán a' maga szabadságának, 's mástól való nem függésének fenn-tartásáért fog fegyvert — hogy az a' had, mellyet kényszerítetik folytatni, nem Nemzetek közt való had; hanem egy szabad Népnak igazságos magátólalmazása, egy Királynak igazságtalan

A a a 2

meg.

meg-támadása ellen — hogy a' *Frantziák*, nem fogják soha is olly szemmel nézni a' magok Attyokfiait, mint az ő valóságos Ellenségeiket; 's azon lesznek, hogy a' had' sullyát, a' mennyire tsak lehet, el-szenvedhetőbbé tehessék; a' más tulajdonát meg-kéméllyék, 's meg-tarthassák; és tsupán azokra háromoltassák, a' hadtól el-válhatatlan gonoszokat, a' kik öszve-esküsznek az ő szabadságok ellen. — A' *Frantzia* Nemzet, előre minden idegeneket fel-fogad, valakik az ő ellenségeit oda hagyják; az ő zászlói alá esküsznek, 's erejeket, az ő szabadságának óltalmazására kívánják fordítani; 's az illyetén idegeneknek, *Frantzia Országban* lehető meg-telepedésekért, minden elzközöket kész lesz el-követni, valamellyek tsak az ő hatalmában lejéndenek.

Minekutánna tanátskozott volna a' Nemzeti Gyűlés, a' Királynak valóságos feltételéről, 's el-végezte, hogy a' jelenlévő tárgy nyomos: meg-határozza a' *Magyar és Tseh Országi* Király ellen való hadat.

Mellyhez képest, parantsollyuk Mi, (ezek ismét a' Király' szavai) minden Kormány - és Törvényshékeknek, hogy ezen Végzést Jegyző-Könyveikbe bé-irassák; a' magok Kerületeikben ki-hirdettessék, 's közönséges helyekre fel-raggasztassák, vagy szegeztessek; 's mint Ország - Törvényét, végre-hajtsák. Egyszersmind parantsoljuk minden Generálisoknak, és másoknak, kik az Ország' különbkülönbféle Osztályaiban a' rend szerént való Katonai Seregeket kormányozzák; valamint a' Nemzeti Gárda-Sereg' fel-

felsőbb 's alsóbb Tisztjeinek, és köz Embe-
reinek is, hogy magokat tökéletesen ezen
Végzéshez tartsák; mellynek valóságában
hogy senki se kételkedhesen: alája-irtuk
saját nevünket, és reá tétettük a' Státus'
nagy petsétjét.

Párisban, Április Hónapnak huszadik
napján, a' Kegyelemnek ezer hét száz kilentz-
ven - kettődik, a' mi Országulásunknak pedig
tizennyóltzadik Elztendejében.

A' *Bétsi* Fels. Udvar is minden órán ki
fogja adni a' maga Jelentését, a' *Frantziák-
kal* való had eránt; valamint azon hadi tör-
téneteknek bővebb le - irását is, mellyek
Tournay és *Mons* Városainál estek. — Ezen
két tsatákról, következő két rend - béli
Leveleket botsátott egy nap, t. i. Apr. 30-kán
a' *Belgyiomi* Minister Gr. *Metternich*, Hertzeg
*Kaunitz*hoz. — *Első Levél.* „Sietve kívántam
Excellentziáddal azon tudósítást közleni,
mellyet éppen most veszünk Gen. *Happon-
court*tól, hogy a' *Frantziák*, mintegy 4—5000-
rig valók, ezen hónapnak 29-dikén, eggy
egész mértfölddel jöttek közelébk a' mi föl-
dünkhöz *Tournay* tájján. A' Generális, a'
ki a' *Valloniai* (az az, régi *Frantzia* nyelven
beszéllő *Belga*) Seregeket kormányozza,
közel hagyta jöni a' *Frantziákat*; 's akkor
meg - támadta őket, meg - verte, és a' *Fran.*
földre vissza kergette. Négy ágyút el - vett
tőlök, 's más hadi készületeket is.“ — —
Második Levél. „Már el - ment vólt a'
Staféta, midőn *Beaulieu* Gen. Úr' Seregétől
olly örvendetes hirrel érkezett hozzánk egy
Ku-

Kurir, hogy 13—14 ezer *Frantziák*, *Mon*snál az említett Generális' Serege ellen jöttek; de még nagyobb szerentsétlenség érte itt őket, mint az előbbeni vólt. (*Tournay*nál t. i. Apr. 29-dikén; *Mon*snál pedig más nap, az az 30-dikon verettek meg a' *Frantziák*.) A' *Beaulieu* Gen. Serege, magához 's Vezér-jéhez illendő vitézséget mutatott. A' *Frantziák* meg verettettek, 's Fr. Országba vissza kergettettek; még ezen szempillantásban is utánnok vagynak Seregeink: mivel a' viadalnak nem vólt még vége, midőn el küldötte a' Generális az elő-tudósítást a' maga szerentséjéről. Már akkor is rá ment az el-esett *Frantziák*' száma két-3 százra; az elfogattaké pedig 60-ra — Az ellenség, öt ágyúkat is vesztett. — A' mi szerentsénk annál nagyobb, hogy nekünk semmi veszteségünk se vólt. — Az Ellenség' Seregét, Gen *Biron* kormányozta. Gen. *Rochambeau*' Fia el-esett a' hart ban. — Ezen tudósítások, szív-indítók vóltak itten. A' jó Polgárok, csoportossan gyültek *Bender* Fő Vezér' háza eleibe, 's ő Kir. Hségek a' Közöns. Kormányozók előtt (kik hasonlóképpen oda mentek hogy a' Kurirtól minden környülállásokat meg-érthessenek) kiváltképpenvaló megelégedéseket, 's örvendezéseket tettek nyilvánvalóvá.

* * *

* * *

* * *

Már ezen hónapnak 2-dikán táborba szállottak, *Austriai Belgyiomban* lévő Seregeink. A' helyet, a' hol táboroznak, még nem tudjuk bizonyosan: de *Namur* Vára' tájját gondoljuk. — Kir. Hertzeg *Albert* Fő Ha-

Hadi Vezérünknek engedelmet adott reá ő Felsége, hogy nagy ütközetet tehessen a' *Frantziákkal*. — *Rosambó*, és *Lafajet Fr.* Fő Hadi Vezérek, öszve kaptsolták Seregeiket, 's szándékoznak *Flandriának*, *Nieuport* és *Ostende* Városaira ütni. Tsak úgy ne járjanak, mint *Dornik* és *Mons* Városainál.

Magyar Ország.

Pestről, Májusnak 6-dikán.

Fels. Urunk azt parantsolta, hogy az ollyatén személlyek, kik hivatallyokból, vagy egy, vagy más hibájok miá ki-estenek, előre való jelentés nélkül fel ne vétessenek többé szolgálatra; és ne is kándidáltassanak egyébképpen, hanem minden környülállásoknak fel jegyzése mellett.

„Tegnap jádzott először a' *Magyar* Társaság *Budán*, a' hid mellett lévő Teá-tromban. Feles számmal vóltak a' Nézők. Tizenhét Lózséból, tsak négy maradt üressen. Mind a' Fő-Vezér, mind a' Generál-Máyor *Koburg* Hertzegek meg-tisztelték, és vigasztalták személlyes jelenléteikkel a' kezdő Társaságot, úgy nem különben más Generálisok, és a' most itt lévő Uraságok' szine is nagyobb részént. Én minden Nézőkről azt hiszem, hogy nemes indulatból mentek bé, t. i. hadd örvendhessenek Nyelvünk' elő-menetelén, 's a' Nemzeti tsinosodásnak gyarapodásán; de ha talám lettek volna is ollyanok, kik tsak azért jelentek meg, hogy a' tsekélly kezdeten nevéssenek: merem mondani, hogy még az illyeneknek is lehetetlen vólt, fél meg-

meg-elégedés nélkül jöni ki a' Játék-néző-Helyből.

(Ezen kedves tárgyról, következő bővebb tudósítás érkezett hozzánk későbbben, ugyan tsak Pestről.)

„A' már valahára mozgásba jött Magyar Teátrumi Társaság, Májusnak 5-dikén remekele először, egy vig Játékkal. Az erről, nyomtatásban ki-adott, és közönséges helyekre fel-raggatott tudósító tzedulákból közlök egyet az Urakkal.

(A' Felsőségnek Engedelmével, ma Szombaton, 5-dik Májusban 1792-dik Esztend. A' Magyar Játzó-Színi Társaság, a' Budai részen, a' hidhoz által ellenben lévő Teátromban fog játszani egy Vig-Játékot, illy nevezet alatt: A' Találtt Gyermek, öt Fel-vonásokban. — Szabadon fordíttatott Bárány Péter által. A' Játzó Személlyek:

Zödi, egy öreg Oberster. Varsányi Úr. — Ennek Úrfia. Láng Úr. — Tisztesi, az Úrfi' Nevelője. Pap Úr. — Gondosi Udvar-biró. Rózsa Úr. — Dörgényi Kapitány. Kelemen Úr. — Fitzondi Oskola-Mester. Sehy Úr. — Ferkó az Úrfi' Inassa. Bagolyi Úr. — Zsódos Falusi Biró. Pesti Úr. — Zsófi, Zsódosnak Felesége. Termetzky L. Asszon. — Trézsia, ennek véltt Leánya. Moór L. Asszony. — János, egy szegény Paraszt. Pataky Úr.

Tudósítás. A' Lózséknak kúlsai, nem különben a' Biliétek, taláztatnak a' Direktor Úrnál minden nap, a' mellyen játék adatik, reggeli 8 órától fogva, egész délutánni 5 óráig, Pesten, az ó Tokaji borral kereskedő boltjában, a' TT. Serviták' piattzán.

Min-

Mindenkorí bé-menetelnek árra. Egy Lózse 4 személlyekre 4 forint. Első Partér, 40 kr. Második, 20 kr. Utólsó hely 10 kr. Kezdeté lészén 7 órakor.)

Ambár essős idő vólt, még is nagyra nevededett a' Nézők' száma, kik között vóltak ő Hertzezségek, Fő Hadi Vezér, és Generál - Májor *Koburg*, úgy nem különben *B. Barkó*, *Blankenstein*, *B. Vétsey*, *Davidovich*, és *Kray* Generális Urak, 's a' *Pesti*, és *Budai* Uraságok is többnyire mindnyájan. Három száz forint ment bé ez úttal a' Teátrum' kasszájába. — A' Játzók közzül kilentzen, kiváltképpenvaló módon ki-mutatták magokat. — A' *Hettz'* Arendátora *Tusli* Úr, az által bizonyította meg a' Jádzó Magyar Társasághoz, Magyar Polgári hajlandóságát, hogy ingyen botsáttatja bé azt a' *Hetz'* nézésére; melly valóban betsületére válik ezen érdemes Úrnak, minden jó Hazafiak előtt. “

Omne trinum perfectum. Alig iktattuk-bé Hírmondónkba, a' *Magyar Teátrumról* szólló második Levelet; hogy már érkezett az azzal egyenlő foglalatú harmadik Levél is. — Tsalhatatlan tanúbizonyságai ezen sűrű tudósítások, azon eleven Hazafiúi érzésnek, melly a' *Magyarság-Ege'* derülésének szemléléséből méltán származhatik. A' harmadik Levélből tsak azt közöllyük, a' mi még nem vólt a' két elsőbb Levelekben:

„Igen nehéznek látszott sokak előtt a' *Magyar Teátrumnak* fel-állása: 's ímé már most örömmel tapasztalhatják, hogy nem kellett egyéb, tsak annyit áldozzon fel ezen
ne-

nemes végre a' Hazai Szeretet, a' mennyin rendbe szedhesse magát a' mi szép igyekezetű kis Társaságunk, 's el-kezdhesse a' jádást. Első próbáját is mindjárt úgy tette ez, hogy méltán nagy reménység vagyon felőle; de Hazánk' elő-kező Fiai 's Leányai is, olly számmal 's indulattal jelentek-meg ezen Zsenge-Játékon, a' mellyből ki-tettzett, hogy már régen óhajtott tárgyak vólt nékiek a' Magyar Játékoknak magok valóságokban való el-kezdődése. — Gróf *Károlyi József* ő Nagysága, szép biztatással vigasztalta, és serkentette a' naponként való tökéletesbedésre a' Társaságot. — Hólnap, *Klementina*, avagy *Testamentom* nevezetű Darab fog jádzattatni. — Eggy alkalmatos Hazafi, hozzá fogott már, a' *Die Jäger (A' Vadászok)* nevezetű jeles Darabnak fordításához is. — Készül, a' Prof. *Dugonits* Úr' *Arany Perettze* is játék-rámára. “

Pereştégről (Nemes Soprony Vármegyéből),
Májusnak 7-dikén.

„Mai napon esketé itten öszve *Rátóti* Prépost Főtisz. *Paintner Mihály* Úr, Iffjabb Sz. Györgyi és *Hegyfalui Horváth Zsigmond* Urat, a' ki eddig Nádor-Ispány ő Kir. Fő-Hisége' Kántzelláriájában ditséretesen szolgált, *Schmidegg Katalin* Gróf Kis-Asszonnyal. — Ezen szerentsés egybe-kelésen való örömét, következő versekkel fejezte - ki ott hevennyiben, a' nagy lakodalmi Gyülekezetnek egy Tagja:

Reli.

Religio plaussit, cum sancto foedere juncti

Ejstis Connubii nobile par juvenum.

Plaussit nam pietas Patrum cum sanguine vobis

Hausita dabit fructus, quos pia vota vocat.

A' Vallás' és Haza' szeretetéről esmere-
tes két nagy Férjfiak t. i. a' Völegénynek és
Menyasszonynak édes Attyaik, úgymint:
Gróf *Schmidegg László* ö Nsága, és öregbik
M. Horváth Zsigmond Úr — kiről a' napokban
vala szerentsénk említeni, hogy Ns *Soprony*
Vármegyétől Ország - Gyűlési első Deputá-
tussá választatott. — — Ohajtjuk, hogy a'
Házasságnak szent kötele által öszve foglaltt
Nemes Párt, valamint már kezdetképpen is
bőv áldásival szerette az Ég: hasonlóképpen
szeresse továbbra is, mind nagyobb nagyobb
mértékben, Uri Szüléiknek 's Várségeiknek
örömökre, 's Hazánk' díszére és javára.

Szigetről, (Ns Máramaros - Vármegyéből),
April. 20 dikán.

„Itt, April. 16-dikán nagy Gyűlés tar-
tatott, Fő Ispány Gróf *Haller József* ö Exc.
jának előlölése alatt. Igen szép, és sziveket
fogó Magyar Beszéddel köszöntött bé ö Exc.
ja, kinek, a' Vármegye' részéről jelessen
felelt, ugyan tsak magyarul, második No-
tárius *Pogány Péter* Úr; a' minthogy a'
bútsúzás is hasonló ékes Beszédek által ment
annakutánna véghez.

Ezen számos Gyűlésben, pontokba sze-
detett előbb azon Uri Személlyeknek magok
mihez tartások, kik az Ország-Gyűlésén a'
Vármegye' Képét fogják viselni; azután
pe-

pedig ki-nevezettek a' Deputátus Urak. A' tavalyiak közzül, T. *Szaplontzay József* második Vitze-Ispány Úr, most is újra kiálztatott; Mélt. Referendárius *Pogány Lajos* Úr' helyébe pedig, Gróf *Teleky József* ö Nagy-sága' érdemes Fia, Mélt. Gr. *Teleky László* Úr választatott.

Békés-Vármegyéből, April. 20-dikán.

„A' Reformátusok' Nagy-Kúnsági Traktusának érd. Seniora T. T. *Csete Mihály* Úr, Mártz. 25 dikén meg-halálozott. — A' *Thúri* új Ref. Templomot, mellynek alig van párja ezen a' részén, e' folyó hónapnak 29 dikén fogják fel-szentelni. — Hogy az Urak' betses munkájának, Mártz. 30-dikán költt darabjában a' *Stájer Országi* történetet olvastam: egy *Magyar Országi* történet ötlött eszembe, mellyet mindjárt kívántam közleni is: Egy Kalmár-inas, tetemesen meg-lopta a' Gazdáját; mellyért akasztó-fára ítéltetett a' Törvényszéktől. Ezt, nagyon szégyenlték a' Szüléi, kik nem a' leg alább való nemüek voltak, 's arra határozták magokat mindjárt az exekutzió' napján, hogy éjtszakára kelve Fiokat az akasztó-fáról le-vegyék, és eltemessék. Le is vették szerentsésen, és mikor már valamelly talitskán temetni vinék, az édes Anya mindig a' testen tartván szemeit, néminémű mozgást vett abban észre. Két izben is a' fülibe sugja tehát Férjének, a' maga észre-vételét; de ez, tsupa képzelődésnek tartotta a' Felesége' beszédét. — Az Asszony, harmadikszor is erőssen állított.

totta, hogy él a' Fiok. Ekkor a' Férfi, nem szenvedhetvén már tovább az Asszony' bizonyozását, 's mivel gondolta, hogy talán ijedtség is bánthatja a' Feleségét: fogja, 's félelem orvosságul nyakon akarja azt tsapni; de szerentsétlenül, mert úgy találta ütni fültövön, hogy az mindjárt le - dobbant, 's szörnyű halált holt. Szorongattatásai között vizgálni kezdi az Atya a' Fiát, 's hát látja maga is, hogy bizony nem ment még ki abból a' lélek. Haza vitte tehát, 's az Ifjú tökéletesen fel elevenedett.

Elegyes Tudósítások.

A' Portugalliai Királyné' gyógyítására el - érkeztén Mártz. 15-dikén *Lisbonába* Dr *Villis* Úr, mindeneknek előtte a' vólt a' gondja, hogy azon Orvosokkal beszéljen, a' kik ügyeltek az ideig a' Királyné' nyavalyájára. Meg - jelentek tehát ezek mind a' 24-en Dr *Villis*nél, 's képekben el - beszélette Dr *Tamagnini*, miket követtek ők el a' Királynéval. Feleltek annakutánna némelly kérdésekre, mellyeket Dr *Villis* tett fel nékik. E' meg lévén, bé - mutatta említett *Tamagnini* Úr, Dr *Villist* a' Királynénak, kinél ott vólt éppen akkor a' Korona - Örököse is. A' Királyné, idegenséget mutatott eleinten Dr *Villis*hez, 's zugolódni kezdett, hogy az ő szobájába idegen Embert visznek; hanem minekutánna a' Korona - Örököse eleibe terjesztette volna édesdeden, hogy ez az Idegen, ama' hires Doktor *Villis* legyen, kit az *Angli-*

gliai Király küldött azért, hogy segítene: tsendesedni kezdett, 's idő-vártatva meg is engedte Dr *Villis*nek, hogy a' pulsusát megtapogathassa. — Mivel már ez előtt megértette vólt Dr *Villis* a' *Lisbonai* Doktoroktól, hogy se enni, se inni nem akar a' Királyné: ehez képest, leg-elsőben is arra intette határozóan a' F. Beteget, hogy az ételnek, 's italnak meg-vetése által magát ne rontsa, 's rendelt nékie szamár-tejet. Nem hajlott mindjárt *Villis* Úr' szavára is a' Királyné; végre tsak ugyan reá vette még is magát, a' javaslott téjjel való élésre, mellynek szemlátomást való fogamatját lehetett, tsak kevés napok múlva is tapasztalni a' Királynén. — A' tengeren való hajókázást, mellyet a' *Lisbonai* Doktorok tétettek vólt a' Királynéval, Dr *Villis* is folytattatja. A' Korona-Örököse, vele szokott lenni hajókázás' alkalmatosságával a' Királynéval; 's igyekezik azt mint édes Annyát, tőle ki-telhetőképén mulattatni. — Minden tudósítások azt bizonyítják ezen Hertzegről, hogy olly buzgósággal szorgalmatoskodik, a' Királyné' épségének helyre-állítása eránt; valamillyent tsak egy jó Fiútól lehet 's kell várni: de írják azt is felőle, hogy ezen példás tselekedetével, közönséges szerezetre 's tiszteletre tette magát méltóvá.

Az *Irlándiai* (*Hiberniai*) Parlamentom, emberi módra végezte nem régiben, a' Római Katholikusokra nézve, hogy azoknak igen terhes sorsok könnyebbíttessék. Ezt a' Vég.

Végzést helybe - hagyta *Nagy - Británniának* ember szerető Királya is.

Londonban, *Tevaut György* nevezetű *Ats Mesterember*, olly rendelést tett nem régiben halála előtt, hogy az ő hagyományából száz font sterling adassék éltendőnként néhány *Borbélyoknak*, kik kötelesek legyenek minden *Szombat - estve* bizonyos számú szegényeket meg - beretválni; hadd jelenhesscnek meg ezek is *Vasárnap nap a' Templomban*.

Béts.

Tsászárné ő Felsége, ismét rosszul kezdett lenni.

A' Frantzia Követ, Marki Noailles, még itt vagyon. Mindjárt szabadon fogja botsátani ötet innen a' mi *Udvarunk*, mihelyt meg értheti, hogy a' mi *Tisztviselőnk, Blumen - dorf Úr* szerentséssen el jött *Párisból*.

Az élet' árra Austriában.

Bétsben, April. 30-dikától fogva *Május'* 5-dikéig ment *Posonyi mérője* garason

<i>A' búzának</i>	.	.	.	.	46	—	61
<i>A' rozsnak</i>	.	.	.	.	25	—	30
<i>Az árpának</i>	.	.	.	.	25	—	30
<i>A' zabnak</i>	.	.	.	.	16	—	2s.

Fiseménynben (Fischamend),

Május. 3-dikán P. mérője garason

<i>A' búzának</i>	.	.	.	.	50	—	53
<i>A' rozsnak</i>	.	.	.	.	20	—	25
<i>A' zabnak</i>	.	.	.	.	12	—	16

Drafz.

Draszkirchenben, Május. 3-dikán

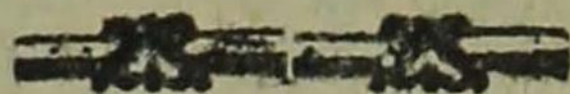
<i>Pos. mérője</i>	<i>garason</i>
A' búzának	55 — 61
A' rozsnak	25 — 38
A' zabnak	18 — 20

J e l e n t é s.

A' *Regétzi*, *S. Pataki*, és *Tokaji* Uradal-
mak' árendája, e' folyó Elztendő' Október
Hónapjának végével fog ki telni: hanem
azontúl is ki adatnak árendába, még pedig
kótyavetye által. A' kótyavetyék' napjai
így vagynak meg-határozva. A' *Regétzi*
Dominium' árendája eránt Jul. 2-dikán fog
tartatni a' kótyavetye *Tállyán*; a' *S. Pataki*
Dominium eránt Jul. 6-dikán, *S. Patakon*;
a' *Tokaji* Dominium eránt végre, Jul. 17-di-
kén *Tartzalon*.

* * *   * *   * * *

Küldjük, a' Generális *Mészáros*' Uhlánus
Regementje' képét. Ezen Regement, mint-
egy hét elztendőökkel állíttatott fel ez előtt.
1788-dikban, a' 6 könnyű lovas Regemen-
tek közzé osztályonként fel-osztatott: a'
múltt elztendő végén pedig újjolag öszve
szedetett, és egész Regementté formáltatott,
mellyet Gen. *Mészáros* ö Nsága nyert el. —
Abaúj, *Sáros*, *Ungvár*, és *Zemplén Várme-
gyékben* kvártélyozik. A' Stabja, *S. Patakon*
fekszik. — Világos veres hajtókás, setétes
zöld dolmánya vagyon; a' süvege is len-
gyel; feje szin magyar nadrágja, sárga si-
nórral van sinórozva; a' mellyre-valója is
sárga.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköst-Havának (Május-
nak) 15-dik napján, 1792.

Béts.

Májusnak 12-dikén, olly rosszúl vólt özvegy Tsászárné ő Felsége, hogy dél tájban közönséges Udvari tzeremóniával meg is áldoztattatott. — Jelen vóltak e' szomorú tzeremónián kedves Magzati, kikre a' jó szivű édes Anya úgy adta utólsó áldását, hogy ezt, nagy meg-induláss nélkül nem lehetett szemlélni. Másnap (Vasárnap) reggel 6 órakor az utólsó kenetet is fel vette ő Felsége: mivel még rosszabbúl vólt, mint az előtt való nap. Ezen szomorú hírrel mindjárt kül-

B b b

del.

dettek a' Kurirok, *Budára, Brüsszelbe, Dresdába, Nápolyba, Madridba*, 's a' t. Négy napoktól fogva bé vagynak zárva a' Teátrumok. Ma, jobban érzi magát ő Felsége; ugyan azért meg - nyitattak minden játék - nező helyek.

A' Királyné ő Felsége' hintaja - béli lovakat meg - ijjesztette a' *Práterben* egy, magát hánytató nyalka Gavallér. Ő Felségében, a' ki már négy hónapi terhes volt, nagy változást okozott ezen történet.

Az el - múlt Szombaton volt utolsó Konferentziája az *Erdélyi M. Deputátciónak* a' Minisztériummal. Az nap dél után mindjárt el - indult innen Gubernátor ő Excell. ja; a' többi Deputátus Urak is, rész szerént elmentek már, rész szerént induló - félben vagynak.

A' *Wurmser* Huszárok, és *Kinszky* könnyű lovas Reg. je ebben a' Hónapban fognak *Béts* alatt el masirozni *Elő - Ausztria* felé.

Magyar Ország.

Hazafiúi Jelentések és Ébresztések.

Még az idegen Földön is arról gondolkozik a' jó Hazafi, mi módon szolgálhasson ő kedves Hazájának, úgymint a' mellyről jól tudja, hogy annak boldogságától függ mind az ő mostani, mind pedig maradéki - nak is jövőendő boldogságok. Nagy példáját adta e' részben is a' Hazafiságnak Gróf *Szécsényi Ferentz* ő Kegyelmessége, a' ki nem csak azokat követte el a' Fels *Nápolyi Udvarnál*, mint *Magyar Ország*' S átusainak és Rend.

Rendjeinek Küldöttje, mellyek valamint a' Küldőknek közönségessen, úgy különösen magának is ő Excell. jának, és egész Uri Familiájának örökös ditsőségekre fognak szolgálni; hanem ezen kívül, kiváltképpen-
 való figyelmetességét fordította az Ország' javának elközlésére is. Visgálta, mitsoda produktumok (termések) által lehetne kereskedést állítani fel, *Nápoly és Magyar Ország* között. Talált is vizsgálása közben, három olyatén derék magyar produktumokra, mellyeknek még eddig kevés hasznát vették *Magyar Ország'* Lakosai, mivel nagy részént nem is esmerték; a' mellyekre pedig nagy szükség volna *Nápoly Országban*. Annyira vitte ő Excellentziája, bõlts elő-adásával a' dolgot, hogy az említett három produktumból mustrákat kíván a' *Nápolyi Udvar*; mellyek ha szerentséssen ki fogják állani a' próbát (mint ezt méltán lehet reményleni): úgy, eggy igen hasznos kereskedeésre nyit-
 tatik út *Magyar Orzágnak*. — A' mustrák' küldése eránt, még Februárius' végén irt a' *F. Nápolyi Királyné'* Titoknokja, *T. Theschedik Sámuel* Urhoz, kinek a' mezei gazdaság körül tett buzgó, és igen szerentsés fáradozásai, alkalmasint esmeretesek ugyan már most a' két Magyar Hazában is; de előbb esmeretesek voltak más Tartományokban. Mert, a' mint előbbeni munkánkban említettük, magok meg-vallották azt, még néhány esztendőkkel ez előtt a' *Német Birodalmi Tudósok*, hogy egész Társaságok se mentek annyira o n allok a' gazdaságnak virágoztatásában, mint a' *Magyar Theschedik*. — Az

Ország-Rendjeinek kívánságára, ezer örömmel fogja közönségesse tenni nagy érdemű *Thefchedik* Hazánkka, a' F. Nápolyi Udvar' kívánságát; 's annak könnyen lehető tellyesítése' módját is.

Ugyan azon időben, hogy a' Nápolyi Levelet vette T. *Thefchedik* Úr, azt kívánta tőle egy Magyar Méltóság, hogy szedné laifromba azon produktumokat, mellyeket Szathmár Vármegyéből lehetne a' Tiszán leszállítani az Al-földre. Gyönyörüségének tartotta T. *Thefchedik* Úr, ezen reá bizott dolgot véghez vinni; 's a' tudni kívánt produktumok' számát 58-ra tette.

Gömör Vármegyének *Csetnek* nevezetű mező Városában, és a' környéken úgy megismertette a' ló-here' hasznát, *Csetneki* Ev. Oskola-mester *Tsisch* Úr, hogy már ebben az esztendőben hét mázsa ló-here magot vittek el arra a' földre T. *Thefchedik* Úrtól, 's rész szerént kész pénzzel, rész szerént pedig 24 mázsa vassal fizettek. — — Moson Vármegyéből is ezt írja hozzánk eggy érdemes Hazafi: „A' ló-here-mag eránt tett vóltaképpen-való tudósításokat az Uraknak, számtalan Hazafiak köszönik; de ugyan vólt is ám haszna: mert nagyon fel-kapott már azólta a' ló-here-termesztés. Magam is szereztem annak magvából, 's az erdőm' szélében egy derekas szántó-földemet bevettettem vele. Nagy örömmel szemlélem, hogy gyenge ló-herétském borosta sűrűséggel búvik-ki a' földből. — Tsak igaz az, hogy a' hazafiúi érzésekkel biró okos Ujság-Iró, sok tekintetekben használhat Hazájának. Tsak plus ultra.“ Ka-

Kamerális Inspektor Ns *Tóldi József* Úr, olly édes örömmel telt el a' múltt Február. 2-dikán, midőn látná, hogy Ns *Báts Vármegye*, Anyai Nyelvünkön fog a' közönséges dolgok' folytatásához: hogy a' Gyűlés' helyén *Szabadkán* (*Sz. Márián*), ezen kedves történetért, maga költségén Te Deumot tartatott.

Debretzenből, Májusnak 7-dikén.

„Az ide való Reform. Kollégyiom' külső igazgatásának módja, annyiban más lábra állíttatik, hogy ezentúl a' jövedelem' bévétele, és a' költség-tétel, nem a' Tanító Professorok' kötelessége fog lenni; hanem e' végett négy Tisztviselőket rendeltettek, úgy-mint: egy Fő Inspektor 1000 for.; Perceptor 300; Sáfár 200, és még egy Személly, tsak ugyan 200 for. esztendőnként való fizetéssel. Az első fogja a' több Tisztviselőket a' Superintendentia előtt számoltatni. Ha a' Professorok, még a' tanítói és nevelői kötelesség mellett is olly szépen meg nevelték a' Kollégyiom' jövedelmét: annál inkább lehet az újjonnan fel-állított rendnél fogva hasonlót reményleni. — A' Professoroknak eddig vólt száma is szaporíttatik eggyel. T. *Sátor János* Úr adódik T. *Milesz József* Úr mellé, a' Philosophiában segítő társúl. T. *Ormos* Úr helyett, a' Nap-keleti nyelveket tanítani fogja T. *Csató Gergely* Úr, eddig vólt *Kard-szagi* második Prédikátor.“

A' *Hajdú-Városokról* (*Szabolts Vármegyéből*) ezt írják Májusnak 2-dikán: „Ezen a' részén, nagy óltsóság vagyon. Egy köből
tiszt.

tiszta vagy szemeltt búza, 7 máriás; egy köből árpa 14 garas; ugyan annyi a' rozs-nak köble is. Egy véka morzsoltt tengeri (kukoritza) két garas: de úgy látszik, hogy a' nagy óltsóságot drágaság fogja követni, mivel már több egy hónapjánál, hogy eső nem vólt. Felette nagy a' szárazság. Reggelenként derek jarnak, mellyek miá megsárgúltak a' vetések. A' fü sem nőhet; és így, ha jobbra nem fordul hamar az idők' járása: se gabona, se széna nem lesz. "

Nemes *Beregh. Vármegye*, April. 24-dikén tartott közönséges Gyűlést *Bereghszá- szon*. Először is pontba szedette azon Uri Személlyeknek magok' mihez-tartását, ki- ket maga képeben küldénd a' jövő Ország- Gyűlésre; annakutánna ki-választotta Depu- tátusoknak: Kir. Tanácsos Tek. *Vay István*, és második Vitze-Ispány Tek. *Bornemisza György* Urakat. Azon esetre pedig, ha ta- lán ezen utóbb említett Urat el találná fogni a' maga változó egészsége a' Követtségtől, Tek. *Lónyai Menyhárt* Urat nevezte ki előre is helyébe.

E r d é l y   O r s z á g.

Maros-Vásárhelyről, April. 29-dikén.

„Meg adtuk néhai kedves Királyunk- nak, Fels. II. *Leopoldnak*, mi is az utolsó tiszteletet. Reggeli kilentz órára, öszve gyű- lekeztek fekete ruhában, mind a' K. Táblai, mind a' *Maros-széki*, és Városi Tiszt Urak, 's szép renddel a' Plebánia - Templomába indultak, a' hol Főtisz. *Esperest*, és Városi Plébános *Ferentzi András* Ur, halotti Szent Mi-

Misét, azután prédikátziót, végre abszolútiót tartott. Gyász - alkotvány is vólt ezen szomorú alkalmatosságra emelve, melly nem fekete, hanem fejer selyem tafotával vólt bé - vonva; tsupán a' tetején szemléltetett egy fekete kereszt, mellynek széle, gazdag arany tsipkével ékesítettetett. Ezen alkotványt, még nagyobb tárgyává tették a' szemeknek, a' körülötte, fényes tartókban égő sok gyertyák."

Hadi Környüállások.

Austriai Belgyiomnak Mons Városából érkezett egy magános Levél, mellyben némelly nevezetes környüállásokkal vagynak elő adva a' Frantziák' meg - verettetésekről való közönséges tudósítások.

„Had' idején, tsak akkor irhat az ember, a' mikor lehet; nem a' mikor akar. — Ma, (t. i. Máj. 2-dikán) egy kevés nyugodalmunk van; azért mindjárt pennát fogtam, hogy első ütközetünket hitelesen meg - irjam az Uraknak: *Valenciennes (Valentianae)* nevü nagy, szép, és erős *Frantzia* Város, négy mértföldnyire esik *Monshoz*. Onnan felkerekedtek a' *Frantziák* April. 28-dikán, 's által jöttek a' mi földünkre, *Quievrain* nevü helységnél. Itt a' Plébánost, a' Nemzeti Hitnek le - tételére kényszerítették. Ez, 24 órányi időt kért magának a' gondolkodásra, mellyet meg is nyert; de az alatt módot keresett, 's talált is az el - szaladásra. Hogy észre vették: igen bosszankodtak ezen a' *Frantziák*, 's el is vitték minden ingó bingó jószágát a' Plébánosnak. — Látván *Bolyiő* (*Beau-*

(*Beaulieu*) Vezérünk, hogy igen nagy számmal van a' *Frantzia* Sereg: vissza vonta magát *Jemappe* nevű Faluig. Itt jó helyet választott magának a' hegyeken: úgy várta a' *Frantziákat*. (*Jemappe*, egy órányira esik *Mons* Városától.) — April. 29-dikén, egy jó mértföldnyire bé jöttek Tartományunkba a' *Frantziák*: úgy hogy ő közöttök, 's a' mi Seregeink között alig volt egy mértföldnyi messzeség. Közel tizennégy ezer emberből állott a' *Fr. Sereg*, mellynek Vezére, *Gen. Biron*, *S. Ghislainben* ebédelt ez nap, egy mértföldnyire *Monstól*. Onnan más nap, *Monsba* szándékozott flöstökre jöni; a' vatsorát pedig *Brüsszelben* akarta megenni. — A' *Frantziák*, és a' miéink között, *Quaregnon* nevű Faluba vették magokat Vadászaink, 's onnan puskáztak az ellenségre, olly foganattal, hogy ez, tellyességgel nem nyomúlhatott elő miattok: mert ezek négy száz lépésnyire is le-lőtték a' *Fr. Pattantyúsokat*; ezek ellenben nyóltzvan ágyú-lövést tettek haszontalanúl a' mi Vadászinkra. — Szép volt nézni, minémű öröm - kiáltással hozták Vadászaink, az ellenségtől nyertt ágyúkat. Ez nap, 22-en estek el a' *Frantziák* közzül; egy *Oberstlieutenantjok* pedig, minekutánna maga 3 sebet kapott volna, 's a' lovát el-lőtték alatta: egy *Uhlánus Káplár* által el-fogatott. — — Harmad nap, az az, April. 30-dikán reggeli 3. órakor megtámadta *Gen. Biron*, mind a' bal, mind a' jobb szárnyát Seregünknek; de semmire se mehetett. Vissza küldvén tehát előre nagyobb ágyúit, szaladásra vette a' dolgot. Sok elhánytt

hánytt minden - némű fegyvereket lehetett utánnok szedni. Midőn látnák a' mi Tartományunkbéli Lakosok, Vitézeink' diadalmát: ők is üzték az ellenséget. — Hatvan Frantziákat fogtunk, a' kik nagy részént sebesek. A' nyereségünket, közel egy millió livrára lehet betsülni. Ugyan is a' fegyvereken, és öt ágyúkon kívül, sok társzekereket is kaptunk, mellyek rakva voltak különbkülönb-féle szép-készületekkel. Almáriomok, füsülő asztalok, 's más ingó bingó házi jószágok is találtattak azokban; mivel azzal a' reménységgel jöttek a' Frantziák, hogy megtelepedhetnek *Austriai Belgyiomban*. A' szép fejer ruhának olly bőviben voltak Katonáink, hogy 6 gyólts inget, 15 krajtzárért is odaadtak. Nemzeti bokkréták, és széles pántlikákból készült asszonyi övek is kerültek ki a' társzekerekéből. Az övek, ajándékba-valók lettek volna a' *Monsi*, és *Brüsszeli* Dámáknak. — Vissza-menet, szemre-hányásokot tettek egymásnak a' Frantziák, 's úgy fel-gyúladtak, a' mint hallyuk, egymás ellen, hogy ötvenen, rész szerént fegyver' éle által vesztek el, rész szerént vízbe hanyattak. Még *Biron* Generálist is megöletettnek mondják. Nem sokára talám mi keressük már fel a' Frantziákat, *Valenciennes* körül. Az általunk el-fogott Frantziák között, vagyon egy Nemzeti Őrálló (Nationalgarde) is. Ez midőn látta volna, hogy semmi módon el nem kerülheti a' fogságot: úgy neki dühösödött, hogy mérgében a' haját is tépte magának. A' sebes Oberstlieut. nem sokára meg-gyógyúl. Ez azt beszélte

egy

egy Tisztünknek, hogy lehetetlen a' Frantziának ditsőséges háborút reményleni; mivel a' mióta a' változások kezdődtek Fr. Országban, azóta nem vólt szabad gyakoroltatni a' Katonákat. — Mi velünk, két száz ki-költözött Frantziák is vitézkedtek. — A' Gen. *Biron*' Seregében, két királyi vérből származott Hertzegek vóltak jelen önnön indulatjokból, úgymint: *Lajos Filep*, és *Antal Filep*, az *Aureliánusi Hertzeg*' Fiai."

A' *Dorniki* (*Tournayi*) verekedésről, jelentést tett ezen hónapnak első napján, a' Frantzia Nemzeti Gyűlésben a' Had-Minister. Meg-vallotta, hogy meg-veretett a' Fran. Sereg, és hogy annak Kormányozója Gen. *Dillon* meg-öletett, 's hogy nagy támadás vagyon *Ryffel* Városában, a' hová vette-vissza magát a' verett sereg. Ezen jelentés, nagy rémülést okozott a' Gyűlésben.

A' *Neuvidi* Újság, így alkalmaztatta az *Officium Defunctorum*' első énekét, a' *Mons-nál* meg-veretett *Frantziákra*:

Dies irae, dies illa,
Beaulieu pandens vexilla
Solvit Clubum in favilla.

Quantus tremor est futurus,
Quando Bender est venturus,
Clubum ense discussurus.

La Tour mirum spargens sonum
Per sepulchra Jacoborum,
Coget omnes ante Thronum.

Dona eis requiem,
Et lux laternae non luceat eis.

Prágából, Májusnak tizedikén.

Ezen hónapnak 16-dikán indulnak meg *Tseh Országból*, az *Ejzterházy* Magyar Lovas Regementjének négy Osztályai, *Elő-Austria* felé; kiket nyóltz gyalog Batalionok is követnek, úgymint: a' *Kinsky*, *Stuart*, *Hohenlohe*, *Jellachich*, *D'Alton*, *Kollorédó József*, *Devins*, és *Gyulai* Regementjeiből egy egy Batalion; és a' második pattantyús Regementből két Kompánia. Májusnak 26-dika, és Jun. 8-dika között *Lintzbe* érkeznek mind ezen Seregek, *F. M. L. Kavanagh*, és Gen. Májor *Gr. Kollonits József* Urakkal együtt. — Az *Elő-Austriában* lejendő egész Seregnek Fő Kormányozója *H. Hohenlohe*, ezen hón. 8-dikán *Potsdamba* indult, a' *Prussz.* Seregek' hadi gyakorlásoknak látására. 14 napok alatt vissza jő onnét, 's mindjárt indul ő *H.* sége is a' maga Seregéhez. — — Ezen hónapnak vége felé, két lovas, és ugyan annyi gyalog *Prusszus* Regementek fognak *Prágán* keresztül marsirozni, ugyan tsak *Elő-Austria* felé. — Ha helybe verekedhetünk: olly szorgalmatossággal fogok közleni minden nevezetes tudósításokat, hogy nem lesz rám panasz. “

A' *Berlini* tudósítások szerént, ötven ezer emberből álló Sereget rendelt a' *Prussz.* Király, a' *Frantziák* ellen. Ezen rendelkezés szerént, 45 gyalog Batalionok, 10 Svadron Vasasok, 30 Svadron Dragonyosok, 's ugyan annyi Huszárok; továbbá néhány pattantyús Kompániák; száz Hid tsinálók (Pontonirok), és 5 Kompánia Vadászok tartoznak, ezen hó.

hónapnak 17-dikéig készen lenni. Maga a' Király is vele lesz ezen Sereggel személyesen, a' maga két nagyobbik Fiaival, úgy-mint a' Korona-Örökösével, és *Lajos Hertze*ggel; továbbá, Kir. Hertzeg *Ferdinánd*, Miniser és Generál Gr. *Schulenburg*gal, 's *Bischoffswerder*, és *Mannstein* Generál-Adjutánsokkal együtt.

Gen. *Bischoffswerder*t, az *Orosz* Udvarhoz küldötte Aprilisnek 26-dikán a' *Prussziai* Király.

Elegyes Tudósítások.

Hágából azt írják, hogy a' *Hollandiai* Helytartó Hertzeg meg intetett volna egy levél által, hogy vigyázna magára, főképp' a' Katonai muátrák alkalmatosságával: mivelhogy öszve esküdtek némelleyek az élete ellen. Azólta meg kettőztettek a' átrásák a' H. Hertzegi Udvarban, a' konyhában is szoross vigyázás vagyon; 's a' Pólitzáj is mindent el követ maga részéről a' mi által gondollya hogy bátorságot eszközölhet.

A' *Svéd* Király' gyilkosára hozott sentenziának végre-hajtását, így adják elő környúlállásosan az újjabb *Stokholmi* Levelek: A' gonosz-tévő, April. 19 dikén dellyesti 12 órakor ki-hozatott a' tömlötzéből, 's feles számú Katonaság között a' Nemesek-Háza' piattzára vezettetett; a' hol egy hat ölnyi magasságú állóra fel-vitetett, a' nyaka vas fogóba záratott, 's úgy tartatott állva, két órákig; mellyeknek el-tölttével meg-veffzőtetett. A' feje felett szemléltettek ezen gyilkosnak, az a' töltve lévő pisztoly és nagy kés,

kés, mellyeket el-vetett a' bál-házban, minekutánna meg-lötte volna a' Királyt. Ezek felett pedig egy tábla függött, mely-lyen következő igék olvastattak: *A' Király' gyilkosa, Ankerström Jakab János.* — Az állót, 300 Kir. Testörzök vették körül, kiknek puskaik keményen meg vóltak töltve, 's az úttzákön is számos Lovasok jártak fel 's alá, hogy az öszve tódúlt Nép valamely rendeletlenséget ne követne el. Elein-ten, semmi meg-illetődést és bádjadtságot nem mutatott a' gyilkos; hanem a' két órá-kig tartott állás (minthogy alkalmatlan volt az idő), 's a' meg-veßzöztetés után úgy el-gyengült, hogy az állóról a' hóhér-ina-soknak kellett le-vezetni. — Más nap, az az, April. 20-dikán, *Heumarkt* nevezetű piatzon állott, 's veßzöztetett meg; harmad nap pedig az *Adolf Fridrik* piattzán. April. 25-dikén végeztetett ki a' világból. Előbb a' jobb keze el-váगतott; azután a' feje; testének több része pedig négy felé mettzet-tett, 's az ekként el-daraboltt részek, öt karókra függesztettek fel.

Velentze, szabad Közönséges Társaság; de azért, ellensége az ollyatén szabadság-nak, mellyet a' *Jakobinusok* akarnak *Frantzia Országban* fel-állítani, 's ha lehetne, másuvá is által plántálni. Új bizonyysága ennek az itt következő történet, mellyet közönséges Levelekből is olvastunk; de egy-szersmind a' *Bétsben* lévő *Velentzei Követ* udvarából is hitelesen értettük. T. i. a' közelebb múltt hónapnak vége felé, el-indúl hat

hat *Frantzia*, és két *Olasz* a' *Sz. Márk* piattzán, 's tele torokkal kezdik kiabálni: *Ellyen a' Szabadság*. A' Fő Törvénytörés mindjárt el-fogatta őket, 's még az nap éjféli órák ki is végeztette; más nap pedig, hogy egyebek is példát vehessenek rólok: közönségesen szemléltette a' nyóltz holttesteket, mellyek között mindeniknek a' mellyén egy egy tábla függött, mellyre a' halált érdemlett vétek volt fel-jegyezve

Pápa ő Szentségét, arra akarták, a' Lengyel Király által kéretni az Ország Rendjei, hogy *Stanislaus* Innepét, tenné. által ő Szentsége, Máj. 8 dikáról 3 dikra; úgymint a' melly nap fog lenni ezentúl a' Konstitutió-Innepe: hadd áldathasson e' fzerént örökre, a' mostani Király *Stanislaus Augustus*, a' ki volt az új Lengyel Konstitutiónak fő Elszközlője. Ezen kívánságát a' Lengyel Nemzetnek, és Királynak, megelőzte ő Szentsége, egy Bréve által, mellyben *Stanislaus* Innepét, valósággal által-tette már Májusnak harmadikára.

Magyar Utazó, Tyrólisból.

„Leg-első emlékezetes helység volt, a' mellyet értünk *Tyrólisban*, *Rattenberg* nevű kis Város, az *Oenus (Inn)* vize mellett, melly viz *Kuffstein* Váránál, *Bavariába* vezzi által magát, 's ott a' *Dunába* szakad. Közel a' Városhoz, ezüst- és réz-bányák vagynak. A' melly vendég-fogadóban haltunk itten, szemembe ötlött, egy, nagy kerek asztal felett függő meg-aranyozott bádog fejsze.

Meg.

Meg-tudakozván ez eránt a' Vendég-fogadóst, olly feleletet vettem, hogy ha valamelly Mészáros-inas fel-szabadúi Legénynek *Rattenbergben*, tartozik, minden Mészáros-Mesternek, és Legénynek egészségéért inni abból a' fejszéből, melly belől üres, és belé fér két pint bor. El-beszéllette eggy úttal, azon tzeremoniát is, melly meg szokta előzni a' fejszéből való ivást. Rá ültetik, úgymond a' fel-szabaduló izeméllyt egy dorongra, 's két izmos Legények meg kerülük vele, musika szó alatt háromszor a' Város' piattzát. A' hordoztatás közben, diót, gelztenyét, és mogyorót hány az Inas a' néző sokaságnak, 's a' harmadszori kerülésnek végződésével, bé vettetik a' piatz' közepén egy szökő-kut körül való tóba, 's ezt a' külső nedvesítést követi olztán a' belső, a' vendég-fogadóban. E' meg lévén, szabadságában áll az új Legénynek is másokat meg-nedvesíteni, az az le-önteni. — *Rattenbergből*, *Schwatz Városába* jutottunk. Ez is az *Oenus* vize mellett fekszik. Jeles egy Város, szép nagy Templom vagyon benne, mellynek bontozatját, fekete márványból készültt 21 nagy kerek oszlopok tartják három sorban. Leg nevezetesebbek itten az ezüst- és réz-bányák, mellyek a' *Falkensteini* hegyben vagynak, 's a' mellyekben közel 3 ezer ember dolgozik. A' beléjek való le menetel, a' Városon kívül vagyon, a' posta-út mellett. Az ajtó felibe arany betűkkel vagyon fel-jegyezve, márvány-táblára, hogy *Zsigmond, Ausriai Fő Hertzeg*, 's *Tyróli Fejedelem*, 1042. diki.

dikben — *I. Leopold* Császár, 1665-dikben — *J. Ferentz* Császár, 1739-ben — *II. József* Császár 1765-ben meg-nézegették a' bányákat. Kivántam volna magam is le-ereszkedni, főképp' a' makhinak' látásáért; de az idő nem engedte.

(*Hall, Innsbruck, Botzen, Trient (Trientum), és Roveredo* Városairól *Tyrolis* Tartományának, más alkalmatossággal fogok némelly nevezetes Észre-vételeket közleni.) “

Berlinből került Anekdota.

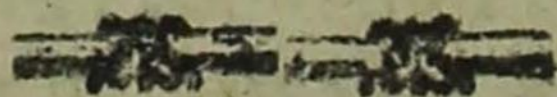
Tsak most érkezvén vissza egygy érdeemes Hazánkfiá *Berlinből*, beszéli, hogy egygy olyan Magyarral is találkozott ottan, a' többek között, a' ki már 30 esztendőktől fogva katonáskodik a' *Prussiai* Udvar' zászlója alatt. Midőn tudakozta volna tőle: „Ugyan kedves Földim, 's hát nem felejtette el kend a' Magyar nyelvet, olly hosszú idő alatt?“ így felelt a' meg-élemedett Katona: „Nem Uram; mert mindig magyarul szoktam imádkozni.“

* * *

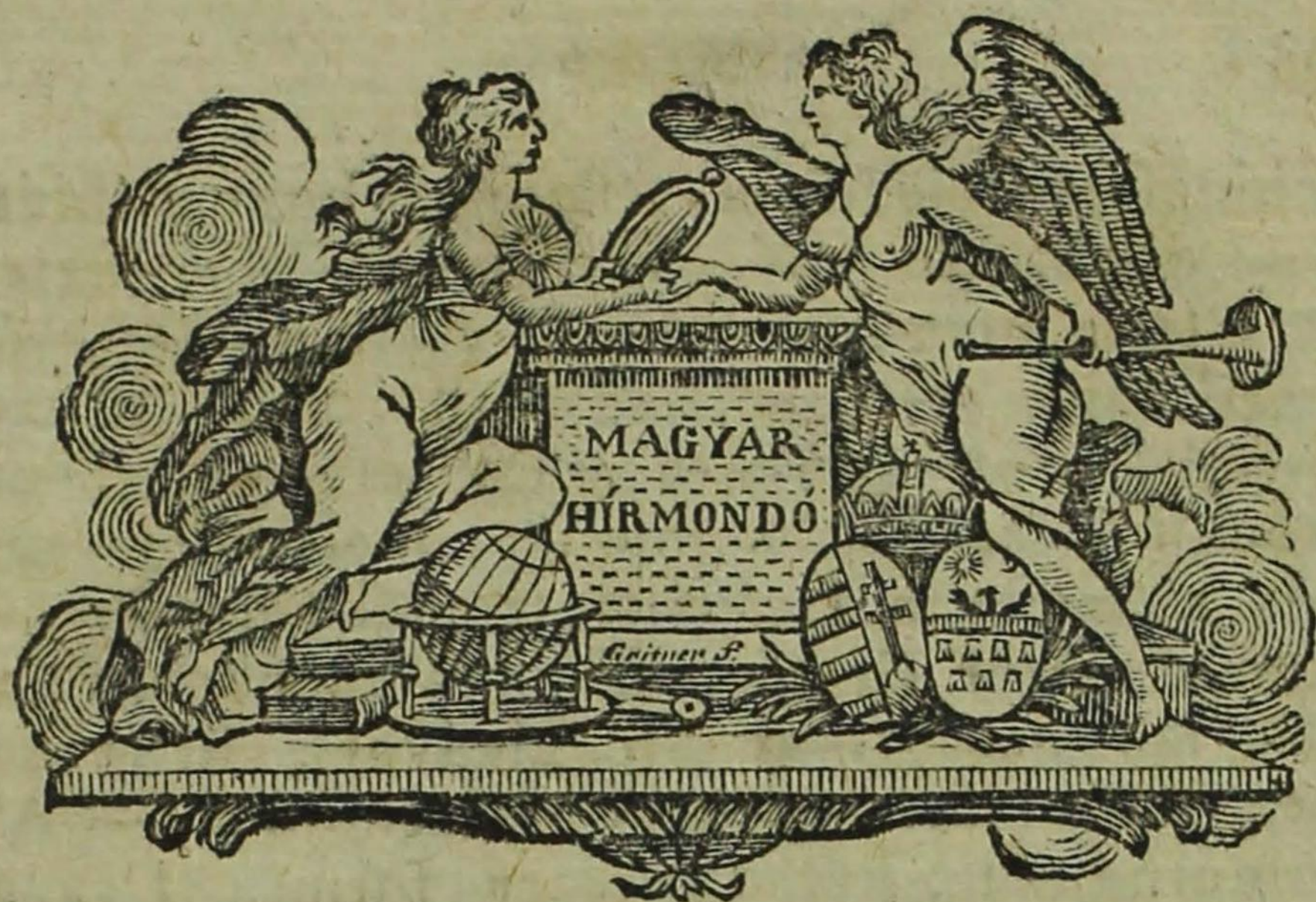
* * *

* * *

Midőn már éppen prés alá akartuk adni Irásunkat: akkor értjük, hogy dél-utánni eggyed-fél órákor meg-hólt a' Felséges Császárné.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköst-Havának (Május-
nak) 18-dik napján, 1792.

Béts.

A' most halva fekvő Fels. Tsászárné, néh.
III. Károly Spanyol Király' Leánya, 1745-
dik Esztendőben, Novemb. 24-dik napján
született vólt e' Világra; 1765 dikben, Aug.
5-dikén kelt öszve néhai F. *II. Leopold* Tsá-
szárral és Királlyal, akkori *Toskánai* Nagy-
Hertzeggel, a' kivel való házassági arany
életében, tizenhét Magzatoknak leve édes
Annyokká, kik közzül tsak hármat temé-
tett el. Feleségi, Anyai, és Nagy-Allzonyi
kötelességeit, úgy tellyesítette ez a' meg-
C c c ből.

bóldogúltt Fejedelem - Asszony, hogy példás élete által, közönséges szeretetre, 's tiszteletre tette magát mindenek előtt érdemessé. — A' mint értettük, 17 millió kész pénze maradt. Sok ezerekre megy esztendőnként azon fizetéseknek summája, melyeket rendelt a' mellette szolgált személyeknek. — Azon Doktor Úrnak, a' ki mindenkor vele vólt szülei' alkalmatosságával, öt ezer forint fog járni minden esztendőre. — A' Komornáinak, két két ezer forint. Drága köveit, melyek egynehány milliókat érnek, négy Leányainak hagyta.

Egy *Nápolyi* Kurir, azt az örvendetes hírt hozta, hogy a' Királyné, egy Hertzegetskét szült ezen Hónapban szerentséssen.

A' napokban, vissza érkezett ide *Nápolyból*, Gróf *Eszterházy Ferentz* ő Nagysága, Néhai Kanc. Gróf *Eszterházy Ferentz* Fia, 's a' *Nápolyi* Korona - Örököse' Jegyesének *Clementina* Fő Hertzeg Asszonynak egy igen drága ládátskát hozott a' *Nápolyi* Udvarból. A' ládátska elefánt tsontból készült; a' fiókjai rakva vóltak gyémántos drágaságokkal:

M a g y a r   O r s z á g.

Pestről, Pünköst-havának 11-dikén.

„A' múltt Kedden, úgymint ezen hónapnak 8-dikán érkeze szerentséssen vissza *Bétsből Budára* Nádor - Ispány ő Királyi Fő Hertzege. 13-dikon, ismét el fog utazni hazúl *Mező-hegyesre*, hogy az ott lévő kir. épületeket, és méneseket meg-szemlélhesse. Ország - Birája Gróf *Zichy Károly*, és Oberst.

Cse.

Csekonits Urak, egy nappal indulnak oda előbb, ő Fő Hertzezségénél. *Mező-hegyes-ről* lejendő vissza-jöttiben, bé fog térni ő Fő Hsége *Derekegyházra*, a' hol nagy gazdasága vagyon a' Gróf *Károlyi* - Háznak. Már le-ment oda előre Gróf *Károlyi József* ő Nsága. — A' Nádor-Ispányi Zászló-ally (Palatinále Bandériom) nagyon készíti magát, jó Nádor-Ispányunk' engedelmeből, a' Koronázás' pompájához. — — A' Magyar Jádzó - Színi Társaságnak tegnapelőtti tudósítása, veres betűkkel nyomtattatott. A' foglalatra e' vólt:

A' Felsőségnek engedelmeivel. — Ma *Tsötörtökön*, *Pünköft* - Havának (*Májusnak*) 10-dik napján 1792. *Eszkendőben*. — A' Nemzeti Magyar Jádzó - Színi Társaság, *Budán*, a' *Híd* mellett lévő nyári Jádzó - Színbén fog elő-adni egy *Szín-Játékot* (*Dráma*), illy nevezet alatt: *Klementina*, avagy a' *Testamentom*. Öt *Felvonásokban*. — Fordíttatott *Hatvany István által*. — A' Jádzó Személyek: *Klementina*, Vég-várban neveltetett esméretlen Személly. *Moór Leány* - Asszony. — Gróf *Tornyainé*. *Liptai Leány* - Asszony. — Gróf *Tornyai*. Ennek Férje. *Kelemen Úr*. — Gróf *Tsanády*. *Klementina*' szeretője. *Láng Úr*. — *Geszte Ilona*. *Termetzky L. Assz.* — *Gesztes*. *Ilonának* nevezett *Báttya*. *Rózsa Úr*. — *Agnes*. *Szoba-leány*. *Török L. Assz.* *Kommisszárius*. *Sehy Úr*. — *Notárius*. *Pap Úr*. — *Eggy Orvos*. *Fülöp Úr*. — *Jakab*, a' meg-hóltt *Bárónak* *Inassa*. *Bagolyi Úr*. — *Bálint*. *Gr. Tsanádinak* *Inassa*. *Pataky Úr*. — Két *Hajdú*, 's egyéb házi tselédek. — A'

Játék történik *Vég-Várában*. — Hogy a' Nagy-Érdemű Közönséget, minden ki-telhető módon gyönyörködtethesse a' Nemzeti Magyar Jádzó - Színi Társaság, minden Felvonások után, 's között, amaz esmeretes, szünetésétől fogva világtalan, mesterséges Hang-változtatót elő fogja állítani, ki is az ő Flautáján minden lehető foghatóságát megmutatni, és a' betsülendő Kedvezőknek teljes meg-elégedését el-nyerni kívánja. — Tudósítás. Az első emeletben (contignatio) lévő négy Személlyre való egy egy osztatnak (Loge) kúlsai, úgy a' bé-meneteli jegyek is (Billiet) találtnak az Igazgató Urnál minden nap a' TT. Serviták' piattzán. — *Mindenkori bé-menetelnek árja.* Egy osztat, négy személlyekre 4 forint. Nemes, vagy első osztály (Noble Parterre) 40 kr. Második osztály 20 kr. Harmadik osztály 10 kr. — *A' Magyar Közönséghez.* Az itten elő-adatott idegen szavakat tetstelt a' Jádzó Színi Társaságnak, az itt fel-jegyzett mód szerént fordítani. A' ki ezeknél jobbakat találánd, igen le-kötelezi a' Társaságot, ha véle közleni fogja. Addig is, míg jobbakra szert tészen, a' már fel-vett szavakat megtartja. — Kezdeté lészén 7 órakor.

A' Nézőknek száma, ez úttal is olly nagy vólt, valamint előstör. A' Lózsék, kevés héjján mind meg teltek. Jelen vóltak *Koburg* ő Hertzezségek, a' több itt lévő Generális Urakkal együtt. “

Soprony.

Sopronyból, Májusnak 12-dikén.

„Örömmel olvastam a' *Magyar Hírmondóból*, hogy már valahára *Magyar Jádzó Szín*, az az, a' *Magyar Nyelvnek, erköltsőknek, 's ízlésnek* egy kiváltképpen - való új Oskolája — nyilhata *Budán*. — Ezen óhajtott tudósításért, mást közlök én tserébe az Urakkal, a' mi kis *Sopronyunkból*. Tudom, nem múlatják el az Urak bé - iktatni betses Munkájokba; hogy ezzel is több örömet tsinálhassanak Hazánk' jól gondolkodó Fiainak. — Az Anyai Nyelv körül buzgólkodó kis Társaság, egy, minden - képpen Magyar eredeti szomorú Játékot jádza itten a' napokban, a' mellyről ki-adott tudósítás így következik:

Ma, úgymint Bak - Havának (Aprilisnek) 30 dikán fog a' Sopronyi Magyar Ifjútság egy Nemzeti szomorú Játékot jádzeni, mellynek tzimje: Hunyady László. — — Személlyek: V. László Magyar Király. Kiss Mihály. — Gara László Nádor - Ispány. Tóth Ferentz. Ulrich, Tzillei Gróf. Zigán János. — Giskra Tseh Vezér. Ajkay Pál. — Szilágyi Mihály. Kiss János. — Hunyady László. Lakos János. — Hunyady Mátyás, ó eszt. Gyermek. Ifjabb Kiss Mihály. — Horváth, Modrár, Bodó Fő Nemese. (Doktorits Pál, Ihászi Imre, Gyorgyevits Demeter.) Szápory Miklós Várbéli Hadnagy. Kubovits Ferentz. — Lemberger Allemann, Német Lovas. Asboth András. — Vertoon, egy Német Katona. Véssey Ferentz.

A' mióta fenn áll a' *Sopronyi Teátrum*, soha talán nem vólt úgy dugva teli, mint ezen Magyar Zsenge-Játék' alkalmatosságával. Öfzve gyűltek ennek látására minden Uraságok, kiknek száma közzül való vólt az itten lakozó *Eszter házyné* ő Hertzege is. Minden Fel-vonáskor, új tapsolással fogadtattak a' jádzó Személlyek, kik átallyaban szép remekjét adták hazafiúi igyekezetjeknek; kiváltképpenvaló módon ki-mutatták pedig magokat *Ajkay Pál*, és *Lakos János* Urak."

Pestről, Májusnak 11-dikén.

„A' Királyi Testőző Sereg' számára, a' *Pesti* részén lévő új nagy épületben vagyon kvártély kélzítve. A' Királyi Ministerium, Nádor-Ispány ő Fő Hertzege' Residenciájába szállíttatik, a' hol lellz az egész F. Udvar is. A' Fels. Királynénak, öt szobái fognak lenni; Király ő Felségének három; egy egy Ministernek pedig kettő."

Ns *Sáros Vármegye*, T. *Kapi József*, és második Al Ispány *Szullovsky* Urakat választotta maga részéről Képviselőknak (Representánsoknak), a' bé-állandó Ország-Gyűlésére; Ns *Szathmár Vármegye* pedig Tek. Első Al-Ispány *Luby Károly*, és Kir. Tan. *Rhédey Ferentz* Urakat.

Ns *Szathmár Vármegyének* egy Ofzlop-Embere, Tek. *Szuhányi Ferentz* Ur, a' ki előbb Notáriusi, annakutánna első és 2-dik Alispányi tisztségeket nagy ditsérettel viselt sok elztendőig; a' közelebb múltt April. 30-dikán végezte ditső életét.

Frdély

E r d é l y   O r s z á g.

Kolozvárról, Májusnak 5-dikén.

A^o napokban, következő tizimű könyv
jött itt világ eleibe:

*Próba, melyet Anyai nyelve' tanulására
tett a' N. Enyeden tanuló Iffjak között fel-
állott Magyar Társaság. Nyomt. Kolozvártt
a' Reform. Kollégium' betűivel. 8-ad rét.
300 oldal.*

Okos felelet.

Egy Gavallér, meg-kér nem régiben
bizonyos Kisasszonyt, jövődöbéli Feleségül;
de a' Leánynak leg kisebb kedve sem lévén
ezen házassághoz, tsak ezt felelé édes Aty-
tyának, a' ki tudni kívánta tőle, mint gon-
dolkodik a' Legény felől: „Még eddig,
úgymond, mindent meg-engedtek nékem
kedves Uram Atyámék: most tsak azt kérem,
engedjék-meg, hogy idvezülhessek.“ — Kön-
nyű volt által látni, ezen különös, ámbár
a' kérő Személyt leg kisebbnyire is meg
nem sértő kéresből, a' Kisasszony' indulatját;
mellyen, az okos Szülék éppen nem akartak
erőszakot tenni.

Ingyen Forspont.

Egy Városi Embernek útja lévén a' szom-
széd Faluig, lóháton akarta azt meg tenni,
de úgy, hogy még is egy krajtzárjába se
kerüllyön a' lovaglás. El megy tehát egy
lovas Gazdához, 's kérdi tőle: nem vólna é
eggy el-adó lova, 's ha vólna, mi lenne
az árra? A' Gazda, mindjárt ki-mutatja
egy lovát, 's ajánlja is, hogy tettezene meg-
próbálni. Tsak e' kellett a' tettetett Vásár-
ló.

lónak; fel ül a' lóra, sarkantyú közzé veszi azt, 's el-kapattya magát. Minekutánna meg járta volna az útját, vissza viszi a' lovat, 's ezt mondja a' Gazdának: „Nem kell nékem Uram ilyen kemény szájú ló, hiszem nem birnék én ezzel; most is nem vólt annyi lelkem, hogy meg-tarthattam volna, valamíg tsak a' szomszéd faluhoz nem ért.”

A' *Frantziáknak*, *Ausztiai Belgyiom* erántvaló szándékjokat, 's reménységeket, így adja elő egy *Frantzia* Újság, melly *Lille* Városában nyomtattatott:

Rosambó Fő Hadi Vezér, tegnapi napon (April. 28-dikán) estvéli 6 órakor érkezett ide; 's mindjárt tanátskozás lett a' Generálisok, és a' Seregek' Vezérei között, melly tanátskozás után hat gyalog és lovas Regimentek parantsolatot vettek az eránt, a' mit már régen óhajtottak, hogy t. i. marshoz készíttsek magokat. Ezen parantsolat, olly közönséges örömet okozott itten, mint ha valamelly nagy jó történt volna a' Hazával. A' felhőkig emelkedtek mindenfelé ezek a' kiáltások: *Ellyen a' Nemzet! Hadat a' Tyrannusok ellen.* — A' Polgári virtus által lelkesítettett Sereg, ki is indúlt nyóltzad-fél órakor a' Városból, 's menttében, eggy újjonnan érkezett Regiment kaptsolta hozzá magát. Már ma kétség kívül, *Tournay*, *Ipres*, *Menin*, *Courtray* 's a' t. bástyáin, három színű (*Frantzia*) Zászló lobog, melly alatt a' szabadságnak tiszta, 's mennyei levegő-egét fogják szívni a' mi Atyánkfiái —
a'

a' *Brabantziai*, és *Flandriai* Pátrioták — melly szabadságot ki-szalasztottak vólt nem régiben a' kezekből, 's a' melly most egészen fel fogja őket buzdítani. Hiszük, hogy a' szabadságnak ezen első szerentséin - való örömét, közönséges vigadozás, és az útt-
táknak meg-világosítása által fogja ma estve nyilvánvalóvá tenni *Lille* Városa. — Bizonyosan irhatjuk, hogy ezen szempillan-
tásban a' Frantziáké *Mons* Városa. Azt mondják, hogy *La Fayette* által ment a' *Rajna* vizén, 's *Luxenburg* felé veszi útját; *Lukner* Fő Hadi Vezér pedig sok erősségeket el-foglalt, 's a' *Bruntruti* szoros járásból el-
verte az *Austriaiakat*. A' mi illeti *Rosámbo* Fő Hadi Vezért, ez reményli, hogy Szeredán vagy Tsölörtökön *Brüsszelben* fog hálni, a' *Belgyiomi* Közöns. Korm. Kir. Hertzezségek' ágyában.

Ezeket, April. 29-dikén irta a' *Lillei* Újság; de már más nap, az az 30-dikon, egészen más hangra vette húrját. Minek-
utánna eggyet jajdúlt volna keservesen, így kezdi folytatni békételenkedő tudósítását:

„Midön én tegnap az előbbeni tikkelyt irtam, be nem gondoltam volna, hogy azon örvendezéseket, a' mellyek között indúlt el innen Seregünk, hogy a' *Tournayi* Népnek szabadságot nyerjen; rettegés, szomorúság, és veszély' napja váltsa-fel. Olly szeren-
tsétlenség ez, mellynek hallására és látására meg zavarodik az elme és szív, 's az egész Emberi Nem, rémuléssel telik el. Az ebből

szár-

származott aggodás, el veszi minden erőnket, 's iszonyodom le irni azon történeteket, melyek estenek ezen, örökre átokban maradó, és a' Világ' Krónikáiból ki törülendő napon. — A' mi Seregeink, *Tournay* Városa eleibe érkezvén reggelre, meg-állapodtak *Horcq*, és *Marquain* között. Minden megvallya, hogy ez a' hely igen alkalmas a' meg-támadásra, a' melly szándékában volt *Dillon* Úrnak; de az Ellenség meg-előzött bennünket, 's olly hirtelenséggel omlott Seregeinkre, hogy részünkről még tsak egygy ágyú, vagy puska lövés sem esett. A' tiszszerte nagyobb erővel lévő Ellenség, hafzonra fordította ezen alkalmatosságot, mellyet a' *Frantzia* Vezér' álnoksága szolgáltatott nékie; elő nyomúlt két tsapatokban, 's körül vette előlről, és két oldalról a' mi seregünket. Ekkor, Gen. *Dillon* Úr, kiáltott: hogy szabadítsa magát, a' ki szabadíthatja; melly kiáltásával még inkább el-rémítette a' Népet, úgy hogy ez kéntelenítettett meg-szaladni. Ezen zavarodásban, szint' annyi kárt tett gyalogjainkban a' magunk lovassága, mint az ellenség. Eppen a' midőn a' ki-adása kezdődött ezen Ujságnak, tizenegy óra felé nyargalt vissza az ellenség előtt ebbe a' Városba a' mi lovasságunk, melly úgy el vólt szilálva (széllelvezve), hogy tsak hárman 's négyen szaladtak egy tsomóban. Mindjárt fére verettek a' harangok, 's az egész Város fel-lármázódott; és ezen közön-séges láрма, nagy hibáknak vala elől-járó postája. A' Nemzeti Gárda fegyvert kapott,

's el

's el foglalta a' bástyákat. — Végre, gyilkosságnak 's vérontásnak napjára leve, ez a' rettenetes nap. A' Pattantyúsok' Kormányozója, mihelyt be-toppant a' Városba, mindjárt lampas-tartó kötélre akasztatott fel; a' *Magdalena*-Templomabéli meg nem esküdt Plebánus meg-öletett, két más személyekkel együtt. *Dillon* Ur, a' kinek tulajdonították az egész veszedelmet, melly ezen a' rettenetes napon történt, diribrőldarabra vagdaltatott, 's öszve kontzolt részei a' nagy piatzon meg-égettettek. — Még ezen szempillantásban nem irhatjuk bizonyosan, mit velztettünk; valamint nem adhatunk tökéletes tudósítást mind azon szörnyű dolgokról is, mellyek a' közönséges szomorúság közben vitettek véghez."

A' *Frantzia* Had-Minister, egy Levelet irt ezen hónapnak 4-dikén a' Nemzet-Gyűléséhez, mellyben jelenti Gen. *Biron*-ról, hogy ezzel is alig hogy úgy nem bántak *Valenciennes* Városában, mint Gener. *Dillon*nal *Ryffel*ben; 's ugyan azért kérte a' Gyűlést, hogy hozzon egy oly végzést, melly bátorságot eszközöllyön a' Generálisoknak, a' pártos Katonák 's Polgárok ellen. Ugyan ezt kérte már az előtt való nap (t. i. Máj. 4-dikén), minden Tisztekre, 's a' hadi Foglyokra nézve; melly alkalmatossággal szó lett, ama' nevezetes *Marat*-ról, a' ki, *Nép-Barátja* nevezet alatt szokott vólt minden napi nyomtatott Írást ki-adni, mellyben, arra unszolta közelébb is a' Katonákat, hogy öl-

öllyék - meg a' magok Vezéreiket. Azt végzte tehát a' Gyűlés, hogy *Marat* törvénybe idéztesse; valamint *Royou* Pap Úr is, a' ki, *Király' Barátja* nevezet alatt adogatta ki naponként, rontó irásait. — *Biron* Gener., hogy valami módon még ezentúl is Gener. *Dillon'* díjjára ne jusson, tsak azt kérte a' Királytól: hadd ne kormányozzon ő többé; hanem köz Katonai szolgálatot tehesse. — *Rosámbó* Fő Hadi Vezér is le tette a' kormányozást; 's az ő Seregét *Lukner* Fő H. Vezér vette maga igazgatása alá; *Luknerét* pedig Gen. *Estaing*. — *La Fayette* Fő Hadi Vezér, a' ki meg-indult vólt már *Namur* ellen; mi-helyt meg hallotta *Biron* és *Dillon* Generálisok' veszteségét: leg ottan vissza vonta magát nagy sieltséggel.

Rosámbó Fő Vezér, azt irta a' Nemz. Gyűlésnek, hogy minden szerentsétlenségnek oka a' Ministérium, melly a' maga utóbbi parantsolatait, ámbár különböztek ezek az első parantsolatoktól: nem egyenessen magához a' Fő Vezérhez; hanem az alsóbb Generálisokhoz küldötte. — Ezen okhoz, méltán hozzá lehet adni, úgy itéljük, a' mit Gen. *Biron* irt a' Nemzeti Gyűléshez a' *Belgákról*; hogy ezekben, éppen nem találta ő azt a' hajlandóságot a' *Frantziák* érántt, a' mellyet bizonyosan reménylettek *Párisban*. — Egy *Belga* se ment által, úgymond, ő hozzájuk. — (De jött bezzeg által *Frantzia* *Aust. Belgyiomba*. — *Chambozin* nevezetű Regementről azt írják *Monsból*, hogy az, el-

el-hányván fegyverét, egészen által-jött hozzánk.

Elegyes Tudósítások.

Austriai Belgyiomnak Közönséges Kormányozói, Kristina és Albert ö Kir. Hertzegségek, meg-hirdették Aprilis. 28 dikán, hogy a' melly *Frantziák* nem mutathatnak bizonyság-levelet azon Kommisszáriusoktól, kik a' *Frantzia Király*' Öttsei részéről vagynak *Brüsszelben*: a' Fő Városból, úgymint *Brüsszelből*, 24 órák; *Belgyiomból* pedig 8 napok alatt ki-takarodjanak.

Londonban, a' papiros pénzek mindjárt kezdtek alább szállani, mihelyt meg-ment oda a' hire, hogy a' *Frantzia Nemzet* hadat izent a' *Bétsi Udvarnak*. Tsak hamar ennek-utánna azt is kezdték hirlelni, hogy a' hadi készület-tételek eránt parantsolatot vett az Admirálisság; de ezen hirnek mind ellene mondottak azon Újságok, mellyek a' *Ministérium*' részéről vagynak; 's biztatást tettek az eránt, hogy nem fog hadakozni *Anglia*.

Svéd Ország' mostani adóssága, megy 34 millió 300 ezer tallerra.

Tetézett vakmerőségnek intő példái.

A' múltt hónapnak eleje tájján, két, *Petrinus*-módra öltözködött személlyek érkeztek *Aranjuezbe*, a' *Spanyol Király*' mulató helyébe, 's tsak hamar audientziát kértek a' Királytól. Azt meg-nyervén, jelentették a' Királynak, hogy ők *Parmából* valók, 's
pa-

panaszolták, hogy a' Klastromjok egészen el-égett; és már most kénteleníttetnek még az idegen Tartományokból jó Keresztyéneket is fel-keresni alamisnáért. A' Király, el-vette tőlök a' könyörgő Levelet, 's általadta azt, meg-visgálás végett, a' Státus-Titoknoki-Székének (Sekretáriátussának). Nem sok munkába került a' Titoknoki Széknek a' visgálás: mert már ekkor kezében volt *Parinából* a' tudósítás, mellyben jelentett, hogy két Szerzetesek meg-szöktek onnan; 's egyfzersmind kérettetett a' *Spanyol* Minisztérium, hogy ha szeme eleibe fognának akadni a' szökevények, fogassa-el őket. — Mindjárt parantsolat ment tehát a' Klastromba, a' hol tartózkodtak volt a' kéregetők, hogy fog-házba tegyék őket, 's szorgalmatosan strásáltassák. — Gondolkodnak a' rossz járatban-lévők, ugyan hogy' lehetne nékiek eblábálmí; 's azt találják fel, hogy jó lesz fel-szabdalni egy vagy két felső ruhát, széles pántlika formára, 's az ekként el metélgetett darabokból köteleket készíteni, a' mellyeken éjtszakának idején le ereszkedhessenek a' fog-ház' ablakán. Az egyiknek, szolgált a' szerentse; de a' másiknak el-szakadt a' kötele, és így ő szegény feje keleptzében maradt. Ez, más napra kelve szorosabb kalitzkába záratott; a' másikat pedig mindenfelé nyomozták.

Törvénytéki Újság.

Irtuk volt a' *Hadi és más nevezetes Törvénytékeknek* utolsó (5-dik) szakaszában, hogy
Bir.

Birmingham nevű *Anglus* Város' Lakosai, az *Angliai* Konstitutió mellett való tüzes buzgólkodásból, azon polgár Társaikat, kikről gondolták, hogy a' *Frantzia* Konstitutióhoz szítnak, meg-támadták, 's szörnyű dúlásokat vittek véghez. Porrá égették ezen dühösségekben, ama' híres Tudósnak Dr *Priestley*nek drága könyveit, írásait, és a' természet' tudományához (Fisikához) tartozó eszközeit is. — Ezen veszteséget, 4122 font *sterlingre*, 11 *sillingre*, és 9 *pencere* tette Dr *Priestley*; maga mellé vette egyfeszmind Könyváros *Payne*, 's *Johnson* Urakat, úgy nem különben *Mathematik*. Eszközök' Készítőjét *Nairne* Urat, annak bé bizonyítása végett, hogy a' kár, helyessen, és igazán vagyon fel-számolva; mellyet tehát az *Angliai* Törvények szerént tartozik meg-téríteni a' *Várviki* Grófság, a' mellyben fekszik *Birmingham* Városa. Hogy meg-ítélhesse ezen kívánságot a' Grófság' Törvényszéke: egy Prókátortól kívánt előbb vélekedést az eránt. A' Prókátor azt mondotta, hogy a' Törvényszék nem tartozik egy pénzt is fizetni Dok. *Priestley*nek, mivelhogy ennek írásaiban sok vólt, az igaz vallás, és *Nagy-Británniának* polgári Alkotvánnya ellen. — „Ha Dr *Priestley*nek Írásai mind, a' Vallás, és *Nagy-Británia'* Konstitutiója ellen valók lettek volna (így szóllott erre a' Biró, a' maga Eskütt Társaihoz): úgy semmit se lehetne itélni, Dr *Priestley*nek, a' veszteségiért; de bizonyos dolog, hogy azoknak nagyobb része, filosofiai, 's más tárgyú vólt.“ —

Tsak

Tsak ugyan az Eskütteknél, olly nagy ereje
vólt a' Prókátor' észre - vételének, hogy
hosszas tanátskozás után, nem ítéltek többet
Dr *Priestley*nek 2502 font sterlingnél, 's 18
sillingnél; és így 1619 font sterlingel, 13
sillingel, 's 9 pencével kevesebbet, mint a'
mennyire vólt a' kár téve.

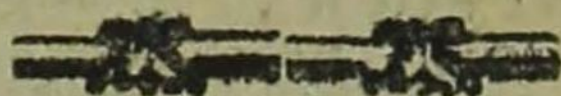
Somogy - Vármegyei Dalok.

Egy kis kertet keríték,
Szép virágot ülteték,
Szomszédjánya rá szokék.
Egyszer kétszer meg - lesém,
Harmadszor - is meg - lesém,
A' törvénybe idézém.
A' törvény - is azt mondta:
Jánynak való a' rózsza,
Tsalány a' legénynek.

M á s.

Héj Susánnám Susánnám,
Kedves Majoránám,
Nints nékem szebb virágom,
Mint a' majoránna.
Zsusi mátkám legyen engem
Tiéd vagyok én már.

(Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Május' 18-dik
napján 1792-ben költt árkusához.

Ö Felségének

A' Római Tsászárnak, 's Apostoli Királynak

MASODIK LEOPOLDNAK

Hűltt Hamvaira.

Anagramma.

Leopold — El - lopod.

Mitsoda vérengző mélszárslék e' Tárház,
Mellyben garmadára van hordva ennyi száz
Szív? mi szerentsétlen földnek a' vidéke,
Mellynek illy Tyránnust tür Királyi Széke?
A' ki fene Tigris emberi nemében,
Meg nem illetődött kegyetlen szívében,
Midőn nem sajnálva a' jajoló Népet,
Ennyi szívet gyilkos kézzel abból tépett!
Iszonyú fergeteg szivem' kóborolja,
Irtózás' egy habja a' másikat tolja!
Szomorú dolognak ez a' hírmondója,
Mit látok? mi az? nem kell magyarázója.
Oh Egek! Hazámnak Királyi Székében
Ül hát? 's olvasom ezt az ő környékében:
Jobbágyaik' szívek, a' Királyok' kintse?
Oh szabad szíveknek halálos bilintse!
Leopold! e' vadság hozzád mint érkezett,
Kinek kegyességgel fogott szíve kezét?

D d d

Job.

Jobbágyidnak szivek, a' Te szived' kintse?
 Felséges Házadban drágább kintsed nints e?
 Gyönyörüséget lágy szived akkor érez,
 Mikor a' másoké patakozva vérez?
 Ugy van szív-újjító öröm viz-kerefted,
 Véres medentzében ha szived' ferefted?
 Vétkezek! E' bünt nem esméri Jóságod,
 Az egész *Európa* tanúbizonyságod.
Leopold! Jobbágyid' sziveket *El-lopod*,
 De azért mint nádály vérek' még se szopod.
El-lopod úgy, hogy az elevent nem sérted,
Merkuriusnál is dolgod' jobban érted.
 Sőt nem lopod, hanem öszve-eggyesíted
 A' Fejjel a' Szivet, 's ezt is lelkesíted.
 A' Fő és a' Szív eggy el-válthatatlan pár,
 Mind egyiket a' más nélkül követné kár.
 Eggyik a' másika nélkül el nem élhet,
 Semmi vigasztaló jókat nem reménylhet.
 Most kezdik hát jobban már érzeni magok,
 Midőn öszve-forrtak a' rég' el-váltt tagok.
 Midőn találkozott foganatos szerek,
 Gyógyúl avas sebek, 's jól jár eggyütt erek.
 Hajnallik már éltünk' nappalló reménnye,
 Fel-ér még dél-pontra ketsegtető fénnye.
 Meg-tsalatott fejünk! oh hivságos álom!
 Mi haszna ölellek? hűltt helyed' találom.
Leopold! el-loptad, add vissza szivünket,
 Mellyel meg-szagattad sérültt kebelünket.
 Miként a' tüskös-borz az alma-rakásba
 Hemperedvén azzal fut az al-lakásba;
 Érzékeny szivünket hogy magadhoz tsaltad,
 Azt a' torkos sírba véled mind bé-faltad.
 Még is nem Te; hanem az a' sáppadt tsont-váz,
 Ki éles kaszával vaktában hadaráz,

Ki oda, hol hallja síróknak nyögését,
'S hívják, nem vezeti kegyetlen lépését;
Hanem hol látja, hogy tőle nagyon félnek,
'S múlandóság' tündér javaival élnek,
Ottan ólálkodik, azoknak tájékát
Lopogatja, 's üzi rémítő játékát.
Te írigy Tolvaj! m'ért kívánod vesztünket?
Ne vidd el éltető Fejünket, Szívünket!
Add vissza; helyettek más prédákat adunk,
Allj-meg! mert utánnad megyünk, 's meg-
ragadunk. — —
Mennyünk! — — Ah! de hová megyünk a'
Fő nélkül?
Ragadjuk - meg! — — Jaj de mint lehet
Szív nélkül?

Bertits Ferentz.

三

三

***

„*Debretzenben* Bőjt más havának 29-dik napján tartatott az Isteni tisztelet boldog emlékezetű *II. Leopold* Királyunkért. Mi-nek utánna mind a' két valláson lévő belső és külső Tanács össze-gyűtt volna a' Ta-nátsházban, 8 órákkor minden harangok meg-vonattattak, és a' Katholikus Rész, a' Tiszte-lendő Piáristák templomába, a' Helvetziai Confessiön lévők pedig a' nagy templomba indultak, szép rendel ugyan, de valóban minnyájan szomoruan. A' Piáristáknál a' pompás halotti Mise tartatott szomorú mu-sika szó alatt: a' Reformátusoknál pedig elébb a' hosszú és rövid ruhás iffiuság, a' CII-dik 'Soltárt, azután a' közönséges Kán-tor

tor a' nagy számu gyülekezettel éneklette a' XC-diket. Az éneklést a' Prédikátzió követte, mellyet Fő Tisztelendő Püspök, *Hunyadi Ferentz* Úr mondott a' nagy templomban, olly szívre ható ki-fejezésekkel, hogy azt nagy meg illetődés, és köny - hullatás nélkül nem lehetett hallani. Letzkéül a' LXXXII-dik 'Soltárnak 6-dik és 7-dik verseit vette fel: *En mondtam Istenek vagytok, és a' Magosságosnak Fiai, ti minnyájan; de minden kétség nélkül, mint egy köz ember meghaltok, és mint akárki, ti Fejedelmek el-hul-lotok.* Az úgy nevezett kis templomban Tiszt. Tudós *Benedek Mihály* Úr tartotta a' tanítást, a' Krónikás második könyv' 35-dik részének, 24-dik, és 25-dik verseiből: *Meg hala Jósias Király, és el-temettetéék az ő Attyai koporsóikban, kinek halálán egész Judának és Jerusálemnek népe igen síra; és siralmas énekekkel síratják vala ötet minden éneklő férfiak és asszonyi állatok mind e' mai napiglan, kiknek éneklések ugyan szokássá vála Izraelben, mellyek meg vagynak írat-tatva a' Jeremiás siralmiban.* Ezen fontos és hathatós tanításnak magam is másokkal együtt könyvezőhalgatója voltam. Az Is-potálybéli Templomban Tiszteletes *Szikszai György* Úr prédikállott, szokása szerént tiszta és velős magyarsággal. A' tanítások után újra énekléshez fogott a' Deák iffiúság. Vége lévén az Isteni tiszteletnek tíz óra táj-ban, azonnal mind a' négy templomban meg szóllaltak másodszor is a' harangok; nem külömben tizenkét órakor, és a' következendő napon is; Meg szóllaltak volt

Böjt.

Bőjt más havának 28-kán is, midőn ezen Isteni tisztelet ki-hírdettetett vólt a' népnek a' Templomokban. “

*
* *

*
* *

*
* *

Gábor Ferentz Királyi Professor Ur' az *Y y* árkusunkban el kezdett Bészédjének folytatása:

És ugyan nem is ok nélkül: mert olly érzékeny emberi szívetettel, olly éles elmével, olly ditsősséges harszonnal folytatja minden dolgait, hogy tsak egyedül az tagadhattya meg tőle a' halhatatlan ditséretet, a' ki sem a' valóságos érdemet nem esméri, sem a' nemes téteményekről józan ítéletet nem tud hozni.

Nagy szívbeli vigasztalásra indít az is, hogy olly tanuló Iffjúságot vélzek gondviselésem alá, a' kikkel már nagy érdemű, és különös tiszteletre méltó Tanító *Grigely József* Ur, nem tsak a' jeget meg törte, hanem ditséretes előmenetelt is tett. A' kinek minden ditséretre méltó fáradsága nem tsak a' tanuló Iffjúságot nagy háláadásra lekötelezi; hanem endem is nagy tiszteletre ösztönöz.

Nem különben gyönyörködtet az is, hogy ezen szabad Királyi, 's Bánya Városban, olly nagy: mind Isteni, mind Világi Tudományokkal fel-ékesítettet, és nagy érdemű Uri személlyeket szemlélhetek, és tisztelhetek, a' kiknek mind szép Tudományok, mind józan, jámbor, és erköltsökekkel tellyes életek, 's példájok követésekre

voníthat, nagy buzgóságra indíthat, és gyul-
lazthat.

Ezek valóban én előtttem olly fontos, és hathatós okok, hogy ezek kötelességemnek, 's hivatalomnak serényen való végben vitelére szüntelen ébreszteni fognak. És ugyan azért tellyes igyekezettel azon fogok iparkodni, hogy tsekély munkámat, és fáradságomat kedves Hazánk' örömére, és az Ifjúságunk hasznára fordithassam. Ezen szándék annál fogamatossabb lesz, hogy ha mind azok, a' kiket e' dolog illet öszve vetett vállakkal emelni, és azt fel-fordithatatlán lábra állítani méltóztatni fognak; mind hogy ha a' Tanuló Ifjúság valamint már serényen hozzá kezdett a' Nyelvnek tanulásához, úgy ezután is hasonló szorgalmatossággal azt folytatni fogja. Így kétség kívül szép előmenetelt várhatunk, és fáradságunknak kellemetes gyümölcstét láthatjuk.

Ekkor tellyesedik bé az a' nagy kötelesség is, a' mellyel mind Isten, mind Hazánk, mind magunk eránt fő képpen tartozunk. E' szerént fog a' mi felséges Fejedelmünk újjabb kegyelmeire méltóztatni bennünket ezután is.

A' Nyelvnek szükségéről, hasznáról, és szépségéről való hosszúra nyújtott beszédet itt szükségtelemnek állítottam: mivel annak ezen tulajdonságairól kiki könnyen meg győztetik, annál is inkább, mivel minden jó Hazafinál tudva vagyon az, hogy az Ország boldogságának egyik, és leg főbb eszköze a' Tudomány. A' Tudománynak pedig kulcsa a' nyelv, és ugyan számosabb részre nézve

ve a' mellynek sok nyelvnek meg tanulásában módja nints, minden Országnak születet nyelve. Ennek tökéletességre való vitele tehát leg első dolga legyen annak a' Nemzetnek, a' melly a' naga lakosai között a' Tudományokat terjeszteni akarja, és ezek által amazoknak boldogságokat munkálkodni kívánja.

Ezen munkálkodást pedig a' mi ditső nyelvünk is meg érdemli, a' melly már most is sok Tulajdonságaira való nézve nem alább való akár melly *Európai* tsinos nyelveknél, és minden féle indulatoknak ki-nyilatkoztatására alkalmas, mert találtnak benne alázatos, méltóságos érzékeny, hizelkedő, szívet tsiklándoztató, édesgető, és félelmet indító szók.

Egyébb tulajdonságaira való nézve is szép a' Magyar Nyelv, mert ha leg inkább azért betsüli a' Tudós Világ a' *Frantzia* nyelvet, hogy abban az írásnak módja nem tsak ékes, hanem rövid-is, valóban ezzel ditsekszik a' mi nyelvünk is.

Végezete következik:

J e l e n t é s e k.

A' múlt esztendőben illyen tzimű Könyv jött ki *Bétsben* a' Papok Házosságáról, és Nötelenségéről: *Tractatus de Conjugio et Coelibatu Clericorum.* Viennæ Typis Joan. Dav. Hummelii 1791. Nagy 8-ad rétben 133 old. Rövéd summája ez: Cap. 1. Veteris testamenti deductio, ex qua patet nec praenunciata, nec adumbrata, nec praefigurata esse, futu-

turam in novo testamento legem coelibatus. Cap. 2. Novi testamenti Spiritus de licito conjugio Clericorum. Cap. 3. Solvuntur objectiones e Scriptura petita. Cap. 4. Deductio historica conjugii et Caelibatus Clericorum. — Ezen Könyv találtatik *Bétsben Hartl, Pesten Weingand* Könyvárosoknál, Nagy Váradon pedig a' Velentzei Plébánián. Az ára 40 kr.

A' múltt esztendőben ki hirdette vólt egy *Temesvári* ember, hogy ő valamelly titkos mesterség által a' verebeket több mért-földökről is bizonyos helyre tudja tsalni, és azután össze fogdosni: most azt hirdeti az általa nyomtatásban ki botsátott tudósításban, hogy ő a' farkasokat is egy kis tserébe tsalja az egész Vármegyéből, és azokat elevenen meg fogja valamelly mesterséges eszköz által. A' ki ezen titkos mesterségeket tudni kívánja, tegyen le száz Körmötzi aranyokat a' *Temesvári* Hadi Kasszában. Ha annyi Előfizetők akadnak a' most folyó esztendőnek végéig, hogy a' le tett summa által elegendő képpen meg lészzen találmánnyáért's költségeiért jutalmaztatva, úgy meg határoz valamelly napot, mellyben próbát tesz elébb mesterségeiben, azután azon mesterségeknék le-írását nyomtatásban, a' hozzá tartozandó rajzolatokkal együtt, által szolgáltatja az Előfizetőknek annak idejében. Ha a' próbából semmi se találna lenni, arra az esetre, vissza vehetik pénzeket az Előfizető Urak a' *Temesvári* Hadi Kasszából,

A'
KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköst-Havának (Májusnak) 22-dik napján, 1792.

Béts.

A' múltt Szombaton (Májusnak 19-dikén) temettetett-el szokott pompával, bódogúlt Tsálszárné ő Felsége. — Majd négy szazra megy a' harangok' száma, mellyek zengettek e' izomorú pompa' alkalmatosságával. — Nevezetes az, hogy a' Felséges Tsálszárné, Májusnak 16-dikán érkezett vólt *Bétsbe*, *Toskánából*; 's most, két elztendő múlva, Májusnak 15-dikén múlt-ki a' Világból. — Néhai II. Leopold Tsáizár és Király ő Felsége, éppen az nap holt meg két elztendők
E e e után,

után, a' mellyen ki-indúlt vólt *Florentztából*, az *Ausztiai Birodalomnak* által-vételére, t. i. Mártziusnak első napján.

Károly Fő Hertzeg, hólnap indul *Belgyiomba*, a' *Frantziákkal* tsatázó Seregeink-hez.

Naponként takarodnak le innen, a' Magyar Méltóságok *Budára*. A' múltt héten indúlt le, Gróf *Battyáni Tódor* ő Exc. ja is. Vizen kívánván utazni, ötvenkét szál fákból készíttetett egy talpat, 's arra nagyobb és kissebb házakat (filegoriákat) építtetett, maga, és más Méltóságok' számára. Két kormányok, és négy evedző lapátok vóltak a' talp' négy oldalain. Ezen alkotvány, közel hat száz forintjába került ő Excellen-tziájának.

Nádor - Ispány ő Kir. Fő Hertzogsége' Udvari Fő Mestere Gróf *Zapáry*, itt vólt a' Fels. Tsászárné' temetésén. *Budára*, olly rendelését vitte le a' Fels. Udvarnak, hogy a' kétszeres gyász miá, nem fognak tántzos vendégségek tartatni a' Koronázás' alkalmatosságával. Lefznek tsak ugyan, a' mint értettük, *Olasz Operák*, tűzi-mesterségek, és *Carrousselek* (vitézi gyakorlások). Ezen gyakorlásokban, a' kurta mentéssen öltöz-ködött Asszonyok is fogják mutatni kotsi-zás-béli tehetségeket.

Négy napok múlva várják ide *Budáról*, az Ország-Gyűlésének nagy Deputátzióját, melly a' Fels. Királyt, Királynét, 's a' Fő-Hertzegeket, és Hertzeg Asszonyokat le fogja kérni a' Koronázásra.

Hó.

Hónap reggel fog ezen keresztül menni
a' *Vurmszer* Hufzár Reg. je.

Az élet' árta Austriában.

Bétsben, Májusnak 7-dikétől fogva,
11-dikig ment *Posonyi* mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	47 — 52
A' rozsnak	.	.	.	.	26 — 31
Az árpának	.	.	.	.	25 — 30
A' zabnak	.	.	.	.	17 — 21

Fiseménynben (Fischamend),

Május. 10-dikén *P.* mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	47 — 52
A' rozsnak	.	.	.	.	23 — 25
Az árpának	.	.	.	.	23 — —
A' zabnak	.	.	.	.	14 — 17

Draszkirchenben, Május. 10-dikén

Pos. mérője garason

A' búzának	.	.	.	.	50 — 62
A' rozsnak	.	.	.	.	28 — 31
Az árpának	.	.	.	.	25 — 26
A' zabnak	.	.	.	.	18 — 20

Magyar Ország.

Ns *Nyitra* - Vármegye' részéről, most is
meg maradt Ország Gyűlési Deputátusnak
Kir. Tanácsos Tek. *Jezernyitzky Károly* Úr;
hanem Első Vitze - Ispány Tek. *Batskádý*
Úr helyett, mivelhogy beteges állapottal
vagyon: Második Al-Ispány Tek. *Uzovits*
Ferentz Úr küldetett.

Nagy-Tapoltsánról (Nyitra - Vármegyéből),
Májusnak 8-dikán.

„Ma, dél előtti 10 óra tájban olly
szörnyű nagy tűz támadt ezen mező Város.
E e e 2 ban,

ban, hogy 174 házak és tsürök lettek lángok' prédájává. Egy deli termetű zsemlye-sütő, egész familiájával együtt a' házába égett. Sok marhák, és a' *Nassau* Vasas Regementjébéliek' lovai is oda égtek. Nagy kárt vallottak Gr. *Traun* Urak is, a' kik itten földes Urak. "

Váradról, Májusnak 8-dikán.

„A' minapi fagyás, tett ugyan károkat az idején erő gyümölcseiben; de még is, csak maradt valami. A' folyó Május Hónap, nedves, és hives: mellyhez képest, közép-szerű termést lehet jövendőlni. A' tavalyi bőv termés miá, olly szűke vólt a' munkásoknak, hogy sokaknak szöllejek maradt nyitatlan. A' vólt a' szerentsés, a' ki bé nem fedette a' szöllejét. — Az élet, itten óltsó. A' kétszeres búzának köblit, meg lehet 51 — 54 krajtzáron venni; a' tiszta szép búzáét, 7—8 márvásokon; a' szemes tengeriét, 45—48 krajtzáron. Az árpáét, 57 kr.; a' zabét, 45—48 krajtzáron. — Ugy halljuk, hogy *Debretzenben* még sokkal nagyobb óltsóság vagyon. A' rozsnak köblit, széltire lehet ott most venni 27 krajtzáron. Ambár pedig illy óltsó legyen is az élet: még is a' Mesteremberek, semmivel alább nem szállították azon árrát a' magok munkáiknak, mellyet a' drágaság' idején vettek-fel. Tavaly, a' kenyér' drágaságát adták okául a' munka' drágaságának: most 7 krajtzáron vehetik azt a' kenyeret, a' mellyért tavaly 30 krajtzárt adtak; még is ők, egy batkával se dolgoznak most is óltsóbban, mint tavaly. — —

. A'

A' múltt télen, olly szükiben vóltak itt a' fanak sokan, hogy haszon-vehető épületeiknek fedelét is kénteleníttettek fel-tüzelni."

Új-vidékről (Temes - Vármegyéből), Májusnak 3-dikán.

„Olly rekkenő melegek kezdtek itten járni a' napokban, hogy szinte félt az ember ki menni a' nap - fényre. Még a' házban is úgy izzadtunk, hogy nem győztük magunkat eléggé törölgetni; hanem már ma változott az idő. — Nagy divatja van ezen a' földön, a' pamut (pamuk) szállításnak. Annyi a' pamutos fekete zsák némellykor a' hid' két széle mellyékein, hogy hat nap is alig tudják onnét a' Rátzok el-takarítani. Majd egy nap se múlik el, hogy főtostól 17 's 19-en is ne indulnának azokkal a' nagy kerekű rátz izekerek *Pest* felé. — A' Törökök ismét úgy ölzve szoktak már velünk, mint-ha soha had se lett volna. Mindennap megfordúlnak itten *Új-vidéken*, hatan heten is; de tsak tréfából sem meri az ember említeni előttök a' hadat, mert mindjárt meg rezzennek, 's illy ki-fejezéssel nyilatkoztatják - ki ijjedttségeket: *U zav tsas*, az az, meg-esik nekünk szzerentsétleneknek. — — Mivel a' had' idején jó hasznát tapasztalták némellyek a' borral való kereskedésnek: tehát most újra szzerentsét próbáltak vagy két hajó jó-féle *Budai* borral. De nem hiszem, hogy több boros hajó érkezzék ide mostanság. Mert a' leg-jobb *Budai* bornak akója nem kelt el fellyebb 3 forint 's 15 krajtzárnál, a'

kö-

közönséges jó bor' akója pedig 2 for. 's 15 garassal fizetődött."

Ns *Mosony-Vármegye*, TT. Substitutus Vitze Ispány *Takáts*; és *Zichy Mihály* Urakat küldötte maga nevében Ország-Gyűlésre.

Bihar - Vármegyének Beél nevezetű helységében történt a' múltt Farsangon: Egy közönséges *Oláh* Gazda örömet meg-házasodott volna, de semmi módon nem kaphatott Feleségre; mivelhogy eggy ember-fönnyi nagyságú gelyvája (golyvája) vólt. Hánnya veti az elzét, mit tsináliyon; végre tsak rá szánja biz ő magát, hogy ki-vágassa a' gelyváját. De nagyon meg-akadt, mert senki sem akarta a' ki-mettzést magára vállalni; végtére tehát a' Falu' Kováts-tzigánnnyához folyamodott, a' kivel hogy annál nagyobb szemigyet vetessen a' seb-orvosi munkálódáshoz (chyrurgika operá-tzióhoz): jól fel-hörpentetett vele a' szölő-léből. Illy készülettel, ki-mentek a' Falu mellett lévő erdőbe, 's a' Tzigány betsü-lettel véghez vitte, a' mire kéretett a' goly-vás Ember által. A' tsomózás által ki-felzúltt bőrt t. i. le-nyúzta, 's ki-vette alóla a' golyvát; mellyet minekutánna oda adott volna a' Pátziense' kezébe: egy márjást kapott attól, az alku szerént. Ezen jutalom-pénzzel, egyenessen a' tsap-székre ment ismét; 's minekutánna mind egy krajtzárig meg itta volna azt, haza ment 's le feküdt. De nagyon meg járta: mert fel ébredvén álmából egy harang-szóra, azt gondolta, hogy bizonyosan az ő Pátziense holt meg.

Ezen

Ezen képzelődésében, sebes nyargalvást ki osontott az erdőre, 's úgy el vette magát szem elől, hogy egy hét múlva keríthette vissza a' ház-népe; a' midőn már a' golyvájától meg - szabadultt Ember jegyet is váltott egy jó özvegy Asszonnyal. — Még eddig nem vettünk tudósítást felőle: ha vallyon kérdőre vonatott - é a' Tzigány, vakmerő tselekedetéért; mellynek, könnyen veszedelmes következései lehetnek volna.

Hadi Történetek.

Mons -ból, Májusnak 4-dikén.

„Igéretem szerént, kívántam, következő történetnek közlésével kedveskedni az Uraknak. — E' folyó hónapnak 2-dikán, délutánni 4 órakor, azt a' hirt hozta egy Vadász Katona, Gróf *Schaffgotsch László Uhlánus* *) Kapitányhoz, hogy a' Frantziák bé-jöttek Tartományunkba, 's egy Vadász-Tisztünket meg-támadták a' *Boudoni* erdőnél, melly *Mons*, és *Mobözs* (*Maubeuge*) között fekszik (ez a' Frantziáké); és hogy említett Vadász Tisztünk vissza verte ugyan a' Frantziákat: de újra öszve szedték azok

ma-

---

*) *Egy szabad — az az — a' hadra nézve fel-állítottott, 's annak végződésével előszlandó Uhlánus Seregünk vagyon Belgyiomban, melly 3 osztályból áll, Degelmann Májor' kormányozása alatt, kiről Degelmann' Uhlánusainak neveztetnek.*

magokat, 's készülnék ellenünk. Gr. *Schaffgots*, tsak hamar ott termett Uhlánusaival; 's tsupán maga mutatasával úgy meg-vetette a' Frantziák' ijjedttjeket, hogy an-bár derekassan üzőbe vette is őket: ugyan tsak nem érhette még is utól. Vissza jött tehát *Bonyi* (*Bogni*) nevű Faluba hálni, melly egy mért-földnyire esik *Monshoz*. — Az *Austr. Belgyiomi* minden Seregeknek leg főbb Kormányozója *Albert Hertzeg*, itt van *Monsnál* a' táborban. — *Bolyó* Feldmarsal-Lieutenant meg-hirdettette, hogy ha tsak egy mottazása által mutatja is valamelly Polgár, a' Frantziákhoz való hunyorítását: mindjárt halál' fia lessz. — *Antverpiából* azt a' hirt hozták ide, hogy valamelly *Salm Hertzeget* fogtak-el, a' ki Frantzia szolgálatban vólt, és spionkodott."

Ugies nevű Faluból, melly *Monshoz* egy kis mértföldnyire esik, Májusnak 5-dikén. — Azt irtam tegnap, hogy Gr. *Schaffgots* Uhlánus Kapitány Ur, Májusn. 2-dikán *Bonyiba* jött hálni: de ott nem maradhatott tovább éjfélutánni eggy óránál: mert akkor parantsolatot vett a' *Müré* (*Murai*) Regimentje' Obersterétől *Düzsárdén* (*Dujardin*) Urtól, hogy menne ismét a' *Budoni* erdőhöz, 's verje vissza a' Frantziákat. El is ért a' Kapitány Ur, a' meg-nevezett helyhez két óra múlva, az az, éjfélutánni 3 órakor; 's ott talált három Vadász-Tisztünkre, kik közzül mindeniknek negyven negyven Embere vólt. Ezekkel meg-indúlt, 's reggeli 5 óra tájban *Varelle* nevű Falu előtt meg-állapodott,

dott, mellyhez tsak egy kis mértföldnyire esik *Mobözs Vára*. Itt, következendő módon rendelte el az alatta való Népet: Egy Vadász Tisztnek azt parantsolta, hogy jobb felől vizsgálódjon (patrullirozzon) az erdő hollzában, melly, tsak nem egélz *Mobözs*ig tart. A' bal felől való vizsgálódást, más Vadász-Tisztre bizta. Középbén, egy tsináltt útra, a' harmadik Vadász-Tisztet rendelte. A' jobb, és bal kéz felől lévő Vadász-Tisztek után, állította az Uhlánus Fő- és Al-Hadnagyokat; maga pedig a' tsináltt úton tartózkodó Vadászok után állott. Mind a' két rélzen lévő Visgálódóknak meg-hagyta: hogy ha *Frantziákra* akadnak, tsallyák - ki azokat, magok vissza-vonásokkal a' síkra, 's ott majd nekik fog ő hajtani a' maga Uhlánusival. — A' balról visgálódó Vadász Tiszt egélz *Mobözs'* bástyájáig járt: még se látott egy lelket is. Ennek értésére, el-indúlt maga a' Kapitány Úr *Frantziákat* keresni, 18 Uhlánusokkal. Maga után rendelte, segítségül az Al-Hadnagyot. A' mint ment az erdő' közepén, egy majorra talált, 's ott hagyott 12 Legényt egy Káplárral; maga pedig 6 Legénnyel, és egy Kadéttal *Mobözs* felé vette útját egy kis ösvényen. Az erdő végéhez érvén, ott hagyta 7 Katonáit; maga pedig egészen a' kaszállón túl ment, úgy hogy láthatta a' *Mobözsi* bástyákra kiszegzett ágyúkat, a' mellyek körül senki se vólt, mivel a' Fran. Sereg a' Városon túl táborozott. Midőn vissza tért volna, azt a' hirt hozta néki egy köz Ember sebes nyar-

nyargalvást: hogy a' tsináltt úton álló Had-nagyra ütötték a' Frantziák, és hogy kezd fogyni a' golyóbissok Vadásszainknak. Oda sietett tehát a' Kapitány Úr, 's el-érkezvén, hirtelen rendbe szedte Lovassait; a' Vadászokat nekik állította azon Frantziáknak, kik *Varelle* Faluba, 's az erdő' szélére vették magokat; maga pedig azok ellen vitte Uhlánusait, a' kik sorban (lineában) állapodtak meg egygy ágyúval. Reájok parantsolt előbb az Uhlánusokra, hogy törökös ordítások között omollyanak az Ellenségre; mellyet ezek meg is tselekedtek; mert hosszú dsidáikat lovaik' fejek mellett előre tartva, 's magokat meg-görbítve, olly kurjongatásokat tettek, mint szintén a' Török *Spahik*. Ezt hallván, 's látván a' Fran. Gyalogság, el-sütötte a' puskáját, 's szaladásra vette a' dolgot. Az Uhlánusok utánna eredtek, 's egész *Mobözsig* vágták olly szerentséssen, hogy magok között egy Ember se esett el. Vissza jöven *Varelle*hez, látták, hogy az eleven sövény (élő fátskákból készített kerítés) mellől, még is ropogtatják puskáikat a' Frantzia Vadász-Katonák. Tsak ki-ugrik tehát egy Káplár közülök, 's kiált: kinek volna kedve véle menni, 's el-vernü a' sövény mellől a' Fr. Vadászokat? Tizen ki vállalkoztak melléje, kikkel a' Káplár, által-ugratta a' sövényt, 's nekik esett tüzessen a' Frantziáknak. — Ketten jöttek vissza ezen bátor Legények között; 's ki-tettzett abból, minémü vitézséggel forgatták légyen magokat: mert nem tsak dsidájok és kardjok, ha-

hanem egész ruhájok is olly véres vólt, mint a' Mészárosoké. "

A' Magyar Király' Seregein kívül, kikkel kell még hadat folytatni a' Frantziáknak?

Hogy ötven ezer *Prusszusok* ki vagynak ellenek rendelve: már azt említettük. — A' ki-költözött *Frantziák* is minden órán eggy igen derekas sereget fognak formálni. — A' *Hessen-Casseli Landgráf'* seregei, sebes lépésekkel sietnek a' *Rajna*-mellyékére, olly tzéllal, a' mint írják, hogy ha a' *Frantziák Koblentzre* akarnának ütni: óltalmára lehesenek annak. — Májusnak 2-dikán költt *Turini* Levelek szerént, olly készületeket tétet a' *Szárdinai Király*, mellyeknél fogva szinte kétségbe se lehet már hozni, hogy ő is egyesíteni fogja a' maga erejét más Hatalmasságokkal, a' *Frantzia Jakobinusok'* hatalmának le-rontására. — A' *Spanyol* Udvarnak, *Frantzia Ország* eránt való lán-dékáról, még mind ez ideig sem irnak semmi bizonyost. — Talán nem soká ki-nyilatkoztatja már tsak ugyan magát. Mert az új Státus-Tanáts, melly Húsvét' Vasárnapján tartott első Gyülést a' Király' elől-ülése alatt, mindjárt akkor egynehány órákig tanátskozott az eránt: *Mihez kellyen magát tartani Spanyol Orzágnak, Frantzia Orzágra nézve?*

Az Oroszok, és Lengyelek között, hadra mutatnak a' körülállások.

A' Törökökkel kötött Békesség után, *Lengyel Orzágnak* egy részén keresztül akart
vifz.

vissza takarodni *Russziába* azon *Orosz Sereg*, melly *Móldvában* volt *Repnin* Fő Vezér alatt; de a' *Lengyel Nemzet* kereken meg-mondotta, hogy ő fegyveres *Orosz Népet* bé nem ereszt az Országba. — Tudósítván erről *Hertzeg Repnin* az *Orosz Tsáizárnét*, olly választ vett *Petersburgból*, hogy tsak indítsa az alatta lévő Sereget *Lengyel Országna*; és ha elibe állanának a' *Lengyel Katonák*: erővel is készítsen utat magának azokon keresztül; hanem a' *Föld-népet* meg-kíméllye. Meg-rakták a' *Lengyelek*, *Katonákkal* azon részeket, a' mellyeken szándékoznak átmenni az *Oroszok*. — Még többet is irnak közelébb *Varsóból*, hogy t. i. a' *Lengyel Király* egy Levelet olvasott fel *April. 21-dikén* a' *Rendeknek*, mellyben azt írta *Petersburgból* a' *Lengyel Követ*, hogy az *Orosz Tsáizárné* három Vezéret rendelt ki, száz ötven ezer főből álló fegyveres Néppel, a' *Lengyelek* ellen. — Ezen Levélnek el-olvasása után, arra intette a' *Király* a' *Rendeket*, hogy nevellyék száz ezerre a' *Sereg*' számát; 's ha az új *Konstitúciónak* ügye kívánnya: még életüket se sajnállyák azért fel-áldozni, mellyet ő maga is kész tselekedni.

Elegyes Tudósítások.

A' *Frantzia Nemzeti - Gyűlés*, meg-ijjedtt volt, a' *Fr. Sereg*' első szerentsétlenségeinek értésére; hanem *Minister Dumourier* azzal biztatta a' *Gyűlést*, hogy még azok a' szerentsétlenségek nem óltják el a' bátorságnak tüzét, olyyatén négy millió fel-fegy-

fegyverkezett Emberekben, a' kik a' szabad-ságnak kellő tetejére léptek.

A' hadi Foglyokra nézve, azt végezte a' *Frantzia* Nemzeti-Gyűlés: hogy azokat a' Törvény' óltalma alá kell venni; ha valaki leg-kissebben meg-bántja is őket, úgy meg kell büntetni, mint ha *Frantzia* Polgárt bántott volna meg; tartoznak a' Foglyok, a' magok betsületekre meg-esküdni, hogy a' nékiek ki-mutatandó helyet el nem hagyják: mindazáltal két óránnyi messzeségre azon helytől, szabad lesz el-menni nékiek. A' melly Fogoly ezen esküvéstől vonogatja magát, zár alatt kell tartani; a' ki pedig meg-szegéndi azt, fogságba kell vetni; — 's a' t. —

A' *Spanyol* Király, ugyan Szerentse-Fiává tette egy kedves Emberét — Generál-Lieutenant, 's a' Királyi Testörző Seregnél Májori Tilztséget viselő *Godoy Emmánuel* Urat. Mert egy füst alatt, Minifterségre emelte, és olly jószággal ajándékozta-meg azt, a' mellynek jövedelme 70—80 ezer Span. aranyra megy esztendőnként.

Ama' nevezetes Kárdinális *Garampi*, a' ki előbb *Varsóban*, annakutánna pedig *Bétsben* viselt vólt Nuntziusságot, meghalálozott ezen hónapnak 4-dikén, életének 66-dik esztendejében.

Az Ember-vásárlásnak el-törlése által, nem tsak a' leg-nagyobb motskot törölte-el az *Anglus* névről, a' mostani Ország-Gyűlés (*Parlamentum*); hanem megvetette egyfzersmind azon Tartományok' tellyes virágzásának is fundamentomát, mellye-

lyeket bir *Nagy-Británia* a' nap-nyûgoti *Indiákon*. — — Most a' leg-nagyobb belső tárgy', t. i. az *Ország-Gyûlése'*, vagy az úgy nevezett *Parlamentom'* alkotásának (organizációjának) jobb módja jött kérdésbe. Mert hogy a' mostani, hibás: az, közönségesen tudva vagyon *Nagy-Británniában*. Sok Városok vagynak t. i., mellyek az ő hajdani népes, és virágzó állapotjokból alább szállottak, 's még is a' régi állapotjukhoz képest, küldenek most is Képviselőket (Representánsokat) a' *Parlamentomba*. Vagynak ellenben más nagy Városok, mellyeknek semmi Deputátussok sints a' *Parlamentomban*, tsak azért: mivel hajdan sem vólt, a' midőn t. i. tsekélly helyek vóltak még ezen Városok. — *Grey* nevezetű Parlamentom-Tag szóllott először, a' fenn említett tárgyról. *Minister Pitt* azt ítélte, hogy a' *Konstitutió'* változtatása, nem mostanra való; a' midőn olly szomorú példáját lehet látni a' *Revolutzió*nak. — *Pitt* Ur után, megszóllalt ama' hires Orátor *Fox*, ki is azt jegyzette meg a' *Frantzia* *Revolutzió*ra nézve, hogy az, éppen el nem ijjesztheti *Angliát*, a' *Konstitutió*ba bé-tsúszott hibák' meg-orvoslásától; sőt inkább hathatósan serkentheti arra: mert *Frantzia Ország'* mostani állapota nyilván mutatja, melly veszedelmes legyen, úgy meg hagyni nevededni a' hibák' számát, hogy egy közönséges *Revolutzió* nélkül meg nem eshetik a' változtatás.

* * * * *

G á b o r F e r e n t z Királyi Professzor Ur
Bészédjének végzője:

A' Tudományoknak Anyai Nyelvünkön való öregbítésére sem alkatlanabb a' mi Nyelvünk, a' többinél; ezt meg bizonyítták sok Magyarra fordított jó Könyvek. Bátran lehet azt mondani, hogy nállunk szebben senki sem ír, leg alább akkor nem írt, midőn nyelvek készülni kezdett; milyen édességgel, milyen velősen, milyen pompás méltósággal ír a' Magyar, akár versben, akár szabad írásban. Tagadhatatlan ugyan az is, hogy a' nyelv-mívelésében még annyira nem mentünk, a' mennyire léptek más Európai Nemzetek. De vallyon, mellyik Európai Nyelv ditsekedhetik azzal, hogy egyszerre a' lett, a' mi most; hogy mindjárt el érte volna mostani tökéletességét? tsak a' jelen való századnak elein íratott Német Könyvek is tele vagynak idegen szókkal; a' nem régen íratott Könyvek pedig tiszták, és tsak imitt amott találtnak benne más nyelvekből költsönözött szók. A' szorgalmatos elmék, lassan lassan találtak szókat azoknak ki-fejezésére; a' mellyeket pedig illendő módon által nem fordíthattak, meghagyták azokat régi valóságokban. Mi is ha így tselekedéndünk, nem sok esztendő' el-folyása után, minden tudományban, 's mesterségben elő-forduló szókat fordíthatunk, és azokat Nemzeti Nyelvünkön gyakorolhatjuk.

Nints egyéb hátra, hanem hogy alázatos kéresemet nyújtsam Nagyságodhoz, és magamat Nságodnak szíves idúlatjába, 's kegyességébe ajánljam. Titeket is Nagy-érdemű Tanító Urak, minden tisztelettel és

szí-

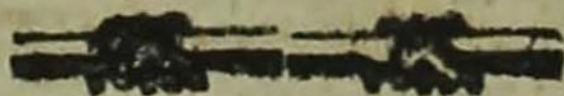

szívességgel kérlek, hogy engem, szíves és igaz barátságokkal méltóztatni ne terheltessetek.

Végtére, ti hozzátok intézem kérésemet, és intésemet kedves Tanuló Hazafiak; tudni illik: azon iparkodjatok, és szorgalmazkodjatok fel-tett szándéktokban, hogy ezen naponként való eggy óránnyi fáradsagtokat nagy hasznatokra fordíthassátok, ezt mivelvén, gyönyörködve fogjátok szemlélni 's tapasztalni kevés fáradságtoknak 's tanulástoknak nagy hasznát, és kívánti előmenetelteknek végét. "

* * *   * *   * *
* *   * *   * *

Küldjük az 1790-dik esztendőben, *Budán* tartott Ország-Gyűlése' Tekintetes Első és Második Táblája' Palotáinak egész árkusra nyomott képeiket, azon érdemes Előfizetőknek, kiknek eleitől fogva járt az Ország-Gyűlése' Historiája, az ahoz tartozó Aktakkal együtt. Ezen Kép, melly mindenestől kilentzven-négy forintunkba került nekünk, a' *Naponként-váló Jegyzések* után fog kötődni, mellyeknek *Mutató Tábláját* most készíttjük, 's nem sokára meg-küldjük. A' kiknek a' régi Előfizetők között, meg nem találtak volna menni az Akták azon okból, mivel tzim-irásaik (adresseik), tévelyedésből, az újj Előfizetőkével öszve keveredtek: ne terheltesse nek tudtunkra adni a' mi hijjával maradtak; 's mi örömet fogjuk ezen nem akaratból esett fogyatkozást pótolni.

A'

KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköst-Havának (Május-
nak) 25-dik napján, 1792.

Béts.

Király, és Királyné ő Felségek, egés-
gesek egyébaránt; hanem igen szomorúak.
Kiváltképpen Fels. Királyunk, a' ki olly
példás szeretettel viseltetett édes Annyához,
hogy azt nem győzik eléggé magasztalni,
valakik közelébb forgottak ő Felségekhez.
Nagy jelét adta ennek utóllýára is ő Felsége,
mert karjai között tartotta édes Annyát,
midőn ki-ment abból a' lélek. — Két eszten-
dőktől fogva, ötödik halál már ez, melly
hegyes tör' módjára érdeklette jó Királyunk
érzékeny szivét.

Ezen hónapnak 16-dikán költt, 's a' Tartományi Székekhez intézett Udvari Végzésben méltóztatott parantsolni ő Felsége, hogy a' Had' szerentsés folyamatjáért tartatni szokott közönséges ájtatosságok elkezdődjenek.

Tegnap nyittattak meg itten a' Teátrumok leg-először, Tsászárné ő Felsége' halála után. Az Udvari Teátrumban: *Il Pittore Parigino* (a' Párisi Kép - író) nevezetű Olasz Énekes Játék adatott, mellyben a' leg hiresebb Éneklő Férjfiak és Asszonyok jád-zottak, a' Nézőknek felette nagy meg-ele-gésekre. A' mint értettük, ezt az Operát fogják *Budán* is jádzeni, a' Koronázás' alkalmatosságával.

Vólt szerentsénk látni, a' múltt Szeredán reggel, a' *Vurmser* Huszár Regemenijének négy Osztályait, a' mint el - marsiroztak *Béts Városa* mellett, *Elő-Austria* felé. Még most se győzik eléggé ditsérni a' *Bétsiek*, mind magokat a' Katonákat, a' kik nagy részént szép iffjú vig Legények; mind a' lovaikat. Éppen a' Török Követ' szállása mellett mentek el; láthattak tehát, ámbár reggel vólt is az idő, egy két Törököt. De egy sem is hagyta ám nézés nélkül a' Törököket. Némelly virgontz Huszárok integettek nékiek, 's azonban a' nyakokat nyiszálták magoknak a' kezekkel. Azt kérdjük egy piros eleven kis Huszártól: „*Ugyan kedves Földink! hová mennek?*” „*Magunk se tudjuk* úgymond, *hanem annyit értettünk, hogy azok ellen a' kaptza - kötő nyomorúltt Fran-tziák ellen vísznek bennünket.* Hiszem, az

ingünkkel is agyon verjük mi azokat.“ — A' Huszárnék is, tzi-frán fel-öltözködve, szép renddel lovaglottak a' tár-szekerek után. Némellyek közzülök, pipára gyújtottak; mellyen nagyon álmélkodtak a' *Bétsiek*.

Magyar Ország.

A' Kis-Kúnságból, Máj. 16-dikán.

„Soha nem lehet eléggé áldani, Néhai Fels. II. Jósefnek még az emlékezetét is, azért a' kegyes rendelkezésért, melly szerént meg-parantsoltatta a' Királyi Tanács által, hogy a' Föld-népe tartozzon a' maga magzatjait, hat esztendő korokban iskolába adni, 's 12 esztendő korokig taníttatni. — Ezt a' kegyelmes parantsolatot, valamint másutt, úgy itt is a' *Kis-Kúnságban* mindenütt ki-hirdettették az Elöljárók 1787 és 1788-dik esztendőkhben, mellynek lett is óhajtott fogamatja. Sok érzékeny szivü édes Anyák, a' ki-szabott időnél előbb is felviszik Gyermeküket az iskolába, nem azért, hogy igen gyenge korokban, rend szeréntvaló tanulásra szoríttassák azokat; hanem azért főképpen, mivel ott nem féltik a' veszedelemtől: azonban tsak jádzva is ragad rájuk valami. — Egy helységünkben még is találkozott olly gondatlan Anya, a' kit sem az intések, sem a' jó példák fel nem indíthattak arra, hogy hét esztendő leánykáját iskolába kezdje jártatni; de bezzeg meg is adá az árrát kemény szivüségének. Mert *Rogate* Vasárnapján, az az, Májusnak 13-dikán, délutánni két és három óra között el-megy onnan hazúl a' leányka egy szelet

kenyérrel, mellyet az Anya adott néki, 's nem mene vissza többé. Egy viz árok mellé botorkádzott t. i., mellyből más nap reggel holtan vonták ki. — Héj ha vissza nyerhette volna még egylizer a' már most siránczó Anya, el-veztetett leánykáját: bezzeg örömmel vitte volna az iskolába; de már késő.

Ugyan derekassan hordják fel *Pestre* 's *Budára* a' barom-fiakat. Szerentsések azok a' Gazdaszonyok, a' kiknek lúdjak és tyúkjok jókor el-hevert, mert egy pár olyan libáért, a' mellynek egy kevesé kezd látszani az anya-tolla, három márást adnak. — A' marha húsnak árra, nálunk 8; *Körösön* pedig 9 pénz; a' báránynak párját, a' Szék-Arendások 3, a' *Tisza* mellett vásárlók pedig 4 forinton szedték. A' bornak akója, 2 forint-ról, 50, 's 60 garasokra ugrott azólta, a' miólta a' hideg meg-rontotta a' szöllőket. A' kétszeres búzáért, 25 garasnál nem ígérnek többet a' hajós Kereskedők. A' szalonna fontja, 10 kr. ra szállott le, a' *Kétskeméti* zöld-vásárban; azonban a' magló dísznó, méreg drága. Atallyában szóllván, mind őlzi, mind tavaszi vetéseink (ezek között a' jókor béliek) szépek.

Feldmarsal-Lieutenant, és egy gyalog Magyar Regementnek Tulajdonossa *Orosz József* ő Excell. ja, ezen hónapnak 11-dikén múlt ki *Kassán* a' Világból, életének 79 dik esztendejében. Temetése, 13-dikon vólt; de minden pompa nélkül: mivel ezt, maga úgy rendelte.

Oberster *Mihálovits*' szabad Serege, tiz ezer Emberből fog állani, a' mint írják. Egy
Ba-

Batalion meg is indúlt talán már belőle *Aust. Belgyiom* felé.

A' *Szesztai* Regéhez, mellyet *Hírmondónknak* Q árkusában közlöttünk, következő két tóldalékokat küldött egygy érdeemes Hazánkfia *Pest Vármegyéből*:

„Mivel az előre való rendelésekből, nem ok nélkül sajdította a' Kapus, hogy kedves Vendég lessz a' *Szesztai* Mester *Mátyás* Királynál: tehát midőn fel - vezette volna azt a' Királyhoz, mézes mázos szókkal arra kérte, hogy avagy tsak harmad részt is juttatna néki abból, a' mit *Budán* fog kapni ajándékba. A' Mester nem tudta, hányadán legyen a' dolog; azért is meg - ígérte a' Kapusnak, hogy igen is tellyesíteni fogja kérését. — De bezzeg hogy a' gazdag ajándékok kezében vóltak: már ekkor, nagy nyughatatlanságot okozott benne, a' Kapusnak tett ígéret. Vette észre a' Király, hogy valami bajának kell lenni a' Mesternek; kényszerítette tehát, hogy nyilatkozzatná ki aggodásának okát. Sok unszolására a' Királynak, meg - vallotta végre a' Mester, mint szegődött a' Kapussal. „Igen jól vagyon, mondá a' Király, majd én tégedet le - vonatlak, 's üttetek rád gyengén két harmad részt; egy harmad részt pedig a' Kapusnak fogok juttatni, de egy keveffé sullyosabban. Így az alkutok is tellyesedik, 's egyszersmind érzékeny letzkét is fog venni a' Kapus.“ Ez, így is történt. — El - botsátván a' Király magától a' Mestert, Nemességgel is meg - ajándékozta azt; 's innen vette eredetét *Magyar Országban* egy Nemes Familia, melly *Mester* nevet visel. —

Eze.

Ezeket, némelly öreg Emberek beszéltették, a' kik ismét az előttök éltt Öregektől hallották azokat.

A' *Rege* nevezetnek (így ír továbbá a' fenn említett érdemes Hazafi) ezen a' tájon is meg-vagyon még némelly maradványa. Az Öregek kivált, gyakran szokták még most is mondani: *Régen regelem, eleget regeltem.* — Ellyenek az ollyatén érdemes Hazafiak, a' kik örömöknek tartják, a' már szintén hamvokba holt szókat elő-keresgetni, 's azoknak újj életre való hozása által Anyai Nyelveket bővítgetni.

Az előre való nem-gondolás, sok veszedelmeknek szülő anyja.

Bokros példáit közöllyük ezen szomorú igazságnak, olly reménységgel, hogy óhajtott tanúságúl fognak azok szolgálni. — *Szombathelyen*, a' múltt Sz. György-havának 12-dikén, le akartak egy mohos kaput döntetni a' *Kőszegi* úttza' végén. Ezen rontó munkára, a' rabok alkalmaztattak. Láttam (így ír a' Levél-író) a' rontásnak oktalan módját, 's még előre képzeltem magamnak az utóbb meg-esett szerentsétlenséget. — Mind felül t. i., mind pedig alább is rontatott óldalaslág, ugyan azon időben a' fal; mellyből természet szerént a' lett, hogy elégtelen lévén többé az alsó rész, a' rajta fekvő résznek tartására, a' kőfal nagy rohanással le-omlott, 's egy rabot le-ütött. Észrevette ugyan ez, szegény feje, a' fal' omlását; de mivel bilintsben vólt, 's lassan haladhatott: útban érte a' veszedelem. Ki-vehették ugyan

ugyan elevenen a' kö - omlás alól; de néhány órák múlva meg - holt.

Bétsben, néhány napokkal történt ez előtt, hogy a' mint egy régi épületet meg akartak volna újjítani a' Kőművesek, nagyon ki kópiskálták az allyát. A' Pallért megintették ez eránt némelly okos Emberek; de ő okosabbnak tartván magát másoknál, nem hajtott leg - kissebbet is azoknak a' szavokra. Végre, úgy el - gyengította alól a' falat, hogy az nagy zuhanással le - rogyott, 's egy szekeres embert, három lovával együtt maga alá temetett. — Más szerentsétlenség, az *Erdélyi Kántzellária'* Palotájánál történt a' napokban. Rövid vólt t. i. a' kereszt - fa, eggy olly désának a' két füliben, mellyen követ szoktak fel húzkálni; ki - tsuszamodott tehát éppen, midőn húzták volna fel felé a' dézsát: melly vissza esvén nagy erővel, öszve zúzta egy suhantznak a' fejét.

Új hírek a' Frantziákról.

Némelly *Brüsszeli* Levelek szerént, ismét rá akartak F. M. L. *Beaulieure* ütni a' *Frantziák*; de eggy el - dugott Batteriára találtak bökkenni, mellyből reájok sütögettetvén az ágyúk, valami hat százig való Ember hullott el belőlök.

Brüsszelből írják azt is, hogy a' *Valenciennes*, *Maubeuge*, és *Givet* között lévő *Frantziák*, hadi fortéllyal szándékoznak magokon segíteni. Ollyatén forma ruhákat készíttetnek t. i., mint a' millyeneket a' *La Tour'* Dragonyossai viselnek. Ezen ruhákba fel öltözve, 's fekete kokárdásan készül meg
je-

jelenni a' pártos *Brabantusoknak* egy része, valami ollyas helyen, a' hol nintsenek *Aus-triai Seregek*, 's a' fekete kokárda helyett, hirtelen a' három színű *Frantzia* kokárdát tenni-fel, 's kiáltani: *Éllyen a' Frantzia Nemzet.* — Ezen fortély által reménylik a' *Frantziák*, hogy közönséges hirt támadzhatnak, a' *Latour*' *Dragonyossainak* el-pártolások felől. — Más része az említett pártos, és a' *Frantziáknál* lévő *Brabantusoknak*, szélső *Órállóinkat* akarja meg-lepni, *Latour* formáruhában.

A' *Neuvidi Újság* úgy befzéli, mint hiteles dolgot, hogy a' *Frantzia Király*, *Közbenjárókat* küldött az *Öttseihez Koblentzbe*, 's nagy ígéreték alatt hívja őket, és a' veleik lévő *Frantzia Nemeseiket* vissza *Frantzia Országba*.

A' Frantzia Királyhoz, mint viseltetnek most a' maga Alattvalói?

Ha el nem beszéllünk is némelly botránykoztató történeteket; könnyen meg-ítélheti ezt kiki a' közelébb vólt *Had-Minister Grave Úr*' *Levelének* vég-szavaiból, melly *Levelét* egyenessen botsátotta a' *Királyhoz* *Máj. 8-dikán* ez az *Úr*, 's le-mondott benne a' *Ministerségről.* — Ezek t.i. *Grave Úr*' szavai: „*Sajnálom, hogy nem minden Polgárok lehetnek úgy, mint én, szemmel látott tanúi, annak az Atyai gondoskodásnak, és szeretetnek, mellyel viseltetik Felsőged, a' Nemzetnek ditsőssége, boldogsága, és szabadsága eránt.*“

A' *Nemzeti-Gyűlésnek* is tudtára adta *Grave Úr* *írásban*, a' *Ministerségről* való le-
mon-

mondását. Közöllyük ezen írásból azokat a' nyomos ki-fejezéseket, mellyekben úgy lehet látni, mint valamelly tükkörben, a' *Frantzia* Sereg' állapotját:

„A' Seregnél, úgymond, az én felfegyverkezett Atyámfiainak közepette, adhatom én bizonyságait, azon tárgy eránt viseltető buzgóságomnak, a' mellyet mi óltalmazunk. Bártsak tanúja lehetnék, a' hadi fenyték', 's egedelmesség' vissza-térésének is, mellyek nélkül, a' leg-roppantabb Seregek is veszedelmeknek vagynak ki-téve mindúntalan. Sok derék Tisztek készülnek le-mondani a' kormányozásról, 's inkább akarnak köz *Volontéri* (szabad - akaratú katonai) szolgálatot tenni. Könnyen által-láthatja a' Nemzeti-Gyűlés, minémű rossz következéseket von maga után eggy ilyen vesztesség; mert a' Hazafisággal eggyütt járó okosságot, 's hosszas tapasztalás által szerzett tudományt, nints, a' mi ki pótolhatná. Arra mutatnak a' Nemzeti Gyűlésnek utóbbi rendelkezései, hogy keménnyen meg akarja büntettetni a' Katonákban az engedetlenséget; én, kötelességemnek tartom, azt is eleibe terjeszteni a' Gyűlésnek, hogy szoros katonai fenyték nélkül, nyilvánságos veszedelemben forog a' *Frantzia* Névnek ditsőssége, a' Konstituzió, és a' szabadság.“

A' miolta Had végeztetett, a' *Frantzia* Nemzeti-Gyűlés és Király által, tele vagynak a' *Párisi* tudósítások azon ajándékoknak elő-számlálásával, mellyeket a' hadra nézve adnak minden rendű és sorsú Hazafiak 's Leányok.

Nagy-

Nagy - Británia.

Meg-ditsértük közelébbi *Hírmondónkban* a' *Londoni* Parlamentomot, hogy az Ember-vásárnak el-törlése által, el-törlötte a' leg-nagyobb motskot az *Anglus* névről; de az újjabb tudósításokból úgy látjuk, hogy ismét bizonytalan, ha követni fogják é az *Anglusok* a' *Dánusokat*, az Emberekkel való kereskedésnek félbe-szakasztásában. Mert a' Parlamentomnak Alsó-Házában ugyan, maga *Minister Pitt* Ur tette fel, ezen hónapnak első és második napjain, a' *Szeretsenékkel* való kereskedés' el-hagyásának módját; melly fel-tételét a' *Ministernek* helyben is hagyta áttallyában az Alsó-Ház. Ézentúl azt kívánta *Pitt* Ur (melly kívánsága hasonlóképpen jónak ítéltetett) hogy a' Felső-Házzal is közöltessenek az Alsó-Ház' Végzései; a' mellyek tehát fel-olvastattak Máj. 3 dikán: és a' *Státus Titoknokja* *L. Grenville* azt javasolta, hogy ki kell azokat nyomtattatni, mivel nem lehet, úgymond, gondolni, hogy abban valamelly változtatást tegyen a' Felső-Ház. Ezen szándéknak, főképpen a' *Clareneei Hertzeg* szegezte magát ellene, a' ki leg-először szólott vólt ezen alkalmatossággal. Azt mondotta, hogy ő ugyan, mint magános személly, igen nagy tisztelettel viseltetik az Alsó-Ház eránt; de mint Felső-Ház' Tagja, soha meg nem fogja engedni, hogy a' Felső-Ház, minden előrevaló meg-visgálás nélkül, el-fogadja az Alsó-Háznak rendelését, 's néminémüképpen törvényeket haggyon maga elibe iratni az Alsó-Ház által. A' mi a' jelen - lévő do-

dologban hozott Végzéseit illeti az Alsó-Háznak: azok ellen, úgymond, nyomos okok, és próbák vagynak az ő kezében. — Így beszéltetek néhány más Fő Rendek is. E' szerént tehát függőben van, a' fekete Emberekkel való kalmárkodás' dolga.

A' Szeretsenekkel való kereskedés, és bánás miből állyon, kívántuk azoknak kedvéért rövideden elő-adni, a' kik talán nem olvasták még eddig, az arról irtt nevezetes, és minden hitelre méltó könyveket. — A' mióta el kezdték a' tengereken való hajókázást a' *Spanyolok, Portugallusok, Hollandusok, Frantziák, Anglusok, és Dánusok*, el szoktak járni az *Afrikai* szélekre papirossal, vassal, pálinkával (égett borral), kartonnal, és egyéb portékákkal; mellyeken ott, egész rakás fekete embereket vásárolnak. Megtöltvén ezekkel, a' tserébe adott portéka helyett hajójaikat, mennek vele napnyúgoti Indiákra, 's ott drága pénzen el-adják őket a' kávé, nádméz, és bors-termesztőknek. —

Az *Afrikai* fekete Fejedelmek, ha kézre nem keríthetik egyébképpen a' magok jobbágyaikat: rájuk gyűjtatják azokra hajlékaikat, 's midőn futnának szegények a' tűz alól, el fogatják őket, keménnyen meg-kötöztetik, 's viszik, mint barmokat, vagy még azoknál is alább való módon a' keresztyén Kereskedőkhöz. Ezek, hogy annál több száz fekete Embereket rakhassanak hajójaikra: le-kötöztetik azokat sűrűen a' hajóknak fenekére, 's minden más üres részeikre; úgy hogy ezen szerentsétlen Embereknek fele is hal a' szenvedésben addig, míg *Ame-*
ri-

rikába érkeznének. Ha a' szenvedés miá, békételenkedni találnak: előbb puskaporral töltött ágyúval lönek közikbe; de ha újra nyúghatatlanzkodnak: már akkor ón, vas, szeg, üveg, 's portzellán darabokkal töltött ágyút sütnek reájok; és a' meg-sebesedtetket, a' magok sebjeikben haggyák el-veszni, a' többeknek rémülésekre. — A' kiknek közzülök az a' szerentsétlenségek vagyon, hogy életben maradtak mind addig, (míg *Amerikába* érkezett a' hajó: ki-vitetnek a' hajóból a' szárazra, 's kötözve, és anyaszültt mezítelen a' vásárra hajtatnak; holott a' Lakosok, tettzések 's tehetségek szerént választanak magoknak közzülök. Az ismét új keserveket okoz a' szegény Szeretseneknek ez alkalmatossággal, hogy a' szülék külön szakasztatnak magzatjaiktól, 's a' testvérek a' magok testvérjeiktől; és ha sokátska találnak egymás nyakába borúlva siránkozni: addig vágják korbáttsal a' hátokat, míg ki nem erefztik egymást, ölelő karjaik közzül. — Minden Vevő meg-mettzi a' Szeretseneknek, mellyeket vásárlott, a' füllök' gombáját, 's reá süti azokra a' maga béllyegét: a' férjfiaknak ugyan a' mellyekre, az asszonyoknak pedig a' hátokra. E' meg lévén, haza hajtadják őket, 's dolgoztatják reggeli öt órától fogva, estvéli 9 óráig olly szakadatlanúl, hogy alig engednek nékiek avagy tsak annyi időt is, hogy napjában kétszer valami kevetet ehessenek. A' Szeretsenek' munkája abból áll, hogy vagy nádméz és kávé-termő földeket mivelnek, vagy füvet kaszálnak a' marha' számára, vagy a' tzukor-

ma-

malomban a' malom-kövek alá tartják azt a' nádat, mellyből készül a' tzuor (igaz magyarosan *nád-méz*). Mindenkor a' nyomokban vagyon a' Pallér, a' ki velek irgalmatlanúl bán. El lehet gondolni, melly nehezen essék ezen bódogtalan Embereknek, a' sok koplalás mellett egész nap-estig tartó terhes munka, a' kik eggy olyan Tartományban születtek, mellyben a' gazdag természet magától meg-termi az életre meg kívántató minden szükséges dolgokat; 's ugyan azért, majd tsak nem minden munka nélkül töltik tsendes életeket a' lakosok. — Kilentz 's tiz esztendeig, tsak el-nyomorognak így *Amerikában* a' Szeretsenek; de rend szerént tovább nem vihetik. A' felettébb való sanyarúságok miá néha arra is vetemednek, hogy elszöknek a' hegyekre, 's ott gyökerekkel táplálgatják magokat. De még itt sem lehet tsendes maradások; mert kivált ha feles számmal szöktek-meg: vadálzatot indítanak ellenek a' Gazdák, mint szintén a' vad állatok ellen, 's ha kézre keríthetik őket: jaj akkor a' szegény Szeretseneknek. Ha hat hónapokig oda vóltak, már rend szerént halál a' fejeken. — Minémű kegyetlenségeket követnek el sok kemény szivü Gazdák, a' magok Szeretsennyeiken, a' kiket nem is tartanak Embereknek: olly szivre-ható Beszédekben adták azt elő ezen esztendőekben a' *Londoni Parlamentumnak* nemes gondolkozású hatalmas Orátori, hogy iszonyodás, bosszankodás és el-keseredés nélkül, lehetetlen azokat olvasni; 's meg-mutatták, hogy nem tsak az Emberiség kívánnya a' Szeretsenekkel-

való kereskedésnek el-törlését, 's az azokkal való jobb bánás' módját; hanem a' kávé- és tzukor-termesztő Gazdáknak tulajdon hasznok is: mert ha a' már helyben lévő Szeretsenekkel emberi módra bánnának; úgy azok tovább élnének, 's annyit szaporítanának, hogy úntig elég munkás Szeretsennye lehetne minden Gazdának.

Frantzia Anekdoták.

Egy *Frantzia* Dragonyos, pénzt kért vólt, a' *Monsi* verekedés előtt az Apjától; de a' pénz helyett, következő feleletet vett: „Éppen már akartam küldeni számodra az ötven livrát, midőn értesemre esett, melly gazúl viseltétek magatokat *Monstól*. Gyáva *Frantzia* vagy te, látom én; azért is mindig készen fog ezentúl állani a' puskám, hogy ha a' házam felémersz közelíteni: mindjárt agyon löhefselek, 's ekként eggy árúlót ki-irthassak a' Haza' kebeléből.“

Pie nevezetű *Fr. Granatéros*, kemény sebet kapott a' *Monsi* ütközetben, melly miá le-rogyván lábáról, így szóllott *Beauharnois* Generálissához: Öllyön meg engemet *Generális Uram*, hogy ne láthassam ennek a' napnak gyalázatját. Látja az Úr, bosszankodva kell meg-halnom a' puskám mellett, hogy nem löhetek többet.

Házi Ellenségek, sokszor váltak már, az úgy nevezett *Házi Barátokból*. Magán tapasztalta ennek szomorú példáját nem régiben egy házas ifjú *Nemes Ember*, *Szárdiniának Voghera* nevű Vá.

Városában. Igen bé-járó volt t. i. az ő házához egy ifjú Katona-Tiszt, és ezt, nem csak az ifjú Asszony, hanem ő maga is úgy fogadta mindig, mint belső meg-hitt Barátot. 'S mivel viszontagolta a' háládatlan Vendég, a' Gazda' jó-szivűségét? Azzal, hogy meg-fosztotta azt előbb, kedves Felesége' szívének birásától; annakutánna pedig még önnön életétől is. — Próbálttabb Vitéz lévén t. i. már ő a' *Vénus*', mint sem a' *Márs*' hartzaiban; könnyen diadalmaskodott a' Menyetske' szívéen — és hogy a' nyertt prédát annál bátorságosabban, 's inkább kedvére használhassa: reá veszi az el-tsábított Asszonyt, hogy a' Férjét hívja ki, ő vele együtt sétálni, 's a' sétálás közben küldjék azt a' más világra. A' szegény Férjnek, éppen azon a' napon, mellyen meg-tette a' maga testamentomát, mondja mézes mázos szókkal a' maga álnok Delilája, hogy mennének, a' Tiszttel együtt hárman sétálni. Örömmel reá állott Felesége' kívánságára a' jó szívu Férj. Hát midőn még alig voltak egy fertály órannyira a' Várostól, hátra marad egy kevéssé a' Tiszt, 's reá lőtt a' maga jól-tévőjére. Ez nyomorúltt, nagy sebet kapván a' nyakán, térdre esett; 's úgy csdeklett a' Felesége, és a' Gyilkos előtt. De nem volt haszna kérésének, sőt ki rántván kardját a' gonosz-tévő, öszve meg öszve szurdálta azzal az ártatlant. — Későn érkezhettek Emberek elő, a' kiáltásra; volt ugyan csak még is annyi ereje a' halálra sebesített Embernek, hogy el-beszéllhette rebegő szóval az egész történetet, 's meg-nevezhette

a'

a' gyilkost: de a' kit nem lehetett már kézre keríteni, mivel hirtelen tengerre ült a' maga prédájával.

* *   * *   * *

Nádor - Ispány ö Kir. Fő - Hertzogsége,
Májusnak 17-dikén érkezett villa *Budára*,
Mező - hegyesről.

A' Királyi Magyar Testörző Ns Sereg,
Májusnak 18-dikán dél után ért *Pestre*, Hg.
Eszterházy Miklós Oberstlieu. Ur' vezérlete
alatt. — Ugyan az r p szállottak sátor alá
a' *Budai* részen, *Ferdinánd* Fő - Hertzeg'
Vasassai, kik a' Koronázás' alkalmatosságára
rendeltettek *Budára*.

Mához egy hétre, Juniusnak első napján
Pénteken léfzen, Király ö Felségének pompás
bé - menetele *Budára*.

Már *Bétsben* vagynak, egynehány
érdemes Tagjai a' Magyar Országi Nagy
Deputátióznak, mellynek Orátora, *Egri*
Püspök ö Kegyelmissége.

Kérettetnek az Erd. Előfizető Urak, ne
terheltessenek, a' mai árkushoz zárt tudósí-
tásoknak el - olzása által, más jó Hazafiak-
kal is vóltaképpen meg - esmertetni, köz ha-
szonra tzelező igyekezetünket.

A' *Hírmondónak* közelébb költt némelly
Darabjaiban, a' 725-dik lapon az a' hiba
esett hirtelenségből, hogy *Új - vidék*, *Temes-*
Vármegyébe tétetett: méltóztassanak tehát
az Erd. Olvasók a' *Temes* helyett írni *Báts*;
úgy nem különben a' 722-dik lapnak 14-dik
sorába a' négy helyett: *hat*.

Magyar Hírmondó.

Költ Bétsben, Pünköst-Havának (Májusnak) 29-dik napján, 1792.

Béts.

A' múltt *Magyar Ország* Diétának Historiája mellé, ki-mettzettettük mind az Első, mind a' Második Tek. Tábla' Palotáinak Képeit, úgy nem különben mind a' két Tek. Táblák' ülése-módját is. Ehez képest, a' mostani Ország-Gyűlésnek külsőségére nézve tsak azt jegyezzük meg, hogy az Első Tábla' Ülésében, melly ezen hónapnak 22-dikén, délelőtti tized fél órakor kezdődött, megjelent a' nem-eggyesültt ó hiten lévő *Karlovitzi Érsek* is, három ó hitű Püspökökkel együtt; de a' kiknek számokra, tsak a' Koronázás után fog rend szerént való szék ki-mutattatni. A' Második Tábla' Ülésében, melly fél órával kezdődött előbb, mint az Első Tábláé, az az 9 órakor, a' *Hajdú Városok'*, 's a' *Kúnység'* és *Jászság'* Küldöttjei, mindjárt a' Vármegyei Deputátusok után, a' Királyi, és Bánya-Városok' Küldöttjei előtt kívántak széket nyerni; de az ő kéréseknek tellyesítése is koronázás utánra halasztatott — addig, a' jelen nem lévő Uraságok' Küldöttjei előtt, mindjárt a' Főtisz. Papi Rend után foglaltak helyet. — A' Második Tábla' Elölülője, Király - Képe *Ürményi József* ő Kegyelmessége, egy ékes magyarságú, és hathatós ki-fejezésű Beszéd-

G g g

del

del szöllította meg a' Rendeket, kiknek ne-
 vekben hasonló kellemetességgel, 's hatha-
 tóssággal válaszolt Szabó Püspök Ur ö Nagy-
 sága. — Az Első Táblánál, Nádor - Ispány
 ö Kir. Fő Hertzegsége tartott először kö-
 szöntő, 's az Ország - Gyűlés' tzellyát ki-
 fejező Beszédet; annakutánna szöllott Primás
 ö Eminentziája, 's elől adta, hogy valamint
 eddig ditséretes szokásban völt: úgy a' mos-
 tani Ország - Gyűlés is a' Sz. Léleknek segít-
 ségül való hívásán kezdödjön; a' minthogy
 minekutánna meg - köszöntötték volna egy-
 mást, Deputátusok által a' két Táblák, mind-
 járt a' Plebánia' Templomába indúltak.
 Elöttök lovaglottak Buda Városának lovas
 Polgári, két felöl pedig sorokat formált
 mellett a' gyalog Polgárság. A' Magyar
 Országí Első Fő Pap H. Battyáni ö Eminen-
 tziája énekelte el a' *Jöjj el Sz. Lélek Úr Istent*,
 és a' nagy Misét; mellynek végzödésevel,
 haza özlottak a' Státusok és Rendek. —
 Más nap, valamint az azt követett két na-
 pokon is, halotti ájtatosságok tartattak a'
 böldogúlt Tsászárnéért, a' Fels. Kir. Hertzeg
 Nádor - Ispány' Udvari Kápolnájában. —
 23-díkon, minekutánna el - éneklette völna
 Primás ö Eminentziája a' gyászos Misét:
 a' Templomból egyenessen a' maga palotáiba
 sereglett az Első és Második Tábla. Ez,
 t. i. a' Második Tábla, mindjárt fel-olvastatta
 a' Kir. Felséghez intézett Jelentést (Repre-
 zentátziót); azt, némelly egyengetések után
 meg - állította, 's az Első Táblával, Depu-
 tátusok által közlötte. Ezen remek Repre-
 zentátziónak oda megy - ki a' summája:
 hogy

hogy mivel az előbbi Országglás alatt hozott
 Törvények olyanok, a' mellyeknek lételet
 kiváltképpenvaló módon eszközölte volt,
 maga közbenjárása által mostani Felséges
 Királyunk: erre nézve lehetetlen nem hinni
 a' Státusoknak, hogy kész ő Felsége azok-
 nak meg-erössítésekre; sőt még az azokban
 elől - fordúlható kétséges ki - fejezéseknek
 világos és egyenes meg - határozását is tö-
 kélletes bizodalommal várják, ő Felségének
 királyi egyenes - szívűségétől. — Ezen Re-
 prezentátciónak *Bétsbe* vitele, 's ő Felsé-
 geknek, a' Koronázásra való le - kérések
 végett. Uri Személlyekből álló Deputátzió
 neveztetett ki; végre az ő Felségek' útazása,
 's *Budára* való pompás bé - menetele eránt
 tett rendelések is fel-olvastattak. Délutánni
 harmadfél órakor lett vége az Ülésnek, melly-
 ben minden olly szép eggyet - értéssel ment
 végbe, hogy (a' mint egy jó Hazafi írja)
 édes meg - indulás nélkül lehetetlen vólt azt
 hallani, és szemlélni. — A' múlt Szomba-
 ton, mindnyájan *Bétsben* vóltak már a' De-
 putátus Urak. Szerentséssen utaztak, kettőn
 kívül; kikkel fel - fordították a' kotsit a'
 lovak. — Vasárnap, délelőtti tiz órára, H.
Grasalkovits' Házához gyűlt öszve a' Depu-
 tátzió, 's onnan a' *Freyung* nevezetű piatzra
 ki - kerülvén, a' Hadi - Kántzellária mellett
 ment el tizeneggy óra után az Udvarba, 28
 két két lovas szép hintókban. Mind a' Hadi
 Kántzelláriánál, mind az Udvarban, tiszte-
 letet tett néki a' strásán lévő Gránátérosság.
 A' hintókból való ki - szállás' helyénél el-
 kezdve, minden gráditsonkon keresztül, egész-
 szen

Izen az úgy nevezett Tanács - Szobáig sorokat formáltak két felől a' két rendű Német Testőrök. A' Deputátus Urak megállapodtak egy kevéssé az Aranyos - Palotában, a' honnan csak hamar bébótsáttattak a' Tanács - szobába, mellynek falai bévóltak fekete materiával vonva, valamint a' Trónus is, a' mellyben állott ő Felsége. — *Egri* Püspök ő Kisége, egy Deák Beszédet tartott a' Deputátzió' nevében F. Királyunkhoz, 's által adta ő Felségének az Ország-Gyűlése' Reprezentátzióját. Felelt ő Felsége a' Deputátziónak, még pedig olly sziveket olvasztó ki fejezésekkel, 's olly érzékenyen, hogy könnyvezett örömében a' Deputátzió. Azt mondotta ugyan is ő Felsége, hogy édes Attyának 's Annyának halálából vett mély szomorúsága ellen, hathatós vigasztalást talál Nemes Nemzetünkben, mellyhez méltán bízhat a' Fejedelem. — A' Fels. Királytól, Királyné ő Felségéhez ment a' Deputátzió, a' ki hasonlóképpen deákul válaszolt. — Innen, a' *Toskánai* Nagy Hertzeghez, Fő-Hertzeg *Ferdinándhoz*, a' ki elvégezvén szép deák feleletjét, németül kezdett beszélni a' Rendekkel, 's olly édesdeden emlékezett azon szivességről, mellyet a' múltt Ország-Gyűlése' alkalmatosságával tapasztaltattak vele a' Rendek, hogy megindulván nyájas szavain a' Deputátzió, sok *Éllyent* kiáltott nékie; 's örvendezve ment tőle *Jósef* Fő Hertzeghez; onnan ebédre az Aranyos-Palotába: minthogy a' Fő H. Asszonyoknál, beteges állapotjuk miá meg nem jelenhetett. Eggy óra tájban kezdődött a' gazdag ebéd, melly.

mellynek kellemetességét, tsak annak az egynek említése által kívánjuk képzeltetni, hogy a' több drága gyümölcsök között, a' fejer és fekete szőlő-fürtök szintúgy mosolyogtak az asztalról az emberre. Ez úttal, nem ebédelt Kántzel. *Pálffy* ő Excell. ja az Ország' Követeivel; mivel ki-jöven Fels. Királyunktól, mindjárt indúlt *Budára*: hanem együtt ebédeltek a' Vitze-Kántzellárius, és Udvari Tanácsos Urak. — *Ferdinánd* és *Jósef* Fő-Hertzegek, meg-jelentek az ebédlő Palotában; annakutánna pedig Királyné ő Felsége is, és el-járogatván az asztalokat, mindenütt különös kegyességet mutatott nagy tekintetű Vendégeihez. — Ebéd után mindjárt indúlt vissza *Budára*, egy része a' Deputációnak.

Betses neveik a' Deputátus Uraknak így következnek:

Az Egyházi Fő Rendből: Gróf Eszterházy Károly, Egri; Gróf Battyáni Ignátz, Erdélyi; Verhovátz Maximilián, Zágrábi; Konde Miklós, Kathariai Püpökök.

Az Ország Zászlós Urai (Barones Regni) közül: H. Grasalkovits, és Gróf Zichi Ferentz.

A' Fő Ispányok között: Hertzeg Battyáni Lajos, Vas: Bárá Splényi Jósef, Temes; Gr. Teleki Jósef, Ugotsa Vármegyének Fő Ispánnjai.

A' Fő Rendek (Magnates) között: Gr. Szapáry Pál, Gr. Amade Ferentz, Gr. Smidek Tamás, Gr. Döry Gábor, Bárá Orczy Jósef, Bárá Révay Pál, Bárá Hellenbach Elek..

A' Királyi Tábla Tagjai között: Somogyi János, Nádor Ispány Itélő Mestere.

Horvát Ország' részéről: Skerlec Ádám.

A' Tisz Egyházi Rendből: Szabó András, Nóviai Püspök, 's az Esztergomi Fő Káptalan' Követe; Rozsós Pál, Veszprémi; B. Fischer, Egri; Ferk, Zágrábi Káptalanoknak Követei. A'

A' Vármegyék' részéről: Jezernitzky Károly, Nyitra; Motesitzky Trentsén; Muslay Antal, és Gyürky Nógrád; Szily József Pest; Ebergényi István Vas; Bezerédi Győr; Horváth Szala; Okolitsányi Zemplén; Fáy Heves; Kapi József Sáros; Szatmáry Gömör; Rhédey Ferentz Szathmár; Gr. Teleki László Máramaros; Gr. Fekete János Csongrád; Vay István Bereg; Strizsits Posga Vármegyéknek Követei.

A' Jelen nem lévő Fő Rendek Követei közül: Szent-iványi Médárd, Teschenberg János, Döry László, Torkos Kristóf, Steszél József, Jósa, és Bujánovits.

A' Szabad Hajdú Városok részéről: Jablontzai Petes János.

A' Szabad Királyi Városok részéről: Margalits János, Buda; Polinitzky János Kassa; Domokos Imre Debreczen; Partsetits Szabadka; Verkovits Zágráb Kir. Városok Követei.

Szárdiniának Fő Városából Turinből az az örvendetes hír érkeze a' napokban, hogy hólnap, az az Májusnak 30 dikán Bétsben lessz már Gróf Szétsényi Ferentz ö Kmsége; minekutánna a' Római, Florentziai, Pármai, Májlandi, és Turini Udvaroknak is bé- ajánlotta volna, Magyar Ország' nevében, a' Nápolyi Felségek' tiszteletekre veretett emlékeztető- pénzeket.

Sárleroból (Charleroy Austria Belgyiomban vagyon) Máj. 4 dikén, Budáról Belgyiomba indulván, Bétsnek 's Norimbergának vettem útamat, és minekutánna nyóltz Tartományokon keresztül jöttem volna 15 napok múlva Brüsszelbe érkeztem, melly száz nyóltzvan öt posta mértföldnyire esik Budához. Sárleroa, a' honnan útasítom ezen Levelemet, hét mértföld Brüsszel Városához. Dél felé esik a' Frantzia széleken. Itt fekszik

Izic Gróf Sztáray Generális Úr nyóltz ezer Emberrel, úgymint: *Marczin* Gránátéros Batalionjával; a' *Stuart*; H. *Fszterházy Antal*; és *Sztáray* gyalog Reg. jeiből is egy egy Bat. nal; hat Vadász Kompániával; 's egygy *Vurmser* Huszár; és egygy *Koburg* Dragonyos Osztállyal. Ezen két lovas osztályokat, és a' hat Vadász-Kompániákat, Gróf *Kollonits* Maximilián *Vurmser* Huszár Májor Úr vezérli, 's vizsgálódik velek a' *Frantzia* széleken.

A' többi részét ezen Levélnek, kéntelenítettünk most el-halasztani; hogy helyt adhassunk egy más újjabbnak, melly *Mons.* ből Máj. 17-dikén útasíttatott, 's így következik: „Eppen most hozá hirül egy Kurir, hogy a' *Koburg* Dragonyos Regementjének Oberstere *Fischer* Úr, reá ütött véletlenül egy kis Sereggel, a' *Frantziáknak* *Bavay* (*Bavé*) nevezetű Erösségekre, 's azt elvette. Ezen diadalom' alkalmatosságával, Gr. *Schaffgots* Uhlánus Kapitány Úr, ötven Legénnyeivel egész *Mobözs* Váraig kergetett egynehány száz *Frantziákat*, 's száznál többet le-aprított közölök; az Uhlánusok közöl nem esett több el nyóltznál. *Bavé* Vára, három kis mértföldnyire esik *Mons.* hoz. — Ma vette Seregünk azt az örvendetes engedelmet, melly szerént, nem tsak óltalmazólag (defensive); hanem meg-támadólag (offensive) is folytathatjuk mi is ezentúl a' háborút.

Az *Oroszok* (így ír *Gallitziából* egygy érdomes Hazánkfia, Máj. 20 dikán útasított

Le.

Levelében) kívánván oda hagyni a' Török Földeket, 's vissza térni a' magok Birodal-
mokba, kétszer próbálták már a' *Lengyel*
*Ország*on való által-menetelt; de a' Lengyelek
nem engedték. Mind a' két részről estek el
a' tsetepatében egynehányan.

Az élet' arra Austriában.

<i>Bétsben</i> , Májusnak 14-dikétől fogva,			
19 dikig ment	<i>Posonyi</i> mérője		garason
A' búzának	.	.	46 — 60
A' rozsnak	.	.	25 — 32
Az árpának	.	.	23 — 30
A' zabnak	.	.	17 — 22

<i>Fiseménynben</i> (<i>Fischamend</i>),			
Május. 18-dikán	<i>P.</i> mérője		garason
A' búzának	.	.	49 — 54
A' rozsnak	.	.	21 — 25
A' zabnak	.	.	12 — 16

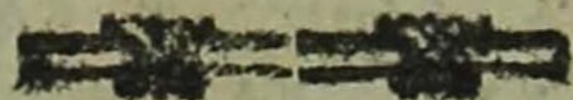
<i>Draszkirchenben</i> , Május. 18-dikán			
<i>Pos.</i> mérője			garason
A' búzának	.	.	56 — 59
A' rozsnak	.	.	25 — 39
A' zabnak	.	.	18 — 19

* *

* *

* *

Küldjük, az Ország-Gyűlése' Históriá-
jához tartozó Akták' utolsó fél árkussát. —
Mutató Táblát is készítünk hozzája, 's nem
sokára meg-küldjük azt is.

A'
KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának (Június-
nak) első napján, 1798.

B é t s.

Tegnap reggel indúlt - le innen *Magyar Ország*ra, Király Ő Felsége, a' Fel. Király-
néval, *Ferdinánd* Toskánai Nagy-Hertzeggel,
és *József* Fő-Hertzeggel együtt. Éjszakára
Győrbe mentek. Ma, *Esztergomban* hálnak.
Holnap délben, *Vörösvárra* érkezvén, meg-
fognak köszöntetni az Ország-Gyűlése' De-
putátziója által. E' meg-lévén, vissza tér
a' Deputátzió; Ő Felségek pedig asztalhoz
ülnek. Ebéd után el-indúlnak *Vörösvárról*,
's meg-állapodnak azon nagy sátonál,
melly alatt az Ország' Rendjei várják Ő
H h h Fel.

Felségeket. Itt, Primás ő Eminentziája, Beszédet fog tartani, az Ország-Rendjei' nevében ő Felségekhez; mellyre minekutánna felelt a' Fels. Király: jel fog adódni, 's erre ki-sütögettetnek az ágyúk a' *Budai* bástyákról. Ekkor, mindjárt vissza indul a' Főtisz. Egyházi Rend *Budára*, hogy majdan a' Kir. Palotánál, szokott tisztelettel fogadhassa ő Felségeket.

(*A' Budára leendő pompás Bemenetelnek sorát, most is meg-irhattuk volna előre; de mivel reményljük, hogy jobb móddal szólhatunk arról majd akkor, minekutánna már meg-esett: ahoz képest nem akartunk most annak elő-adásával, ezen árkusunkban helyet foglalni.*)

Májusnak 29 dikén délután érkeze szerentséssen vissza, amaz óhajtvá várta igaz Hazafi Gróf *Szétsényi Ferentz* ő Kegyelmesége, kedves hozzá-tartozóival együtt. Más nap délután mindjárt le indult innen *Sopronyba*, a' maga rendes lakozása' helyére; onnan pedig *Budára* fogja venni útját, hogy minél előbb meg-örvendeztethesse az Ország-Gyűlését, egy olly kedves elő-adás által, a' millyen nem hallatott még ez ideig *Magyar Diétában* — t. i. mint járt el azon Nemes Követségben, mellyel *Magyar Ország'* Státusi és Rendjei által meg-tiszteltetett. — *Budán* fogja által-adni Király ő Felségének, úgy nem különben a' Kir. Fő Hertzeg Nádor-Ispánynak is, a' *Nápolyi*, 's más Udvaroktól hozott Leveleket.

Hertzeg *Gallitzin*, a' ki már számos elztendőktől fogva viselt az *Orosz Udvar'*
ré

részéről Rendkívülvaló Nagy - Követséget a' Bétsi Udvarnál, eggy Irást vett Pétersburgból a' napokban, mellyben jelenti néki az Orosz Udvar, hogy már többé nem kívánja Követi szolgálatját. Ezen Irást bé - mutatta a' múltt Pénteken H. Gallitzin, F. Királyunknak; Vasárnap pedig Gróf Rasumovszky is meg-jelent ő Felségénél, a' maga Bizonyság-Levelével, mellyben ő állíttatott H. Gallizin helyébe, a' ki mellett úgy is Segítő vólt már eggy időtől fogva.

A' Prussziai Udvar is más rendkívülvaló Követet rendelt a' Bétsi Udvarhoz, B. Jakobi helyébe. Gróf Haugwitz, az új Prusszus Követnek a' neve.

Magyar Ország.

Sopronyból, Május' 20-dikán.

„Hogy az Anyai Nyelvnek virágoztatása, egy kiváltképpenvaló eszköze Hazánk' boldogságának: vóltaképpen meg vagynak arról győztetve ezen Nemes Vármegye' Tagjai is. Ugyan ezen meg-győződésből végezték a' múltt Esztendőben, hogy a' Közönséges Gyűlések' Jegyző - Könyvei Magyar Nyelven irattassanak; melly végzést a' múltt Aprilis Hónapnak végén tartatott Közönséges Gyűlésben is meg-erössítettek: hanem a' Királyi Felségnek, Deák nyelvre fordítva fognak fel-küldödni az említett Jegyző - Könyvek.“

Pestről, Májusnak 24-dikén.

„A' Jó - ízlésről - való Tudománynak (Eszthetikának), Király ő Felsége által ki-nevezett új Professzora, Schédius Lajos Úr,

ezen hónapnak 21-dikén dél előtt iktattatott bé a' maga Tanítói hivatalába. Bé-iktató volt a' *Filosofika Fakultás*' Dekánja, Prof. *Pasquich* Ur, ki is rövid, de fontos Beszédet tartott, a' fel-gyülekezett Professzoroknak, Tanulóknak, és másféle Halgatóknak jelenlétekben. Hasonló erejű volt a' felelet, mellyben elő-adta *Schédus* Ur, a' F. Királyhoz való háládatosságát; a' Tudományoknak, 's különösen az Eszthetikának hasznát, és magát, mind Tiszti-Társainak, mind Halgatóinak hajlandóságokba ajánlotta. — Mindjárt az nap dél után, hozzá is fogott a' tanításhoz. “

Királyi Tanácsos Mélt. *Darvas Ferentz* Úrról jelentettük volt, hogy a' mostani Ország-Gyűlésre is Deputátusnak választatott Ns *Pest Vármegye* által; hanem mivel a' Kir. Tanácsban is el-múlhatatlanúl meg-kiváncsatott a' jelenléte: ezen okból, Tek. *Szent-Miklósi* 's *Óvári Pongrácz Bóldizsár* Ur állítatott elő helyébe, a' meg-nevezett Ns *Vármegye* által.

E r d é l y   O r s z á g.

Fel-vintz, Májusnak 15-dikén.

„A' múltt héten tartá Közöns. Gyűlést, *Alsó Fejér Vármegye*. Nevezetes tárgya vala a' többek között ennek a' Gyűlésnek az is, hogy a' Járások' számát a' hajdani lábra állította vissza, le-szállítván azoknak számát tizennyóltzról tizre. Sajnálta, hogy nyóltz érdemes Szolga Biráit ki kellett léptetni hivatalyaikból; de ezt kívánta az előbbeni rend, mellynek fel-bomlása nehezen esett volt a' *Nemes Vármegyének*. “

Austriai

Austriai Belgyiomnak Közönséges Kormányozói, *Kristina* és *Albert* ö Kir. Hertzegségek, nagy figyelmetességgel 's szorgalmatossággal elkövetnek minden utakat 's módokat a' végre, hogy a' Nép-tsábítóinak gonosz szándékjok megakadályoztassék; és a' pártütésnek tüze ki ne üthesse többé magát.

Új diadalmok Seregeinknek a' Frantziákon.

Bavay nevezetű Frantzia Városotskának *Oberster Fischer* által lett megvételeről, emlékeztünk volt közelébbi *Hírmondónkban*. Arról, maga az Udvar is adatott ki, Máj. 30-dikán egy környülállásos tudósítást, mellyből mi is kívántuk ezeket közleni:

„Májusnak 17-dikén, reggeli 6 órakor *Bavay*hoz érkezvén Ob. *Fischer*, látta, hogy a' Frantzia Gyalogság a' házak közzé volt feloloztva; a' Lovasság pedig bal felől állott egy kapunál. — — Parantsolta mindjárt *Leloup* Vadász Májornak, hogy 50 Vadászokkal, és 40 Lovasokkal kerülné meg jobb felől a' Várost; utánna rendelt segítségül 50 Vadászokat, egy Gránátéros Kompaniát, és 60 Lovasokat: balra küldötte *Tiery* Vadász Kapitányt a' maga Kompaniájával, és húsz Lovasokkal; és 80 Lovast indított segítségül utánna. Mihelyt tüzet adattak *Leloup*, és *Tiery* Urak az Ellenségre: legottan a' Város' falai megé vette magát a' Frantzia Gyalogság; a' Lovasság pedig, melly *Strafsburgi* Huszárokból állott, úgy elszaladt, hogy utól se lehetett érni. — Mivel a' fal megett állott Gyalogság, keményen tüzelt ki a' lövő lyukakon a' mi Né-

Népünkre, 's meg is sebesített közzüle egynehányat: erre nézve gránátokat kezdetett bé-hányatni Ob. *Fischer* Úr a' Városba, 's néhány ágyú-golyóbisokkal meg-döngettette annak falait. Ennek, tsak hamar a' lett a' foganatja, hogy egy fehér zászló ki-tétetett a' Város' tornyába; mellyet látván az Oberster Úr, el-küldötte Gróf *Meerfeld* Májort, egy Trombitással, a' *Maubeuge* felé vivő kapu ellenébe. A' trombitának néhányszori meg-fuvásából, észre vehették volna a' Városbéliek, mit kíván meg-tudni tőlök az Oberster, hogy t. i. akarnak é egyyezni, avagy nem? —

De azért tsak nem hagyták félbe a' kemény tüzelést a' *Frantziák*. Erre nézve parantsolatott vett *Leloup* Major, hogy a' *Valenciennes* felé nyíló kaput lövesse bé, 's rontson bé a' Városba. Látván az e' végre tzelozó készületeket a' *Frantziák*, ismét ki tettek egy fehér zászlót a' kapuba, 's egy-szersmind meg jelent a' Város Syndikusa, alku végett. *Leloup* Májor kereken meg mondotta, hogy egyéb alkunak helye nem lehet; hanem ha meg-adják magokat Hadi foglyoknak a' benn lévő Katonák. Úgy is lett. 113 főből állott a' *Frantzia* Katonaság, kik között egy Kapitány, és 3 Tisztek voltak. Magához vévén ezeket *Fischer* Úr, a' nyertt fegyverekkel, és más hadi készületekkel együtt, vissza indította a' Sereget, a' melly közzül 8 Vadászok kaptak könnyű sebet, és egy *Blankenstein* (ez előtt *Hadik*) Hufzár.

Nagy.

Nagy - Británia' Győzedelme.

Sok bajt okozott a' *Londoni* Udvarnak már régtől fogva, amaz esmeretes nevű Indiai Fejedelem *Tippo - Saib*. De az újjabb tudósítások szerént, tsak ugyan meg - alázá végre ezen kevély Ellenséget, a' múltt Jan. 5-dikén *Cornvallis* Anglus Vezér. Mert egy nagy ütközetben, egész diadalmat vett annak roppant Seregén, maga részéről igen kevés veszteséggel. Ezt látván *Seringapatnám* (a' *Tippo-Saib*' Fő Városa), ő is meg - adta magát bizonyos feltételek (kapitulátzió) alatt. Temérdek eleséget, hadi készületeket, és sok kintset talált az *Anglus* Sereg ebben a' nagy Városban.

Lengyel Ország,
tsak nem kerülheté el, az *Orosz* Tsászárnéval való hadat. Azt olvassuk ugyan is a' leg - újjabb *Varsói* Levelekből, hogy a' *Varsói* *Orosz* Követ *Bulgakov* Úr, által - adta a' *Lengyel* Királynak és Ország - Gyűlésének, a' *Lengyel* Konstitutió ellen való Manifestumát (maga ki - nyilatkoztatását) az *Orosz* Udvarnak, Május' 18-dikán; és hogy ezen, 's a' következő napon, négy oldalról rontottak bé az *Orosz* Seregek a' *Lengyelek*' Földjökre. Azt az ellen - vetést tsinállya az *Orosz* Tsászárné az új *Lengyel* Konstitutió ellen, hogy ez, egészen különböz az előbbeni Konstitutiótól, a' mellynek fenn - tartására kötelezte ő (a' Tsászárné) magát.

Fran.

Frantzia Országának belső 's külső állapotjáról.

A' *Frantzia* Sereget, százanként, sőt egész Regimentenként haggyák oda a' Katonák; 's a' ki-költözött Királyi Hertzegek' szolgálatjába lépnek-által. Jelentést tévén a' Nemzeti Gyűlésben ez eránt Május' 14-dikén a' Had-Minister, azzal bízatta a' Gyűlést, hogy: inkább szerentse az, mint szereuntsétlenség, *Frantzia Országra* nézve, hogy meg-tisztul az Árulók' salakjától, a' mellytől még mind ez ideig se tisztúlhatott jól ki; ugyan azért többen is fognak még dezertálni (meg-szökni). Azonban, tsak ugyan sokallotta már a' N. Gyűlés még is a' szökéseket; 's következő végzést hozott azokra nézve: „Úgy fog tartatni minden Katona, mint szökevény, valaki engedelem nélkül távozik-el a' táborból, avagy a' szálló helyről. — Halál a' fején akármelly rendű Katonának, a' ki által-megy az Ellenséghez. — A' melly Katona meg-szökik, de nem megy által az Ellenséghez: ha köz Ember, tiz; ha Al-Tiszt, tizenöt; ha pedig Fő-Tiszt, húsz elztendőig fogja hordozni a' lántzos bilintset. — Ha egy csoport Katonaság öszve-áll, 's által készül az Ellenséghez; akár megy már ösztán végbe a' szándék, akár nem: halál a' fején az első személynék. Ha tsupa Tisztekből, vagy tsupa köz Emberekből áll az efféle csoport; tehát az első esetre, a' leg-főbb, vagy a' leg-öregebb Tiszt; a' másodikra pedig a' leg-öregebb köz Ember, halál' fia.

A' *Dorniki* ütközetből meg-szaladt Fr. Katonáknak szörnyű rendeletlensége, indító okúl

okúl szolgált a' N. Gyűlésnek, hogy a' hadi fenyítéket más forma lábra állítsa: Keményen meg fog ezentúl büntettetni a' lopás, és a' hadban el-fogattakkal való embertelen bánás. — Ha az Ellenség' közelgetésekor, által-hágándja valamelly Katona a' halgatásról hozott parantsolatot: hat elztendei rabságra büntettetik. — A' ki effélét kiált: *Körül vett bennünket az Ellenség. El vagyunk adva 's a' t.*: halállal büntettetik. — Nem vonatik azért kérdőre egy Fellyebb való is, ha, úgy hozván a' dolog magával, keményen bán, ütközet közben az Alattvalóval; kétszeresen büntettetik ellenben önnön maga az olyan vétekért, mellyet vagy éppen nem, vagy tsak imígy amúgy büntetett meg.

Néhány *Rajna-mellyéki* Udvarok felől azt írják, hogy olly Eggyességre léptek volna egymás között, melly szerént, a' magok, 's a' *Német Birodalom'* határainak, a' *Frantziák* ellen való óltalmazására idegen Seregeket vesznek-fel zsóldjokra; a' magok tulajdon Katonáikat pedig a' *Magyar Királynak*, *Belgyiomban* lévő Seregével eggyesítik. — Úgy de, azt mondja valaki: Mi szükség a' *Rajnamellyéki* Udvaroknak, védelemről gondolkodni; hiszem, nem izent nekik hadat a' *Frantzia* Nemzet? — Nem még eddig, az igaz; de kívánt ám már olyanokat tőlök, mellyeket nem fognak azok tellyesíteni: és így, majd tsak úgy lehet tartani, mintha nekik is hadat izent volna már. — Következendő főbb tikkelyekből állanak a' *Német* Udvarokhoz tett kívánságai a' *Frantzia* Nemzetnek: 1.) A' mostani Fran. Konstitutziót,

úgy nézzék, mint a' Frantzia Státusnak valóságos Polgári Alkotványát. 2.) A' kiköltözött Frantziákat, meg ne szenvedjék a' magok Földjökön. 3.) Vagy Barátivá legyenek *Frantzia Országának*; vagy arra kötelezzék magokat, hogy egyik Részre sem fognak hajlani (mint tselekedett a' *Vürtembergi Hertzeg*. 4.) Altal-menetelt ne engedjenek az *Austriai Seregeknek*.

Affzonyi Tzimeres Rendről,
tsak egyről emlékeztünk még ekkoráig, t. i. az úgy nevezett *Keresztes Dámák' Rendjéről*, mellyet *Leopold Tsászár' Felesége* fundált 1668-dik esztendőben. A' múltt April. végén egy új *Affzonyi Rend* állíttatott fel *Spanyol Országban*. E' között, és a' *Keresztes Dámák' Rendje* között, az a' különbség is vagyon, a' név' és tzimer' különbségén kívül; hogy a' *Keresztes Dámák' Rendjében* maga is benne van az *Austriai Ház-béli első Fejedelem-Affzony*, úgymint a' ki maga a' *Rendnek Nagy-Mester-Affzonya* (*Großmeisterin*), és hogy ebben a' *Tagok' száma* nints meghatározva; de a' *Spanyol Affzonyi Rendben*, melly a' mostani *Királyné, Mária Ludovika Királyné'* nevérol neveztetik, se maga a' *Királyné*, sem a' *Királyi Familiából* lévő más *Affzonyi Személlyek* nem fognak benne lenni. A' *Tagok* nem lehetnek többen 30-nál, kiknek tzimerek: egy fehér közepű, 's kék ibolya-szin szélű pántlika lészén, melly jobbról balra megy a' mellyjeken, 's alól a' pántlika' végén egy emlékeztető-pénz függ, mellyre a' *Rend' neve* van írva. Ezen *Rend-béli Dámáknak* szerentséjek lehet,
meg-

meg-tsókolni a' Királyné' kezét, olly sorral, a' millyennel fel-vetettek a' Rendbe; kötelességekben áll pedig, az Asszonyi Ispotályokat, és más kegyes Fundátziókat meglátogatni; és ha valamellyik meghalálozik közzülök, annak lelkéért Misét olvastatni. — A' Rend' Innepe, mindenkor *Szent Lajos* néhai *Frantzia Király'* napján fog tartatni, a' ki Név-Pátronussa a' Királynénak. — Mi indította legyen a' Királyt, ezen Rendnek fundálására? azt is ki-nyilatkoztatta fenn említett Végzésében: hogy t. i. eggy új módot szolgáltasson a' Királynénak — a' maga kedves Feleségének — arra, hogy az ollyatén Nemes Asszonyságok eránt, a' kik különösen érdemesekké teszik magokat, megmutathassa a' maga kegyességét.

Romából írják, hogy ama' nevezetes *Frantzia Pap Maury* Ur, nem *Thebeï* (mint előbb irták vólt), hanem *Nitzéai* Ersekké szenteltetett fel April. 29 dikén a' Sz. Péter' Templomában. Kárdinális *Zeláda* vólt a' Fel szentelő, a' ki mellett két Fr. Ersekek szolgáltak. Jelen vóltak ezen tzeremonián a' *Frantzia Király'* Nénnyei, kik mind ez ideig *Romában* tartózkodnak, és sok Fő *Frantziák* is. Vége lévén a' tzeremoniának, el-bútsúzott *Maury* Ur, Pápa ő Szentségétől, a' Kárdinálisoktól, és más Fő Papi Személyektől, 's ki-indúlt nagy úti készülettel *Romából*; hanem midőn már egy mértföldnyi formán el-haladt volna: meg-állapodott, 's vissza-küldött egy Hírmondót *Romába*, azzal az izenettel, hogy az ő Megyéjét el-foglalták a' Hitetlenek (Infide-

deles); mellyre nézve, kénytelen félbe szakasztani az útját: a' minthogy estve felé vissza is tért, de már ekkor minden tzeremónia nélkül *Róma* Városába. — Ez már olyan szokás, melly rend szerént szokta követni az úgy neveztetett *In partibus Infidelium* Érsekeknek, és Püspököknek megtételét. — — Nagyon fáj a' *Római* Egyházi Fő Rendnek, sőt bosszankodnak rajta a' *Frantzia Országból* ki-költözött, és most *Romában* tartózkodó Érsekek is, hogy *Maury* Úr választatott *Frankfurti* Nuntziusnak. A' *Pasquino* nevezetű Oszlop, rakva van minden nap, ezen Urat érdeklő motskos irásokkal.

(*Pasquino*, egy jádзи eszü, és kivált másoknak ki-tsúfolásához igen értő Szabó, vagy némelleyek szerént fódózó Varga volt *Romában*. Az ő műhelye, mindég rakva volt olyatén tsapongó here Emberekkel, a' kik panaszolkodni szoktak az idő ellen, hogy az nehezen telik; melyet más betsületes Ember sokszor vissza húzna, ha lehetne. Minthogy heverő Embernek nints kedvesebb idő-töltése, az Ember-szóllásnál: jó mulató helyek volt a' *Római* Korheleknek is a' *Pasquino* háza. Minekutánna meg-hólt vólna *Pasquino*, 's újjonnan akarták építeni a' házát: valamelly tsonka oszlopot találtak benne, melly eggy olyan Bajnokot ábrázolt, a' ki maga alá teperte az ellenséget. Ezt az oszlopot fel-állították annakutánna a' piatzon, nem messze ahoz a' helyhez, a' hol találtatott, 's el-neveztetett *Pasquinónak*. Mivel pedig
Pas-

Pasquino, olly nagy Mestere vólt az Ember-szóllásnak: ez, alkalmatosságot szolgáltatott, hogy a' tsipős és motskolódó Irásokat a' *Pasquino* Oszlópra kezdték raggatni; 's innen vagy on ismét a' sértegető Irásoknak is *Pasquinus*, vagy *Pasquillus* nevezetjek.)

A' Török Palládium

— a' *Mohamed*' Zászlója — mindég a' Nagy-Vezérnél vólt addig, míg tartott a' Had a' *Porta*, 's a' *Bétsi*, és *Pétersburgi* Udvarok között. A' múltt April. 3 dikán tére vissza azzal a' Nagy-Vezér, *Konstantzinápolyba*. Felette nagy tzeremoniával esett-meg ezen szentségnek, a' Fő-városba való bé-vitele. Nap-fel-költtekor, egész Udvarával, és pompájában eleibe lovaglott annak a' Nagy-Úr, *Dahudpascha* nevezetű helybe, melly egy órannyira esik *Konstantzinápolytól*. — Minekutánna végezte vólna ájtatosságot a' Nagy-Úr a' Zászló előtt, meg-indíttatott ez *Konstantzinápoly* felé. Egynehány száz ezerekre telt a' kísérek' sokasága. A' Nagy-Úr, elől ment; utánna a' Nagy-Vezér. Ez után vitték a' Zászlót, mellynek őrzői sok ezer *Emir* kből állottak, kik teli torokkal kiáltották: *Itt a' Mohamed*' Zászlója, melly kiáltást a' teméntelen Nép háromszori *Allah* ordítással váltott fel. — — A' Nagyvezér, új kedvességet szerzett magának a' Nagyúr, és Diván előtt, még *Drinápolyban* léteben is az által, hogy egy Fő Embernek a' fejét, mellyet még a' had alatt kivántak vólt tőle, el-küldhette maga előtt *Konstantzinápolyba*. Került is, az igaz, egy kis utánna való járás.

rásba, erre a' prédára való szer-tétel; mert az említett Fő Ember, valahányszor megjelent az ideig a' Törvényszékben, míg a' Nagyvezér *Drinápolyban* mulatott, nem tsak maga vólt mindenkor fel-fegyverkezve; hanem közel ezer jó-akaróit rendelte maga mellé őrizetül. Látván e' szerént a' Nagy-Vezér, hogy fortély nélkül bajos lesz néki az *Ajan'* (így neveztetik méltóságára nézve az a' Fő Ember, a' kiről itt szó vagyon) fejéhez jutni: azzal a' tsalárdsággal élt, hogy tettette, mintha el indúlt volna *Drinápolyból*, azonban rendelést tesz, hogy gyűllyön öszve a' Törvényszék, mellyre az *Aján* is, mint illet, el-hivattatott. A' szegény *Aján* már ekkor leg-kissebb tartalékkal se vólt, a' maga élete eránt; azért is minden fegyveres erő nélkül jelent-meg a' Törvényszékben. Azonban a' vén ravasz Nagyvezér egy oldal-szobában tartózkodott, mellyből egyszer tsak ki-toppan; 's szembe állván az *Ajánnal*, kérdi tőle: ha esmerné e ötet? Az *Aján*, egésszen el-hólt e' látásra, melly alkalmatosságot haszonra fordított *Jussuf Basa*, a' Nagyvezér; mert elő rántván egy kardot, mellyjébe szúrta azt *Ajánnak*, 's egy Hóhér-ral el-mettizette a' fejét, 's kedveskedett vele a' Nagy-Úrnak, és Divánnak.

Az élet' árra Auszriában.

<i>Bétsben</i> , Májusnak 21-dikétől fogva,				
26. dikig ment <i>Posonyi</i> mérője				garason
A' búzának	.	.	.	46 — 60
A' rozsnak	.	.	.	25 — 31
Az árpának	.	.	.	24 — 30
A' zabnak	.	.	.	17 — 22

Fise.

*Fiseménynben (Fischamend),*Május. 24-dikén *P.* mérője garason

A' búzának . . . . . 49 — 56

A' rozsnak . . . . . 22 — 27

Az árpának . . . . . 19 — 21

A' zabnak . . . . . 13 — 17

*Draszkirchenben, Május. 24-dikén**Pos.* mérője garason

A' búzának . . . . . 55 — 60

A' rozsnak . . . . . 28 — 30

A' zabnak . . . . . 18 — 20

J e l e n t é s e k.

A' *Mindenes Gyűjteménynek* VI-dik Kötetje, a' jövő Medárdusi *Pesti* Vásárkor fog találtatni *Véber* Urnál, a' Sz. Mihályi Kapu előtt, a' hol vagynak még egynehány Exemplárok az V. elsőbb Kötetektől is. Mindenik 45 krajtzárjával. Ez a' VI-dik Kötet, igen sok szép materiákat foglal magában: a' *Fizikából, Természeti Históriaból, Föld' le - irásából, szántásból 's vetésből, marha - tartás' mesterségéből, az Ékesen - szóllásnak tudományából, 's a' jó - ízlésnek az Iffjakba 's Gyermekbe való be - tsepe - tetésnek módjából, 's több illyeténékből; mellyeket mindenféle rendű, és hivatalú Emberek szint' olyan nagy gyönyörűséggel, mint haszonnal olvashatnak. — Jelentetik az is, hogy a' Szent Irás' Theológiája, vagy az Idvesség' Tudománya, már nyomtatás alatt vagyon; 's az első Kötetje, János fő - vételére, a' magokat jelentett 's jelentő Erd. Uraknak meg - küldődik.*

Talál.

* *

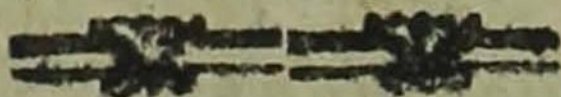
* *

* *

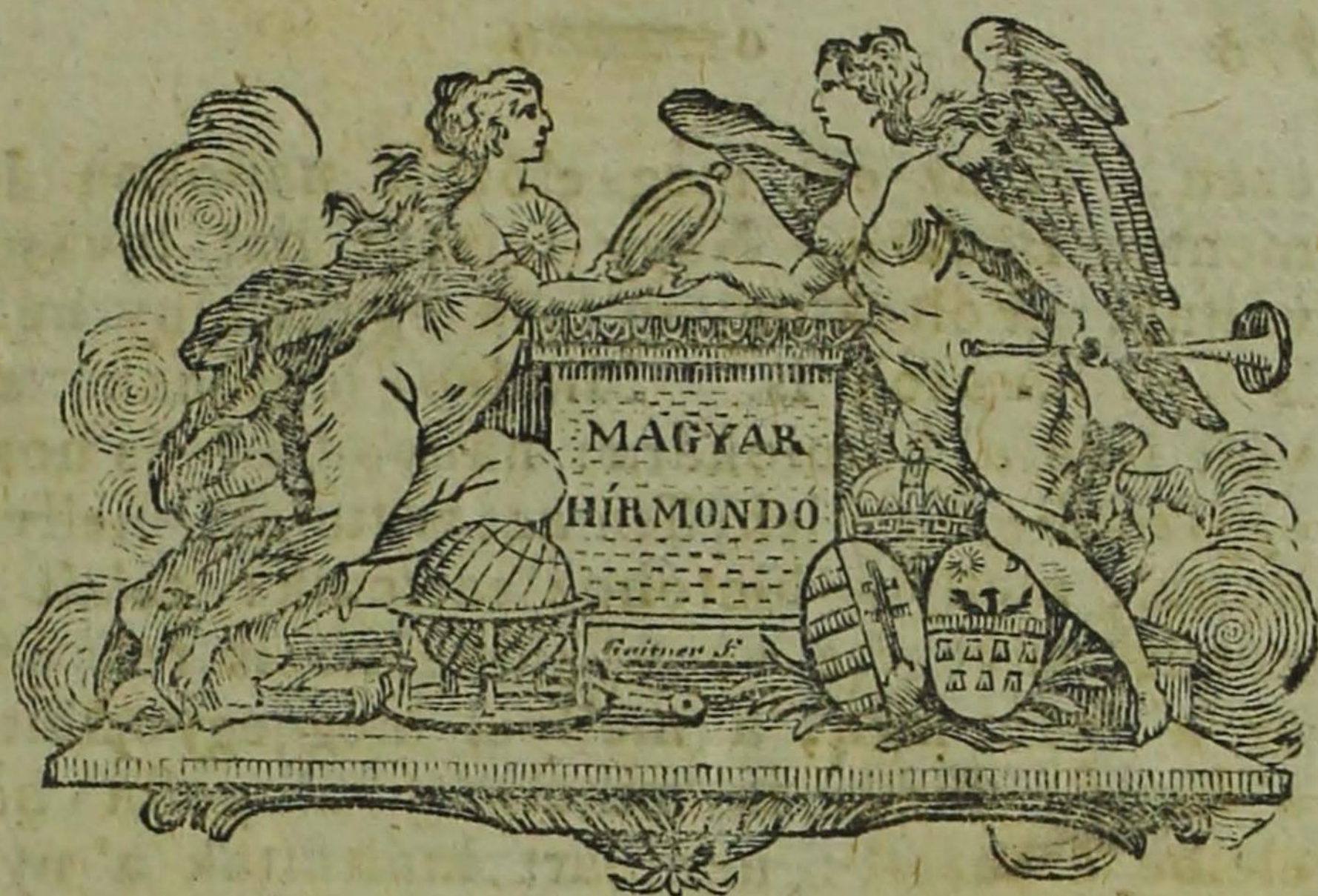
Találatnak még egynehányan az Érd. Olvasók közzül, a' kiktől mind ekkoráig sem jött fel, erre a' majdan el-múlándó fél-esztendőre az elő-pénz : kérettetnek annakokáért tellyes bizodalommal, hogy most már méltóztassanak az egész esztendőre valót fel-küldeni; mert a' melly terhes költségeket kell minékünk, szorgalmatos munkálkodásunk mellett tennünk, azoknak tellyesítése, a' ki-szabott idő-pontokról el nem haladhat, nagy hátra-maradás nélkül. — Jelentjük egyfzersmind, hogy a' hozzánk küldendő betses Levelek' borítékjaikon, ha rajtok lessz is a' *Görög*, vagy *Kerekes* név; de fellyül ott legyen mindenkor jó nagy betükkel: *Pro Magyar Hírmondó*.

A' *Szarvasi Szorgalmatosság* - Oskolának (Schola Industrialis) Királyi Kommisszió által lett meg vizsgálata, Májusnak 8-dik 9-dik, és 10-dik napjain ment véghez. Ezen jeles, és az egész Magyar Nemzetnek különös figyelmetességét meg-érdemlő tárgyról, érdeme szerént fogunk a' jövő Postán emlékezni.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Szent Iván - Havának (Június-
nak) 5-dik napján, 1792.

M a g y a r   O r s z á g.

Magyar Utazó.

„**M**ájusnak 31 dikén délután érkeztem Bétsből, Ötevénybe (*Hochstrass*). Ez a' falu, Bétshez 16; Győrön innen pedig két mértföldnyire esik. Valamint minden más postaházak előtt, a' hol el-jöttem: úgy az idevaló előtt is száz, 's több lovak állottak készen, a' Királyi Udvarnak Budára való le szállítása végett. Többre ment harminzkettőnél az udvari hintók' száma, mellyek ezen,

I i i

ezen, és az ezt meg-előzőtt napokon lementek *Budára*. Nagy részént hat lovasok voltak. Váltak ugyan tsak egynehány négy's két lovasok is. Minden hintónak, felvált irva a' homlokára: hányadik? és hogy egyszerűbe meg lehessen azt is tudni, mellyik kotsis, mellyik hintóhoz tartozik: tehát a' kotsis' süvegére vagy kalapjára is reá volt az a' szám irva, a' mellyel meg-jegyeztetett a' hintó; melly is mihelyest a' posta-ház eleibe érkezett: mindjárt kiáltottak a' nyeregéből, vagy a' bakról: *Nro e' 's ez, p. o. nyóltz, húsz, vagy harmintzkettő*. Ezen kiáltásra, tüstént elő állott a' kotsis, 's a' ki-fogott lovak helyett, bé-fogta a' maga friss lovait a' hintóba. Három óra tájban érkezett egy poros hintó, hat lóval. Azt vélvén a' Nép, hogy ő Felségek ülnek a' hintóban, szaladt a' posta-ház eleibe; de meg-tsalattatott reménységében: mert a' hintóban ülő személyek, négy Kir. Komornyikok voltak. Kevés idő múlva láttuk, hogy nagy por emelkedik a' posta-úton; tsak hamar azután szemünkbe ötlött egy 6 lovas hintó, melly, sebes vágatva jött mindenütt, úgy hogy a' hintó előtt nyargaló karikás-ostoros Kurir nem győzvén a' sebes futtatást, el el maradozott sokszor a' hintó után. A' posta-ház eleibe érvén a' hintó, láttuk, hogy *első* szám vagyon rajta, 's benne ültek: hátúl, jobb kéz felől a' Királyné, fekete magyar főkötősen; mellette Király ő Felsége; elől pedig *Toskánai* Nagy-Hertzeg *Ferdinánd*, és *József* Fő-Hertzeg. A' Királyné, benn maradt a' hintóban; ha-

nem

nem a' Fels. Király, két testvér Öttseivel együtt le szállott, 's kegyesen beszéllgetett *Hunkár* Postamester Urral, a' ki eggy igen derék, és világra termett Úr. Ez alatt friss lovakat fogtak a' hintóba, 's a' kerekeket, mellyek a' sebes forgás miatt tsak nem meggyúltak, meg lotsolták. E' meg lévén, hirtelenséggel el kapták a' lovak szemünk elől a' hintót, 's ott hagyták a' fáradt Kurirt, a' ki más lóra ülven, nem tudom, ha utólérhette é ő *Györig* ő Felségeket, avagy nem? Ő Felségek után, érkezett a' 3-dik szám alatt lévő hintó, mellyben ült Gróf *Schaffgots*, a' Királyné' Fő Udvari Mestere; Gróf *Kollarédó Ferentz*, a' Királyi Kábinét' Igazgatója; Generális *Mar. Manfredini*, és Májor *Spanoki, József* Fő Hertzeg' Gondviselője. Ezeket követte a' 4-dik számú hintó, mellyben a' Királyné' Fő Mester-Allzonya ült, Gróf *Ejzterházy Jánosnéval*, és Gróf *Pálffy Leopolddal*. — A' mint hal-lom, Györött ki-áll a' Magyar, és Német forma - ruhás Polgárság, ő Felségek' tiszteletekre.

Más Magyar Utazó.

„Én ugyan *Angliában* nem jártam, de mivel szorgalmatosan szoktam olvasni ezen bódog Orzágnak mind régi, mind újjabb Történeteit: látom azokból, mi eszközli a' többek között, kiváltképpen - való módon *Angliának* virágzását? — Tudni illik: a' Nemzeti Léleknek a' Lakosokban való uralkodása. Ez a' *Nemzeti-Lélek* indítja ugyan is őket arra, hogy ne tsak önnön magoknak

éllyenek, 's házok - népére, és közelebbről való hozzájok - tartozóikra ügyelvények; hanem a' Közjóra is fordítsák figyelmes-ségeket, 's ennek különbkülönbféle részeit egyesített erővel munkálódják, 's gyarapítták. Különös Társaságok állottak öszve azon áldott Léleknek indításából *Angliában*, vagy szélesebben szólván *Nagy-Británniában*: az *Ország' Konstitúziójának fenn tartására*, a' *tudományoknak és mesterségeknek virágoztatására*, a' *mezei gazdaságnak gyarapítására*, a' *Hazának szolgáltt érdemes Személyeknek meg-jutalmaztatására*, a' *szegény sorsú, vagy el-betegesedett Tudósoknak gyámolítására*, az *árvának jó móddal való neveltetésekre*, a' *sok - gyermekű Szüléknek fel-segállítására*, az *Özvegyeknek tartására*, a' *Betegeknek gyógyíttatásokra*, az *adósság miá fog-házba zártt szerentsétleneknek kiszabadításokra*, a' *tsalárd és zsvánkodó személyek ellen való bátorságnak eszközzésre*, 's a' t. Ezeken, és több illyetén Nemzet-bóldogító Társaságokon kívül, nagy örömmel olvashatja az ember sok magános Személyekről is — mind Világiakról, mind az Egyházi Rendből valókról — *Nagy Británia Historiájában*, miket követlek 's követnek el azok a' Köz-jóért. — *Europán* kívül is esmériik *Hovárd'* nevét, úgymint a' ki nem csak *Europát*, hanem sok napkeleti Tartományokat is el járt, hogy a' tömlöztöknek, ispotályoknak, fenyíték, és kontumátzházaknak meg-vissgálása által olly tapasztalást szerezhessen, mellyel Hazájának, sőt

az

az egész Világnak is hasznosan szolgálhasson. — *Huddárd* Hajós Kapitány, önként ajánlotta magát 1789-ben, hogy ő meg fogja saját költségén járni *Skótzianak* északi, és napnyugoti széleit, 's a' halálfatra nézve tejendő tapasztalásait híven fogja közleni azon Társasággal, melly a' végre állottfel, hogy a' *Británniai* széleken való halálfatot nevelhesse. — Tsak *Blaze* Püspököt említem még, a' ki első Fundálója volt azon Fábrikáknak, mellyek, kiváltképpen való kútfejei az *Anglusok'* gazdagságának. Értem a' Gyapjú - Fábrikákat. *Leeds* Városában, melly a' posztó - és matéria - Fábrikáknak Anya - Városa, nagy Innep szokott tattatni minden hetedik esztendőben, az említett Püspök' emlékezetére. — Szinte magamon kívül ragadtatom örömömben, midőn efféléket olvashatok, ámbár idegen Historiából is. El-gondolhatják az Urak, minémű édes el-fogódást szerezhettek tehát bennem, az Urak' betses Munkájának olvasása, mellyben a' *Magyar Nemzeti - Léleknek* olly sok szép gyümöltseit találtam feljegyezve. Hála Istennek! — Nékem is van most szerentsém, eggy ollyatén Hazafiúitselekedetnek remekjét közleni az Urakkal, a' mellynek követése szemlátomást eszközlené, 's gyarapítaná Hazánknek óhajtott bódogulását, és virágzását. — Ez az: Magyar Országunk Nagy-érdemű Fő Papja, Kárdinális Hertzeg *Battyáni Jósef* ő Eminenzziája, el-tökéllette magában, hogy azon alkalmatlan, sülyyedős, és a' temérdek Úta-zók.

zóknek nagy alkalmatlanságot okozott Ország - útját, melly az ő Eminentziája' *Érsek-Ujvári* Uradalmában, egész' a' *Bajtsi* pusztától fogva *Érsek - Újvárig* tart, tulajdon költségén, széleffen ki - rakassa kövekkel; a' minthogy ezen köz - hasznú, és még is az adózó Népnak semmi terhére nem eső munkához hozzá is fogatott a' múltt Aprilisnek 16-dik napján. Arra járván nem régiben, ki-mondhatatlan örömmel szemléltem, hogy már jó darab el - készült igen helyesen, és állandósan belőle; kivált a' *Zsitva - vize'* árjának meg-zabolázására tétetett erős óltalom, felette tetszett énnékem. — Fő gyönyörüségemnek tartanám, ha sok ilyen ditső példának meg-írásával gazdagíthatnám a' két *Magyar Haza'* javára intézett *Magyar Hírmondót*.“

Alföldi Múlattságok.

Mező - Hegyesre utazván Királyi Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk, a' múltt hónapnak középső napjaiban, *Derekegyházán* töltött egy napot, Gróf *Károlyi József* ő Nagyságánál. Hogy ezen derék Iffjú Gróf Úr, mindennemű pusztai múlattságokkal keresse kedvét Nagy Vendégjének: lovon való vadászatot tartatott, 's bikákat heréltetett előtte. Tettzett Nádor - Ispányunknak, az igazán *par force* (serény) vadászatnak szemlélése, 's örömmel vallotta, hogy tsak van a' *Magyarban* olyan valami, a' mi ötet meg különbözteti más Nemzetektől. Különösen ki is tettek magokért, a' többek között

zött három Lovasok. Egy, mindenkor sort futtatott a' szaladó farkas mellett, 's korbáttsal verte azt agyon a' lováról. Más, subáját (juh-bőr bundáját) vetette a' farkasra, úgy fojtotta meg. Harmadik, sebes nyargalttában fel-kapta a' földről a' futó nyúlat. — Ezt még se *Mahiō*, se *Hyam*, se más nagy ló-háti Mesterek nem mutatták ekkoráig *Bétsben*. — *Csongrád* és *Ketskemét* között *Újfalunál*, sátor alatt vendégelte meg a' Gróf Úr, Nádor-Ispány ő Királyi Fő-Hertzezségét, 's a' vele lévő Fő Méltóságokat magyaros ebéddel. Nem maradt el ebből, a' jó-féle gulyás-hús is, melyet annyira majmognak a' *Bétsi* Vendégfogadósok; de tsak nem tudnak úgy készíteni, mint a' hogy' *Magyar Országon* készítik, 's ott is főképpen azok, a' kiknek nevérol neveztetik, t. i. a' Gulyások. *Újfalunál* is egy élttes Pásztor-ember vólt a' gulyás-hús' szakáttsa.

Komáromból, Június' első napján.

„Ma reggel, nyóltzadfél órakor vala óhajtott szerentsénk, Magyar Hazánk' édes Attyát 's Annyát, Fels. Kegyelmes *Ferentz* Királyunkat, és a' Fels. Királyné Asszonyt, a' *Toskánai* Nagy-Hertzeg *Ferdinándal*, és *Jósef* Fő-Hertzegekkel együtt, mind a' négyet egy kotsiban a' Posta-ház előtt tisztelnünk. *Györből*, a' hol a' Fels. Utazók, M. Püspök ő Nagysága' Püspöki Várában hál-tanak, öt óra után indúltak el, 's éppen nyóltzadfél óra vólt, midőn az *Atsi* Posta.

Hi.

Hivatalnak mostani Ura' Mél. Gr. *Eszterházy Károly* ő Nságának szép szürke lovain ide repültenek. Repültek valóban, mert alig hogy szembe vehettük a' *Monostori* hegy alatt: már itt termettek. Ő Felségek, a' tegnapi 's mai rekkenő nagy meleg, és az igen poros utazásnak alkalmatlansága mellett is, friss egészségben vagynak; tsak hogy a' kettős keserű bánat, és az által okoztatott meg-hervadás most is ábrázatiukon ül. És noha, kétszer lévén szerentsém immár előbb, tavaly és ez idén is ő Felségét *Bétsben* személlýessen tisztelnem, mindenkor halvány színben láttam; még is a' mostani színén, tsak ugyan elevenen észre lehet venni a' mit nagy szíve szenved. — Majd talám vidúlást vélzen, ha hólnap Magyar Hazánk-nak Koronás Városába, Nemzetünk' kedves Nagyjainak, 's az egész Hazából oda sereglett temérdek sokaságnak öröm-tapsolásai között vitetik bé a' ditsőség' szárnyán. “

A' Szarvasi *) Szorgalmatosság - Oskolát

Evangelikus Prédikátor T. T. *The Schedik Sámuel* Úr állította fel, tizenkét elzítendőkkel ez előtt tulajdon maga költségén, 's ugyan saját iparkodása által vitte azt anynyira, hogy már most 991-re megy benne a' mind két nemen lévő Tanulóknak száma, kik a' nékiek szükséges tudományokon kívül,

a'

---

*) *Szarvas*, *Békés Vármegyében* fekszik. *B. Harukker' Maradéki* bírják.

a' mezei - gazdaságnak minden részeiben nagy előmenetellel oktattatnak. Bóldogúltt Királyunk F. II. *Leopold*, mint a' tudományoknak, mesterségeknek, gazdaságnak, 's kereskedésnek nagy betsülője, különös figyelmetességére méltóztatta T. *The Schedik* Urnak példa nélkül való nemes tselekedetét, 's még a' múltt Eszt. Decemb. 10-dikén megparantsolta, hogy egy Kir. Kommisszió rendelkezessék *Szarvasra*, a' melly vóltaképpen meg-visgállya mind a' tanítás' módját, mind azon jobbításokat, mellyeket tettek az időtől fogva a' *Szarvasiak* a' föld-mívelésben, a' mióta útasítást vehettek a' Szorgalmatosság-Oskolában; és végre, mi módon leheffen segíteni, ezen jól el-indított 's intézett tanítás-módján? A' Kir. Kommisszióknak, tsak olly időben lehetett jól eljárni a' reá bizott dologban, a' midőn már egész nyilásában vólt a' természet; azért is Máj. 8 dikára jelent meg *Szarvason*, 's ugyan az napon hozzá is kezdett a' vizsgáláshoz, mellyet még a' következő két napokon is folytatott. Ezen Kir. Kommisszióknak Erd. Tagjai vóltak: 1.) A' *Nagyvárad*i Kerületben lévő Oskolák' Kir. Igazgatója *Tokody*; 2.) ugyan az említett Kerületbéli Nemzeti-Oskoláknak Kir. Inspektora *Verner*; 3.) *Békés* - Vármegyei Fő Szolgabíró *Belitzay*; 's 4.) és 5.) *Békés* - Vármegyei Eskütt *Paulovits*, és *Néveri* Urak. A' vizálgásnak második és harmadik napjain, eggy egy fontos Deák Beszédet tartott Tisz. *The Schedik* Úr; mellyeket azért kívánunk magok valóságokban

ban közleni, mivel azokban derekasan elő van adva, a' bóldogúltt Felség' kívánságára való egész felelet. Az első Beszédet, 's a' másodiknak is egy részét, közöllyük a' mai Tóldalékban. Ennél, úgy itéllyük, hasznosabb, és kedvesebb dolgot nem tselekedhettünk volna.

Gömörből, Májusnak 16-dikán.

„A' mi *Tisza-mellyéki* Evangy. Püspöki Megyénk, e' folyó hónapnak 7-dik napján választott magának Superintendenst *Eperjesen*. Főtisz. *Esperest Vallaszki Pál, Nikolai Sámuel*, és *Kuzmán* Urak voltak a' Kándidátusok. De az Ekklesiáknak vokasai, már előre majd mind Főtisz. *Vallaszki Úrra* (kit az egész Haza, és Tudós Világ esmér, szép, és széles tudományáról) mentenek; melyet ő észre vévén, nyilvánóságos jelentést tett: hogy ő, az Ekklesiáknak eránta való bizodalját, és hajlandóságát szives háláadással veszi ugyan; de előre jelenti, hogy ő a' Püspöki-hivatalt fel nem vállalja. — Látván az Ekklesiák, meg nem változtatható el-tökéllését, úgy vokoltanak, hogy még is 51 vokсок mentek Főtisz. *Vallaszki Úrra*; *Nikolai Úrra* pedig 53. T. *Kuzmán* Úrra végre 18. Rendbe vétetvén tehát mindenek, a' vokсок' ereje szerént, 's kivált mivel Fő T. *Vallaszki Úr* is mind által adta Fő T. *Nikolai Úrra* a' maga 51 voksait: közönséges tapsolással Fő T. *Nikolai Úr*, az *Eperjesi* Evang. Ekklesiának érdemes Tót Prédikátora választatott, és még ezen a' na-

napon fel is szenteltetett a' Püspökségre. — Fő Tisz. *Vallaszki* Úr, eggy igen hathatós prédikátziót mondott ezen alkalmatossággal, a' Sid. Lev. 13. v. 17-ből, mellyet a' Püspöki Megye most ki-nyomtatattat; T. T. *Kuzmáni* Úr pedig egy deák Beszédet, a' Püspökségek' eredetéről. A' Fel-szentelést, sok Egyháziak' segítségekkel, Fő T. *Szontág* Úr vitte végbe.

Vátzról, Júniusnak első napján.

„Az ide-való, és a' *Pentzi* szöllőket, úgy el-verte a' múltt Hétfőn a' jég, hogy a' kapállást sem fogják az idén meg-érdemleni. Még is meg lehet itt venni akóját a' bornak mind ekkoráig 1 forint 's 35 krajtzáron.“

E r d é l y   O r s z á g.

Kolosvárról, Májusnak 24-dikén.

„Országunk' Kormányozója Gróf *Bánffy* ő Kegyelmessége, ezen hónapnak 21-dikén érkeze vissza szerentséssen Városunkba, 's vele ugyan azon hintóban Statuum Præsidents (Rendek' Elölülője) Gr. *Kemény Farkas* ő Excell. ja is, ki az Ország' szélső határáig ment vólt eleibe Gubernátor ő Kegy. gének. *Kolosvár* felé jöttökben, a' mint erefzkedtek vólna le egy nagy hegyről, fel fordúlt ezen két nagy Emberrel a' hintó; de hálá Istennek! tsak ugyan nem esett rajtok semmi veszedelem. — Uri Házához lett meg-érkezésével, azt az örvendetes változást tapasztalta Gubernátor ő Kegy. sége, hogy kedves
Leá.

Leánya, kit Kisasszonyi fővel hagyott vólt otthonn, most már párossan jelent-meg előtte, kedves Férjével Gróf *Rhédey János* ö Nságával, kivel Aldo-zó - Tsötörtökön köttetett öszve, a' Házasságnak szent kötele által. "

Tüzes Had

lessz, a' mint a' környülállások mutatják, az *Oroszok* és *Lengyelek* között immár elkezdődött Had. Ugyan is egy részről, igen nagy meg-indulásban vagyon az *Orosz Tsászárné*, az új *Lengyel* Konstitutióznak Szerzői 's Pártfogói ellen; de más részről, a' *Lengyel* Nemzet is felette buzog az új Konstitutió mellett. Ennek fenn-marasztásáért mindent ad: katonát, fegyvert, pénzt, és eleséget *). Készek a' Seregek is, akármelly veszedelmekkel szembe szállani Hazájokért. — Néhai *Lengyel* Generális Gróf *Potocki*, a' ki eggy, az Uj Konstitutió' Ellenséginek
Fe-

---

*) *Bizonyos Vajdaság*, egész egy milliót ajánlott maga részéről, erre a' végre; *Oginsky Úr* 40 ezer forintot, *Zboinsky Úr* három száz aranyat, 's különbkülönb-féle drágaságokat; *H. Lubomirsky* négy 6 fontos ágyúkat; néhány öszve-állott magános Személyek ezer aranyat, 's gyémántos arany órákat 's a' t. *Blank* nevezetű *Varsói Banquier* (Pénzzel-kereskedő) száz ezer aranyat ígért az Országának öt hónapra minden interes nélkül.

Fejei között, 's ugyan azért oda is hagyta *Lengyel Országot*, és most az *Orosz Seregnél* tartózkodik; rendelést tett vólt, hogy a' melly két ezer fegyveres Emberei — nagyobb részént *Kozákok* — és 30 ágyúi vóltak néki *Lengyel Országban*: azok kaptsoltassanak-öszve az *Orosz Sereggel*. Azonban Hertzeg *Ponjatovski Jósef*, a' ki az *Ukrájniában* lévő *Lengyel Seregeknek* Kormányozója, el-foglalta mind az ágyúkat, mind pedig a' két ezer Katonákat. Ezek, hasonló indulatjokat nyilatkoztatták - ki *Lengyel Országhoz*, mint a' fellyebb említett több Seregek; mert nem tsak örömmel ajánlották magokat a' Haza mellett való szolgálatra: hanem kérve kérték azt — a' minthogy mindjárt fel is osztattak különbkülönbféle Regemēntek között.

(Nem tsak fegyveres erővel, hanem pénzzel is segítették, akaratjuk ellen, a' Konstitutió - Ellenségi, annak óltalmazóit. Három millió forintjuk vólt tudni - illik leve (a' mint írják) bizonyos Klastromban. Ezen summa felől, egész meghatározású jelentést vett a' Király, eggy udvari Papjától; más nap tehát Deputátió küldetett a' Klastromba, melly is betsülettel reá akadt a' pénzre a' mondott helyen, 's magához vette azt; de úgy, hogy ígéret tétetett felőle a' Klastromnak írásban, hogy mihe'yt mód lesz benne, mindjárt vissza fog néki fizet-teni a' 3 millió forint a' Státus - Kintstárjából. — Az Udvari Papnak hívsége, nem maradt volna kétség kívül jutalom nélkül:
ha

ha meg nem előzte volna a' jutalmat a' bosszú - állás. A' pénznek el - hozását követett éjtszaka t. i. agyon szurdostatott a' szegény Udv. Pap, a' maga házában.)

Az *Orosz* Tsászárné, következő módon nyilatkoztatta ki magát, *Lengyel* Országra nézve. „Néki mindenkor szíven volt a' *Lengyel* Közönséges Társaság' szabadsága, és mástól való nem függése. E' nagy kintsétől meg - fosztotta a' közönséges Társaságot erőszakosan a' mostani törvénytelen Ország - Gyűlés. Azzal mutatja törvénytelen voltát ezen Gyűlésnek, hogy rendszerént való, és szabad Ország - Gyűlésből hirtelen, és minden ok nélkül, öszve - szövetkezett (*Confoederatus*) Ország - Gyűléssé változtatta által magát, és négy esztendőn fellyül nyújtotta a' maga létét, mellyre nints példa a' *Lengyel* Históriákban. — A' következő két Történetek úgy emlittetnek, mint a' Gyűlés erőszakoskodásának bizonyosságai. 1.) A' múltt esztendő Májusának 4-dikén, a' midőn az előbbeni törvényes Konstitúció lemontatott, 's annak romlásin az új *Monarchia* építettett fel, halállal fenyegettettek az ollyatén Deputátusok, a' kik ellene mertek mondani az új Konstitúciónak. 2.) *Kaliski* Deputátus *Suchorzevsky*, midőn négy kézláb mászott volna a' Trónushoz, 's úgy emlékeztette mély alázotossággal a' Királyt a' maga Kir. esküvésének szentül való megtartására: meg rugdostatott.

Ezek

Ezek által meg-sértetettnek tartja magát az *Orosz* Tsászárné, mint *Lengyel* Ország' Frigyesé, és az előbbeni Igazgatás formájának gárántirozója. De még más sérelmeket is szenvedett, a' mint mondja, ezen mostani *Lengyel* Ország-Gyűléstől, mert arra kényszerítettetett általa, hogy a' melly *Élés-házakat* készítettetett vólt a' *Török* háború kezdetével, költsönös meg egyezésből a' *Lengyel* földön, mind ki szállíttassa ismét *Lengyel* Országból, 's azoknak a' *Dnieszter* vizén való által szállításokért, mód nélkül való vámot kívánt a' *Lengyel* Orsz. Gyűlés.

Folytatása következik.

Elegyes Tudósítások.

Nagy-Británniának

Tippo-Saibon vett tökéletes győzdelméről való *Hir-adás*, nem egyéb vólt tsalfa költeménynél, melly egy olyan Embertől származhatott, a' kinek sok papiros pénze vólt, 's annak akarta meg nevelni az árrát; a' minthogy el is érte ezen tzellyát.

Új győzedelem a' Frantziákon.

Máj. 23 dikán reggel, meg-támadta Gen. Gr. *Sztáray Florenne* körül, a' *Lafayette* Seregének egy részét, melly *Gouvion* Generális kormányozása alatt vagyon: 's minekutánna le ölt vólna két százat belölle *Philippeville* Váraig kergette azt. Más prédán kívül, három ágyút is nyert tőle. A' miéinkből, mintegy hatan estek-el, 's húszan kaptak sebet.

Ha

* *

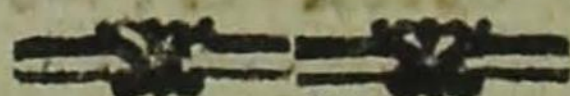
* *

* *

[Ha lehetne parantsolni a' betűknek, hogy ugorjanak öszve hirtelenséggel, 's formállyanak tetszés szerént való egész lapokat 's leveleket: vajmi nagy örömmel tselekednénk ezt most mi, tsak hogy maga valóságában közölhetnénk azon fényes tzeremoniának eleven elő-adását, a' mellyel meg-készült ő Felségeknek *Budára* - való pompás Bémenetelek. De minthogy későtskén érkezett hozzánk az említett elő-adás; most tsak ezeket közölhetjük belőle:

Nádor-Ispány ő Királyi Fő-Hertzsége, eleikbe ment ő Felségeknek, Június' első napján *Esztergomba*; hanem más nap reggel ismét vissza tért *Budára*. — Az Ország' részéről, innepi fényes ruhákban esett-meg a' Bémenetel' pompája; hanem az Udvargyászban vólt. — Király ő Felsége, jobb keze felől ült a' Királynénak, a' Bémenetel' alkalmatosságával, 's kalpagja fejében vólt. — A' szakadatlan *Éllyen* kiáltások, fejek' meg-hajtásával köszönték a' kegyes Felségek. — Estvére, meg vólt mind *Buda*, mind *Pest* Városa világosítva. — Igen szépek vóltak a' *Budai* 's *Pesti* Polgároknak, és a' *Budai* Zsidóknak győzedelmi-kapujaik. — Az Udvar, meg-nézegette mind a' két Városban a' nevezetesebb illuminátziókat (világosításokat.)

(*Eggy árhus Tóldalékkal.*)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak* Június' 5-dik
napján 1792-ben költt árkusához.

Declaratio I. coram Incl. Commissione Regia,
die 9. Mensis Maji 1792. facta per Sam.
Theschedik.

Inclyta Commissio Regia!

Spectabiles ac Perillustres Domini!

Illuxit tandem singulari Dei providentia,
et speciali Augustissimi quondam Imperatoris
ac Regis Divi *Leopoldi II.* vere paterna cura,
illuxit inquam Scholae *Szarvasiensi* laeta
illa dies, qua praesens status ejus per Incl.
Commissionem Regiam in considerationem
assumi, emendatio in re scholastica et oeco-
nomica pervestigari, et media, quibus huic
nascenti Instituto succurri possit, proponi,
sapienterque, ut suo loco referatur, expendi
constitutum est.

Qua in re video id mihi, cujus haud
postremae hac in re sunt partes, imponi
negotii, ut non modo ea, quae celebritas
hujus diei suo quodam jure postulat, verum
etiam, quae Instituto huic consentanea vide-
buntur, brevi, sed efficaci Oratione coram
Inclyta Regia Commissione edisseram, quo
nimirum publice constet, quid hucdum in
Schola *Szarvasiensi* sit actum? quid nunc

agatur? et quid in posterum pro Patria commodi exinde sperari possit?

Scholarum, quae Seminaria sunt Reipublicae, emendationem, a seculis omnes oculati et boni Viri optabant, promovebantque. Silentio praeteribo conatus illorum Inclyti Regni Hungariae Magnatum, qui jam Seculo XVII. celebrem illum Virum et Polyhistorum, *Jo. Amos Comenium* ex *Hollandia* eo scopo evocarunt, ut Scholas Hungariae, maxime Protestantium emendaret, cujus quidem saluberrima consilia Oratione hac *De cultura ingeniorum* *) comprehensa, eo fine recudi curavi, ut pateat, qualis tum fuerit, et qualis nunc sit rei scholasticae et oeconomicae in Hungaria facies. Mihi interim non jam repetenda sunt ea, quae non minus acute, quam vere dixit bonus *Comenius*. Subsistam potius in eo, quod sub Regimine Augustissimae Imperatricis ac Reginae *Mariae Theresiae*, Matris Patriae providentissimae in re litteraria actum est. Non satis erat optimae Principi, per Viros rei scholasticae peritos *Rationem educationis*, et totius rei litterariae elaborandam, typisque excudendam curare; specialem etiam Commissionem Litterariam et Scholasticam, sub praesidio Illustrissimi Domini *Francisci Skerletz* Anno 1780.

---

*) *Hanc Orationem, ut et reliqua omnia Documenta, ad quae in utraque hac nostra Declaratione fit provocatio, Incl. Regiae Commissioni praesentavimus.*

1780. *Posonii* ordinavit, ad quam ego quoque inter alios evocatus, ac per Evangelicos deputatus fui A. 1782.

Viderunt Eruditissimi Autores Rationis Educationis, et libere professi sunt, agnoverunt etiam Membra Incl. Commissionis Scholasticae ingentes Institutionis Scholasticae praesertim in pagis et oppidis defectus, et de mediis illos supplendi sollicite consultabant. Mei officii jam tum esse putavi, methodum practico-oeconomicam pro Juventute rustica et civili commendare; sed de practicabilitate hujus per me projectatae Institutionis vel propterea dubitabant nonnulli, quia praevidebant, paucos vel nullos futuros docentes tales, qui secundum hanc methodum Juventutem instruere possint. Non igitur aliud mihi superfuit, quam ut evidenti exemplo ostenderem, et facilem, et *usui vitae humanae maxime accommodatam* esse hanc institutionem.

Itaque manum operi admovi; ab Inclyto Dominio *Gyulensi* jam olim sex jugera terrae *Székes* incultae expetieram, et singulari ejusdem benevolentia obtinui etiam, et auxiliante meos conatus Summo Numine, Scholam illam Practico-Oeconomicam Industrialem primam, eamque duntaxat privatam, propriis meis sumtibus in loco exciso extruxi, in qua quatuor annis Juventutem scholasticam majorem ipse informavi, Docentes Scholae *Szarvasiensis* ad hanc methodum, tam scriptis instructionibus, quam exemplis, exercitationibusque frequentioribus inviavi, Biblio-

thecam scholasticam et oeconomicam posui, hortum practico-oeconomicum instruxi *), nemini mortalium per erectionem hujus privati Instituti onerosus, a nemine labores gratuitos vel petens, vel acceptans unquam; labore insuper 12 annorum, et expensis 5400 florenorum (prout ex specificatione Inclytae Commissioni porrecta adparet) in hoc Institutum factis: uberrimos fructus experiri coepi, quorum tantum sequentes quatuor commemorabo:

1.) Praeconceptas, crassas et irradicatas vulgi opiniones hac ratione, scilicet per evidentia prae oculis tam juniorum, quam adultiorum existentia innegabilia experimenta oeconomica, optime et facillime refelli ac removeri posse, edoctus sum. Quis olim credidisset, unicum jugerum incultae, et hucdum in Hungaria pro incultivabili reputatae terrae Székes, per meliorem culturam eo usque perfici potuisse, ut annuatim iteratis vicibus, in maxima siccitate etiam falcaretur, diversissimos fructus ferret, et quod plurimum erat, 150 flor. puri lucri annuatim refunderet. Porro, hac ipsa ratione

2.)

---

*) *In quo omnes partes recentioris Oeconomiae, quasi concentratae ob oculos discen-
tium sistuntur.*

2.) Compendium oeconomicum in sumtibus, in laboribus, et in famulatio evidenter ostensum est. Hic enim omnes recentioris oeconomiae partes concentratae per colonum vel colonam commodius inspicere et dirigi, per duas tresve ancillas facilius administrari, et tam diversae functiones oeconomicae, cum insigni successu ac fructu rei privatae tractari posse, intuitiva cognitione et experientia docetur. - Una eademque terra *Székes*, trifolium ejusque semen profert, una pabulum pecoribus in tam notabili copia, hominibus vero culinaria et fructus diversissimi generis, lignaque subministrat, bombycibus alimenta procreat, et juventutem in cultura serici strenue exercet. Deinde

3.) Haec practico-oeconomica industrialis instituendi ratio, quasi insensibiliter, procul omni violentia, et juvenes, et senes ad videndum, audiendum, discendum, tentandum, practicandum mirifice non allicit tantum, sed et trahit cum voluptate quadam admiranda. Denique

4.) Quocunque oculos converto, ubique uberrimos fructus Scholae hujus practico-oeconomicae industrialis efflorescere jam video. Rei sericeae fautores ac promotores augentur circumquaque; in campis melior cultura praediorum, agro-

agrorum, caulctorum, vincarum ac hortorum conspicitur; ordo ruralium operarum sensim atque pedetentim introducit et invalescit; trifolii productio, ejusque seminis auctio in unico territorio *Szarvasiensi* tam multifaria a duobus tribusve annis videtur, qualem olim per duo triaque secula Patriae Filii per totam vix ac ne vix quidem viderunt Hungariam. Et quid non fit in vicinis et remotioribus Comitatus, *Aradiensi*, *Bihariensi*, *Abaujváriensi*, *Szaboltsensi*, *Soliensi*, *Pestiensi*, *Gömöriensi*, *Posoniensi*, et aliis, qui in notabili quantitate semen trifolii ex horto practico-oeconomico *Szarvasiensi* petierunt acceperuntque. *Crisius* praeterfluens, rates nobis advexit, non secundo tantum, sed et adverso flumine. Templum hoc, in quo praesentissimo Numine considemus, durante bello gravi *Turcico*, ex his ipsis principiis economicis spatio trium annorum, per industriam populi *Szarvasiensis* exsurrexit in hanc molem, quae refellit illud *Prisci Rhetoris* de his partibus effatum: *est regio, quae ligno et lapide caret*. caret omnino, nisi industria populi, ligna beneficio *Crisii* et *Marusii* ex oris *Transylvaniae* et *Nagy-Szirindiensibus*, item beneficio *Tibisci* ex Comitatus *Máramarosiensi*, *Beregiensi*, et *Szathmáriensi*, lapides vero ex montibus *Budensibus*, *Világosiensibus*, et *Radnensibus* convectantur.

Sed

Sed exstantissimum documentum Industriæ Szarvasiensis est *Novum illud Institutum Scholæ Practico - Oeconomicae Industrialis*, quod ex nihilo quasi exsurgit, et in quo copiosa nostra huc confluens scholastica ad numerum millenarium jam prope accedens juvenus (in tribus enim Classibus 991 numeramus discipulos et discipulas, quod ipsum ex Catalogo Juventutis cognoscere potest Incl. Commissio Regia) in hac recentiori industriali methodo exercebitur.

Atque jam hujus Scholæ praesens in meliorem commutandus status partim ex inspectione antiquorum, obscurorum, et ruinae proximorum aedificiorum scholasticorum; partim ex delineatione et structura novi aedificii Scholæ industrialis, partim ex tentamine Juventutis, Incl. Commissioni Regiae luculenter innotescet.

Res ipsa testatur, hoc Institutum scholasticum non esse copiam ullius alterius Instituti scholastici in Hungaria; sed verum originale secundum ideas ex longa experientia scholastica et oeconomica deductas, et consilio peritissimorum ac celeberrimorum Paedagogorum efformatum. Retinuit Auctor Instituti ex *Systemate Normali, et Ratione Educationis omnia ea*, quae in hoc Instituto adplicari poterant, sed lacunas ejusdem studiis realibus oeconomicis ita explere intendit, ut tales in hoc Instituto formari possint agricolae oeconomi et Patriae cives, quales modernus hominum status, et Patriae, hac
in

in re propemodum desertae necessitas requirit.

Scopus hujus Instituti relate ad discen-
tes non ille est, ut juvenus ruricularum ad
inanes subtilitates et speculationes manudu-
catur, ut verbis, phrasibus, regulis et for-
mulis memoriam oneret; non ut ad differen-
tias religionum ducatur, quae nonnisi simul-
tates pariunt, odia seminant, Patriaeque
cives dissociant; sed potius his funestis malis
effective obicem ponit Institutum hoc, quia
experimentis evidentibus ea ostendit, quae
industria in omnibus partibus recentioris oe-
conomiae pro emolumento ruricularum, et
communi utilitate communis Patriae producit,
ut adeo ruricola ad aemulationem in recen-
tiori oeconomia provocatus et excitatus sem-
per habeat, quod agat, nec ex otio quaerat
occasionem inaniter speculandi, contra Deum,
naturam, Principem, et Dominium terrestre
querelandi, agendi, sed potius id, quod
agit, ut semper cum fructu et voluptate etiam
agere possit, svaviter impellatur.

Methodus specialis hujus Instituti in eo
consistit, ut in educanda juventute rurali et
civili omnium tam corporis, quam animi
virium ita habeatur ratio, ut propria eaque
matura et justa laboriositate juventutis vires
latentes excitentur, evolvantur, extendantur,
in ordinem cogantur, ad certum finem diri-
gantur, atque hoc modo matura eaque habi-
tuali laboriositate ad futurum suum laborio-
sum utileque vitae genus debite praeparata
juventus, ad publicum reipublicae emolu-
men.

mentum, et totius nationalis educationis incrementum mature efformata, e liminibus scholae in campum suae destinationis absque ambiguis experimentorum rarissime periculo carentium intervallis, immediate cum fructu prodire possit.

Hinc luculenter adparet, cur in hoc Instituto omnes partes institutionis illico ad usum vitae revocentur, ut scilicet juvenus, et attentionem in rebus quotidie obviis defigere, et producta naturae nosse, aestimare, et ad usum vitae recte adplicare; in scriptura, arithmetica practice semet exercere, antiquam et recentiore oeconomiam dignoscere, animum per jucundas cantiones populares ad industriam erigere, tranquillitatemque mentis componere, corpus vero per diaetam, lusus varios gymnasticos et labores viribus juventutis accommodatos roborare mature assvescat.

Sed non tantum discentium, verum etiam docentium penes hoc Institutum habetur ratio. Docentes per successivam eamque insensibilem abrogationem omnium mendicationum, cantationum, adstationum, collectarum, festivationum, votizationum, hostiationum et id genus aliarum inanium, et juventuti scholasticae prorsus nocivarum cursitationum, in statum illum collocati sunt, ut tempus habeant ad habitum sibi comparandum, studia sic dicta realia paedagogico-oeconomica ad usum vitae communis ita convertendi, et realiter adplicandi, ut juventuti scholasticae opposita juxta se posita
jam

jam nunc clarius elucescant, labor discen-
tium et docentium facilitetur, fructusque
hujus practici Instituti in totam vitam, et
republicam utramque dimanent et profluant
uberrimi.

Etenim dubio caret, omnes hominum
classes plurimum inde capere detrimenti, si
ruricolae a prima statim sua juventute suo
vitae generi adcommodatam non habeant
educationem: hanc accipere non possunt,
nisi prius docentes ad eam educationem aliis
dandam debite praeparentur. Hinc se-
quitur

*I. Necessitas Instituti talis, in quo liberi
ruricularum et civium ad futurum suum vitae
genus practice praeparentur, scilicet ut discant
hoc, quod eos in futuro vitae statu ac con-
ditione scire oportebit; sed quod discunt,
discant practice, ut ad omnes vitae rusti-
canae et civilis necessitates adplicare sciant
ea, quae didicerunt.*

Quodsi educationem juventutis ruralis,
qualis hucdum in usu fuit, curatius consi-
deremus, fateri cogimur, liberos rusticorum,
qui tamen a Deo, a natura, a Statu et Re-
publica, a societate humana, a propria eo-
rum inclinatione ad laboriosam vitam desti-
nati sunt, hucdum in laetissima aetatula
dietim per 6, immo nonnullibi locorum per
8, 10, 12 horas scamnis scholasticis quasi
affixos pro scopo vitae rusticanae nihil agere
didicisse! — ! quamprimum vero limen
scholae egressi sunt, per plateas discurrere,
vagari, insanire permissos fuisse; haec fuit
ma-

maxima scholarium agrestium voluptas, haec magistrorum, seu potius aetatis retroactae detestanda conniventia. Huic tam inveterato, irradicatoque malo, quis unquam sine scholis industrialibus medebitur? — ? quarum quidem ea est indoles, ut, si modo, quod Seculi hujus, Regnantiumque genius faxit, digna et justa ratione constabiliantur, non modo veterum illud pessime institutarum scholarum excuti, tandemque exulare; verum etiam Patriae efflorescere debeat felicitas *).

Jam quilibet ut vulgo loquimur professionista, mechanicus, aut artifex habet occasionem et modum, statim in juventute in sua professione ac arte non tantum theoretice, sed et practice progressus faciendi; juvenis autem oeconomicus, proh dolor! in tota Patria *Transtibiscana*, et amplius, nullam practico-oeconomicam scholam reperiat, in qua et ipse in recentiori emendata oeconomia proficere, et pro futura vitae conditione utiliter praeparari possit, cum praesertim meliores scholae adeo sint remotae, ut incolae harum partium magnas, et in dies majores expensas scholasticas in liberos suos facere debeant, si vel mediocriter eos studiis litterarum, ne quid de propriis hujus provinciae circumstantiis et necessitatibus, nusquam alibi obviis, addam, imbui cupiunt; quis du-

---

*) *Vid. Laudata Oratio Comenii p. 23. s. 29. s. 42. sequ.*

dubitet, nihil aequius ac magis necessarium esse, quam ut plebejæ quoque juventuti occasio procuretur, vires suas ad feliciter obeundum cum tempore vitæ genus, explorandi, firmandi, atque omnem habitum suum ad communem Patriæ, suæque felicitatis scopum conformandi.

Sed hæc ipsa necessitas, non modo ipsam primi hujus Instituti erectionem, Juventutisque in ea educationem respiciet; verum etiam ad conservationem ejusdem, si quidem fini suo ex vero respondere debeat, refertur. Hinc prono alveo fluit

II. *Necessitas præviæ practicæ præparationis illorum, qui olim docentes ruricolarum futuri sunt.* Eorum institutio ea sit oportet, quæ juveni præparando occasionem præbeat, proprias animi dotes, facultates et vires ad finem sibi propositum ita evolvendi, ut omnia ea, quæ eum in omnibus vitæ periodis et nexibus, ut hominem, ut laboriosum reipublicæ civem, ut Christianum, ut formatorem juventutis, scire oportebit, si quidem de officii sui partibus recte cogitare, recte cuncta agere, ad constantemque felicitatem et ipse pervenire, et alios manuducere velit, ediscat quam exactissime.

At non opus est, teste Cicerone verbis, ubi adsunt rerum testimonia. Agite, Viri Humanissimi ac Praestantissimi, Collaboratores mei in hoc Instituto dilectissimi! ostendite, non dicam longo examine, sed potius tentamina Vestro Incl. Commissioni Regiæ, qua-

quales in hac methodo practico - oeconomica industriali cum discipulis vestris feceritis progressus, quantaque tam juventutis, cui praeestis, quam et vestra causa, hujus Instituti confirmandi, amplificandi, beneficiisque et laudibus publicis ornandi sit necessitas, palam reipsa declarate.

Ab Inclyta Commissione Regia vero nos omnes, uno ore, uno corde, nihil nisi benevolam patientiam in exaudiendo, et de statu Instituti nostri, quem jam oculis et auribus subjicimus, ad forum superius impartialem relationem humillime exoramus. Dixi.

Declaratio II. coram Incl. Commissione Regia die 10 Maji A. 1792. facta per Samuelem Theschedik.

Inclyta Commissio Regia!
Spectabiles ac Perillustres Domini!

Fecimus, auxiliante summo Numine, et in hac Classe puellarum, quod tenues nostrae vires facere permiserunt. Ex hodierno tentamine quoque cognoscet Incl. Commissio Regia, quid hac in parte studiorum et circa hunc sexum praestiterit actu hocce Industriale Institutum, quidve ab eo in posterum etiam expectari possit; ubi quidem judicium Incl. Commissionis praeoccupare adeo nolo, ut jam nihil potius hac de re loqui malim.

At enim vero, si quis mihi illam toties jam repetitam quaestionem: *Quis Vos juvit, quisve sumtus pro struendo Novi Instituti aedi-*

aedificio suppeditavit ? rursus proposuerit, prout eam Incl. Reg. Commissionis quoque attentionem mereri existimo, non possum non paullulum adhuc morari, atque in continuationem hesternae declarationis meae, iibere et non sine insigni mei erga providam Dei Optimi Maximi curam gratissimi animi motu Incl. Commissioni Regiae declarare, quemadmodum plura, ita nunquam cogitata, nedum sperata nobis ad hoc aedificium procurandum contigisse subsidia.

I. Cum in Congregatione Venerandi Senioratus Evangelici *Pestino - Békesiensis* A. 1787. d. 2. et 3. Maji hic in *Szarvas* celebrata, nostra methodus docendi publice adprobata fuisset, quod ex Actis illius Conventus uberius patet; hoc adplausu publico Industria puerilis adeo fuit excitata, ut tempore Belli *Turcici*, nonnisi trium septimanarum spatio aliquot centenarios laciniarum sic dictarum *Charpien* paraverit, quorum pretium per Supremum Belli Commissariatum *Budensem* nobis exsolutum est. (*Vid. Doc.*) Atque hoc quidem praemium Industriae puerilis a nostra juventute scholastica gratuito pro aedificio novae Scholae Industrialis oblatum, primus fuit fundulus hujus aedificii.

II. Accesserunt fragmenta lignea et ferrea, quae ex Templo antiquo partim divendita, partim pro novo aedificio scholastico adplicata fuerunt. Item reliquiae novi Templi, calx, trabes, asseres, scindulae, ferrum, cunei, tigni et alia, quae a nobis nullibi melius, quam pro usibus novae scholae adplicari poterant.

III.

III. Conscientiosa eaque gratuita administratio Oeconomiae, et Cassae Ecclesiasticae, Scholasticae, Campanalis et Molaris, pro qua quantumvis valde onerosa administratione a septem annis per me ipsum praestita, a nullo mortalium vel teruncium unquam acceptavi. Feci, quod facere potui pro bono publico, et commodo scholarum. Liceat hic vel aliquot verbis hanc oeconomiae administrationem asserere, ut ea clarius Incl. Commissioni Regiae, qualis nam fuerit, pateat. Caris illis belli temporibus, in quibus tanta fuit rerum penuria, ut panis pro parato aere vix haberi potuerit, ex redditu seu decima duarum molarum ecclesiasticarum pro mechanicis circa novam scholam laborantibus justo pretio panem pinsi curavimus: die Sabbathi, ubi magistros exsolvimus, illique exsolverunt suos sodales, hi pro pane per septimanam a nostra pistrice accepto solventes id effecerunt, ut pecuniae illius, quam magistris solvimus, notabilis pars per circulationem oeconomicam rursus sequenti die in cassam rediret. Ita etiam segmenta et fragmenta lignorum quotidie vesperi vendita, notabilem cassae scholasticae adtulerunt et adferunt hucdum quotidie auctionem. Hac ipsa ratione sectio 300 orgiarum ligni in vineis *Szarvasiensibus*, pro exurendis tegulis, caro illo tempore, per pisturam panis ex redditu molari fuit procurata.

IV. Accessit facilitata nimium quantum acquisitio et convectio materialium beneficio fluvii *Crysii*, siquidem spatium quinque dierum
per

per 50—60 viros, juvenes, et pubem scholasticam tanta lignorum — 3478 *frusta constituens moles* — adverso fluvio, insolito nec unquam olim viso spectaculo ad *Szarvas* advecta fuit, cujus altera pars pro necessitatibus colonorum divendita, etiam cassam nostram notabiliter auxit et auget hucdum; altera vero inservit aedificio. *Communitas Szarvasiensis* videndo magnam hanc loco currulium laborum sibi incumbentium operis alleviationem, juvit hanc speculationem oeconomicam, et solvit illis, qui haec ligna ex *Csongrád* ad *Szarvas* devexerunt, ex cassa Communitatis 236 florenos. (*Vide Docum.*)

V. Quod vero ad benevolas oblationes illorum adtinet, qui eximiam utilitatem hujus Instituti pernoscentes, pro suo posse ex melius administrata oeconomia aedificium hoc adjuverunt, eorum omni laude dignissima in charta specifica exhibentur Incl. Commissioni Regiae nomina.

VI. Non tantum amici, sed etiam inimici Instituti, multum bonae nostrae causae profuerunt. Per obtrectiones enim varias vel ex simplicitate et ignorantia, vel ex malitia, uti fieri solet, turpem Instituto maculam inurere volentes, post factam A. 1787. ejus, ut praemisi Conventualem Investigationem, Institutum nostrum ejusque eximiam utilitatem in clarissimam lucem collocarunt. (*Vid. Acta Congreg. Szarvasiensis*). Sic providentia divina vigilavit hucdum super hoc Instituto, et credo, confidoque firmissime, inposterum etiam semper vigilabit.

Folytatása következik.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Szent Iván-Havának (Június-
nak) 5-dik napján, 1792.

M a g y a r   O r s z á g.

*A' Királyi Felségeknék Buda felé való út-
zásokról, 's Budára lett pompás Bé-
menetelekről.*

*(Az oda alább következő Elöl-adás,
készen vólt már akkor, midőn egy betses Le-
vél érkezett kozzánk Győrből, a' Felséges Ki-
rálynak 's Királynénak azon lett által mene-
telek felől. Tsak mint Töredéket (Fragmen-
tum) úgy botsáthatjuk tehát ezen Irást elibe
az említett elő-adásnak. Eleibe tettük még is,
mert a' rend kívánta:*

Győrből, Sz. Iván Havának 4-dikén

Dél-utánni 4 óra előtt érkezett ide a' F. Király, a' F. Királynéval, és két testvér Öttseivel, Májusnak utolsó napján. A' Polgárság néki készült volt, hogy sorokban állva 's musika szóval fogadja ő Felségeket: de véletlen úgy történt, hogy midőn hirtelenséggel érkeztek volna ő Felségek: nem talált rendben lenni, 's nem tellyesithette szép szándékát. A' Püspöki palotában, Fő Tiszt. *Sarlack Károly*, Püsköki Közönséges Helytartó (Vicarius Generalis), és Püspök ő Nagysága Tzeremoniáriussa T. *Zanotti Ferentz* Urak fogadták a' F. Vendégeket. Négy órakor ebédhez ültek ő Felségek, mellytől fel kelvén, audientziákat osztogattak mind a' F. Király, mind pedig a' F. Királyné, 's különös le-botsátkozás-sal beszélgettek mindenekkel. A' *Győri* Elöljárók kérték ő Felségét, hogy *Pétsről* méltóztatnék vissza vitetni *Györbe* az Akadémiát. Ezen kéréseket írásba tétette fel vele ő Felsége. — A' Püspök Prefektusa *Korokolányi* Úr Hitvesének volt első szerentséje a' Királyné előtt meg jelenni. — Estvéli hét óráig tartott az Audientzia. — Más nap, reggeli öt óra előtt útnak indultak ő Felségek, a' tiszteletet tevő forma-ruhás Polgároknak soraik között, kik, egész éjtszaka vigyáztak a' Püspöki palotában. El mene-tele előtt szép ajándékokat osztogatott ő Felsége, úgymint; Fő Tisz. *Sarlack* Úrnak egy arany piksist: T. *Zanotti* Úrnak húsz aranyat

nyat nyomó emlékeztető pénzt; négy Városi Hajdúknak tiz aranyat: a' Püspök Udvarabéli Személyeknek végre, a' kik szolgáltak ő Felségek mellett, száz aranyat)

Májusnak utolsó napján Győrre mentek ő Felségek, 's ott háltak a' Püspöki Kastélyban. Onnan, még reggeli öt óra előtt megindultak a' hűvössel, 's jókor oda értek dél előtt *Esztergomba*. Itt, meg-tisztelte ő Felségeket, személyes jelenlétével a' Nádor-Ispány; de (a' mint jeletettük már közelmébb is) más nap ismét vissza tért *Budára*. — A' Fels. Király, és Királyné, 's a' vele együtt utazott Toskánai Nagy-Hertzeg *Ferdinánd*; és *József* Fő-Hertzeg, még délelőtti 9 óra előtt ott voltak már *Vörösváron*, melly egy postánnyira esik *Budához*. A' posta-háznál szállottak meg, a' hol nagy ebéd készítettett számokra. Hatvan és egynehány személyekből álló fényes Deputáció tette itt meg az Ország' részéről, ő Felségeknek az első tiszteletet, ki-nyilatkoztatván Fels. Királyunk' 's Királynénk' szerentsés érkezésekből származott örömét az Ország' Rendjeinek, 's ő Felségeknek személyes tiszteletekre vágyakozó buzgó kívánságát. Ezen Deputáció még dél előtt vissza indult *Vörösvárról* szép válasszal, 's gazdag ebéddel meg-vendégeltetett, a' *Kalotsai* Érsek — Gróf *Kollonits László* ő Exc. ja — által, az úgy nevezett Kerék-Vendégfogadónál (*Radel-Wirthshaus*) tábori sátor alatt. — Dél után, mindjárt kezdett már ki-

takarodni a' Papi 's Nemesi Rend *Budáról*, és *Pestről*, rész szerént drága készületű paripákon, rész szerént pedig pompás hintókon, a' Felségeknak el-fogadása, 's *Budára* való bé-vezetése végett. Az el-fogadás egy zöld színű udvari sátor alatt ment véghez, melly *Ó Buda* végénél, a' szőlős kertek alatt, *Kis Mária-tzel*, és a' Kerék Vendégfogadó között az út-félen vonatott, egy más kissebb sátorral eggyütt. Itt várta a' temérdek sokaság, ő Felségeket. A' Fő-Rendek, árnyékra mentek a' sátor alá; paripáikat pedig a' sátor' bal oldalánál hagyták, a' hol a' *Pest Vármegyei* Nemes Bandériom állott lobogó zászlójával. Közel ide, más sorokat formáltak a' *Kúnok*, és *Jászok*, derék paripákon, drága ruhákban, és zászlók alatt, sok más száz meg száz lovas Nemeseikkel, 's Vármegyei, és magános Uraságoknál lévő házi Huszárokkal eggyütt. A' sátornak jobb felől való részén állottak: *Májlándi Ferdinánd* Fő-Hertzeg' (ez előtt *Carmeli*) vasas Regementjének eggy Osztálya; az *Antal* Fő-Hertzeg' Magyar gyalog Regementjének egy Bat. ja; 's a' maga újj innepi ruhájában díszeskedő Magyar Királyi Testörző Nemes Sereg. — Hátúlról, a' két sátorok megett voltak a' sok hintók. Délutánni hat és hét óra között meg-hozták a' hírét néhány sebesen nyargaló Nemeseik, hogy közel vagynak már ő Felségek; a' minthogy tsak hamar azután el is érkeztek. Meg-előzték a' Kir. Hintót: 1.) sok Posta-legények, és Posta-tisztek, ló-háton. 2. Fő Posta-Mester Hg. *Paar*, hin-

hintóban. 3.) Nehány *Bétsi*, és *Magyar Országi* Posta-Mesterek, ismét lovon. — Követték pedig azt, egynehány Magyar Testőrök, 's udvari hintók. — Ki-szállván ő Felségek a' hintóból, olly sűrű *Éllyen* kiáltásokkal fogadtattak, a' millyeneket érdemel eggy olly Magyar Király, a' ki az *Ország' Konstitutiójának szorgalmatos meg-örizését* önként fogadta a' Státusok' és Rendek' tisztes Küldöttjei előtt; 's azt a' szabad vallást tette a' *Magyar Nemzet' nemes természet*i tulajdonságáról, hogy *csak egyedül ahoz lehet bizodalommal a' Fejedelem.* — A' zöld sátor alatt, egy fekete borítékú asztal mellé két székek vóltak helyhetve. Ezen székek előtt jobb felől állapodott meg a' Királyi Felség, fel-tett kalpaggal. Primás ő Eminentziája, egy hofszatska szép Deák Beszédet tartott a' két Felségekhez, könyv nélkül és nagy hathatósággal; mellyre a' Király rövideden, de szokása szerént fontosán felelt. E' meg-lévén, hintókra ült a' Papi Rend, 's bé-ment előre a' Kir. Palotába. Igen szép rendet formált, a' menetelével. Elöl indúlt Primás ő Eminentziája, drága készületű hat lovas hintóban; utánna a' *Kalotsai* Érsek; azután a' Püspökök, nagy részént hat lovas hintókban. Követték a' T. Egyházi Rendet, némelly Világi Uraságok is. Mind öszve 43 ra ment az ezen rend-béli pompás hintóknak száma.

Minekutánna el-haladtak valamennyire ezen hintók: meg indúlt az ő Felségek' hintajok előtt lovagló fényes sor is — olly sor, mellynek kellemetességét nem másképpen

pen érezheti az ember egész erőben; hanem ha tulajdon szemeivel látta. — Leg elől, lovaglottak két udvari Lovasok, fel tartott páltzákkal (Einspannier); utánok száz kilentzvennégy főből álló Házi 's Vármegyei Huszárok; továbbá kilentz Huszárok, kik drága tsujtáros lovakat vezettek; azután 6 Lovász legények, 's 9 Lovász-mesterek. Ezek mind Magyar Uraságokéi voltak. Követték őket két Kir. Lovász-mesterek, hét Lovász-legények, ugyan annyi vezetékpáridákkal, mellyeken ez úttal fekete tsujtárok voltak; ismét két Lovász-legények, 's egy Dobos, és négy Trombitások fekete ruhákban. Most érkezett már a' Nemesi Rend, melly sokkal nagyobb számmal volt ez úttal, mint a' *Posonyi* Koronázás' alkalmatosságával; 's hosszabb térsége lévén, jobban is el-nyúlhatott itten. Ugyan azért sokkal fellyül is haladta, szépségére nézve ez a' Bé-menetel a' *Posonyit*; ámbár meg kell vallani, hogy az is igen szép volt. Elöl mentek a' Nemesi Rendben: két magyar ruhás Trombitások; ezek után 1.) 34 *Kúnok* és *Jászok*, formaruhában, tarsolyosan, kalpagosan, kivont karddal, 's lobogó zászlóval; 2.) a' *Pest-Vármegyei* Zászló-ally, melly 53 Vitézből, 's egy Dobosból, és két Trombitásból állott. 3.) 155 Üri Személlyek, rész szerént más Vármegyébéli Banderisták, rész szerént Deputátusok, Bárók, Grófok, és Hertzegek, kik között volt a' két H. *Koburg* is. — Béfejezte ezen ditső sort, maga a' Kir. Fő-Hertzeg Náador-Ispány, ki is egy setét holló szín paripán ült, fekete ruhában. Ő Kir.

Fő

Fő Hertzegsége után lovaglott K. Konferentz-Minister, és a' Kir. Kabinét' Igazgatója Gr. *Kollorédó Ferentz*, hasonlóképpen fekete tsujtáros paripán. Követték ezen Gróf Urat, a' gyalog Inasok hajadon fővel. — Itt jött már egy, fekete poiztóval bé-vontt, fekete szerfzámú hat lovas hintó, mellyben ült jobb kéz felől, fel-tett kalpaggal a' F. Király; bal felől pedig Királyné ő Felsége, kellemetes magyar főkötőben. — A' mint haladt a' Kir. Hintó: mindenkor meg-újjúltak az örvendetes *Éllyen* kiáltások is, mellyeket fő meg-hajtással fogadtak a' kegyes hajlandóságú Felségek. A' Kir. Hintó mellett lovaglott jobb felől: Gárda-Kapitány *Eszterházy Antal* ő Hsége; a' hintó után pedig a' leg-öregebb Kamarás Úr Gróf *Keglevits József*; és a' Királyné' Fő-Udvari-Mestere Gróf *Schaffgots*. Megént következett itt egy gyönyörű lovas rend, a' melly annyi drága kélzületű, és felette tettző Magyar Lovasok között se vesztette el azt a' betsét, mellyben tartatik egész *Europában*. — Kiki gondolhatja, tsak ezen le-irásból is, kikből állott legyen ezen fényes Rend, t. i. a' Magyar Királyi Testörző Nemes Ifjakból. Ezek után mentek még 1.) egy hat lovas hintó, mellyben a' Fő Udvari Mester-Aíszony, és két Udvari Dámák, úgymint: H. *Eszterházy Antalné*, és Gróf *Eszterházy Jánosné* ültek; 2.) két más hintók üressen. 3.) Nehány Posta-legények. 4.) A' Ns Testörző Sereg' Lovász-legényei; 5.) végre a' vasas Katonaság. Nyúlt leg-alább is egy fél óránnyi járó földre ezen menetelnek a' hossza; de az.

azért nem hogy meg-únta volna az ember a' nézését, sőt inkább új meg új gyönyörűséget tapasztalt annak szemléléséből. Képzelné se lehet már annál kíváncsibb látást, mint a' mellyet okozott a' hanyatló Nap' sugárainak, a' tsillámló kalpagokon, ragyogó kurta magyar mentéken (csak egynehány vólt hosszú), és egyéb fénylő készületeken való jádriadózásai. — Ó *Buda'* szélén, nagy tiszteletet tett ő Felségeknek a' Zsidóság. Készítettett t. i. egy ollyatén hármass nyílású nagy győzedelmi kaput, mellynek két száz lépés vólt a' hossza. Ezen alkotvány mellett állottak a' Zsidó Gyermekesek hosszú sorban; a' Vének pedig, fekete ruhában 8 baldaginom alatt tartották a' Mózsas' tiz parantsolatját, 's azzal köszöntötték a' kapun által-menő Felségeket. A' Város' úttzáin való menetel közben, ropogtak az ágyúk, 's a' harangok' zengésével egyesült a' vig dob, sip, 's trombita-szó. A' Vár-hegy' oldalától fogva, bé a' Királyi Palotáig, sorokat formált két felől a' *Budai* 's *Pesti*, Magyar, és Német forma-ruhás Polgárság, mellynek száma meg-haladta a' két ezeret. A' Vár' kapujához érén a' Kir. Hintó, megállapodott; 's egy Generális Úr, a' ki a' Várbéli Katona-örizetnek Fejei között való vólt, feje selyem párnán oda nyújtotta ő Felségeknek a' Vár' kúlsait, mellyeket minekutánna meg-illetett vólna kezével a' Felség, újra folytatta menetelét; hanem valamivel előbb, ismét várakozott, míg a' *Budai* Magisztrátus meg-tette a' maga tiszteletét. Ennek képében, második Biró *Seth*

Antal Úr idvezlő deák Beszédet tartott ő Felségekhez, 's annak tafotába kötött két nyomtatványait is bé ajánlotta. A' Királyi Felség Atyai módon válaszolt, 's azzal elindúlt. A' *Budai* Magisztrátus, hajadon fővel kísérte ő Felségeket. A' Vár' főbb úttzáját egészen által fogta az a' győzedelmi kapu, mellyet *Buda Város*a készítettetett. Ezen kapunak felső része meg vólt rakva Musikusokkal, kik szépen musikáltak, a' míg által ment a' kapu alatt a' pompás sor. — Közel a' Kir. Palotához, katonai tiszteletet tettek az *Antal* Fő - Hg. Regementje - béli Batalionok, az előttök el - mentt Felségeknek. A' Palota' gráditsánál, papi ékességekben fogadta ő Felségeket a' T. Egyházi Rend, 's egyenesen az Udvari Kápolnába vezette, holott is a' F. Király és Királyné két párnákra le térdepeltek; 's minekutánna a' Primás által nyújtott keresztet meg tsókolták volna, szenteltt vízzel meg - áldattattak. Míg a' *Te Deum* tartott, az Oratóriumban vóltak. Onnan, az Isteni tisztelet' végződésével, a' számokra készített lakószobákba kísértettek.

Budáról, Júniusnak 4-dikén.

„Tegnap (Vasárnap) reggel fel gyűlekeztek az Ország' Rendjei a' Kir. Palotában lévő Kápolnába, a' hová Király ő Felsége is el jött a' Királynéval, és három testvér Ötsztsével együtt; 's el - énekeltetett a' *Veni Sancte* (Jöjj - el Sz. Lélek Úr Isten). A' nagy Mise után, fel - mentek a' Rendek a' Királyi nagy Szálába, melly az Eg - vizsgáló Torony alatt

alatt vagyon gyönyörűen építve, 's kirajzolva. Ebben meg-jelent ő Felsége, egy fekete Trónus alatt, fel-tett kalpaggal, 's minekutánna maga, deákúl; Kántzellárius Gróf *Pálffy Károly* ő Excell. ja pedig magyar nyelven hathatós rövid Beszédeket tartottak volna: által adta ő Felsége, egy bé-petsé-teltt Irásban az úgy nevezett Kir. Feltételeket (*Propositiones Regias*) Primás ő Eminen-tziájának, ki is az Ország' nevében, szép deák Beszéddel válaszolt. E' meg-lévén, sok *Ellyen* kiáltások között a' maga izobáiba ment ő Felsége. A' F. Királyné, *Ferdinánd Toskánai* Nagy-Hertzeg, és *Jósef* Fő Hertzeggel együtt, a' Szála' jobb részében készültt magas rekesztékből nézte vólt nem kevés meg-illetődéssel a' történtt dolgokat. Ezután, a' Státusok és Rendek az Ország-Házába jöttek, melly a' Várnak napnyúgoti részén vagyon; 's mindnyájan a' Tek. Első Tábla' Palotájába seregelve, fel-olvastatták magok előtt a' Királyi Fel-tételeket, mellyek öt pontokból állottak. Ezzel, el-ozlott a' Gyűlés. “

Júniusnak negyedik napja meg-érdemli, hogy ne tsak rend szerént való innepi veres; hanem arany betűkkel jegyeztesse fel Magyar Ország' Történetes Könyvébe.

Minekutánna t. i. fel-gyülekeztek vólna a' Rendek ezen a' napon, délelőtti 10 órára a' Tek. Első Tábla' Palotájába, 's a' Gyűlés Nádor-Ispány ő Kir. Fő-Hertzégének előlülése alatt el-kezdődött: fel-olvasta egyik Itélő-Mester Ur az ő Felsége által kül-

küldött Kir. Kötés - Levelet (Diplomát). — Jelentettük vólt már , hogy az Ország - Gyűlése, eleibe terjesztette vala Deputátusai által, ő Felségének, hogy a' bóldogúltt Fejedlem' Diplomájában elől - forduló kétséges értelmű ki - fejezéseket, maga bölts ítéllete szerént jobbítja meg. Ezen kívánságát az Ország - Gyűlésének, úgy tellyesítette jó Királyunk említett Kötés - Levelében, hogy ezen kegyes Atyai tselekedetén egész indulásba jött a' Gyűlés, 's nem tsak a' maga ülő Palotáiában nyilatkoztatta ki különös örvendezések között, ő Felsége eránt tartozott háládatosságát; hanem minekutánna az Ország - Birája, a' Personális, és Primás ő Nagy Méltóságok igen szívre - ható Beszédek tartottak vólna: fel - kelt helyéből az egész Gyülekezet, 's a' Kir. Palotába indúlt (egynehány Méltóságokon kívül, mind gyalog mentek), hogy élő szóval hálálhassa meg, ő Felségének a' *Magyar Nemzet* eránt bizonyított szives hajlandóságát. A' Nagy Kir. Szálában tsak hamar meg - jelent a' F. Király, hív Országának kívánságára, a' midőn meg - szóllalván Primás ő Eminen. ja, egy fontos rövidségű Deák Beszédben adta - elő a' Nemzet' köszönetét. Az örömnék és szeretetnek édes indulatitól egészen elfogódván a' Királyi Felség, tsak ezt mondhatta: „*Nintsenek elegendő szavaim, melyekkel a' hív Magyar szívek által lett körül - vétetésből származott örömmömet vóltaképpen ki - fejezhessem; a' mit most érzek, írásban fogom közleni a' Nemes Hazával.*“ Ezzel ő Felsége, sok öröm - kiáltások, 's maga
gya.

gyakori meg-hajtása között, ki-ment a' Szalából.— Buzgó örömben (enthusiasmusban) lévén az Ország, kívánta eggy illy jó szivű Királynának kedves Hitvesével, a' kegyes Királynéval is minden közbe-vetés nélkül tapasztaltatni, határt nem esmérő szeretetét 's tiszteletét. A' Státusok' és Rendek' kérésére tehát, 's jó Nádor-Ispányunk' közbenjárására, meg-jelent a' Királyné is, egymást érő izives *Éllyen* kiáltások között. Primás ő Eminentziája, csak ott melegiben gondolt elmés Német Beszédben tette nyilvánvalóvá a' Magyar Nemzetnek, Királyné ő Felségéhez, mint édes Anyához viseltető érzékenységet, 's állandó kegyességébe ajánlotta azt ő Felségének. A' Királyné, minden előre való hosszas gondolkozás nélkül, igen gyönyörűen válaszolt német nyelven, tiszta, és nagy fel-szóval a' Primás' Beszédére. Kellemetesítették szép feleletét, ábrázatjának fel-gyűladása, melly, belső nagy megindulását jelentette; 's testének, gyakori díszes meg-hajtása. A' kiben emberi érzékenység van, lehetetlen lett volna itt néki meg nem illetődni. Lett is olly örömkialtás a' Királyné' kedves szavai végződésével, mellyet csak a' hangjáról is lehetett esmérni, hogy az nem a' sovány tzeremoniának, hanem a' fel-buzdúlt szívnek szava. Erre, le-húzta keztyűjét jobb kezéről a' Királyné, 's kéz tsokolásra botsátozta magához minden válagatás nélkül a' jelenlévő Magyarságot. Magam is ditsekedhetem az ő Felsége Királyi kegyelmével, melly

melly, annyival nagyobb örömet szerzett én bennem, mivel ennél fogva magam tapasztalhattam, hogy a' mi F. Királynénk valóban a' maga kedves Szüleire ütött, a' *Nápolyi* Felségekre, kik mennyire betsüljék Nemzetünket — hathatós tanúbizonyságait hozta ennek magával az Ország' Küldöttje, Gróf *Szétsényi Ferentz* ö Kegyelemmessége. — Ezen sziveket olvasztó Scénák után, eloszlottak a' Rendek. Délután, sétálni mentek által ö Felségek *Pestre*, 's a' Nép mindenütt *Éllyen* kiáltásokkal bizonyította hozzájuk való nagy szeretetét.

Ezen a' napon, ama' nevettséges Darabot jádztották a' Magyar Teátrumban, melly inkább esmeretes, *Pontyi*: mint sem *Filozofus* név alatt. Az erről ki-adott Jelentésnek e' vólt a' foglalatja:

A' Felsőségnek engedelmeivel. Ma, Hétfőn Sz. János - Havának (Júniusnak) 4-dik napján 1792. A' Nemzeti Játék - színi Társaság által, *Budán* a' Hid mellett lévő nyári Játék - színben fog elő-adódni: A' *Filozofus*. Eggy eredeti Darab; Víg - Játék, öt Fel - vonásokban. Szerzette *Bessenyei György*. — A' játszó Személyek: *Párménio*, *Filozofus*, *Nemes Iffjú*. *Rózsa Úr*. — *Eresztra*, özvegy *Nemes Asszony*. *Termetzky L. Assz.* — *Títzius*, *Eresztra' Fia*. *Tessenyi Úr*. — *Szidalisz*, *Títzius' testvér Húga*. *Liptai L. Assz.* — *Berenisz*, *Nemes Leány*, *Szidalisznak Titkosa*, *Títzius' szeretője*. *Kelemen L. Assz.* — *Lilisz*, *Nemes Iffjú*. *Láng Úr*. — *Angyelika*, *Pármio' testvér Hú-*

Húga, Lílisz' szeretője. *Moór* L. Asszony. — *Pontyi*, gazdag Nemes Ember, igaz Magyar. *Kelemen* Úr. — *Lídás*, Pármenió' szolgája. *Bagolyi* Úr. — *Lutzinga*, Szidálisz' szolgája. *Török* L. Asszony. A' dolog történik az *Eresztra*' házánál.

Kár, hogy nem nagyobb a' Teátrum, úgymint a' mellyben alig találhatott helyet a' bé-kiváncozott Hazafiaknak, és Haza-Leányoknak fele része. Jelen volt az özvegy Gr. *Károlyiné* ő Excell. ja is; az Ifjú Gróf *Károlyi Józsefné* ő Nsága pedig 50 arannyal ajándékozta meg a' Jádzó Társaságot, melly nemes tselekedetéért, éltsessék az Egek ő Nagyságát.

A' *Bétsbe* fel volt Deputátziójához az Ország-Gyűlésének, következő remek Beszédet tartott ő Felsége:

Grato animo suscipio invitationem Fidelium Statuum et Ordinum. Properabo ego in illorum medium. Animus meus, obitu Patris et Matris aeger, consolationem quaerit, et illam in Cordibus Dominorum Statuum, et Ordinum se inventurum confidit. Eadem mihi cum illis fors est: uterque amissum Patrem dilectum lugemus. — Gavissus sum vehementer locata Dominorum Statuum atque Ordinum in me confidentia, quae mihi equidem, cognita Nationis nobili indole, quae sola fiduciae capax est, non erat inexpectata. Cum ea, quam Intentionum mearum puritas, ejusque conscientia mihi dictat, libertate, dico fidenter, nunquam generosam hanc Nationem, Suae in
Me

Me poenitebit fiduciae , nullo unquam Me per illam vinci patiar reciprocae fiduciae genere. — Dicant Fidelitates Vestrae, suis, dum in illorum medium redierint, Concivibus, Me Regni Constitutionis futurum Custodem studiosissimum; dicant, Me ita comparatum, ut voluntatem quidem meam semper Leges, animum autem semper candor, ingenuitas, ac fiducia Populi regant. Regina, Conjux mea dilecta, lubenter adnuet Votis Dominorum Statuum et Ordinum: Mihi ipsi volupe erit, novum hoc arctioris cum Gente nexus videre pignus, ut Soboles, quam mihi Numen Supremum largiri dignabitur, non exemplo modo Patris, sed et Matris instinctu, nobilem hanc gentem aestimare, atque amare etiam discat. Die secunda venturi Menlis Nos Budae videbimus.

Posonyból, Júniusnak 2-dikán.

„Az itt való Kertészsze Primás ő Emin. jának, 14 fej friss szőlőt, húsz őszi baratzkot, 's 60 szilvát küldött le egy kis tsónakon *Esztergomba*, az arra utazó Felségek' számára. Meg-kóstoltuk mi is a' szőlőt; de úgy találtuk, hogy tsak jobb nevelő édes Anya a' természet, mint az erőltető mesterség. Sem olly leves, sem olly édes nem vólt ugyan is ez, mint a' természetes szőlő. — Azt gondoltuk vólt, hogy a' késő hidegeknek, és essős időknek lessz az a' hasznok leg alább, hogy a' féreg nem fogja bántani az idén az élő-fákat; de ellenkezőképpen történt a' dolog: mert hogy egynéhány napok.

pokkal ez előtt rekkenő melegre változott az idő, mind rakva vagynak a' fák hernyóval, és lepkével. "

A' *Duna-mellyékéről*, Jun. 3. dikán.

„A' mi Evangélikus Püspöki Megyénk, még a' múltt Bőjt-más havának (Mártziusnak) 30 dik napján borúlt vólt az uralkodni kezdett Felség' lábai eleibe, jobbagyi hódolás, és tartozott idvezlés végett. Két Egyházi, 's ugyan annyi Világi Küldöttjei vóltak a' Megyének, úgymint: Megyebéli Evangy. Superintendens Főtisz. *Hrabovszky Sámuel*, Fő Inspektor Tek. *Matkovits Pál*; *Komárom*, *Esztergom*, 's *Fejérvár*' vidékjének Fő Esperestje T. T. *Perlaki Dávid*, és *Győr Vármegyének* Érd. Fő Notáriusa Tek. *Sólyom Urak*, kik minekutánna véghez vitték vólna, egy hathatós Beszédben a' magok kötelességeket: valóságos Atyai kegyességét tapasztalták a' Felségnek, 's örvendező szívvel távoztak el annak színe elől. "

* * *

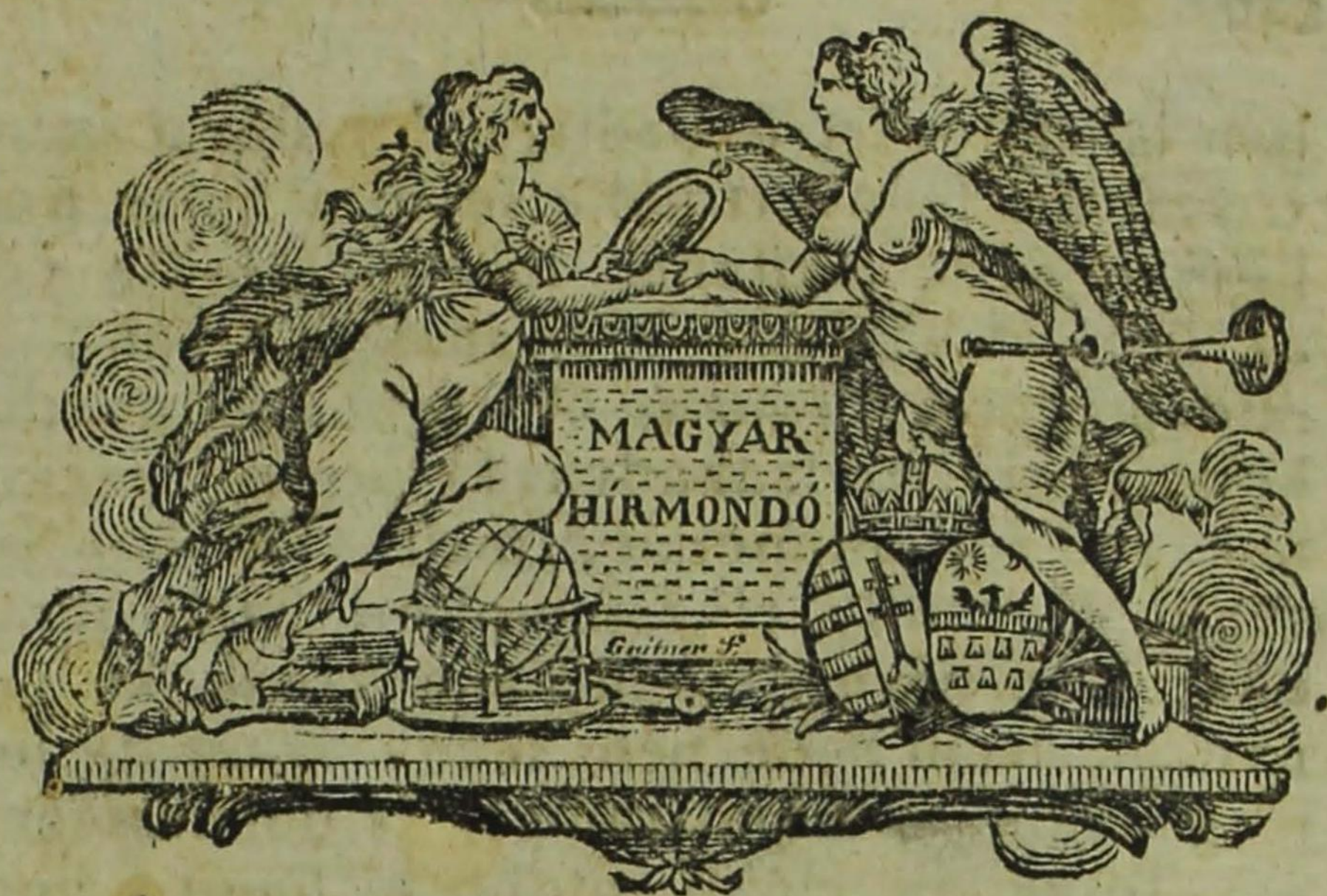
* *

* *

Nádor - Ispány ő Kir. Fő Hertzegségénél Kamarás - Uri Tifztséget viselő Mélt. Gróf *Eszterházy József* jó Hazánkfiának édes Attya, Lovasság - Generálja Gróf *Eszterházy Imre* ő Excell. ja, ezen hónapnak 2. dikán múlt. ki *Győr Városában* a' világból.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának (Június-
nak) 12-dik napján, 1792.

M a g y a r   O r . ſ z á g .

A' midőn *Portugallia*, a' maga kedves Királynéja' elmebéli háborúinak, még tsak reménységben lévő le-tsendesedését kéri búslakodva az Egektől; a' midőn *Svéd Ország'* szemeiről nem száradhattak még le a' könyvek, mellyeket húllatott, meg-öletett Remek-Fejedelméért, *III. Gustáv* ért; a' midőn *Angliának* egy rélze, nem elégzik az Országának eddig való polgári alkotvánnyával, hanem a' *Frantzia* Konstitutziót akarja bé-vinni, melly dolog már a' Minisztérium-
M m m ban

M m m

ban,

ban is változást okozott; a' midőn *Lengyel Ország*nak fegyvert kelle fogni a' maga Konstitutiójaért, mellynek már el is lakta volt az örömét a' múltt Májusnak 3-dikán; a' midőn végre, *Frantzia Ország*nak jól gondolkodó Fijai, szívszakadva kesergik Hazájoknak gyászos állapotját, melly valóban hasonlít eggy olly el-rongyollott hajó' sorsához, a' mellyben sokan akarnának kormányozók lenni; de nem lévén igazgatáshoz meg-kivántató tapasztalások 's böltességek, úgy forgatják előbb utóbb a' hajót, hogy azt majd erre, majd amarra kapják a' szelek, 's igen kevésben múlt el már sokszor, hogy ölzve nem törették, vagy el nem süllyesztették. — Illy szomorító látások között, leveté ezen hónapnak 6-dikán *Magyar Ország* a' maga gyász-ruháját, mellyet Néh. kedves Királyának, Fels. II. *Leopold*nak véletlen halála vetetett vala fel vele, 's örömet jelentő innepi fényes ruhákba öltözött: mert az Egek' kegyelméből, új Királyt koronáza magának ez nap, Felséges *Első Ferentz*' személlében, olly Királyt, a' ki maga kívánta, hogy az új Király' koronázására ki-szabott időnek mindjárt a' közepén, törvényessen meg-koronáztasson, még pedig *Budán*, hajdani *Lajos*, és *Mátyás* Királyainknak lakó Várossokban; 's magát mind Diploma-adásra, mind a' Királyi Esküvés' le-tételére kötelezte; a' ki egyenes indulattal szereti a' Nemzetet; 's ugyan azért egész bizonyossággal lehet reményleni, hogy ezen jó szívű Királyunknak szerentsés országlása alatt állandóul meg-erősödik, az

Ud.

Udvar, és az Ország között való költsönös bizodalom, melly mind a' kettő bóldogságának, vagy is inkább az egy köz bóldogságának erős fundamentoma. Illy nagy reménységű Királyunk' meg-koronáztatásának örömeből hogy még azon Hazafiak is vehessenek részt, a' kik jelen nem lehettek személylyessen annak vigságos Innepén; kívántuk arról (addig is, míg többet írhatnánk) az itt következő rövid elő-adást közleni:

Budáról, Júniusnak 7-dikén.

Tegnap mene itten végbe kedves *Ferentz* Királyunk' ditső meg-Koronáztatásának igen örvendetes, és fényes pompája. A' Várbéli Franciscanusok Templomában ékesítettett fel ő Felsége, az Ország' drága jagyeivel. Onnan tíz óra tájban a' Plébánia Templomába indúlt gyalog, az egész vig Gyülekezet: holott Koronás Királyunk, 48 arany sarkantyús Vitézeket tett. E' meg lévén kijöttek a' Templomból, 's lóra ültek: a' jelenlévő Generálisság, a' Nemesség, a' Papi Rend, a' Fő Hertzegek, 's maga a' Király is Koronás fővel, palástosan, 's egyéb Királyi ékességeiben. Ezen rendkívülvaló fényességű hosszú sor meg indúlt a' Vár fő úttzáján, 's a' déli kapun ki-jövén, a' Duna' hidja mellett el, ment a' Vizi-Városban a' Kaputzinusok' Templomához, holott le-tette a' hitet. Ez, olly tzeremonia, mellyet belső meg-indulás, és néminémű szent borzadás nélkül nem lehetett szemlélni. Innen, a' Vizi-Városnak más részén, a' Király-hegyéhez lovaglott a'

pompás sor, melly úgy neveztetett *Király-hegye* a' Vizi, és Új-Város között készült. — Király ő Felsége, a' ki az egész menetel közben vig és eleven tekintetet mutatott, a' hegyhez érvén, sebes ügetve fel-vágtatott arra; 's ki-rántván szablyáját, négy kereszt vágásokat tett a' Világ' négy részei felé. Erre a' temérdek sokaság, mellynek vége hossza nem vólt, eggyező szívvel és szájjal *Ellyent* kiáltott; a' Királyné pedig tapsolt örömében.

A' *Bétsi* Kapun lett a' Várba való vissza menetel. Eggyedfél órakor ebédhez ült ő Felsége, 's vele eggyütt a' Királyné, *Ferdinánd*, *Leopold* és *József* Fő Hertzegekkel, úgy-nem különben, a' Primás, és a' *Kalotsai* Ersek. Az örökös hivatalbéli Méltóságok 's az ételhordó Uraságok szolgáltak az asztalnál. Az Ország' Rendjeitis meg vendégelte ő Felsége, két nagy Szálákban, mellyekben négy asztalok vóltak hat száz személlyekre terítve. Meg látogatta a' kegyes Király a' Királynéval, 's 3 Testvérjeivel eggyütt a' vigan ebédlő Rendeket 's ivott az egészségekért, mind maga, mind a' Királyné.

Azon Királyi Fel-tételeket, mellyeket ezen hónapnak 3-dikán terjesztett Király ő Felsége az Ország-Gyűlése eleibe, kívántuk magok valóságában ide iktatni, mellyek is így következnek:

Propositiones Regiae, die 3. Junii 1792. Incl. Statibus et Ordinibus Regni Diaetaliter congregatis publicatae.

Sacrae

Sacrae Regiae, et Apostolicae Majestatis Domini Domini Clementissimi nomine, Serenissimo Archi-Duci, Reverendissimis, Reverendis, Honorabilibus; Spectabilibus, ac Magnificis, Magnificis item, Egregiis, et Nobilibus, nec non Prudentibus, ac Circumspectis Inclyti Regni Hungariae, et Partium eidem adnexarum Dominis Statibus et Ordinibus, qui vel in Persona, vel etiam Ablegationis munere fungentes nomine Principaliū suorum, pro praesenti Generali Diaeta Regni perAltefatam Suam Majestatem Regiam Clementissime indicta, congregati sunt, Benignissime significandum, *Primo*: Altefatam Suam Majestatem Regiam non dubitare, ex tenore Regalium Literarum, Benignam Ejusdem intentionem, ac publicati, et instituti moderni Generalis Conventus, seu Diaetae rationem mentionatis Dominis Statibus et Ordinibus luculenter perspectam jam esse, qualiter nimirum Summefata Sua Regia Majestas post obitum Serenissimi condam Principis Domini *Leopoldi II.* Electi Romanorum Imperatoris, ac *Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, et Sclavoniae, Galliciae* item, et *Lodomeriae* Regis Apostolici etc. Genitoris Sui desideratissimi, qua juxta Successionis Ordinem libero Principis et Statuum arbitrio in Articulis primo et secundo Generalis Regni Hungariae Diaetae in Anno 1723. conclusae, stabilitum, Altefato gloriosae memoriae Genitori Suo in isto Hungariae Regno, ac Partibus eidem adnexis legitime successisset, volensque Regimen Suum a
fi.

fideli Legum, de Regia Successione sancitarum, observamine auspicari. *Secundo*: Regiam primum Inaugurationem Suam ad mentem positivarum praelibati Regni Hungariae Constitutionum instaurandam, Coronationemque solenni ritu peragendam benigne decrevit: Diploma Regium in conformitate Articulorum secundi 1715., item primi et secundi 1723., nec non primi et secundi 1741., demum primi et secundi 1791. Annorum suprafatis Dominis Statibus et Ordinibus Regni, datura, et Juramentum quoque in ea, qua a Majoribus Suis depositum fuit, forma praestitura.

Tertio: Cum urbarialis regulatio sub Regimine Suae Majestatis piaeremini-scentiae Imperatricis ac Reginae Apostolicae *Mariae Theresiae* introducta per Articulum 35. novissimae Diaetae in qualitate interimalis provisionis eousque, donec in rem hanc diaetaliter aliud constitutum fuerit, tam quoad ipsas praestationes urbaniales, quam et concomitantem urbanialiter definitam Rusticorum a Dominis suis terrestribus dependentiam, horumque vicissim in Rusticos jurisdictionem, et activitatem usque Comitibus Anno hoc currente celebranda, absque ulla exinde contra Leges Regni fundamentales formanda consequentia stabilita habeatur, objectum attamen hoc velut una cum aliis in Articulo 67-mo Anni 1791. declaratis, ad Deputationes Regnicolares relegatum, nondum ita praeparatum esse comperiatur, ut circa illud stante hac Diaeta quid.

quidpiam constitui valeat, Sua Majestas Sacratissima Benignam Suam Voluntatem Dominis Statibus et Ordinibus declarat, ut provisio eatenus in praecitato Article 35-to 1791. facta, porro ad futura Regni Comitia Lege publica extendatur. *Quarto:* Cum Diaetaliter agnitum jam existat absque validiore, et regulata Militia pro omni eventu intertenenda, etiam hoc Hungariae Regnum sufficienter defendi, illamque sine stipendiis subsistere, haec vero sine contributione comparari nequire; hinc Summefatam Suam Majestatem Benigne cupere, ut quoad quantum auctionale, de quo in Diaeta Anni 1765-ti conventum fuit, deinceps quoque praestandum Domini Status et Ordines in hisce Regni Comitiiis deliberent, ac convenientem desideriis Suae Majestatis faciant declarationem.

Az 5-dik pont — mellynek oda megy-ki az értelme, hogy a' melly adótságokat, az ő Eelsége örökös Német Tartományjaiban tesznek a' Magyarok: az illyen adótságoknak ki fizetését (melly a' Nemzet kreditumát (hiteles voltát) nagyon neveli) kötelesek legyenek ezentúl elközleni a' Magyar Törvénysszékek is — a' mai Tóldalék-árkusnak utolsó levelén találtatik.

Veszprém Vármegyének *Réde* nevezetű helységében, olly szörnyű felhő-szakadás lett Jünius' 3-dikán az alatt, míg a' Nép a' Templomban vólt, hogy a' gyengébb házaknak tsak a' helyek maradt, mind el-hordta a' sebes ár-víz, valamint sok ólakat is, a' benne vólt sertésekkel együtt. Egy szomszéd

széd helységbéli Affzony, oda által talált lenni ez nap *Rédén*, 's midőn látná a' veszedeelmet, sietett haza, valamint tsak sietetett; de meg-esett néki szegénynek, mert két magzatjaival együtt fel-kapta a' hirtelen meg nevedezett viz, 's vitte. A' gyermekeket szerentséssen ki-szabadíthatta az édes Attyok; de az Affzony belé holt a' vizbe. Hasonló szerentsétlenség érte az *Affzonyfai* Tisztartónét is: mert a' mint haza felé utazott volna Férjével együtt, Gróf *Eszterházy János* ö Nságának *Szombat-helyi* jószágából, el-kapta a' viz mind lovastól együtt a' szekeret, a' mellyen ültek. Maga a' Tisztartó, a' Kotsissal együtt meg menthették a' magok életeket; de az Affzony és a' lovak a' vizbe vesztek.

Új veszteségeik a' Frantziáknak.

Néhai Gróf *Eszterházy Imre*' Huszár Regementjebéli Fő Strása - Mester *Stephais* Úrnak meg-vitték Májusnak 26 dikán a' hírét, hogy a' Frantziák, *Rocheport* nevezetű helységében a' *Lüttichi* Püspökségnek jó rakás zabot vásárlottak öszve, 's már zsákokra is kezdték töltögetni az említett napon. Felkerekedett tehát hirtelen egy tsomó Magyar Lovassággal, 's véletlen ott termett *Rocheportban*. Nem vólt haszontalan fáradsága, mert 364 zsák zabot vitetett el onnan *Namurba*, 600 lázsis tallérral együtt, a' mellyen még több abrakot akartak vásárolni a' Frantziák. — Májusnak 27-dikén, reggeli ötödfél órakor meg-indúlt *Lindsenér Oberster* H.

H. *Ligne*, ötven *Tyrolisi* Stuttzosokkal, öt Gránátéros Kompániákkal, és 42 *Blankenstein* Huszárokkal, 's *Conde* Várához nem messze lévő sántzát az Ellenségnek meg-támadta. A' sántzban mintegy három százig való Frantziák voltak, kik leg-ottan szaladásra vettek a' dolgot. A' mi Huszárjaink utánnok eredtek a' Frantziáknak, 's mind addig üzték, valameddig csak a' *Condei* ágyúk miá üzhették; az alatt a' Gyalogságunk le-rontotta a' sántzot. Ez alkalmatossággal 30-an estek el a' Frantziák között, 's hárman lettek rabokká. A' miéink között, eggy Ember vesztette életét, 's öten kaptak sebet.

Ezen történetek, az Udvar' részéről is közönségesekké tétettek. — Más tudósításokból azt olvassuk, hogy a' *Lüttichi* Pátrioták négy szekér puskával, 's negyven ezer kész pénz livrával kívántak kedveskedni *Frantzia Ország*nak; hanem a' mint *Valenciennes* Városa felé mentek volna a' szekerek: egynéhány Magyar Lovasok elő találták, 's a' magok Kormányozójokhoz vitték, ki is meg-visgálván a' dolgot, mind a' puskát, mind a' pénzt el-foglalta, Felséges Királyunk' számára.

A' *Lengyel Népnek*, az Ország' Naggyaihoz való indulatját, az új Konstitutió kormányozza. A' kik Baráti 's elő-mozdítói ennek, a' Fő Emberek között: úgy tiszteli 's kedvelli ő azokat, mint Haza' Oszlopait; de a' kik rontására járnak ennek, gyűlölségesek azok az ő szemei előtt, 's tüzessen fel van ellenek gerjedve. — Az
Or-

Ország - Gyűlés' Marsallját Gróf *Malachovsky Stanislaust*, tsak nem tenyerén hordozza, 's az Egekig emeli: mert tudja, hogy ez az, a' ki a' Királlyal együtt leg - többet munkálódott, a' *Lengyel* Közönséges - Társaság' új Polgári Alkotmányának fel - építésében, valamint leg - többet dolgozik most is annak fenn - tartásában. De, éppen más már a' sorsa a' Korona - Kántzelláriussának Gróf *Malachovsky Hyacintnak*, ámbár Öttse legyen is ez, a' tisztelt *Malachovsky Stanislausnak*. A' múltt hónapnak 24 - dikén t. i. reá ment a' Nép tsaportosan ezen említett Gróf *Malachovsky Hyacintnak* házára, a' midőn éppen nálla ebédelt volna az *Orosz* Követ, 's bé - verte az ablakait. Egy darab köre, a' melly bé - löketett a' szobába, következendő foglalatú írott papiros vólt kötözve: *Az ebédért, öszve - törtt ablakokat; a' Hazadrúlásért, istrángot. — Vilna Városa' Lakosinak is nagy gyanúságok vólt a' Livónia' Püspök Kossakovsky Úr ellen; azért is egy fejer pántlikát küldöttek néki, illy felül - irással: Konstitutzió, vagy halál. Illyetén pántlikát hordoznak t. i. mostanság a' Lengyel Pátrioták a' karjokon. Hogy ezen pántlikát el nem vette a' Püspök Úr: mindjárt lántzot készítettek számára a' pántlika helyett; mellyet hogy el - kerülhessen a' Püspök Úr: az *Orosz* földre vette által magát a' következendő éjtszaka.*

Az

Az *Oroszokkal* való Hadra nézve, sok nevezetes Végzéseket hozott a' múltt hónapban a' *Lengyel* Nemzet - Gyűlése. Májusnak 10-dikén meg - határozta, hogy a' melly károkat fognak vallani külön külön *Lengyel Ország'* Lakosi a' magok jószágaikban az Ellenségtől: mind azokat meg fogja téríteni a' Had után a' Közös. Társaság. A' melly Lengyelre ellenben reá bizonyosodik, az Ország' Törvénynei szerént, hogy ő Hazaáruló: az ilyen, kemény testi büntetéssel is meg büntettetik a' törvény' ereje szerént; 's a' míg életben lessz, mind addig, jószágainak jövedelme a' Státus - Kintstárába fog menni. — Májusnak 25-dikén, különösen végezett az Ország - Gyűlése, az ollyatén *Lengyelekről*, és *Kurlándusokról*, a' kik az *Orosz* Seregnél tartózkodnak; melly végzés szerént értésekre adatta nékiek, hogy kése - delem nélkül Hazájokba vissza - térjenek: különben úgy fognak tartatni, mint Haza' ellenségi és árulói; 's nemességeket, jószágokat, betsületeket, sőt *Lengyel* nevezeteket is el - vésztik. — Nagy jutalmak télettek fel azoknak, a' kik kézre keríthetik a' Haza' szökevény Fijait, akár elevenen, akár holtan.

Hogy az Ellenség, el ne vehesse maga szolgálatjára az ollyatén házi seregetskéket, mellyeket az Uraságok szoktak tartani *Lengyel Országban*, következő végzése által vette annak eleit az Ország - Gyűlése:

1.) Ezen Törvény' ki-adásának napjától fogva, tartoznak minden házi fegyveres Emberek, akármelly névvel neveztesse nek azok, a' Közönséges Társaság' szolgálatjába lépni, 's a' ki-nevezett Kormányozó Generálisoktól függeni. 2.) A' végre - hajtó (Királyi) Hatalom meg-parantsolta már a' Generálisoknak, hogy ezen Seregeket minél előbb magok kezek alá vegyék. 3.) Ha az illyetén házi Seregeket nem akarná oda adni az Urok, a' Haza' közönséges óltalmazására: le kell azokkal tétetni a' fegyvert, és a' forma - ruhát, de ezekért ki kell elégíteni a' Tulajdonost; a' fegyvert viseltt Embereket pedig haza kell küldeni a' magokéihoz. 4.) Ha a' fegyverekért nem akarna pénz - béli fizetést el-venni a' Tulajdonos, hanem azoknak természetes vissza-szolgáltatását kívánná: kötelező Irást kell nékie adni az eránt. Azonban 5.) a' házi Gárdákon (Testörzökön) kívül, más Lakosokat meg nem kell fofztani fegyvereiktől. 6.) A' melly Városokban, 's Helyiségekben a' bátorság kívánnya, leg-fellyebb 40 fegyveres Embert meg lehet hagyni óltalmúl a' Tulajdonosoknál. 7.) Ha találatnának ollyatén Urak, a' kik nem akarnák szép szerént által - adni a' magok Testörzöiket a' Közöns. Társaság' szolgálatjára: ezen esetre meg-engedtetik az erővel való bánás, melly minthogy illyen környül-állásokban meg-kivántatna: nem sértetnék-meg vele a' Nemzet' szabadsága. 8.) Vagynak ollyatén Földes - Urak, a' kik a' magok birtokos (házas tüzes) Jobbágyaikkal katonai

nai szolgálatot tétetnek. Ezen szokásnak, mától fogva vége lesz. Ezeket az Embereket, minekutánna le-tétetődött velek a' fegyver: haza kell küldeni, vagy pedig által kell őket adni fegyverestől együtt a' Köz. Társaságnak. 9.) Hogy minden tsendessen mennyen véghez, 's kiki által-láthassa ezen rendelkezéseknek szükséges voltokat, és annál inkább fel-buzdítottasson a' Haza eránt: tehát ezen rendelkezéseket a' prédikáló Székekből fogja el-olvasni a' Papi Rend a' Nép előtt. 10.) A' melly Nemes, hadi szolgálatot akar tenni maga jó-szántából: mától számlálva, négy heteknek el-folyása alatt jelentse magát a' Had - Kommissziónál. Maga tettzésétől függ, mitsoda Regementet válasszon, és mennyi időre kötelezze magát. 11.) A' Státus nem akarja, hogy ingyen szolgállyon néki valaki. Mindazáltal 12.) szabad akaratjában áll minden jó gondolkodású Hazafinak, egész katonai készülettel lépni, ha akar hadi szolgálatba. 13.) Ha valamely Ur maga is a' Sereg közzé áll, tulajdon Testörzőivel együtt: méltóságához, érdeméhez, 's a' magával vitt Testörzők' számához képest való tífztséget kap. A' Regementek' Zájzlói mellé különösen, elégedendő Katonaságot kell rendelni.

Magános Levelekből olvassuk, hogy 300 *Lengyel* Lovas, két ezer *Orosz* Kozákokkal szembe szállott *Ukrájniában*, 's azokat mind egy lábíg le-aprította. — *Litvánia*ban pedig ötven főből álló *Lengyel* Ka-

Katonaság meg-támadt 300 *Oroszokat*, 's 130-at vágott le közülök.

Pünkösti Királyság

vala *Jussuf* Nagy - Vezérnek *Konstántzinápolyi* Urasága. April. 3-dikán mene bé ő oda (a' mint jelentettük a' napokban) igen fényes pompával. Mintegy két héttel azután, tulajdon felséges személlýében el-ment a' Nagy - Úr, ezen nevezetes Embernek látogatására (melly le-botsátkozásához a' Nagy - Úrnak, ritka halandónak van szerentséje); sőt a' mi nagyobb, Attyának szóllította. De tsak hamar meg-változtak a' Nagy Úr gondolati, 's azokkal együtt *Jussuf* nagysága is. Mert Májusnak 3-dikán megjelenek nálla véletlen a' Nagy - Úrnak két Küldöttjei fényes nappal, fel-ültetik szegény fejét egy lóra, 's temérdek kísérők között *Balukli - Hán* nevezetű tömlöztbe viszik. — Ezen el-fogatás annál különösebb vólt, hogy a' Törökök' nagy böjtjökben esett, a' midőn ritkán szoktak történni az efféle dolgok. Vitetése közben, egy tsészét tartott a' maga képeére a' nagy Fogoly. Közönséges vélekedés vólt, hogy meg nem marad életben, mivel felette gazdag; de még is tsak megkegyelmezett néki most a' Nagy - Úr, és *Trebisonába* küldötte Kormányozónak; helyébe pedig egy 90 esztendő Embert választott Nagy - Vezérnek — *Mehlek Mehmed* nevezetűt — a' ki már három izben vólt *Belgrádi* Basa, és nevezetesen ezen folyó 1792-dik esztendőben is. *Belgrádból*, *Kajmakánnak* hivatott vala el, hanem tsak hamar kedvetlen-

lenségbe esvén, oda hagyta *Konstantinápolyt*, 's az Archipelaguson lévő *Mastix* vagy *Schio* szigetébe költözött. Onnan izitáltatott most ismét vissza, még pedig Nagy - Vezérnek. — Ezen példák is újra mutatják, hogy ámbár mindenütt forgandó a' szerentse' kereke; de csak még is sebesebben forog a' Diván körül, mint másutt.

A' Frantziáknak belső dolgaikról.

A' Király felől megént azt a' hirt költötték vala a' múltt Hónapban, hogy oda akarja titkon hagyni *Páris* Városát, Maga a' *Párisi* Polgár Mester is valósággal abban a' hiedelemben vólt, 's tett is alattomban rendeléseket a' Király szándékának megakadályoztatására. Értésére esvén ez a' Királynak, igen érzékenyen reá írt Máj. 3-dikán a' Polgár Mesterre, 's egyfzersmind olly ki nyilatkoztatást tett magáról, hogy mig *Frantzia* Országának belső, 's külső ellenségekkkel kell bajlódni: addig tudja, hogy a' fő Város az ő ki mutatott helye, mellynek Polgárira, és a' Nemzeti Testörzökre bátran meri magát bizni.

A' Polgári Hitet le nem tett Papokra nézve, kiknek számok reá megy húsz ezerre, azt végezte Májusnak 24-dikén a' Nemzet-Gyűlése, hogy ki kell őket küldeni az Országból.

A' *Prussziai* Királyról azt beszéllik, hogy tulajdon személlében is meg fogna je-

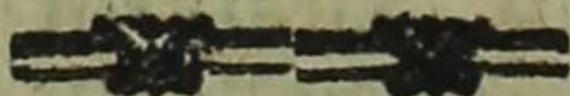

jelenni *incognito*, *Frankfurtban*, a' Tsászári Koronázás' alkalmatosságával.

Hertzeg *Csártorinsky*, *Bétsben* vagyon, mint rendkívülvaló Lengyel Követ, egynehány napoktól fogva, 's az ő Felsége' visszajövetelére várakozik.

Angliában, olly számmal jöttek ki mostanság az Ország' Konstitutióját érdeklő tüzes Irások, hogy a' Király egy intő Irást botsátott széllyel az Országba, mellyben azt köti szivekre minden Magistrátusoknak: hogy az említett motskos, és pártütésre indító Irásokat igyekezzenek elnyomni; az Irók' neveiket ottan ottan a' Minisztériumnak megküldeni, 's minden zenebonáskodásoknak eleit venni. — E' felett, olly rendelést is tett az Udvar: hogy a' nyáron által 7000 fegyveres Ember legyen táborban, pártütés ellen való prezervatívául. — Ezen tárgyakról való tanátskozás közben, úgy meg hasonlottak egymás között Kántzeliárius *Thurlow*, és *Pitt* Úr, hogy egyiket a' kettő közzül, t. i. *Thurlow* Urat, kéntelenítettett elbotsátani a' Király: mert *Pitt* Úr kereken megmondotta, hogy ő többé *Thurlow* Urral nem szolgál.

(Egy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak* Június' 12-dik
napján 1792-ben költt árkusához.

*Folytatása a' T. Theschedik Úr' 2-dik
Declarátziójának.*

VII. Praemia per frequentationem hor-
ti Practicò-Oeconomici diligentioribus Scho-
laribus concessa , nec non alia partim ex
cassa Scholastica , partim ex proprio meo
marfupio data , multum Industriam schola-
rium excitarunt adjuveruntque aedificii stru-
cturam.

VII. Accessit Synodalis adprobatio hujus
Instituti per deputationem Litterariam facta,
quae Actorum suorum N. 3. 4. 5. et sub
Litt. A. et C. Canone I. usque ad XIV.
Ideam Scholarum Industrialium praecise a no-
stra Schola Szarvasiensi desumtam exhibet
et adprobat: a quo tempore ferventiori stu-
dio Schola Industrialis a plurimis promove-
batur. (Vid. Acta Synod. Deput. Litter.)

Jam venio ad *media* , per quae hoc succre-
scens Institutum ad suam perfectionem
perduci , ac pro voto emolumentoque
patriae constabiliri potest ; haec enim
sunt verba Intimati Regii : ut hac occa-
sione supra memoratus supplicans audia-
tur , quam ratione huic Instituto tam
prospero cum successu ordinato , succur-

rendum cupiat. Ratio meo tenui videre est sequens :

I. Si docentes inferiores tanti constituentur penes hoc Institutum , ut 100 ad summum 150 scholares habeant suum proprium docentem , consequenter pro majori juventute minimum quatuor docentes illoentur : non enim unus docens satisfacere poterit tam amplae juventuti , quae ex 200, 300, 400, immo saepe 460 discentibus constat. Si quilibet docens habeat (vid. Planum) tria conclavia ; scilicet unum *Doctrinale*, in quo tradendas doctrinas uni subdivisioni scholarium proponat, dum interea reliquae subdivisiones in conclavi secundo *Industriali* sub Inspectione uxoris docentis vel unius Practicantis laborabunt. Absoluta subdivisione prima, succedet alia, et sic consequenter omnes suo ordine ex conclavi Doctrinali in Industriale transibunt, et vice versa ex Industriali in Doctrinale. Tertium conclave *Depositorii* nomine insignitum deserviet non tantum depositioni productorum naturalium, item librorum, scriptorum mapparum et manufactorum scolasticorum, sed etiam exercitiis scripturae, arithmetices, Geographiae et graphidis.

II. Si docentes Superiores, qui praeparandos instruent, etiam minimum quatuor constituentur, pro qualibet nimirum natione unus ; primus Hungarus, secundus Slavus, tertius Germanus, quartus Illyrius. Sic aemulatio excitabitur, et quilibet docens suae

suae Nationis practicantes melius perficere intendet.

III. Si Directori Politici hujus Instituti concedetur Jus, sub Inspectione Inclytorum Regni Dicasteriorum exercendum, cointelligenter cum senatu Scholastico locali.

- a) Methodum pro re nata perficiendi.
- b) Libellos doctrinales pro hoc Instituto elaborandi et introducendi.
- c) Disciplinam manutenendi.
- d) Oeconomiam Instituti dirigendi, et revidendi.
- e) Docentes formandi, et ex fomatibus probatos eligendi ac dimittendi.
- f) Senatus consultationes ordinarias et extraordinarias sub suo praesidio indicendi.
- g) Praemia distribuendi et Testimonia per docentes exhibenda subscribendi.
- h) Semestrales rationes faciendi, et ad Forum Superius expediendi.

IV. Si his docentibus sive ex fundo studiorum, sive ex alia quapiam Cassa titulo salarii in parato aere, inferioribus quippe docentibus singulo 400, Superioribus aequae singulo 800, Directori mille, et mensale pro accommodatione peregrinorum honorationum 200 Floreni, in summa 6000 Floreni annuatim exsolvantur, tumque omnis informatio per docentes hujus instituti, minimum domesticis, utpote qui Institutum fundarunt et aedificium struxerunt, gratuito praestetur. Meo tamen tenui Judicio longe consultius fuerit, moderata salaria docentibus in parato dare, ex gr. Inferioribus docentibus quatuor sin-

gulo per 200 Fl. Superioribus quatuor singulo per 400 Fl. Directori 600, mensale 200, quod facit in summa 3200 Florenos annuatim; sed ex omnibus laboribus Industrialibus, si non quintam, minimum decimam partem praemii loco accipiant ipsi docentes. Scholares minorum Classium peregrini annuatim non plus, quam 2 Fl. Practicantes vero majores vel Praeparandi pro annuo cursu non plus, quam 12 Fl. solvant, ex quo didactro medietas docentibus et Directori secundum proportionem fixi Salarii obveniat; medietas vero pro Instructione Bibliothecae, Camerae Naturalis et Productorum, item pro comparatione Machinarum oeconomicarum deserviat.

V. Si portio terrae experimentis oeconomicis destinanda excindatur; quo pertinet etiam Instructio horti Practico-Oeconomici Industrialis majoris, in quo quilibet docens, quilibet discipulus suam sibi pro cultivatione propria assignatam portiunculam terrae habeat, quo sic aemulatio in meliori cultura terrae excitetur et conservetur; ut hac ratione quam diversissima producta terrae ad oculum demonstrari, juvenus per cultivationem horti hujus ex sedentaria vita scholastica periculo morbi exposita recreari, ab otio et vitiis abstrahi, vires ejus per frequentiore quotidianam commotionem excitari, firmari, et per moderatos ætati accommodatos labores, tam animi, quam corporis latentes facultates evolvi ad habitumque conformari possint. Suam portionem cultivatam demum quilibet discens vel docens in discessu

su ex Instituto licitando vendet, et decimum quemque grossum Instituto relinqueret. Ut vero Communitas Szarvaschensis in excisionem hujus terrae tanto facilius consentiat, requirendum erit Inclytum Dominium Gyulense, ut portionem illam praedii Kondoros quam jam olim Szarvasienses Titulo Arendae possidebant, et ante biennium Enderidienfibus cesserunt, iterum recipiant, aut si hoc non successerit, minimum pars illa, quam Graecus Szarvasiensis Titulo Arendae solus tenet, sub eodem Titulo toti oppido Szarvas cedatur. Tandem:

VI. Si ad producta harum partium, ex gr. lanam, natrum, sodam, Sericum et multa alia, quorum Catalogum in opere meo; *Der Landmann in Ungarn*, was er ist, und was er seyn könnte, p. 103, 104. exhibui, per Industriam scholarium elaboranda, et in usus publicos tanto celerius convertenda, textura lanae secundum projectum Viennense Cunoldtianum (Incl. Commiss. praesentatum) per Inclytum Comitatum Békeschensem in Domo Commitatensi Militari, quae alioquin jam ab aliquot annis a potiori vacua stetit, et huic fini commodè inservire posset, instrui permitatur. Fundus pro comparatione 50 centenariorum lanae et omnibus huc pertinentibus Instrumentis, machinis et laboribus efficit secundum planum supra memoratum Cunoldtianum 4490 Fl. Requisita vero pro coctura natri seu sodae ad summum 1000

1000 Fl. In summa 5490 Fl. Hanc Summam si summus ac clementissimus terrae Princeps tanquam stabilem fundum Instituti gratiose resolvere dignabitur, prout firmissime speramus, tum quidem nihil amplius super futurum esse videtur, quod a benevolentia benignissimi terrae Principis circa hoc Institutum publice adjuvendum desiderari possit. Ex productis namque hujus texturae, & juvenus scholastica praemia industriae suae accipere, et reliquis necessitatibus Instituti semper ex voto provideri potest.

Cum Communitas Szarvaschiensis in aedificium Instituti aliquot millia Florenorum partim jam impenderit: (Specific. horum sumtum Incl. Commis. Regiae est praesentata) partim in posterum etiam impendere velit: merito non ab hac sola, verum a Publico etiam, pro Instituto hoc subsidia expetuntur. Requiruntur vero adhuc, sive ex fundo studiorum, sive ex alio quopiam fundo ad salarilandos docentes minimum 3200 Fl. annuatim, ut jam supra N. IV. eosdem specificavimus. His 3200 Florenis accedant supra Puncto VI. a' Summo terrae Principe semel pro semper desiderati 5490 Fl. quam fere Summam ego ipse homo privatur (vid. Specif. Incl. Commissioni Regiae porrecta) in erectionem radicalis privati Instituti Practico-Oeconomici impendi. *Tandemque concentrentur vires hae ad succurrendum Instituto*, quod quasi ex nihilo cura et sumtibus unius hominis, unius Communitatis, auxiliante et benedicente Domino, pro bono publico patriae exsurrexerit; habebit profecto Hun.

Hungaria Originale Instituti Practico-Oeconomico-Industrialis, cui simile Europa vix ac ne vix quidem hucdum ostendere potuit.

Facient, certo confido, facient etiam Inelyti Status et Ordines Hungariae, quos hic solenniter, sed omni cum submissione compello, facient et Magnates et Nobiles Hungariae aliquid pro incremento hujus in gremio sui nunc nascentis Patriotici Instituti, in quo non tantum futuri Scholarum docentes, sed et Curatores, Directores et Praefecti recentioris emendatae Oeconomiae formari, immo ipsi etiam Magnatum et Nobilium filii in recentiori Oeconomia parvis sumtibus multum proficere poterunt.

Sed audio, nisi fallor objectiones et exceptiones nonnullorum: Estne Oppidum Szarvas commodus locus pro tali Instituto Practico-Oeconomico-Industriali? suntne domus et hospitia pro discentibus commoda? poteritne victus, amictus haberi? Resp. si novum examen apum in alveario vacuo per concentratam tam parvulorum operariorum Industriam, 3000 optime dispositas cellulas intra 24 horas exstruere potest, si easdem cellulas post aliquot dies dulcissimo melle adimplere novit animalculorum admiranda, sed et nobis imitanda industria; quid non faciet tot mille Szarvaschiensium incolarum ad hunc finem jam excitata, jam praeparata eoque directa Industria? Ecee! parati sunt opulentiores hospites nostri ex solidioribus materialibus domos struere, quamprimum necessitas fuerit, hospitia peregrinis discentibus

tibus parandi. Sed interea et ego ipse, et docentes novi Instituti hospitio et mensa eo lubentius excipiemus ad nos adventantes prae-parandos practicoantes, quo commodior vobis per id futura est inspectio eorum in novo plane huic ipsi fini accomodatissimo aedificio Scholae Industrialis.

Oppidum Szarvas ex cineribus et rudibus antiquae civitatis et munitionis Saravas (vid. ej. duplex Ichnographica delineatio in Krakevitzii descriptione totius regni Hungariae, et huic alia adnexa: item Beati antecessoris mei vener. quondam Matthiae Markovitz in M. S. Commentarius de loco, in quo nunc oppidum Szarvas stat) ex cineribus et rudibus inquam hujus amplae Civitatis ac munitionis antiquae non ita pridem, anno videlicet 22. Saeculi hujus, sensim atque pedetentim exsurgere coepit; Anno enim illo vigesimo secundo, cum primi coloni nostri, quorum nonnullos non ita pridem ipse sepelivi, hic sedem figerent, praeter unicum fumosam casam Armeniacam et unum turcicum balneum, quod adhuc in littore Crysii adparet, hic nihil existit; at nunc jam post defluxum nonnisi 70 annorum, 149 opifices, 800 colonos, et prope 7000 animas idem alit oppidum. Detur Inclyta Commissio Regia, detur per Scholam Practico-Oeconomicam Industrialem calcar ad incrementum huic oppido, mox crescet et adolescet feliciter. Hujus rei evidentissimo exemplo esse possunt urbes Germaniae jam nunc splendidissimae, quae ante hos 30 40 annos adhuc nonnisi oppida vilia fuere.

Quid

Quid fuit Erlanga, cum Anno hujus Saeculi 43 inauguraretur? R. Fuit exigua civitas, in sabulosa inculta terra locata: quod ex Numismate in memoriam inaugurationis ejus adparet: quid fuit jam ante 25 annos, cum me per triennium aleret? quid est nunc? est una ex elegantissimis Europae Civitatibus, quam nihil nisi palaestra literaria, manufacturae et Fabricae ad hunc florem tam brevi tempore evexerunt. Quid fuit Göttinga adhuc A. 1734. cum immortalis memoriae Rex Britanorum Georgius palaestram litterariam eo collocaret? fuit vilis et exigua vix vicinis de nomine nota Civitas; et ecce! jam per studia recentiora, per manufacturas et Fabricas fulget inter primarias et celeberrimas Europae Universitates, ac civitates. Annon et nos Hungari haec exstantia Industriae exempla minimum sub finem Saeculi XVIII. imitabimur? — ?

Regerunt porro alii: Nonne hoc Institutum in Urbe aliqua, aut Civitate Hungariae primaria commodius, quam in oppido locari debet? R. Schola, in qua docentes pro scholis pagenibus et oppidanis, in qua practicantes pro Oeconomia rurali formandi sunt, meo tenui videre, in oppido potius quam in splendida civitate collocanda est; ne scilicet praeparandi et practicantes luxui, splendori et commoditatibus civitaten- sibus assvescant, ne habeant occasionem exorbitandi, neve mores suos corrumpant corpus et animum destruant. Verbo, ne postea, ubi ex schola in vitam publicam ruralem prodibunt, nauseent beatam illam ruricularum sim.

simplicitatem, quae a civitatibus certe exulat. Exulat omnino, quae Dei est gratia, exulat inquam in oppido Szarvas illa magnarum Civitatum corruptio, quae flagitiis varii generis juvenes enervat, et quam optimi parentes studiose juventutis, per saepe tantis sumptibus, tanto aere, cum tanto rei familiaris detrimento in civitatibus redimere debent. — Vidi propriis oculis in itinere meo Poedagogico, quod clementer indulgente Divo Leopoldo II. Augusto Rege, per varias provincias Europae institui, vidi immanem hanc in compluribus Urbibus morum depravationem. Stupui et exhorruui! Vidi enervata scelerata juvenilia instar pallidae mortis per plateas misere serpere: sed vidi etiam cum maxime animi mei voluptate in schola Schnepfenthalana, quam celeberrimus Saltzmannus in Principatu Gothano in vili quippe pagello non ita pridem erexit, vidi inquam juvenes sanitate florentes corpore integerrimo, exercitationibus continuis agili atque apto molestiis perferendis, naturae amoenitatibus laetabundos vacare, hilaritatem vultus, tranquillitatem animi usque ad admirationem praeseferre: atque ita haud parum in optimae causae Szarvasiensis Instituti coepta declarataque continuatione confirmatus sum. Non potui sane jam tum suppressere votum: utinam omnes nostrae scholae pro ruricolis atque oeconomis in pagis et oppidis ita adornarentur, ut illis similes et nos Hungari educare possemus florentes
ac

ac incorruptos in spem Patriae adol-
scentes.

Postremo audio unam adhuc objectio-
nem : Nonne hoc recens Institutum aliis
Scholis Protestantium nocebit? R. Si aliae
scholae Protestantium commoda hujus Insti-
tuti adoptare voluerint, tum quidem haec una
schola omnibus illis sane multum prodesse
potest; sin minus — o ruant cum antiquo
Schuendriano scholastico, quem barbaries an-
tiquorum Saeculorum genuit, ignorantia su-
perstitioque nutrit, et injuria temporum
hucdum conservavit; ruant inquam et —
corruant feliciter, exsurgent namque e fe-
licibus ruinis earum novae scholae ad
meliolem normam emendatae, et efflore-
scent cum neonata Szarvasiensi sorore in
spem, solatium et ornamentum nostrum,
Patriaeque certissimum incrementum. Dixi.

Appendicis loco, liceat Declarationem
hanc historica observatione illustrare. Ad
illos, qui praeterito Saeculo rem scholasti-
cam curae cordique habuerunt, referri suo
jure potest Comes *Stephanus Bethlen* de Iktar,
cujus filio *Stephano*, ut Patri scholarum in
Hungaria et Transylvania emendandarum
curam tanto studiosius commendaret; *Alber-
tus Molnár* vir celeberrimus libellum singu-
larem, quo consilia scholastica continentur,
sub Titulo *Syllecta Scholastica*, Heidelber-
gae 1621 inpressum et nunc jam rarissimum
dedicavit, ex quo non potest non tam sco-
pus

pus optimus, quam et singulare iudicium
 Collectoris seu Editoris perspicui. Tempe-
 rare mihi non possum, quin locum quen-
 dam libelli ejus memorabilem, huc adscri-
 bam: Ex fragmento Wilhelmi Zepperi L. I.
 C. IX. de Politia Ecclesiastica p. 15. ita ha-
 bet „Denique, quia non ad otium, quod
 multa vitia docet, ut est Sirac. 33. 28. 29.
 sed ad laborem, utque in sudore vultus sui
 vescatur pane suo, a Deo conditus est homo,
 exercitia etiam corporalia laborum, ut illis
 a prima ætate assuescant, et aliquando, ubi
 adoleverint, honestius sese abere et sustenta-
 re queant, prae manibus scholae hujus disci-
 pulo danda sunt, adeoque succisivis diei ho-
 ris vel ad opificium aliquod manuarium, vel
 nendum, aut fila ducendum, vel phrygioni-
 cam (serici texturam) vel pannos, praesertim
 lineos, texendum, vel ad hortensia, vel rem-
 culinariam, et his similia sunt, pro sexus et
 conditionis ratione, animum applicabunt. &c.“
 En scholam Industrialem!

Inter alia collectanea inest quoque li-
 bello de ratione instituendi puerum ab an-
 aetatis 6-to usque ad 14. Nicodemi Frisch-
 lini Commentatio, qui eam Francisco a Ba-
 tyán, Balthazaris filio, L. Baroni a Gyssin-
 gen, Németh Ujvár et Schleiningen Szolnok
 &c. dum An. 1584. per Hungariam iter fa-
 ceret, et Németh Ujvárini hospitaretur, pro-
 cul dubio scopo nobilissimo dedicavit.

Num. 3.

Specificatio materiarum, quae Scholae
Szarvasiensi.

I. *Cum aliis Scholis sunt communes*, veluti cognitio litterarum normalis, libelli lectorii normalis, lectio et explanatio, lectio diversorum manuscriptorum exercitium in scriptura, arithmetica, in et sine tabula, dicta Scripturae Sacrae, aliaeque praevie explicatae breves et nervosae Sententiae, elementa Institutionis in religione Christiana; breves et intellectui tenerae juventutis accomodatae preces et hymni, historia biblica. Omnia haec in hoc Instituto ad usum vitae transferuntur.

II. *Quae ei sunt propriae.* Exercitationes ad excitandam attentionem ex rebus quotidie et ubique obviis desumptae; exercitia corporis et animi virium circa labores puerilis industriae; historia naturalis, vel potius compendiosa et ad usum vitae adplicata descriptio operum Dei sub sensus tenerae juventutis cadentium; exercitia in componendis epistolis et aliis in vita communi obviis, Chirographis, contractibus, rationibus, praecipue vero in scribendis regulis diaeteticis et Oeconomicis praevie jam explicatis et adplicatis; historia biblica et ecclesiastica pragmatica brevis et succincta ad Reformationem et nostra tempora protensa, et ad usum vitae adplicata; regulae morum per certa pensa explanatae cum dicto scripturae

Sa.

Sacrae huc Spectante ; summaria eaque practica partium Oeconomiae pertractatio, ubi haec objecta Oeconomica 1) in Schola pertractantur, 2) in horto Practico Oeconomico Industriali discentibus ob oculos ponuntur, 3) tota eorum manipulatio manibus discentium tractabitur ; Dialogi tales elaborantur, in quibus, et antiquior, et recentior oeconomia vividissimis coloribus depicta, per duos scholares, et impugnatur et defenditur ; (Vid. N. 5. 6. 7. 8. Specimina hujusmodi Colloquiorum hungarica) historia Patriae brevis et succincta nostri cum primis temporis ; Geographia Patriae a loco illo, in quo Schola sita est inchoata, ad Comitatum eundem extensa, et sic ad patriam ejusque praecipua producta dilatata ; preces ex tempore ad quamcunque necessitatem vitae adplicatae ; exercitationes in cantu et sacro et populari (Volskslieder) Lusus gymnastici litterarii, Industriales ; ex gr. lusus geographicus, planetarum, productorum, et exercitia nonnullorum in organo.

* * * * *

El-adó Serföző-Ház Esztergomban.

Ezen folyó 1792-dik esztendőben, a' jövő September Hónapnak második napján délutánni két órakor, dob-szós kotyavetyére fog botsáttatni Nemes Szabad Királyi Esztergom Városának Serföző-háza, 's a' többet ígérőnek el fog örökös árron adattatni. Ezen Serföző-Ház kemény matériálékból épült, a' Ser, és pálinka főzéshez megkivántató minden szükséges készületek felaláltatnak benne. All az egész épület hat lakó szobákból, két konyhákból, ser és

pálinka főző helyekből, elégséges pintzék-
ből, tágas istallokból, és szinekből. Eggy
házi Kert, két Ház-hely után való szántó
földek, 's rétek, és eggy szürüs (szérüs)
kert, is járúlnak hozzája. Azt előre szükség
tudni a' vevőnek, hogy mivel a' Ser-főzés-
re való Királyi Justól meg nem folzthatja
magát a' Város: tehát a' ki meg-fogja venni
a' Serfőző-Házat: esztendőnként köteles lészén
illendő különös adót fizetni a' serfőzésért.
A' kinek illy fel tétellel kedve fog lenni
az ide való Serfőző-Háznak meg-vételéhez:
jelentse magát a' fenn említett esztendőben,
's napon ezen szabad Királyi Város Magi-
stratusánál.

Ki-adattatott Várofi Fő Notárius
Závody István által.

Propositiones Regiae.

Quinto: Conservatio Crediti Natio-
nalis et ipsa Justitia naturalis exigit, ut In-
colae Regni hujus Hungariae, Partiumque
eidem adnexarum cujuscunque status et con-
ditionis, qui in Provinciis Suae Majestatis
Sacratissimae haereditariis Germanicis, seu
paratas pecunias mutuo, seu merces, aut
alias quascunque res ad creditum accipiunt,
seque Judiciis earundem Provinciarum vel
scripto, vel facto sponte subjiciunt, Jurisdi-
ctionem fororum ejusmodi agnoscere, sen-
tentiamque ab iisdem recipere teneantur.
Jurisdictionesque Hungaricae promptam ea-
rundem sententiarum executionem procurent,
id quod eo magis necessarium est, quod
secus bonae fidei Creditores in haereditariis
Provinciis Germanicis degentes, qui Juri

Gentium, & naturae innixi, spontaneas ejusmodi obligationes non modo per Debitores observandas, sed & per Fora Judiciaria Hungarica promptam in executione Sententiarum assistentiam praebendam firmiter sibi persuasum habent, experientia attamen teste ob denegatas passim per Jurisdictiones Hungaricas executiones, effectum Sententiarum consequi nequeunt, ad praecavendam eorundem damnificationem, & elusionem eatenus cum gravi Crediti Nationalis Hungarici detrimento publice cautos reddere oporteret. Ad antevertendum proinde hoc, Altetata Sua Majestas Sacratissima, Dominos Status & Ord. Benigne hortatur, ut pro gravitate rei, objectum hoc stante hac adhuc Diaeta in Deliberationem assumant, et cum hanc in rem per piaae reminiscentiae Imperatricem, et Reginam Mariam Theresiam Anno adhuc 1779. Die 31. ma. Decembris certa norma per universum Regnum, Partesque eidem adnexas circulariter publicata, in Bonum unice Regni, et Commericii incrementum constituta fuerit, hanc ipsam debite expendant, ac ita parte etiam ex sua eo collaborent, ut eatenus id, quod aequitati, et Justitiae congruere, inque Commodum et Emolumentum Regni deservire communi Suae Majestatis Sacratissimae, et Dominorum Statuum et Ord. Regni Consensu adinventum fuerit, per condendam Legem publicam constituatur.

Et haec sunt, quae Sua Regia Majestas Dominis Statibus et Ord. Benigne proponenda duxit, quibus Gratia Sua Regia Clementissime, ac Jugiter propensa manet.

Per Sacram Regiam et Apostolicam Majestatem, *Budae* die tertia Mensis Junii 1792. *Josephus Nagy* m. p.

Magyar Hírmondó.

Költ *Bétsben*, Szent Iván-Havának (Júniusnak) 15-dik napján, 1792.

Hogy a' mi Udvarunk, és a' *Porta* részéről való Kommisszáriusok, második Üléseket tartották már a' múltt Hónapnak 30-dikán *Kladuschhoz* nem messze, *Török Horvát Ország'* azon részeinek meg határozása eránt, mellyeknek a' *Szisztovi* Békesség-Kötés szerint, által kell jönni a' *Magyar* Koronához, és hogy e' dolognak jó ki meneteléhez már akkor egész reménység vólt. — Hogy *Anglia*, tökéletes Neutralitást (részre nem hajlást) fog tartani, 's tartani a' maga Alattvalóival, *Frantzia* Országra, és az *Ausztriai* Háza nézve, az ezek között folyó Had alkalmatosságával. — Hogy *Szárdinia*, el nem múlat kardot rántani *Frantzia* Ország ellen, és hogy a' *Nápolyi* Udvar is alkalmas tengeri erővel akarja segíteni ezen fel-tételében *Szárdiniát*. — Hogy a' *Prussziai* Király meg indította már Jun. 6-dikán a' *Rajna* mellyéke felé, a' *Frantziák* ellen rendelt Seregeit; valamint *Lengyel* Ország szélei felé is Jun. 8-dikán 25000 fegyveres Emberét. — Hogy a' *Hessen-Casseli* Landgráf 12 ezer Katonáival állott ki, a' maga birtokainak, 's a' szomszéd *Német* Tartományoknak, a' *Frantziák* ellen való óltalmazására. — Hogy az *Oroszok* mind inkább inkább igyekeznek bellyebb

nyomúlni *Lengyel* Országba: de a' *Lengyel* Katonaság tüzeffen ellenek áll. — Hogy a' *Lengyel* Ország Gyűlés igen hathatós feleletet adott az *Orosz* Manifestumra. — Hogy *Párisban* újra *Kurutz* Világ akart támadni, melyre nézve Májusnak 28 dikától fogva, ezen Hónapnak első napjáig, éjjel nappal egyre tanátskozott a' Nemzeti Gyűlés; 's a' *Párisi* Polgár-Mestertől is mindennap tudósítást kívánt a' Város' állapotjáról. — — Ezek, 's más ezekhez hasonló tárgyak, mind olyanok, a' melyekről rész szerént magános Leveleink, rész szerént más hiteles Tudósítások után, bővebben emlékeztünk volna most; hanemha annak meg gondolása: hogy *Magyarok vagyunk*, 's *Magyaroknak* *irunk*, *Budára* nem függesztette volna velünk fő figyelmettségünket. Hozzá kezdünk tehát, azoknak környülállásos, és reménységünk szerént kedves elő-adásához a' melyek *Ferentz* jó Királyunk' örvendetes meg-koronáztatását illetik:

A' Koronát, szokott tartó helyéből a' Kir. Palotába vitték Jun. 3-dikán, hogy felpróbálhassa előre, és ha kívántatnék, maga fejéhez alkalmaztathassa azt ő Felsége, a' a' béllésének változtatása által. Júniusnak 5-dikén, délut. 5 és 6 óra között el vitetett a' Korona a' K. Palotából a' néhai Francisk. sok' Templomába, úgymint a' melyben más nap meg-koronáztatandó vala ő Felsége. Az el-vitel' pompája ebből állott: A' Láda, melybe vólt zárva a' Korona, fel-téteget egy hat lovas udvari hintóra. Ez előtt lovaglottak: a' *Kún* és *Jász* lovas Sereg, a'

Pest

Pest Vármegyei Zászló - ally , más Nemesek, és Mágnások , az Ország' Zászlós Urai (Barones Regni) , és Nádor - Ispány ő Kir. Fő Hsége. Körülötte a' hintónak gyaloglottak: a' Ns Testörzök, a' *Budai* Tanács, udvari Inasok, és 40 gyalog Katonák. Követték a' hintót: az e' végre ki - rendelt Kommisszáriusok, és még más Méltóságok is. A' *Budai* és *Pesti* forma - ruhás Polgárság, sorokat formált a' Kir. Palotától fogva, a' Franciskánusok' Templomáig. Elérkezvén a' Templomhoz, le vétetett a' láda, mellyben volt a' Korona, a' hintóról; 's bétetett a' kis Kápolnába; és minekutánna reá ütötték volna petsétjeket a' ládára a' Nádor - Ispány, és a' két Korona - Örzök: magához vette a' Kápolná' kulcsát az öregebbik Korona - Örző Gróf *Keglevits József* ő Excell. ja.

A' Koronázás napján, jókor reggel felgyülekeztek a' Franciskánusok Templomába, mind azok a' kiknek bilétjek volt. A' mind két nemen lévő főbb Uraságok, felettedrágá ruhákban díszeskedtek. — A' T. Papi Rend is meg jelent a' Templomban ő Felségének el fogadása végett. — Nádor Ispány ő Királyi Fő Hertzege, számos Méltóságokkal együtt a' Királyi Felség szállására ment 8 óra előtt, a' honnan csak hamar, következő fényes pompával lett a' menetel a' Franciskánusok Templomába. Egy tsomó lovas Katonaság után mindjárt elől lovaglottak a' Kir. botos szolgák (*Einspannier*) és Udvari Furirok. Követték ezeket gyalog a' Házi Huszárok; az Uraságok;

és az Udvar Inassai: 's az úgy neveztetett Udvari Nemes Iffjak. Ezek uián lovaglottak: a' *Jász* és *Kun* Sereg, a' *Pest* Vármegyei Zászló-ally; továbbá más Nemesek, Mágasok, Kamarás Urak, Titkos Tanácsosok, Ministerek, a' Sz. István, és M. *Therésia* Rendjeinek Vitézei, kik között vólt H. *Kóburg* is. Annakutánna: a' Magyar Herold; a' Magyar Udvari Mester fekete páltzával; a' Nádor Ispány; a' főLovászmester hajadon fővel, 's kezében meztelen paltost tartva, *Ferdinánd* és *József* Fő Hertzegek, és maga a' Királyi Felség, ki is mindeneknek szemeit magára vonta. Gazdagon ki varrott gyönyörű arany matériából készült Magyar ruha vólt rajta, 's kalpag a' fejében. Mellette lovaglott a' Magyar Gárda Kapitánya, körülötte gyaloglottak melleleg, és hátúlról, 12 Ns Testörzök, és a' *Budai* Tanács hajadon fővel. Ő Felsége után lovaglott a' Magyar fő Kamarás; és a' Kir. Ns Testörző Sereg. Be fejezte ezen pompás sort, gyalog, és lovas Katonaság. Harang szó alatt 's Katona sorok között vólt a' menetel.

Az Érsekek, és Püspökök, drága vetsernyés ruhákban, 's fel tett püspöki süvegekkel várták ő Felségek' érkezését a' Templomban. A' Templom' első ajtajánál, a' *Kalotsai* Érsek által fogadtatott ő Felsége; a' Templomba menő egynehány léptsök' végénél pedig a' Primás által, ki is minekutánna oda nyújtotta volna tsókolni a' kis keresztet a' Királynak, meg áldotta ő Felségét szentelt vízzel. Ezután a' Primás, a' körülötte lévő Püspökökkel együtt, a' nagy Oltár eleibe ment,

ment, 's fel vette magára a' mise - mondó ruhát; a' Király pedig, a' Templom' bemenetelénél lévő, 's bal kéz felől fekvő kis Kápolnába tért, és ott mulatott addig, míg az ő Felségét vezető sor, a' bé vett szokás szerént rendbe szedte magát. E' meg lévén, kezdődött az indulás, a' nagy Oltár előtt készült Trónus felé. Elöl mentek azon Méltóságok, kik a' Király előtt lovagoltak volt, a' Templomba lett jöveletekor. Követték ezeket: a' Magyar Koronához tartozott vagy tartozó Tartományoknak zászlóit vivő Grófok, és Nemesek. A' zászlók, különböző színű damastból készültek; nevezetesen a' *Magyar Országi*, fejér színűből. — Egyik oldalakon a' Zászlóknak, szemléltettek külön külön, az említett Tartományoknak tzimereik; úgymint: *Bulgáriáé, Mólaváé vagy Kumániáé, Szerviáé, Lodomeráé, Gallitziáé, Rámáé, Slavóniáé, Horvát Országé, Dalmátziáé, és Magyar Országé.* A' másik oldalára pedig minden Zászlónak e' volt írva deákúl: *Ferentz, Magyar Ország' Királya'vá koronáztatott Budán, Júniusnak hatodikán 1792.* — A' Zászló - vivők után, következett a' *Magyar Hérol*d, kinek mellyjét és hátát az Ország' tzimerei, fejét pedig, bokros strutz - tollakkal ékesítettetett kalpag fedték. Kezében egy meg aranyozott rövid páltzát tartott, melylyen, fellyülről egy ki - faragott fenn - álló kéz - fő, és egy vár - torony szemléltetett. — Továbbá: az Ország' Zászlós Urai vitték a' Kir. Jegyeket, úgymint: a' Fő Kamarás egy jó forma nagyságú Pátriárkhai Keresztet; a'

a' Fő Asztalnok (Pincernarum Regalium Magister) a' Sz. István' Kardját; a' Tárnok Mester a' kisebb Keresztet, melyet deákul *Paxnak* neveznek; *Horvát Ország'* Bánja, az Arany Almát; az Ország' Birája a' Kir. Páltzát; a' Nádor-Ispány a' Magyar Koronát. Ezen említett Fő Személyek, mind aranyos párnákon vitték a' drága Jegyeket. A' Fő Lovász Mester' képét viselő Méltóság, hajadon fővel vólt, 's kezében mezítelen pállost tartott; az Udvari Mester pedig egy hosszú fekete páltzát. Ezek után mentek *Ferdinánd*, és *Jósef* Fő Hertzegek, drága magyar ruhákban. Mindjárt utánnok, 's ő Felsége előtt, az Apostoli kettős nagy Keresztet vitte *Keglevits* Püspök. Jobb felől ment ő Felsége mellett a' *Kalotsai* Érsek; bal felől pedig az *Egri* Püspök, kik az egész tzeremonia alatt is mindenkor mellette maradtak ő Felségének. Jobb felől ment a' Király mellett, a' Gárda-Kapitány is. Mind oldalaslag, mind hátúlról körül vólt vétetve ő Felsége, a' magossabb Testörzők által. — Dob 's trombita szó alatt ment végbe ez a' rövid menetel, veres, zöld, és fehér színű posztón, mellyel bé vólt vonva a' Templom' pádimentoma. El-érvén ő Felsége a' Trónushoz, bé-ült abba. Eleibe a' K. Jegyek' vivői, mellé a' *Kalotsai* Érsek, és *Egri* Püspök, háta megé pedig a' Fő Kamarás, az Udv. Mesterek, és a' Testörzők' Kapitánnya állottak.

(Itt, kéntelenítettünk félbe szakasztani Elő-adásunkat, hogy minél előbb közölhesük azon szívre ható Beszédét ő Felségének,

nek, mellyet tartott Jun. 3-dikán az Ország Rendjeihez ; továbbá, a' Kötés-Levélnek (Diplomának) 5 Tzikkelyeit is, és az Esküvés formáját, mellyet nagy fel szóval mondott el ő Felsége, a' maga meg koronáztatása napján a' Kaputzinusok Templománál. A' mostani Felség' Diplomájának, a' boldogult Királyéval való egybe vetése, mindjárt meg mutatja, mitsoda óhajtott változásokat tett *Ferentz* Királyunk ez első és ötödik pontban)

Ő Felségének, a' Rendekhez tartott
Beszédje:

Orbatus nuper Patre optimo, venio in medium Dominorum Statuum, ut adflicto cordi, novo vulnere, per amissam hisce diebus dilectam Matrem saucio, lenimen apud eos potissimum quaererem, qui non modo Principibus suis fidem servare, sed Eosdem tenero etiam amore prosequi sciunt; Venio, ut Eidem Patri per Me, ac Dominos Status, quos Ille perinde Filiorum suorum loco habebat, perenne statuatur dilectionis Monumentum: quippe, ut quod Is in commodum totius Patriae moliebatur, cujusve per legatenus ordinatas Deputationes viam patefecit, supremam, ut primum temporis ratio admitterit, manum accipiat. Erit hoc novum, dum Legum, quarum Ille primus fundamenta jecit, sapientia, piis Ejusdem cineribus parentabitur, testandae gratitudinis genus; erit illud, et desideriiis meis, et dignitati Vestrae, et denique sano illorum, qui limites

tes libertatem inter, ac licentiam haud inorint, exemplo convenientissimum. Cupivissem ego equidem, ut grande hoc opus, a quo Posteritatis pendet beatitas, praesente adhuc Diaeta suscipi valuisset; sed quia me et Belli, quod Natio Gallica nusquam per me provocata, summa injuria adversum me susceperat, et aliarum Ditionum cum aditu Regiminis Curae urgentiores, ipsius denique Romani Imperii moderna ratio aliorum avocant, nunc de celeriori tantum hujus objecti determinatione prospiciendum nobis erit. Interea litabo Ego Legi, Sacram Coronam ad morem Divorum Majorum Ritu Legali summam, ac Fide, quam ab illo statim momento, dum Ordine Successionis, Gubernacula Haereditarii hujus Regni Mei, Partiumque adnexarum in manus meas delapsa sunt, jam alioquin animo meo gessi, in facie Populi enuncianda obstringam; id quod Domini Status et Ordines, e propositionibus meis, medio Cancellarii mei Hungarico-Aulici tradendis sunt plenius intellecturi.

A' Kir. Kötés - Levél' Tzikkelyei:

Primo: Quod praeter ab antiquo deductam Haereditariam Regiam Successionem, tam Coronationem ad mentem articuli Tertii Diaetae Anni 1791. quam reliquas universas, et singulas communes istius Regni Hungariae, Partiumque eidem adnexarum Libertates, Immunitates, Privilegia, Statuta, communia Jura, Leges, et Consuetudines, a Divis quondam Hungariae Regibus, et gloriosissimae Memoriae Praedecessoribus Nostris

stris hactenus concessas, et confirmatas infuturumque concedendas, et per Nos confirmandas (ad quas, et quae dicti Status, et Ordines, Formulam quoque Juramenti ad initium Decretorum Serenissimi olim Principis Domini Ferdinandi Imi gloriosae reminiscendae Antecessoris Nostri positam, extensam, et reductam habent) exclusam tamen, et semota Articuli Decreti Divi Andrae Regis secundi de Anno Millesimo ducentesimo Vigesimo secundo clausula incipiente; *Quod si vero Nos*, usque ad verba, *in perpetuum facultatem*; in omnibus suis Punctis Articulis, et Clausulis prout super eorundem usu, et intellectu (Salva tamen semper quoad ea, quae per Articulum octavum Millesimi Septinquadrages. primi excepta sunt, ejusdem Legis dispositione) Regio, & communi Statuum consensu Diaetaliter conventum fuerit, firmiter, et sancte observabimus, per aliosque omnes, et singulos inviolabiliter observari faciemus. *Secundo*: Sacram Regni Coronam juxta veterem consuetudinem ipsorum Regnicolarum, Legesque Patrias per certas de eorum medio unanimiter sine discrimine Religionis ad hoc delectas, et deputatas Personas saeculares in hoc Regno conservabimus. *Tertio*: Hactenus recuperata et exposit Deo adjuvante recuperanda quaevis hujus Regni, Partiumque ei adnexarum tenuta, et Partes ad mentem etiam Juramentalis Formulae praenotato Regno, et eidem annexis Partibus de toto reincorporabimus. *Quarto*: Quod in Casu, quem Deus procul avertere

ve.

velit, defectus utriusque sexus Archi-Ducum *Austriae*, praeprimis quidem a gloriosae reminiscentiae Proavo Nostro *Carolo Sexto*, dein in hujus defectu a Divo olim *Josepho Primo*, his quoque deficientibus, ex lumbis Divi olim *Leopoldi Primi* Imperatorum, et Regum Hungariae descendendum juxta etiam dictamen praecitatorum Primi, et Secundi Articulorum praefatae Diaetae Anni Millesimi Septingentesimi Vigesimali Tertii Praerogativa Regiae Electionis, Coronationisque antefactorum Statuum et Ordinum in pristinum vigorem statumque redibit, et penes hoc Regnum Hungariae, et praedictas Partes, ejusdemque antiquam consuetudinem illibate remanebit. *Quinto*: Ut supra Puncto Primo praemissum est, toties quoties ejusmodi Inauguratio Regia intra ambitum saepefati Regni Hungariae, successivis temporibus Diaetaliter instauranda erit, toties Haeredes et Successores Nostri futuri Neocoronandi Haereditarii Reges praemittendam habebunt praesentis Diplomaticae Assecurationis acceptationem, deponendumque superinde Juramentum. Nos itaque praedicta universorum Statuum et Ordinum Regni Hungariae, et Partium eidem adnexarum Instantia benigne admissa pro benigna animi nostri propensione, ipsisque benigne gratificandi voluntate, praeinsertos universos Articulos, ac omnia, et singula in iisdem contenta rata, grata, et accepta habentes, eisdem Nostrum Consensum benevolum, pariter et assensum praebuimus, et illos, ac quaevis in eis con-

ten-

tenta clementer acceptavimus, approbavimus, ratificavimus, et confirmavimus: Promittentes, et assecurantes Status et Ordines in Verbo Nostro Regio, quod praemissa omnia tam Nos ipsi observabimus, quam per alios fideles Subditos Nostros, cujuscunque status et conditionis existant, observari faciemus, uti vigore hujus Diplomatis Nostri acceptamus, approbamus, ratificamus, et confirmamus, atque promittimus; In cujus fidem, et testimonium Literas has manu propria subscripsimus, et Sigilli Nostri Regii appensione muneri fecimus. Datum in Arce Nostra Regia *Budensi*, die quinta Mensis Junii 1792, Regnorum Nostrorum primo.

A' Kir. Esküvés' formája:

Nos Franciscus Dei Gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae etc. Rex Apostolicus, Archidux Austriae etc. qua praelibati Regni Hungariae, et aliorum Regnorum, ac Partium eidem adnexarum Rex, juramus per Deum vivum, per ejus Sanctissimam Genitricem Virginem Mariam, ac omnes Sanctos; quod Ecclesias Dei, Dominos Praelatos, Barones, Magnates, Nobiles, Civitates liberas, et omnes Regnicolas in suis Immunitatibus, et Libertatibus, Juribus, Legibus, Privilegiis, ac in antiquis bonis, et approbatis Consuetudinibus conservabimus, omnibusque Justitiam faciemus: Serenissimi quondam Andreae Regis Decreta (exclusa tamen et semota Articuli 31. ejusdem Decreti Clausula incipiente: Quod si vero Nos etc. usque ad verba: In perpetuum facultatem) observabimus; Fines Regni Nostri Hungariae, et quae ad illud quocumque jure, aut titulo pertinent, non abalienabimus, nec minuemus, sed quoad poterimus, augebimus, et extendemus, omniaque illa facie-

ciemus, quaecunque pro bono publico, Honore, et incremento omnium Statuum, ac totius Regni Nostri Hungariae juste facere poterimus; Sic Nos Deus adjuvet, et omnes Sancti.

Ferentz Királyunk által tétetett Arany-Sarkantyús Vitézeknek betses neveik, így következnek:

Gróf Vandernóth Ferentz, Gróf Cziráky Antal, Gróf Nádasdy Leopold, Seeberg Filep, Iffjabb Gróf Forgáts Miklós, Bárá Podmanitzky Sándor, Bedekovits Ferentz, Millos József, Bornemisza Mátyás, Cseh László, Névery Sándor, Kajdatsy Antal, Stefzl József, Iffjabb Horváth Zsigmond, Szerdahelyi László, Szentiványi Médárd, Nagy Ignátz, Nikolits János, Tökölyi Sabas, Szaplontzai Mihály, Strisits Filep, Justh György, Gludovátz József, Himmel János, Petrovsky Zsigmond, Késmárki József, Andrásy István, Tony Zsigmond, Zichi József, Fodor József, Végh Péter, Pongrátz Bóldisár, Vörös Ferentz, Rédey Lajos, Skerletz Adám, Jankovits János, Dravetzky József, Kazintzy Péter, Domokos Lőrincz, Gál Kristóf, Balogy Mihály, Hertelendy József, Gyürky István, Puky László, Lónyai Menyhárt, Fáy Abrahám, Márffy Leopold, Józsa Gábor, Edelspacher Zsigmond.

Felkelvén az Ebéda' Koron.napján, el-olvasattak azon Fő Személyeknek neveik, kik rész szerént Kir. Titkos Tanácsosi, rész szerént Kamarás Uri, és Dekretistái méltósággal tiszteltettek - meg a' Királyi Felségtől.

Titkos

Titkos Tanácsosokká lettek 14 en, úgy-
mint: Korona-örző Gróf *Keglevits József*,
Pétsi Püspök Gróf *Eszterházy László*, Vátzi
Püspök B. *Splényi Ferentz*, Zágrábi Püspök
Verhovátz Maximilián, Károlovitzi Érsek és
Metropolita *Stratimirovits István*, Fejérvár-
megyei Fő Ispány *Nádasdy Ferentz*, Posga
Vármegyei Fő Ispány Gróf *Erdődy József*,
Erdélyben fekvő Zaránd Vármegyei Fő
Ispány Gróf *Eszterházy János*, Gr. *Styrum*,
Gróf *Ráday Gedeon*, B. *Schilson*, Gr. *Csáky*
István, Ugotsa Vármegyei Fő Ispány Gróf
Teleky József, Selmecz Bányai Kamara-Gróf
Mitrovsky Károly.

Kamarás Urakká lettek 29 en, tudni-
illik: Gróf *Amade Antal*, Gróf *Andrássy*
Károly, Gróf *Barkótzai Ferentz*, a' Konsi-
liumnál Referendárius; Gr. *Barkótzai János*,
Gr. *Piatsevits Károly*, Gr. *Battyáni Kajetán*,
Gr. *Berényi György*, Gr. *Bethlen Ferentz*,
Gr. *Bethlen György*, Gr. *Berényi Zsigmond*,
Gr. *Csáky Imre*, Gr. *Draskovits József*, Gr.
Eszterházy János, Ifj. Gr. *Forgács Miklós*,
Gr. *Gyulai István*, Gr. *Gyulai Ferentz*, Gr.
Illésházy István, Gr. *Koháry Ferentz* Udvari
Titoknok, Gr. *Keglevits György*, Gr. *Koháry*
Miklós Vasas Lovas Kapitány, Gr. *Orsits*
János, Gr. *Pálffy Károly* *Erdődy* Huszár
Reg. béli Kapitány, Gr. *Szapáry Péter*, Gr.
Serényi Amand, Gr. *Lamberg József*, Gr.
Vojkovits, B. *Lusinszky József*, B. *Kemény*
László, B. *Vay Miklós*.

Dekre-

Dekretistákká lettek hatan, úgymint:
Gr. *Zichy Ferentz*, Gr. *Nádasdy Leopold*,
Gr. *Eszterházy Miklós*, Gr. *Kollonits László*,
Gr. *Battyáni József*, B. *Hunyadi József*.

Budáról, Jun. 11-dikén.

Tegnap, meg koronáztaték a' Felséges Királyné is. A' Házi Koronát, a' *Veszprémi* Püspök tette a' fejébe; a' Magyar Koronát pedig a' jobb vállára a' Primás, a' Nádor-Ispánnal együtt. Ezen a' napon, szép *Carossal* tartatott, mellyen az Udvar is megjelent. (Erről, mászor bővebben.) — Estvére, nagy tüzi mesterség volt; 's a' két Város is újra úgy ki volt világosítva, mint 6-dikon. — Júniusnak 11-dikén, nevezetes Gyűlés volt. Elsőben, számot adott Gróf *Szétsényi Ferentz* ö Excell. ja a' maga Követségéről, mellyet viselt az Ország' képében, a' *Nápolyi, Florentziai, Római, Mediolánumi és Turini* Udvaroknál. Sok *Éllyen* kiáltások váltották fel, az ö Excell. ja' Beszédét. — El-végeztetett az is, hogy Király ö Fsenek 50; a' F. Királynénak pedig 25 ezer aranyak adassanak Honoráriumúl. Primás ö Em. ja, arra ajánlotta magát, hogy míg az Ország a' Királyné' honoráriumát bé-szedhetné: kész lessz azt ö Emin. ája az Ország helyett most mindjárt le-tenni kész pénzül. Ezen nemes ajánlást, nagy örvendezéssel vette az Ország. — A' mióta *Pestre* érkeztek a' Ns Testörzök, minden nap hatvan aranyos ebédet szokott számokra készíttetni, Oberstlieut. *Eszterházy Miklós* ö Hertzege.

Ugy halljuk, hogy ö Felségek, Jun. 20-dika felé fognak *Bétsbe* vissza térni.

Fran.

Frantzia Országi új Anekdota.

Chabot nevezetű Tagja a' N. Gyűlésnek, panaszt tett Máj. 29-dikén közönségesen a' Gyűlés előtt, *Jaucourt* nevű tiszti Társa ellen; hogy ez őtet páltázással fenyegette. Nollza, nagy kiáltás leve a' Gyűlésben, hogy mindjárt árestomba kell küldeni *Jaucourt* Urat; hanem ez, azt hozta fel maga menttségére, hogy a' mit ő *Chabot* Úrnak mondott, tsak súgva mondotta ő azt, úgy hogy senki se hallotta. Helytelen dolgot tselekeszik azért *Chabot* Úr, hogy azt közönségesé teszi, a' mi tsupán kettőjük között esett konfidentziából (barátságos formán.) Ezzel a' mentséggel, megelégedett a' Nemzeti - Gyűlés.

Svéd Országi új Anekdota.

Midőn ítéletet hozott volna az Udvari Törvényszék *Ankerström*ről, a' ki meg-lötte vala a' Svéd Királyt III. *Gustáv*ot, azt is meg-határozta a' bé-vett szokás szerént, hogy ne az eddig való nemesi nevezete alatt ölettesék meg a' gonosztévő; hanem *Ankerström* helyett, *Jakobson* nevet tsinált neki az Attya' nevérol. (*Jakobson* t. i. annyit télsen, mint *Jákob' Fia*). — Midőn ezen végzés a' Kir. Fő Törvényszék eleibe ment volna, azt itélték ennek Polgár Tagjai: hogy ámbár Nemes is *Ankerström*, még is a' Familiája' nevével hallyon meg. Mert sok jóféle Emberek vagynak mind a' Polgári, mind a' Pór (Paraszt) Rendből *Jákobsón* nevezetűek. Ezeknek tehát igen nehezen fogna esni, midőn látnák, hogy a' Király' gyil.

gyilkosa, minekutánna nemességétől megfosztatott, 's a' Letsületes Emberek' száma között ki-rekesztetett: az ő nevekre bér-máltatott el. Ezen észre-vételt, helyben-hagyták a' Kir.Fő Törvényszék' Nemes Tagjai, 's azért is a' gyilkos, *Ankerströmi* nevezet alatt ölettegett meg, melly már akkor nem volt Nemes név többé. — Az ártatlan Familia, más nevet, és más tzimert nyer az újj Uralkodótól.

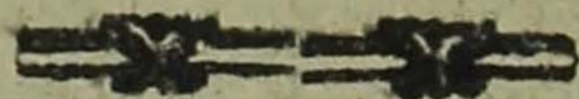
* *

* *

* *

Két érdemes Hazafiaknak tudósításai't *Vátzról*, és *Pápáról*, már egy hete, hogy meg-vagynak szedve; de ímé most se mehetének bé Hírmondónkba: hanem a' jövő Postán már ok-vetetlen fognak közöltetni. — Jelentjük ez alkalmatossággal újra is, hogy mi, nagy örömmel bé-iktatunk Munkánkba minden köz haszonra tzelező tudósításokat; hanem, ha ollykor egy vagy két postával el talál késni azoknak közönségesítések: ezt, ne a' mi nem-akarásunknak; hanem a' különbkülönbféle akadályoztató környűlállásoknak méltóztassanak tulajdonítani az érd. Küldők.

(*Fél árkus Tóldalékkal*)

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hirmondónak Június' 15-dik napján 1792-ben költt árkusához.

GYASZOS ÖRÖM,

az az:

A' Felséges Magyar Országi Királyi Ház' két Esztendők alatt váratlanúl meg-esett változásainak, 1792 dik Esztendő' 6-dik Hónapjának ugyan tsak 6-dik napján Budán valóságos örömrre való derülések.

Készítetett

Pozsonyban, Gubernát h Antal Professor Úr által. Szent János' Havának 4-dik napján 1792-dik Esztendőben.

Miscentur tristia laetis.

Ovid. 6. Fastor.

Fébus, Magyar Hazájának
Látván öröm tüzeit,
Fel-serkent, és bánattyának
Frissen törli könyveit,
Arany újjal mosdik tüstént,
Friss harmatot gyöngyöztet,
Hogy ébrednék én is, ő int,
Im' így szóllván kedveltet.
Arany-Idő Országunkba
Esztendeje! érkezett,
A' bú, 's bánat halmaiba
Halál nélkül kéretzett,
Vissza-tért Szent Koronának
Tárháza ki-nyittatott,
Tsillaga Valóságának
Nép előtt ragyagtatott.

P p p

E

E' Drága Kints , fogságiból
Hazájába igyekezett,
Hogy vitetnék Városokból,
Városokba kéretzett,
Bújdosástól bádgyatt Fejét
Hol nyugtatná, keresvén,
Erőszakos veszedelmét
Hogy' felejtne, törödvén.
Királyoknak Szent Királyja!
Néked hálá adassék!
Oh Tsudák' Nagy Alkotója!
Ma ditséret mondassék!
Mert általad meg-találta
E' Drága Kints Királyját,
És szív-töréssel meg-várta
Második LEOPOLDJÁT.
Múzsám illy szavakra ébredt,
Legeltetvén szemeit,
Hogy látna, 's hallana többet,
Széllyel vetvén füleit,
De Fébus el-ragadtatván,
Reám bízta Hárfáit,
Én ezekre el-bámúlván,
Így rebegém Lantjait.
Mi dolog e'? tám tsak játszol
Fébus édes Hazáddal?
Oh de nagyon tsalatkozol!
Hátrább mai nap' Hárfáddal!
Mert a' mint az Egek adták
E' Fő Kintsét Hazánknek,
Alig láttuk, el ragadták
Királyját az Országnek.
Ez Egek' Fő Ajándékja!
'S Édes Attya Népének!
Országunknak bölts Királlya!
'S Tüköre Felségeknek!

Igazságtól apadtt szemeit
 Bé-húnyá, és nyugovék,
 Ország', 's Arvák' panaszait
 Végezvén, el-aluvék.
 Azt tartván Felség' Tárgyának:
Békesség mindeneknek,
 Ha ezt adná az Országnek,
 Tagja lehet az Égnek,
 Azt vélvén, hogy elég légyen,
 Ha *Márs*, 's *Pállás* frigyet vet,
 'S így az Országgal jót tégyen,
 A' mint is sok jókat tett.
 Le-törlette billegjeit
 Nemes, 's Polgár-házoknak,
 Törvénytelen új jeleit
 Illy idegen fajzatnak,
 Tseh Inzserlér' nem méri már
 Magyar Nemes' fundussát,
 Mert van Törvény, 's igaz Határ
 Tudja kiki a' jussát.
 Búban pihentt Vármegyéknek
 Ösi hatalmat ada,
 Melly által az új Megyéknek
 Bútsuzások akada,
 Helyre tett Fő-Ispánnyait
 Uraltatta ezekkel!
 Hazánk' meg-tsonkúltt Törvénn'y'it
 Orvosolá ezekkel.
 Meg-halgatá jó Atyáknak
 Abban tett panaszokat,
 Hogy Fijaik az Annyoknak,
 Feleljenék szavokat.
 Észre vette, hogy tanulnák
 Magyar Ország' Törvénn'yét
 Oskolákban, és folytatnák
 Polgár, 's hadi esetét.

Almélkodva vólt illy gondja!
Ha ezeket tanulják,
Hogy' lehet hogy — Oh nagy Tsuda!
Annyok' nyelvét nem tudják?
Ha édes vólt Annyok' tejek,
M'ért szégyenlik nyelveket?
Nem vár talán nevelésjek
Idegen Mestereket.
Nem gátolom, szabad lészén,
Más nyelveket tanulni,
(Úgy mond) tudom sokat tészén,
Sokakkal szólni tudni,
De rendelem Tzékelessen,
Hogy a' Magyar Nyelv' fénnye
Vissza térjen, 's különössen
Légyen Magyarok' kénnye. —
Már most hidd - el én Fébusom,
A' ki eztet rendelte,
El - tűnt! nints Leopoldusom!
Az Ég fellyebb emelte,
Arván hagyta Koronáját,
Bátor lévén lelkében,
Másra bízta bölts Kormánnnyát,
Örvend már az Egekben.
Jaj már látom tsalatkozom!
Oda Kintsem, 's Reményem,
Jaj magam is el - távozom,
Mert él'tem tsak örvényem!
Nints már, ki vólt bölts Orvosod,
Magyar Haza! nints Atyád,
El - tűnt Leopold Királyod,
Arva Felséges Anyád.
E' magát, és Magzattyait
Im' ajánlja Fiának,
Ez, hallván Annya' szavait,
Ajúlt kezén Annyának.

Ki ne sirjon illy bánatnak
 Esetén, 's illy példának,
 Anya ajánlja Fiának
 Magát, 's Fia Annyának.
 Van még tehát, ha árva is,
 Hív Magyar édes Anyád,
 Van ennek bölts Hertzege is,
 Hidd - el lessz e' jó Atyád,
Ferentz Hertzeg ő Felsége!
 Lessz Törvényes Királyod;
Therésia Felesége,
 Lessz Anyád, nem Asszonyod!
 Oh irgalmatlan tsúf halál,
 Midőn Fébus így biztat,
 Akkoron ím' új tört talál,
 Mellyel új Gyászt okoztat,
 El - ragadá Nagy Királyunk'
 Vólt *Leopold'* Zálogát,
Mária Luist, Király - Házunk'
 Második nemző Agát.
 E' Nagy Felség, Hertzegének
 Kezeiben el - al'vék,
 Magzatit ajánlván Ennek,
 Híve után utazék,
 Jaj hát ismét Nagy *Ferentzünk'*
 Új nyil sérti szívedet;
 De meg - gyógyította Istenünk
 Egymást érő sebedet.
 Fogatos Imádságok
 Az árva Kis - dedeknek,
 Erős a' fohászzkodások
 Gyászba borúltt Népidnek!
 Imádkoznak, hidd - el Érted
 Húgaid, és Ötséid;
 Fohászkodnak hajtván térdet
 Nyílt szívű hív Magyarid.

Kik, hogy előbb el-érhessék
Gyászos örömök' tzeljét,
És kevéssé felejtessék
Szíveik' kettős nyilát!
Azon kérnek Nagy *Ferentzünk*,
Hogy sietnél *Budára*,
'S meg-jelennél Bölts Hertzegünk!
A' Szent Koronázásra.
Kettős Kereszt, Arany Alma,
'S vissza - tért Szent Korona!
E' Szent Istvánnak jutalma,
Hogy Fő nélkül ne volna,
Buda Várába tétetett,
Tárházában készen áll,
Nagy *Leopold* Atyád helyett,
Törvény szerént reád száll.
Tudják ezt a' Föld, és Szentek,
'S mosolyogva kedveznek,
Érzik a' virágos kertek,
Sok szín alatt nevetnek,
Az Ég szivárványra derül,
Hozván Békesség' jelét,
A' Duna dagad, és örül,
Fellyebb emelvén helyét.
A' *Titán* is lobogtattya
Örömében sugárját,
Szélnek ereszti, 's futtattya
Rózsá színű szép haját,
Zefirussal legyezteti
Fáradt Felségnek szívét,
'S a' Nézőkkel így győzteti
Öröm', 's Nap' erős hevét.
Noffa tehát hív Magyarok!
Mert ezek illy kegyesek,
Papi, Nemes, 's Uri Karok
Legyenek ma kedvesek,

Ki Koronát, ki az Almat,
 Ki a' dupla Keresztet
 Tartsa Királyok' Jutalmát,
 'S így hangozza *Ferentzet* :
 Ellyen *Ferentz* Új Királyunk!
Leopold' igaz Képe!
 Ellyen Királynénk, 's Asszonyunk!
 Ezt óhajtja hív Népe! —
 Mi pedig a' Magyar Nyelvben
 Allítsunk illy Verseket,
 A' míg tart a' Magyar Vérben,
 Aldja e' Felségeket.

A' *Komáromi* Evan. Sz. Ekklésia, követ-
 kezendő öröm-éneket zengedezett, *Ferentz*
 jó Királyunk' meg-koronáztatásának Innepén:
 Haza! vedd le a' gyász-ruhát! ditsérd a' Magyarok'
 Urát, ki bé-köté sebünket;
 'S meg-kettőzött bánatunkra, enyhülést nyújt siral-
 munkra, meg-vidítja szívünket!
 Kélzen vélzen ditsősségre, 's fényességre, 's
 nap-fényünket
 Fel-deríti reményünket.
 Alig vólt még Magyar-Népnek ez' Isteni remek
 Képnek olyan kettős siralma,
 Mint most, midőn jó Atyánktól, 's utánna kedves
 Anyánktól foszta halál' hatalma.
 Bánat szállott minden rendre, szíveinkre, hogy
 illy' korán
 Maradott Hazánk nagy árván.
 Második Nagy Leopoldunkat, e' ditső Napunk' 's
 Hóldunkat alig hogy esmérhettük,
 Csak derülttében vólt fényünk, már is el-tűnt szép
 reményünk, delét nem is érhattük,
 Atyánk 's Dajkánk el-tűnt el-hólt, mert szívünk
 vólt Leopold' kintse.
 Bánatunk' már ki enyhíttse?
 Van, 's lessz a' ki meg-enyhíti, fényes napunk' fel-
 deríti; mert nem felejtí Népét

A' Magyarok' jó Istene, ha szívünk bízik ő benne,
fenn - tartja köztünk Képét.

Szépen, épen Királyságra, Méltóságra el-készített

Ollyat, kit szíve szeretett!

Ferentz az, a' kit ő kedvelt, 's Királyi Székünkre
emelt, hogy Ifjú Atyánk legyen,

És a' sok keserűsége, segéllyen olly ditsőségre,
melly minket elől - vigyen.

Bátyját, Attyát im' fel-váltja, 's nyilván látja,
hogy a' Magyar

Jó Királya'hoz nem agyar.

A' ditső Magyar Korona, királyi bot 's arany alma
van már fején, 's kezében,

Magyar Királyok' palástja körül veszi mint egy bástya,
's ül Királyunk' székjében.

Atyánk, Dajkánk kíván lenni, 's velünk tenni
annyi jókat,

Adhat mennyi hites szókat.

Oh Uram! add Ferentzünknek, e' kedves Fejedel-
münknek Szent-Lelked' böltsességét!

Add néki Móses' hűségét, Tzírusnak túrhetőséget,
és Dávid' szelídségét!

Segélld, vezérld úgy folytatni, igazgatni or-
száglását,

Hogy senki ne lássa mássát.

Ifjúságát gyámolítsad, 's melléje magad állítsad
a' Jó - Tanátsosokat,

Hajtsad kegyes szívét hozzánk, hogy mint igaz és
hív Atyánk szeresse Magyarokat.

Engedd, tőled áldás szálljon, és fenn - álljon

Király - Házán,

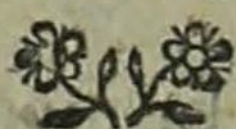
Népein, 's minden munkáján!

Hazánkat szárnyad fedezze, ellenségink' mellze üzze
karod, 's addj békességet!

Hogy Királyunk, 's Magyar Népünk mindenkor ál-
dottid legyünk, 's lássunk elől-menetelt!

Végre --- égre segélly minket Te népedet, 's
Királyunkat.

Add nyernünk boldogságunkat!

Magyar Hírmondó.

Költ *Bétsben*, Szent Iván-Havának (Júniusnak) 19-dik napján, 1792.

FERENTZ Királyunk' meg-koronáztatásának le-írását, most végre - hajtjuk; *Mária Theresia* Királynénk' koronáztatásának tzeremoniáját is közöllyük. Igyekeztünk azt az eleveniséget adni Irásunknak, hogy azzal még a' *Budán* jelen volt Érd. Olvasóknak is kedveket találhassuk:

Tsak hamar azután, hogy le-ült ő Felsége a' Trónusba, fel-kelt abból, 's a' nagy Oltárhoz járulván, meg-hajotta magát az Oltár előtt ülő Primásnak; azzal maga is le-ült egy székre az Oltár eleibe. Ekkor, meg-kérte a' *Kalotsai* Érsek a' Primást fel szóval a' Koronázás eránt, mellynek tzeremoniájához azzal kezdett Primás ő Eminenziaja, hogy a' *Pontifikále* nevű Könyvből a' Királyhoz szóló Intést el-mondotta. E' meg-lévén, az Oltár' felső léptsőjén egy párnára le-lérdepelt a' Királyi Felség, 's Vallást tett a' Katholika Hitről. Ez után, a' Primás' kezében lévő kis keresztet meg-tsókolta, 's le-jövéen a' gráditson, az azon alól lévő szönyegre és aranyos párnákra leborúlt, és mind addig le-borúlva maradt, míg a' Minden Szentek' Litániáját el nem mondta a' Primás, a' Püspökökkel, és még két Imádságot fejére nem mondott a' Királynak.

nak. Ennek végződésével, a' Nagy Oltár megé vezettetett ő Felsége, a' hol le vonatott tsizimája, és mentéje; a' dolmánya pedig hátúlról a' vállainál ki-füzetett, hogy meg-kenettethetnék a' jobb válla szent olajjal. Így el-készítve, le-térdepelt ő Felsége az Oltár' felsőbb gráditsára, és a' Primás által meg-kerettetett, némelly Imádságok között. Ennekutánna, ismét az Oltár megé vezet-tetett a' Felség, 's meg-törülgettetett a' sz. olajtól, mellytől a' Primás is meg-mosta ujjait. Ugyan az Oltár megett, fel-húzta ő Felsége a' Szent István' meggy színü haris-nyáját, és ez, egészen a' tzombjáig ért ő Felségének. Lábába vette a' fejer paputso-kat is, és félig illy formán öltözködve, tes-tének felsőbb részén pedig tsupán dolmány lévén, vissza tért a' Trónusba, le-térdepelt, 's reá adták a' Szent István' palástját, melly arannyal egyvelges, 's kékellő ibolya, és sárgás színü vastag materiából készült. Sok Szentek' képeik szemléltetnek rajta, irások-kal együtt. A' paláston fellyül, nyakába függesztettek ő Felségének a' Sz. István', és az Arany - Gyapjas Vitézek' Rendjeiknek Tzimereik. — Ezek, mind a' Szent Mise előtt történtek.

El-kezdödvén a' Nagy Mise, le-rakták a' Zászlós Urak a' Koronát, úgy nem külön-ben az Almat, Kardot, és Páltzát a' Nagy Oltárra. — *Epistola* olvasás után, ki indúlt ismét a' Király a' Trónusából, 's le-térdepelt a' Nagy Oltár' gráditsára, egy léptsövel fellyebb, mint a' meg-kenetés' alkalmatos-ságával; 's fejét a' Primás felé hajtotta. Ez, le-

le - vévén a' Sz. István' kardját az oltárról, ki - vonta azt veres bársony hüvelyéből, 's a' Király' kezébe adta, és eggy Imádságot mondott. Az Imádság után, vissza vette ő Felsége' kezéből a' mezítelen kardot, bétette azt hüvelyébe, 's fel - kötötte az ő Felsége' oldalára. Ekkor a' felsőbb gráditsra állván ő Felsége, a' Nép felé fordúlt, 's kihúzván hüvelyéből a' nagy pallost, három felé vágott vele keresztbe, annak jelentésére: hogy kész a' Katholika Vallásnak védelmezéséért fegyvert is rántani. Bé - tévén hüvelyébe a' pallost, le - térdepelt, a' midőn a' Nádor - Ispány, és Primás, fejébe tették a' Koronát, és a' Primás áldást mondott reája, 's a' Kir. Páltzát (Sceptrum) jobb kezébe adta, a' balba pedig az Ország' Almáját; a' pallost ellenben le - vette az oldaláról. Már ezentúl nem ment vissza többé ő Felsége a' kis Trónusba; hanem a' nagyobb Trónusba vezettetett, 's kísértetett a' Zászlós Uraktól, és Püspököktől, melly nagyobb Trónus, a' nagy Oltártól nézve, jobb felől való oldalában készült a' Templomnak, 's mintegy két lépésnyi messzeségre vólt a' nagy Oltártól, ugyan annyira a' kisebb Trónustól is. — Ezt a' rövid menetelt, eredetes Magyar Királyi ékességben tette ő Felsége. Korona vólt t. i. a' fejében, Királyi Páltza, és az Alma két kezében; rajta, Sz. István' palástja; lábain, Sz. István' harisnyája, és paputtsa. — Minekutánna bé - ült vólna ő Felsége a' Trónusba: háromszor kiáltotta a' Nádor - Ispány: *Éllyen*, mellyet az egész Gyülekezet utánna ekhózott, 's kívül meg-

vonattak minden harangok, és ki-sütögettettek az ágyúk. Azonban hozzá fogtak a' *Te Deum Laudamusnak* el-énekléséhez. Ő Felsége le-ült, 's a' Primás mellette imádkozott. Ezután Evangyéliom olvastatott, mellynek végezetével által adta ő Felsége a' Kir. Páltzát, és az Almát, az azokat tartani szokott Méltóságoknak (de a' Koronát megtartotta a' fejében), 's meg-tsókolta az el-éneklett Evangyéliomot.

A' *Credo* el-mondása alatt, ült ő Felsége. Az *Offertoriumkor*, a' nagy Oltárhoz ment, le-térdepelt, a' Primás' kezében lévő tányért meg-tsókolta, és eggy, ötven aranyat nyomó arany pénzt tett arra. Ezzel, vissza tért a' Trónusba. — A' *Sanczuskor*, le-vette ő Felsége' fejéről a' Koronát a' *Kalotsai Érsek*, 's a' Nádor-Ispány párnájára helyhette.

Az Úr' fel-mutatásakor mindnyájan le-térdepeltek, 's a' mezítelen pallos' és a' 10 zászlók' felső végeiket le-tartották a' föld felé, tisztelet végett.

Kommunióra, az Oltárhoz ment ő Felsége, le-térdepelt, 's fel-vette a' Primás' kezéből az Úr' vatsoráját, melly alatt ismét tisztelet tétetett, a' pallosnak, és a' tiz zászlóknak a' föld felé való le-tartásokkal. — Vissza térvén ő Felsége a' Trónusba, fejébe tették a' Koronát a' Nádor-Ispány, és a' *Kalotsai Érsek*. Szent Mise után, a' Szekrefztyébe ment ő Felsége, Királyi méltóságát jelentő öltözetében, 's fölöstökömölt; mivel még ezentúl sok ideig tartottak a' tzeremoniák, 's ugyan azért, mind, éh gyomor-

morral tenni azokat, nem lett volna egészséges.

A' Franciskánusok' Templomából gyalog ment az egész fényes Sor, a' Plebánia' Templomába. Tsupán az Udvari páltzás Szolgák (Einspannier) lovaglottak. A' Sz. István' kardján kívül, mind nálla és rajta voltak ő Felségén a' több királyi drága jegyek. — Az úttzákön, a' mellyeken ment ez a' pompás Sor, rendeket formált két felől a' gyalog Katonaság, és a' *Budai 's Pesti* formaruhás Polgárság. Az út, deszkával vólt ki-rakva; ez pedig veres, fejer és zöld posztóval bevonva. A' Sor után lovaglott a' Magyar Kamara' Prézese, 's nagyobb, és kissebb, arany és ezüst pénzeket hányt, mellyeknek felső feleken szemléltetik a' koronás orofzlán, illy körül-irással: *Lege et Fide*; alsó oldalakon pedig ezek olvastatnak: *Franciscus D. G. Hun. Boh. Rex. Archid. Austriae. Coronatus Budae VI. Jun. MDCCXCII.*

A' Plébánia' Templomába érvén, felült ő Felsége az ott készült Trónusba, 's oldalára köttetett a' Sz. István' kardja. Ezt ki-vonta hüvelyéből ő Felsége, 's megillette azzal háromszor, azon Uri Személyeknek jobb válláikat, a' kik Arany - Sarkantyús Vitézeknek neveztettek - ki előre ő Felsége által, 's most Kántzellárius Gróf *Pálffy*, és az Ország - Birája által szóllongattattak elő. Valamint *II. Leopold'* koronázása' alkalmatosságával, úgy ez úttal se vóltak jelen egynehányan, az Arany-Sarkantyús Vitézeknek ki-nevezett Uraságokon kívül.

A'

A' Plebánia' Templomától , a' Vizi-Városban lévő Kaputzinusok' Templomáig, ló-háton lett a' menetel. A' Püspökök is paripákon ültek ekkor, a' magok vetsernyés ruháikban, 's püspöki süvegekkel. Az említett Kaputzinusok' Templománál egy alkotvány állott már készen, melly veres, zöld, és fehér posztóval vólt bé-vonva, és Katonaság által körül vólt vétetve. Ezen alkotványra fel-mentek: a' Király, a' Primás, a' Nádor-Ispány, a' *Kalotsai* Ersek, a' Fő-Lovász-Mester, a' kettős Kereszt-vivő Püspök, a' Kántzellárius, az Ország-Birája, a' Fő-Kamarás, és a' Ns Testörzök' Kapitánya. A' több Uraságok, mind lovon maradtak az alkotvány körül. A' Király, három jobb ujját fel felé, a' bal kezében pedig egy kis keresztet tartván, úgy mondta a' Primás után azon esküvés' formáját, mellyet a' múltt postával meg-küldöttünk. Mind a' piatzon, mind a' házak' ablakaiból temérdek Nézői vóltak ezen nagy erejű, és valóban szent tzeremoniának. Alig szállott le ő Felsége az alkotványról: már kezdték arról tépni a' posztót; és mivel minden akart abból kapni valamelly darabotskát örök emlékezetnek okáért: sok nevettséges dolgok történtek, a' mellyeken maga is édesdeden mosolygott ő Felsége. — Vége lévén az esküvésnek: a' Király-hegyéhez lett a' menetel, melly a' Vizi, és az Új-Város (Neustift) között készült. De már ide nem lovaglottak többé a' Papi Méltóságok. Hogy a' hegyhez érkezett a' Király: fel-vágtatott arra ő Felsége sebes ügetve, 's ki-rántván hüvelyéből a'

Szent

Szent István' kardját, igen derekassan négy felé vágott azzal keresztbe; melly tselekedetét ő Felségének nagy *Éllyen* kiáltás követte.

A' Király - hegyétől, a' Várba vette vissza útját a' Sor, a' *Bétsi* kapun. Hogy el - érkezett ő Felsége a' Királyi Palotába: le - rakták az Ország' drága Jegyeit (Clenodiumait) a' Kir. Szobákba; a' tiz zászlókat meg - tartották magoknak, az azokat vitt Méltóságok. Minekutánna fel - hordták volna az étkeket a' Királyi Asztalra a' Magnások, és Udvarnokok (Aulae Familiares), hírül adatott e' dolog ő Felségének, ki is ezen jelentésre meg - jelent koronás fővel, 's palástosan az ebédlő szobában, 's meg - mosdott. A' vizet, a' Nádor-Ispány töltötte a' kezére; a' törülköző kendőt pedig a' Primás nyújtotta néki. Ezzel le - ült az asztalhoz, 's melléje a' Királyné. Az asztal' jobb felén ültek: *Ferdinánd*, és *József* Fő Hertzegek, 's a' Primás; bal felén pedig a' Nádor-Ispány, és egy kevésse távol tőle a' *Kalotsai* Érsek. A' Királyi Felségek', és Fő Hertzegek' székeik karosok, a' két Érsekeké pedig karatlanok voltak. Minekelötte hozzá fogtak volna az ebédléshez: le - vétetett az ő Felsége' fejéből a' Korona, 's egy melleseggel való asztalra tétetett. Midőn először ivott volna ő Felsége, a' Fő Asztalnok által néki nyújtatott pohárból: meg - szóllaltak az ágyúk. Valahányszor még ezentúl is iváshoz fogott ő Felsége: mindenkor fel - állottak a' Nádor-Ispány, és a' két Érsekek, 's tsak akkor ültek le, midőn vissza adta ő Felsége

a' poharat a' Fő Asztalnoknak. Ha a' Fő Hertzegek ittak : akkor tsak a' két Ersek állott fel.

Szokás a' Koronázás' alkalmatosságával egy meg-aranyozott szarvú ökröt egészen meg-sütni. Most se maradt el ez a' szokás. A' Kir. Asztalra egy darab petsenye vitetett fel a' sült ökörből; több része pedig ennek darabokra aprítva el-szóratott, kenyérrel együtt a' Népnek, mellynek számára veres és fejer bor is folyt egy alkotványból. — Végezvén az ebédet ő Felsége, ismét meg-mosdott, 's koronás fővel vissza tért a' maga szobájába. — Hogy a' Rendeket gaz-dagon meg-vendégelte ő Felsége, 's ivott egészségekért, a' Királynéval együtt — már ezeket meg-irtuk más alkalmatossággal; valamint egyéb környülállásokat is, mellyeket ugyan azért nem említettünk mostani elő-adásunkban.

A' Királyné' meg-koronáztatásának tzeremoniájáról.

Júniusnak 9 dikén dél után, hasonló pompával vitetett el a' Korona, a' Királyi Palotából a' Franciskánusok' Templomába, mint a' minéművel a' Király' meg-koronázása előtt való napon, az az Jun. 5 dikén vitetett vólt oda. — Más nap, úgymint a' Fels. Királyné' koronázása napján, délelőtti tizedfél óra tájban indúltak meg ő Felségek a' Franciskánusok' Templomába, melly már akkor tele vólt, mind két nemen lévő sok Uraságokkal. A' fényes menetel, sok részben meg-eggyezett ezen a' napon, a' Jun. 6.

6-dikaival. Különbözött pedig ezekben: A' kettős keresztet ló-háton vivő Püspök után lovaglott maga Király ő Felsége, aranyos magyar dolmányban, övessen 's kalpagosan. Rövid mentéje, palástosan volt a' dolmányján fellyül fél vállra vetve, a' mint t. i. a' Viézek, és az Iffjak szokták viselni. Ő Felsége után lovaglottak: a' Gárda-Kapitány, és a' Fő Udvari Mester. Itt érkezett már a' Királyné, drága magyar kötösben, 's ragyogó kövekkel igen gazdagon meg-rakott fővel, és mellyjel, egy hat lovas, négy ízeméllyre való 's le-türtt fedelű hintóban. A' Fő Udvari Mestere Királyné ő Felségének, Gróf *Schaffgots*, ló-háton; a' Fő Udvari Mester Asszonya *Vratisláv* Grófné pedig, két Udvari Dámákkal együtt, hat lovas udvari hintón kísérték ő Felségét. — *Ferdinánd*, és *Jósef* Fő Hertzegek nem lovagoltak ez úttal a' fényes sorban.

A' Franciskánusok' Temploma ajtajához érvén ő Felségek, illendő tisztelettel fogadtattak az Érsekektől, és Püspököktől, 's Király ő Felsége, az ajtó mellett jobb kéz felől lévő kápolnátskába vezettetett; a' F. Királyné pedig a' bal felől valóba. A' Király magára vette az említett kápolnátskában a' Sz. István' palástját, 's a' Magyar Korona fejébe tétetett. A' Királyné is le tette drága magyar főkötőjét, 's annak helyébe a' *Házi Korona* illettetett fejére. El-készülvén ő Felségek, következő renddel mentek végig a' Templomon a' Nagy Oltár eleibe: Elöl indultak a' Nemes Iffjak. Követték ezeket: Nemesek, Mágnások, 's Ministerek,

rek, a' Hérold, az Udvari Mester vagy is a' Kántzellárius, a' két Korona-örzők, a' Kir. Jegyek-vivői, a' Fő Lovász-Mester' Képviselője mezítelen karddal, a' kettős Keresztet vivő Püspök. Itt jöttek már magok ő Felségek. Előbb a' Király, koronás fővel, 's a' Sz. István' palástjában, két Püspököktől körül vétetve. Utánna a' Királyné, hasonlóképpen koronás fővel (a' Házi Koronával t.i., mellyről mászszor bővebben fogunk emlékezni), fehér ruhában, a' mellynek hosszan nyúló, és széles arany paszomántokkal ékesített szélét a' Fő Udvari Mester-Affzony fogta fel. Nyóltz Dámák fejezték bé a' sort. Hogy az Oltárhoz jutottak, külön váltak egymástól ő Felségek. A' Király bé-ült egy Trónusba, melly a' Templom' fala mellett készült, közel a' Nagy Oltárhoz. A' Királyné is más Trónusba, melly a' Király' Trónusához közel, a' Nagy Oltár előtt állította ott fel. E' meg lévén, mindjárt kezdődött a' Sz. Mise, Epistola után, az Oltár eleibe vezették a' Királynét, ki midőn el-ment a' Király' Trónusa előtt, meg-hajtotta magát, és ezt mind annyiszor tselekedte, valahányszor az Oltárhoz ment a' maga Trónusából; avagy ebbe vissza tért az Oltártól. — A' Nádor-Ispány, fel szóval meg-kérte a' Primást, a' koronázás végett. Kérésének kezdő szavai ezek voltak: *Reverende Pater postulamus* 's a' t. Ekkor le-vették a' Királyné' fejéről a' koronát, 's Májer Udvari Titoknok és Kintstartónak adták oda tartani. Ő Felsége a' Királyné, le-borúlt az Oltár' gráditsánál aranyos párnákra, 's úgy maradt,

dott, míg a' Minden Szentek' Litániáját el nem imádkozták. Azonban le-emelték a' Király' fejéről, a' Nádor - Ispány, és a' Kántzellárius, a' Magyar Koronát, 's a' Nagy Oltárra tették. Fel - kelvén a' leborúlásból a' Királyné, le - térdepelt, 's jobb karját meg - kente a' Primás Sz. Olajjal, úgy nem különben a' két váll - lapotzkái közit is. Minekutánna az Oltár megett meg - törölgették volna a' Sz. Olajtól ő Felségét, a' körülötte szolgált Fő Dámák: ismét elő jött ő Felsege, 's le - térdepelt az Oltár előtt. A' *Veszprémi* Püspök, a' mint ült, kezébe vette a' Házi Koronát, 's fel - tette azt az ő Felsege' fejébe; a' Magyar Koronát pedig jobb vállára helyhették ő Felségének, a' Primás, és a' Nádor - Ispány; azután a' Királyi Páltza, jobb kezébe; az Alma pedig a' balba adatott: és ebből állott a' Királyné' meg - koronáztatásának tulajdonképpenváló tzeremoniája.

A' Magyar Korona le - vétetvén a' Királyné' válláról, ismét vissza tétetett a' Király' fejébe; a' Királyné pedig, fejében a' Házi Koronát, két kezében a' Királyi Páltzát és Almát tartván, vissza vezettetett a' Trónusába. Ekkor meg - rendült a' Templom, a' sok *Éllyen* kiáltásoktól: kívül is zengeni kezdtek a' harangok, 's durrogni az ágyúk. Következett a' *Te Deum* el - éneklése, ez után pedig az Evangyéliom' olvasása, melyhez minekelötte hozzá fogtak volna, elvetetett a' Királyné' kezéből a' Kir. Páltza, és az Alma. Vége lévén az Evangyéliom - olvasásnak, tsókolni vitte az Evangyéliom - Könyvet a' *Kalotsai* Érsek a' Királyhoz, és a'

a' Királynéhoz. Ezután meg-füstölték ő Felségeket szenteltt tömjénnel; melly már ez előtt is meg-esett vólt egynehányszor a' Szent Mise alatt.

Az *Offertoriumkor*, az Oltár' gráditsára térdepelt a' Királyné, 's a' meg-tsókoltt arany tányérra tett egy arany pénzt, melyet egy négy szegeletű ezüst tátzán adott vólt oda ő Felségének, az Ország-Birája' Hitvесе. Midőn Nádor-Ispányné vagyon, az szokta ezen szolgálatot tenni; de mint-hogy most nints: azért az Ország-Biró' Hitvесе tette, a' ki az egész tzeremonia alatt mellette udvarlott 's szolgált, a' Fő Udvari Mester-Asszonnyal, és más Udvari Dámákkal együtt ő Felségének. — *Sanctus* után mind a' két Felségek' fejeikről le-vétettek a' Koronák. — *Agnus Dei*kor, egy kis kereszt nyújtatott, tsókolás végett ő Felségeknek, 's szenteltt vizzel meg áldattak. Azután szentséggel élt a' Királyné, és egy kevés bort is ivott. A' Koronák, újra fel-tétettek a' Felségek' fejeikre. A' Sz. Mise után, a' Templom' ajtajánál lévő két kápolnátskába tértek vissza ő Felségek, 's el-készítették magokat a' vissza-indúláshoz, melly tsupán abban különbözött a' Templomba lett jövetel pompájától, hogy a' Királyné' hintaja után egy hat lovas hintóban a' Magyar Korona vitetett. — Az ebédlés, és a' Rendeeknek négy asztalokon lett meg-vendégeltetések, úgy ment véghez, mint Június' 6-dikán. — Estvére, *Pest* és *Buda* Városain kívül, egynehány hajók is szépen meg vóltak világosítva,

Az

Az Ország - Gyűlésének Jun. 11-dikén tartott nevezetes Üléséről, meg-kaptuk már a' bővebb tudósítást is; de a' helynek szűk volta miá, nem közölhetünk most egyebet belőle ezen töredéknél:

Ezután fel - olvasta *Somogyi* Itélő-Mester Ur, azon szívre - ható Irását ő Felségének, mellyben Jun. 4-dikén tett ígéretjekre emlékeztette ő Felsége a' Rendeket — azon nemes ígéretjekre t. i., a' melly szerént egy szívvel szájjal fel - ajánlották életeket 's vagyonyokat, jó Királyokért — 's ezen ígéretnél fogva, a' mostani környülállásokhoz képest, had - folytatásra meg-kivántató segedelmet kért. Példa nélkül való ki-fejezései valának ezek a' többek között ő Felségének: hogy, úgymond, ne annyira Királyának, 's Fejének, mint jó szívű Barátjának nézze ő Felségét a' Magyar Nemzet. — De meg-mutatták valóban a' Rendek is, hogy nem csak szóllani tudnak nemesen; hanem tselekedni is: mert sűrű kiáltások között lekötelezték magokat segedelem - adásra — 's ekképpen, Nemes - Lelküségek' rágalmazóinak szájokat örökre bé - dugták. — Júniusnak 12-dikén, és 13-dikán Deputátziók tartattak, mellyek az ígért segedelemnek meghatározásában dolgoztak. Meg-jelent ezen Deputátziókban, az Ország' kívánságára, és ő Felsége' parantsolatjára B. *Spielmann* Minister is, és elő-adta: mire van, 's mennyiből áll az ő Felsége' szüksége.

Buda.

Budáról, Júniusnak 14 dikén.

Nádor - Ispány ö Kir. Fő Hsége mellett Kamarás - Uri Tifztséget viselő Gróf *Eszterházy József*, és Udv. Titoknok Gróf *Koháry Ferentz* Urak, Tanátsosokká lettek a' Fels. Helytartó-Tanátsnál. — A' 25 ezer aranyokból álló ajándékot, bé-ajánlották az Ország' Rendjei Jun. 11-dikén, egy Deputátzió által Királyné ö Felségének. Más fél mázsa, hat font, és egy lat aranyat nyomott ezen ajándék, melly egy iskátulyába vólt téve; az iskátulya pedig bé vólt fedve veres bársonnyal. — Jun. 12-dikén estve, nagy Társaság vólt *Pesten*, Primas ö Emin. ja' kertjében, abban a' pompás deszka alkotványban, melly két esztendőkkel készült ez előtt. Meg-jelentek itt ö Felségek is, a' 3 Fő Hgekkal egygyütt. Az egész kert, 's annak lugasos járásai, sok száz meg száz égő métsesekkel ki vóltak világosítva; nem különben a' kert felé szolgáló része is a' Palotának. Nyakában ragyogott ezen jeles alkalmatossággal ö Emin. jának, azon nagy briliántos kerefzt, mellyet ö Felségétől nyert ajándékban, 's a' melly 12 ezer forintra betsültetik. — A' *Kalotsai* Érseknek is ajándékozott ö Felsége, drága nagy kerefztet; másoknak is gyémántos gyűrüket, piksziseket 's a' t.

Elegyes Tudósítások.

A' *Bétsben* mulató Török Követ, Jun. 16-dikán vólt újra Audientzián H. *Kaunitz*-nál, az újj Hit-Levelével (Kredentzionálissával).

Lengyel

Lengyel Ország, ezen hónapnak első napján siettséggel küldötte *Berlinbe* a' *Lithvániai Nagy-Marsalt Gr. Pototzkit*. Nehezen fog ez az Úr, kedves válasszal térni meg a' maga Hazájába.

Sok *Olasz* Levelek bizonyítják, hogy a' *Szárdinai Király*' Szakáttsát, 3 ezer luidórral bérelték reá a' *Jakobinus* Frantziák; hogy etesse meg méreggel a' Királyt.

A' *Lüttichi H. Püspök*, a' ki annyit küszköde a' maga Alattvalóival, ezen hónapnak 3-dikán véget vetett nyúghatatlan életének.

Helvétzia, azt végezte a' *Solothurni* Gyűlésben, hogy a' hadakozó Feleknek egyikéhez se hajóljon.

A' *Skutaribéli Basa*, ismét ujjat készül vonni a' Nagy - Úrral.

Posga (Posega) Városának egy út-
táját, melly a' hegyek közzé nyúlt be, egész-
szen el hordta Jun. 3-dikán a' felhő szaka-
dásból áradt sebes viz, úgy hogy alig ment-
hették meg életüket a' szegény lakosok. Ezen
nyomorúlt kárvallottaknak segítségekre, 300
pór lakosokat, és 50 szekereket rendelt a'
Vármegyéből második Al-Ispány T. *Hra-
nilovich Lajos* Ur.

A' Frantziákon, Máj. 23-dikán, Florennes, és
St. Auben között vett győzelem alkalmatosságával
az egész Frantzia tábort el nyerték vólt a' mieink
bogázsiástól együtt, a' mint erről hiteles magános
Levelek által tudósítottunk. A' három ágyúkat
(mellyekről már a' minap is emlékeztünk) és még
a' negyedik ágyú talyigáját is Vurmser Huszár Ma-
jor Gr. Kolonits vette el Huszárjaival az ellen-
ség-

ségtől. A' Huszárok között kiválképpen való módon ki mutatták magokat: Kapitány Steingruber; Hadnagy Tevely: Teibler Lőrincz; Hepper Károly: Bratzky Antal, 's Káráfzi István Káplárok; Kadét Miskoltzi János; Köz - Emberek: Miklosovits Pál: Hornyik György; Stanfzky József; Balogh Mihály; Juhász József: 's Szabó György.

Párisban, eggy nagy Nemzeti Innep tartatott ezen Hónapnak 3-dikán, eggy olly Tisztviselőnek emlékezetére, a' ki fellyebb betsülte a' Törvénynek meg tartását, mint saját életét. Vólt ez Etampes-i Polgár Mester Simoneau nevezetű, kit a' piatz közepén azért ölt meg a' múlt Márt. 3-dikán a' neki dühödött Nép, hogy az ő törvénytelen kívánságára lejjebb nem szállította a' gabona árrát.

A' Londoni Parlamentomnak második Táblájánál, olly tüzes vetélkedés támadott, Grey, és Minister Pitt Urak, 's mind kettőnek követői között Maj. 25-dikén, hogy az, egész reggeli öt óráig tartott. Alkalmatosságot szolgáltatott a' veszekedésre, azon intő Irása a' Királynak, mellyet az Ország mostani Konstitutziója ellen ki kelő, 's az ellen másokat is fel-lázzasztó Irásokra nézve tett a' Király közönségessé. A' Minister azt kívánta, hogy meg kell köszönni a' Királynak, a' Köz - Jóról való gondoskodását, 's meg kell ígérni, hogy ő Felsége szándékát tellyes erővel fogja a' Parlamentom is elő mozdítani. Ezért a' fel-tételért meg támadta Grey Ur, Pitt Ministert, 's úgy le horta: hogy régen nem szenvedett már annyit, a' Minister, mint ez úttal. Tsak ugyan az állott meg végre még is a' mit a' Minister akart. Hogy ez többnyire mindig így szokott történni: oka ennek az, mivel a' Ministeriummal tartó rész, mindenkor számossabb az ellenkező félnél.

(Fél árkus Tóldalékkal)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak* Június' 19-dik napján 1792-ben költt árkusához.

Felső Olasz Országának

Pávia nevezetű Városából, következő betses Levelét útasította hozzánk Májusnak 24-dikén egygy érdeemes Hazánkfia, Tisztel. *Cseresnyés András* Nevendék Pap Ur:

„Ma, úgymint Májusnak 24-dikén tartá a' mi Kollégyiomunk is az Exéquiákat, bódogúlt jó Királyunkért *II. Leopold* ért, mind a' *Medioláni*, mind a' *Páviai* főbb Uraságoknak jelenlétében. — Az ezen szomorú Inneplésre készült Gyász - Alkotvány, úgy annyira tetfzett az Olaszoknak, hogy még hat vagy hét napokig fog az, a' maga ép-ségében meg - hagyatni; hadd láthassák minden idegenek, a' kik szüntelen főrrnak ide, ennek tsudálására. — Abrázolt egy régi Templomot, melly nyóltz oszlopokon állott. A' tetejére vólt helyhetve az *Urna*, a' hozzá tartozó ékességekkel egygyütt. A' sok égő gyertyák, és a' különbkülönb szinnel lángaló spiritusok, igen nevelték ezen Alkotványnak méltóságos vóltát. A' négy oldalain négy fel-írások szemléltettek, mellyeket a' több fel-írásokkal egygyütt kivántam közleni; minthogy reménylem, hogy a' két Magyar Hazában is találának azok olly kedvességet, a' millyet *Olasz Országban* találtak. Szerzője ezeknek, az ide való Universitásnak mostani

Magnifikus Rektora, 's a' Római Polgári-Törvénynek (Pandectarum) Professzora, *Bigoni* nevü érdemes Tudós. — A' Templom' falai, arany és ezüst palomántokkal drágán ki-rakott fekete posztóval voltak bé-vonva, a' mellyen fellyül 16 velös, és igen szép *lapidáris stilussal* irott versek olvastattak. — A' Ré-
uim Misét tartotta a' mi Nagy - érdemű
Rektorunk, Főtisz. *Zola* Úr, a' ki a' Mise
után Halotti Beszédet is mondott, melly már
sajtó alatt vagyon; 's mihelyt ki-kerül az
alól: fog vele kedveskedni az Uraknak maga
a' Tudós Szerző. — Fel-írások:

A' Templom' nagy ajtaja felett kívülről.

LEOPOLDO II.

Imp. Caes. Aug.

Collegium Germ. Hung.

Justa solvit

Regi suo Principi optimo.

A' Templom' ajtaja felett belől.

Ave LEOPOLDE Caesar.

Avete Divi Fratres

Beatum Par

LEOPOLDE et JOSEPH Augg.

Mediam Divam Matrem excipite

Aeterna Coelitem pace

Fruiminor.

A' Gyász - Alkotványnak négy oldalain.

1.

Paci
Aeternae
Leopoldi II.
Caesaris.

3.

Pacatori Orbis
Vota
Beatae
Immortalitatis.

2.

Memoriae
Perpetuae
Optimi
Principis.

4.

Patri Patriae
Luctus
Orbitatis
et
Lacrymae.

A'

A' Templom' falain.

Genus mihi
A Lotharingis et Austriacis
magnarum rerum
Exempla non defuere
Imitando.

Annos duodeviginti natus
Partam a Divo Patre
Haereditatem
Etruriam rexi.

Primis caris
Annona laxata
Coloni industriam excitavi
Ingenia, et artes fovi
Miseris opem tuli.

Magistratum numerum minui
Litium et discordiarum segetem
Formam Judiciorum emendavi
Poenas lenivi clementia.

Vectigalia moderatus
Auctiora ex parsimonia feci
Ex Fiscī pecunia
Rem populi ampliavi.

Viis per juga apertis
Siccatis paludibus, fossis munitis,
Aedificiis reffectis, instructis,
Ter millies mille aureorum expensum
In sinu Civium reposui.

Famem non timuit inops
Non Arator sterilitatem
Non otium negotiator
Non plebs injuriam.

Quinquennialibus quintum actis
Divo Fratre ad Superos evocato
Cuncta sub imperium accepi
quo latius beneficia
protenderem.

Acci-

Accitis Legationibus
Desideriis Populorum indulsi
Civitates in sua jura restitui
Imperator creatus
Pacem Orbi dedi.

Turcas armis domitos
Belli pertinaces liberalitate vici
Partis sanguine victoriis
Tranquillitatem praetuli.

Gemino nuptiarum foedere
Magni Regis Neapolitanorum
Affinitate firmata,
Alterum Filiorm Etruriae reddidi,
Primum natu servavi,
Perpetuitati Domus Augustae.

Belgas repugnantes compescui,
Pannonios in fide continui
Petentibus annui Leopoldum Filium
Inter Proceres Regni
cooptari.

Italiam revisi
Caras olim Divae Matri
Athenas lustravi
Votis undique
Pro mea incolumitate susceptis.

Reducem fata manebant
Occubui quod doleo
Reipublicae saluti
praereptus.

Non omnis morior
Pignus amoris mei relinquo
Vivus quae non perfec
Majora a Filio perficiam.

Divina providentia datum
FRANCISCUM
Regem vestrum accipite
Praesidium Insubriae
Spem Felicitatis Imperii.

Tudó.

T u d ó s í t á s o k.

A' második Oskolai Munkátskám is, mellyel az Erdemes Közönségnek, az Oskolák' szeretőinek, 's esmerőinek kívántam kedveskedni, el, hagyta már a' sajtót, illy tzim alatt: *A' Német Nyelv' első kezdete, mellyet a' gyengébb Tanulók' számára, egy kis rövid Grammatikával, 's Német, és Magyar Szótárral ki-adott 's a' t.* Melly könyvetskében ezen következendőket tselekedtem:

a.) Textusúl, vagy materiáúl vettem fel ama' nagy hirű 's tudományú *Seiler* Úrnak azon könyvetskéjét, mellyet nevezett *Grundlage der ersten Menschenkenntniss.* — Mitsoda figyelmetességet, 's kedvességet érdemelhet ezen könyvetske, reménylem, láttatlanban is meg lehet itélni, azon fő részekből, a' mellyekből ez áll. Ezek azok: *Az erköltsi tudományról, az éltető állatokról, az emberi testről, az állatokról, az ember' lelkéről, a' plántákról és a' fákról, a' földről, kövekről, 's értzekről, a' napról, hóldról, tsillagokról, az időről, a' föld' leírásáról, és a' Magyarok' Históriájáról, a' Vallás' Históriájáról, a' Jézus' tudománnyának summájáról.* — Hogy ezen könyvetske tiszta németséggel íródott, a' kérdésbe se jön: mennyire botsátkozott le pedig a' gyermeki eggyügyü meg-foghatásig, azt az első tekintete a' könyvnek eléggé meg-mutatja.

b.) Mellé tettem ezen könyvetskének. egy kis igen igen rövid Német Grammatiká, Magyarúl, a' németül tanulni kezdők' kedvéért; a' mellyben, reménységem szerént-mind,

mind meg van az, valamit tsak egy gyermeknek, vagy kezdőnek tudni kell, egy szóval mind az, a' mit fundamentomnak lehet nevezni. — Imitt amott, a' hol szükségesnek ítélttem, a' tanítás' módját is (methodus docendi) fel-jegyzettem, úgy, a' mint én azt a' magam tapasztalásából tudtam.

c.) Harmadik része ezen könyvetskének a' *Német-Magyar Szótár*, a' mellyben ezen könyvetske' első részében találtató német szók, ábétzés laistromban meg-találtatnak németül, és magyarul. Tóldalékúl hozzá adtam a' rendeletlen (irregulare) verbumok' laistromát is, az ő classis-béli rendjeik szerént.

Igy hát ezen kézbéli könyvetskében, minden meg van egy summában, a' mi a' Német nyelv-kezdőt tzieljában elő-segítheti. — A' könyv, mind öszve is tsak kilentz árkusnyi. — Ha a' jó Isten erőt 's egészséget ad, még az idén készítek eggy illyen mód-dal leendő könyvetskét is, a' *Görög Nyelvet tanulóknak* számára.

Márton István,
Pápai Professor.

Vá t z i Normálista, és Klavikordium-Mester *Stinzel Ferentz* jelenteti, hogy Felesége, és jól neveltt két Leányai, mind azon munkákat derekassan értik, és taníthatják, a' mellyeknek tudása méltán az Affzonyi tökéletességek közzé számláltatik; pél. ok. Magyar, és Német főkötőknek külömbkülömbféle módon, és formán való készítéseket, frizérozást, erszény-kötést, az arannyal, ezüsttel, és selyemmel való him-var-

varrásnak különböző nemeit, valamint által-
lyában a' helyes és díszes varrást is; végre,
a' tintuknak, muselinnak, tsipkének, patyo-
latnak 's a' t. tisztítását. A' melly Uri Szü-
léknek annakokáért kedvek volna, ezen
elő-számláltt Affzonyi tudományokban, és
még ezeken kívül magyarul és németül való
tanulásban, és írásban; továbbá a' musiká-
nak is különbkülönbféle nemeiben útasíttatni
Magzatjaikat: jelenthetik magokat a' fenn-
említett Klavikordium (Klavir) Mesternél,
a' kinek szépen épült háza mindjárt a' Sz.
János' hidgya mellett vagyon szegleten. —
Négy alkalmas szobái vagynak fel-készítve
a' tanításra, 's mérsékelt fizetésért szívesen
ajánlja hív szolgálatját.

El-adó Serfőző-Ház Esztergomban.

Ezen folyó 1792-dik éltendőben, a' jő-
vő *September* Hónapnak második napján
délutánni két órakor, dob-szós kotyavetyé-
re fog botsáttatni Nemes Szabad Királyi
Esztergom Városának Serfőző-háza, 's a'
többet ígérőnek el fog örökös árron adattat-
ni. Ezen Serfőző-Ház kemény matériálék-
ból épült, a' Ser, és pálinka főzéshez meg-
kivántató minden szükséges készületek fel-
találtatnak benne. Áll az egész épület
hat lakó szobákból, két konyhákból, ser és
pálinka főző helyekből, elégséges pint-ék-
ből, tágas istallokból, és szinekből. Egy
házi Kert, két Ház-hely után való szántó
földek, 's rétek, és egy szürüs (szérüs)
kert, is járúlnak hozzája. Azt előre szükség
tudni a' vevőnek, hogy mivel a' Ser-főzés-
re való Királyi Jussól meg nem foszthatja
ma.

magát a' Város: tehát a' ki meg-fogja venni a' Serfőző-Házat: esztendőnként köteles lesz en illendő különös adót fizetni a' serfőzésért. A' kinek illy fel tétellel kedve fog lenni az ide való Serfőző-Háznak meg-vételéhez: jelentse magát a' fenn említett esztendőben, 's napon ezen szabad Királyi Város Magistratusánál.

Ki-adattatott Városi Fő Notárius
Závody István által.

Mi eddig, előre - való jelentés - vétel nélkül is küldöttük Munkánkat nagy készséggel sok olyan én érd. Hazafiaknak, a' kik felől tudtuk, hogy tsak feledékenységből, vagy más nyomos okból mulatták el a' fél esztendő' elein, Munkánknak újjonnan való kívánását, 's azután valamivel későbbben nagy köszönettel meg-küldötték az elő-pénzt: hanem most kén-telenítettünk jelenteni, hogy mivel az ide - való Fő-Posta - Hivatal minden Újságok' expeditzióját maga vette által: erre nézve, méltóztassanak minden érd. Olvasóink, az öt forintokból álló elő-pénzt, az ide való Fő-Posta-Hivatalhoz útasítva, 's a' levél-borítékra Pro Magyar Hírmondó nagy betűkkel reá írva, haladék nélkül fel-küldeni; hogy idejében ki-nyom-tattathassanak az Újság-borítékokra való tzimek, vagy ha nyomos okokra nézve, éppen nem lehetne mindjárt fel-küldeni a' pénzt: meg-írni hozzánk, mikor fog az tsalhatatlanúl fel-küldetni, hogy mi az illyetén irást addig is, míg a' pénz fel-jőne, meg-mutathassuk a' Postának. A' hozzánk botsátandó Levelekre tsak ezt kell nagy betűkkel írni: Pro Magyar Hírmondó. A' Görög, vagy Kerekes nevet kis betűvel is oda lehet a' Levél' egyik alsó szegletére írni.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván-Havának (Júniusnak) 22-dik napján, 1792.

M a g y a r O r s z á g.

A' *Hadi-Segedelem (Subsidium) adásnak* minden módon való meg-határozása eránt fel-állítottatott Deputátzió, minekutánna három nap egymás után, úgymint Június' 13, 14, és 15-dik napjain Üléseket tartott volna: végre-hajtotta a' reá bizott dolgot. Ehez képest ma, az az, Juniusnak 16-dikán öszve gyült mind a' két Tábla, 's délelőtti tizedfél órától fogva, egész délutánni ötöd-fél óráig tartott az Ülés. Mindeneknek előtte fel-olvastatott az említett Deputátzió' Jegyző

S s s

Köny.

Könyve (Protokolluma), mellynek ide megy ki a' summája: Minekutánna meg-értette volna Király ő Felsége a' Nádoi-Ispánytól, hogy tudni kívánnák a' Státusok és Rendek, a' *Frantziák* által izentt háborúnak környül-állásait, 's az annak folytatására meg-kivántató szükséges dolgokat: meg-jelent ő Felsége' rendelkezéséből, Státus-Referendárius B. *Spielmann Antal* ő Nagysága Jun. 13 kán az Ország-Házában, 's következő értelmű fontos, és világos elő-adást terjesztett német nyelven eleibe, a' feles számú Tagokból álló Deputátziónak: „Ha szerette valaki a' Békességet: szerette valóban Néh. Fels. II. *Leopold* Tsászár és Király, 's igen kívánta volna azt a' *Frantziákkal* is fenn-tartani; de midőn látta, hogy a' *Frantziák* újjításaik által, a' *Vestfáliai* Békesség-kötés (mellynek épségben való meg-maradására mások is, de mindeneknek felette a' Német Tsászár tartozik vigyázni) meg-rontatott; 's egynehány Papi, és Világi Rendjei a' *Német Birodalomnak*, tetemes sérelmeket szenvedtenek azoknál fogva, a' magok törvényes jussaikban; és hogy önnön magának is méltán lehetne tartani ő Tsászári Felségének, tulajdon *Austriai* Tartományaira nézve, a' *Frantzia* háborgásoknak követke-zéseitől: meg-szóllította az *Európai* főbb Fejedelmeket, 's tanátskozni kezdett velek, a' *Frantzia* kártékony szándékoknak meg-gátolása eránt, nagy mértékletességgel; saját Tartományainak széleit, annál is inkább meg-erősítette fegyveres Néppel, mivel a' *Frantziák* egész Seregeket szállítottak határ-jaik.

jaikra. Ebben vólt a' dolog, midőn halála történék a' Tsász. Kir. Felségnek; azonban hadat izennek a' *Frantziák* a' mi jó Királyunknak, melly ellen kell magát védelmezni, az az, védelmező hadat folytatni. Ezen védelem-hadra nagy számú katonák, lovak, élet, 's pénz kívántatnak 's a' t. — Elvégezvén B. *Spielmann* a' maga feltételének olvasását, ki-ment az Ország-Házából. — Megfontolván bőltsen a' Deputátzió, hogy a' *Török Had'* alkalmatosságával, hasznos óltalmára vóltak *Magyar Ország*nak azok a' külső Tartományok, a' mellyek most forognak veszedelemben: újj indító okot vett innen is, a' hadi segedelemnek adására. De gondolóra vévén azonban, hogy a' Köz-Nép még most is érzi néminémű részben, a' *Török* - háború által okozott terhek' sullyát; igen szükségesnek ítélte, hogy a' segedelem-adást, egyedül a' Státusok és Rendek vegyék magokra, a' hadba való menetelen, és az életnek a' magazinomokba való hordásán kívül, melly két rendbéli kötelesség a' Köz-népet illeti. — Mindenes-től fogva, áll a' meg-ígértt segedelem: öt ezer új Katonákból; ezer lovakból; 's négy millió forintokból. Az új Katonáknak kiállítására nézve, arra kéri a' Rendek ő Felségét, hogy a' katona-szedés, a' jövő télre hagyattassék; a' mérték: öt láb, és két ujj legyen; 's ezen mértéket a' Kir. Helytartó Tanáts küldje meg a' Vármegyéknek, nem az Udvari Hadi-Tanáts. Továbbá: hogy az új Katonákat bé-szedő Tisztek, magok szabad tetszések ízerént semmit se

tsinálhassanak; hogy az útasítások (instrukciójok) ne legyen titkos, hanem olyan, melyet a' Polgári Tisztek is tudjanak; hogy holmi helytelen okokért: p. o. *vastag nyaka van ennek, és így nem jó Katonának*, 's más effélékéért vissza ne küldessenek a' Rekruták. — A' lovak eránt a' végeződött: hogy azok az eddig szokásban volt mértéket meg-üssék; 's egy ló, 16 aranyokban vétetődjék el. E' szerént az ezer ló, 72 ezer forintokba jő; melly summa nem számláltatik a' fennemlített négy millió forintokhoz. Ezekből, kiki úgy fizetheti a' reá esendő részt, a' mint néki tettzik: akár kész pénzel, akár gabonával (élettel), akár végre olyatén Quietántziával, melyet vett a' Török háborúra adott segedelemért; hanem eggy elztendő alatt le kell fizetődni a' segítségnek. — Az élet, ezen három rendbéli árban vétetik el: t. i. a' rozsnak, és kevertt búzának pozsonyi mérője 15, 18, 's 20 garasokban; a' zabé pedig 6, 8 's 10 garasokban. Ennek, az az oka: mivel a' Várme-gyéknek különböző fekvésekhez képest; különböző az élet' árra is. — Fizetik a' hadi segítséget: az Armális, Kuriális, Praediális, Inscriptionális, és egy ház földes Nemes Emberek; az olyan özvegy Asszony-ságok, kik kész pénzt vesznek a' jószágból: minden puszták, majorságok (allodiaturae), jószágos Pap Urak, Plébánosok, Káplánok, Prédikátorok, Pópák, Szabadosok, és Arendátorok. Tehát csak a' Köz-nép, 's a' nem-arendátor Zsidóság vagyon ezen adó alól ki-véve. — Ha életet ad valaki pénz he-

helyett, azt a' Vármegyében lévő Magazinnomba, vagy ha talán ott nem vólna, úgy a' szomszéd Vármegyehélibe lessz köteles szállítani. — A' Vármegyékre, és Distriktusokra való igazságos fel-olvasását a' hadi segíttségnek, egy különös Deputátzió fogja ki dolgozni; a' mellynek Tagjai le-teszik előbb a' hitet.

(Egy későbbi tudósításban, meg vannak már nevezve azon Méltóságok is, a' kik az Első Tábláról rendeltettek ezen Deputátzió' Tagjainak; úgymint: a' Nádor-Ispány, a' Primás, az *Egri és Zágrábi* Püspökök, az Ország-Birája, a' Tárnok-Mester, *Nyitra* Vármegye' Fő Ispánnya Gróf *Forgács Miklós*, *Fejér* Várm. Fő I. *Nádasdy Ferentz*, *Gömör* Várm. Fő I. B. *Prónay Gábor*, 's *Arad* Vár. Fő I. *Almásy Pál*. A' több Mágnessok közül: Gróf *Szétsényi Ferentz*, Gr. *Andrássy István*, Bárá *Révay*, 's Bárá *Orczy József*. Horvát Ország' részéről: Cons. *Bornemisza*.)

Minekutánna meg-határoztatott vólna a' hadi segedelem eránt való fel-tétele a' Deputátzió'nak: fel-olvastattak két Reprezentátziók, mellyeknek egyike a' Királyi Feltételekre; a' másik pedig, az *Illyria*i Kántzelláriának el-töröltetése végett készítettett. (Ezen utóbbik Reprezentátzió, meg van a' mai Tóldalékban.) — Követte ezeknek fel-olvasását, a' nem-eggyesültt Görög Érsek', és hét Püspökök' Irásának fel-olvasása, mellyben azt kérik ezek a' Rendektől: hadd lehessen nékiek székek és szavok az Első Táblánál, annyival is inkább, mivel

Or.

Ország - Gyűlésre hívó Kir. Levelet (Regálisokat) is kaptak ő Felségétől.

(Említett Irásokat a' nem - eggyesültt Görög Érseknek és Püspököknek, az előbenivel eggyütt, a' melly költ Máj. 21-dikén, el nem múlatjuk meg - küldeni. Most tsak a' neveiket közölhetjük ezen Irások' Bé-adói-nak, mellyek is így következnek: *Stratimirovits István*, Károlovitzi Érsek és Metropo-lita; *Petrovits Péter*, Temesvári Püspök; *Sakabent Joannovits József*, Versetzi Püspök; *Avakumovits Pál*, Aradi Püspök; *Joannovits János*, Bátsi Püspök; *Dimovits Genadius*, Károlyvári Püspök; *Schivkovits Cyrillus*, Pákrátzi Püspök; *Popovits Diénes*, Budai Püspök.)

A' nem - eggyesültt Görög Érsek', és Püspökök' Irásoknak fel - olvastatása után, külön vált a' Második Tábla, az Elsőtől; és sok ideig tanátskozott a' maga Palotájá-ban, a' Kir. Feltételeknek ötödik pontjáról. Abban eggyezett - meg végre, hogy a' Magyar Nemzet' hitelének (kreditumának) fenn - tartására, szükség: hogy a' melly Magyarok, az ő Felsége' Német Tartomán-nyaiban pénzt vesznek fel költsön, 'avagy portékákat hitelben, 's ez eránt kötelező Irásokat adnak magokról; ha nem tellyesíténdik ígéretjeket a' rendelt időre: az illye-neknek mind személlyekre, mind vagyon-jaikra hathatósan szolgáltathatnak törvényt a' Német Tartományok - béli Törvény-Székek.

Az

Az Ország - Gyűlésének Június' 11. dikei
Üléséről vett környülállásos tudósítást nem
közölheténk a' múltt alkalmatossággal maga
egész valóságában; most tehát ezeket kíván-
tuk még belöle ide iktatni: Mindeneknek
előtte fel-olvasta a' Gyűlés előtt Gróf Szé-
tsényi Ferentz ö Excell. ja, a' maga Nápolyi
Követségének Deák nyelven készített gyö-
nyörű ki-fejezésű Elő-adását. Az ehez tar-
tozó Leveleket, mellyek között voltak a'
Nápolyi Felségeknek, Ferentz jó Királyunk-
hoz, és Nádor - Ispányunkhoz útasított Le-
veleik is, Nádorispányi Itélő-Mester Somogyi
Úr olvasta. Rakva vólt a' roppant Szála
Halgatókkal, kiknek belső örömet mutató
ábrázatok, és az olvasás közben ö Nápolyi
Felségek eránt meg-újjított szives kívánsá-
gaik, elegendő bizonyyságai vóltak annak,
a' mit érzett 's érez Magyar Ország az em-
lített kegyes Felségek eránt; és a' Gróf
Szétsényi ö Excell. ja' Követségéből. — A'
Relátzió' végezetével, ö Excell. ja eránt is
bőven ki-nyilatkoztatta a' Nemzet, meny-
nyire betsüli, érette tett hív fáradozásait ö
Excellentziájának. Fel-kelt ezen közben
Primás ö Eminentziája, 's egy fontos rövid-
ségű Beszédet tartott, mellyben hathatósan
emlékezett a' Nápolyi Felségeknek, Nemze-
tünkhöz tetézve mutatott Izeretjéről; 's
a' Haza' Küldöttjének, Gróf Szétsényi ö
Excell. jának igaz Hazafiúi Nagy-Lelküsé-
géről. Fel-kelt annakutánna Ns Szathmár
Vármegye' Első Al-Ispánnya Luby Károly
Kir. Tanácsos Úr is, 's érzékeny szívvel
je-

jelentette, hogy N. Vármegyéjétől útasítása legyen, Gróf *Szétsényi* nagy Hazafiságának meg-hálálására, és az ő Excell. ja által tett Relátziónak nyomtatásban - való kibotsátására. Ezen ki nyilatkoztatást, nagy helybe - hagyással vette a' Gyűlés. Ki is nyomtattatik az említett Relátzió, mind Deák, mind Magyar Nyelven.

Koronás Királynénk F. Mária Therésia, Tronban ülve fogadta Jun. 11-dikén azon számos Deputátziót, melly a' 25 ezer arany honoráriumot ajánlotta bé ő Felségének. Primás ő Em. ja tartotta a' bé ajánló Beszédet, mellyre a' F. Királyné nagy indulattal felelt. A' veress bársonnyal bé fedett skatulyában lévő summa, egy kis asztalra vólt téve. Ezen drága asztalotskát fel fogták az Audientzia után néhány Deputatus Urak az erősebbek közzül, 's bé emelték a' Királyné szobájába.

Ferentz Királyunk' Kötés - Levelének (Diplomájának) Jun. 4 dikén az Ország' egyesültt Gyűlésében lett fel - olvasása után, ezt a' szép, és nyomos Deák Beszédet tartotta a' Rendekhez, Ország Biró Gróf *Zichy Károly* ő Kegyelmessége:

Intelleximus e perlecto Diplomate Suam Majestatem Sacratissimam ea, quae nefors in eodem dubii videbantur esse intellectus, ad plenam posuisse claritatem, atque adeo nobis nunc nec id petentibus, proprio animi ductu id clementer contulisse, quod Majoribus nostris, desideriis quidem suis prosequi, assequi vero nullo unquam tempore licuit. Insigne est hocce Augustissimi Regis Nostri in nos amoris monumentum, sed haud in-

ex.

expectatum ; quid enim nobis a Rege polliceri non potuissemus, qui jam ut Haereditarius Princeps maximum Genti Hungariae contra omnes adversarios fuerat praesidium, cui plurimum restabilitam in acceptis referre debemus Regni Constitutionem.

Comprobavit Sua Majestas nunc ipso effectu, quod Nunciis nostris declaraverat, quod iidem Vienna reduces nobis retulerunt, se quippe nullo unquam per nos fiduciae genere vincendum. Quam felix sors charae Patriae nostrae, dum reciproca Regis et Gentis studia de eo solum certant, ut alter alterum in adimplendis praevertat votis, ut nullus in fiduciae, et amoris testimoniis edendis alteri sit secundus.

Profecto corda omnium commota, animos omnium erga tantam optimi Principis in nos benevolentiam intimo gratitudinis sensu perfusos video. — Nonnisi invidus Gloriam Gentis, ignarus eorum, quae pro bonis Regibus magnanima Gens Hungaria, quae pro dilectissimo Patre tenerrimi Filii suscipere parati sunt, existimare poterit, Gentem hancce pro tanto Principe minus ac pro Patre ejus acturam. — Consurgamus itaque, circumfundamus Thronum Ejusdem, adaperiamus Eidem sensa, quae in praecordiis nostris excitavit, declaremus Eidem testatae hujus erga Gentem hancce dilectionis memoriam, nulla aetate ex animis nostris delendam, nos pro tanto Rege non minus ac pro Patre Ejusdem facturos, paratos nos esse, pro tutamine Ejusdem contra
ini-

inimicos , pro Gloria Gentis Hungaræ vitam, sanguinem , fortunasque nostras consecrare. Audiatur vox nostra per omnem late Europam , et videant Nationes exteræ , Orbis universus , Gentem Hungaram cum Rege suo intimo amoris et fiducia vinculo junctam esse , Regemque nostrum nullum habere certius , nullum firmitus praesidium, quam in Cordibus Hungarorum.

A' Felséges Királyné, így felelt hamarjában , Primás ö Eminentziája' Beszédére, Júniusnak 4-dikén :

„Ich bitte Sie, denen Ständen, und der ganzen Nation in meinem Namen auszu- drücken, wie sehr Ich Ihnen erkenntlich bin für alle die Liebe, und Empfindungen, so Sie für den König gezeugt haben. Ich habe diese Nation immer sehr geliebt, und werde Sie ewig lieben, und alles, was Ich zu Ihrer Freude, und Glück bey meinem Gemahl bey- tragen könne, werde Ich von ganzem Herzen, und mit größter Freude thun.“

M a g y a r ú l :

„Kérem, nyilatkoztassa ki az én nevem- ben, a' Rendek, és az egész Nemzet előtt, melly igen köteles vagyok én azon szeretetért, 's érzékenységekért, a' mellyeket mutattak a' Király eránt. Nagyon szerettem én ezt a' Nemzetet mindenkor, 's örökre fogom sze- retni; és valamit tsak el-követhetek a' Fér- jemnél, ennek örömére, és boldogságára: mind azt, tökéletes szívvel, és igen nagy örömmel fogom tselekedni.“

Szomol-

Szomolnokról (Szepes - Vármegyéből),
Júniusnak 6-dikán.

„Májusnak 26-dika' éjtszakáján, tizeneggyedfél órakor tűz támadt e' mi Mező-Városunkban, és míg az Őr-álló éfzre vette 's jelt adott volna, két házat egészen elborított a' láng. Szerentsére tsendes vólt az idő, és e' vólt az oka, hogy a' tűz nem terjedt; de igen nagy okai vóltak ennek más részről a' Lakosok is, kiknek kezeik által fél óra alatt le-döntettek mind a' két házak, 's ki-oltatott a' tűz. Életemben soha se láttam, hogy olly merészséggel menjen ember a' tűznek, mint a' millyennel ezek másztak seregestől az égő házak' tetejeikre. Ez onnan vagyon, mivel a' mi Lakosaink egészen hozzá szoktak már a' bányákban a' veszedelemhez; ennek tehát akármelly nemétől se tudnak olztán irtózni. — A' tűz a' sütő házból támadt, mellyben kalátsot sütöttek Pünköstre. Nem maradt a' szegény házi Gazdának egyebe a' rajta lévő alsó ruhánál, a' mellyben aludt vólt már tsendesen. Kivánván segíteni ezen ügye-fogyotton a' Bánya-Hivatal, azt végezte, hogy mindjárt 27-dikre virradóra Tisz. Plébános *Raffinszky Ferentz* Úr, 's Kir. Tanácsos *Guzmann János*, és Kir. Fisk. *Fritskó József* Urak el-járják a' Bánya-Tiszteket; 28-dikon pedig a' Káplánok a' több Lakosokat, 's alamisnát kéregellenek a' kárvallott' számára. Ugy is lett, és valami 50 forintra reá ment az ölzve-gyűjtött alamisna. — Májusnak 25 dikén, nagy hó esett itt a' hegyeken.“

Bodrog-

*Bodrog-Keresztúrról (Zemplén Vármegyéből),
Júniusnak 9-dikén.*

„Körülöttünk mind az őszi, mind a tavaszi vetések kövéren mutatják magokat; úgy hogy ha ezután is olly gyakran érdeklik zsendés idők, mint érdeklették ekkoráig: meg fognak dűlni az életek, 's velek együtt reménységünk is. — Annyiban hasonlítanak a' mi szőlő - vesszőink a' pálmafákhoz, hogy nagyon nőnek; de bezzeg nagyon különböznek más tekintetben azoktól sok helyeken: mert a' pálma - fák tereh alatt szoktak jobban nevedni, de az idevaló szőlő - vesszőknek sok része nints fűrtökkel meg - terhelve, még is olly hirtelen fel - húzalkodott, hogy idő előtt karókhöz kellett kötöztetniük. — Nállunk egy Embert a' bornak bővsége költöztetett el erről a' Világról; más két Embert pedig a' folyó viz' bővsége.“

Erdélyből, két nevezetes gyilkosságot ír egy érdeemes Levelezőnk. Az egyik történt Ns Alsó Fejérvármegyében, Girbó nevű faluban, T. Szentpáli Zsigmond Uron, kit is, a' mint vadászaton lett volna az erdőn, agyon vert egy gonosz lelkű Ember, a' ki már fogva vagyon. — A' másik gyilkosság esett Hátzeg' vidékén, Borbátvizen. Itt lakott egy derék özvegy Asszonyság, Csókáné nevezetű. Ez, fekvő ágyában lövetett keresztül. A' gyanú, ollyan személlyre vagyon, hogy ha reá bizonyosodik a' gonosz tetteket: méltó léfzen belőle rettentő példát csinálni a' Hazában.

(Ezen

(Ezen elő-adás el volt már készítve prés alá, a' midőn egy más tudósítás érkezett hozzánk, még pedig igen hiteles tudósítás; mellyben néhai *Szentpáli Zsigmond* Úrnak meg-ölettetése úgy iratik le, hogy két Neemes Emberek által lövetett legyen meg, a' kikkel egygyütt ment-ki vadászatra. A' gyilkosok azzal árútták el magokat, hogy el-rejtezték. Az egyyk, kézbe került; de a' másik oda volt még, midőn ezen tudósítás iratott.)

Elegyes Tudósítások.

Ezen hónapnak 27-dikére várják vissza *Bétsbe*, ő Felségeket.

Eszterházy Antal ő Hertzegsége, már el-indúlt egynehány napokkal ez előtt *Frankfurtba*. A' Fia, *H. Eszterházy Miklós*, tegnap ment utánna. Ha Követségét végzendí *Frankfurtban* ő H. ge: egyenellen megy onnan *Elő-Austriába*, a' hol 12000 fegyveres Embert vesz vezérlése alá.

(Az Elő Ausztriai Kormányozó *H. Hohenlöhe* ezen Hónapnak 12-dikén indúlt *Prágából* a' maga Seregéhez)

Gróf *Eszterházy Ferentz* ő Excell. ja, már folytatja a' Nagy-Követséget *Nápolyban*, a' hová a' múltt hónapnak 13-dikán indúlt *Bétsből*.— A' mi *Hírmondónk*, két hetekkel kezdette el ez előtt, ezen derék Hazánkfiához való utazását.

Prágánál, ezen hónapnak 13-dikán marsirozott el *Ausztriai Belgyiom* felé, egy *Prusszus* gyalog Regement, mellynek Tulajdonossa *Gr. Hertzberg*.

A'

A' széleken álló *Frantzia*, és *Spanyol* Seregekről azt írják, hogy öszve - kaptak egymással, 's a' *Frantzia* Seregek bé - rontván a' *Spanyol* Földre, egynehány Falukat ki - pusztítottak addig: míg vissza verhetnék volna őket a' *Spanyol* Seregek.

Hollandia ki - nyilatkoztatta, mind a' *Bétsi*, mind a' *Berlini* Udvarnak, hogy ő, a' hadakozó Felekre nézve, szoros *Neutralitást* (részre nem - hajlást) fog tartani.

Az *Oroszok*, és *Lengyelek* között nagy ütközet vólt, a' mint írják, Májusnak 29 - dikén. Ha vólt: majd meg fogjuk tudni, mitsoda ki - menetellel. Az ezt megelőzőtt apróbb tsatákról, különbözők a' hírek.

A' *Frantzia* Királynak azon Testörző - Serege, mellyet tulajdon zsóldján tartott a' Király: méltatlannak ítéltetett a' Nemzet - Gyűlése által Máj. 30 - dikán, a' Testörzői szolgálatra, 's el - küldetett a' Király mellől. — Ezen Sereg ellen fel - hozott sok vád - nak summája oda ment ki: hogy Hazafiságtalanságnak (*Incivisme*) lelkétől vezéreltetett az. A' Sereg' Kormányozóját *Brissac* Urat, törvénybe idéztette a' Gyűlés. A' míg más új Testörző Sereg állíttathatik fel: addig, az úgy nevezett Nemzeti Gárda fogja mind azon szolgálatoakat tenni a' Király körül, a' mellyeket tett ez előtt a' Kir.

Kir. Gárda. — *Párisból*, mind el-takarodik a' rend szerént való Katonaság a' szélekre; 's helyébe, húsz ezer *Nemzeti Gárdistákból* álló Sereg gyűjtetik öszve *Párisba*, az Ország-nak minden részeiből.

A' Portugálliai Királynénak, tsendesedni kezdett elmebéli háborúi, ismét meg újjúltak, még pedig igen veszedelmesen, a' múltt Hónapnak első napjaiban.

A' Török Követ Beszédének, melyet Jun. 16-án dél után tartott H. Kaunitzhoz, oda ment ki a' veleje: hogy a' Királyi Felség meg érkezésével, elfközölne néki ő Hge Audientziát, a' mellynek végzésével vissza kell néki indulni Konstantinápolba. Bé hozta beszédébe, hogy néki a' Bétsi levegő ég, 's a' sok kies sétáló helyek, és az általa el jártt Fábrikák, és Akadémiák igen nagyon tettzenek. Ki mondhatatlan gyönyörűséget okoznak továbbá néki a' mint mondotta: Béts' Lakosítól, 's a' maga barátságoskodásával ötöt megtisztelő Nemességtől való szerettetés és betsültetés, 's ezeknek jeles tulajdonságaik; főképpen pedig, egy olly tökéletes, és nagy tapasztalású Ministernek esmerettsége, a' kinek a' dolgokba való mély bé látása, és éles elméje, olly közönségesen esméretes az Udvaroknál, 's ettől a' Ministertől való betsültetése, 's kedveltetése az ő személlýének. — Ditsösségesnek, és nagy hatalmúnak nevezte beszédében a' mi F. Királyunkat: a' maga Tsáfzárjára pedig még ezeken kívül, rettentő nevet is ruházott. — Jobban is szeretjük mi, hogy ne kellyen úgy félni nekünk a' Királyunktól: mint a' Törököknek a' Tsáfzárjoktól.

Tudó.

T u d ó s í t á s.

Mi eddig, előre - való jelentés - vétel nélkül is küldöttük Munkánkat nagy készséggel sok ollyatén érde. Hazafiának, a' kik felől tudtuk, hogy tsak feledékenységből, vagy más nyomos okból mulatták el a' fél éltendő' elein, Munkánknak újjonnan való kívánását, 's azután valamivel későbbben nagy köszönettel meg-küldötték az elő-pénzt: hanem most kénytelenítettünk jelenteni, hogy mivel az ide - való Fő-Posta - Hivatal minden Újságok' expeditzióját maga vette által: erre nézve, méltóztassanak minden érde. Olvasóink, az öt forintokból álló elő-pénzt, az ide való Fő-Posta-Hivatalhoz útasítva, 's a' levél-borítékra Pro Magyar Hírmondó nagy betűkkel reá írva, haladék nélkül fel-küldeni; hogy idejében ki-nyomtatathassanak az Újság-borítékokra való tzimek, vagy ha nyomos okokra nézve, éppen nem lehetne mindjárt fel-küldeni a' pénzt: meg-írni hozzánk, mikor fog az tsalhatatlanul fel-küldetni, hogy mi az illyetén irást addig is, míg a' pénz fel-jőne, meg-mutathassuk a' Postának. A' hozzánk botsátandó Levelekre tsak ezt kell nagy betűkkel írni: Pro Magyar Hírmondó. A' Görög, vagy Kerekes nevet kis betűvel is oda lehet a' Levél' eggyik alsó szegletére írni.

Küldjük azon Emlékeztető arany pénznek képét, mellyel *Kolosvári* Professor T. T. *Szathmári Pap Mihály* Úr tiszteltetett meg a' *Hágai* Tudós Társaság által. — Ezen pénznek bővebb le - irását közlöttük a' *M. Hírmondónak* X árkusában.

(Fél árkus Tóldalékkal)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak* Június' 22-dik napján 1792-ben költt árkusához.

Ama' nevezetes Nagy Napján *Magyar Országának*, úgymint Június' 4-dikén, következő rövid, de nyomos feleletet adott Király ő Felsége, a' Státusoknak és Rendeknek, kik öszveséggel jelentek meg a' Királyi Palotában, a' Diplomának meg-köszönésére:

„*Charissimi Domini Status! Verba non habeo, quibus solatium meum exprimam: facturus sum id scripto. Nunc vere me beatum sentio, dum me cordibus bonorum Hungarorum circumdatum video.*“

A' mit ezen feleletében ígért ő Felsége, tellyesítette azt más nap, a' Nádor-Ispányhoz küldött gyönyörű Irásában, melly Jun. 11-kén fel-olvastatott az Ország-Gyűlésében, 's így következik:

„*Serenissime! Dum heri Domini Status et Ordines, nuncium generosae suae declarationis ipsi perlaturi ad me accessissent, dixeram ego: verba mihi deesse, quibus natum inde solatium meum exprimam. Quo id aliqua adminus parte praestare possim, converto me ad Dilectionem Vestram, quam Nobilis ac Libera haec Gens, accedente Regio Consensu suum primum voluit esse*

T t t

Magi.

Magistratum. Sit Dilectio Vestra mei apud Dominos Status et Ordines sensus interpretres: Ambo nos eodem optimo Patre geniti, iisdem innutriti principiis, sensa nostra intimius norimus. Dicat itaque Dilectio Vestra D. Statibus et Ordinibus multiplex omnino ex hesterna ipsorum declaratione ortum mihi esse solatii genus. Gaudebam eum, quem resolutione mea, quoad Diploma edita propositum mihi habebam scopum, me penitus assecutum fuisse, quippe, ut pro fiducia D. Statuum mihi adeo grata, fiduciam, quam iisdem D. Statibus aequae pergratam futuram animo praeceperam, rependerem: ac, quam parum mea me fefellerit opinio, satis indicavere sereni illi, ad laetitiam teneritudinis mixtam compositi vultus, quos circa me conspexi, quive magis, ac ulla id Oratio praestare valeat, ostendere, quale D. Status ex hac benevolentiae meae testificatione acceperint solatium. Atque hoc, quod Gens libera oris habitu explicat, est solatium illud, quod animus meus quaerit, et quod ipsi, tot aliis Regiae Dignitatis curis fesso, pro mercede, et dulci fatigiorum lenimine deservit. Quo, ut tanto securius perfrui possim, putabam Throni splendorem removendum, ut vel inde intelligant D. Status, se non ad Regiae Majestatis Dignitatem, sed ad Amicum Nationis suae studiosissimum accessisse. Gavisus praeterea sum, quod D. Status et Ordines injusto me intelligentes laccessitum Bello, vitam, suasque fortunas sponte offerant, ut me, Domumque meam, id est, se ipsos etiam, nam nunquam ego
me-

meam a Gentis Hungaræ sorte separabo, adversus quosvis hostiles insultus tuerentur. Utinam ea mihi obtigisset fortuna! ut alma pace perfrui, et non alia cum D. Statibus inire consilia datum fuisset, quam: quomodo quævis Civium Classes suo; quem Leges tribuere, loco, pacis fructibus, ad quos singuli jus idem habent, sacra item, profligatis quibusvis licentiae germinibus, libertate perfrui, demum, quomodo mea, Dominorumque Statuum vigilantia, communis hæc Beatitas ad singulos derivari valeat? Sum ego quidem pacis cultor studiosissimus, atque virtutis hujus, quam in dilecto Patre meo omnis Europa venerabatur, et quam Ille cum Regnorum suorum hæreditate ad me transmissam cupivit, sincerus Cultor, sed hanc invitus frangere debeo, dum Gens Gallica, per me neutiquam laccessita, apertum mihi indicit Bellum. Propositum mihi equidem habebam, nullum a Dominis Statibus desiderare succursum: Nam Bellum non ideo modo aversor, quod humano sanguine, qui tamen adeo pretiosus est, et cujus fundendi Nationes adeo parcas esse decet, constet; sed et, quia tantæ cum Bello connexæ sunt Populi calamitates. Nunc, quia vi adactus in arenam descendere debeo, quia video magnanimam hanc Gentem non egere Principis sui sollicitatione, sed, ubi Inimicorum insultibus expositam sentit Regnantis sui Domum, Ejusque Regimini commissas Gentes, eo consiliis, eo opera sua convolare, atque vitam, fortunasque suas, dum Principis, Regnique junctum commo-
dum

dum deposcit, ad Patriae Aram deponere; non moror, medio Dilectionis Vestrae Dominis Statibus significare, quod ipsorum hesternam declarationem cum sensu intimae gratitudinis suscipiam, atque acceptem. Ipsum vero genus, ac quantitatem subsidii, ad defensivum isthoc Bellum determinandi, praecise eorundem magnanimitati relinquo, persuasum mihi habens, nuspiam securitatem publicam tutius, atque in illorum pro hac sollicitudine conquiescere, neque ullam meliorem pro desiderandis subsidiis inveniri posse mensuram, ac, quam propria Dominorum Statuum atque Ordinum generositas statuerit.

Illustre hoc, quod heri intellexeram, magnanimitatis Hungariae, atque a priscis jam Ejusdem Gentis exemplis haustum specimen, semper Ego animo meo geram, neque suavem ejusdem recordationem ullae temporum et rerum vicissitudines oblitterabunt. Ipsa Regina, Conjux mea, dum nobiles hos Gentis ignes intelligeret, non poterat ortos inde animi sensus pectore continere; et dum publicam solatii mei partem sumeret, voluit una Sui in Gentem affectus, atque studii sensum publice exprimere, Dilectio Vestra Dominis Statibus atque Ordinibus Nomine tam Meo, quam et Reginae perennem Gratiam atque Benevolentiam Nostram Regiam confirmabit.

Budae, die 5ta Junii 1792.

Franciscus m. p.

Az

Az Illyriai Kántzelláriának el-töröltetése
eránt, *Ferentz* Király ő Felségéhez
bé-adott Reprezentátziójok a' *Magyar*
*Ország*i Státusoknak és Rendeknek:

„Sollicitudinem nostram, quam inter-
venta sub priori Regimine Cancellariae Illy-
ricae institutio excitaverat, in demissa Re-
praesentatione dd. 5. Martii 1791 sub ultimis
adhuc Comitibus exarata, cum plena legalium
motivorum deductione proposuimus. Ange-
bamur quippe, ne per hoc Status in Statu
formetur, ac novum Legibus prorsus igno-
tum exsurgat Dicasterium, quod suam in
Regno exerceat activitatem. Magnae me-
moriae Imperatoria Majestas, et Rex noster,
ut justo hoc metu nos liberaret, ope Benigni
Rescripti Regii clementer declarare dignaba-
tur, per dicti Illyrici Dicasterii constitutio-
nem legalibus Regni Dicasteriis, et Jurisdi-
ctionibus relate ad universa Graecorum non
unitorum civilia negotia non modo nihil
derogatum iri, quin imo activitatem eorum,
quam Leges attribuunt, porro quoque illibate
esse conservandam. Vulnus quidem nostrum
per hoc emollitum, non tamen plene res-
natum esse, statim sensimus, sed ne verbis
nostris illud acerbius facere velle videamur,
cessimus tempori, et ab eventu eorum, quae
secus etiam eventura fore certius praevide-
bamus, praestolandum esse judicavimus, ne-
que enim aliter fieri posse existimabamus,
quam ut Dicasterium tale, quod sufficienti-
bus agendis destituitur, quo consistentiae
suae necessitatem persvadere possit, alienis
ne-

negotiis semet immisceat, taliterque praestitutos activitatis suae limites nitatur excedere.

Et revera rem ita evenisse tristi satis experientia edocti sumus, nam si vel ad ea, quae Calendariis Graeci Ritus non unitorum inserta sunt, et quae ipsius etiam Politici Dicasterii provocarunt attentionem, tum ad dispersa sub tempore Cancellariae illius in compluribus Comitatus incensiva scripta paulisper reflectamus, luculentum praebebunt testimonium, absque manifesta internae quietis convulsione, et legalium Dicasteriorum derogamine existentiam Cancellariae Illyricae vix futuram tolerabilem. Huc pertinent introductae recentius sic dictae (Landes Commissionen) quae negotia Graecorum non unitorum in partibus pertractant, nam prout constitutioni adversum foret, si una quaecunque Hungarorum pars distinctum pro se haberet Dicasterium, in partibus vero non per legales Regni Jurisdictiones, verum per arbitrarias commissiones regeretur, ita, posteaquam Graeci non uniti Ritus Incolae per Articulum 27. novissimae Diaetae Jure Civitatis donati, consequenter Hungari effecti sunt, absque eo, quin Legibus, et spiritui Constitutionis derogetur, sive neo erectae huic Illyricae Cancellariae, sive Commissionibus subordinari nequeunt.

Atque haec sunt Clementissime Domine, quae nos pro tutamine Constitutionis nostrae pari candore, qua fiducia humillime proponenda esse duximus, dignetur illa clementer suscipere, et pro summo Suo Aequitatis et Justitiae Studio Legalia nostra vota, et desiderare.

deria adjuvare; erit hoc novum erga Gentem Hungaram Paterni Affectus monumentum; erit arctissimum indissolubilis Fiduciae vinculum. — Habet Majestas Vestra Sacratiss. pulcerrimum Augustae Aviae Suae paternae, et Reginae olim nostrae Clementiss. *Mariae Theresiae* exemplum, quod imitetur; haec enim Illyricam pariter constituendo Deputationem, posteaquam inutilem eandem, et superfluum esse comperit, statim motu proprio abrogavit. — Nec moretur Majestatem Vestram sollicitudo illa, quasi Graeci Ritus non uniti Incolae mutationem hanc cum satisfactione suscepturi non essent, rebus enim illorum longe melius consulatur, si suppressa eorum Cancellaria, in his Belli circumstantiis ipsi etiam Aerario Regio admodum gravi nonnulli eorum lege requisitis qualitatibus instructi, tam ad Cancellariam Hungarico-Aulicam, quam et Locumtenentiale Regium Consilium clementer appliciti fuerint; et ne nostra quoque ex parte deesse videamur, pro casu sublationis attacti Illyrici Dicasterii, Metropolitae, et Episcopis Graeci Ritus non unitis, quos Majestas Vestra Sacratissima ope Benignarum Litterarum Regalium clementer ad Diaetam nostram evocare dignabatur, votum daturi, ac una concernentem Regnicolarem Deputationem eo inviaturi sumus, ut circa qualitatem voti, et sessionum condignam habeat reflexionem. Secus enim jure timere debemus, ne incommoda, quae ob Illyricae Cancellariae consistentiam in administratione Publici occurrunt, in ipso etiam Legislativo Corpore ubertim semet exerant.

In reliquo, altissimis Gratiis, et Clementiae Regiae devoti homagiali cum submissione manemus. Majestatis Vestrae Sacratissimae Humillimi Capellani, et Servi, perpetuoque Fideles Subditi SS. et OO. Regni Hungariae, et Partium adnexarum Diaetaliter congregati.

Eladó Serfőző Ház Esztergomban.

Ezen folyó 1792-dik esztendőben, a' jövő *September* Hónapnak második napján délutánni két órakor, dob-szós kotyavetyére fog botsáttatni Nemes Szabad Királyi Esztergom Városának Serfőző-háza, 's a' többet ígérőnek el fog örökös árron adattatni. Ezen Serfőző-Ház kemény matériálékból épült, a' Ser, és pálinka főzéshez megkívántató minden szükséges kiegészületek feltaláltatnak benne. All az egész épület hat lakó szobákból, két konyhákból, ser és pálinka főző helyekből, elégséges pintzék-ből, tágas istálokból, és szinekből. Eggy házi Kert, két Ház-hely után való szántó földek, 's rélek, és eggy szürüs (szérüs) kert, is járúlnak hozzája. Azt előre szükség tudni a' vevőnek, hogy mivel a' Ser-főzésre való Királyi Justól meg nem foszthatja magát a' Város: tehát a' ki meg-fogja venni a' Serfőző-Házat: esztendőnként köteles lesz en illendő különös adót fizetni a' serfőzésért. A' kinek illy fel tétellel kedve fog lenni az ide való Serfőző Háznak meg-vételéhez: jelentse magát a' fenn említett esztendőben, 's napon ezen szabad Királyi Város Magistratusánál.

Ki-adattatott Városi Fő Notárius
Závody István által.

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván-Havának (Júniusnak) 26 dik napján, 1792.

A' *Budai* örömökből, eddig is nagy részt vett kéttség kívül *Erdély* Ország is; mert ha, nem eggy is éppen *Magyar* Országgal; ugyan tsak ennek sorsát mindenkor úgy tartja mint magáét; és most kiváltképpen annyival inkább örvendeztetheti ötet is *Magyar* Ország' vigsága; mert a' *Magyar* Király, vagy is inkább *Magyar* Ország' Attya, néki is Fejedelme, a' kitől mit lehessen nékie is reményleni, ezt méltán képzelhetné előre a' *Budai* örömökből, ha már bőv mértékben nem kóstoltatta volna is véle a' maga jószágát ez a' kegyes Fejedelem, az Ország

U u u Gyü.

Gyülési Deputátzió által. — De különösen is hirdethetünk mostan *Erdély* Országának egy olly *Budai* örömet, melly az ő előbbeni örömeit méltán tetézheti. Gróf *Gyulay József* örömét értjük az említett *Budai* örömon. Az a' Király, a' ki *Magyar* Ország eránt viseltető szeretetének, tellyes mértékben való meg - bizonyítására olly ajánlást tett, hogy gyakorta le fog járni *Budára*: meg - ígérte Gr. *Gyulay József* Urnak is, minekelötte vizsgálta tért volna ez *Budáról Erdélybe*, hogy mihelyest *Frankfurtban*, és *Prágában* végzendí dolgait ő Felsége, és ha valami igen különös akadály elő nem adándja magát: meg fogja látogatni *Erdély* Országot is, a' Királynéval egygyütt. — Ezen újjító hírnek előre botsátása után, közlünk egy gazdag foglalatú Levelet, melly útasíttatott

Budáról, Júniusnak 21-dikén.

„Vasárnap, az az, Jún. 17. elegyes Ülést tartott az Ország Gyülése, mellyben *Ferentz* Királyunk' Feltételeinek ötödik Tzikkelyéről, az, az előtt való nap, t. i. Junius' 16-dikán hozott Végzés (ezt közlöttük már a' múltt postán) fel - olvastatott; azután bé-hozatott egy égő gyertya a' Gyülés' Palotájába, és a' Végzést magában foglaló Levél, mindeneknek szeme láttára le - petsételtetett, 's ő Felségéhez küldetett. Estvére Bál tartatott az Első, és Második Tábla' Palotáiban, mellyeknek képeiket meg - küldöttük a' régibb Előfizető Uraknak. Az Első Tábla' Palotájában Magyar Musika vólt. Ebbe én nagy örömmel mentem; de egészen el-
szó-

szomorodtam, midőn belé léptem volna. mivel szinte üresnek találtam, a' másik Palotához képest, a' melly dugva tele vólt idegen tántzokat tántzolókkal, 's nézőkkel. En, a' magyarosan érző Hazafiakkal együtt úgy hiszem, hogy a' magyar tántzot szintűgy lehetne természetes regulákra venni, valamint más Nemzetek vették a' magok tántzaikat. Ennek tselekedése nélkül, ki-
hal *Magyar Országból a' Magyar Tántz*; a' mellynek fenn-tartását pedig maga kívánja az eredeti Magyar természet, úgymint a' mellynek elevenségéhez vagy on az alkalmazta va.

Júniusnak 18-dikán délig, Deputátziók dolgoztak; dellyesti 12 órakor pedig öszve gyűlt mind az Első, mind a' Második Tábla, különösen a' maga Palotáiba, 's tanátskozott egész estvéli 6 óráig. Előbb is az a' kérdés vétetődött fel, a' Második Táblánál: *Ha vallyon kellyen é ülést engedni a' Rátz Érseknek, és Püspököknek, az Ország-Gyűlésében?* Tsak hamar két felé oízlottak a' vélekedések. A' Gyűlésnek nagyobb része úgy ítélte, hogy *még kell kérni, az Illyriai Kántzelláriának el-törlése erántt ő Felségét, olly magok ajánlása mellett az Ország' Rendjeinek, hogy el-töröltetvén az említett Kántzellária, ők is késznek lesznek ülést adni a' Rátz Papi Méltóságoknak, a' kik azonban magok is rajta legyenek, az Illyriai Kántzelláriának el-töröltetésén.* A' más rész, ezt vitatta: hogy mivel maga a' Felség hívta Ország-Gyűlésre, különös Kir. Levelek által a' Rátz Érseket 's Püspököket: tehát szükség, hogy még ezen Ország-Gyűlésben, méltóságokhoz

illendő ülés engedteffék nékiek; annyival is inkább, mivel az Illyriai Kántzellária' felállításának sürgetésére, leg-elsőben is az indította volt őket, hogy a' közelebb múltt Ország-Gyűlése' alkalmatossággával nem vehettek biztató szót abbéli kívánságoknak telyesíttetése eránt, mellyet eleikbe terjesztettek volt egynehány Nagy Embereinknek, hogy t. i. hadd lehetne nékiek is rendes székek, és szavok az Ország-Gyűlésében; 's e' szerént nem ok nélkül lehet tőle tartani, hogy ha e' mostani Ország-Gyűlésben széket és voksot nem nyerhetnek: sürgetni fogják az Illyriai Kántzelláriának megmaradását, melly igen nagy kárára lenne a' Hazának. — Erössen állott mind a' két Rész, a' maga értelmé mellett. Minekutánna tovább tartott volna a' vetélkedés egy óránál: Deputátziót indított a' nagyobb Rész az Első Táblához, a' melly 12 órától fogva várta a' Második Tábla' Végzésének velle való közöltetését. A' már menő Deputátziót megállította a' másik Rész, és újra sürgette a' maga feltételét. De végre is csak az állott-meg, a' mi előbb szájába adatott volt a' Deputátzionak: hogy t. i. kéretessék meg ő Felsége, az Illyr. Kántzelláriának el-törlése végett, 's a' jövő Ország-Gyűlésén széket és voksot adnak a' Rendek a' Rátz Erseknek, és Püspököknek. Meg-értvén ezen Végzést az Első Tábla, egészen reá állott arra. — Ekkor fel-kelt székéről a' Karlovitzi Érsek, (a' ki el-járt ugyan, a' nem-eggyesültt 7 Püspökökkel együtt az Ülésekbe; de még rendes széke és szava nintsen azokban) 's
kö-

következendőképpen szóllott a' Fő Rendekhez: *Mi, úgymond, eszközlői nem lehetünk az Illyriai Kántzellária' el-töröltetésének, mellyet a' meg-hóltt Tsászar és Király, a' nálla tudva lévő okokból állított-fel, a' vallásbéli dolgokra nézve. Kérjük a' Tek. Első Táblát, engedjenek minékünk helyet és szavat az Ország - Gyűlésében, mellyre ő Felsége, Királyi Levelek (Regálisok) által hívott bennünket. — A' mi Nemzetünk nagy számmal vagyon: szükség, hogy minden tekintetben legyenek néki Reprezentánsai (Képviselői) az Ország - Gyűlésén. Városainknak vagynak Reprezentánsaik, Nemeseink is jelennek meg itten; ha Mágnessaink volnának; bizonytal nekik is volna helyek és szavok az Ország - Gyűlésében: miért ne adna tehát az Ország minékünk, kik a' Papi méltósággal vagyunk fel-ruházva, még ezen Gyűlésben helyet és vótumot minden feltétel nélkül? — Ugyan tsak az Első Tábla, el nem állott a' Második Tábla' végzésétől: mellyhez képest, Reprezentátiót fognak tenni az Ország' Rendjei ő Felségéhez (melly Reprezentációnak a' mását, meg-küldöttük már a' múltt postán.)*

Ezen fontos dolog után, más nagy, és méltó tekintetű dolgot vett-fel a' Második Tábla, tanátskozása' tárgyaúl, tud. ill. a' Magyar Nyelvnek a' Magyar Hazában való gyarapítását. — „Igaz ugyan, ezt olvasta az Itelő-Mester, hogy a' nem régiben fel-állított Magyar Nyelv-Tanítók által, kezdett már valamivel előbb-lépni a' Magyar Nyelv; de mivel ennek tanulása, tsupán extraordi-
ná

nárium studiumnak (rendkívülvaló tudomány-
nak) tartatott: ez okon, egyedül a' Tanuló-
nak szabad tetszésektől függött, járni vagy
nem járni a' Magyar Professzor' Letzkéit. —
Kérjük annakokáért ö Felségét, hogy erős-
sítse-meg ezen új Törvény-tzikkelyt, melly-
nek ereje által, rendszeréntvaló tudománnyá
tétetik ezentúl a' Magyar Nyelv' tanulása; úgy
hogy azt mindennek kell járni, és belőlle
Exáment tenni“ 's a' t. — Örömmel említ-
hetem, a' Második Táblának örökös ditsős-
ségére, hogy az Itélő-Mester által el-olvas-
tatott *Határozást*, közönséges meg-eggye-
zésével helybe-hagyta. — A' múltt Ország-
Gyűlési XVI-dik Törvény-tzikkelyben
(Artikulusban) ez van: *Dicafterialia negotia
autem, idiomate latino nunc adhuc pertra-
ctanda venient*, az az: a' Törvény-Táblákon
és Tanáts-Székeken, még most, deák nyelv-
ven folytattassanak a' dolgok. Most tehát
a' Más. Táblának nagy része azt vitatta, hogy
a' *nunc adhuc* (még most) határozódjon-meg,
's a' Magyar Nyelvről szóllandó új Törvény-
tzikkelybe tétetődjön belé: *Hat esztendőök
után, Magyar Nyelven* follyanak a' dolgok
a' Dikafteriomokon. Némelly Vármegyék'
Küldöttjei, úgy a' Horvát Ország' részéről-
való Deputátusok is azt mondták: hogy
„ezen Törvény szerént, sok érdemes Haza-
fiaknak el kellene esni tisztségeiktől, a'
Magyar Nyelv' nem tudása miá.“ — Ezen
ellen-vetésre, a' vólt a' felelet: hogy
„kevéssel ez előtt, úgy tudták más idegen
nyelvben tökéletesíteni magokat, nehány
esztendőök alatt a' Hazafiak, hogy azon,
nem

nem tsak beszéllettek; hanem dolgoztak is széltire. — Tsak ugyan nem eggyezhettek meg ebben utóllýára is. — Azután némelly Vármegyei Deputátus Urak, arról panaszkodtak a' magok Vármegyéik' nevekben, hogy soha sem nyerhettek még azok Magyar Választ mind ez ideig is, a' F. Helytartó-Tanátsból; ámbár ők ehez Magyar Nyelven irtak, úgymint a' melly Nyelven akarják, a' múltt Ország-Gyűlés' Végzése szerént, dolgaikat folytatni, 's Jegyző-Könyveiket is írni állandóul, más Ns Vármegyékkel egygyütt 's a' t. Ezen tárgyra nézve, abban állapodott meg a' Gyűlés, hogy „a' Fels. Helytartó-Tanáts Magyar Nyelven válasszollyon, a' hozzája magyarul író Ns Vármegyéknek; és még ezen kívül, arra is kérni kell ő Felségét, hogy mennél hamarább, a' Magyar Nyelvet hozassa-bé a' Dikastériómokba; melly nélkül, lehetetlen valamelly Nyelvnek virágozni: e' nélkül pedig, nem lehet állandó virágzású fenn-maradása a' Nemzetnek“ *) 's a'

---

*) *A' Magyar Hazának másik kebelében — Erdély Országban — nem tsak a' Vármegyékben; hanem a' Királyi Táblán, 's a' Fő Kormány-Széken is mindenek magyarul folynak: Magyar Nyelven teszik a' Tanátsos Urak a' Referádákat, (az az: terjesztik eleibe a' Széknek, ez vagy amaz tárgyról való elő-adásaikat, 's vélekedéseiket); Magyar Nyelven tartatnak a' tanátskozások; hozatnak a' szén.*

's a' t. Ezen Végzésekkal, Követek küldet-
tek az Első Táblához, melly is tsak hamar
reá állott a' következendő két Tzikkelyekre:
1.) Hogy ezentúl rendszerént való Tudomány
legyen a' Magyar Nyelv' tanulása. 2.) Hogy
meg kell kérni ő Felségét, a' Magyar Nyelv-
nek mentől előbb lejendő bé hozása eránt
a' Dikastériomokba; hanem az, hogy Ma-
gyar Nyelven válaszollyon a' F. Helytartó-
Tanáts, a' hozzája magyarul író Ns Vár-
megyéknék: nagy vetekedésekre szolgálta-
tott alkalmatosságot. — Sürgették azt:
Mosony Vármegyei Fő Ispány Gr. *Eszter-
házy Ferentz*, a' vóltt Kántzellárius' Fia;
Trentsén Vármegyei Fő-Ispány Gróf *Illés-
házy*; Magyar Ország' Rendjeinek *Nápoly-
ban* vóltt Követjek Gróf *Szécsényi Ferentz*;
Ugotsa Várm. F. I. Gróf *Teleky József*; Gömör
V. F. I. B. *Prónay Gábor*; Torontál V. F. I.
Balog Péter 's a' t. De sokkal többen vóltak,
a' kik ellene mondtak annak, a' sok nehéz-
ségekre nézve, mellyeket okozna a' két
nyelven való manipulátzió. — Vólt olyan
fzó is: hogy bajos lenne ő Kir. Fő Hertzeg-
ségének a' Nádor-Ispánynak, olly Irások
alá

---

*szententziák (végzések); 's iratnak a'
Jegyző-Könyvek (Protokollumok). —
Trumpán a' Hadi Tanáttsal és Kamarával-
való levelzések folytattatnak Deák nyel-
ven, 's azon terjesztetnek a' Felség eleibe
is az Erdélyi Kántzellária által, az ehez
felküldeni szokott Jegyző-Könyvek.*

alá írni a' nevét, mellyeket nem ért, t. i. Magyar Irások alá. De ezen nehézséget, gyönyörűen el-igazította maga jó Nádor-Ispányunk, olly kedves ki-nyilatkoztatást tévén magáról: hogy már eddig is ért ő Kir. Fő Hertzegsége nem keveset a' Magyar Nyelvből; 's igyekezni fog, hogy jobban is érthesse azt: mivel óhajtja maga is a' Magyar Nyelvnek a' Dikasteriomokba való behozatását. Ezen arany szavait ő Kir. Fő-Hertzegségének, nagy sűrűséggel váltották-fel a' jót kívánó szives öröm-kiáltások; a' Második Tábla pedig, minekutánna megértette volna, a' mi igaz Magyar érzékenységű Nádor-Ispányunknak illy megbetsülhetetlen maga' ki-jelentését: különös Követség által köszönte-meg azt ő Kir. Fő Hertzegségének. — Ugyan tsak a' lett az izenet végtére is az Első Táblától, a' Második Táblához: hogy a' harmadik Tzikkelyére a' közlött Végzéseknak nem állhat az Első Tábla. De a' Második Tábla, viszont Deputátziót küldött az Első Táblához, 's kérte, hogy venné-bé említett Végzését; mivel attól tellyességgel nem akar el-állani, 's hiszi, hogy azt ő Felsége is helybe fogja hagyni. Már hat óra felé lévén az idő, belé nem erezkedett többé az Első Tábla; hanem minekutánna más egynehány Törvény-tzikkelyeket fel-olvastatott volna még ezentúl, 's hozzája adta volna azokhoz maga meg-eggyezését is: véget vetett Nádor-Ispány ő Királyi Fő-Hertzegsége az Ülésnek, 's ebédelni mentek.

Ő Felségek, igen jól mulatják itt magokat. — A' múltt Vasárnap, tzel-lövöldőzésben gyakorlotta magát a' *Pesti* Polgárság. Ezen mulattságos gyakorláson megjelentek a' Felségek is, és a' Fels. Királyné meg-rántván egy pántlikátskát, melly a' puska' sárkányára vólt kötve, lőtt is a' tzelra. — Junius' 20-dikán, meg-nézegette Királyné ő Felsége a' *Pesti* Universitás' Könyvtárját, 's a' Természeti-Históriára - való Gyűjteményét, és a' Természet-Tudományához - való eszközeit.

A' *Magyar* Teátromban, gyakran jádzik új Darabokat a' Társaság, melly ritka dolog a' már gyakorlott Teátromi Társaságoknál is; úgymint a' mellyek rend szerént egy hónap alatt szoktak egy új darabot jádzeni. *Kotzebuenek* két nevezetes darabjait, mellyeknek egyike: *Ember gyűlölés és megbánás*; a' másik pedig: *Szerelem' Gyermeké* nevezet alatt vagyon magyarra fordítva: tsak hamar jádza egymás után ezen hónapban a' Társaság. Juniusnak 18-dikán ismét egy új, még pedig nem fordított, hanem Eredeti Darabot jádzott, mellynek tzimje: *Arany Peretzek*. Ez, egy költött történet, mellyet Tilz. *Dugonits András* Profellor Úr, Nyelvünknek szives Gyarapítója készített; a' Jádzó - Színhez pedig *Pesti* Professor *Endrödy János* Úr alkalmaztatta. Ezen eredeti Darabhoz, scénák és ruhák újjonnan készültek, mellyek hat száz forintjába kerültek a' Teátromi - Társaságnak. — Valóban, ezen jól neki indúltt Magyar Jádzó - Társaság-

ságnak hathatós elő-segélése, egy nagy eszköze lenne a' *Magyar Nyelv*' gyarapodásának, 's a' Nemzet' virágzásának.

Lengyel Országának

mostani terhes állapotjáról, két *Gallitziai* Levelek érkeztek hozzánk szinte azon időben. Az egyik, Jun. 14-dikén útasíttatott *Tarnopol* nevezetű Városból, 's ez a' foglalatja:

A' szomszéd *Podolia* (így neveztetik egy *Lengyel Országi* Vajdaság, melly *Gallitzia*val határos) egészen mozgásban vagyon. Az Uraságok, meg-szünés nélkül takarodnak onnan, ide által éjjel nappal, feleségeikkel, gyermekeikkel, drágább portékáikkal, 's lovaikkal, és barmaikkal együtt. A' Szoros által-járásnál (passzusnál) vagyon egy *Huszatinn* nevű nyomorútt kis Város. Ezt annyi Lengyel Uraságok lepték meg, hogy a' helynek szűk vólta miá, meg-adnak egy hitván zsidó házért hetenként 3 's 4 aranyat is. Szintén annyin tartózkodnak *Tarnarnda* Városában. Jöttek *Tarnopol*, *Trem-povla*, 's más Városokba is. Ezen költözéseket okozza, az *Oroszokkal* kezdődött háború. — Ezen háborúról a' mennyi tudósítások érkeznek hozzánk, mind azt mutatják, hogy koránt sem a' Tsalmásokra akadtak most az *Oroszok*.

Az első tsatában *Tulcsinnál*, nem esett el több Ember a' Lengyel Seregből, mellyet H. *Ponyatovszky József* vezérlett, 140-nél; az Oroszok közül ellenben, 1600-an hagyták ott a' fogokat. — *Biala-czerkivnél* is, rútvál meg-rakták a' Kozákokat a' Lengyelek.

Szu-

— *Szuha - Gránitza* nevű helységnél, Májor *Pereczladovszky*, 30 Oroszokat terítettett földre; hatvant pedig el-fogatott. Maga, nagy sebbe esett. — Éppen most érkezik a' tudósítás, melly szerint *Moráfa* nevű helységnél rá ütött 4000 Muszka, 3 Osztály Nemzeti Lengyel Lovasságra Máj. 24-dikén. Az Oroszokat, Gen. *Tuljanov*; a' Lengyeleket pedig Oberstlieut. *Mahanovszky* kormányozta. A' Lengyelek között 300 maradt a' tsatahelyen, két Hadnaggal együtt, 's 50-en kaptak sebet; de más nap, az az, Májusnak 25-dikén, H. *Ponyatovszky* 3800 Lengyelekkel elő-fogott hat ezer Muszkákat, ugyan csak *Morafánál*, 's két ezeret közülök a' más világra költöztetett; hat százat el-fogott; 's 34-et meg-sebesített. Az ő Seregéből, 375 ember maradt a' tsatahelyen.

U. I. Harmintz ezer Muszka megy a' tengeren, a' Frantziák ellen.

A' másik *Gallitziai* Levél, *Monastritz*-ből útasíttatott Jun. 2-dikán. Ambár későn érkezett is kezünkhöz: mégis örömmel közlöttük volna egészen, ha az idő engedte volna; de mivel ennek nem parantsolhatunk: tehát csak ezeket iktathatjuk most ide az említett Levélből: „*Tuhtsin*, és *Vinyitz* között, 40 ezer Lengyel fekszik táborban. H. *Ponyatovszky* József, a' ki nállunk Oberster volt, tiz ezer Emberral *Nemiróban* vagyon; Generál *Wilahorszky* pedig, a' ki Oberstlieut. volt a' *Toskána* Huszár' Regem. jében, hat ezer Embert vezérel. *Bracsláv* tá-

tájékán is el vagynak imitt amott néhány Seregek Izéllesztve. — A' mi mozdulásunkról, semmi bizonyost nem irhatok. Vátiig mondják az Orosz Tisztek, hogy mi, miért nem készülünk, holott nekünk is bé kellett menni ő velek eggyütt Nagy Lengyelországba; de mi erről, nem vettünk onnan, a' honnan kellene venni, tsak leg-kisobb ujj-mutatást is.

Austriai Belgyiomból érkezett Hadi Tudósítások.

„A' Frantziáknak, ez előtt *Rosambó* Fő Hadi Vezér alatt vólt, most pedig *Lukner* Fő Hadi Vezér alatt lévő Seregek, el-bontotta az előbbeni táborát, melly *Valenciennes* Városa megett vólt, 's előbb nyomúlt ezen hónapnak 9-dikén, *Lille* Városa felé. — Ugyan azon időben, a' másik Frantzia Fő Hadi Vezér *Lafayette*, *Maubeuge* Városánál szállott sántzos táborba; az elől-járó Seregét pedig előre küldötte, *Gliseulle* nevű helységig. Ezen előljáró Seregnek Kormányozója *Gouvion* Ur, meg-bizgattatta a' mi Seregünknek bal szárnyát; melly dolog hírével esvén Seregeink' Fő Kormányozójának *Albert* Hertzegnek, reá ment *Gouvion* Generálra Jun. 11-dikén éjfélt utáni három órakor. Az Ellenség, erőssen védelmezte magát, két Batteriáknak (hirtelenében készült 's ágyúkkal meg-rakott föld-váraknak) óltalmok alatt; de valami 3 óra múlva, tsak ugyan szaladásra vette a' dolgot, 's meg sem állott *Maubeuge* Városáig, melly egy kis óránnyi járó földnyire esik *Gliseulle*hez.

A'

A' Frantzia Kormányozó, *Gouvion* Generális, (a' ki 16 ezrtendőktől fogva való kedves Barátja volt *Lafayette* Fő Hadi Vezérnek, 's a' kit igen sokan meg-sirattak a' Nemzet-Gyűlésében is) a' tsata-helyen maradt holttn, három száznál többed-magával, 's 30 Fran. Katonák estek fogságunkba. A' mi Seregünkből, 26 Ember esett-el; 42 kapott sebet; 's 9-en nem találtatnak. Az el-veszett lovaink' száma megy 29-re; a' meg-sebesítettéké 21-re; az el-fogattaké 9-re. — Az Ellenség, nem vihette el egy részét a' táborának. Azt, a' miéink, egy széna-magazinommal együtt el-égették; egy puska-poros szekeret pedig el-hoztak magokkal. — Ezen ütközetben, jelen volt *Károly* Fő Hertzeg is. Reggeli 7 órakor indította vissza a' Sereget *Albert* Hertzeg, a' *Mon*snál lévő táborba.

Frantzia Országának bajai, és szorongatásai, mentől inkább nevednek kiülről: annál inkább terhesedik *Párisban* a' Király állapota.

Rómában, erőssen szedeti Pápa ő Szent-sége az újj Katonákat.

Magyar Hazafiúság gyümöltsei.

Udvari Tanácsos *Martzibáni* ő Nagyságáról úgy halljuk, hogy tizenhét ezerből életet ajánlott ő Felségének, 's e' felett a' Státusok és Rendek által közönségessen meg-ígért hadi segedelemből is a' mi reá esik nagy készséggel ki fogja adni. — — Egyesült *Várad*i Püspök *Darabant* ő Nagysá-

sága pedig, nyóltz száz forintot adott maga részéről, a' Frantziákkal való had - folytatasra.

A' Magyar, az idegen földön is Magyar. — Jénában, hatvan Magyar Tanulók vagynak mostanság. Ezek, olly örvendezéssel, és jelességgel tartották Jun. 10-dikén a' *Budai* kettős Koronázásnak Innepét, hogy azt lehetetlen nagy gyönyörűség nélkül olvasni. Közleni fogjuk mi ezt, a' jövő Postán, a' mikorra kéntelenítettünk halasztani: a' Hadi segéttségnek igazságos fel olztásában dolgozó Úraknak; és a' Magyar Kamarán lett újj Tisztviselőknek is meg nevezéseket; és végre azon 9 Királyi válaszkoknak summáját, mellyek mind Juniusnak 22-dikén költek; és 23-dikon fel - olvástattak az Ország elegyes Gyűlésében.

Lengyel Hazafiúság' gyümöltsei.

Egymást érik a' sok gazdag ajándékok, mellyeket a' mind két nemen lévő Lengyel Uraságok adnak bé a' Nemzet' Kintstárjába. Ezen ajándékok között, különös említést érdemel eggy, melly két ezer aranyból állott, 's e' vólt reá írva:

Offero Aurum
Ad Regni Thesaurum
Libere et gratis
In Subsidium Libertatis
Civis Polonus.

Erdélyből, Károlyfejevárról, következő Irás küldetett hozzánk, közönségesítés (publikátzió) végett:

Ba

Barátságtalan Pasquine.

Éppen kezemben tartom vala a' Nagy Agostonnak egy nevezetes könyvetskéjét, 's abban is a' többek között ezen szavain függött gondolatom:

Nemo sane mentiens, judicandus est, qui dicit falsum, quod putat verum, quoniam non fallit ipse, sed fallitur; non itaque mendacii, sed aliquantae temeritatis arguendus est, qui falsa incautius credita, pro veris divulgat. Midőn kezembe nyomák a' K. Enyedi vóltt Papról tett hír-tételeket.

Két dologgal motskolsz tudatlanságból: meg-tébollyodtam, 's merre vitt engemet ezen nyavalyám, nem tudatik. Tudd meg *Virgilius* szerént: *Non me malus abstulit error.* Nem tébolyodtam-meg, mert az olyan lakása' helyét sem tudja; én pedig, ámbár nem érdemled tölem, meg-vallom: igen jó helyt lakom; mellyről bár te is azt tartanád, a' mit én. Ugyan *Virgilius'* szavait mind kettőnk fel-vévén:

Hac iter est nobis ad magni teſta Tonantis.

De néked, úgy tartom, darabos e' pallya,
Ezt tévelygő szived, jó, ha fel-tanállya.
— — — — Most e' Kofának elég.

D. P.

(*Fél árkus Tóldalékkal*)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak* Június' 26-dik napján 1792-ben költt árkusához.

Ferentz Király' válasza, a' *Magyar Ország* Státusokhoz és Rendekhez, midőn ezek 50 ezer arany Honoráriumot ajánlot-tanak ő Felségének, 1792-dikben Jú-niusnak 6-dikán lett meg-koronáztatása után :

Nullum equidem jam mihi gratius amoris ac fiduciae pensum adferre poterant fideles Status et Ordines, ac cujus jam antea, mox a primis adventus mei diebus, luculenta adeo ediderant specimina; hoc tamen etiam, quod nunc Honorarii titulo ad morem suorum Majorum mihi offerunt, pergrato susci-pio animo; ea autem fidelium Statuum at-que Ordinum in me attentio, ut, quo ob-latum hoc animo meo reddant pretiosius, nullam illius partem Contribuentium Plebi tolerandam determinaverint, erat mihi plane solatio. Est hoc novum iterum nobilis illius Spiritus, quo praesentem Diaetam animatam cerno, novum item, ad meum animum eisdem intime devinciendum, argu-mentum.

Koronás Királynénk Fels. *Mária Therésia*,
következendő válasszal felelt a' *Magyar*
Ország Státusoknak és Rendeknek, midőn
ezek 25 ezer arany Honoráriumot aján-
lottanak - bé, Küldöttjeik által ő Felsé-
gének, 1792-dik Esztendőben Június-
nak 10-dik napján lett meg - koronáz-
tatása után :

Honorarium per fideles Status atque
Ordines mihi oblatum, velut eorundem in
me devotionis specimen, pergrato accepto
animo. Si generosa haec Gens alio apud
Conjugem meum, quam proprius ipsius
Regis animus, atque Nobilis Gentis indoles
jam suapte sunt, indigeret Oratore, vices
ejus lubenter susciperem. Nunc id mihi
tantum restat, ut beatitati, et Regis Conjugis
mei, et ipsius Nationis e mutuo hoc nexu
ortae applaudam, atque illa communi ego
etiam suaviter perfruar.

A' nem - eggyesültt Érseknek, és 7 Püspö-
köknek, a' mostani Ország - Gyűlésén
eggyütt lévő Státusokhoz és Rendekhez
intézett két rendbéli Irásaik, mellyek-
ben azt kéri, hogy rend szerént való
ülés engedjék nékik az Ország-
Gyűlésében.

Első Irás.

*Serenissime Regie Princeps Palatine Regni
Hungariae!*

Excelsi Proceres et Inclyti Status et Ordines!

Obtentis jam a Sua Caesareo Regia Majestate
pie defuncto Domino nostro Clementissimo Leopoldo
II. Regalibus, nihil ardentius desiderabamus, quam
ut

ut per nostram in praeteritis adhuc Regni Comitibus Sessionem intima illa animorum unio, quae firmissimum Throni constituit praesidium, communisque Patriae felicitatis basis est, obtineatur; absit a nobis, ut (quoquo modo id evenerit) dum nova toti Regno, obtento in Rege benignissimo suo Protectore, beatitudinis affulget aurora, de praeteritis queramur: imo, ne faustissimam Suae Majestatis Sacratissimae Coronationem ardentissimorum votorum nostrorum summam ulla ratione vel minuto temporis, quaestio, de Sessione nobis pro ratione muneris, quod gerimus, competente, moretur. interea Interimali per Vestram Serenitatem Regiam nobis benigne indicata Sessione, nos contentos futuros declaramus! quo ita erga optimum, penes cujus Regales adsumus, Principem profundissimae submissionis, erga charam nobis Patriam, et Incl. ejusdem Status et Ordines fraterni amoris, et tene-ritudinis non indecorum edamus specimen; arden-tilaque illa Gentis Hungariae semet cum Principe, cujus protectionis tam amoenos jam sensit fructus, per Sacrum Coronationis foedus, quod unicum ad-huc restat uniendi vota, omnibus viribus promo-veamus. Reservamus interim nobis post hunc actum omnia ea, quae legalibus nostris Juribus competere credimus, confidentes in benignitate Serenitatis Ve-straе Regiae, aequitate item et benevolentia Incl. Statuum et Ordinum, quod eam nostri intuitu com-petentis sessionis ante omnia sint habituri rationem, quae supra memoratis finibus accomoda, characteri-que, quem praeferimus convenientissima in nobis, et numeroso, quem in spiritualibus gubernamus populo, ad seros posteros perduraturam confirmet gratitudinem. Qui de cetero benignitati, et gratiis devoti, jugi cum veneratione emorimur's a't. Budae, 21. Maji 1792.

Második Irás.

Humillima nostra, sub 21-ma Maji Suae Regiae Celsitudini Regni Palatino, Excelsis-que.

que Proceribus, et Incl. SS. et OO. scripto data declaratione, id praeprimis intendebamus, ut quanto erga clementissimum Regem nostrum, penes cujus Regales adsumus, profundissimae submissionis, erga charam vero Patriam, Excelsosque ejus Proceres, et Incl. Status et Ordines amoris ac venerationis feramur affectu, hoc quidem tali probemus documento, quod quaestionem de Sessione nobis pro munere, quod gerimus, competente, nec movere, nec minuto temporis Suae Majestatis Sacratissimae Coronationis praeparatoria retardare voluerimus. Et prouti tunc firmiter in gratia et aequanimitate Excelsorum Procerum et Incl. Statuum et OO. confidebamus, quod post faustissimam Coronationem pro dignitate sua, condignam nostri sint habituri rationem, ita nunc jam, ubi felix Hungaria in optimo Rege suo *Francisco* benignissimum Protectorem ac Patriae Patrem laeta veneratur, ubi omnes Regni hujus Cives communi exultant gaudio, et praesentium bene factorum omine freti, supremam Patriae felicitatem auspicantur, advenisse illud tempus autumamus, quo experta Excelsorum Procerum et Incl. SS. et OO. benevolentia et aequanimitas legalem nobis secundum muneris et Senji Archi-Episcopalis, et Episcopalis dignitatem procuratura est Sessionem.

Sancti *Stephani* Regis Decretum, quo per Pontifices Dioecesanos praeprimis intelligit Praelatos; et Articulus I. post Coronationem Anni 1608. justae hujus nostrae petitionis.

tionis primum, et certe solidum est fundamentum: nam et requisita Legalium, sede et suffragio in Comitibus provisorum Praelatorum exponit, et nos ea omnia habere, nos arbitramur.

Nolumus eam quaestionem agitare, an Episcopi orientalis non uniti Ritus Ecclesiae, quos cum introducta in Regnum Christiana Religione in Hungaria exstitisse pronum est conjicere, Sessionem ac Votum in Comitibus habuerint, neque in differentias fidei Articulorum et in Religionis Negotio disparem fors sentiendi modum quaqua ratione ingredi, quae inter populos iisdem Legibus submissos, atque eadem Jurium Civilium communione gaudentes, relate ad Jura Civilia cum ipsa Religionis Confessione haud connexa, et quae per Regem expeditis ad nos benignis Regalibus Litteris jam agnita sunt, discrimen quodpiam adferre neutiquam possunt; id tamen certum est, nos—veros Episcopos, ejusdemque omnino prout Romano-Catholici Characteris Episcopalis esse, et simili propria Hierarchiae Ecclesiasticae Institutione, ad unum eundemque finem per extensas Dioeceses, et numerosum populum Ecclesias Dei gubernare; felicitatem item Civium in eo potissimum consistere, ut quisque pro conditione sua, partem beneficiorum ex communi legum provisione promanantium aequa ratione capiat; praeterea vero recepta per tot Secula Religione nostra, et nefors Regno coeva existente, confirmatis ejusdem per latae sub ultima Diaeta Legis Articuli-

culum 27-um Juribus, eandem et per solum senium determinandam Sessionem nobis cum caeteris Romano-Catholicis Episcopis competere indubium est.

Etenim insufficiens omnino et in praecipua sui parte manca esset, modo laudatae Legis provisio, si omnes reliqui Religionis hujus Status beneficiis ex constitutione Regni provenientiibus, et ipso Jure suffragiorum in Comitibus pro sui Status conditione gaudere, solus autem Status Cleri non ea, quam sua sibi tribuit conditio Juris et honoris frui posset praerogativa. Jam si durabilis societatis civilis felicitas tantum in simultanea omnium sociorum felicitate consistit, quis non videt, omnem illum contra duraturam Patriae felicitatem agere, qui millones Religionis hujus Incolarum, qui per aliquot tantum suorum membra beneficia constitutionis percipere possunt, per id a beneficiorum usu excludere vellet, si eos, qui possent uti beneficiis, non ea, qua reliquos quosvis pro sua conditione concives, amoris et aestimationis testificatione amplectatur.

Absit a nobis, ut id de nobilissima Gentis Hungarac indole vel opinari vellemus, imo firmiter confidimus, quod totum Incl. Regnum postulatum nostrum jam eotum stabiliverit, dum praeteritis adhuc Comitibus Divo *Leopoldo* scripserat, se, ne quis mentem et consilia sua de nobis sinistre interpretaretur, et ut perenne supersit testimonium, talia declarare; quod tam Civilia Jura, quam nostra religiosa, et beneficia
Ci.

Civitatis, prout Hungari ex praescripto Legum, pro conditione sua habent, nostrae Religionis Incolis propria esse velle. Gratissimi, incomparabile hoc nobilissimae Gentis, et Concivium nostrorum sinceri amoris erga nos testimonium veneramur! cujus nunquam ex animis nostris excidet memoria. Et dum ad indelebilis illius cujusque sanae menti impressae veritatis sanctioniam provocamus, nihil esse Regno huic optabilius, quam ut omnes in eo degentes, linguarum licet discrimine dispares, Christianam Religionem profitentes populi, iisdem utantur beneficiis, iisdem teneantur desideriis, iisdemque urgeantur studiis, dum uni eidemque Regi subsunt, iisdem Legibus gubernantur, omni dissensionum semine sublato, tantum de fidelitate in optimum Regem, et charam Patriam, de zelo in promovendis utriusque commodis inter se aemulari, imo unitis viribus optatissimos hos fines promoveri satagant; dum denique nos nihil a Concivibus nostris aliud, quam amorem, et eam, quam fratres fratribus exhibent aestimationem desideramus, eam in Excelsorum Procerum, et Inclyt. Statuum et Ordinum benevolentia, et aequitate locamus fiduciam, quod perspecta petitionis nostrae iustitia, eandem pro innato Genti Hungariae animi candore, et generosissimo benefaciendi studio incunctanter stabilituri sint.

Erit hoc nobis, et populo, quem in spiritualibus gubernamus, aeternae gratitudinis, quemadmodum Excelsis Proceribus, et Inclytis Statibus et Ordinibus aeternae glo.

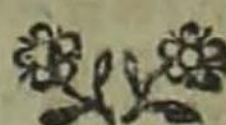
gloriae argumentum ; seris vero eorum venturis nepotum posteris imitabile virtutis, gloriosum, nobilissimae suorum antenatorum indolis exemplum.

Qui gratiis commendati emorimur 's a' t.
Budae, die 12. Junii 1792.

T u d ó s í t á s.

Mi eddig, előre- való jelentés - vétel nélkül is küldöttük Munkánkat nagy kézséggel sok ollyatén érd. Hazafiaknak, a' kik felől tudtuk, hogy tsak feledékenységből, vagy más nyomos okból mulatták el a' fél esztendő' elein, Munkánknak újjonnan való kívánását, 's azután valamivel későbbben nagy köszönettel meg-küldötték az elő-pénzt: hanem most kén-telenítettünk jelenteni, hogy mivel az ide - való Fő-Posta - Hivatal minden Újságok' expeditzióját maga vette által: erre nézve, méltóztassanak minden érd. Olvasóink, az öt forintokból álló elő-pénzt, az ide való Fő-Posta-Hivatalhoz útasítva, 's a' levél-borítékra Pro Magyar Hírmondó nagy betűkkel reá írva, haladék nélkül fel-küldeni; hogy idejében ki-nyom-tattathassanak az Újság-borítékokra való tzimek, vagy ha nyomos okokra nézve, éppen nem lehetne mindjárt fel-küldeni a' pénzt: meg-írni hozzánk, mikor fog az tsalhatatlanul fel-küldetni, hogy mi az illyeten írást addig is, míg a' pénz fel-jőne, meg-mutathassuk a' Postának. A' hozzánk botsátandó Levelekre tsak ezt kell nagy betűkkel írni: Pro Magyar Hírmondó. A' Görög, vagy Kerekes nevet kis betűvel is oda lehet a' Levél' eggyik alsó szegletére írni.

Ezen tudósítást, így közlöttük vólt már három izben; hanem a' Posta-Hivatallal való újjabb beszél- getésünk után most úgy módosítjuk, hogy ezentúl minden hozzánk útasítandó betses Levelek' boríték- jára tsak e' legyen írva: Pro Magyar Hírmondó. An die K. K. Oberpostamts-Zeitungs-Expedition á Vienn. különben meg - veszik rajtunk a' rend-szerént-való váltság - pénzt minden Levélért.

A'
M A G Y A R
H Í R M O N D Ó'
ELSŐ SZAKASZSZANAK
M U T A T Ó - T Á B L Á J A.

A.

Ajándék - fel - tétel , a' jobb eke 476. A' bőrök' készítése 590. A' dohány' művelése végett 591. — Al-földi mulattságok 782. Amade Gróf Antal' betses törekedési magasztaltatnak 397. Versekkel is meg-tiszteltetik 412. 497. Anglia 279. 441. 445. 493. 651. 678. 710. 746. 840. 857. 896. Angliai Király maga - viselete a' *Frantziák* eránt 260. Ankerström , *Svéd* Király' gyilkosa 540. Kivégeztetik 638. 692. Antal Fő - Hertzeg, *Károlyi*' Regementjének Tulajdonosa, Magyar ruhában jelenik - meg 7. Arany-Sarkantyús Vitézekké lett Uraságok 868. Artatlanság 360. Anekdoták: A' Szüzesség' óltalmazásáról 55. Posonyi Anekdota 57. Német Országi 59. Londoni 61. Párisi 62. Angliai 96. Lembergi 97. Asszonyi bosszú-álló próba 103. Eggy Anglusról 113. Eggy Indusról 115. Török Követ' Emberével 182. Schvecheti 223. Olasz Országi 245. Lembergi Anekdota 246. A' Fiúi szeretetnek egy jeles példája 263. Somogy Vármegyéből

)(

349. Sopronyi 359. Stájer Országi 390.
 Londoni 406. Vallás' ereje 509. Somogy-
 Vármegyéből két mulattságos 631. Berlin-
 ből 696. Tetézett vakmerőségnek intő pél-
 dái 709. Egy *Wurmser* Huszárról 738.
Frantziákról 750. Házi Ellenségek 750.
Frantzia, és *Svéd Országi* Anekdota 871.
 Asszonyi Tízmeres Rendről 770. Auerspergi
 Fámília Hertzegsége emeítetik 4. Hertzeg
 Auersperg Adám, Szent István' Rendjének
 nagyobb Keresztjével tiszteltetik-meg *Nápoly-
 ban* 66. *Austria'* (Alsó) Hódolásának In-
 nepe 354. Meg - határoztatik 450. 592.
 Végbe mén 593. 611. 654.

B.

Balogh Mihály köz Huszár magát meg-
 különbözteti, a' *Frantziák* ellen 896. Békes-
 ség' Elztendeje 73. Belgyiomi Rendeknek
 nyúghatatlanzkodása 14. 24. 112. 163. 188.
 203. 248. 263. Belgyiomról való tudósítás
 494. 585. Belgyiomban lévő Seregünknek
 diadalma a' bé - ütött *Frantziákon* 642. 669.
 687. Új győzedelmek 727. 743. Bavay Fr.
 Erősséget meg - veszik 759. Új diadalmok
 a' *Frantziákon* 765. *Florennél* a' *Frantziákat*
 meg - verik 792. Új nyereségünk 832. *Gli-
 seulle* Helységtől a' *Frantziákat* vissza nyom-
 ják 941. Itt való nyereségek 942. Bertits
 T. Ferentz' Versei 713. Bethlen Gr. József
 betses fogadtatása *Münchenben* 202. 203.
 341. Meg - tiszteltetése 253. 368. Bethlen
 Gr. Gergely' házassága 361. Bétsi pompa
 újj Elztendő' napján, és Húsvét' napján 505.
 Bé.

Bétsi Udvar, és *Hollandia* között fel-állott Frigy 72. 74. Bétsi Udvar' maga-viselete a' *Frantziák* eránt 90. 112. 129. 506. Bétsi Udvarnak hadi készülete a' *Frantziák* ellen 147. 159. 160. 623. Útnak indított Seregei 161. 177. 206. 508. 691. 723. Hadat izennek ellene a' *Frantziák* 571. 625. 666. *Blankenstein* Gen. F. L. Magyar Nyelvet tanul 202. Hazafiúvá vétetik 958. Boér Sándor Versei, újj Elztendő' első reggelére 11. Bettes Fordítása 592. Más Versei. 659. Bratzky Antal Huszár Káplár' vitézsége magasztaltatik 896.

C.

Coburg Hertzeg, Feldmarsali Magyar Forma-ruhát készített magának 465. A' Magyar Teátromot jelenésével meg-tiszteli 671. Coburg H. Lajos Generális, Magyar Nyelvet tanul 202. Meg-jelenik a' Magyar Teátromban 671. Mi a' *Corso*? 319. Csáki Gr. József Vitze Kántzelláriusi hivatalra emeltetett 63. Hitét le-telzi 179.

D.

Dajka Gábor, *Lötsei* Magyar Nyelv-Tanító 109. Dánia 131. Deficiens Papok' el-tartásáról tett Kir. Rendelés 434. Hofszában 156. Dekretálistákká lett Magyar Urfiak 870. — Deli Basa *Bétsben* 563. Detsi Úr' Munkáji 406. Domingo Sziget-béliek' pártoskodása 176. 576.

E.

Emlékeztető pénz, melly a' *Nápolyi* Felségek' tilzteleteré veretett 177. Mellyel *Szathmári* Pr. jutalmaztatott 297. Erdélyi Követek, ő Felségéhez fel-mennek 155. Pompással meg-jelennek 250. Ezeknek ajándékjok 378. Jól foly dolgok 418. 515. El-végzik munkájokat 645. Útnak indulnak 682. Erdélyi tudósítások 12. 23. 49. 66. 111. 155. 184. 208. 217. 239. 331. 388. 422. 438. 535. 566. 584. 600. 620. 686. 703. 764. 787. 916. 967. Erdélyi Polgári Promotziók 76. 108. 354. Eszterházi H. Antal fényes pompával jelenik-meg *Bétsben*, Újj-Eszterházi-napján 5. Követnek rendeltetik *Frankfurtba* 378. Szent István' Rendjének nagyobb kereltjével meg-tiszteltetik 484. *Sopronyban* Gyűlést tart 628. *Frankfurtba* megyen 917. Tizenkét ezer Népnek Kormányzója 917. Eszterházi H. Miklós Oberst-Lieut. ságra lép a' Ns Testörző Seregnél 5. *Budára* vezeti a' Testörzőket 628. Gazdag ebédeket készített számokra 870. *Frankfurtba* megyen 917. Eszterházi Gr. Ferentz Követ a' *Nápolyi* Udvarhoz meg-indul 466. Követségét folytatja 917. Eszterházi Gróf Imre Gen. meg-halálozik 824. Eszterházi Gróf József, Tanátsossá lesz a' Helytartó Tanátsnál 894.

F.

Fársáingi történet 255. Fedati Úr első Májornak rendeltetik 266. Ferentz, mint Fő-Hertzeg, gyenge egészséggel bír 159. Meg-

Meg-jobbúl 178. Hozzá fog, Attya hólta után, az Igazgatáshoz 326. Háládatos indulatja Nevelőihez 326. 353. Nemzetünkhöz 627. Fel. Annyához 737. Audientziát ad 353. Nevezetes rendelése 353. 355. 377. 394. Nemes indulatinak nyilván való próbái 354. 378. 394. 512. Ország - Gyűlést hirdet *Magyar Országban* 355. 380. Ferentz' jeles tökéletességit hirdető Levele egy Meltóságnak 395. Mély le-botsátkozása 433. 434. 483. Magyar ruhát készített magának 465. A' Magyar Nemzetnek tett szép ajánlái 490. Fáradhatatlan, a' bajosok' meghalgtatásában 530. *Budára* való útja 609. 626. *Budára* való Bé-menetele 643. Deputátzió által le-hivattatik 752. — Ekkori Beszédje 822. Meg-indúl 752. 761. *Győr*ig 810. *Komáromig* való útja 783. Pompás Bé-menetele *Budára* 792. 811. A' Királyi Fel-tételeket 817. A' Kir. Kötés-Levelet által adja az öszve-gyűltt Rendeknek 818. Nagy illetődéssel fogadja a' Rendeknek ez eránt való hálálását 819. Ekkor mondott Beszédje 921. 's más napi Válassza 921. Fényes Koronáztatása' pompájának elő-adása 827. 858. 881. Arany Sarkantyús Vitézeket nevez 868. Titkos Tanácsos, Kamarás 869, 's Dekretalistákat tészen 870. Hadi segedelmet vészen a' Magyar Rendektől 893. A' *Pesti* Universitás' Könyvtárját meg-látogatja 938. A' Kir. Feltételekre lett Válasszokat a' Rendeknek, 's a' Testörzök eránt, el-fogadja 957. A' Hadi Segedelem eránt való kéréseire a' Rendeknek válaszol 957. A' Rendek' egyéb kívánságit tellyesíti

959—61. Az *Illyrika* Kantzelláriának véget vet 959. Múlatását *Magyar Országban* meg-igéri 960. Nagy hajlandósága a' *Magyar, és Erdély Országokhoz* 930. A' *Honorarium'* el-fogadásakor mondott *Beszédje* 945. *Bétsbe* vissza-tér 917. Megérkezik 953. *Frankfurtba* készül 954. Koronáztatására készített öröm-versek 879. *Frantzia* Nemzet' belső állapota 13. 15. 49. 86. 162. 204. 218. 241. 260. 391. 392. 425. 442. 569. 651. 744. 766. 839. 896. 918. 968. *Frantziák* eránt való magok-viselete a' külső Felségeknek 13. 51. 90. 128. 404. 475. 244. 260. 589. 895. *Frantzia* Királyi Hertzegek' állapota Hazájokon kívül 15. 86. 91. 351. 442. *Frantziáknak*, kik Hazájokat odahagyták 15. 351. 391. 494. 569. *Frantzia* Nemzet-Gyűlése' rendelési 25. 162. 204. 547. 572. 585. 708. 733. Haddal fenyegeti a' *Bétsi* Udvar 571. Hadi rendelései 620. A' *Frantzia* Nemzet-Gyűlésének had jelentetik a' Királytól 625. Hadat végez a' *Fr.* Nemzet-Gyűlése, a' *Bétsi* Udvar ellen 641. Ezen Jelentést magában foglaló Törvényre 665. *Frantzia* Nemzet' Ellenségi 731. *Frantziáknak* bé-ütése *Belgyiomba* szerentsétlen 642. 669. 687. 705. Szerentsétlenségek' oka 408. Ismét meg-veretnek 727. 743. *Bavai* Erősséget el-vesztik 759. Újra meg-verettetnek 765. 791. Veszteségek 791. *Florennél* meg-verettetnek 791. Itten való veszteségek 895. Újra vesztenek 832. *Gli-seulletől* veszteséggel vissza nyomatnak 942. *Frantzia* Nemzet' tisztelete, *Rousseau'* képe eránt 188. *Frantzia* *Jakobinusok'* nevezetéknek

nek eredete 569. Frantzia Kufár-Affzonyok' szép tanáttsa 572. Frantzia Királlyal hogy' bánnak Alattavalói? 744. Frantzia Anekdoták 750. Frantziák ellen magokat megkülönböztető Vitézeink 895. *Fiericht Xavér* nemes-szivüség 561. Ennek érdemlett jutalma 562. *Funták Mátyás* Magyar Nyelv-Tanító *Újvidéken* 109.

G.

Gábor Ferentz, *Besztertze-Bányai* Magyar Nyelv-Tanító 109. 596. Ennek mondott Beszédje 656. 717. 734. Görög nem-eggyesült Püspökök 910. Ezeknek két rendbéli irások az Ország-Gyűléséhez 946. Göttingai Doktor-tétel 402. Grigely József 596. Ennek érdemei a' Magyar Nyelv tanításában 36. 614. Grosszinger János' munkájának betses vólta 559. Gubernáth Antal, *Posonyi* Magyar Nyelv-Tanító 109. Ennek Versei 873. Günthner János Arnold nyeri-el a' fel-tett jutalmat 394. Győri Kispapok Magyar Játékot jádzanak 274.

H.

Hadi környülállások 642. 669. 687. 705. 725. 743. 765. 791. 832. 896. 914. Haller Gr. József Direktorrá rendeltetik 380. Haza-fiúi jelentések, 's ébresztések 682. Hell Fő T. Maximil. Hazánkfia meg-halálozik 532. Ennek nagy érdemei 533. Meg-tiszteltetése 613. Helvétzia 895. Hesser Károly Huszár Káplár magát megkülönbözteti 896. Hofmann

mann Aloysius' meg-szégyenítettése 238. 507
Hollandia frigyet köt a' Bétsi Udvarral 72.
74. Hollandia' belső állapota 405. 589.
692. 918. Hornyik György köz Huszár ma-
gát meg-különbözteti 896. Horváth F. T.
János betses jutalommal nyúgodalomra bo-
tsáttatik 82. Ki lép hivataljából 330. Hor-
váth három Huszár Regementek ismét fel-
állíttatnak 10. Huszár M. József, Kir. Taná-
tsos méltósággal tiszteltetik - meg 235.

I.

J a m a i k a Szigetbéliek' fel - lázzítása
294. Januárius' Sz. Rendjének le - írása
517. Jász, és Kúnsági Szék - újjítás 124.
Igazság' példás ki - szolgáltatása 245. Inkey
Palini Bóldizsár' halála, 's ditséreti 630.
In partibus Infid. Püspökök' tétele tzeremo-
niája 771. Juhász József köz Huszár magát
meg - különbözteti 896.

K.

Kamarásokká tétetett Magyar Uraságok
869. Kárálzi István Huszár Káplár magát
meg-különbözteti 896. Károlyi Grófné,
új elztendő' szerentsésítéssel meg - tiszteltetik
18. Károlyi Gr. József *Frankfurtba* megyen
506. Nádor - Ispányunknak mulatságot ad
Derekegyházán 782. Katonai Promótiók
9. 76. 96. 123. 148. 223. 266. Katonai
dolgozók eránt nevezett Deputátzió 63. 107.
123. 148. Kávé - ital 279. Keresztes Dámák'
Innepe Bétsben 643. Ki könnyen hisz, meg
tsa.

tsalatik 186. Királynénak ritka le-botsát-kozása 483. Ennek útja *Budára* 609. Megindúl 752. 761. Pompás Bé-menetele *Budára* 792. 811—7. Nagy illetődéssel fogadja a' Magyar Rendek' hálálását 820. Örven-detes pompával meg-koronáztatik 870. En-nek tzeremoniája 888. A' Magyar Rendek' ajándékát el-fogadja 912. Ezen alkalma-tossággal mondott Beszédje 914. Honorá-rium' bé-mutatásakor tett Válasza 946. — Királyi Feltételek 828. 855. Királyi Kötés-Levél' Tzikkelyei 864. Kir. Esküvés' for-mája 867. Klanitzai János, Nemességgel jutalmaztatik 292. Knezevich, rendszerént-való Májornak neveztetik 223. Koháry Gr. Ferentz' házassága 8. Tanátsossá leszzen a' Helyt. Tanátsnál 894. Kolonits Gr. Májor' vitézsége magasztaltatik *Florennél* 895. — Komáromi Iffjúság Magyar Játékot jádzik 347. Koválsznai Sándor Professzor meg-halálozik 439. Kováts József' Versei 554. Kovátsits György' törekedéseinek betses vólta 290. Ennek meg-tiszteltetése 386.

L.

Lányi M. József, a' F. Kántzelláriánál Referendárius 9. 164. 179. Lengyel Ország' állapotja 52. 98. 277. 367. 441. 477. 939. 968. Lengyel Korona' el-fogadása eránt való habozása a' *Saxoniai* Vál. Hertzegnek 99. 101. 102. Lengyel Király' érzékeny meg-tiszteltetése 98. Lengyel Konstitutió' nevezetesebb tzikkelyei 635. Ennek örven-detes Innepe 638. Lengyelek, 's Oroszok között

közt levő had 731. Ennek eredete 731.
 759. 767. Hadat izennek nyilván ellenek
 az Oroszok 790. Ezeknek véres tsatájok
 az Oroszokkal 837. *Tultsinnál* hatalmassan
 meg-verik az Oroszokat 939. 's *Marafánát*
 940. Lengyel Tábor' állása 940. Lengyelek'
 hazafiúi indulatja 788. Nagy hajlandóságok
 a' Konstitutióhoz 833. Lengyel Ország'
 Gyűlésének Végzései 836. Lengyel Haza-
 fiúság' gyűmöltsei 943. *II. Leopold* ő Fel-
 ségének nemes indulati 17. 41. 42. Sok
 Alattvalóit nemességgel meg-tisztel 41. 85.
 Leopold' nevezetes rendelete a' Klastromok
 's Fundátziók eránt 121. Az *Erdélyi* Köve-
 teknek fel-jövetelét meg-engedi 155. Török
 Követnek audientziát ad 281. Reménytelen
 halála 313. 321. Ennek körülállásai 322.
 Temetése' pompája 338. Versekben fenn-
 marasztott emlékezete 346. 352. 409. 420.
 437. 551. 662. 664. 713. 873. Leopoldért
 tartott halotti pompa *Pesten* 490. *Győrött*
 508. 521. *Fejérvárott* 545. *Palotán* 553.
 A' *Pesti* Haza-Nyelv-mivelő Társaság által
 565. *Zágrábban* 619. *Körmötbányán* 661.
Marosvásárhelyen 686. *Debretzenben* 715.
Páviában 897. Leopold Sándor lásd Nádor-
 Ispány. Lóhere' termesztésére való serken-
 tés, és mód 456. ennek kívántt előmeneteli
 684. Lumnitzer D. meg-jutalmaztatása ő
 Felségétől 471. Lüttichi Pátrioták' moz-
 gásai 26. 131. 243. Lüttichi Püspök meg-
 halálozik 895.

M.

Mack Antal Úr meg-nemesíttetik 85.
 Majláth T. György, Itélő-Mesterré léfzen
 535. Majthényi N. Károly' halála, 's érde-
 mei 83. Marokkói vízfzontagságok 350.
 526. Martinovits Főtis. Ignátz' tökéletes-
 ségei meg-jutalmaztatnak 379, Mátyás
 Királyról, régi hagyomány 31. 33. Más
 Rege 230. 741. Méhesi Úr, Referendáriussá
 tétetik az *Erdélyi* Kamaránál 266. Menykő
 vezető eszközök' ereje 653. Magyar Dámák'
 's Gavallérok' állhatatossága, a' Nemzeti
 öltözet' viselésében 8. Magyar Testörzö
 Sereg' fényessége 4. Magyar Testörzők,
 kik a' Nádor-Ispánynál szolgálnak 450.
 Kik Koronázásra le-mennek tiszteletet tenni
 610. 627. Magyar Országi Tudósítások 10.
 47. 77. 110. 124. 153. 165. 180. 216. 235.
 255. 273. 329. 344. 355. 380. 397. 418. 437
 470. 490. 507. 518. 534. 565. 579. 595. 614
 628. 645. 671. 682. 698. 723. 763. 777. 825
 906. 932. 954. Magyar Hazát illető Kir.
 Rendelések 11. 12. 23. 43. 45. 82. 95. 145.
 217. 353. 355. 377. 381. 671. 738. Magyar
 helyes Irásról való észrevételek 33. Magyar
 ki-adott Munkák 38. 132. 137. 143. 192.
 295. 310. 312. 511. 623. 703. 901. Magyar
 Határnokok, előbbeni szokásokba vissza-
 tétetnek 85. Magyar Társaság *Pesten*, a'
 Tanuló Ifjakkból 109. Magyar Hazabéli
 Kereskedésre szolgáló példa 115. Magyar,
 és Morva Országi Parasztok között történt
 tsetepaté maga valóságában 169. Magyar
 Nemzetnek, a' Fels. *Nápolyi* Udvar által
 lett

lett meg - tiszteltetése 193. Magyar Nyelvet
tanuló idegen Méltóságok 202. Magyar
Nyelvet mivelő Kis Társaságok 331. Magyar
Ország - Gyűlés hirdettetik 355. 451. 505.
Magyar Koronázáshoz való készületek 594.
610. A' Magyar Rendek Követeket küldenek
ő Felségének le - hívására 722. 752. Ezek-
nek *Bétsben* tett véghez - vitelei 753. Betses
Neveik 757. A' Gyűlést folytatják ő Fel-
sége' le - érkezése után 817. A' Kir. Fel-
tételek a' Gyűlésben fel - olvastatnak 818.
A' Kir. Kötés - Levél közöltetik 819. Nyil-
ványos ki - fejezésit ő Felségének a' Rendek
meg - hálálják 821. Hadi Segedelmet igér-
nek ő Felségének 893. A' szokott ajándé-
kot bé - ajánlják 894. Azon ígértt Segede-
lemnek mivolta 905. Némelly fel - tételeik
ez eránt az öszve - gyűltt Rendeknek 907.
Ennek fel - osztására ki - rendeltt Deputátzió'
Tagjai 909. 961. A' Kir. Feltételekre való
Válasszok a' Rendeknek 909. Az *Illyrika*
Kántzellária' el - törlését kérik 909. Ezen
végből bé - nyújtott Feltételek 925. *Széchenyi*
Gróf Ferentz' Küldöttségének elő - adását
örömmel fogadják 911. Üléseket folytatják
931. Magyar Nyelv' gyarapítása eránt való
betses fel - vételeik 933. Ez eránt való buzgó
vetélkedéseik 936. 954. Kéréseik ő Felsé-
géhez 956. Tellyesíttetnek 957—9. Magyar
Hazafiakat fogadnak 958. Magyar Museum
375. Magyar Utazó 418. 582. 597. Más
599. *Tyrolisba* 694. 777. 779. Magyar
Teátrum' ügye *Budán* 535. 646. Ennek sze-
rentsés próba - tételei 671. 699. 821. 938.
Magyar Dámák, kik Keresztes Dámák' rend-
jé-

jével meg-tiszteltettek 644. Magyar Uraságok, kik Arany-Sarkantyús Vitézekké neveztettek 863. Kik Titkos Tanácsosokká 868. Kamarás Urakká 869. Dekretalistákká lettek 870. Magyar Nyelvnek fel-fogása az Ország-Gyűlésében 933. 954. Magyar Hazafiúság' gyümölcsei 942. A' Magyar, idegen földön is Magyar 943. Magyar Hazafiakká fogadott Méltóságok 958. Mészáros Gen. Péterváradí Kommendánsá rendeltetik 203. Ennek Regimentje 680. Mezei Gazdáknak való újság, avagy lóhere' termesztés 456. Mihálovits Ob. szabad Serege ismét fel-állíttatik 566. Útnak indul 740. Miklosovits köz Huszár magát dítséretesen viseli 896. Milerádovits Májori Tíztségre emeltetik 223. Mindszenti Sámuel' fordítása 557. Miskoltzi János Kadét, magát megkülönbözteti 896. Morvai Ignátz, Nemes-séggel jutalmaztatik 399.

N.

Nádor-Ispány ő Kir. Fő-Hertzege Bétsbe megy, 's Fels. Attya' halálán való szomorkodása 327. Az Erdélyi Deputátziótól meg-tiszteltetik 379. A' Magyar Országí Deputátziókat el-csztatja 379. 451. Budára, 's innét Mező-hegyesre megyen 698. Derekegyházán töltött mulattsági 782. Vissza tér 752. Ő Felségeknek Budára jöttökben eleikbe megyen 792. Nádor-Ispány ő Kir. H. ge mellett szolgálatot tévő Ns Testörzők 450. Nagy T. István Préd. munkája 295. Nagy T. János' Versei 374. 412. 496. Nagy Fő T.

T. Pál Kánonok' betses Versei 426. Nagy Enyedi kis Társaság' munkája 703. Nagyváti N. János, arany lántzról függő emlékeztető pénzel jutalmaztatik - meg ő Felségétől 9. Erdemlett alkalmaztatása 80. — Nápoly Ország 651. 698. Nápolyi Király, nagy hajlandósággal fogadja Nemzetünk' Küldöttjét 193. 210. 234. 252. 318. 468. 508. Ezen alkalmatossággal készített Versek 436. Magyar öltözetben jelenik - meg 319. 456. Magyaros Vatsorát ad 456. 468. Nápolyi Udvar' tiszteletére vertt emlékeztető pénz 177. Nápolyi nevezetes mulatság 365. 389 423. Német Vitézi Rendbe való fel-vétetés tzeremoniája 530. Ezen Rendnek eredete 531. Németh N. János Referendáriussá tétetik 491. Nemes tselekedet 431. *Nostradamus* Frantzia Jövendelő 571. Nyájas Történetek 22. 56. 88. 118. 126. 154. 172. 209. 332. 446. 544. 575. 592. 631. 703.

O.

Olasz Ország 131. Oroszok, és Törökök között való tsatázás meg - újjúl 10. Orosz Tsászárné' maga - viselete a' Frantziák eránt 13. 128. Ennek hajlandósága, Pápa ő Szentségéhez 275. Apostoli Tsászárné 632. Had - izenése a' Lengyelek ellen 790. Oroszok, és Lengyelek között lévő Hadnak kezdete 731. 759. 767. Oroszok, a' Lengyelektől *Ukrajniában* meg - veretnek 837. más három izben 939. 940. Oroszok, és Svédok között való alku, a' békesség eránt 71. Végbe mén 333. Oroszok, és Törökök között

közt való eggyesülés 73. Végbe megy 99. 189. Ennek tikkelyei 633. Orosz József Gen. meg-halálozik 740. Orosz Birodalom² belső állapota 221. 448. 575. 586.

P.

Pápa ő Szentsége² egészségbéli állapota 16. 96. Maga ki-nyilatkoztatása a' Frantziák eránt 262. Ő Szentségéhez való hajlandósága az Orosz Császárnénak 275. Megilletődése *Leopold Császár*' halálán 439. Maga - viselete a' Frantziák eránt 606. Készsége a' Lengyelekhez 694. Új Katonákat szedet 942. Pasquino honnan veszi eredetét? 772. Pászthory M. Sándor, *Fiuméba* költözik Feldmarsal - Lieutenanti ranggal 266. Örömmel fogadtatik 493. Pesti Társaság a' Tanuló Ifjakkól 109. Ennek bővebb meg - esmértetése 300. Pesten lett fogadtatása a' Török Követnek 165. Pesti *Aesthetika Kathedrért* való *Concursus* 225. Bé-töltetik 507. Pesti Tanító Székek² bé-ültetése 507. 619. Petrák N. István, a' Kir. Kabinétbe fel - vétetik 644. Pétzeli T. József Úrnak fordítási 310. Versei 346. Gyűjteménye 775. *Piatsek* Májor, Oberstleut. ságra emeltetik 266. *Pogány* M. Lajos, a' F. Kantzelláriánál Referendárius 9. 179. *Bétsbe* érkezik 354. Polgári Promótiók a' H. Tanátsnál 235. 894. A' Magyar Kamaránál 963. Erdélyben 76. 108. 354. Portugallia 53. 130. 527. Portugalliai Királynénak egészségbéli változása 276. Meg-terhesül állapota 404. Elméjében való háborodása 427.

427. 443. Veszedelemessen meg-újjúl 919.
 Pozsonyi Gyűlésben mondott velős Beszéd
 964. Potemkin hires Orosz Vezér meg-
 halálozik 189. Prágai Társaság' nevezetes
 Gyűlése 401. Prussziai Király, *Anspach* 's
Bayreuth Hertzegeket el-foglalja 222.
 Ennek maga-visélete a' Frantziák eránt
 244. 262. 333. 475. Követet küld *Bétsbe*
 340. Prussziai Király, 's más *Frankóniai*
 birtokos Hatalmasságok között folyó per
 647. Prussia' belső állapota 367. 392.
 Prussziai Seregek, a' Frantziák ellen 691.
 Meg-indúlnak 857. 917.

R.

Rajnis József' fordított Versei 614. Ra-
 kovszky Elek meg-halálozik, 's ehez mu-
 tatott hajlandósága a' Ns Vármegyének 396.
 Rettentő gyilkosságok 566. Révay Miklós'
 Versei 18. 352. Rhédey Gr. Mihály' utolsó
 tisztessége 173. Rozgonyi Professzor Úrnak
 tudósítása 141.

S.

Saxoniai Választó Hertzeg' habozása a'
 Lengyel Korona' el-fogadása eránt 99. 101.
 102. Saxoniai Maxim. Hertzeg' házossága
 368. Schedius Lajos Úr, a' *Pesti* Tanító-
 Széket el-nyeri 507. Selmetzi Bányász-
 Kamarához bortsátott betses rendelés 145.
 Serkentő példa a' selyem-fabrikákra 628.
 Soliman Aga, hívségeért fizetést nyer 563.
 Somogy Vármegyei Dalok 640. 712. Sop-
 rony

rony Vármegyei új Tábla - Birák 628. Sopronyi Ifjúság' Magyar szomorú Játéka 701. Spanyol Ország' állapota 130. 222. 335. 367. 404. 428. 442. 527. 621. 732. Splényi B. Gábor F. M. L. a' Katonai Deputáció-nak Tagja 63. 107. Stájer Országi Parasztok' öszve - szövetkezése 107. Stánfzy József köz Huszár magát dicséretesen viseli 896. Steingruber Kapitány magát a' Frantziák ellen meg különbözteti 896. Stephaits Fő Strásamesternek a' Frantziáktól el - vett nyeresége 832. Svéd, és Oroszok között lévő alkú a' békesség eránt 71. Végbe - megy 333. Svéd nevezetes Ország - Gyűlés 92. 205. 334. Végbe megy 429; de zajjal 543. Svéd Ország' belső állapota 445. 476. 538. 574. 709. Svéd Király' szerentsélen esete 481. Halála 496. 510. 537. Keresztyén ki - múlása 589. 602. Nagy szivűsége 522. 541. 573. Új Svéd Király' nevezetes Symboluma 638. Szabó Baróti Dávid' Versei 551. Új Szótárja 576. Szabó György köz Huszár magát meg - különbözteti 896. Szárdinia 541. 621. Hadat készít a' Frantziák ellen 857. Szarvasi Szorgalmatosság - Oskolának meg - vizsgálata 776. Ennek Kezdője 784. Ezen Oskoláról való Deák útasítás 793. 805. 841. Szathmári Profess. Úrnak betses meg - jutalmaztatása 297. Széchényi Gr. Ferentz, Magyar Nemzet' Küldöttje *Nápolyba* meg - érkezik 156. Utazásának nevezetes le - írása 156. 175. 362. 422. Pompás bé - késértetése *Nápolyba* 193. Olasz Beszédje ö Felségekhez 209. 233. Erre vett válasza 210. 234. Különös meg - tiszteltetése

252. 318. 468. Sz. Januárius-Rendje' tzi-
rével meg-tiszteltetik 253. 508. Új meg-
tiszteltetése, a' Király, 's *Adon* Ministertől
515. Hazafiúi törekedései a' Magyar Keres-
kedésnek elő-mozdításában 682. Villa tér
758. Meg-érkezik 762. Hazafiúi Nagy-
Lelküsége magasztaltatik az Ország' Rend-
jeitől 911. Széchen Sándor a' Magyar Or-
szági Kamara' Elölülője 159. Szegényekkel
való jótételnek jeles példája 639. Szenthe
Pál' Magyar Grammatikája 624. Szentivá-
nyi T. János, Hetes - Táblabirává rendel-
tetik 203. Szerentsétlen történetek 28. 29.
79. 108. 179. 627. 742. 743. Szeretsenekkel
való kereskedésnek el-törléséről való vete-
kedések 430. 588. 733. 746. Sztáray Gen.
Gr. *Florennél* a' Frantziákat meg-veri 791.
Szol a' Frantziáknái mennyit téfzen? 573.
Szer a' kutya-harapás ellen 118.

T.

Teibler Lörintz Huszár Káplár magát
meg-különbözteti 896. Tevely Hadnagy
magát ditséretesen viseli 896. Theschedik
Sámuelnek betsben léte a' Felsőbbségeknél
456. A' *Nápolyi* Udvar' kívánságára vála-
szol 684. Deputátciónak általa lett útasít-
tatása a' *Szarvasi* Oskola eránt 793. 805.
841. Thurfzky András Tisztartó' nemes-
tette 452. Tihavszky Kapitány Hazánkfia
Nápolyba hivatik 577. Titkos Tanátsosokká
lett Uraságok 869. Török János Úr meg-
nemesíttetik 399. Törökök, és Oroszok
közt foly a' tsata 10. Ezek, és az Oroszok
köztt

közt való eggyesülés 73. Végbe megy 99.
 189. Ennek tizikkelyei 633. A' Török Porta'
 öröme, e' végbe mentt békességes eggyesü-
 lésen 444. Bétsbe indúlt Török Követ'
 mindennapi szükségeinek laistroma 20. úta-
 zása 47. Erdélyig 66—9. Egéssz útazása'
 plánumja 92. útjának folytatása 111. 149.
 165. 180. 212. Bétsbe érkezik 213. Pom-
 pás bé-menetele 247. Audientzián van H.
Kollorédónál 253. Ennek pompája 267.
 Követségének mivolta 269. Audientziát
 nyer ő Felségétől 281. H. *Kaunitz*hoz tartott
 Beszédje 286. Ennek vizont által-adott
 Válasza 288. Pompás ebéddel meg-tisztel-
 tetik 314. *Stürmernek* adott írása 345.
 Bétsi mulatsága 432. *Kaunitz*, *Kollorédó*
 Hertzegeknek, 's másoknak gazdag ajándé-
 kokat oszt 447. Mindennapi fizetése Udva-
 runktól 467. Ezen Követnek betses, 's tudo-
 mányokat betsülő karakterje 69—71. 166.
 467. 484. Végso audientziát nyer Hertzeg
Kaunitznál 894. Beszédje' summája 919.
 Török Palládium 773. Török Varásló
Pozsonyban 238. Török Tartományok' álla-
 potja 114. 124. 525. 588. 635. 834. Törvény-
 széki újság 710. Tóth B. Hazánkfia' érdemei
 a' Törököknél 578. Tsászár, lásd *Leopold*.
 Tsászár-választás hirdettetik 440. Ennek
 sürgettetése 608. Napja 650. Tsászárné ő
 Felsége' meg-bomlott egészsége 326. 339.
 354. rosszabbúlni kezd 679. 681. Meg-hal
 696. Ő Felségének magasztaltatása 698.
 El-temettetik 721. Tsáti Úr' munkája 511.
 Tseh Ország 439. 401. Tudományi dolgok
 33. 35. 36. 39. 40. 81. 132. 225. 295. 297.
 414.

414. Tudósítások a' ki-jövő könyvekről
141. 160. 190. 224. 296. 374. 398. 406. 511
557. 657. 775. 901.

V.

Valuzi Károly meg-nemesíttetik 341.
Vári János' Versei 409. Vátz Városá körül
találtt bányá 11. Velentzeieknek magok-
viselete a' Frantziák eránt 693. Versek 12.
132. 360. 369. 400. 409. 412. 438. 474. 493.
497. 551. 659. 713. 873. B. Vétsey F. M. L.
vitéz Regementjének vízfzontagsága 328. —
Vétsey B. Miklós' meg-kérettetése a' Vár-
megye által 292. Hivataljához hozzá fog,
nevezetes tselekedettel 470. Vitéz Imre,
Nemzeti Oskolák' Igazgatójává tétetik 274.
Windisch Úr, Ország-Deputátziója' Tagjává
rendeltetik 85. Wlassits F. Jósef Kánonok,
Apátúrsággal jutalmaztatik 46. Fel-szen-
teltetik 292.

Z.

Zichy Gr. István, Ferentz Fő Hertzegné'
szerentsés szülése' hirének meg-vivője Ná-
polyba 9. Zichy Gr. Károly ö Kegy. sége'
fontos Beszédje 912. Zilmer' meg-tzáfolta-
tása 374. Munkája meg-tiltatik 449. —
Zombory Úr, Magyar Nyelv-Tanító Nagy-
várádon 182.

J o b b í t á s o k.

Báró *Vétsy* F. M. L. ö Excellentziája, nem rendeltetett a' Hadi-Kommisszióhoz, mint a' 107-dik oldalon hibásan van feljegyezve.

A' Tsászar' Huszar Regimentje, nem ment a' Frantziák ellen (191. óld.)

Distriktus Litterarius öt van az Országban, úgymint: a' *Pozsonyi, Kassai, Nagy-Váradi, Pétsi, és Zágrábi* (225. óld.)

Hertzeg *Eszterházy Antal* nem Húsvét' második napján, hanem későbbben nyerte el Szent István' nagy Keresztjét. (484. óld.)

491-dik oldal. *Darvas Ferentz* helyett, olvasd *Jósef*.

610. 645. 722. 738-dik oldalakon említett *Olafz Operák, 's Ballétek* nem vitettek le *Budára*.

280. 624, és 752-dik oldalakon vannak több *Jobbítások* is feljegyezve.

Intés

Intés a' Könyvkötökhöz.

Elöl, a' Könyv' homlok - irásának elle-
nében, jön *Első Ferentz* Magyar Király'
Képe. — A' Homlok - irás, és a' Bé-vezetés
fél árkusból áll; utánna köttetődnek: az
A. B. C. D. 's a' t. betűkkel meg-jegyzett
árkusok. Az utolsó árkus, Y y y-nal van
meg-jegyezve. Ez után következik a' Mutató
Tábla, melly másfél árkus. Végre a' követ-
kezendő képek:

1.) *Első Báni Horvát Regement'* képe
(72-dik óld.)

2.) *Ogulini Horvát Regement'* képe.
(280-dik óld.)

3.) Azon emlékeztető - pénznek képe,
mellyel T. Pap *Szathmári Mihály* Úr, meg-
tízdteltetett (lásd le-írását 297. óld.)

4.) A' *Nápolyi* emlékeztető - pénzek'
képe. (Lásd le-írásait a' 477-dik oldalon.)

5.) *Generális Mészáros'* Uhlánus Rege-
mentjének képe (680-dik óld.)

*Meg-magyarazása azon Tzimernek, melly
alatt jártatjuk Magyar Hírmondónkat.*

Ezen Tzimernek közepén szemléltetik
eggy Oltár, mellyre Munkák' ttime, vagy
nevezete van ki-mettzve. Az Oltárnak
eggyik szegeleténél, a' Földnek golyóbissa,
és az Igazság (Veritas), vagy Igazmondó-
ság; a' másik szegeleténél pedig *Magyar*,
és *Erdély* Országoknak Tzimerei — a'
Magyar Korona által öszve-foglalva — és
a' Hír (Fama) vagynak ki-ábrázolva. —
Az *Igaz-mondóságot*, és a' *Hírt*, Istensé-
geknek tartották a' Régiek, 's patyolattal
bé-fedett Iffjú Szüzeknek képében szokták
vala azokat szemléltetni, azzal a' külön-
séggel, hogy az elsőnek a' mellyét, Nap'
képével ékesítették, kezébe pedig tükröt
adtak; a' *Hírnek* ellenben szárnyakat tsinál-
tak, 's trombitát tartattak vele a' kezében.
A' mi Tzimerünkön, kezét fog a' *Hír* az
Igazsággal, annak jeléül, hogy a' Földnek
golyóbissán történt dolgok között, tsak
azokat igyekezik ki-hírlelni *Magyar*, és
Erdély Országokban, mellyek Igazságok.

**G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA**

**M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA**

761

